
GOD ADVOKATSKIK DOMSSAMLING

KOMMENTARER AF JAKOB S. ARREVAD

Udgivet 5. juni 2014
3. udgave – revideret.
JAKOB S. ARREVAD
HORTEN ADVOKATPARTNERSELSKAB
©2014
Udgivet elektronisk, herunder på www.horten.dk

Samlingen er til fri afbenyttelse og kan frit kopieres.

A. ALMINDELIG DEL.....	10
1. Advokatsamfundets disciplinærsystem - reaktions- og sanktionsmuligheder	10
1.1 Behandlingen af klager over advokaters adfærd.....	10
1.1.1 Generalklausulen i Retsplejelovens § 126	10
1.1.2 Advokatnævnet	11
1.1.3 Generelt om Advokatnævnets klagesagsbehandling	12
1.2 Formelle regler og indsigelser herom	12
1.2.1 Begrundelse	13
1.2.2 Krav til sagsfremstilling.....	16
1.2.3 Møder, offentlighed mv.	16
1.2.4 Tavshedspligt	18
1.2.5 Klagevejledning	18
1.2.6 Kontradiktion mv.	18
1.2.6 Habilitet og kompetence	23
1.2.7 Sagsbehandlingstid.....	25
1.3. Sondringen mellem salærklager og adfærdsklager	26
1.3.1 Fællesbestemmelser	26
1.3.2 Sagens forberedelse	26
1.3.3 Forhåndsafvisning.....	27
1.3.4 Et års klagefrist (tidligere 6 måneder)	28
1.4. Særligt om salærklager	32
1.4.1 Retlig interesse i salærklager	32
1.4.2 Advokatens pligter når salæret sættes ned	34
1.4.3 Undgå dobbeltbehandling – salærafgørelser for domstolene	35
1.5. Særligt om adfærdsklager (disciplinærsager)	38
1.5.1 Advokatnævnets enekompetence i disciplinærsager	40
1.5.2 Retlig interesse.....	41
1.5.3 Erstatningskrav mod advokaten	44
1.5.4 Kuratorer og bobestyrere	45
1.5.5 Forsvarer.....	47
1.5.6 Retsmæglere.....	50
1.6. Når advokaten ikke optræder som advokat	50
1.6.1 Voldgiftsdommere, mediatorer, bestyrelsesmedlemmer – og lignende.....	53
1.7. Advokatnævnets sanktionsmuligheder	54
1.7.1 "Konverteringstabel"	59
1.7.2 Advarsel (nu afskaffet).....	60
1.7.3 Irettesættelse	60
1.7.4 Bøder indtil 300.000 kroner.....	60
1.7.5 Formildende og skærpende omstændigheder	61
1.7.6 Gentagelsesvirkning	62
1.7.7 Kumulation	64
1.7.8 Straffelovens § 89 – princippet	64
1.7.9 "Serieforbrydere"	66
1.7.10 Tvangsbøder	72
1.7.11 "Ikke svarer" sager	73
1.7.12 Offentliggørelse af kendelse med navn	74

1.8.	Domstolsprøvelse af afgørelser i disciplinær sager	77
1.8.1	Fældende afgørelser	79
1.8.2	Søgsmålsfrist.....	82
1.8.3	Frifindende afgørelser	84
1.8.4	Klagers formelle indsigelser mod behandlingen	85
1.9.	Frakendelse og domstolsprøvelse heraf	86
B.	SPECIEL DEL – DE ADVOKATETISKE REGLER fra 1. oktober 2011 og afgørelser.	91
2.	Retsplejelovens § 126	91
2.1.	"Advokatrådets bemærkninger af 9. juni 2011 til de "Advokatetiske Regler"	93
2.1.1	Baggrund	93
2.1.2	Almindelige bemærkninger	93
3.	Præambel (AER 1)	95
3.1	Advokatens stilling i samfundet (AER 1.1).....	95
AER 1.1	Advokatens stilling i samfundet.....	95
3.1.1	Uafhængighed	96
3.1.2	Advokaten kan som hovedregel sige nej – Rpl. § 125	97
3.1.3	ADVOKAT er et brand, der er beskyttet - og skal beskyttes!.....	97
3.1.4	Efteruddannelse for at bevare brandet	97
4.	Retsplejelovens regler om god advokatskik (AER 2)	99
AER 2.1	.....	99
AER 2.2	.....	99
5.	De Advokatetiske Reglers status og formål (AER 3)	100
AER 3.1	Reglernes status.....	100
AER 3.2	Reglernes formål.....	100
6.	Reglernes anvendelsesområde (AER 4)	102
AER 4.1	.....	102
AER 4.2	.....	102
7.	Tavshedspligt (AER 5)	102
AER 5.1	.....	103
AER 5.2	.....	103
AER 5.3	.....	103
AER 5.4	.....	103
7.2	Angreb på tavshedspligten.....	106
7.3.	Forholdet til tredjemand	111
7.4	Specielt for forsvarer og bistandsadvokater	112
8.	Navn m.m. (AER 6)	114
AER 6.1	.....	114
AER 6.2	.....	114
9.	Fuldmægtige – advokatens ansvar (AER 7).....	115
AER 7.1	.....	115
AER 7.2	.....	115
10.	Modtagelse af sager, opdrag og bemyndigelse (AER 8)	116
AER 8.1	.....	116
10.1	Advokatopdraget, advokatens fuldmagt – etablering af klientforholdet	116
10.2	Advokatens bemyndigelse	121
10.3	Advokaten savner fornøden kompetence (AER 8.2).....	124

AER 8.2.....	124
10.4 Manglende fremme af sagen - smøl (AER 8.3)	125
AER 8.3.....	125
10.4.1 Forsvarer med fyldte ordrebøger	132
11. Sagsbehandlingsfejl – ikke grundigt og samvittighedsfuldt (AER 9)	134
11.1 Opgavens udførelse (AER 9.1).....	134
AER 9.1	134
AER 9.2.....	136
12. Opbevaring af sagsakter (AER 10).....	138
13. Udtræden (AER 11)	139
AER 11	139
14. Interessekonflikter (AER 12)	140
AER 12.1.....	140
AER 12.2	140
14.1 Konfliktsituationer	141
14.2 Grundlæggende hensyn	144
14.2.1 Våbendragerhensynet	147
14.2.2 Fortroligheds- eller informationshensynet	148
14.2.3 Integritets- eller appearancehensynet.....	148
14.2.4 ”Interessekonflikt”	150
AER 12.1.....	150
AER 12.2	151
14.3 Eksempler på konfliktsituationer	151
14.3.1 Samme sag – dobbeltrepræsentation (AER 12.2 nr. 1)	152
AER 12.2 nr. 1	152
14.3.2 Sideskifte (AER 12.2 nr. 2)	156
AER 12.2 nr. 2	156
14.3.3 Fortrolige oplysninger (AER 12.2 nr. 3).....	160
AER 12.2 nr. 3	160
14.3.4 Tætte familierelationer eller ikke ubetydelige økonomiske, erhvervsmæssige eller anden forbindelse til modstridende interesser (AER 12.2 nr. 4)	161
AER 12.2 nr. 4	161
14.3.5 Økonomiske eller erhvervsmæssige forbindelser til klienten (AER 12.2 nr. 5).....	166
AER 12.2 nr. 5	166
14.3.6 Ikke salær i aktier eller aktiver (AER 12.2 nr. 6).....	168
AER 12.2 nr. 6	168
14.3.7 En advokat <i>har</i> bistået begge <i>enige</i> parter (AER 12.2 nr. 7)	169
AER 12.2 nr. 7	169
14.4 Kan regler	171
14.4.1 Kan; Fast klientforhold til modparten, men ikke i den konkrete sag. (AER 12.2 nr. 8)	171
AER 12.2 nr. 8	171
14.4.2 Kan - Etablere retsforhold for flere (AER 12.2 nr. 10)	173
AER 12.2 nr. 10	173
14.4.3 Kan; Bistår konkurrent (AER 12.2 nr. 9)	174
AER 12.2 nr. 9	174
14.5 Neutrale – voldgiftsdommere, mediatorer og lignende (AER 12.3)....	175

AER 12.3	175
14.6 Advokater arbejdende i fællesskab (AER 12.4)	175
AER 12.4	175
14.6.1 Advokatnævnets afgørelse af 30. november 2010	178
14.6.2 Smitte	182
14.6.3 Forsvarer fra samme kontor	183
14.7 Samtykke (AER 12.5)	185
AER 12.5	185
14.8 Udtræden ved interessekonflikter (AER 12.6)	187
AER 12.6	187
14.9 Salær ved udtræden som følge af interessekonflikt (AER 12.7)	187
AER 12.7	187
14.10 Retningslinjer for håndtering af interessekonflikter (AER 12.8)	188
AER 12.8	188
15. Almene oplysningspligter (AER 13.1)	189
AER 13.1	189
16. Retshjælp mv. – ”billigste løsning” (AER 13.2)	190
AER 13.2	190
16.1 Offentlig retshjælp ved advokater.	191
16.2 Fri proces	191
16.2.1 Fri proces udelukket	193
16.2.2 Hvad omfatter fri proces?	194
16.2.3 Salæret til den beskikkede advokat	194
16.3 Retshjælpsforsikring	194
17. Almene oplysningspligter (AER 13.3 til 13.7)	198
AER 13.3	198
AER 13.4	198
AER 13.5	198
AER 13.6	198
AER 13.7	198
18. Opdrags- og prisoplysninger i erhvervsforhold (AER 14)	199
AER 14.2	199
AER 14.3	199
AER 14.4	199
19. Opdrags- og prisoplysninger i forbrugerforhold (AER 15)	200
AER 15.1	200
AER 15.2	200
AER 15.3	200
AER 15.4	200
20. Honorarforhold (AER 16)	201
20.1 Rimeligt honorar (AER 16.1 og 16.2)	202
AER 16.1 Rimeligt honorar	202
AER 16.2 Resultatbaseret honoraraftale	203
20.2 Skjult salærberegning (AER 16.3)	203
AER 16.3 Oplysning om honorar	203
20.3 Afregning (AER 16.4)	205
AER 16.4 Afregningen	205
20.3.1 Modregning AER 16.4 stk. 2	208
20.4 Ingen ”Returkommission” (AER 16.5)	209

AER 16.5 Provisioner mv.	209
20.5 Depositum (AER 16.6)	209
AER 16.6 Depositum	209
20.6 Honorardeling med ikke advokater (AER 16.7)	209
AER 16.7 Honorardeling med ikke-advokater	209
20.7 Procesomkostninger og procesovervejelser om forlig (AER 16.8 og AER 16.9)	210
AER 16.8 Procesomkostninger	210
AER 16.9 Procesovervejelser	210
20.8 Henvisningshonorarer (AER 16.10)	210
AER 16.10 Henvisningshonorarer	210
21. Grænser for advokatens bistand (AER 17)	211
AER 17.1	211
21.1 Grænser for advokatens varetagelse af klientinteresser – generelt....	211
21.2 Ofte forekommende eksempler	220
21.2.1 Ytringer og lignende optrædere over stregen	220
21.2.2 Ejendomshandler	229
21.2.2.1 Fejl ved berigtigelse og ekspedition	229
21.2.2.2 Tilbageholdelse af købesum mv.	230
21.2.3 Inkassosager	235
21.2.3.1 Fremsendelsesmåde	236
21.2.3.2 Betalingsfrist	236
21.2.3.3 Inkasso af eget salær, når der behandles salærklage	237
21.2.3.4 Trussel om indberetning og indberetning til debitorregistre.	237
21.2.3.5 Bestridte fordringer i øvrigt	240
21.2.3.6 Fogedforretning, arrest o. lign.	242
21.2.3.7 Inkasso i øvrigt	242
21.2.4 Konkurs som inkassomiddel	244
21.2.4.1 Trusler om konkurs	245
21.2.4.2 Indgivelse af konkursbegæring	247
21.2.5 Politianmeldelser	256
21.2.5.1 Trusler om politianmeldelse	256
21.2.5.2 Indgivelse af politianmeldelser	261
21.2.6 Trusler i øvrigt	264
21.2.7 Ulovlige betingelser	266
21.2.8 Tilbageholdelse af dokumenter	267
21.2.9 Tilbageholdelse af penge	269
21.2.10 Manglende besvarelse af henvendelse fra modparten	269
21.2.11 Pression mv. i øvrigt	271
21.2.12 Forkerte angivelser	272
21.3 Fortrængning af en advokat (AER 17.2)	273
AER 17.2	273
21.4 Direkte henvendelse til kollegas klient (AER 17.3)	274
AER 17.3	274
21.4 Optagelse af telefonsamtaler (AER 17.4)	277
AER 17.4	277
22. Advokatens forhold til retten m.fl. (AER 18)	278
AER 18.1	278
AER 18.2	279

23. Henvendelse til vidner (AER 18.3)	284
AER 18.3	284
24. Advokatens respekt for forligsförhandlinger (AER 19)	286
AER 19	286
25. Klientmidler	288
25.1 Betroede midler	288
25.2 Klienttilsværskonto	289
25.3 Indsættelse på klientkonti	289
25.4 Daglig regulering	289
25.5 Hævninger fra klientkonti	290
25.6 Renter	290
25.7 Tilsyn - Årlig klientkontoerklæring	291
25.8 Samtykke til hævning af klientkontomidler	292
26. Advokatansvar	293
Litteraturliste	294
Stikordsregister	295

Indledning

Rammerne for god advokatskik afstikkes af Advokatnævnet i dets kendelser, der i et vist omfang offentliggøres på www.advokatsamfundet.dk, hvor der er et særskilt afsnit for Advokatnævnet.

På denne hjemmeside er der, ud over oplysninger om Advokatnævnets organisation, også klageskemaer, oplysning om behandling af klager, Advokatnævnets regler, Advokatnævnets årsberetning, artikler, og som anført, visse kendelser.

Et væsentligt supplement til Advokatnævnets kendelser er domstolsafgørelser i det – trods alt – beskedne antal sager, der indbringes for domstolene. Domstolsafgørelser er et vigtigt led i skabelsen af rammerne for "god advokatskik". En del domme offentliggøres på grund af sanktionens størrelse med navns nævnelse på ovennævnte hjemmeside.

Advokatnævnets årsberetning indeholder oplysninger om nogle af de afgørelser, der er prøvet ved domstolene, men herudover er kun de relativt få domstolsafgørelser, der bliver trykt i Ugeskrift for Retsvæsen eller tilfældigt omtalt i fagpressen, tilgængelige. Især er frifindende afgørelser både fra Advokatnævnet og fra domstolene kun sporadisk tilgængelige, hvilket er et særskilt problem, da det tilladelige område og grænsen til det uacceptable derfor er ubeskrevet.

Denne samling af domme indeholder henvisninger til i forvejen trykte domme, men frem for alt alle de utrykte domme, der er afsagt siden 2000. Dette materiale er suppleret med enkelte tidligere afgørelser fra Ugeskrift for Retsvæsen samt henvisninger til problemstillingernes behandling i fagpressen.

Da der er tale om referater af de afsagte domme, vil der, som ved lignende forkortelser, indgå et subjektivt element. Beskrivelsen af hvad domstolene er blevet forelagt over årene, og hvorledes de har truffet afgørelser, kan dog forhåbentlig vejlede i, hvad god advokatskik er – eller - hvornår grænserne overskrides, og om der sker tilsidesættelse af god advokatskik.

De sammenkædende tekster er udtryk for min fortolkning af god advokatskik og de dertil knyttede spørgsmål. Det er ikke tanken, at foretage en udtømmende fremstilling af god advokatskik. Der må - også på de områder, hvor der ikke er domstolsafgørelser - henvises til anden speciallitteratur, specielt: **Axel H. Pedersens: "Indledning til Advokatgerningen" (1962-63) Henrik Bitsch: "God Advokatskik" 2. udg. (2002), Mads Bryde Andersen: "Advokatretten" (2005) Jon Stokholm: Anmeldelse Mads Bryde Andersen: Advokatretten, Juristen 2006 nr. 4 Side 151 samt Martin Lavesen, Lars Økjær Jørgensen: "Advokatetik – ret og rammer" (2. udg. 2012).**

Den seneste udgave af AER er behandlet af **Martin Lavesen og Lars Økjær Jørgensen** i **"De Advokat Etske Regler" (2011)**. Der vil for en del være sammenfald mellem domsreferater i deres bog og nærværende, idet en del af referaterne er hentet fra tidligere udgaver af nærværende værk i tidligere udgaver.

Da der i en række af afgørelserne behandles flere forskellige spørgsmål – både processuelle, formelle og materielle – kan samme dom være refereret flere forskellige steder i denne domssamling – men referaterne er i en række tilfælde indskrænket til alene at omtale det for det behandlede emne relevante.

Samlingen kan – efter samtidig studie af afgørelserne fra Advokatnævnet på nettet – måske afværge sager; enten generelt ved at advokaterne bliver mindet om, at man ikke må gå videre end rimeligt hensyn til klienten tilsiger, eller mere specifikt ved, at Advokatnævnets afgørelser tages til efterretning.

Domssamlingens formelle/processuelle afgørelser burde under alle omstændigheder inspirere de advokater, der indbringer afgørelser for domstolene, til at koncentrere sig om realiteten. De formelle eller processuelle indsigelser er utallige, og det er på sin vis forunderligt, at der i mange tilfælde anvendes så mange kræfter på disse formelle og processuelle indsigelser - og så relativt få på realiteten.

Da der løbende sker justering af bødeniveauet, er der af mig foretaget en teoretisk justering af de over årene fastsatte bøder. Disse teoretiske angivelser er anført i [skarpe parenteser], og er medtaget for at bibringe læseren et vist sammenligningsgrundlag. Den anvendte ”konverteringsstabel” er anført under afsnittet 1.7.1.

Domssamlingens referater er blevet til på forskellig vis. I nogle tilfælde er det citeret fra domshovedet i Ugeskrift for Retsvæsen (gengivet med tilladelse fra Thomson Reuters Professional A/S – nu Karnov Group Denmark A/S), men jeg har også udarbejdet nye referater med specielt fokus på de emner, der er skønnet relevante i denne sammenhæng. Specielt for de utrykte dommes vedkommende er referaterne blevet udarbejdet over årene under medvirken af en lang række advokatfuldmægtige hos HORTEN Advokatpartnerselskab.

Gennemgang af domme og manuskriptet til denne samling indgår løbende som led i advokatfuldmægtiguddannelsen hos HORTEN Advokatpartnerselskab, så rækken af bidragsydere er lang - så lang, at navnene på de pågældende er udeladt, men det ændrer ikke på, at de har gjort en stor indsats.

Over så lang en årrække, som domssamlingen dækker, er det selvkært at en del afgørelser bliver af mindre interesse, og er det tilfældet, er de kun medtaget som en henvisning og uden egentligt referat. Det gælder også nogle afgørelser, der blot er en bekræftelse på retstilstanden.

Domssamlingen er ajourført til dato.

København, den 5. juni 2014

Jakob S. Arrevad

A. ALMINDELIG DEL

1. Advokatsamfundets disciplinærsystem - reaktions- og sanktionsmuligheder

1.1 Behandlingen af klager over advokaters adfærd

1.1.1 Generalklausulen i Retsplejelovens § 126

Det skal indledningsvis noteres, at det som udgangspunkt i Retsplejelovens § 125 er angivet:

"En advokat er kun i de tilfælde, hvor loven indeholder særlige bestemmelser derom, forpligtet til at påtage sig udførelsen af en retssag."

Advokaten har således lovgivningsmæssigt sin uafhængighed.

"Prisen" for denne uafhængighed, visse "privilegier" og et begrænset "selvdømme" er at finde i generalklausulen i Retsplejelovens § 126.

"Stk.1. En advokat skal udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Advokaten skal herunder udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klienternes tarv tilsiger. Sagerne skal fremmes med fornøden hurtighed.

Stk. 2. En advokat må ikke kræve højere vederlag for sit arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt."

Hertil knytter sig:

"Stk. 4. En advokat må ikke uden for sin advokatvirksomhed i forretningsforhold eller i andre forhold af økonomisk art udvise en adfærd, der er uværdig for en advokat."

Denne bestemmelse anvendes sjældent af Advokatnævnet, og den har som følge heraf kun givet anledning til få sager, men se 1.6.

Om uddannelse af fremtidens advokater er det anført i § 126:

"Stk. 3. En advokat skal medvirke til, at en fuldmægtig, der er autoriseret hos advokaten, kan deltage i den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retssagsbehandling, jf. § 119, stk. 2, nr. 5. Advokaten skal afholde udgifterne til den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retssagsbehandling."

Og senere:

"Stk. 5. Enhver advokat og advokatfuldmægtig skal løbende deltage i efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet. En advokat skal afholde udgifterne hertil for en fuldmægtig, der er autoriseret hos advokaten. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom."

I en forhåbentlig "enlig svale" blev spørgsmålet om omkostningerne til "stk. 3 uddannelsen" behandlet:

U.2011.819H - Højesterets dom af 17. december 2010 – sagen var ikke behandlet i Advokatnævnet.

Højesteret fastslog, at principalens betaling af omkostningerne til kurser mv. under advokatuddannelsen "ikke gyldigt kan fraviges ved aftale mellem parterne".

Det turde være en selvfølge, men det skal alligevel anføres, at fuldmægtigen også skal have den fornødne frihed til at gennemføre de obligatoriske *uddannelsesdele*. Det kunne teoretisk være prøvet under ovennævnte sag, men blev det ikke.

Reglerne i Retsplejeloven om uddannelse af nye advokater skal ses i sammenhæng med AER 7, hvor der bl.a. suppleres med, at det påhviler principalen *"at sikre, at fuldmægtigen får en til erhvervelse af advokatbeskikkelse forsvarlig praktisk uddannelse, herunder indsigt i og forståelse for de advokatetiske reglers betydning"*.

1.1.2 Advokatnævnet

Advokatnævnet er et uafhængigt klagenævn, som er nedsat ved lov. Advokatnævnet er oprettet af Advokatsamfundet i medfør af Retsplejelovens § 144, stk. 1, som har følgende ordlyd:

"Advokatsamfundet opretter et Advokatnævn. Advokatnævnet består af en formand og 2 næstformænd, der alle skal være dommere, samt af 18 andre medlemmer. Formanden og næstformændene udpeges af Højesterets præsident. Af de øvrige medlemmer vælges 9 af Advokatsamfundet blandt advokater, der ikke er medlemmer af Advokatrådet, og 9, der ikke må være advokater, udpeges af justitsministeren. Justitsministerens udpegning af medlemmer og stedfortrædere herfor sker efter indstilling fra sådanne myndigheder, organisationer og lign., således at det sikres, at der til nævnet udpeges medlemmer og stedfortrædere herfor, der har kendskab til både private klienters, erhvervsklienters og offentlige klienters interesser. Medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges for en periode af 6 år. Der er ikke mulighed for genudpegning."

Advokatnævnet behandler klager over advokaters adfærd, herunder advokaters salærfastsættelse.¹

---

¹ jf. Retsplejelovens kapitel 15 a og 15 b. Kredsbestyrelserne indgår også i arbejdet, idet de kan inddrages til gennemgang af sager og indstillinger til Advokatnævnet. Arbejdet i kredsbestyrelsen er beskrevet af Birgitte Frølund: "Vi kommer et spadestik dybere", Advokaten 10/2012 side 17.

Et specielt kompetenceproblem er refereret i **U.2011.819H - Højesterets dom af 17. december 2010**, hvor et af mange stridspunkter var rigtigheden af en principalerklæring. Det er i dommen oplyst, at Advokatnævnet havde besluttet at afvise en klage, da det faldt udenfor Advokatnævnets virke at afgøre, om en principalerklæring var afgivet i overensstemmelse med de faktiske ansættelsesforhold.

Yderligere kompetenceproblemer er omtalt særskilt senere – forholdet til retterne, forholdet i konkursager og i straffesager, og når advokaten optræder i andre roller som voldgiftsdommer eller mediator.

Advokatmyndighedernes holdning til disse kompetenceproblemer er ikke entydig.

Advokatnævnet er – når det behandler disciplinærsager - en del af den offentlige forvaltning. Det betyder, at Advokatnævnet er omfattet af offentlighedslovens og forvaltningslovens regler.

Ved behandling af salærklager, er Advokatnævnet formentligt alene at betragte som et sagkyndigt kollegialt fagligt nævn, jf. **U.1997.238Ø**, der dog i sit arbejde i stort omfang er underlagt tilsvarende regler, som i forvaltningsloven.

1.1.3 Generelt om Advokatnævnets klagesagsbehandling

Reglerne findes samlet i Retsplejeloven fra § 144 til § 147h.

De nærmere regler om klagesagsbehandlingen er udbygget ved bekendtgørelse nr. 20 af 17. januar 2008 om Advokatnævnets og kredsbestyrelsernes virksomhed ved behandling af klager over advokater m.v.(herefter "bekendtgørelsen"). Disse regler suppleres yderligere ved regler, der er udarbejdet af Advokatnævnet. Disse regler kan hentes på www.Advokatnaevnet.dk.

1.2 Formelle regler og indsigelser herom

I dette afsnit er de indsigelser, der er fremført under sagerne, grupperet. Referaterne af de enkelte domme er koncentreret om de formelle/processuelle spørgsmål. Samme dom optræder derfor senere vedrørende den materielle problemstilling, der trods alt har været.

Der ofres, som anført i indledningen, mange kræfter på domstolsbehandling af de formelle/processuelle spørgsmål, så pladsmæssigt breder de sig i denne fremstilling på realiteten – god advokatskiks - bekostning, men de er en væsentlig bestanddel af advokaters sagsførelse i disse sager.

Eksempelvis er der i følgende afgørelse gjort indsigelser mod, at der ikke inden klage er gennemført **kollegialt samråd**, jf. tidligere AER 5.1. Det var en "bør" regel, og en regel, der ikke blev håndhævet af Advokatnævnet. Spørgsmålet og konsekvensen blev behandlet i **Retten i Viborgs dom af 9. september 2009 i sag BS 1-1140/2008 - Advokatnævnets kendelse af 25. juni 2008** og i **Københavns Byrets dom af 26. maj 2011 i sag BS 38A-6094/2010 – Advokatnævnets kendelse af 5. oktober**

2010. Det er – på trods af det anbefalelsesværdige i at søge en mindelig løsning – nok at gå for langt i prøvelsen. Bestemmelsen er ophævet, men det er nu engang at foretrække, hvis kolleger kan tale sammen og ikke involvere hele det kollegiale system og domstolene. Bestemmelsen i AER er nu ophævet.

Men der er løbende "advokatindvendinger" om formaliteten, og de behandles i det følgende:

1.2.1 Begrundelse

Det fremgår af bekendtgørelsens § 29, at Advokatnævnets afgørelser skal være skriftlige og ledsaget af en begrundelse.

Bekendtgørelsens § 29:

"Stk. 1. Advokatnævnets afgørelser skal være skriftlige og ledsaget af en begrundelse.

Stk. 2. En afgørelse skal indeholde oplysninger om en eventuel dissens under afstemningen, dog uden angivelse af vedkommende medlemmers navne. Samtidig angives stemmefordelingen.

Stk. 3. Nævnets afgørelser i disciplinærsager skal indeholde oplysning om adgangen til domstolsprøvelse og fristen herfor.

Stk. 4. Nævnets afgørelse sendes til sagens parter og Advokatrådet. Nævnets afgørelse i disciplinærsager sendes endvidere til Justitsministeriet."

Advokatnævnets afgørelser skal således indeholde en redegørelse for de hovedhensyn, der begrundet afgørelsen. Det er der ikke noget epokegørende i, og det burde være et spørgsmål, der aldrig blev forelagt domstolen i relation til Advokatnævnets afgørelser. Der er trænede advokater med til afgørelsen og formandskabet er dommere, der til daglig træffer "begrundede afgørelser" – så det skal selvfølgelig også være standarden i Advokatnævnet.

Tidligere var der grundlag for en sondring mellem begrundelser i disciplinærsager og salærsager. Efter den seneste forenkling af behandlingen og en fælles bekendtgørelse for de to typer sager, er grundlaget formentlig det samme. Der er dog som allerede fremhævet en væsentlig forskel på salærklager og disciplinærklager, hvilket fortsat kan begrunde en vis nuancering i kravene til begrundelse.

Som udgangspunkt indtager domstolene tilsyneladende den pragmatiske holdning, at advokaten godt ved, hvad sagen drejer sig om, er i stand til at læse den samlede kendelse, og dermed også kan forstå begrundelsen for resultatet. Se dog en omkostningsafgørelse nedenfor under **1.1.2.2 -Københavns Byrets dom af 5. januar 2011 i sag BS 43C-7502/2009 – Advokatnævnets kendelse af 6. november 2009.**

Fra praksis kan nævnes **Vestre Landsrets dom af 2. november 2004 i sag B-3031-03. Advokatnævnets kendelse af 25. november 2003**, hvor landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse, og herunder afgjorde, at det faktum, at der i den oprindelige begrundelse var anført "bopælsret" i stedet for "brugsret", ikke havde betydning i forhold

til ikendelse af bøden, og **Vestre Landsrets dom af 19. juni 2000 i sag B-1668-99. Advokatnævnets kendelse af 8. juli 1999.**

Det forhold at samtlige anbringender ikke omtales i kendelsen, fører ikke nødvendigvis til, at afgørelsen er ugyldig, jf. en lidt speciel sag, **Østre Landsrets dom af 15. september 2006 i sag B-1334-05. Advokatnævnets kendelse af 6. april 2005.** Også i **Københavns Byrets dom af 14. juli 2008 i sag BS 41B-6553/2007 - Advokatnævnets kendelse af 24. september 2007** fastslog retten, at der ikke var grundlag for at antage, at Advokatnævnet havde afsagt kendelse på ufuldstændigt grundlag, eller at kendelsens begrundelse var utilstrækkelig.

I **U.2008.500H** var der tvivl om, hvorvidt nogle faktiske forhold var lagt til grund af Advokatnævnet, men landsretten udtalte, at det ikke kunne føre til sagens hjemvisning, da landsretten, som sagen var forelagt og belyst, havde et fyldestgørende grundlag for at tage stilling til Advokatnævnets afgørelse. Landsretten afviste også hjemvisning på grund af manglende klar stillingtagen til et spørgsmål i relation til konkursloven.

Det tillægges betydning, at advokaten har haft lejlighed til at kommentere og uddybe Advokatnævnets afgørelsesgrundlag, jf. **Vestre Landsrets dom af 27. januar 2006 i sag B-2547-04. Advokatnævnets kendelse af 19. oktober 2004.** De bemærkninger, der var årsag til klagen, var gengivet i kendelsen, og der var henvist til disse i Advokatnævnets begrundelse. Tilsvarende i:

Vestre Landsrets dom af 8. juni 2007 i sag B-1606-06. Advokatnævnets kendelse af 6. juli 2006

Advokat A gjorde gældende, at Advokatnævnets kendelse var ugyldig, da begrundelsen ikke opfyldte betingelserne i forvaltningslovens § 24 samt § 19, stk. 1 i bekendtgørelse om Advokatnævnets virksomhed (nu § 29). Landsretten udtalte hertil, at Advokat A forud for sagens behandling i Advokatnævnet havde modtaget skrivelser, hvoraf klagen udtrykkeligt fremgik, samt at Advokat A havde taget stilling til de fremsatte klagepunkter forud for klagesagens behandling i Advokatnævnet. Henset hertil, og idet en læsning af Advokatnævnets kendelse ikke efterlod rimelig tvivl om, hvad der blev truffet afgørelse om, var der ikke sådanne mangler ved kendelsen, at den kunne kendes ugyldig.

En tilstrækkelig begrundelse kan være, at Advokatnævnet "*finder de foreliggende omstændigheder skærpende*", jf. følgende højesteretsdom **U.2007.111H – Advokatnævnets kendelse af 29. marts 2004**, men anderledes, hvis retten finder, at der kan være reel tvivl om grundlaget for den konkrete afgørelse:

U.1999.2125Ø – Advokatnævnets kendelse af 29. oktober 1998

Klient K klagede til advokatmyndighederne over Advokat X's krav på salær for en del af en ægteskabssag, der ikke var omfattet af den fri proces. Advokatnævnet nedsatte salæret. Advokat X påstod bl.a., at Advokatnævnets afgørelse var ugyldig da afgørelsen ikke var ledsaget af en fyldestgørende begrundelse.

Advokatnævnets afgørelse om nedsættelsen af salæret var alene begrundet med bemærkninger om, at nedsættelsen skete ”af hensyn til sagens karakter”. Advokatnævnets afgørelse oplyste ikke på fyldestgørende måde, hvilke hovedhensyn der lå bag afgørelsen. Da der derfor ikke kunne ses bort fra muligheden for, at den mangelfulde begrundelse havde haft indflydelse på klagesagens udfald, blev advokat X’s påstand om afgørelsens ugyldighed på grund af manglende begrundelse taget til følge.

**Østre Landsrets dom af 15. september 2006 i sag B-2943-04.
Advokatnævnets kendelse af 17. september 2004 (fastholdt ved
kendelse af 20. september 2005)**

Landsretten fandt vedrørende formaliteten, at Advokatnævnets kendelse på visse punkter måtte anses for værende så uklar, at det ikke kunne fastslås med sikkerhed, om klagepunkter var forældet efter den dagældende 6 måneders regel.

For så vidt angik et andet forhold bemærkede landsretten, at Advokatnævnet i kendelse af 20. september 2005, hvor sagen var blevet genbehandlet, havde anført, at der var tale om en præcisering i forhold til den tidligere kendelse af 17. september 2004, men at forholdet ikke var nævnt i kendelsen af 17. september 2004. Landsretten fandt på den baggrund, at der var tale om et nyt selvstændigt kritikpunkt, og at Advokatnævnet i kendelsen burde have taget stilling til, om der var tilstrækkelig hjemmel i forvaltningsretlige regler og grundsætninger til at genoptage sagen. Der skete ophævelse af kendelsen.

**Retten i Næstveds dom af 5. oktober 2007 i sag BS 1-332/2007.
Advokatnævnets kendelse af 24. oktober 2006.**

Advokat X havde bistået klienten i forbindelse med en bodeling og overdragelse af halvpart af ægtefællernes faste ejendom. I den forbindelse skulle klienten frigøres for medhæftelse af et banklån. Nævnet fandt, ”at advokaten var forpligtet til at sikre, at hans klient blev friholdt for sin medhæftelse til et banklån, som klientens ægtefælle skulle overtage i henhold til indgået bodelingsoverenskomst.”

Advokat X påstod ophævelse af Advokatnævnets afgørelse, idet afgørelsen ikke opfyldte begrundelseskravet i forvaltningslovens § 24 eller § 19 i bekendtgørelse om Advokatnævnets virksomhed (nu § 29).

Retten fandt, at kendelsen ikke opfyldte begrundelseskravet, da det ikke var advokaten, der var forpligtet til at sikre, at klienten blev friholdt – det var kreditor. Da det ikke kunne udelukkes, at den forkerte begrundelse havde haft indflydelse på sagens udfald, fandtes kendelsen **ugyldig**.

Der var i ovennævnte sag enighed om, at den sproglige udformning af afgørelsen ikke var hensigtsmæssig, men der var formentlig ingen, herunder den indklagede advokat, der var i tvivl om, hvori tilsidesættelsen af god advokatskik bestod, jf. ovenfor **Vestre Landsrets dom af 8. juni 2007 i sag B-1606-06**. Advokatnævnet besluttede dog ikke at anke afgørelsen. I **Retten i Odenses dom af 7. oktober 2009 i sag BS 6-933/2009 - Advokatnævnets kendelse af 16. februar 2009**, der er omtalt under interessekonfliktafsnittet 14.2 påpegede advokaten en række meningsforstyrrende fejl i kendelsens faktum og angreb begrundelsen, der lød: ”Advokatnævnet finder, at indklagede ved at have repræsenteret direktør A som selskabet under de foreliggende omstændigheder

har befundet sig i en interessekonflikt." Retten fandt ikke de upræcise gengivelser afgørende, og da Advokatnævnet i sin kendelse beskrev de omstændigheder [altså de upræcise], der havde ført til kendelsen, var den fyldestgørende begrundet. I **Lyngby rets dom af 3. juni 2011 i sag BS 150-2593/2009 – Advokatnævnets kendelse af 25. august 2009** udtales om en fejl i det faktuelle, der indgik i begrundelsen: "Efter rettens vurdering er den pågældende mangel konkret uvæsentlig, hvorfor den ikke i sig selv kan føre til en tilsidesættelse af den del af kendelsen"

Der skal dog stadig være en mening med det, jf. **U.2001.477V** hvor kredsbestyrelsen havde nedsat advokat X's salær fra 69.975 kroner med tillæg af moms til 50.000 kroner med tillæg af moms og pålagt X at tilbagebetale klienten differencen med nærmere angivne renter. X påklagede ikke kendelsen til Advokatnævnet, men anlagde sag mod klienten med påstand om, at denne skulle anerkende ikke at have noget tilbagebetalingskrav. Landsretten anførte, at det var tvivlsomt, om kredsbestyrelsens kendelse var tilstrækkeligt begrundet, men fandt, at dette var uden betydning for afgørelsen af sagen, der var indbragt for domstolene efter Retsplejovens § 147 a, 2. pkt.

1.2.2 Krav til sagsfremstilling²

I en afgørelse af omkostninger fremgår:

Københavns Byrets dom af 5. januar 2011 i sag BS 43C-7502/2009 – Advokatnævnets kendelse af 6. november 2009.

Ved fastsættelse af omkostningerne har retten bl.a. lagt vægt på at en sagsfremstilling i Advokatnævnets kendelse ikke var fyldestgørende. Da begrundelsen må læses i sammenhæng med sagsfremstillingen, var der på grund af manglerne anledning til for advokat F at indbringe sagen for retten, hvorfor der alene blev fastsat delvise omkostninger til Advokatnævnet, der i øvrigt fik fuldt medhold.

1.2.3 Møder, offentlighed mv.

Bekendtgørelsens § 25:

"Stk. 1. Advokatnævnet behandler sagerne i møder, på skriftligt grundlag eller elektronisk.

Stk. 2. Vedkommende formand kan af egen drift, eller efter anmodning fra sagens parter, indkalde sagens parter til at give møde for nævnet og afgive forklaring. Nævnet fastsætter tidspunktet herfor.

Stk. 3. I disciplinærsager har parterne ret til at give møde for nævnet.

Stk. 4. Vedkommende formand kan tillade, at andre personer indkaldes for at afgive forklaring for nævnet."

---

² Se også **U.2010.1214Ø**

Bekendtgørelsens § 26:

"Stk. 1. Advokatnævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. I en disciplinærsag kan den indklagede advokat kræve, at offentligheden får adgang til at overvære sagens behandling, i det omfang dette ikke vil kunne tilføje nogen unødigt krænkelse. Nævnet kan endvidere tillade adgang for offentligheden, når en sag findes at have offentlig interesse, og offentlighedens adgang ikke vil kunne tilføje nogen en unødigt krænkelse. Nævnets votering er ikke offentlig."

Advokatnævnets møder er således normalt ikke offentlige. Sagerne behandles på grundlag af parternes skriftlige indlæg og fremsendte bilag. Sagens parter har ret til at give møde for Advokatnævnet og udtale sig, før deres sag behandles. Parterne forlader i så tilfælde mødet, inden afgørelsen træffes. Der er normalt ikke behov for, at parterne giver personligt møde for Advokatnævnet, da sagerne burde være godt belyst med parternes skriftlige indlæg.

Det er desværre imidlertid ofte således, i hvert fald i de sager, der senere indbringes for domstolene, at sagsbehandlingen fra den indklagede advokat ligger en del fra det niveau, som man kunne forvente af en professionel. Der er ofte tale om følelsesladede indlæg, hvor der ikke gives en samlet fremstilling og/eller suppleres med relevant dokumentation. Konsekvensen heraf fremtræder i en lang række af domstolsafgørelser, hvor nye synspunkter og nyt materiale inddrages. Dette anføres ikke for at forøge det personlige fremmøde, men for at gøre opmærksom på, at det – for alle parter – i mange tilfælde ville være at foretrække, at den involverede advokat afstod fra selv at føre sagen og overlod dette til en kollega – som det i øvrigt ofte sker, når sagen indbringes for domstolene.

Formanden for Advokatnævnet kan tillade, at andre end sagens parter indkaldes for at give forklaring. Formanden kan desuden beslutte, at parterne eller vidner skal afhøres i byretten, men det er ikke praksis.

Manglende underretning om tidspunktet for sagens behandling i Advokatnævnet kan ikke føre til, at Advokatnævnets afgørelse er ugyldig, hvis den indklagede advokat ikke har taget forbehold for at komme med yderligere indlæg.

Vestre Landsrets dom af 19. juni 2000 i sag B-1668-99.

Advokatnævnets kendelse af 8. juli 1999

Advokat X indbragte Advokatnævnets kendelse for landsretten med påstand om, at kendelsen skulle erklæres ugyldig. Han gjorde bl.a. gældende, at kendelsen var ugyldig, fordi han ikke var blevet underrettet om tidspunktet for sagens behandling i Advokatnævnet med deraf følgende manglende mulighed for personligt fremmøde.

Landsretten afviste, at manglende oplysning om behandlingstidspunktet kunne medføre ugyldighed, idet advokat X ikke havde taget forbehold om at komme med yderligere indlæg.

Dette blev gentaget i **Retten i Viborgs dom af 9. september 2009 i sag BS 1-1140/2008 - Advokatnævnets kendelse af 25. juni 2008**

1.2.4 Tavshedspligt

En lidt speciel udgave af tavshedspligtsdiskussionen er følgende afgørelse, der yderligere er refereret nedenfor under 1.1.2.6 om kontradiktion:

U.2004.982H - Advokatnævnets kendelse af 11. marts 2002

Højesteret tog stilling til, om en af Advokatnævnet truffet afgørelse skulle ophæves og hjemvises til fornyet behandling, idet der var tvivl om, hvorvidt det have stået klart for advokat X, hvilke punkter der havde indgået i klagesagen.

I den forbindelse havde advokat X også fremført det anbringende, at Advokatnævnet havde tilsidesat sin tavshedspligt ved i sin afgørelse at henvise til, at advokat X tidligere var ikendt bøde for tilsidesættelse af god advokatskik, hvilket bøden var fastsat under hensyn til.

Østre Landsret afviste, at Advokatnævnet skulle have tilsidesat sin tavshedspligt ved at henvise til tidligere truffne afgørelser vedrørende advokat X.

Advokat X indbragte herefter sagen for Højesteret, der stadfæstede – men uden særskilt stillingtagen til dette noget specielle spørgsmål om tavshedspligt!

1.2.5 Klagevejledning

Advokatnævnet har udarbejdet klagevejledning om behandling af klager over advokater, og klageformularer. De findes på www.Advokatnaevnet.dk.

Bekendtgørelsens § 19:

"Stk. 1. Advokatnævnets sekretariatsopgaver varetages af Advokatsamfundets sekretariat.

Stk. 2. Nævnet udarbejder en vejledning for behandling af sager med personligt fremmøde og en vejledning for sager om frakendelse."

1.2.6 Kontradiktion mv.

Det er anført i bekendtgørelsens § 20:

"Stk. 1. Sekretariatet bistår Advokatnævnet ved forberedelse af salær og adfærdsklager.

Stk. 2. Sekretariatet sørger for, at de nødvendige oplysninger til sagens behandling foreligger, og at de nødvendige undersøgelser er foretaget.

Stk. 3. Sekretariatet kan i en sag, der skønnes at blive afvist af nævnet i henhold til § 17, undlade at anmode advokaten om en udtalelse og forelægge sagen for vedkommende formand, der herefter kan indstille til nævnet, at klagen afvises."

Bekendtgørelsens § 21:

*"Stk. 1. Sekretariatet kan forelægge sagen for en eller flere kredsbestyrelser.
Stk. 2. Hvis sagen skønnes egnet hertil, kan sekretariatet opfordre parterne til at søge sagen forliget."*

Bekendtgørelsens § 22:

*"Advokater er forpligtede til at forsyne Advokatnævnet med dokumenter og oplysninger, som nævnet finder er af betydning for afgørelsen af en sag. Advokater er forpligtede til at fremkomme med udtalelser og at give møde for nævnet for at afgive forklaring om forhold, som nævnet finder er af betydning for afgørelsen af sagen.
Stk. 2. Advokatens forpligtelse efter stk. 1 begrænses i overensstemmelse med Retsplejelovens regler om vidnefritagelse."*

Det kontradiktoriske princip handler simpelt om en parts adgang til – både inden for retsplejen og forvaltningsretten – at gøre sig bekendt med og ytre sig over for det af modparten fremførte og sagens omstændigheder generelt, og det har givet anledning til

U.2007.2238H – Advokatnævnets kendelse af 12. maj 2004.

Indklagede advokat A gjorde bl.a. gældende, at Advokatnævnets kendelse var en nullitet, da den tog stilling til forhold, der ikke var nævnt i klagen.

Landsretten fandt efter en konkret bedømmelse, at de forhold, der indgik i afgørelsen, var omfattet af klagen.

Advokat A gjorde endvidere gældende, at Advokatnævnets afgørelse skulle ophæves eller hjemvises, da han ikke havde haft mulighed for at forholde sig til alle klagepunkter. Landsretten fandt, at advokat A havde haft fornøden mulighed for at varetage sine interesser i forbindelse med Advokatnævnets behandling af sagen.

Højesteret stadfæstede.

Da der er tale om et nævn, der skal bedømme klager fra "almindelige mennesker", kan der ikke stilles krav om en meget specifik angivelse af klagens indhold, men en bedømmelse kræver dog, at klagepunktet kan udledes af den indsendte klage. Advokatnævnet kan ikke selvstændigt tage punkter op, som bliver klarlagt ved behandlingen. Problemstillingen kan belyses ved to afgørelser fra andre nævn, **U.1999.1756Ø** vedrørende en afgørelse fra Revisornævnet og **U.2010.1214Ø** vedrørende en afgørelse fra Disciplinærnævnet for Ejendomsmæglere. I førstnævnte nåede flertallet til, at der var kompetence i den konkrete situation, men hjemviste til yderligere konkret behandling af det omstridte punkt, i sidstnævnte var det punkt, der blev sanktioneret, ikke omfattet af klagen og nævnet derfor ikke kompetent.

I **U.1999.1756Ø** gav alle dommere følgende klare "vejledning":

1. Efter det forvaltningsretlige officialprincip påhviler det disciplinærnævnet at søge de oplysninger tilvejebragt, der er fornødne for at afgøre en indkommet klagesag.

2. Nævnet er endvidere berettiget og i hvert fald til en vis grad forpligtet til at vurdere indkomne klageskrivelser med henblik på at udfinde meningen med klager, der forekommer uklare.
3. Nævnet må i den forbindelse til brug for sin afgørelse af egen drift kunne omformulere klagepunkter, således at en klage forstås i overensstemmelse med, hvad der må antages at have været klagerens hensigt.
4. Nævnet har imidlertid ikke hjemmel til af egen drift at indlede en disciplinærsag, idet nævnets kompetence er begrænset til at behandle klager fra personer, der har en konkret, retlig interesse i klagesagens udfald. Det følger heraf, at nævnet handler uden for sin kompetence, såfremt det under en klagesag inddrager spørgsmål, der klart ikke er omfattet af klagen.

Flertallet tilføjer yderligere to punkter:

5. En afgørende forudsætning for, at disciplinærnævnet kan pådømme et spørgsmål, må af retssikkerhedsmæssige grunde imidlertid være, at indklagede udtrykkeligt og utvivlsomt blev gjort bekendt med, at spørgsmålet nu var omfattet af klagesagen som et selvstændigt klagepunkt, og
6. får en opfordring til at forsvare sig herimod.

Det sidste punkt skal dog nok håndhæves med nogen modifikation, jf. domme nedenfor, men det er selvklart en fremgangsmåde, der er at foretrække.

Der kan yderligere henvises til **Vestre Landsrets dom af 9. januar 2006 i sag B-210-05 - Advokatnævnets kendelse af 10. januar 2005**. Landsretten hjemviste ikke til fornyet behandling, da det måtte lægges til grund, at advokat X forud for Advokatnævnets afgørelse var blevet hørt om begge sagens klagepunkter, og **Vestre Landsrets dom af 27. januar 2006 i sag B-2547-04 Advokatnævnets kendelse af 19. oktober 2004**. Advokat A havde haft lejlighed til at kommentere og uddybe nævnets afgørelsesgrundlag, hvilket han gjorde, og advokat A havde ikke efterfølgende anført væsentlige nye faktiske oplysninger var der ikke grundlag for indsigelser. **Østre Landsrets dom af 28. april 2011 i sag 3. afd. B-3086-10 - Glostrup rets dom af 7. oktober 2010 i sag BS 10B-1268/2009 – Advokatnævnets kendelse af 25. juni 2008** der bl.a. behandler en indsigelse fra en advokat, der havde flere opfordringer fra Advokatnævnets sekretariat til at reagere, inden der blev truffet afgørelse. Da advokaten ikke udnyttede disse, var der ikke sagsbehandlingsfejl – advokaten havde haft (rig!) lejlighed til at varetage sine interesser. Dommen omhandler også spørgsmålet om forholdet mellem klage og afgørelse, og retten fastslår, at da et spørgsmål er nævnt af klager, kan det behandles³.

En noget speciel situation forelå i **Østre Landsrets dom af 24. september 2004 i sag B-1917-03. Advokatnævnets kendelse af 4. marts 2002**. Landsretten fandt ikke, at der var begået fejl ved ikke at indkalde B til møde angående adfærdsklagen, da B var blevet gjort opmærksom på muligheden for personligt møde, og da det ikke fandtes bevist, at B under telefonsamtalen havde fået afslag på anmodning om at give møde. Endvidere fandt

---

³ **Retten i Koldings dom af 18. november 2013 i sag BS 5-145/2013** – Advokatnævnets kendelse af 18. december 2012 er på linje hermed – der var indgivet en klage på blanket for salærklage, hvor der stod: "Jeg synes ikke noget om salæret, men om hele sagen". Retten fandt ikke at sagens behandling som disciplinærsag kunne føre til ophævelse.

landsretten det ikke bevist, at kendelsen var afsagt på utilstrækkeligt grundlag, eller at der var mangler ved den medfølgende begrundelse.

Der kan også henvises til **Retten i Århus dom af 29. november 2010 i sag BS 6-3110/2008 – Advokatnævnets kendelse af 4. november 2008**. Det blev gjort gældende, at der ikke var givet mulighed for kontradiktion i relation til klagers andet indlæg (forberedelsen blev sluttet) og visse andre indsigelser mod behandlingen. Retten anførte, at det følger af vejledningen for behandling af sager ved Advokatnævnet at "sekretariatet selv afgør, om der skal indhentes yderligere bemærkninger", at klagers brev ikke "tilførte noget nyt", og det var derfor sekretariatets vurdering, at der ikke skulle indhentes yderligere bemærkninger fra indklagede, hvilket ikke var i strid med Retsplejelovens kapitel 15 b. Retten var enig i den foretagne vurdering. Retten var herudover enig med Advokatnævnet i, at den indgivne klage indeholdt de klagepunkter, som Advokatnævnet tog stilling til. Efter en samlet vurdering var der derfor ikke "*begået fejl vedrørende sagsbehandlingen af klagesagen, der [kunne] begrunde en ophævelse af Advokatnævnets kendelse*"

En af de mange afgørelser, hvor advokaten søger efter formelle indsigelser frem for argumentation omkring realiteten er følgende, hvor det igen gøres gældende: at klager [der vel at mærke er en almindelig klient, der har haft behov for advokatbistand] ikke har formuleret klagepunktet sådan, som Advokatnævnet behandler det – der er ikke klaget over "netop det"(!) Dette er et hult forsvar for en advokat. Min klient søger råd hos mig, og når han så ikke længere har mig, så er han ikke i stand til at føre sin egen sag (!). Argumentet fandt da heller ikke genklang i sagen - **Københavns Byrets dom af 23. december 2010 i sag BS 45C-5819/2009 – Advokatnævnets kendelse af 27. august 2009, som opretholdt ved kendelse af 7. december 2009**. Klager havde klaget over ikke at have modtaget "en endelig salæropgørelse". Advokatnævnet bebrejdede advokaten, at der ikke var "fremsendt endelig salæropgørelse". Retten tog realiteten under påkendelse.

I den følgende sag, **Københavns Byrets dom af 8. oktober 2010 i BS 41B-2100/2010 – Advokatnævnets kendelse af 12. februar 2010**, kunne man måske have overvejet en genoptagelse på eget initiativ. Advokaten blev idømt en bøde for manglende rettidig indsendelse af klientkontoerklæring. Den pågældende var blevet fritstillet fra ansættelse som advokat og havde angiveligt efterladt underskrevet erklæring hos tidligere arbejdsgiver og havde ikke modtaget erindringskrivelser, der, på grund af advokatens egen manglende orientering af Advokatsamfundet om adresseskift, jf. Vedtægten for Det Danske Advokatsamfund § 45 stk. 3, var sendt til den tidligere arbejdsgiver – der ikke havde indsendt erklæringen eller videresendt rykkerskrivelserne! Da advokaten blev bekendt med, at erklæringen mangler, foranlediger hun den indsendt umiddelbart, men da er disciplinærsag indledt. Den sag orienteres hun ikke om – igen på grund af adresse manglen, og først tre uger efter afgørelsen modtog hun denne. At sagen ikke førte til ophævelse i byretten skyldtes, at den principale påstand var formildelse, hvilket blev resultatet. Da sagen behandles i den borgerlige retsplejes former, kom en subsidiær påstand om ophævelse og en mere subsidiær påstand om hjemvisning ikke til påkendelse.

Hvis det ikke kan godtgøres, at indklagede advokat er gjort bekendt med samtlige klagepunkter, kan Advokatnævnets afgørelse ophæves og hjemvises, jf.:

U.2004.982H – Advokatnævnets kendelse af 11. marts 2002

(Også refereret ovenfor under 1.1.3.3 vedrørende tavshedspligt)

Højesteret tog stilling til, om en af Advokatnævnet truffet afgørelse skulle ophæves og hjemvises til fornyet behandling, idet der var tvivl om, hvorvidt det havde stået klart for advokat X, hvilke punkter der havde indgået i klagesagen.

Advokat X havde i en sag om samlivsophævelse på vegne sin klient som led i korrespondance truet advokat Y, der repræsenterede modparten, med at indgive politianmeldelse for et økonomisk udokumenteret erstatningskrav. Advokat Y indbragte over for Advokatnævnet en klage over advokat X for en række forhold, herunder den fremsatte trussel om politianmeldelse.

Advokatnævnet fandt, at advokat X havde tilsidesat god advokatskik ved denne trussel og pålagde advokat X en bøde.

Advokat X indbragte Advokatnævnets afgørelse for Østre Landsret og gjorde bl.a. gældende, at han ikke var blevet gjort bekendt med, at truslen om politianmeldelse indgik som punkt i klagesagen.

Da Østre Landsret ikke fandt det bevist, at det var blevet gjort klart for advokat X, at den fremsatte trussel om politianmeldelse indgik i klagesagen, blev Advokatnævnets afgørelse ophævet og sagen hjemvist til fornyet behandling. Advokat X indbragte herefter sagen for Højesteret (!). Højesteret stadfæstede Østre Landsrets afgørelse.

En særlig situation forelå i den følgende afgørelse **Østre Landsrets dom af 1. oktober 2007 i sag B-3501. Advokatnævnets afvisning af 14. november 2005**, hvor Advokatnævnet havde afsluttet skriftvekslingen og optaget sagen til afgørelse, men hvor indklagede inden afgørelsen meddelte, at han ville fremkomme med yderligere indlæg. Sagen er noget speciel i sit fulde faktum. I en salærklage havde Advokatnævnet anset sagen for bortfaldet, idet advokat X' rettidige klage over kredsbestyrelsens salærafgørelse ikke var blevet fulgt op af en uddybende påstand, inden for den frist Advokatnævnet havde fastsat. Advokatnævnet anså derfor klager for at have frafaldet sin påklage af kredsbestyrelsens afgørelse. Advokat X påstod, at Advokatnævnets afvisning af at behandle klagen var uberettiget. Landsretten udtalte, at Advokatnævnet var forpligtet til at behandle klagen, uanset at Advokatnævnet i to breve havde gjort advokat X opmærksom på, at han skulle fremkomme med bemærkninger, og i det sidste brev angav en frist for at fremkomme med bemærkninger, idet kredsbestyrelsens afgørelse ellers ville blive stadfæstet. Advokatnævnet blev tilpligtet at behandle klagen, da Advokatnævnet endnu ikke havde truffet afgørelse ved modtagelse af advokat X' fax efter fristen.

Til hovedreglen knytter sig:

U.2012.2205V – Vestre Landsrets dom af 30. marts 2012 i sag B-0922-11 – Retten i Århus dom af 29. november 2011 2010 i sag BS 6-3110/2008 - Advokatnævnets kendelse af 4. november 2009

Sagen vedrører god advokatskik i forbindelse med (volumen-) inkassosager, herunder pligten til at sikre, om en fordring er bestridt, og brugen af trusler om registrering i RKI el. lign. registre.

Advokat G bistod postordrevirksomheden S med inddrivelse af krav. S havde den 12. august 2008 oversendt et krav på forbrugeren B på 114,97 kroner til inddrivelse hos G.

G sendte den 15. august en inkassoskrivelse til B, hvoraf fremgik, at B måtte påregne at blive indberettet til RKI og, at RKI var tilgængelige for "banker, kreditforeninger, offentlige myndigheder og erhvervsvirksomheder [...] og de må forvente at mange af disse i givet fald ikke længere vil betragte dem som kreditværdig."

B indbragte kort efter G for Advokatnævnet, med følgende klagepunkt "At [G] sender en inkasso med ubegrundede beskyldninger om skyld og truer med retsforfølgelse og indberetning til RKI – helt uden at kende sagens sammenhæng."

Advokatnævnet omformulerede klagen til: "at indklagede har tilsidesat god advokatskik ved at tage en bestridt fordring til inkasso og true med retsforfølgning og indberetning til RKI."

Advokatnævnet sendte herefter klagen til G, med henblik på at G kunne fremkomme med sine bemærkninger.

Advokatnævnets brev til G var vedlagt Advokatnævnets vejledning om behandling af klagesager. Det fremgik af vejledningen, at "Klager får en kopi af advokatens bemærkninger og får mulighed for selv af komme med flere bemærkninger i sagen. Advokaten får eventuelt mulighed for at komme med sine afsluttende bemærkninger."

Gs bemærkninger blev videresendt til B, der fremkom med bemærkninger hertil. Advokatnævnet gav ikke G mulighed for at respondere på Bs bemærkninger, men traf en afgørelse på det foreliggende grundlag.

G havde for byretten gjort gældende, at Advokatnævnet havde begået sagsbehandlingsfejl ved ikke at have givet G mulighed for at fremkomme med bemærkninger til Bs "replik", og ved at have omformuleret Bs påstand. Byretten stadfæstede Advokatnævnets afgørelse med den begrundelse, at retten var enig med Advokatnævnet i, at det ikke var behov for yderligere bemærkninger fra G, og fordi, at Advokatnævnets om formulering af klagen alene var sproglige og uden retligt indhold.

Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse.

1.2.6 Habilitet og kompetence

Det følger af bekendtgørelsens § 15:

"Stk. 1. Intet medlem af Advokatnævnet eller kredsbestyrelsen må deltage i behandlingen af en sag, hvis

1) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

2) vedkommendes ægtefælle, beslægtede eller besvogrede i op eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nær som søskendebørn eller andre nærstående har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

3) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden juridisk person, der har en særlig

interesse i sagens udfald, eller 4) der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.

Stk. 2. Ethvert medlem skal straks underrette nævnets eller kredsbestyrelsens formand, hvis der foreligger forhold som nævnt i stk. 1. Nævnet eller kredsbestyrelsen træffer den endelige administrative afgørelse af, om et medlem kan deltage i en sags behandling. I behandlingen og afgørelsen af dette spørgsmål deltager det pågældende medlem ikke."

I U.1999.2125Ø - Østre Landsrets dom af 30. september 1999 –

Advokatnævnets kendelse af 29. oktober 1998, var en dommer, der havde medvirket under sagen i forbindelse med fastsættelse af salær ved fri proces, ikke inhabil ved klagesagen for Advokatnævnet vedrørende den del af et salær i en ægteskabssag, der ikke var omfattet af fri proces.

I U.2007.971H – Højesterets dom af 10. januar 2007 - Advokatnævnets

kendelse af 10. januar 2005, tog landsretten stilling til, hvorvidt en dommer var inhabil fordi vedkommende tidligere havde behandlet en klagesag over vedkommende advokat. Dette fandtes ikke at være tilfældet, da det ikke var en omstændighed, som var egnet til at vække tvivl om hans upartiskhed. Spørgsmålet forelå ikke for Højesteret, men landsrettens afgørelse fremgår af referatet.

Det er en afgørelse, der er utvivlsom og svarer til, hvad der har været gældende i afgørelsessystemet i årevis. Selv om man er "recidivist", kan man ikke forvente en ny "sagsbehandler" hver gang.

Også i **U.2009.1815H** blev der taget stilling til afdelingsformanden (den ene næstformand) i Advokatnævnets habilitet. Sagen drejede sig om trusler mod en medarbejder i Indenrigsministeriet i forbindelse med en sag om udrejsefrist for en person, der havde søgt om opholdstilladelse. Advokaten gjorde gældende, at afdelingsformanden dommer S var inhabil, da S havde været formand i en række sager i Flygtningenævnet, hvor advokaten havde mødt. Advokaten henviste til sin opfattelse af fortolkningen af forarbejderne til flygtningekonventionen, som han havde anført flere gange i Flygtningenævnet. Han fandt det stødende, hvis S skulle deltage i behandlingen af den pågældende sag, som efter advokatens opfattelse angik et stort antal ulovligheder i administrationen af udlændingeforvaltningen. Han gjorde gældende, at der i udlændingeadministrationen begås mange ulovligheder, og hvis han havde ret i sin antagelse af fortolkning af forarbejderne, kunne det medføre, at der ville blive rettet personligt ansvar mod de personer, der havde deltaget i forvaltningen, herunder S. Under formandskab af Advokatnævnets anden næstformand blev der truffet afgørelse om habilitetsspørgsmålet: *"Nævnsformand S funktion som næstformand i Flygtningenævnet har ingen sammenhæng med den for Advokatnævnet til afgørelse foreliggende sag, i hvis udfald afdelingsformand S ikke har nogen individuel interesse. Idet der i øvrigt ikke foreligger omstændigheder, der er egnede til at vække tvivl om afdelingsformand S' upartiskhed, ej heller bebudelse af et eventuelt personligt erstatningsansvar, bestemmes, at afdelingsformand S ikke skal vige sit sæde under denne sags behandling"*. Landsretten stadfæstede af de anførte grunde og påstanden om inhabilitet blev frafaldet for Højesteret.

Der kan også vedrørende habilitet henvises til domspraksis på andre beslægtede områder, f.eks. **U.199.828H**, **U.2000.1134H**, **U.2011.3374/3H** og **U.2012.3522H** med de til dommene hørende henvisning i noter.

Vedr. formandens kompetence foreligger følgende afgørelse: **Retten i Horsens dom af 20. september 2010 i sag BS 150-160/2010 – Advokatnævnets afvisning af 15. november 2007 og gentaget 29. maj 2008 i sag 02-0401-07-1890 og Advokatnævnets afgørelse af 29. maj 2008 i sag 02-0401-07-1891**. Advokat B var idømt bøde på 50.000 kroner af Advokatnævnet. Sanktionsfastsættelse var sket under henvisning til, at der var 11 tidligere afgørelser – hvoraf en dog ikke indgik i bedømmelsen, da sagen verserende ved retten. Dette blev, efter indsigelser fra B, af formanden rettet til at der var 11 tidligere sager, men 4 nærmere angivne ikke indgik i sanktionsfastsættelsen, da de verserede ved domstolene. Retten fandt, at grundlaget for den vurdering, der var foretaget af Advokatnævnet, hvor 10 afgørelser indgik i sanktionsfastsættelsen, ikke kunne ændres af formanden, således som sket. Afgørelsen blev ophævet og efter omstændighederne hjemvist til fornyet behandling i Advokatnævnet.

Det er også vigtigt at holde den indklagedes status for øje. Der kan ikke klages over personer og retlige konstruktioner, der ikke er nævnt i Retsplejelovens bestemmelser om advokater.

Advokatnævnskendelse **2010-02-0440 af 21. september 2011**

Et advokatfirma, A, drevet i interessentskabsform blev indklaget i en sag om dobbeltrepræsentation. A påstod afvisning med henvisning til, at nævnet kun kan behandle sager mod advokater og advokatselskaber, jf. Rpl. § 147b, jf. § 126, jf. 127a samt nævnsbekendtgørelsens § 1, stk. 1, jf. stk. 2. Afvisningspåstand taget til følge fordi nævnet ikke har kompetence til at behandle adfærdsklager over interessentskaber.

Der henvises også til afsnittene om forsvarer.

1.2.7 Sagsbehandlingstid

Advokatnævnet er som andre offentlige myndigheder forpligtet til at afgøre sager indenfor rimelig tid.

Vurderingen af den rimelige sagsbehandlingstid afhænger af sagens kompleksitet og hvor stor en del af sagsbehandlingstiden, der kan tilskrives parterne og om der har været døde perioder i Advokatnævnets behandling.

En lang sagsbehandlingstid kan få betydning for sanktionsfastsættelsen, jf. princippet i højesteretsafgørelserne **U.2012.2310H** og følgende afgørelser, hvor straffen blev nedsat efter straffelovens § 82, nr. 13.

I en tidligere afgørelse **Retten i Viborgs dom af 9. september 2009 i sag BS 1-1140/2008 - Advokatnævnets kendelse af 25. juni 2008** blev sanktionen nedsat på grund af den til behandling medgåede tid.

Begrundelsen fra **U.2012.2310H** anvendes i **Københavns Byrets dom af 31. maj 2013 i sag BS 43C-3123/2012 – Advokatnævnets kendelse af 3. juli 2012** direkte til nedsættelse af sanktionen til det halve, og tilsvarende gør sig gældende i **Retten i Koldings dom af 18. november 2013 i sag BS 5-145/2013 – Advokatnævnets kendelse af 18. december 2012** (efter en klage modtaget 26. august 2010). I Retten i Lyngbys dom af 27. marts 2014 i sag BS 150-1606/2013 – Advokatnævnets kendelse af 29. august 2013, var klagen modtaget 1. august 2011 – og i realiteten færdigforberedt af advokaten (og klager) kort tid derefter – der blev bl.a. på den baggrund ikke fastsat nogen tillægsbøde.

Modsat:

Retten på Frederiksbergs dom af 24. juni 2013 i sag BS-Z-3195/2011 - Advokatnævnets kendelse af 24. oktober 2011 lod ikke en sagsbehandlingstid på 3 år få indflydelse på udmålingen.

1.3. Sondringen mellem salærklager og adfærdsklager

1.3.1 Fællesbestemmelser

Bekendtgørelsens § 18:

"Stk.1. Advokatnævnets sekretariat vejleder om reglerne for nævnets behandling af klager.

Stk. 2. Fristen for at indgive klage er et år. Ved klager over en advokats adfærd regnes fristen fra det tidspunkt, hvor klageren er blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrører. Ved klager over en advokats salær regnes fristen fra det tidspunkt, hvor klageren er blevet bekendt med den endelige afregning i den pågældende sag.

Stk. 3. Advokatnævnet kan behandle en klage, der er indgivet for sent, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet."

1.3.2 Sagens forberedelse

En klage skal sendes til Advokatnævnets sekretariat. Sekretariatet forbereder alle sager, jf. bekendtgørelsens § 20:

"Stk. 1. Sekretariatet bistår Advokatnævnet ved forberedelse af salær og adfærdsklager.

Stk. 2. Sekretariatet sørger for, at de nødvendige oplysninger til sagens behandling foreligger, og at de nødvendige undersøgelser er foretaget.

Sekretariatet sender en kopi af klagen til den indklagede advokat, og beder advokaten om at fremkomme med sine bemærkninger. Advokatens bemærkninger fremsendes herefter til klager, der har mulighed for at komme med flere bemærkninger.

Skriftvekslingen består typisk af klage, svarskrift, replik og duplik.

Det er væsentligt, at alle oplysninger bliver medtaget, da fejlagtige faktiske oplysninger kan føre til forkerte resultater, som i den følgende sag:

U.2005.2632Ø. - Advokatnævnets kendelse af 29. juni 2004, som behandlet på ny ved kendelse af 4. oktober 2005

Advokat A gjorde gældende, at oplysningerne, der lå til grund for en afgørelse i Advokatnævnet var forkerte.

Advokat A var ved Advokatnævnets kendelse blevet idømt en bøde for tilsidesættelse af god advokatskik i forbindelse med en retssag i forbindelse med omregning af et domsbeløb fra DM til EURO. Det var ved kendelsens afsigelse lagt til grund, at det var advokat A, der havde anmodet om omregning af domsbeløbet fra DM til EURO. Da det under sagen ved Østre Landsret kom frem, at det var retten, der havde påpeget, at DM var udgået og at domsbeløbet derfor skulle omregnes, samt at advokaterne havde været enige om kursen, blev kendelsen ophævet og hjemvist til fornyet behandling. Ved Advokatnævnets efterfølgende kendelse af 4. oktober 2005 blev advokat A herefter frifundet, idet advokat A alene havde kontrolleret omregningen, men hverken foretaget den eller anmodet derom.

En del advokater tager ikke denne forberedelse tilstrækkelig alvorligt. Advokaten er professionel og kan oplyse sagen for Advokatnævnet og dermed medvirke til at sikre en rigtig afgørelse. Det er for alle at foretrække, at det faktiske grundlag bliver klart oplyst under nævnsbehandlingen.

1.3.3 Forhåndsafvisning

Hvis en klage skønnes at være åbenbar grundløs, eller efter sin beskaffenhed ikke kan påkendes af Advokatnævnet, kan klagen afvises i medfør af bekendtgørelsens § 17 og § 20 stk. 3.

Beslutninger om afvisning på grund af klagens beskaffenhed, på grund af manglende retlig interesse og åbenbare grundløse klager afvises efter bekendtgørelsens § 17, der er sålydende:

"Stk. 1. Advokatnævnet kan efter indstilling fra vedkommende formand afvise en klage fra en person, der ikke har retlig interesse i det forhold, klagen angår. Det samme gælder en klage, der efter dens beskaffenhed ikke kan påkendes af nævnet.

Stk. 2. Advokatnævnet kan efter indstilling fra vedkommende formand afvise en klage, der skønnes åbenbart grundløs. Ethvert nævnsmedlem kan anmode om realitetsbehandling af sagen."

Bestemmelsen suppleres af § 20 stk. 3:

"Stk. 3. Sekretariatet kan i en sag, der skønnes at blive afvist af nævnet i henhold til § 17, undlade at anmode advokaten om en udtalelse og forelægge

sagen for vedkommende formand, der herefter kan indstille til nævnet, at klagen afvises."

Sekretariatet afviser selvstændigt klager, der er indgivet for sent.

En afvisning – eller anmodning om dispensation - forelægges for Advokatnævnet. Det vil være et medlem af Advokatnævnets formandskab, der behandler afvisningssagen (dvs. en dommer) og indstiller til Advokatnævnet.

Det skal nævnes, at det af **U.2003.1320H** fremgår, at Advokatnævnet ikke kan tvinges til at behandle en sag.

Advokatnævnet kan ikke træffe afgørelse om salær, der skal godkendes eller fastsættes af andre myndigheder eksempelvis i henhold til konkursloven. Det samme gælder for salær, der af domstolene tillægges advokater i beskikkede sager. Disse sager afvises med henvisning til "klagens beskaffenhed".

En speciel situation forelå i den følgende sag, hvor Advokatnævnet afviste at behandle under henvisning til, at det drejede sig om salær fastsat af retten. Afgørelsen blev ophævet og sagen returneret:

Retten i Horsens dom af 20. september 2010 i sag BS 150-160/2010 – Advokatnævnets afvisning af 15. november 2007 og gentaget 29. maj 2008 i sag 02-0401-07-1890 og Advokatnævnets afgørelse af 29. maj 2008 i sag 02-0401-07-1891.

Advokatnævnet havde afvist en klage fra advokat B over, at modparten i en retssag skulle have givet urigtige oplysninger til brug for fastsættelse af omkostninger, der blev pålagt B i medfør af Rpl. § 312. Afvisningen skete med den begrundelse, at omkostningsfastsættelsen henhørte under den ret, der havde truffet afgørelse.

Retten lagde til grund, at klagen ikke gik på at ændrer de omkostninger, der var pålagt, men på at få prøvet, om de til retten meddelte oplysninger var urigtige ("procesbedrageri") således, at den advokat, der havde givet oplysningerne derved havde tilsidesat god advokatskik. Det fandt retten var omfattet af Advokatnævnets kompetence og hjemviste sagen til realitetsbehandling.

Afgørelsen viser den fine balance, der er i disse kompetencespørgsmål.

1.3.4 Et års klagefrist (tidligere 6 måneder)

Der har altid været frister for indbringelse af sager for Advokatnævnet - fristen tidligere været henholdsvis 3 og 6 måneder.

Retsplejelovens § 146 (salærklager):

"Stk. 1. Klager over vederlag, som en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller

anparter i et advokatselskab, har forlangt for sit arbejde, kan af den, som har retlig interesse heri, indbringes for Advokatnævnet. Nævnet kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde.

Stk. 2. Klager skal indgives inden 1 år efter, at klageren er blevet bekendt med kravet om vederlag. Fristen regnes fra den endelige afregning af den pågældende sag. Advokatnævnet kan behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet."

Retsplejelovens § 147 b (disciplinærsager):

"Stk. 1. Klager over, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller af forskrifter fastsat i medfør af denne lov, kan indbringes for Advokatnævnet.

Stk. 2. Klager skal indgives inden 1 år efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrører. Nævnet kan dog behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet."

Disse regler suppleres af bekendtgørelsens § 18 stk. 2:

"Stk. 2. Fristen for at indgive klage er et år. Ved klager over en advokats adfærd regnes fristen fra det tidspunkt, hvor klageren er blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrører. Ved klager over en advokats salær regnes fristen fra det tidspunkt, hvor klageren er blevet bekendt med den endelige afregning i den pågældende sag."

"Kattelemmen" om behandling trods fristoverskridelse gentages i bekendtgørelsens § 18, stk. 3:

"Stk. 3. Advokatnævnet kan behandle en klage, der er indgivet for sent, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet."

Klage skal, som det fremgår, være indgivet inden 1 år efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrører.

Som det ligeledes fremgår, kan Advokatnævnet dog behandle klager, selvom 1 års fristen er overskredet, såfremt "fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet". Det er fristoverskridelsen, der skal være rimeligt begrundet, og ikke klagen som sådan.

Domstolene kan behandle spørgsmålet om, hvorvidt en fristoverskridelse skal betyde, at sagen ikke kan behandles, men der gives Advokatnævnet en ret vedgående skønsbeføjelse, jf. **U.1997.359H**. Landsretten havde afgjort et spørgsmål om fristoverskridelse med: " Det er ved ordene »... når det findes rimeligt begrundet« i retsplejelovens § 147 b, stk. 2, angivet, at Advokatnævnet og nævnsformanden, når han handler på nævnets vegne i medfør af § 8, stk. 4, i bekendtgørelse om Advokatnævnets virksomhed har en vid, skønsmæssig adgang til at beslutte at tage en for sent indgivet klage under behandling. Der er intet grundlag for at antage, at nævnets formand ved beslutningen om at tage Wns klage

under behandling har tilsidesat forvaltningsretlige grundsætninger, herunder lighedsgrundsætninger, eller i øvrigt har udøvet skønnet på en sådan måde, at afgørelsen bør tilsidesættes. Højesteret anførte mere konkret, at det langvarige kendskab til tilsidesættelsen (nok 6 år) ikke medførte en fristoverskridelse, "da den påståede krænkelse .... fortsat bestod på det tidspunkt, da klagen blev indgivet,.... og det var allerede af denne grund berettiget, at nævnsformanden traf afgørelse om, at også denne del af klagen skulle realitetsbehandles".

De følgende nævnte afgørelser må ses i lyset af den nævnte afgørelse, hvorefter der må væsentlige tungtvejende grunde til at tilsidesætte Advokatnævnets skønsmæssige afgørelser om realitetsbehandling.

Kompetencen til at afgøre anmodninger om dispensation tilkommer nu Advokatnævnet som sådan, hvor det tidligere, jf. bl.a. den lige ovenfor citerede dom, var Advokatnævnets formand. Se følgende afgørelse fra 2000, hvor det også var Advokatnævnets formand, der efter dagældende praksis traf afgørelsen.

I Østre Landsrets dom af 8. september 2000 i sag B-3597-99 - Advokatnævnets kendelse af 19. november 1999 blev klagen realitetsbehandlet, selvom den dagældende 3 måneders frist var overskredet, og det godkendte landsretten.

I U.2006.429H. - Advokatnævnets kendelse af 25. september 2001 blev det lagt til grund, at klager tidligst 3 måneder før klagens indgivelse var blevet bekendt med de forhold, som gav anledning til klagen, herunder at flere af forholdene stadig bestod, da klagen blev indgivet hvorfor klagefristen var overholdt. Samme konklusion i **U.2010.975V - Vestre Landsrets dom af 15. december 2009 - Holstebro Ret dom af 20. april 2009 i sag BS 8B-1512/2007 - Advokatnævnets kendelse af 19. november 2007.**

I Østre Landsrets dom af 15. september 2006 i sag B-2943-04. Advokatnævnets kendelse af 17. september 2004 (fastholdt ved kendelse af 20. september 2005) var der usikkerhed. En noget uklar kendelse blev ophævet vedrørende følgende to forhold: I det ene forhold fandt landsretten, at en repræsentation var ophørt mere end 6 måneder før klagen, og at der ikke forelå sådanne særlige omstændigheder, at klagen skulle have været taget under behandling. I det andet forhold fandt landsretten, at kendelsen var så uklar, at det ikke kunne fastslås med sikkerhed, at ikke også dette klagepunkt var forældet efter 6 måneders reglen. En "præcisering" fra Advokatnævnet tilvejebragt under sagen blev af landsretten anset for et nyt klagepunkt, hvorfor Advokatnævnet burde have taget stilling til, om Advokatnævnet i medfør af forvaltningsretlige regler og grundsætninger har hjemmel til ved genoptagelse at ændre/udvide til skade for indklagede. Landsretten tog ikke stilling til dette spørgsmål.

Retten tog håndfast på 1 års fristen i **Retten i Hernings dom af 5. oktober 2009 i sag nr. BS 3-1263/2008 – Advokatnævnets kendelse af 7. oktober 2008**, hvor retten ophævede Advokatnævnets kendelse, da klagen var indgivet over et år efter, at klagerne var blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrørte. Afgørelsen vedrører kendskabet til en konkret deklaration, og klager havde kendt denne i ca. 1½ år, da klagen blev indgivet. Med udgangspunkt i **U.1997.359H** kunne resultatet have været anderledes, men det

kræver en egentlig begrundelse fra Advokatnævnet. En sådan var ikke givet i **Retten i Lyngbys dom af 27. marts 2014 i sag BS 150-1606/2013 – Advokatnævnets kendelse af 29. august 2013**, og klagen var nok indgivet 1 år og 2 dag efter det tidspunkt, hvor klager beviseligt havde fået viden – og havde truet advokaten med at klage.

I **Kendelse (plenumafgørelse) fra Advokatnævnet af 30. november 2010 i sag 2010-02-0138** har Advokatnævnet - så vidt det kan ses - udvidet klagefristen, når klager i kraft af tilsynsforpligtelsen er Advokatrådet.

Sagen vedrører uberettiget videregivelse af materiale modtaget af en bistandsadvokat B fra politiet, jf. Retsplejelovens § 741 c. Sagen blev anmeldt til Statsadvokaten af forsvareren, der ønskede en undersøgelse af politiets og bistandsadvokatens håndtering af sagsakterne, den 10. september 2008. Statsadvokaten anmodede 27. november 2008 politiet om en redegørelse og om en undersøgelse af B's håndtering af sagsakter. B blev afhørt som sigtet, den 23. januar 2009.

Den 4. maj 2009 indstillede Statsadvokaten at der blev rejst tiltale, men 25. maj 2009 meddelte Rigsadvokaten, at Rigsadvokaten ikke fandt fuldt tilstrækkeligt grundlag for at rejse tiltale, og samme dag orienteredes Advokatrådet. Advokatrådet rejste sagen for nævnet 26. januar 2010, dvs. mere end 1 år og 4 måneder efter den første henvendelse fra forsvareren. Advokat B påstod afvisning på grund af for sen indgivelse af klagen.

Et flertal på 13 udtalte:

"Ifølge Retsplejelovens § 143, stk. 2, 2 pkt. og § 16, stk. 1, 2 pkt., i bekendtgørelse af 17. januar 2008 om Advokatnævnets og kredsbestyrelsernes virksomhed ved behandling af klager over advokater m.v. har Advokatrådet en selvstændig kompetence til at indbringe sager for Advokatnævnet. Vi finder derfor, at der ikke er grundlag for at fastslå, at fristen for at indbringe sagen for nævnet regnes fra andet tidspunkt end det, hvor Advokatrådet blev bekendt med det forhold, som klagen vedrører. Advokatrådet blev underrettet om sagen ved Rigsadvokatens brev af 25. maj 2009, og klage blev indgivet den 26. januar 2010. Vi finder herefter, at klagen er rettidig og stemmer for at realitetsbehandle sagen."

Hvor langt dette synspunkt rækker, vides ikke, men afgørelsen lægger op til, at Advokatrådet uafhængig af den tid, der i øvrigt måtte være gået, har mulighed for at rejse sag ved Advokatnævnet, når blot der ikke er gået mere end et år fra det tidspunkt, hvor Advokatrådet har fået kendskab. For synspunktet teler, at Advokatrådet har en lovbestemt tilsynsforpligtelse. Et mindretal på 4 mente, at forholdet var forældet et år efter, at politiet blev bekendt med, at sagsakterne var gjort tilgængelige i strid med Retsplejelovens regler, og de fandt ikke på grund af forløbet som helhed anledning til at dispensere. Spørgsmålet blev ikke prøvet ved domstolene.

I en **Advokatnævnskendelse af 29. juni 2010** var faktum, at der af advokaten var udstedt faktura den 21. august 2006 til klager og advokaten indgav betalingspåkrav til retten, som modtog det den 9. september 2008. Klagen blev indgivet den 11. januar 2010. Nævnet afgjorde denne del af sagen således: *"Da indklagede har indleveret betalingspåkrav inden udløbet af et-årsfristen, jf. Retsplejelovens 146, stk. 2, finder*

nævnet, at fristoverskridelsen er rimeligt begrundet. Resultatet er en voldsom udvidelse af klagefristen i salærsager – det blev ikke prøvet i retten.

1.4. Særligt om salærklager

En salærklage er en klage over det vederlag, som en advokat eller et advokatselskab har krævet for sit arbejde.

Selvom en advokat har anmodet Advokatrådet om et responsum vedrørende et af advokaten beregnet salær, er klienten ikke afskåret fra at indgive en salærklage til Advokatnævnet. Hvis klienten indgiver en salærklage, skal Advokatrådet standse behandlingen af responsumsagen.

Salærspørgsmål, der er afgjort af domstolene, kan ikke indbringes for Advokatnævnet, se dog afgørelsen **Retten i Horsens dom af 20. september 2010 i sag BS 150-160/2010** under 1.1.7.9, der er et grænsetilfælde.

1.4.1 Retlig interesse i salærklager

En salærklage skal – som andre klager - indgives af en person, der har ”retlig interesse” i sagen. Det vil typisk være klienten selv eller en advokat, som indgiver klagen på klientens vegne, hvilket selvfølgelig har samme virkning, hvis advokaten har den fornødne fuldmagt.

Det kan også være modparten. Eksempelvis i inkassosager, hvor der kan klages over inkassoomkostninger.

I Østre Landsrets dom af 5. september 2006 i sag B-1228-04. Advokatnævnets kendelse af 1. april 2004 (opretholdt ved kendelse af 18. november 2004) påstod Advokat X bl.a., at klienten ikke var klageberettiget, da et honorar var betalt af klientens onkel, samt at tilbagebetalingspligten vedrørende et for meget opkrævet honorar ikke påhvilede den ansatte advokat X men principalen, samt at der i øvrigt var begået diverse andre sagsbehandlingsfejl, hvorfor kendelsen skulle ophæves. Heri fik advokat X ikke medhold.

Selvom en person har en økonomisk interesse i sagen, betragtes dette ikke nødvendigvis som ”retlig interesse” i sagen.

I retshjælpsforsikringsager har advokaten et direkte krav mod forsikringselskabet, og advokaten vil derfor som udgangspunkt være afskåret fra at gøre sit salærkrav gældende hos forsikringstager (klienten). Advokaten vil dog kunne kræve selvrisiko og eventuelle beløb ud over forsikringsdækningens maksimum, dækket ved forsikringstager (klienten), men det er afhængig af det konkrete aftalegrundlag og oplysninger til klienten. Både forsikringselskabet og forsikringstager (klienten) kan klage over salæret til Advokatnævnet.

Hvis et salær skal erstattes af klientens modpart, og hvis denne modpart er uenig i salæret størrelse, vil det være afhængig af de konkrete omstændigheder, om der kan klages til Advokatnævnet (over salærberegningen som sådan eller som disciplinærsag), eller om modparten vil være tvunget til at anlægge sag herom ved de almindelige domstole. Der foreligger ikke domstolsafgørelser, der nærmere belyser dette kompetence spørgsmål direkte, men problemstillingen var en del af en langvarig salærsag, der blev afgjort i 2013:

Vestre Landsrets dom af 12. april 2013 i sag V.L B-3032 – Retten i Koldings dom af 28. november 2011 - Advokatnævnets kendelse af 26. januar 2009.

Sagen omhandlede en inkassation for et pengeinstitut, der havde opsagt nogle låneforhold og advokaten sendte kravet til fogedretten med krav på ca. 17 millioner. I fogedrekvisitionen var det anført: "salær, jf.

landsretspræsidenternes salærtakster inkl. moms kr. 323.830,00".

Fogedsagen blev afværget af debitor, der direkte med kreditor forhandlede en tilbagekaldelse mod betaling af 2.371.820,85. I dette beløb var forskellige restancer på det i fogedretten forfulgte krav og andre lån samt "Salær til [advokat], 220.000 kr. plus moms ... 275.000,00 kr.". Det anførte salær var aftalt direkte mellem pengeinstituttet og advokaten, for arbejde med samtlige kreditors krav mod debitor. Advokatnævnet behandlede sagen⁴ og fandt, at salæret skulle bedømmes i relation til den indgivne fogedrekvisition [der var ikke oplysninger om andet arbejde] og udtalte, at salæret for dette skulle være passende, og at denne vurdering skulle foretages uafhængig af landsretspræsidenternes takster. Det var ikke oplyst overfor Advokatnævnet, hvad kreditor havde betalt til advokaten og det blev lagt til grund, at debitor var blevet afkrævet ovennævnte 323.830 kroner. Advokatnævnet fandt, at et rimeligt salær for indgivelse af fogedrekvisitionen til 10.000 kroner plus moms og udtalte: "*Nævnet pålægger indklagede at betale det eventuelt for meget modtagne salær tilbage **til klager** inden 4 uger.*".

Advokaten indbragte sagen for retten, med påstand om, at debitor ikke havde noget tilbagebetalingskrav. Debitor krævede tilbagebetalt de 270.000 minus 12.500 eller 262.500 kroner.

Retten lagde til grund, at debitor havde forhandlet direkte med pengeinstituttet og at advokaten overfor pengeinstituttet havde opgjort et salær på 270.000 kroner, som kreditor accepterede og afkrævede debitor.

Retten fandt, at advokaten ikke havde udvist en adfærd, der kunne begrunde, at debitor kunne rette kravet mod advokaten. Debitor måtte rette sit krav mod pengeinstituttet. Vestre Landsret stadfæstede byrettens dom.

I visse situationer har handlingen sådanne umiddelbare konsekvenser for tredjemand, at advokatnævnet anser sig for kompetent, således i **Retten i Aalborgs dom af 18. oktober 2013 i sag nr. BS 10-54/2013 – Advokatnævnets kendelse af 13. december 2012**⁵, hvor advokaten udsendte meddelelse til klientens kreditorer om, at salgssummen for en virksomhed skulle indbetales til en bank, der havde pant. Advokaten angav, at pantsætningerne ikke var omstødelig, hvilket viste sig at være forkert.

---

⁴ Advokatnævnets kendelse (2008-01-0909) er omtalt i Advokaten 04/2009 s. 50.

⁵ Kendelsen, der har j.nr. 2011-3700, er ikke gengivet i dommen.

Advokatnævnet fastsatte en bøde for grov tilsidesættelse på 50.000 kroner. Ud fra en konkret vurdering og som en førstegangsforseelse – som dog er grov – blev bøden nedsat til 20.000 kroner.

1.4.2 Advokatens pligter når salæret sættes ned

Advokatnævnets afgørelser i salærsager kan ikke anvendes som fundament i fogedretten. Den er således ikke eksigibel. Det har været drøftet, men er ikke indført.

En advokat har dog – som modstykke til, at afgørelsen ikke er eksigibel - efter reglerne om god advokatskik en selvstændig pligt til enten 1) at opfylde en afsagt kendelse, eller 2) at forfølge sit krav ved at anlægge sag mod klienten ved domstolene.

U.1991.479/2Ø - Advokatnævnets afgørelse af 16. februar 1989.

Advokatnævnet kunne i forbindelse med disciplinærsag efter Retsplejelovens kap. 15 b pålægge advokaten at refundere salær og indvundne klientkontorenter.

I forbindelse med en sag om nogle forkøbsrettigheder til og køb af fast ejendom, havde advokat A og klient X indgået en aftale, hvorefter klient X deponerede 200.000 kroner hos advokat A til sikkerhed for gennemførelse af sagen. Aftalen indeholdt en bestemmelse om, at såfremt den pågældende handel ikke kunne gennemføres, skulle det deponerede beløb tilbagebetales til klient X uden renter og med fradrag af eventuelt afholdte udgifter.

Denne aftale havde Advokatnævnet fundet var i strid med god advokatskik og havde tildelt advokat X en irettesættelse. Endvidere pålagde Advokatnævnet advokat A at tilbagebetale klient X indvundne renter, samt det beregnede salær.

Advokat A indbragte ikke Advokatnævnets disciplinærafgørelse for retten inden for 4 ugers fristen.

Klient X indbragte derimod Advokat A for byretten for at inddrive sit krav. Byretten fastslog, at det var udelukket at efterprøve Advokatnævnets kendelse, da denne ikke var blevet indbragt inden fristen. Byretten lagde derfor Advokatnævnets kendelse til grund ved sin afgørelse. Byretten dømte advokat A til at tilbagebetale. Østre Landsret stadfæstede byrettens afgørelse.

Hvis en advokat ikke efterlever enten den ene eller den anden mulighed, er dette en selvstændig tilsidesættelse af god advokatskik.

U.1998.871H – Advokatnævnets kendelse af 28. november 1995.

Advokat X var ved Advokatnævnets kendelse den 11. marts 1991 blevet pålagt inden 14 dage at betale 90.000 kroner med renter til klagerne. Kendelsen blev stadfæstet af Østre Landsret den 19. november 1992 og af Højesteret den 24. januar 1995. Advokat X betalte 60.000 kroner samt et rentebeløb til klagerne, idet han samtidig gjorde gældende, at han havde et modkrav mod klagerne. Klagerne anlagde retssag mod advokat X med påstand om betaling af restbeløbet og indgav ligeledes en klage til Advokatnævnet over advokat X' manglende fuldstændige opfyldelse af kendelsen. Advokat X fremsatte modkravet i retssagen.

Advokatnævnet pålagde advokat X en bøde på 15.000 kroner samt ugentlige tvangsbøder på 1.000 kroner til at efterkomme pålægget. Højesteret tiltrådte, at Advokatnævnet havde haft hjemmel til at træffe afgørelse i disciplinærsagen uden at afvente den endelige afgørelse i den af klagerne anlagte retssag, uanset at A under retssagen havde fremsat modkrav. Bestemmelsen om tvangsbøder udgik i Højesterets afgørelse, da advokat X under domsforhandlingen havde erklæret, at beløbet kunne udbetales til klagerne uden at afvente den endelige afgørelse i den af klagerne anlagte retssag. Beløbet var deponeret hos klagerens advokat.

**Tilsvarende Østre Landsrets dom af 8. marts 2002 i sag B-1771-01.
Advokatnævnets kendelse af 16. maj 2001.**

I Østre Landsrets dom af 23. januar 2001, havde den indklagede advokat dog ikke handlet i strid med god advokatskik, selvom der var sket modregning for salærkrav fra en anden sag i det beløb, som advokaten var blevet pålagt at tilbagebetale til klageren.

**Østre Landsrets dom af 23. januar 2001 i sag B-3147-99.
Advokatnævnets kendelse af 25. oktober 1999.**

Advokat X var ved Advokatnævnets kendelse den 29. oktober 1998 blevet pålagt at tilbagebetale 25.000 kroner til klienten, idet det pågældende beløb udgjorde skjult salærberegning. Advokat X tilbagebetalte herefter de 25.000 kroner, dog fratrukket 8.000 kroner, som udgjorde Advokat X's krav for bistand med stiftelse af et selskab.

Advokatnævnet pålagde dernæst i kendelse af 25. oktober 1999 advokat X en bøde på 8.000 kroner til statskassen for ikke at opfylde Advokatnævnets kendelse af 29. oktober 1998 og derved handle i strid med god advokatskik. Landsretten ophævede Advokatnævnets kendelse, idet det lagdes til grund, at advokat X ikke havde givet bindende afkald på sit salær, uanset at der først blev faktureret efter Advokatnævnets første kendelse. Således havde advokat X ikke tilsidesat god advokatskik.

Udover sanktionen ved manglende opfyldelse sker der inddrivelse ved Advokatrådets foranstaltning efter Vedtægten for Det Danske Advokatsamfund § 33 for den uefterrettelige advokats regning.

1.4.3 Undgå dobbeltbehandling – salærafgørelser for domstolene

Det følger af Retsplejelovens § 147 a, at:

*"Så længe en sag behandles af Advokatnævnet kan klagesagens parter ikke anlægge sag ved domstolene om de spørgsmål, der er omfattet af klagen. Når Advokatnævnet har truffet afgørelse, kan hver af parterne indbringe sagen for domstolene."*⁶

---

⁶ Forældelseslovens § 14 må føres til, at sag kan anlægges 1 år efter Advokatnævnets kendelse.

Hvis advokaten har anlagt sag ved domstolene om at få sit salær betalt, og klienten ønsker salærstørrelsen prøvet ved Advokatnævnet finder reglen i Retsplejelovens § 361 anvendelse:

Bestemmelsen i Retsplejelovens § 361, kan **omskrives** for advokater til følgende:

Anmoder en klient⁷, der er sagsøgt af en advokat⁸ i et salærspørgsmål, der kan indbringes for Advokatnævnet, at sagen må blive behandlet af Advokatnævnet, hæver⁹ retten sagen og sender den til nævnet. Dette gælder dog ikke, hvis det må anses for åbenbart, at der ikke kan gives sagsøgte medhold i klagen, eller hvis sagen ikke skønnes egnet til behandling ved nævnet.¹⁰

Stk.2. Anmodning om Advokatnævnsbehandling efter stk. 1 skal fremsættes senest i det forberedende møde, jf. § 353, eller, hvis et sådant møde ikke afholdes, senest 4 uger efter rettens meddelelse om, at der ikke skal holdes et forberedende møde. Anmodningen kan fremsættes mundtligt til retsbogen. Retten kan, hvis særlige omstændigheder taler derfor, tage hensyn til en anmodning, der fremsættes senere end angivet i 1. pkt., men inden hovedforhandlingens begyndelse.

Stk.3. Sagsøgte skal gøres bekendt med muligheden for nævnsbehandling.

Stk.4. Anlægger en af parterne på ny retssag, efter at Advokatnævnet har afsluttet behandlingen af sagen, anses sagen i henseende til beregning af procesrente og afbrydelse af frister for sagsanlæg for anlagt ved det oprindelige sagsanlæg, medmindre den pågældende part ikke har fremmet sagen behørigt.

Hvis advokaten har anlagt sag ved domstolene om at få sit salær betalt, og klienten derefter, uden om retssagen, indgiver klage til advokatmyndighederne, må konsekvensen være, at advokaten skal anmode retten om at udsætte sagen, indtil klagesagen er færdigbehandlet i Advokatsamfundets regi.¹¹

Hvis klageordningen har været benyttet, har klienten efter Retsplejelovens § 327, stk. 1, nr. 3 ret til fri proces ved domstolene, hvis klienten helt eller delvis har fået medhold i Advokatnævnet, og sagen er indbragt af klienten til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Indsigelsen skal rette sig mod salæret, og ikke mod advokatens adfærd, jf. **U.2012.39Ø**, og ikke mod arbejdets udførelse, jf. **U.2014.1323Ø**.

---

⁷ Og det er ligegyldigt om det er en forbruger eller en erhvervsklient, jf. **U.2012.2094H**, **U.2010 974V** og **FM 2013.107** – Østre Landsrets kendelse af 6. februar 2013.

⁸ Det gælder også, hvis det er en ansat, der er medejer, jf. Retsplejelovens § 124 c stk. 1, nr. 2, men det er nok mindre realistisk. Bestemmelsen dækker ikke umiddelbart, hvis det er et advokatselskab, der stævner, men det må formodes at være en fejl.

⁹ Sagen **hæves** – og ikke som tidligere udsættes.

¹⁰ Det burde være tilfældet ved overskridelse af fristen på 1 år i Rpl. § 146 stk. 2, 1. pkt., men da der er undtagelsen i stk. 2, 2. pkt. overlades det til Advokatnævnet at tage stilling til, om sagen skal behandles, jf. **U.2012.2094H**. Retten skal dog foretage en vurdering, jf. for eksempel **U.2012.39Ø**. Er sagen anlagt indenfor 1 års fristen, vil Advokatnævnet som udgangspunkt behandle sagen – hvis sagen er anlagt senere, er udgangspunktet afvisning.

¹¹ Det fremgår ikke af retsplejelovens § 361, om retten i den situation skal hæve sagen.

En advokat kan ikke indbringe en Advokatnævnsafgørelse om salær direkte for domstolene mod Advokatnævnet, men skal anlægge sag mod klager, jf. **U.1998.684H – Advokatnævnets kendelse af 13. februar 1997**. Afgørelsen er fulgt op af **Østre Landsrets dom af 9. december 2005, B-1228-04**. - **Advokatnævnets kendelse af 1. april 2004**. **Retten i Randers’ dom af 20. oktober 2009 i sag nr. BS 7-82/2009 - Advokatnævnets kendelse af 22. december 2008**.

Her vil Advokatmyndighedernes afgørelse indgå som moment, men kan i øvrigt prøves fuldt ud som andre sagkyndige udtalelser, jf. **U.1997.238Ø – Kredsbestyrelsen for 2. advokatreds kendelse af 23. marts 1995**, og gentaget i **Østre Landsrets dom af 28. oktober 2005 i sag B-1270-03**.

Ved **Vestre Landsrets dom af 19. december 2000 i sag B-0237-00**. - **Advokatnævnets kendelse af 5. januar 2000** blev det fastslået, at en advokat tilsidesætter god advokatskik ved at tage et salærkrav til inkasso, selvom kravet var indbragt som en salærklage for Advokatnævnet.

Følgende lidt specielle sag illustrerer, at en tvist vedrørende gyldighed af en kendelse fra Advokatnævnet må afgøres endeligt mellem klager og den indklagede advokat, før den indklagede advokat undtagelsesvist kan anlægge sag mod Advokatnævnet vedrørende gyldigheden af en truffen afgørelse.

U.2004.2707H – Advokatnævnets kendelse af 5. december 2001
Selve Højesterets afgørelse var en afvisning af kæremål under henvisning til, at kære ikke vedrørte spørgsmål om ”rette domstol” eller ”rettidig indbringelse for domstol”, jf. Retsplejelovens § 391, stk. 1, jf. § 369, stk. 3.
Det er derfor Østre Landsrets afgørelse, der er relevant.
I 2001 nedsatte Advokatnævnet ved kendelse et salær, som advokat X havde faktureret i en sag for klienten A. Som følge af kendelsen anlagde A sag mod advokat X. Advokat X gjorde under sagen gældende, at Advokatnævnets kendelse var ugyldig.
I 2003 – mens sagen mellem advokat X og A fortsat verserede – anlagde advokat X sag mod Advokatnævnet med påstand om, at Advokatnævnet skulle anerkende, at Advokatnævnets kendelse var ugyldig.
Østre Landsret udtalte, at sager om salærtvister som udgangspunkt skal føres mellem advokaten og dennes klient, og at der allerede verserede en sådan sag, hvor advokat X havde gjort gældende, at kendelsen var ugyldig.
Landsretten fandt derfor ikke, at salærspørgsmålet undtagelsesvis kunne behandles i landsretten som 1. instans med Advokatnævnet som part, og afviste ved dom sagen.

U.2005.1176/1H – Advokatnævnets kendelser af 18. maj 2000 og 22. januar 2002. **Østre Landsrets dom af 28. oktober 2005 i sag B-1270-03 - Omtalt i Advokaten 12/205 s. 38f.** udgør et samlet forløb, hvor både klager og advokat – hver på sit tidspunkt – stævnedes Advokatnævnet. Den oprindelige klage til Advokatnævnet angik Advokat A's adfærd og salærberegning på i alt 339.000 kroner ekskl. moms for førelse af sagen for lands- og højesteret. Klageren påstod salærbortfald. Advokat A påstod salæret godkendt under henvisning til salæraftale om afregning efter medgået tid. Advokatnævnet

afsagde kendelse af 18. maj 2000, hvori salæret blev nedsat til 200.000 kroner. Advokat A anmodede senere Advokatnævnet om genoptagelse, hvilket blev afvist. Advokat A anlagde da sag ved domstolene mod Advokatnævnet med påstand om, at Advokatnævnet skulle anerkende, at kendelsen og afvisning af genoptagelsen var ugyldige, samt at sagen skulle henvises til fornyet behandling. Advokatnævnet genoptog på grundlag af en vurdering af de oplysninger, der var angivet i stævningen, sagen til fornyet behandling, hvorefter Advokat A hævede retssagen. Advokatnævnet afsagde den 27. januar 2000 på ny kendelse i sagen, hvorved salæret på 339.000 kroner nu blev godkendt. Derefter anlagde klager sag mod Advokatnævnet med påstand om, at Advokatnævnets seneste kendelse af 27. januar 2000 var ugyldig, og at den oprindelige kendelse skulle stå ved magt. Advokatnævnet påstod afvisning under henvisning til, at retssager i anledning af Advokatnævnets kendelser i salærtviser skal føres mellem advokaten og dennes klient. Landsretten anførte, at det af Højesterets kendelse i **U.1998.684H** fremgik, at prøvelse af Advokatnævnets afgørelser i en salærtvist skal føres mellem advokaten og dennes klient, og at parterne således ikke kan få prøvet selve salærtvisten i en retssag, der anlægges mod Advokatnævnet. Dette udelukkede imidlertid ikke, at der kan anlægges retssag mod Advokatnævnet med påstand om, at en afgørelse er ugyldig som følge af sagsbehandlingsfejl eller lignende, og der er yderligere henvist til **U.2003.71H**.

Ved realitetsbehandlingen fastslog Østre Landsret enstemmigt, at Advokatnævnet har en genoptagelsesadgang i salærsager. To dommere fandt, at der i den konkrete situation var et grundlag for omgørelse, mens en dommer fandt, at den oprindelige afgørelse ikke under de konkrete omstændigheder kunne omgøres. Flertallet udtalte herudover, at der ikke var knyttet særskilte formkrav til beslutning om omgørelse. Advokatnævnet blev frifundet.

1.5. Særligt om adfærdsklager (disciplinærsager)

Klager over, at en advokat eller et advokatselskab har tilsidesat sine advokatpligter behandles af Advokatnævnet. Kredsbestyrelsernes virksomhed er alene af forberedende karakter, jf. Retsplejelovens § 145.

"Stk. 1. Ved behandlingen af sager, hvor kredsbestyrelserne skal bistå Advokatnævnet, tiltrædes bestyrelserne hver af et medlem, der ikke er advokat. Virker en kredsbestyrelse i flere afdelinger, tiltrædes kredsbestyrelsen dog af ét medlem for hver afdeling. Disse medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges af justitsministeren for 4 år ad gangen efter indstilling fra KL (Kommunernes Landsforening). Justitsministeren kan fastsætte regler om indstilling fra kommuner, der ikke er medlemmer af KL (Kommunernes Landsforening).

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om kredsbestyrelsernes behandling af sager, hvor de skal bistå Advokatnævnet, samt kredsbestyrelsernes afholdelse af de samtaler, som er nævnt i § 143, stk. 3."

I bekendtgørelsen er angivet:

§ 8: *"Advokatkredsens bestyrelser (kredsbestyrelserne) kan bistå Advokatnævnet ved behandling af klager over advokater."*

- § 9: *"Ved behandlingen af klager tiltrædes kredsbestyrelsen af et medlem, der er udpeget af justitsministeren. Kredsbestyrelsen kan virke samlet eller i afdelinger. En afdeling ledes af enten kredsbestyrelsens formand eller næstformand."*
- § 10: *"Kredsbestyrelsen eller en afdeling af kredsbestyrelsen er beslutningsdygtig, når mindst 2/3 af medlemmerne af kredsbestyrelsen eller afdelingen, herunder det medlem, der er udpeget af justitsministeren, er til stede."*
- § 11: *"Kredsbestyrelsen behandler sagerne på møder eller på skriftligt eller elektronisk grundlag. Der afholdes møde på de af kredsbestyrelsen vedtagne mødedage, eller når vedkommende formand bestemmer det."*
- § 12: *"Advokatnævnets formandskab fastsætter en frist for kredsbestyrelsens behandling af sagen."*
- § 13: *"Kredsbestyrelsens møder er ikke offentlige."*
- § 14: *"Kredsbestyrelserne kan afgive en skriftlig indstilling, der skal være ledsaget af en begrundelse.
Stk. 2. En indstilling skal efter mindretallets begæring indeholde oplysninger om mindretallets indstilling, dog uden angivelse af vedkommende medlemmers navne."*

En indstilling er intern og vejledende for Advokatnævnet.

Sagens parter gøres ikke bekendt med en indstilling fra kredsbestyrelsen til Advokatnævnet. Advokatnævnet kan dog efter anmodning fra en part udlevere indstillingen til parten efter, at sagen er afsluttet ved Advokatnævnet.

Når Advokatrådet eksempelvis på grundlag af en indberetning fra en ret eller fra anklagemyndigheden beslutter at rejse en disciplinærsag ved Advokatnævnet mod en advokat, gælder særlige regler, jf. Retsplejeloven og bekendtgørelsen § 23:

"Stk. 1. Når Advokatrådet indgiver klage, kan rådet udpege en advokat til at virke som anklager.

Stk. 2. I sager, hvor der kan opstå spørgsmål om at frakende en advokat retten til at udøve advokatvirksomhed, jf. Retsplejelovens § 147 c, stk. 3 eller frakende en af de i Retsplejelovens § 124, stk. 3, nr. 2 nævnte personer retten til at eje aktier eller anparter i et advokatselskab, jf. Retsplejelovens § 147 c, stk. 4, udpeger Advokatnævnet en forsvarer, såfremt den indklagede ikke selv har valgt en sådan.

Stk. 3. I andre disciplinærsager kan nævnet udpege en forsvarer.

Stk. 4. Advokatnævnet kan udpege en advokat til at varetage klagerens interesser, når der findes at være behov herfor.

Stk. 5. Udgifterne til honorarer m.v. til advokater udpeget i medfør af stk. 1-4 fastsættes af nævnet og afholdes af Advokatsamfundet. Advokatnævnet kan dog i de stk. 2 nævnte sager beslutte, at hele eller en del af udgifterne til den udpegede forsvarer skal afholdes af den, for hvem forsvareren er udpeget."

Advokatrådet kan, som det fremgår, antage en advokat som anklager. Anklageren udarbejder anklageskrift, som efter godkendelse af Advokatrådet fremsendes til den indklagede advokat, dennes eventuelle forsvarer samt Advokatnævnet.

Den indklagede advokat kan selv engagere en advokat til at repræsentere sig under sagen. Advokatnævnet kan også på begæring beskikke en forsvarer for den indklagede advokat.

I tilfælde, hvor der kan opstå spørgsmål om at frakende en advokat retten til at udøve advokatvirksomhed, skal Advokatnævnet beskikke en forsvarer, hvis den indklagede advokat ikke selv har antaget en advokat til at repræsentere sig under sagen.

Udgifterne til anklageren og den beskikkede forsvarer fastsættes af Advokatnævnet og afholdes af Advokatsamfundet, dog med mulighed for en anden omkostningsfordeling, jf. stk. 5 i slutningen.

Der er tale om en disciplinær bedømmelse, hvor det som udgangspunkt er advokaternes "selvdømme", der fastsætter grænserne efter Retsplejelovens § 126.

Som konsekvens af at forholdet er en "særlovsovertrædelse" er kravet til tilregnelighed, som i tilsvarende situationer, uagtsomhed. Det kan derfor undre, at der i en afgørelse fra Københavns Byret findes en begrundelse, hvor der tages stilling til spørgsmålet om fortsæt, **Københavns Byrets dom af 1. september 2010 i sag BS 41B-6326/2008 – Advokatnævnets kendelse af 25. september 2008.** Advokat H havde troet, at A var klient hos hans medarbejder – som han bortviste – og krævede en bekræftelse på, at pågældende ikke ville drage ham til ansvar for arbejde udført af medarbejderen. Retten angiver, at Advokat H ved at sende brevet "havde **forsæt** til at tilsidesætte god advokatskik". Begrundelsen kan være påvirket af parternes påstande mv., men det burde være tilstrækkeligt at fastslå, at der ved den angivne handling forelå en uagtsom tilsidesættelse.

1.5.1 Advokatnævnets enekompetence i disciplinærsager

Advokatnævnet har enekompetence til bedømmelse af, om der foreligger en tilsidesættelse af bestemmelsen i Retsplejelovens § 126, der eventuelt skal sanktioneres. Der er en grænseflade til bedømmelse af advokaters adfærd i retten eller i retlige sammenhænge, hvor retten har en særlig tilsynspligt eller særlig retsledende bemyndigelse, om kuratorer, bobestyrer og om forsvarer. Tilsvarende grænseområde er advokatens optræden generelt i retten, hvor dommeren har retsledelsen.

Spørgsmålet om enekompetencen blev behandlet i følgende sag, der ikke først var behandlet af Advokatnævnet, men anlagt direkte ved Sø- og Handelsretten:

U.2009.1SH - Sø- og Handelsrettens dom af 30. september 2008 i sag V 1/07

I en sag anlagt af to klienter, K mod et advokatfirma Y og advokat X blev der nedlagt en anerkendelsespåstand om at X og Y skulle anerkende at have krænket AER primært 3.2.1 til 3.2.6 om interessekonflikt i udformningen af

AER fra 17. januar 2002, idet advokat X fra advokatfirma Y bistod K i arbejdet med køb af en virksomhed på trods af at andre advokater fra advokatfirma Y allerede bistod sagsøgerne med samme opgave.

Sø- & Handelsretten fandt, *"at formålet med bestemmelserne i Retsplejeloven om advokatmyndighedernes selvdomme, har været at tillægge dem en enekompetence på de områder, hvor der skal ske en bedømmelse af de faglige standarder."* Retten afviste derfor anerkendelsespåstanden.

På samme grundlag var nedlagt en erstatningspåstand. Retten fandt her, at advokat X's *"adfærd var stærkt kritisabel og i strid med de pligter, der påhviler en advokat til varetagelse af advokatfirmaets klientinteresser"*.

Men da der bl.a. ikke var kritik af advokatfirmaets arbejde, og da dobbeltrepræsentationen ikke var årsag til, at sagsøgerne ikke blev købere, var der ikke påvist et hæveberettiget forhold eller et tab. Advokat X og advokatfirma Y blev med disse bemærkninger frifundet.

"Under hensyn til den adfærd, der er udvist" fandt retten dog, *"at det har medvirket til, at der kunne rejses tvivl om forløbet, hvorfor hver part bærer egne omkostninger."*

Tilsvarende blev fastslået i **Helsingør Byrets dom af 14. maj 2009 – BS-1-469/2008 – Advokatnævnets kendelse af 20. februar 2008**, hvor advokaten gjorde gældende, at den inkassosag klagen drejede sig om var hævet og forligt i retten, og at Advokatnævnet og senere domstolen derfor ikke kunne tage stilling til, hvorvidt sagsøgeren havde overholdt inkassolovens § 10. Retten fastslog, at såvel Advokatnævnet som efterfølgende domstolen uafhængig af det anførte kunne træffe afgørelse om, hvorvidt der var handlet i strid med god advokat skik, jf. Retsplejelovens § 126.

1.5.2 Retlig interesse

Klageren skal have retlig interesse i det forhold, der klages over.

Det kan f.eks. en modpart have, f. eks. ved interessekonflikter eller ved overskridelse af grænserne for varetagelse af klientens interesser ved ytringer, jf. særskilt afsnit herom 21.2.1, og det kan være et ministerium, der klager på vegne af en medarbejder, jf.

U.2009.1815H, der også bidrager på dette område. Et yderligere eksempel herpå er:

Østre Landsrets dom af 1. marts 2007 i sag B-1005-06.

Advokatnævnets kendelser af 28. februar 2006

Advokat X bistod en klient i forbindelse med ansøgning om tilladelse til opførelse af en altan. Klientens nabo gav samtykke til projektet. Ansøgningen blev imidlertid afvist af kommunen og efterfølgende opstod der stridigheder mellem naboerne. Klienten ansøgte på ny om tilladelse, men under nabohøringen kom det frem, at naboen havde indsigelser mod opførelsen af altanen. Advokat X anmodede om revurdering af afvisningen, men kommunen afviste på ny etablering af altanen. Advokaten anmodede derefter om genoptagelse af ansøgningen og anførte i forbindelse hermed, at ejerne af nabogrunden havde givet samtykke til altanen. Kommunen imødekom anmodningen om genoptagelse.

Naboen klagede efterfølgende til Advokatnævnet og gjorde gældende, at Advokat X havde tilsidesat god advokatskik, ved mod bedre vidende, i brevet til kommunen at have anført, at naboen havde samtykket til opførelse af altanen.

Advokatnævnet fandt, at Advokat X havde tilsidesat god advokatskik ved at skrive til kommunen, at naboen havde givet samtykke uden på ny at have forelagt spørgsmålet for klageren. Advokatnævnet pålagde Advokat X en bøde på 5.000 kroner [i dag svarende til 10.000].

Landsretten fandt, at da Advokat X havde været klar over, at de to naboer var uenige og trods dette havde anført, at naboen havde givet sit samtykke, havde Advokat X tilsidesat god advokatskik. Landsretten fandt ikke anledning til at ændre sanktionen.

En adfærdsklage kan afvises, hvis den på forhånd må skønnes åbenbar grundløs, eller hvis den efter dens beskaffenhed ikke kan påkendes af Advokatnævnet, jf. også ovenfor under 1.3.3.

Det vil kun i særlige tilfælde være muligt at begrunde en afvisning med henvisning til, at klagen er åbenbar grundløs. Begrundelsen for afvisningen må søges i sagens akter, herunder den indklagede advokats redegørelse.

Klagens beskaffenhed kan medføre, at sagen afvises fra nævnsbehandling. Afvisning med henvisning til klagens beskaffenhed sker typisk i tilfælde, hvor sagens afgørelse henhører under domstolene, f.eks. hvis kompetencen henhører under skifteretten for så vidt angår klager over bobestyrer, jf. dødsboskiftelovens § 96

I Retsplejelovens § 147 b, stk. 3 er anført:

Advokatnævnet kan afvise at behandle klager fra personer, der ikke har retlig interesse i det forhold, klagen angår, samt klager, der på forhånd må skønnes åbenbart grundløse.

Og i Bekendtgørelsen § 16 anfører om den retlige interesse:

"Enhver, der har en retlig interesse heri, kan indbringe en sag for Advokatnævnet. Endvidere kan Advokatrådet indbringe en sag for nævnet. Stk. 2. Skønnes en sag, der er indbragt for nævnet, at kunne medføre frakendelse efter Retsplejelovens § 147 c, stk. 3 og 4, kan sagen forelægges Advokatrådet til afgørelse af, om Advokatrådet vil indtræde i sagen."

Retten i Lyngbys dom af 21. april 2009 i sag nr. BS 150-2355/2007 – Advokatnævnets kendelse af 8. oktober 2007.

Advokat X gjorde gældende, at advokat Y ikke havde retlig interesse i at indbringe sagen for Advokatnævnet. Advokatnævnet fastholdt under retssagen, at advokat Y havde en retlig interesse i sagen, idet advokat Y var den part, der udbetalte det beløb, som advokat X nægtede at tilbagebetale, og som udgjorde tvisten i sagen. Byretten fandt ligeledes, at advokat Y havde en retlig interesse i sagen.

Københavns Byrets dom af 27. april 2009 i sag BS 3863/2008 – Advokatnævnets kendelse af 30. maj 2008.

Advokat X gjorde gældende, at advokat Y ikke havde fuldmagt til at repræsentere de personer, på hvis vegne advokat Y havde klaget over advokat X til Advokatnævnet. Byretten gav ikke advokat X medhold heri, idet der forelå skrivelser fra såvel advokat Y som dennes klient, der godtgjorde, at der eksisterede en fuldmagt til at føre klagesagen for Advokatnævnet. Bøden var på 10.000 og anke afvist, da der ikke var søgt tilladelse.

Den følgende sag er også omtalt under advokatens opdrag – men vedrører også spørgsmålet om retlig interesse i klagen. Advokaten har ikke alene i et klientforhold retlig interesse.

Randers Byret dom af 28. september 2009 i sag nr. BS 7-1094/2008 - Advokatnævnets afgørelse af 21. maj 2008

Advokatnævnet idømte advokat X 10.000 kroner i bøde for tilsidesættelse af god advokatskik, da Advokat X ikke havde besvaret breve fra modpartens advokat Y og yderligere havde foranlediget køber K, der var repræsenteret af Y, til at underskrive et skøde uden Y's godkendelse.

Advokat X indbragte afgørelsen for retten med den indsigelse, at Y aldrig havde fået fuldmagt fra klager K til at indgive en klage på dennes vegne. Retten i Randers tog denne indsigelse til følge, da retten fandt, at Y ikke havde fået fuldmagt af K til at klage, og da Y ikke havde klaget på egne vegne.

Advokatnævnets kendelse blev herefter **ophævet**.

Det kunne måske være "ordnet" i forbindelse med sagens forberedelse, og måske modsat:

Københavns Byrets dom af 20. oktober 2009 i sag nr. BS 37A-2840/2008 - Advokatnævnets kendelse af 22. april 2008

Advokat X bistod sin klient Selskab Z med gennemførelse af ejendomsoverdragelser og byggeprojekter samt stiftelse af andelsboligforeninger. Klagen over advokat X blev indgivet af advokat A på vegne Selskabet Z, som dog siden gik konkurs. Advokatnævnet fortsatte behandlingen af adfærdsklagen mod advokat X på vegne af den tidligere ejer og direktør for det konkursramte selskab.

Advokat X bestred, at klager havde retlig interesse i klagesagen, da adfærdsklagen relaterede sig til selskabernes forhold og ikke direktørens person. Retten afviste indsigelsen.

Og en anden "sang"

Retten i Holbæks dom af 6. juli 2010 i sag BS 6-1474/2009 – Advokatnævnets kendelse af 25. august 2009

Sagen er refereret nedenfor om ytringer – advokaten havde for Advokatnævnet bl.a. fremsat den indsigelse, at sønnen til en ældre mand ikke kunne klage. Nævnet anså sønnen for klageberettiget. Spørgsmålet var trods alt ikke indbragt for retten.

Det må nok være sådan, at klagesystemet behandler henvendelser fra de involverede (klienter eller disses advokater) og fra "nærtstående", der enten bliver berørt eller handler på vegne af en involveret klient.

1.5.3 Erstatningskrav mod advokaten

Hvis advokaten handler i strid med klientens instrukser, og dette medfører et tab for klienten, f.eks. fordi klienten bliver bundet over for tredjemand efter fuldmagtsreglerne, skal advokaten erstatte tabet, jf. DL 1-9-13.

En del klager er begrundet i et ønske om at få erstattet et formuetab, som klienten mener, at advokaten er ansvarlig for. Hvis klagen alene går på erstatning, vil Advokatnævnet afvise sagen med bemærkninger om, at afgørelsen af erstatningsspørgsmål henhører under domstolene.

Vedrørende erstatning for advokatens professionelle fejl henvises til speciallitteraturen og særskilte afgørelser herom.

Det skal dog noteres, at der er en pligt til at anmelde erstatningskrav til forsikringsselskab:

U.2007.111H- Advokatnævnets kendelse af 23. marts 2004¹²

Advokat X havde rådgivet en andelsboligforening om ophævelse af en ejendomshandel, hvilket senere ved dom fandtes uberettiget. Da advokat X ikke havde forklaret foreningen om risikoen ved at hæve lejemålet, anlagde nogle andelshavere sag om erstatning. Advokat X orienterede sit ansvarsforsikringsselskab om sagen, men anmeldte ikke kravet. Efterfølgende gav han afkald på forsikringsdækning. Selvom advokat X – efter eget udsagn – var økonomisk "overordentlig velfunderet," havde advokat X efter Vedtægten for Det Danske Advokatsamfund § 44 pligt til at anmelde krav, der var omfattet af forsikringen. Den manglende anmeldelse var i sig selv en tilsidesættelse af god advokatskik.

Det samlede forløb - herunder specielt, at der blev givet afkald på forsikringsdækning uden tilsvarende sikkerhed, og at anmeldelse blev undladt trods gentagne opfordringer - blev bedømt som skærpende omstændigheder, og sanktionen blev fastsat til 10.000 kroner [svarende til 20.000 kroner i dag]

Tilsvarende:

Retten i Hjørrings dom af 12. marts 2012 i sag BS 4-694/2011 – Advokatnævnets kendelse af 12. marts 2011

Sagen vedrører god advokatskik i forbindelse med anmeldelse af sager til advokatens forsikringsselskab.

Advokat O havde repræsenteret en klient i forbindelse med en erstatningssag, efter at klienten havde været ude for en ulykke i 2002. I forbindelse med ulykken tilbød modpartens forsikringsselskab 8 % i godtgørelse for varige mén

---

¹² Dommen er omtalt i Advokaten nr. 9/2006 side 46-47

og 5 % for erhvervsevnetab. Da parterne ikke kunne nå til enighed om erhvervsevnetabet, blev sagen indbragt for Arbejdsskadestyrelsen. I samme periode blev indledt en social sag med henblik på fleksjob til klienten. O meddelte den 9. oktober 2006 modpartens forsikringsselskab, at sagen ikke var afsluttet. I maj 2010 begærede O sagen genoptaget. Modpartens forsikringsselskab afviste at genoptage sagen, da lovgivningens betingelser for genoptagelse i var opfyldt. Klienten skiftede herefter advokat, som straks opfordrede O til at anmelde sagen til sit forsikringsselskab, idet O havde pådraget sig et erstatningsansvar ved ikke at fastholde overfor forsikringsselskabet, at sagen var verserende. O undlod at anmelde sagen, med den begrundelse, at der ikke var pligt til at anmelde sagen på det daværende tidspunkt. Klientens nye advokat indbragte O for Advokatnævnet, der udtalte, at et erstatningskrav ikke var åbenbart grundløst, hvorfor O straks skulle have anmeldt sagen til sit forsikringsselskab. O havde dermed handlet i strid med god advokatskik. Bøden blev fastsat til 10.000 kroner. Kendelsen blev stadfæstet af byretten.

Tilsidesættelse af god advokatskik kan være ansvarspådragende – uafhængigt af disciplinæransvaret, jf. **U.2009.1SH** Sø- og Handelsrettens dom i sag V 1/07, også refereret ovenfor under 1.1.5.1, men det er en særskilt bedømmelse:

U.2009.1SH - Sø- og Handelsrettens dom af 30. september 2008 i sag V 1/07

Retten fandt, at advokat X's *"adfærd var stærkt kritisabel og i strid med de pligter, der påhviler en advokat til varetagelse af advokatfirmaets klientinteresser"*

Men da der bl.a. ikke var kritik af advokatfirmaets arbejde, og da dobbeltrepræsentationen ikke var årsag til, at sagsøgerne ikke blev købere, var der ikke påvist et hæveberettiget forhold eller et tab. Advokat X og Advokatfirma Y blev med disse bemærkninger frifundet.

1.5.4 Kuratorer og bobestyrere

Der opstår naturligt et brydningsfelt, hvis to myndigheder kan have kompetencen til at påtale "fejl og mangler", og det fører til følgende hovedsondring:

Hvis der indgives en klage over kuratorer og bobestyrere, og klagen vedrører den pågældendes forvaltning af eller dispositioner i det pågældende hverv, henvises klagen til vedkommende skifteret.

Hvis klagen ikke vedrører den pågældendes forvaltnings- eller forretningsmæssige dispositioner i relation til forvaltning af hvervet, er det Advokatnævnet, der træffer afgørelse.

Afgrænsningen kan være svær. Det skal erindres, at der kan være andre interesser end de, der lige er knyttet til en skiftesamling eller anden episode. Der er andre kreditorer, der måske ikke lige er repræsenteret, eller umiddelbart bliver bekendt med dispositionerne.

I Advokatrådets udtalelse af 27. maj 2009 i sag 04-014503-09-0380 behandles et spørgsmål om, hvorvidt en af to kuratorer kunne fortsætte som kurator efter en fusion, der gjorde, at den ene og en partner fik en interessekonflikt, når han og partneren blot udtrådte af de sager, der konkret forårsagede interessekonflikten og de pågældende sager blev overdraget til medkurator. Advokatnævnet udtalte, at "spørgsmålet om kuratorvalg må forkastes *eller kurator må frasige sig sit hverv helt eller delvist som følge af en interessekonflikter ved konkursloven **eksklusivt** henlagt til skifteretten*".

Det er nok rigtigt et langt stykke af vejen, men Advokatrådet antog videre, at når blot kurator orienterede skifteretten, så havde advokaten gjort sin pligt i forhold til Retsplejelovens § 126 stk. 1.

Det er tvivlsomt om Advokatnævnet og domstolene ville være enige, hvis det blev sat på spidsen af modparterne i de sager, som kurator overdrog til medkurator. Kan der ikke sive oplysninger fra den ene kurator til den anden? Hvordan ser det ud for omverdenen, at man i et konkursbo kan lave en opdeling?

Udtalelsen forekommer i strid med følgende afgørelser, hvor Advokatnævnet således (i hvert fald for en del) forfægtede det modsatte synspunkt, og hvor domstolenes konklusion klart går imod Advokatrådets ovennævnte udtalelse:

Østre Landsrets dom af 1. april 2003 i sag B-2149-01. - Advokatnævnets kendelse af 20. juni 2001

Østre Landsret tog stilling til hvorvidt Advokatnævnet havde kompetence, selvom advokaten tillige var kurator og dermed var underlagt skifterettens kompetence.

Under en konkursbehandling fandt advokat X ud af, at der tidligere var foretaget udlæg i nogle af det konkursramte selskabs effekter, og at disse befandt sig hos advokat A. Trods diverse opfordringer om udlevering og indkaldelse af advokat A til skifteretten med krav på udlevering, udleverede advokat A fortsat ikke de pågældende effekter. Advokat A mente at have krav på omkostninger i forbindelse med opbevaring af effekterne. Advokat X anmeldte herefter advokat A til politiet for tyveri og underslæb. Politiet traf beslutning om ikke at indlede efterforskning i sagen.

Advokatnævnet fastslog, at advokat X havde tilsidesat god advokatskik ved at indgive politianmeldelse, selvom advokat A havde meddelt, at han var indstillet på at udlevere de pågældende effekter.

Landsretten slog fast, at Advokatnævnet er kompetent til at tage stilling til de advokatetiske regler, uanset om advokaten tillige er kurator.

Derudover stadfæstede landsretten Advokatnævnets afgørelse i realiteten.

U.2006.3230 Ø – Odense Skifterets kendelse af 4. august 2006

Landsretten stadfæstede skifterettens afvisning af at behandle A's klage, da klage over en bobestyrers adfærd henhørte under advokatmyndighederne. A skulle ifølge D's testamente arve en række af D's personlige ejendele. Efter at D afgik ved døden, blev boet efter D behandlet ved bobestyrer.

Landsretten fastslog, at en klage over, at bobestyrer uberettiget havde tilbageholdt og uberettiget havde forestået kopiering af de effekter, som A skulle arve, var en klage over bobestyrerens adfærd og derfor henhørte under advokatmyndighederne.

Problemet opstår måske, da interessekonflikt både er et retligt problem (ved udnævnelse og bestridelse af opgaven) og en advokatetisk problemstilling.¹³

Det bør være sådan, at domstolene ser på retssystemets synsvinkler, men at en sådan vurdering ikke nødvendigvis er sammenfaldende med den advokatetiske eller ikke udelukker en sådan. De to forskellige vurderinger kan falde forskelligt ud – men det adskiller sig ikke fra f.eks. erstatningssøgsmål og etisk vurdering i relation til Retsplejelovens § 126 i relation til den samme advokats behandling af samme spørgsmål, jf. f.eks. **U.2009.1SH**.

1.5.5 Forsvarer

For forsvarere opstår også spørgsmålet, om bedømmelse af deres dispositioner hører under advokatmyndighederne – da de som alle andre advokater er underlagt Retsplejelovens § 126 om god advokatskik – eller om det er et domstolsanliggende, hvis der kan rejses kritik af det, som de måtte gøre.¹⁴

Efter min opfattelse er det heller ikke her et "enten eller". Selv om retten måtte nå frem til, at der i de specielle relationer, hvor de skal bedømme forsvarere ikke er et problem, kan der sagtens være et problem i relation til god advokatskik.¹⁵

I en **Advokatrådsudtalelse af 18. juni 2009 i sag 04-014206-09-058** er spørgsmålet, om der foreligger inhabilitet, når to advokater fra samme kontor repræsenterer flere sigtede i samme sagskompleks behandlet. Udtalelsen er mindre bombastisk end ovennævnte udtalelse i relation til en kurators forhold, jf. 1.1.5.4. Advokatrådet nævner den advokatetiske ramme i § 126, men anfører herefter, at "en forsvarers habilitet er reguleret i Retsplejelovens § 734 og reglerne, der følger heraf gengives. Advokatrådet peger på rettens kompetence efter Retsplejelovens §§ 735 og 737, men angiver ikke, at det er en "eksklusiv" kompetence. Det angives, at det er Advokatrådets opfattelse at praksis om interessekonflikt efter Retsplejelovens § 126 stk. 1 vil indgå ved afgørelse af habilitetsspørgsmålet efter § 734. Det angives yderligere, "at inhabilitet for en advokat kan indebære, at andre advokater fra samme advokatvirksomhed mv. heller ikke kan varetage sagens behandling, herunder for andre sigtede eller tiltalte i samme sagskompleks"

---

¹³ I **U.2008.500H**, hvor indklagede var tilsyn i en betalingsstandsning, og hvor sagen vedrørte betaling/godkendelse af et honorar, gjorde advokaten for nævnet gældende, at sagen henhørte under skifterettens kompetence. Nævnet tog ikke specifikt stilling til denne indsigelse og foretog en realitetsbedømmelse.

¹⁴ Der er mange faldgrupper, som det fremgår af **Elsebeth Rasmussens** artikler i Lf.Medd.105/1996, 18/2006 og 64/2012

¹⁵ Det skal bemærkes, at Advokatnævnet i afgørelse af 25. september 2013 i sagsnr. 2013 – 995, hvor der var klaget af en advokat over, at en anden advokat trods påstået interessekonflikt lod sig beskikke, udtalte: "Advokatnævnet afviser at behandle klagepunktet vedrørende en eventuel interessekonflikt mellem sigtet Y og sigtet X under henvisning til, at dette spørgsmål i en straffesag henhører under rettens afgørelse."

Det anføres endeligt, at manglende oplysning om momenter, der kan være af betydning for bedømmelse af forsvarerens habilitet ved beskikkelsen eller efterfølgende efter rådets opfattelse vil være en tilsidesættelse af god advokatskik. Der henvises til **U.2004.2489V**, hvor referatet er medtaget nedenfor, men det anføres, at retspraksis ikke er entydig og der henvises til **TfK.2006.704/3**, der også er angivet i det følgende. **U.2011.2267H - Højesterets dom af 17. maj 2011 i sag 67/2011** kan også inddrages i diskussionen, selv om vinklen er lidt anderledes.

Ved udtalelsen ændres fokus fra interessekonflikt til inhabilitet, hvor interessekonflikt er et bredere begreb end habilitet. Hvis man er inhabil, er der en interessekonflikt, men det omvendte behøver ikke at være tilfældet. Udtalelsen er på den baggrund ikke på nogen måde klar.

U.2004.2489V. Vestre Landsrets dom af 11. juni 2004 i sag B 2400-02 - Advokatnævnets kendelse af 22. maj 2003

Advokatnævnet tildelte bistandsadvokat B en irettesættelse, idet advokat B ikke havde gjort retsformanden opmærksom på en potentiel interessekonflikt som følge af, at en af de øvrige forsvarere i straffesagen, advokat F, var fra samme advokatkontor som B. Advokatnævnet anførte, at det ikke var tilstrækkeligt at oplyse, at B og F var ansat ved samme kontor.

Landsretten tiltrådte afgørelsen og anførte bl.a., at advokat B burde have medvirket til at sikre, at der af retten blev truffet afgørelse om den potentielle interessekonflikt. Det var ikke tilstrækkeligt, at retsformanden før retsmødet hørte en uformel drøftelse af spørgsmålet mellem B og F.

Afgørelsen viser også noget af forskellen i bedømmelsen. Det ligger fast, at der både set fra retssystemets side og ud fra advokatetiske overvejelser foreligger en interessekonflikt. Ud fra reglerne om god advokatskik må vurderingen være, om der er en interessekonflikt, der betyder, at begge advokater burde være udtrådt inden retsmødet, (men der er kun klaget over den ene). Set fra rettens side kan resultatet være, at hvis blot den ene får en anden advokat, så er der ikke noget problem – om det så er rigtigt, er en anden sag, men problemstillingen viser, at vurderingen ikke alene kan være dommerens i den konkrete sag, da han kun kan afsætte en forsvarer. Krænkelsen af klienten, kan retten ikke tage sig af.

En anden afgørelse:

Vestre Landsrets kendelse af 21. august 2006 i kære 14. afd. S-2067-06 – gengivet i TfK.2006.704/3

To personer var sigtet for overtrædelse af straffelovens § 191. En af de sigtede bad om forsvarerskift til Advokat A. Byretten nægtede, da den anden tiltaltes forsvarer, advokat B, var tilknyttet samme kontor. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse, da der, på grundlag af de forklaringer som var afgivet af de sigtede var *"en sådan interessekonflikt mellem de sigtede, at retsplejemæssige hensyn talte afgørende imod, at forsvaret for de sigtede blev varetaget af advokater, der var tilknyttet det samme advokatkontor"*.

Det afgørende er nok ikke interessekonflikt i advokatetisk forstand, men retsplejemæssig frygt for, at de tiltalte ved advokater fra samme kontor ville vanskeliggøre sagen, da det af kendelsen fremgår:

"S1 har forklaret, at han få dage inden anholdelsen blev bedt om af S2 at afhente en pakke og opbevare den, indtil S2 kom til Danmark for at hente den. Han fik ikke at vide, hvad der var i pakken. S2 har forklaret, at han af en person, som muligvis er S1, blev bedt om at sende en pakke fra Litauen til Danmark. Pakken blev afleveret på S2's forretningsadresse af den pågældende persons far, og S2 havde ikke kendskab til, hvad pakken indeholdt."

Problemstillingen om kompetencen kan endelig illustreres ud fra Højesterets dom af 17. maj 2011:

U.2011.2267H - Højesterets dom af 17. maj 2011 i sag 67/2011

I en straffesag blev mor M og datter D anholdt og fremstillet i grundlovsforhør. Forud for grundlovsforhøret havde datteren D været afhørt og havde forklaret, at moderen M havde deltaget i en brandstiftelse. M havde benægtet dette. Ved grundlovsforhøret var begge repræsenteret af samme forsvarer.

Forsvaret i Højesteret gjorde gældende, at der forelå inhabilitet, jf.

Retsplejelovens § 734 stk. 2. Anklagemyndigheden gjorde gældende at:

"Retsplejelovens § 734 stk. 2, stiller ikke krav om, at flere sigtede under samme sag skal være repræsenteret af forskellige forsvarer, og det beror på en konkret vurdering, om de sigtedes interesser er modstridende."

Anklagemyndigheden tager ved det anførte stilling *helt uden* hensyntagen til både de involverede tiltalte som til de hensyn, der ligger bag de advokatetiske regler, jf. Retsplejelovens § 126

"Anklagemyndigheden bestrider ikke, at det i den foreliggende sag havde været *hensigtsmæssigt*, såfremt de sigtede undergrundlovsforhøret havde fået beskikket hver sin forsvarer.

Anklagemyndigheden reducerer kravet til forsvareren og truslen mod denne om en bøde til et "*hensigtsmæssighedsspørgsmål*" Det er nok at forfølge målet uden hensyntagen til midlet.

Det hedder videre i dommen vedr. Anklagemyndighedens synspunkt:

"Dette forhold kan dog ikke antages at have haft nogen betydning for sagens udfald"

Ja se, det er jo interessekonfliktens – og habilitetens – udfordring; vi ved det ikke! - men skal det ikke efterprøves? Efter mit skøn har anklagemyndigheden selv efter sagen afslutning intet reelt holdepunkt for det anførte – udover, at "vi vandt, og det skulle vi"

Højesteret retter lidt op på det ved at ændre ordvalget en anelse:

"Det havde derfor været *rigtigt*, såfremt der under grundlovsforhøret havde været beskikket en anden advokat som forsvarer for (moderen) end den advokat, der var beskikket som forsvarer for (datteren), jf. Retsplejelovens § 734, stk. 2." Også Højesteret er af den opfattelse, at den – efter min opfattelse – åbenbare interessekonflikt "ikke kan antages at have haft nogen betydning for sagens udfald ...."

Afgørelsen er interessant, da den giver "en anden side" af habilitetsspørgsmålet – "det er ikke så afgørende"!

Afgørelsen tager ikke stilling til det advokatetiske, men det skal bemærkes, at Højesteret i forhold til Anklagemyndighedens "hensigtsmæssigt" ændrer til "rigtigt". For forsvarere skal dette bemærkes, da der, som anført, er en åbenbar interessekonflikt.

Var sagen blevet bedømt som en adfærdsklage mod den i grundlovsforhøret mødende advokat, ville Advokatnævnet efter min opfattelse have fundet, at der forelå en interessekonflikt, og dermed en pligt til ikke at påtage sig sagen for den, som advokaten ikke taler med først. Da advokaten talte med den første og så politirapporterne, var det efter beskrivelsen åbenbart, at der var modstridende interesser, og ved at fortsætte for begge, en tilsidesættelse af god advokatskik. Den advokatetiske bedømmelse blev ikke foretaget (og beror selvklart på en konkret bedømmelse), men jeg mener klart, at Advokatnævnet er kompetent, selv om retten jo også burde have grebet ind – retten kunne jo også se interessekonflikten.

1.5.6 Retsmæglere

Samme kompetencemæssige problemstilling kunne forventes i relations til retsmæglere, men i en Advokatnævnskendelse af 30. maj 2013 i sag 2012-2763 vurderer Advokatnævnet en retsmæglers (advokat) adfærd. Dette skyldes de forudsætninger, der fremgår af betænkning nr. 1481/2006 side 157.

1.6. Når advokaten ikke optræder som advokat

"En advokat må ikke uden for sin advokatvirksomhed i forretningsforhold eller i andre forhold af økonomisk art udvise en adfærd, der er uværdig for en advokat", jf. Retsplejelovens § 126 stk. 4.

Bestemmelsens afgrænsning i forhold til § 126, stk. 1 er ikke ganske klar og bestemmelsen ses sjældent anvendt i praksis, da forholdene på grund af bl.a. advokatens anvendelse af titel, brevpapir eller lign. henføres til § 126 stk. 1. Bestemmelsen i § 126 stk. 4 tjener dog til en påmindelse om, at det særlige tillidshverv, som advokater besidder, fordrer, at en ret betydelig omtanke udvises – også uden for de relationer, som udgør det centrale for advokatens hverv.

Det er værd at bemærke, at bestemmelsen alene relaterer sig til "forhold af økonomisk art" og således ikke søger at begrænse de mere "private aspekter" af advokaters adfærd uden

for deres advokatvirksomhed og hertil naturligt relateret adfærd. Grænsedragningen er dog svær, da de fleste af advokatens (og andres) handlinger på den ene eller den anden måde kan henføres til økonomiske forhold.

Østre Landsret dom af 22. december 2008 i sag B-1223-08 - Advokatnævnets kendelse af 23. februar 2007

Sagen drejede sig om advokat A's udtalelser om en klager under en sag ved Advokatnævnet. Advokat A hævdede under byretssagen, at det var ham personligt, der var indklaget, og at han derfor ikke optrådte som advokat. Påstanden var åbenbart urigtig, og der blev både af Københavns Byret og Østre Landsret truffet afgørelse efter Retsplejelovens § 126, stk. 1.

Den ledende dom er **U.1988.699H**. Det skal fra den noteres, at domstolene altid kan vælge at henføre forholdet til den del af Retsplejelovens § 126, som domstolene finder rigtig. Afgørelsen lægger grunden til praksis på området.

At henførelse primært sker til Retsplejelovens § 126 stk. 1, underbygges af de følgende to afgørelser.

Københavns Byrets dom af 5. februar 2009 i sag BS 36A-5373/2008 – Advokatnævnets kendelse af 8. september 2008

Sagen vedrørte advokat A's adfærd i forbindelse med en forældremyndighedssag. Advokat A boede med klager (K)'s tidligere kæreste med hvem K havde et barn. K var tillagt forældremyndigheden over barnet, men moderen ønskede forældremyndigheden tillagt sig og anlagde sag herom. I en række henvendelser til statsamtet anvendte advokat A sin advokattitel og oplyste, at han repræsenterede barnets moder i sagen.

Endvidere rettede advokat A henvendelse til skattemyndighederne vedrørende K's bil. Henvendelsen skete på advokat A's brevpapir og indeholdt en anmeldelse af K for mulig momsunddragelse ved at anvende en firmabil til privatkørsel. I samme brev anførte advokat A, at han havde meldt forholdet til politiet (dette sidste forhold fandtes dog ikke dokumenteret under sagen).

Til støtte for sin frifindelsespåstand gjorde advokat A under sagen for Advokatnævnet bl.a. gældende, at *"der ikke består og aldrig har bestået noget advokat/klientforhold mellem klageren og indklagede"*

Vedrørende forældremyndighedssagen fandt Advokatnævnet, at advokat A *"... ved anvendelsen af sit advokatbrevpapir og sin advokattitel i henvendelser til statsamtet m.v. må have fremstået, som om han optrådte i sin egenskab af advokat, og derfor finder nævnet, at forholdet falder inden for Retsplejelovens § 126, stk. 1."*

Ligeledes fandt Advokatnævnet vedrørende brevet til skattemyndighederne, at *"forholdet efter en helhedsbedømmelse – herunder at indklagede benyttede sit advokatbrevpapir – falder inden for Retsplejelovens § 126, stk. 1."*

Vedrørende forældremyndighedssagen fandt Advokatnævnet ikke, at der i advokat A's henvendelser til myndighederne forelå en tilsidesættelse af god advokatskik. Derimod fandtes advokat A's henvendelse til skattemyndighederne "chikanøs", hvilket udgjorde en tilsidesættelse af god advokatskik.

Ved Advokatnævnets kendelse blev advokat A tildelt en bøde på 5.000 kroner [der er en 1/2 "normalbøde" – baggrunden for fastsættelsen fremgår ikke].

Byretten stadfæstede afgørelsen med følgende bemærkninger:

"Da sagsøgeren anvendte sit advokatbrevpapir ved sin anmeldelse af sin kærestes tidligere ægtefælle, er hans adfærd omfattet af Retsplejelovens § 126, stk. 1." Byretten henviste endvidere til **U.1988.699H**.

Byretten understregede, at advokat A "... naturligvis [er] berettiget til – også på sit advokatbrevpapir – at anmelde formodede uretmæssige forhold til de relevante myndigheder." Da advokat A's henvendelse til skattemyndighederne imidlertid skete som udslag af advokat A's involvering i den verserende forældremyndighedssag, samt under anvendelse af "upåkrævede" formuleringer, måtte henvendelsen betragtes som chikanøs, hvorfor advokat A havde tilsidesat god advokatskik.

Københavns Byrets dom af 13. februar 2009 i sag BS 38A-4505/2007 - Advokatnævnets kendelse af 20. juni 2007

Advokat A var ved Advokatnævnets kendelse af 20. juni 2007 blevet pålagt en bøde på 10.000 kroner for at have tilsidesat god advokatskik ved at

- (a) indgive konkursbegæring mod sin tidligere samlever på ufuldstændigt grundlag, samt
- (b) rette henvendelser direkte til sin tidligere samlever K, uanset at dennes advokat B udtrykkeligt havde anmodet om, at Advokat A undlod at fremsende korrespondance til K.

Efter ophør af deres samliv, forhandlede advokat A og K om advokat A's overtagelse af K's ideelle andel af deres fælles ejendom. Fra tidspunktet for samlivsophævelsen og frem til og med juni termin 2005 betalte parterne halvdelen af terminsydelserne hver.

Advokat B, som repræsenterede K, meddelte i september 2005 til kreditforeningen, at K ikke så sig i stand til at betale terminsydelser på ejendommen. Kopi heraf tilgik advokat A. Ved e-mail af 3. oktober 2005 afsendt fra Advokat A's arbejds e-mail tilkendegav advokat A, at han anså K's manglende betaling af terminsydelse for misligholdelse, og at han imødeså betaling inden 10 dage, idet han i modsat fald ville indgive konkursbegæring. På baggrund heraf, deponerede K terminsydelserne, hvilket Advokat B orienterede Advokat A om.

Efter yderligere korrespondance, herunder e-mail af 14. oktober 2005 fra advokat B til advokat A med henstilling om, at al korrespondance skete til advokat B og ikke K, indgav advokat A konkursbegæring. Begæringen var ikke udfærdiget på sædvanligt advokatbrevpapir, men var underskrevet af advokat A og vedlagt en check udstedt af det advokatfirma, hvor advokat A arbejdede. Advokat A fortsatte henvendelserne til K.

Advokatnævnet henførte klagen under Retsplejeloven § 126, stk. 1.

Advokatnævnet lagde herved vægt på, at konkursbegæringen indeholdt reference til et sagsnummer og en sekretær, at den vedlagte check var udstedt af advokatfirmaet med henvisning til det sagsnummer, som fremgik af begæringen, og at advokat A ved konkursbegæringens tilbagekaldelse underskrev sig som advokat.

Henvendelserne til K blev også anset for en tilsidesættelse af god advokatskik.

Advokat A gjorde under byretssagen med henvisning sit tidligere samliv med K og deres jævnlige møder i forbindelse med deres fælles børn bl.a. gældende, at *"det er en illusion at opretholde advokatetiske regler i den forbindelse – da vi jævnligt talte om sagen når vi alligevel var sammen..."*

Byretten tiltrådte af de grunde, som var anført af Advokatnævnet, at sagen var omfattet af Retsplejeloven § 126, stk.1, og stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Der findes enkelte Advokatnævnsafgørelser, hvor en tilsyneladende etisk dadelværdig optræden er vurderet at falde udenfor "forretningsforhold" eller "andre forhold af økonomisk art", men da de således er frifindende, er de ikke forelagt domstolene.

Som eksempel på områder, hvor § 126 stk. 4 kunne tænkes at finde anvendelse, er de følgende, hvor hvervet ikke er knyttet specielt til advokattitlen.

1.6.1 Voldgiftsdommere, mediatorer, bestyrelsesmedlemmer – og lignende

For voldgiftsdommere, mediatorer, bestyrelsesmedlemmer, og lignende hverv, hvor en del advokater optræder, men hvor hvervet lige så godt kan udføres af andre erhvervsgrupper, kan bedømmelsen ende med, at de bliver placeret under § 126 stk. 4, hvilket så betyder, at det kun er den bestemmelse, der skal vurderes, og ikke god advokatskik som helhed. Det kan i visse situationer betyde, at reglerne om f.eks. interessekonflikter ikke finder anvendelse.¹⁶

I Adv.kom.2011 er anført:

"Ved bestyrelsesarbejde og medlemskab af råd, nævn mv., erhverver advokater – som andre bestyrelsesmedlemmer – ofte kendskab til fortrolige forhold. Advokatrådet har overvejet konsekvensen heraf og rækkevidden af AER 12.4."

.....

"For ..... [bl.a.] bestyrelsesarbejde ..... "gælder, at overvejelserne ikke har ført til ændringer i AER. Det er en selvfølge, at den konkrete udmøntning af de advokatetiske normer her som i øvrigt fastlægges af Advokatnævnet under kontrol af domstolene. Det er efter Advokatrådets opfattelse imidlertid vigtigt, at der på disse områder sikres en overordnet sammenhæng mellem konsekvent iagttagelse af relevante advokatetiske hensyn på den ene side, og på den anden side en sikring af advokatbranchens muligheder for at udvikle og modernisere rammerne for, at advokater kan fungere som attraktive og *uafhængige* rådgivere inden for traditionelle advokatrådgivningsopgaver. Fremtidig praksis bør følges løbende, så Advokatrådet har mulighed for – også over for Advokatnævnet - at påpege, hvis praksis udvikler sig i uhensigtsmæssig retning i forhold til branchens vilkår."¹⁷

---

¹⁶ Advokatrådet udsendte i 2008 en rapport om "Advokater i bestyrelser", og Danske Advokater her senest på www.danskeadvokater.dk behandlet emnet i en rapport: "Interessekonflikter i advokaters bestyrelsesarbejde"

¹⁷ Se igen: Danske Advokaters rapport: "Interessekonflikter i advokaters bestyrelsesarbejde" på www.danskeadvokater.dk

For neutrale – voldgiftsdommere, mediatorer og tilsvarende – skal reglen i AER 12.3 dog overholdes:

"En advokat må ikke virke som voldgiftsdommer, mæglingmand eller mediator for flere parter, hvis han tidligere som partsrepræsentant har bistået nogen af parterne i forhold, der har forbindelse med tvisten. En advokat må ikke efter at have virket som voldgifts-, mæglingmand eller mediator bistå nogen af parterne som partsrepræsentant om forhold, der har forbindelse med sagen."

Reglens placering i AER er egentlig mærkværdig. AER gælder advokaterhvervet, og voldgiftsdommere, mæglere og mediatorer er netop ikke specielle advokaterhverv. Reglen er dog fornuftig, og den præciserer vel egentlig kun interessekonfliktsituationer, der udspringer af advokatopgaver enten før eller efter optræden som neutral.

1.7. Advokatnævnets sanktionsmuligheder

Advokatnævnets sanktionsmuligheder fremgår af Retsplejelovens § 147 c:

"Stk. 1. Finder Advokatnævnet, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af loven, kan nævnet tildele advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en irettesættelse eller pålægge vedkommende eller selskabet en bøde på indtil 300.000 kr."

"Stk. 2. Advokatnævnet kan under anvendelse af tvangsbøder pålægge en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, at opfylde en forpligtelse som nævnt i stk. 1. Nævnet kan endvidere, hvis det skønnes fornødent, fratage advokaten eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en sag og lade en anden af klienten godkendt advokat eller person, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, færdiggøre den."

"Stk. 3. Har en advokat gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af sine pligter som advokat, og de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde, kan Advokatnævnet frakende advokaten retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed. Frakendelsen kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre. Bestemmelsen i § 142 gælder tilsvarende."

"Stk. 4. Har en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af de regler, som regulerer advokaterhvervet, og de

udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil overholde disse regler, kan Advokatnævnet frakende vedkommende retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at eje aktier eller anparter i et advokatselskab. Frakendelse kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre."

"Stk. 5. Nævnets afgørelser, der ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, skal indeholde oplysning om adgangen til domstolsprøvelse og fristen herfor."

"Stk. 6. Advokatnævnet sender meddelelse om en afgørelse til klageren, advokaten, advokatselskabet, personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, Advokatrådet og Justitsministeriet. Nævnet kan offentliggøre afgørelsen."

Tidligere havde Advokatnævnet der mulighed for at tildele advarsel, hvorfor denne sanktion optræder i nogle af de refererede afgørelser. Sanktionen er nu afskaffet.

Der er således nu følgende sanktioner:

- irettesættelse
- bøde indtil 300.000 kroner
- tvangsbøder
- frakendelse

hvortil knytter sig beslutninger om

- offentliggørelse

Om tidligere sanktionsfastsættelse og det generelle bødeniveau fra foråret 2001 foreligger et notat af 16. april 2002 fra Advokatnævnets sekretariat. Det medtages af hensyn til vurdering af kendelser fra foråret 2001 til 2007. Det anføres i notatet:

"Sanktionsfastsættelse bør altid være en konkret afgørelse, men vejledende retningslinjer er en hjælp til at træffe den rette afgørelse."

Nævnet vil for fremtiden tage sit udgangspunkt i to satser indenfor normalområdet. En lav normalbøde på kr. 3.000 kan forventes anvendt på mindre alvorlige klientkontosager, mindre alvorlige sager om smøl og trusler om konkursbegæring. En høj normalbøde på 5.000 kroner kr. kan anvendes på de øvrige sager, der giver bøde, herunder øvrige klientkontosager. Disse retningslinjer medfører i de fleste typetilfælde, at den tidligere standardbøde på 2.500 kr. bliver forhøjet til 5.000 kr.

Ved grove overtrædelser eller ved relevante gentagelser vil udgangspunktet være en bøde på 10.000 kr., hvor det tidligere var 5.000 kr. Afhængig af grovheden kan der blive tale om højere bøder (15.000, 25.000, 50.000 osv.)

Der er ikke hensigten med de nye retningslinjer at ændre området for sanktionerne advarsel¹⁸ og irettesættelse.”

Det forhøjede bødeniveau blev efterfølgende lagt til grund af domstolene, jf. om seneste justering nedenfor under 1.7.1.

Om sanktioner har Advokatnævnet senest oplyst, jf. **Advokaten nr. 6/2007, side 44:**

”Nye retningslinier for udmåling af bøder i Advokatnævnet”
Marianne Højgaard Pedersen, A. F. Wehner og Henrik Linde, formand og næstformænd for Advokatnævnet

Advokatnævnet behandler årligt et stort antal klager over advokaters adfærd, og i en del af disse sager skal der fastsættes en sanktion for overtrædelse af Retsplejelovens bestemmelse om god advokatskik. Bøderne fastsættes altid efter en konkret vurdering under hensyn til de almindelige principper for sanktionsfastsættelse. Det er imidlertid hensigtsmæssigt at have visse retningslinier herfor, og nævnet har på et plenummøde den 20. april 2007 revideret sine retningslinier for sanktionsniveauet med virkning fra den 1. august 2007.

”Normalbøden” – det vil sige bøden for en førstegangsforsæelse uden skærpende eller formildende omstændigheder – forhøjes fra 5.000 kr. til 10.000 kr.

Kan overtrædelsen karakteriseres som en mindre forsæelse, vil bøden blive fastsat til 5.000 kr.

Er forsæelsen af underordnet betydning, og/eller foreligger der undskyldende omstændigheder, vil sanktionen være en advarsel eller irettesættelse. Advarsel vil udgå som sanktionsmulighed i forbindelse med lovændringen pr. 1. januar 2008 og anvendes allerede i dag kun i ubetydeligt omfang.

Et af hovedformålene ved revisionen af retningslinjerne har været, at der skal være større forskel på sanktionen for den advokat, der blot en enkelt gang forser sig, og den advokat, der gentagne gange gør det. Advokatnævnet vil derfor som udgangspunkt tillægge tidligere sanktioner meddelt inden for de seneste 5 år gentagelsesvirkning. Der vil – også som udgangspunkt – ikke blive sondret ud fra, om den nye overtrædelse skyldes f.eks. interessekonflikt og den tidligere f.eks. langsommelighed, da der i begge tilfælde er tale om overtrædelse af Retsplejelovens bestemmelse om god advokatskik. Udgangspunktet vil være en fordobling af bøden, det vil sige, at en bøde på 5.000 kr. på grund af gentagelsesvirkningen vil blive forhøjet til 10.000 kr., en bøde på 10.000 kr. til 20.000 kr. osv. Udgangspunktet vil naturligvis kunne fraviges. F.eks. vil en tidligere meddelt irettesættelse ikke kunne bevirke en fordobling af en bøde på 25.000 kr.

---

¹⁸ Advarsel er nu afskaffet

Et andet hovedformål er, at der skal være større forskel på de mere almindelige overtrædelser og de grove. Er der således grundlag for at karakterisere en forseelse som grov, vil bøden, som hidtil normalt er fastsat til 10.000 kr. blive forhøjet til minimum 20.000 kr. Der vil imidlertid i hvert enkelt tilfælde blive foretaget en bedømmelse af, om overtrædelsens grovhed vil kunne begrunde en større bøde, men også af, om f.eks. individuelle forhold taler for en højere eller en lavere sanktion.

Har en advokat i samme sag begået flere overtrædelser af forskellig karakter, f.eks. overtrådt grænserne for berettiget varetagelse af egen klients interesser og overtrådt klientkontoreglerne, vil der som udgangspunkt ikke blive ydet rabat, men bøden vil blive fastsat til summen af de enkelte bøder. Har overtrædelserne imidlertid samme "kerne", vil der normalt ikke blive tale om sammenlægning af de enkelte bøder, men foreligger der en række overtrædelser af samme karakter, vil dette selvsagt være en skærpende omstændighed i forbindelse med bødeudmålingen.¹⁹

Er overtrædelsen i en aktuel sag begået forud for en tidligere sanktion, vil den nye sanktion blive fastsat som en tillægssanktion efter princippet i straffelovens § 89. Som følge af det, der er anført ovenfor om samtidig påkendelse af flere overtrædelser i samme sag, vil udgangspunktet i dette tilfælde også være, at der ikke ydes rabat – det vil sige absolut kumulation.

Ud over de ovennævnte principper for sanktionsfastsættelsen vil nævnet tage hensyn til det generelle princip om, at "overtrædelser ikke må kunne betale sig". Er der således grundlag for at antage, at der har været en økonomisk gevinst eller besparelse ved overtrædelsen, eller at der har været tilsigtet en sådan, vil dette forhold blive tillagt betydning.

Det er nævnets hensigt med jævne mellemrum at tage retningslinjerne op til overvejelse i lyset af de indhøstede erfaringer."

De angivne retningslinjer er også anvendt af domstolene og således, at domstolene har anerkendt den generelle skærpelse af sanktionerne, der er tale om.

Der er dog efter den seneste justering fremsat indsigelser mod anvendelse af forhøjede sanktioner på forhold, der ligger før meddelelsen om justeringen.

Retten i Viborgs dom af 29. oktober 2008 i sag BS 1-58/2008 – Advokatnævnets kendelse af 15. januar 2008

Advokatnævnet fandt, at advokat X havde tilsidesat god advokatskik, idet han i maj 2007 i forbindelse med en bodeling foretog rådighedsindskrænkning i

---

¹⁹ Dette giver til tider anledning til problemer ved domstolsbehandlingen i den civile rets former, idet en frifindelse i f.eks. et af tre ensartede forhold af domstolene ofte fører til en nedsættelse af sanktionen. Et eksempel er **Retten i Helsingørs dom af 10. december 2012 i sag BS 1-499/2012**, hvor Advokat J flere gange havde søgt at få frigivet og fik faktisk frigivet beløb i en entrepriserag, selv om betingelserne ikke til fulde var opfyldt. Advokatnævnet sanktionerede adfærden i tre tilfælde og vurderede sagen i sammenhæng med en tidligere sanktion i 2008 til en bøde på 20.000. Retten frikendte i to situationer og bøden blev af retten fastsat til en normalbøde på 10.000 kroner, hvilket ikke er i overensstemmelse med retningslinjerne. Der er ikke i dommen oplyst noget om baggrunden for sanktionsfastsættelsen.

form af deponering af provenuet fra en ejendomshandel, selv om midlerne tilkom modpartens klient.

Der blev ved kendelsen i januar 2008 fastsat en bøde på 10.000 kroner svarende til "normalbøden" efter 1. august 2007.

Byretten stadfæstede, at der var sket en tilsidesættelse af god advokatskik, men nedsatte efter advokat X's anbringende herom sanktionen, idet det anførtes: "*Efter rets- og Advokatnævnspraksis på det tidspunkt, hvor provenuet blev tilbageholdt, nedsættes bøden dog til 5.000 kroner*" [svarende til "normalbøden" før justeringen fra 1. august 2007]

Sagen blev anket af Advokatnævnet men Vestre Landsret afviste anken, da sagsgenstanden var under 10.000, og da der ikke var søgt om tilladelse i procesbevillingsnævnet.

Advokatnævnets praksis bygger på, at justeringer af bødeniveauet (praksisændring) finder anvendelse på alle sager efter beslutning om justeringen (praksisændringen).²⁰

Efterfølgende er spørgsmålet måske blevet behandlet i følgende afgørelser, hvor de to første byretsdomme støtter Advokatnævnets opfattelse, og den tredje går samme vej som Viborgsagen.

Københavns Byrets dom af 27. april 2009 i sag BS 3863/2008 – Advokatnævnets kendelse af 30. maj 2008.

Advokaten gjorde gældende, at der ikke forelå afgørelser, der blåstemplede normalbødens forhøjelse til 10.000 kroner. Retten tog ikke udtrykkelig stilling, men stadfæstede sanktionen, der var givet på det forhøjede niveau, der var gældende på afgørelsestidspunktet. Anke afvist, da der ikke var søgt tilladelse,

Københavns Byrets dom af 10. juli 2009 i sag nr. BS 37A 120/2008 – Advokatnævnets kendelse af 21. november 2007

I denne sag blev spørgsmålet om bødeniveauet på gerningstidspunktet respektive på afgørelsestidspunktet særskilt behandlet, og retten fandt, at det var afgørelsestidspunktet, der var afgørende.

Retten i Koldings dom af 13. september 2010 i sag BS 9-1659/2008. Advokatnævnets kendelse af 14. maj 2008 i sag 02-0408-07-0690

En forseelse fra 2006 (der pådømmes i 2008 i Advokatnævnet) blev takseret til en "normalbøde" på 10.000 kroner, som bødeniveauet var på afgørelsestidspunktet, men da forseelsen lå før 1. august 2007, hvor bødeniveauet blev hævet nedsatte retten bøden til det tidligere niveau for en normalbøde på 5.000 kroner.

---

²⁰ jf. Kommenteret straffelov Alm. del 9. omarbejdede udgave side 122, hvor der bl.a. henvises til udmålingspraksis for amfetamin U.1988.682H og uagtsom manddrab i forbindelse med spirituskørsel U.1996.1017H. Ved den seneste meddelelse af beslutning fra marts 2014 om skærpelse af bøde ved manglende skriftlige pris- og opdragsoplysninger til forbrugere, blev der fastsat et virkningstidspunkt frem i tiden – 1. juli 2014 eller senere.

Formandskabets redegørelse gav efterfølgende anledning til artiklen ”**Udmåling af bøder i praksis**” af Pia Birkegård, Advokaten 9/2007, der viderebragte erfaringer med det nye niveau. Disse erfaringer er medtaget nedenfor under de relevante sanktioner.

1.7.1 "Konverteringstabel"

Som nævnt i indledningen, kan det for vurdering af de fastsatte sanktioner være en hjælp, at der gives oplysninger om, hvorledes de forskellige tilsidesættelser ville have været sanktioneret i dag.

Der er hovedsageligt fokuseret på ”normalbøde” og ”grove tilsidesættelser”.

Det er alene en helt teoretisk omregning, der kan foretages, men der er dog et sådant mønster i sanktionssystemet, at følgende ”konverteringstabel” kan anvendes:

PERIODE	LAVT NORMALT NIVEAU *	”NORMALBØDE”²¹	GROVE TILSIDESÆTTELSE **
FØR 2001	Advarsel – irettesættelse	2.500	5.000
FRA FORÅR 2001	Advarsel – irettesættelse og bøde på 3.000	5.000	10.000
1. AUGUST 2007	Irettesættelse – bøde på 5.000	10.000	20.000

* "lavt normal niveau" er en gruppe, hvor der traditionelt er henført visse mindre alvorlige tilsidesættelser, der bør sanktioneres, men alligevel ikke er så alvorlige, at det bør fastsættes en "normalbøde".

Det ville måske være mere retvisende, hvis sanktionsvalget blev begrundet med formildende omstændigheder. Da danske straffedomme kun nødtvungen benytter egentlige henvisninger til konkrete formildende omstændigheder – hellere til "en samlet bedømmelse - kan det være årsagen til usikkerhed i relation til denne kategori.

---

²¹ Anvendelse af "normalbøde" blev udført i **Retten i Århus dom af 26. november 2013 i sag BS-2-87/2013 – Advokatnævnets kendelse af 20. december 2012**, men godkendt som udgangspunkt for vurdering. "Udfordringen" blev også procederet i **Københavns Byrets dom af 12. februar 2014 i sag BS 41B-660/2013 – Advokatnævnets kendelse af 31. januar 2013**, hvor "normalbødegrundlaget" blev godkendt i en meget velargumenteret afgørelse, der også behandler "skøn under regel".

** Der kan selvfølgelig være tilfælde, hvor bøderne er over det angivne, men her kan sammenligninger være sværere.

”Konverteringstabellen” er anvendt flere steder, men [resultatet i dagens priser], [dagspriser i 2012] eller lignende er altid angivet i [skarp parentes] således at oplysningen fremtræder som værende en tilføjelse til afgørelsen – og altså alene rent teoretisk.

1.7.2 Advarsel (nu afskaffet)

Formandskabet skrev i 2007 herom:

”Er forseelsen af underordnet betydning, og/eller foreligger der undskyldende omstændigheder, vil sanktionen være en advarsel eller irettesættelse. Advarsel vil udgå som sanktionsmulighed i forbindelse med lovændringen pr. 1. januar 2008 og anvendes allerede i dag kun i ubetydeligt omfang.”

1.7.3 Irettesættelse

Som konsekvens af at advarsel er udgået som sanktion, vil det kun uden for bødeområdet være sanktionen irettesættelse, som vil blive anvendt. Irettesættelse vil blive anvendt både i de tilfælde, hvor der tidligere blev givet advarsel og i tilfælde, hvor en irettesættelse anses for tilstrækkelig til at markere, at der har været tale om en uacceptabel adfærd.

Et eksempel fra nævnspraksis i 2007 er hentet fra **”Udmåling af bøder i praksis”** af Pia Birkegård, Advokaten 9/2007:

”Advokaten havde disponeret over enkelte boeffekter i strid med arvingsinstruks, men havde i øvrigt behandlet det store bo helt korrekt. Advokatnævnet fandt, at der var tale om en mindre forseelse og tildelte advokaten en irettesættelse.”

1.7.4 Bøder indtil 300.000 kroner

Bøder tilfalder statskassen.

Følgende eksempler fra praksis er også hentet fra **”Udmåling af bøder i praksis”** af Pia Birkegård, Advokaten 2007:

”Mindre forseelser”

Advokaten blev pålagt en bøde på 5.000 kr. for manglende behandling af en huslejesag, som det var aftalt med klienten skulle have lavere prioritet end en forældremyndighedssag, som advokaten også behandlede for klienten. Overtrædelsen blev vurderet til at være en mindre forseelse.

”Normalbøde”

1. Advokaten havde ikke respekteret begrænsninger i skiftefuldmagten.

Nævnet pålagde bøde på 10.000 kr. Advokaten havde ingen tidligere sanktioner.

2. Advokaten havde tilbageholdt et beløb af købesummen, selvom skødet var tinglyst uden anmærkninger. Advokaten blev pålagt en bøde på 10.000 kr. Advokaten havde ingen tidligere sanktioner.

3. Advokaten havde ikke rettidigt indbragt en afgørelse i en forsikrings sag for en ankeinstans. Advokaten blev pålagt en bøde på 10.000 kr. Advokaten havde ingen tidligere sanktioner.

Grov tilsidesættelse af god advokatskik

1. Advokaten havde groft tilsidesat god advokatskik ved ikke i forbindelse med behandling af et dødsbo at have underrettet arvingerne (nogle velgørende institutioner) om, at de var arvinger i boet. Bøden blev fastsat til 25.000 kr. Advokaten havde ingen tidligere sanktioner.

2. Advokaten havde groft tilsidesat god advokatskik ved sit virke i en sag med interessekonflikt, og hvorunder hans egne økonomiske forhold var involveret. Advokaten fik en bøde på 25.000 kr. Advokaten havde ingen tidligere sanktioner.”

Bøderne er ikke skattemæssigt fradragsberettigede:

U.2009.2917/1H - Højesteret Dom af 7. september 2009 i sag 486/07

Advokat A var ifølge skattemyndighederne ikke berettiget til for indkomståret 1999 at fradrage bl.a. bøde idømt af Advokatnævnet.

Spørgsmålet blev af Advokat A indbragt for retten. Landsretten og Højesteret frifandt skattemyndighederne bl.a. med den begrundelse, at Advokat A ikke havde godtgjort, at en bøde til Advokatnævnet og udgifter til regnskabsassistance, der var foranlediget af advokatmyndighederne, var naturlige og sædvanlige driftsomkostninger i advokatvirksomheden.

Udgifterne var ikke fradragsberettigede i medfør af statskattelovens § 6, stk. 1, litra a.

1.7.5 Formildende og skærpende omstændigheder

Ved fastsættelsen af sanktionen vil der naturligt altid være grundlag for at inddrage konkrete formildende eller skærpende omstændigheder. Det er ikke altid, at disse konkret finder vej til begrundelsen, men de kan formentlig udledes af sanktionen.

U.2009.1815H - Højesterets dom af 8. april 2009 i sag 314/2007 – Advokatnævnets afgørelse af 27. juni 2006.

I ovennævnte sag fremgår det af Højesterets bemærkninger, at der ved bedømmelsen af sanktionen også vurderes som muligt skærpende moment, om pågældende advokat forud for forseelsen var pålagt sagsomkostninger som følge af Retsplejelovens § 319 i anledning af personlige søgsmål mod embedsmænd. Se om afgørelsen i øvrigt under 11.1.7.9. og i Højesterets dom over samme advokat i **U.2012.616H.**

Et eksempel på de formildende omstændigheder betydning er **Københavns Byrets dom af 12. september 2013 i sag BS 42B-5671/2012 – Advokatnævntes kendelse af 27. november 2012**, hvor en tillægsbøde på 5.000 kroner for manglende deltagelse i 36 lektioner konkret blev nedsat, da der var tale om en advokat, der drev virksomhed fra hjemmet, hvor han passede en kræftsyg hustru.

1.7.6 Gentagelsesvirkning

Gentagelsesvirkningen anvendes, som det fremgår af den seneste meddelelse fra Advokatnævnets formandskab:

”Et af hovedformålene ved revisionen af retningslinjerne har været, at der skal være større forskel på sanktionen for den advokat, der blot en enkelt gang forser sig, og den advokat, der gentagne gange gør det. Advokatnævnet vil derfor som udgangspunkt tillægge tidligere sanktioner meddelt inden for de seneste 5 år gentagelsesvirkning. Der vil – også som udgangspunkt – ikke blive sondret ud fra, om den nye overtrædelse skyldes f.eks. interessekonflikt og den tidligere f.eks. langsommelighed, da der i begge tilfælde er tale om overtrædelse af Retsplejelovens bestemmelse om god advokatskik. Udgangspunktet vil være en fordobling af bøden, det vil sige, at en bøde på 5.000 kr. på grund af gentagelsesvirkningen vil blive forhøjet til 10.000 kr., en bøde på 10.000 kr. til 20.000 kr. osv. Udgangspunktet vil naturligvis kunne fraviges. F.eks. vil en tidligere meddelt irettesættelse ikke kunne bevirke en fordobling af en bøde på 25.000 kr.”

Det skal bemærkes, at der alene i det citerede opereres med gentagelsesvirkning indenfor 5 år og ikke som i strafferetten indenfor 10 år, men det er formentlig ikke udtryk for en indskrænkning i Advokatnævnets generelle adgang til at lade gentagelse få indflydelse efter en analogi af straffelovens regler.²²

Gentagelsesvirkning er kun en mulighed:

Retten i Århus dom af 30. november 2010 i sag BS 1-3555/2009 – Advokatnævnets kendelse af 11. november 2009.

Her havde Nævnet "efter omstændighederne ikke tillagt indklagedes tidligere sanktioner gentagelsesvirkning". Det fremgår ikke tydeligt, hvilke omstændigheder, der har været udslagsgivende.

Fra praksis i 2007 - ovennævnte artikel af Pia Birkegård:

”Gentagelsesvirkning

Advokaten blev pålagt en bøde på 15.000 kr. for at have tilsidesat god advokatskik ved ikke - trods sin indeståelse herfor - at have refunderet sin klients andel af omkostninger til voldgiftsretten til klientens modpart.

---

²² Formentlig på grund af mulig gentagelsesvirkning søgte en advokat med principalens støtte i **Retten i Helsingørs dom af 10. december 2012 i sag BS 1-499/2012** at føre ansvaret over på principalen, men både Advokatnævnet og retten fandt, at det var medarbejderen, der handlede.

Advokaten var to gange i 2001, i 2003 og i 2005 tildelt irettesættelser for tilsidesættelse af god advokatskik, hvilket blev tillagt gentagelsesvirkning.

Advokaten havde udvist chikane over for en kollega ved at sende kopi af klage til skifteretten, selv om klagen ingen relevans havde for sagen i retten. Advokaten havde i 2004 fået en sanktion, hvilket blev tillagt gentagelsesvirkning. Advokaten blev pålagt en bøde på 20.000 kr.

Tillægssanktion (§ 89) + gentagelse

Advokaten havde tilsidesat god advokatskik ved ikke at efterkomme klientens anmodninger om opgørelser over ind- og udbetalinger og ved at udtage stævning mod klienten, uden at klienten havde haft mulighed for at vurdere kravet. Advokaten havde tidligere i 2007 fået to bøder, og sanktionen i den aktuelle sag blev derfor fastsat som en tillæggsbøde til de to tidligere sager. Desuden havde advokaten i 1998, 1999, 2002 og 2005 fået i alt seks bøder for tilsidesættelse af god advokatskik. Disse tidligere sager gav gentagelsesvirkning, og sanktionen i den aktuelle sag blev fastsat til en bøde på 20.000 kr.”

Den sidste sag er blevet prøvet ved domstolene, hvor resultatet blev en nedsættelse:

Retten i Lyngbys dom af 21. april 2009 i sag nr. BS 150-2355/2007 – Advokatnævnets kendelse af 8. oktober 2007.

Sagen vedrørte advokat X' adfærd i forbindelse med betaling af rentebeløb ifølge en dom i 2005. Synderregisteret var broget:

Advokaten var i perioden 1998-1999 i fire tilfælde pålagt bøde og havde fået en bøde på 5.000 i 2002. Der var grundlag for gentagelsesvirkning.

Advokat X var ved en kendelse fra 2005, pålagt en bøde på 5.000 kroner, og der var tale om en § 89 situation. Han var af Advokatnævnet ved to kendelser fra 12. juni 2007 og 8. oktober 2007 pålagt bøder på 10.000 kroner i begge sager.

En af afgørelserne fra 2007 havde landsretten nedsat sanktionen til 5.000 kroner.

Byretten nedsatte tillæggsbøden, der således må være i forhold til afgørelsen fra 2005, der skal bedømmes sammen med afgørelsen fra dette år] til 10.000 krone. under henvisning til, at landsretten havde nedsat en af de tidligere bøder fra 2007 på 10.000 kroner til 5.000 kroner.

Hvis vi ser på sagen rent teoretisk, kunne en normalforseelse i 2005 i sig selv føre til en bøde på 5.000 kroner. Hvis der var gentagelsesvirkning kunne det være 10.000 kroner. Hvis der var tale om to forhold samtidig ville det således den gang være 2 x 10.000 – og så er afgørelsen rigtig.

Umiddelbart før ovennævnte havde Højesteret afsagt dom, der fejlagtigt kan tolkes til støtte for et andet syn på gentagelsesvirkning, **U.2009.1815H** afsagt 8. april 2009. Dommen er omtalt i sammenhæng med **U.2012.616H** nedenfor under 1.7.9 om "serieforbrydere".

1.7.7 Kumulation

Advokatnævnets formandskab skrev i 2007, jf. **Advokaten 6/2007, side 44**:

”Har en advokat i samme sag begået flere overtrædelser af forskellig karakter, f.eks. overtrådt grænserne for berettiget varetagelse af egen klients interesser og overtrådt klientkontoreglerne, vil der som udgangspunkt ikke blive ydet rabat, men bøden vil blive fastsat til summen af de enkelte bøder. Har overtrædelserne imidlertid samme ”kerne”, vil der normalt ikke blive tale om sammenlægning af de enkelte bøder, men foreligger der en række overtrædelser af samme karakter, vil dette selvsagt være en skærpende omstændighed i forbindelse med bødeudmålingen.”

Fra praksis i 2007 igen fra ovennævnte artikel af Pia Birkegård:

”To forhold

Advokaten havde ikke givet klienten prisoplysning og havde ikke fremsendt domsudskrift straks efter domsafsigelsen. Nævnet gav sanktioner for begge forhold og pålagde advokaten en bøde på 10.000 kr. Der forelå formildende omstændigheder for så vidt angår domsudskriften.

To forhold+ gentagelse

Advokaten havde tilsidesat god advokatskik ved dels at have forsinket berigtigelsen af en ejendomshandel, og ved dels at have frigivet et beløb, uanset at betingelserne herfor ikke var til stede. Advokaten blev pålagt en bøde på 25.000 kr. Ved sanktionsfastsættelsen lagde nævnet vægt på, at der var tale om to forhold, og at advokaten tidligere i 2002, 2005 og 2006 var pålagt bøder på henholdsvis 5.000 kr., 5.000 kr. og 15.000 kr.”

1.7.8 Straffelovens § 89 – princippet

Formandskabet skrev i 2007, jf. **Advokaten 6/2007, side 44**:

”Er overtrædelserne i en aktuel sag begået forud for en tidligere sanktion, vil den nye sanktion blive fastsat som en tillægssanktion efter princippet i straffelovens § 89. Som følge af det, der er anført ovenfor om samtidig påkendelse af flere overtrædelser i samme sag, vil udgangspunktet i dette tilfælde også være, at der ikke ydes rabat – det vil sige absolut kumulation.”

Fra de praktiske eksempler gengivet i **”Udmåling af bøder i praksis”** af Pia Birkegård, **Advokaten**, 2007 citeres:

”Tillægssanktion – eksempel fra 2007

Advokaten havde ikke overholdt en frist for udarbejdelse og tinglysning af skøde. Advokaten havde i november 2006 fået en bøde på 10.000 kr. for tilsidesættelse af god advokatskik. Forseelsen i den aktuelle sag var begået

før november 2006. Bøden skulle derfor fastsættes som en tillægsbøde uden gentagelsesvirkning. Bøden blev fastsat til 10.000 kr.”

Et andet eksempel:

U.2007.971H – Advokatnævnets kendelse af 10. januar 2005.

Advokat A havde hjulpet klageren med en ejendomshandel. Klageren anlagde efterfølgende erstatningsansvarssag mod advokat A's principal advokat B ved Sø- og Handelsretten. Under domsforhandlingen, hvor advokat A var indkaldt som vidne, mente advokat A, at klagerens vidneudsagn var usande. Advokat A indsendte dagen efter domsforhandlingen et brev til retten, hvori hun anførte, at klagerens vidneudsagn var usandt, hvilket hun mente at kunne dokumentere ud fra nogle medsendte bilag.

Advokat A blev af Advokatnævnet pålagt en bøde på 10.000 kroner, da det er i strid med god advokatskik at forsøge at påvirke retten efter domsforhandlingens afslutning. Advokatnævnet lagde ved bødens størrelse vægt på, at advokat A tidligere var fundet skyldig i at have handlet i strid med god advokatskik.

Østre Landsret og senere Højesteret stadfæstede Advokatnævnets kendelse om, at advokat A havde handlet i strid med god advokatskik ved at forsøge at påvirke retten

Højesteret nedsatte dog bøden til 5.000 kroner med bemærkning om, at bøden blev fastsat som en tillægsbøde, jf. princippet i straffelovens § 89 til en tidligere bøde på 5.000 kroner, som advokat A var blevet idømt den 16. oktober 2003, da forholdet var begået før.

Et tredje eksempel:

Vestre Landsrets dom af 12. marts 2010 V.L. B-1725-09 - Retten i Århus' dom af 14. august 2009 i sagen BS 2-559/2008 – Advokatnævnets kendelse af 4. februar 2008

Advokatnævnet havde pålagt Advokat H en tillægsbøde på 25.000 kroner, da de fandt, at Advokat H havde tilsidesat god advokatskik i forbindelse med berigtigelse af en ejendomshandel.

Advokat H havde i forbindelse med en ejendomshandel for et selskab, der kort tid efter gik konkurs, været langsommelig med at fremsende de nødvendige oplysninger om købesum og refusionsopgørelse til konkursboet. Advokat H var både direktør og anpartshaver i det købende selskab. Advokatnævnet fandt, at Advokat H havde tilsidesat god advokatskik ved for sent at have berigtiget ejendomshandlen.

Retten i Århus stadfæstede Advokatnævnets kendelse under henvisning til, at Advokat H som direktør og anpartshaver i det købende selskab havde haft særlig anledning til at fremkomme med oplysninger og berigtige ejendomshandlen hurtigst muligt. Vestre Landsret stadfæstede, at der var tale om en tilsidesættelse, men landsretten mente ikke, at denne sag ville have givet en forhøjet sanktion i forhold til **U.2007.2238H** (også 25.000), hvor denne forseelse var forud og sanktionen skulle fastsættes efter princippet i straffelovens § 89.

Et eksempel på anvendelse af princippet og vanskelighederne kan endelig ses i følgende, hvor de tre nævnskendelser er illustrerende.

Københavns Byrets dom af 4. november 2010 i sagerne BS 36A-7731/2009, BS 36A-1861/2010 og BS 36A-4330/2010 – Advokatnævnets kendelse af 17. november 2009, 15. februar 2010 og 17. juni 2010

Udgangspunktet var en "normalbøde" i 2006 på da 5.000 kroner, der på bedømmelsestidspunktet svarede til 10.000 kroner.

Ved den første afgørelse var der alene tale om gentagelse, men der blev fastsat en bøde på 15.000 kroner (en vis rabat i forhold til en anden gangs tilsidesættelse, hvor der kunne være fastsat 20.000 kroner – men alder og forhøjelse af taksterne har nok spillet ind).

Ved anden afgørelse var der tale om en grov tilsidesættelse, der som udgangspunkt medfører en bøde på 20.000 kroner – og det blev det, da forseelsen lå før afgørelsen med bøde på 15.000 kroner – altså "to sager + gentagelse", jf. ovenfor.

Den tredje var en tilsidesættelse, men også her i tid før sagen med bøde på 15.000 kroner. Her skulle der så efter princippet ske en sanktionsfastsættelse som om de tre sager var behandlet samlet, og som en særlig sanktion – tre sager + gentagelse. Gentagelsesvirkningen skal vel ikke nødvendigvis slå igennem på alle tre tilfælde (det gjorde den ikke i den anden sag med bøde på 20.000 kroner). Gentagelsen er anvendt i den første afgørelse – men resultatet i denne tredje afgørelse er en bøde på 20.000 kroner. Det er det resultat, som første sag kunne have endt med – en fordoblet "normalbøde". Der er således her givet "fuld" gentagelsesvirkning.

De to første sanktioner blev stadfæstet af byretten, men der skete frifindelse i den tredje sag, så retten fik ikke lejlighed til at vurdere sanktionsfastsættelsen.

Man kunne i den omtalte sag argumentere for, at bøden skulle have været 10.000 kroner i tredje sag, men det må konstateres, at "systemet" er ikke rigtig indrettet på, at advokater har "serier" af tilsidesættelser.

1.7.9 "Serieforbrydere"

Problemerne med "serieforbrydere"²³ bliver yderst kompliceret, hvor kendelser indbringes for domstolene til prøvelse.

Hvis man forestiller sig 3 tilsidesættelser:

1. Tilsidesættelse – sanktion 10.000 kroner.
2. Tilsidesættelse – sanktion pga. gentagelse 20.000 kroner.
3. Tilsidesættelse – sanktion pga. gentagelse 40.000 kroner.

---

²³ Der er ikke tale om forbrydere, hvorfor citationstegn er anvendt, men ordet dækker i overført betydning. Jeg kunne også have valgt den tidligere generalsekretær i Advokatsamfundet, Detlev Thomsens betegnelse: Linksanwalt.

Hvis første og anden tilsidesættelse nu er indbragt for domstolene, er tredje så teknisk en førstegangsforsøelse, når Advokatnævnet ser på sagen? Indbringelse har opsættende virkning – men det er kun vedrørende fuldbyrdelsen af kendelsens konsekvenser jf.

U.2010.2069Ø

Domstolen kan ikke skærpe Advokatnævnets sanktion, men de kan formilde, hvis det viser sig, at f.eks. afgørelse 2 ikke er en tilsidesættelse – så skal sanktionen nedsættes – men det bliver så domstolens opgave.

Det bør være sådan, at nævnet fastsætter sanktionen på grundlag af egne afgørelser og sager afsluttet ved domstolene. Sagerne må så af advokaten indbringes for domstolene – i dette tilfælde altså også afgørelse 3, men det er ikke gældende. Ved mange sager, som det fremgår af det følgende, ender domstolene med at komme i samme dilemma som Advokatnævnet, hvis de mellemliggende sager ikke alle er afgjort. Det taler så for at kumulere sagerne, men det kan også give praktiske problemer. Når der så bliver tale om mulig frakendelse, så besværliggøres det samlede overblik af, at de sager begynder i landsretten, og således for en del kan "overhale" sager, der – ud fra formålet - burde indgå i bedømmelsen.

Disse problemer kan – delvist – vurderes ud fra de følgende afgørelser:

U.2009.1815H - Højesterets dom af 8. april 2009 i sag 314/2007– Advokatnævnets afgørelse af 27. juni 2006 lægger måske op til en anden bedømmelse, men afgørelsen er desværre gengivet uden oplysninger om tidligere sanktioner, herunder mellemliggende sanktioner fra forseelsen 18. august 2004, klage 22. december 2004 og Advokatnævnets afgørelse 27. juni 2006. Den kan derfor af nogen misfortolkes.

Advokatnævnet fandt, at Advokat A groft havde tilsidesat god advokatskik, og pålagde advokat A en bøde på 25.000 kroner. Der er ikke i Advokatnævnets afgørelse særskilte bemærkninger om bødefastsættelsen ud over, at tilsidesættelsen blev anset for "grov" (der var truet med at gøre en embedsmand personlig ansvarlig i en udlændingesag). Det er imidlertid således, at der var fastsat tilsidesættelser og sanktioner i perioden fra tilsidesættelsen til afgørelsen.

Landsretten og Højesteret kom vedrørende spørgsmålet om tilsidesættelse til samme resultat som Advokatnævnet og af samme grunde.

Højesterets flertal vurderede dog, at tilsidesættelsen ikke isoleret set kunne betragtes som grov.

Da der ikke var fremlagt oplysninger om, at der forud for Advokatnævnets afgørelse i juni 2006 var Advokatnævnskendelser, og da forseelsen således var en førstegangsforsøelse, og da der ikke forud for 2004 var pålagt Advokat A sagsomkostninger som følge af Retsplejelovens § 319 i anledning af personlige søgsmål mod embedsmænd (et moment der på grund af mellemliggende sager var inddraget), fastsatte Højesteret bøden til en "normalbøde for førstegang tilsidesættelse" på tidspunktet for Advokatnævnets kendelse – 5.000 kroner.

Nu fremgår det af **U.2012.616H**, at der var tidligere og mellemliggende afgørelser, hvor Advokatnævnet havde meddelt sanktioner. Disse kan, på det tidspunkt i 2006, da Advokatnævnet i **U.2009.1815H**-sagen traf afgørelse, fastlægges på grundlag af den nye dom (baggrunden for sanktionen er udeladt):

1. Kendelse af 17. september 1998 - en irettesættelse.
2. Kendelse af 4. september 2000 - igen en irettesættelse
3. Kendelse af 11. oktober 2001 - bøde på 5.000 kroner.
4. Kendelse af 11. oktober 2001 - bøde på 5.000 kroner. Efter genoptagelse fastholdt ved kendelse af 11. januar 2002.
(Tilsidesættelsen i **U.2009.1815H**, den 18. august 2004)

Det er således alene en manglende oplysning om disse forhold, der kan begrunde Højesterets sanktionsfastsættelse som en førstegangssanktion.

Det er måske mere interessant at se på Advokatnævnets muligheder, hvor de på afgørelsestidspunktet kan se tilbage på yderligere følgende afgørelser:

5. Kendelse af 12. oktober 2004 – bøde 5.000 kroner.
6. Kendelse af 10. januar 2005 - bøde på 5.000 kroner. Vestre Landsret stadfæstede 9. januar 2006
7. Kendelse af 10. maj 2005 - bøde på 5.000 kroner.
8. Kendelse af 17. januar 2006 - bøde på 5.000 kroner. Sagen var indbragt for retten.

Advokatnævnet når til, at der er tale om en grov tilsidesættelse, hvilket "matematisk" dengang gav 10.000 kroner i bøde, og det er med gentagelsesvirkning i forhold til afgørelse 1-4. På det grundlag kan man nå til en bøde på 20.000 kroner. Så er der tale om en § 89-situation i forhold til afgørelserne nr. 5 til 8 og det kan – sådan set for hver af dem begrunde en forhøjelse – så 25.000 kroner er ikke urimelig.

Den følgende afgørelse viser dog en betydelig usikkerhed ved den fremgangsmåde, når nr. 8 er indbragt for retten.

Retten i Horsens dom af 20. september 2010 i sag BS 150-160/2010 – Advokatnævnets afvisning af 15. november 2007 og gentaget 29. maj 2008 i sag 02-0401-07-1890 og Advokatnævnets afgørelse af 29. maj 2008 i sag 02-0401-07-1891, hvor Advokat B var idømt bøde på kroner 50.000 af Advokatnævnet. Sanktionsfastsættelse var sket under henvisning til, at der var 11 tidligere afgørelser – heraf en der ikke indgik i bedømmelsen, da den verserende ved retten. Dette blev efter indsigelser fra B af formanden rettet til at der var 11 tidligere sager, men 4 nærmere angivne ikke indgik i sanktionsfastsættelsen, da de verserede ved domstolene. Advokatnævnets formand var således af den opfattelse, at sager indbragt for domstolene ikke "talte" med.

Denne sidste opfattelse vil give og har givet anledning til megen usikkerhed, men **U.2012.616H** er et eksempel på den efterfølgende kontrol og korrektion, som bliver resultatet af domstolsbehandlingen.

Vi går tilbage til sanktionsoversigten, som den 27. juni 2006 var nået op på følgende 8:

1. Kendelse af 17. september 1998 - en irettesættelse.
2. Kendelse af 4. september 2000 - igen en irettesættelse
3. Kendelse af 11. oktober 2001 - bøde på 5.000 kroner.

4. Kendelse af 11. oktober 2001 - bøde på 5.000 kroner. Efter genoptagelse fastholdt ved kendelse af 11. januar 2002.
5. Kendelse af 12. oktober 2004 – bøde 5.000 kroner.
6. Kendelse af 10. januar 2005 - bøde på 5.000 kroner. Vestre Landsret stadfæstede 9. januar 2006
7. Kendelse af 10. maj 2005 - bøde på 5.000 kroner.
8. Kendelse af 17. januar 2006 - bøde på 5.000 kroner. Sagen var indbragt for retten, men på tidspunkt for landsrettens afgørelse ændret af landsretten til en irettesættelse, jf. U.2008.2758H

Da Advokatnævnet og landsretten i **U.2012.616H** træffer afgørelse er der kommet yderligere til (og der medtages alene afgørelser efter Retsplejelovens § 126) og tilføjelserne (inkl. den ved afgørelse 8 ovenfor) er på tidspunkt for landsrettens afgørelse:

9. Kendelse af 27. juni 2006 - bøde på 25.000 kroner der, da landsretten træffer afgørelse er ændret af Højesteret til en bøde på 5.000 kroner ved **U.2009.1815H**.
10. Kendelse af 9. oktober 2006 – en irettesættelse. Sagen verserede ved retten.
11. Kendelse af 14. december 2006 - bøde på 10.000 kroner. Indbragt for retten, der havde nedsat bøden til 5.000 kroner.
12. Kendelse af 13. april 2007 - bøde på 10.000 kroner. Indbragt for retten og stadfæstet.
13. Kendelse af 29. maj 2008 - bøde på 50.000 kroner. Sagen verserede ved retten.

For Advokatnævnet gjorde anklageren gældende: "I hvert fald i frakendelsessager må der tages hensyn til verserende sager. I modsat fald vil nævnet blive magtesløs". Forsvareren gjorde gældende: "at det er utilbørligt at inddrage ikke-retskraftige afgørelser. En sådan fremgangsmåde vil være i strid med EMRK art. 6 om fair trial".

Advokatnævnet flertal på 12 anførte:

"Efter Retsplejelovens § 147 d, stk. 2, 2. pkt., har sagsanlæg opsættende virkning for så vidt angår Advokatnævnets afgørelser om bøder. Det betyder, at de bøder, som nævnet har pålagt advokat A ved de kendelser, som er indbragt for retten og fortsat verserer der, ikke kan fuldbyrdes. I det regel sæt, der regulerer Advokatnævnets virksomhed, herunder almindelige forvaltningsretlige principper, er der ikke noget, der støtter advokat A's synspunkt om, at nævnet er forpligtet til at bortse fra nævnsafgørelser, der indbringes for retten. Det bemærkes i den forbindelse, at Advokatnævnet ikke er en domstol, og virkningen af, at nævnets afgørelser indbringes for domstolene, skal derfor ikke bedømmes ud fra synspunkter om dommes retskraft.

Efter vores opfattelse indebærer sagsanlæg således ikke, at disse afgørelser bliver uden virkning og dermed ikke kan indgå i nævnets bedømmelse af, om en advokat har gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af advokatpligterne.

Det forhold, at Advokatnævnet tidligere i nogle tilfælde - typisk fordi de indbragte afgørelser var uden betydning for sanktionsfastsættelsen - har valgt ikke at tillægge kendelser, der var indbragt, gentagelsesvirkning,

betyder ikke, at nævnet er forpligtet til at gøre det. Nævnet inddrager således nu sådanne indbragte kendelser i bedømmelsen og vurderer i den forbindelse betydningen af, at de er indbragt.

Advokat A's påstand om, at de indbragte kendelser skal udgå af sagen, tages derfor ikke til følge."

De resterende 3 medlemmer tog ikke stilling til dette emne.

Justitsministeriet anførte i landsretten: "*Advokatnævnet er ikke en domstol, og nævnet har ikke været forpligtet til at bortse fra tidligere nævnsafgørelser, der verserede for retten. Nævnet kan som et led i sin bedømmelse vurdere betydningen af, at en tidligere kendelse er indbragt for retten*". Advokat A anførte: "*Advokatnævnet har endelig i strid med almindelige retsprincipper inddraget ikke retskraftige afgørelser i sin bedømmelse. De afgørelser, der ikke var endelige på tidspunktet for nævnets kendelse, kan ikke nu inddrages i landsrettens bedømmelse, uanset om de i mellemtiden måtte være blevet endelige. Det følger således af Grundlovens § 63, at det er nævnets kendelse med de daværende forudsætninger, der skal prøves af landsretten*".

Landsretten udtaler om tidligere sanktioner mv.:

"De aktuelle forhold har fundet sted henholdsvis den 23-24. november 2007, den 6.-19. marts 2008 og i juli 2007.

*Landsretten finder, at der med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger **gentagen overtrædelse**²⁴ af advokatpligterne, **ikke kan lægges vægt på sager, der er indbragt for retten, men ikke endeligt afgjort af danske domstole**. Der kan derimod lægges vægt også på endelige domme, der er afsagt efter Advokatnævnets kendelse af 17. marts 2009.*

Efter det, der er oplyst for landsretten, skal der herefter bortses fra Advokatnævnets kendelser af 9. oktober 2006 og 29. maj 2008, men der kan ved vurderingen af de aktuelle forhold tillægges de øvrige indbragte afgørelser betydning, i det omfang de er stadfæstet ved domstolsafgørelse."

Da sagen skal pådømmes af Højesteret ser sanktionslisten således ud:

1. Kendelse af 17. september 1998 - en irettesættelse.
2. Kendelse af 4. september 2000 - igen en irettesættelse
3. Kendelse af 11. oktober 2001 - bøde på 5.000 kroner.
4. Kendelse af 11. oktober 2001 - bøde på 5.000 kroner. Efter genoptagelse fastholdt ved kendelse af 11. januar 2002.
5. Kendelse af 12. oktober 2004 – bøde 5.000 kroner.
6. Kendelse af 10. januar 2005 - bøde på 5.000 kroner. Vestre Landsret stadfæstede 9. januar 2006
7. Kendelse af 10. maj 2005 - bøde på 5.000 kroner.

---

²⁴ Landsretten anskuer frakendelsessituationen og ikke nødvendigvis bødefastsættelsen.

8. Kendelse af 17. januar 2006 - bøde på 5.000 kroner. Ændret til en irettesættelse ved **U.2008.2758H**
9. Kendelse af 27. juni 2006 - bøde på 25.000 kroner. Ændret til en bøde på 5.000 kroner. ved **U.2009.1815H**.
10. Kendelse af 9. oktober 2006 – en irettesættelse. Advokatnævnets afgørelse blev *ophævet* ved Vestre Landsrets dom af 29. juni 2011.
11. Kendelse af 14. december 2006 - bøde på 10.000 kroner. Nedsat af retten til 5.000 kroner.
12. Kendelse af 13. april 2007 - bøde på 10.000 kroner. Indbragt for retten og stadfæstet.
13. Kendelse af 29. maj 2008 - bøde på 50.000 kroner. Sagen var hjemvist til fornyet behandling ved Advokatnævnet.

For Højesteret gjorde Justitsministeriet herefter gældende: *"Siden Advokatnævnets kendelse i 2009 er der truffet endelige domstolsafgørelser i alle de fem tidligere nævnetsafgørelser om sanktioner m.v., der på kendelsestidspunktet verserede ved domstolene, og afgørelserne i disse sager kan, i det omfang de er stadfæstet, indgå i Højesterets bedømmelse af den foreliggende sag. Subsidiært gøres det gældende, at advokat A's tidligere overtrædelser af advokatreglene m.v. har et sådant omfang og en sådan grovhed, at de sammen med de tre overtrædelser i den foreliggende sag kan begrunde, at retten til at drive advokatvirksomhed frakendes, selv om der ses bort fra de tidligere afgørelser, der ikke var endelige på kendelsestidspunktet."* Advokat A er ikke refereret for synspunkter i denne relation for Højesteret, der om sanktionsfastsættelsen udtaler:

"Ved fastsættelsen af sanktionen må der lægges vægt på de omstændigheder, som er anført af landsretten, herunder .... Advokatnævnets kendelse af 12. oktober 2004 og nævnets kendelse af 27. juni 2006, jf. Højesterets dom af 8. april 2009 (UfR 2009.1815), ..."

"Der må imidlertid samtidig lægges vægt på, at advokat A ikke forud for de nu begåede forhold er pålagt store bøder med gentagelsesvirkning, idet der som anført af landsretten har været tale om 7 bøder på 5.000 kr. og 1 bøde på 10.000 kr. Det bemærkes herved, at den bøde på 25.000 kr., som advokat A blev pålagt ved Advokatnævnets kendelse af 27. juni 2006, blev nedsat til 5.000 kr. ved den nævnte højesteretsdom af 8. april 2009."

7 bøder på 5.000 kroner og 1 på 10.000 kroner svarer til fremhævelse af disse afgørelser med de 4 hidtidige numre.

3. Kendelse af 11. oktober 2001 - bøde på 5.000 kroner.
4. Kendelse af 11. oktober 2001 - bøde på 5.000 kroner.
5. Kendelse af 12. oktober 2004 – bøde 5.000 kroner.
6. Kendelse af 10. januar 2005 - bøde på 5.000 kroner. Vestre Landsret stadfæstede 9. januar 2006
7. Kendelse af 10. maj 2005 - bøde på 5.000 kroner.
9. Kendelse af 27. juni 2006 - bøde på 25.000 kroner. Ændret til en bøde på 5.000 kroner. ved **U.2009.1815H**.
11. Kendelse af 14. december 2006 - bøde på 10.000 kroner. Nedsat af retten til 5.000 kroner.
12. Kendelse af 13. april 2007 - bøde på 10.000 kroner. Indbragt for retten og stadfæstet.

Højesteret anfører herefter: "Det må også indgå i vurderingen, at der fortrinsvis har været tale om tilfælde, hvor advokat A har overskredet grænserne for, hvad der kan anses for berettiget til varetagelse af hans klients interesser.

Efter en samlet vurdering finder Højesteret herefter, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for i medfør af Retsplejelovens § 147 c, stk. 3, at frakende advokat A retten til at udøve advokatvirksomhed, heller ikke for et begrænset tidsrum.

Advokat A bør imidlertid nu idømmes en bøde af betydelig størrelse med henblik på at indskærpe alvoren i de gentagne tilsidesættelser af god advokatskik, herunder navnlig de gentagne tilfælde af grundløse sagsanlæg m.v. eller trusler herom rettet mod sagsbehandlere i den offentlige forvaltning personligt. Højesteret finder, at bøden passende kan fastsættes til 50.000 kr."

Det fremgår, at Højesteret vurderer alle tidligere bødesager, men de er afgjorte, da vurderingen skal foretages.

Afgørelsen viser, at der sker korrektioner i grundlaget for sanktionen, men at det er – og bør være – domstolene, der om nødvendigt foretager disse korrektioner. Advokatnævnet burde fastsætte sanktioner på det grundlag, der er kendt og uafhængig af, om advokaten har indbragt tidligere afgørelser for retten. Har domstolene korrigeret, er det dette resultat, der må indgå. Skal der på grund af afgørelse af indbragte sager korrigeres, må det være domstolene – men sådan ser det desværre ikke ud på baggrund af **U.2012.616H**.

Det er heldigvis ikke hver dag, at et forløb, som det gennemgæede, skal bedømmes, men den udførlige gennemgang er foretaget, for at vise, de problemer, som sanktionsfastsættelse kan være, da det kun er den ene part, der kan indbringe sager for retten. Disse problemer kan Advokatnævnet desværre ikke løse selvstændigt.

1.7.10 Tvangsbøder

Retsplejelovens § 147 c:

"Finder Advokatnævnet, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af loven, kan nævnet tildele advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en irettesættelse eller pålægge vedkommende eller selskabet en bøde på indtil 300.000 kr.

*Stk. 2. Advokatnævnet kan under anvendelse af **tvangsbøder** pålægge en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, at opfylde en forpligtelse som nævnt i stk. 1. "*

Det følgende er et af flere eksempler, der findes i Advokatnævnets årsberetninger – her fra 1998:

"En advokat blev ved kendelse af 27. august 1997 pålagt en bøde på 5.000 kr. for bl.a. overtrædelse af klientkontovedtægtens § 18, jf. § 10 og Retsplejelovens

§ 126 ved ikke at have indsendt klientkontoerklæring pr. 31. december 1996. Det blev endvidere ved kendelsen pålagt advokaten inden 14 dage fra modtagelsen af kendelsen til Advokatrådet at indsende klientkontoerklæringen. Advokaten efterkom ikke kendelsens pålæg. Sagen blev derfor på ny behandlet i Advokatnævnet. Advokatnævnet udtalte: "*Nævnet pålægger nu i medfør af Retsplejelovens § 147 c, stk. 1 [advokaten] en bøde til Statskassen på 6.000 kr. samt pålæg om i medfør af Retsplejelovens § 147 c, stk. 2 under tvang af ugentlige bøder på 2.500 kr. inden 14 dage fra modtagelsen af denne kendelse at indsende klientkontoerklæring pr. 31. december 1996*"

Anvendelsen af tvangsbøder i relation til opfyldelse af forpligtelser vil formentlig blive begrænset, da administration af tvangsbøder er usmidig i forhold til inddrivelse af bøder. De vil i den del tilfælde blive erstattet af en sanktions for den oprindelige mangel, pålæg om at rette for sig og derefter ny sanktion med gentagelsesvirkning ved manglende opfyldelse af pålægget.

1.7.11 "Ikke svarer" sager

Bekendtgørelsens § 22:

*"Stk. 1. Advokater er forpligtede til at forsyne Advokatnævnet med dokumenter og oplysninger, som nævnet finder er af betydning for afgørelsen af en sag. Advokater er forpligtede til at fremkomme med udtalelser og at give møde for nævnet for at afgive forklaring om forhold, som nævnet finder er af betydning for afgørelsen af sagen.
Stk. 2. Advokatens forpligtelse efter stk. 1 begrænses i overensstemmelse med Retsplejelovens regler om vidnefritagelse."*

Det er ofte beskæmmende at se, hvor stedmoderligt advokater behandler processen for Advokatnævnet, og det er ikke altid muligt at rette op på det ved domstolene. Det er under alle omstændigheder ikke klædeligt for advokater, og det kan medføre betydelige omkostninger. Et synspunkt, der vil blive gjort gældende, hvis advokaten ikke har foretaget en anstændig sagsbehandling for Advokatnævnet, jf. nedenfor.

Undladelse af, at svare Advokatsamfundet kan i sig selv medføre bødeansvar, men efter Advokatnævnets nuværende praksis tillægges manglende svar til Advokatnævnet "alene" processuel skadevirkning ved, at klagers sagsfremstilling lægges til grund for afgørelsen.²⁵

At man ikke skal selvinkriminere kan dog ikke række til enhver situation:

Københavns Byrets dom af 9. juli 2010 i sag BS 43C-3825/2009 – Advokatnævntes kendelse af 27. maj 2009.

---

²⁵ Retfærdig rettergang ved advokatnævnet: navnlig om selvinkrimineringsforbundet. Sten Bønsing, Juristen, 1982 7/2000, s. 261-265.

Advokat A repræsenterede en investor i et K/S, der var utilfreds. Advokat A skrev i juli 2008 to gange til Advokat K, der repræsenterede K/S'et, at han gerne ville have nogle oplysninger og foretaget forskellige undersøgelser. Advokat A døde og Advokat B overtog sagen for den utilfredse investor. Advokat B fandt i sagen ikke svar på de to henvendelser og rettede igen henvendelse til Advokat K, der svarede, at han havde haft kontakt med Advokat A, bl.a. om forespørgslerne fra juli, og han anså dem for besvaret. Da der kom en klage, gjorde Advokat K – under retssagen (!) - gældende, at han ikke skulle svare, da brevet fra Advokat B indeholdt et forbehold om at gøre erstatningsansvar gældende mod bl.a. K. Retten afviste dette synspunkt i den samlede bedømmelse, da Advokat i den mindste – hvis der var et spørgsmål om muligt at selvinkriminere – skulle have svaret det.

Københavns Byrets dom af 25. februar 2013 i sag BS 41B-2467/2012 - Advokatnævnets kendelse af 1. maj 2012 er i forbindelse med "ikke svarer sager" betydningsfuld. Advokaten havde ikke under Advokatnævnets behandling oplyst, at det ikke var ham, der havde ført den sag, der var grundlag for klagen. Han blev idømt en bøde, men indbragte afgørelsen for retten med påstand om ophævelse, og han oplyste nu den manglende involvering. Advokatnævnet tog bekræftende til genmæle overfor påstanden om ophævelse, men gjorde gældende, at advokaten skulle betale omkostninger i medfør af Retsplejelovens § 318, og det fik Advokatnævnet medhold i. Advokaten havde "*på uforsvarlig måde forårsaget unødige processuelle skridt*", og han blev pålagt omkostninger – og omkostninger udover det sædvanlige omkostningsniveau.²⁶

Indbringes sager for domstolene efter sagsbehandling og en sanktioneret kendelse, hvor advokaten ikke har ulejlighet sig med at svare Advokatnævnet, vil advokaten risikere at skulle betale omkostninger for sagens behandling for retten, selv om advokaten – på grund af svar og oplysninger til retssagen – får medhold, jf. kendelse fra Københavns Byret af 2. juli 2013 i sag BS 39B-2255/2012,²⁷ og Retten i Ålborgs dom af 8. oktober 2013 i sag BS 3-2538/2012 – Advokatnævnets kendelse af 12. december 2012^{28,29}

1.7.12 Offentliggørelse af kendelse med navn

Dette er ikke en sanktion, men en beslutning, som Advokatnævnet kan træffe efter de nedenfor nævnte bestemmelser.³⁰

---

²⁶ Afgørelsen er omtalt af Cecilie Holt i Advokaten 05/13 side 237: "Sagsomkostninger ved unødigt procesførelse".

²⁷ Sagen blev hævet i retten efter en fornyet behandling i Advokatnævnet – og frifindelse på grund af nødvendig bevisførelse – hvor byretten ophævede omkostningerne selv om Advokatnævnet "tabte", da "det påhvilede sagsøger at sikre sig dokumentation for, at han havde fuldmagt til at indgive klage til Advokatnævnet", hvilket var sagens reelle problem

²⁸ Her blev Advokatnævnets kendelse ophævet, men på grundlag af forklaringer i retten og dokumenter, som ikke var præsenteret for Advokatnævnet. Sagens realitet var, om advokatens rådgivning om en anvendelse af en ejerlejlighed i forbindelse med køb, hvor ejendomsmægler berigtigede og bank stod for finansiering kunne udstrækkes til rådgivning om relaxation af en erhvervslejlighed fra foreningen.

²⁹ Der kan også henvises til **Østre Landsrets kendelse af 31. oktober 2013 i kære sag B-3076-13**, hvor der under selve sagens realitetsbehandling kom helt nye oplysninger og sanktionen blev formildet. Landsretten pålagde efter en samlet vurdering advokaten omkostninger.

³⁰ Problemstillingen om offentliggørelse er nu suppleret med offentliggørelse på Etik Portalen, jf. Datatilsynets afgørelse af 14. marts 2013 af klage over denne portal fra Advokatsamfundet, j.nr. 2012-42-0397. Datatilsynet afgjorde, at der kunne ske offentliggørelse, men kun tidsmæssigt i et år, som gældende for Advokatnævnets offentliggørelse.

I relation til Retsplejelovens § 147 c, stk. 5, 2. pkt. om offentliggørelse, anfører Advokatnævnet på sin hjemmeside følgende:

”Afgørelser mod navngivne advokater

Advokatnævnet kan efter Retsplejelovens § 147 c, stk. 5, 2. pkt. offentliggøre sine afgørelser i disciplinærsager.

Advokatnævnet har vedtaget følgende retningslinjer for offentliggørelse af afgørelser med oplysning om advokatens navn.

1. Hvilke afgørelser offentliggøres?

Advokatnævnet offentliggør alle afgørelser, hvori nævnet pålægger advokater bøder på 10.000 kr. eller mere.

Nævnet offentliggør som hovedregel ikke bøder på under 10.000 kr., medmindre nævnet i forbindelse med afgørelsen vurderer, at der er hensyn, der taler for en offentliggørelse. Det vil sige, at offentliggørelse i disse sager alligevel kan ske, hvis nævnet skønner, at advokatens adfærd har været til skade eller gene for en klient, og at kendskab til afgørelsen vil have en betydning for andres valg af advokat. Nævnet lægger ved beslutningen vægt på overtrædelsens karakter og på eventuelle tidligere overtrædelsers antal og karakter.

Nævnet offentliggør ikke irettesættelser, frifindende afgørelser eller afgørelser i salærsager.

2. Hvornår finder offentliggørelsen sted?

Offentliggørelse afventer som hovedregel udløbet af fristen for indbringelse af nævnets afgørelse for retten. Hvis advokaten indbringer sagen for retten, afventer offentliggørelse endelig retsafgørelse.

Har advokaten fået en bøde på 25.000 kr. eller mere, offentliggøres afgørelsen som hovedregel samtidig med, at kendelsen sendes til parterne. Nævnet kan dog beslutte, at afgørelsen skal afvente udløb af fristen for indbringelse af sagen for retten.

Afgørelser, hvor advokaten frakendes retten til at udøve advokatvirksomhed offentliggøres altid, uanset om sagen indbringes for retten.

3. Hvordan får advokaten besked om offentliggørelse?

Nævnet meddeler i det fremsendelsesbrev, der følger med nævnets afgørelse, om afgørelsen offentliggøres og i så fald, hvornår offentliggørelse vil ske.

4. Hvor længe offentliggøres afgørelserne?

Oplysningerne slettes efter 12 måneder.

Udover offentliggørelse af afgørelser med advokatens navn, bringer nævnet på hjemmesiden fortsat afgørelser i anonymiseret form til belysning af nævnets praksis.

5. Ikrafttrædelse

Disse retningslinjer anvendes på afgørelser, truffet efter den 1. april 2008.”

Det tilføjes:

”Nævnet har med retningslinjerne ønsket at efterleve intentionerne i lovforslaget om ændring af Retsplejelovens regler om advokater om betydelig forøgelse af antallet af offentliggjorte afgørelser.”

Offentliggørelse er en beslutning, der ikke kan indbringes for retten:

U.2007.2238H. Advokatnævnets kendelse af 12. maj 2004.

Advokat A var berettiget til at få prøvet en påstand om tidspunktet for offentliggørelse af den af Advokatnævnet afsagte kendelse.

Landsretten fandt, at Advokatnævnet var berettiget til at offentliggøre kendelsen, selv om den på grund af indbringelse for domstolene ikke var endelig, idet Retsplejelovens § 147 c, stk. 1, jf. stk. 5, ikke ansås at være til hinder for offentliggørelse af en ikke endelig afgørelse.

Med hensyn til offentliggørelsen udtalte Højesteret, at det ifølge Retsplejelovens § 147 c, stk. 5, var Advokatnævnets kompetence at beslutte, om dets afgørelse skulle offentliggøres, og at indbringelsen af sagen for landsretten ikke havde opsættende virkning.

Denne afgørelse citeres også i **Retten i Hillerøds dom af 29. juni 2010 i sag BS 10-1366/2009 – Advokatnævnets kendelse af 22. juni 2009**, der når til samme resultat.

Det er ved **Vestre Landsrets dom af 9. november 2010 sag V.L. B-0007-10 – Retten i Horsens dom af 2. december 2009 – Advokatnævnets offentliggørelse af afgørelse af kendelse af 17. marts 2009** fastslået, at beslutning om offentliggørelse ikke er en afgørelse i forvaltningslovens forstand, jf. forvaltningslovens § 2, stk. 1 og at anvendelse af de vedtagne retningslinjer for offentliggørelse varetager relevante saglige hensyn, der betyder, at et konkret skøn ikke er påkrævet. Offentliggørelse var ikke i strid med EMRK art. 10, stk.1. Advokatnævnet blev frifundet for et erstatningskrav på 50.000 kroner.

I **Retten i Glostrups dom af 14. februar 2011 i sag BS 10B-3428/2009 – Advokatnævnets kendelse af 30. juni 2009** blev der nedlagt særskilt påstand om, at *”Offentliggørelse på Advokatnævnets hjemmeside skal ikke ske, da offentliggørelse ikke vil blive forbeholdt at vare 12 måneder. Offentliggørelse på internettet gør, at*

oplysninger vil være at finde for evigt, hvilket er en urimelig hård sanktion" Retten afviste påstanden med begrundelsen: "I Retsplejelovens § 147 c, stk. 6, sidste punktum, er der skabt hjemmel for, at Advokatnævnet kan offentliggøre sine afgørelser. Det falder uden for domstolens kompetence at tage stilling til, hvordan og hvornår offentliggørelse skal ske". Det er da klar tale.³¹

1.8. Domstolsprøvelse af afgørelser i disciplinær sager

Det følger af Retsplejelovens § 147 c, stk. 5 at Advokatnævnets afgørelser i disciplinærsager – Retsplejelovens kapitel 15b sager - ikke kan indbringes for andre administrative myndigheder³²:

"Nævnets afgørelser, der ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, skal indeholde oplysning om adgangen til domstolsprøvelse og fristen herfor."

Efter seneste domstolsreform er prøvelsen henlagt til den byret, hvor advokaten driver virksomhed, jf. Retsplejelovens § 147 d

Advokatnævnets afgørelse efter § 147 c, stk. 1 og 2, kan indbringes for retten af advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Stk.2. Indbringelse skal ske inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Sagsanlæg har opsættende virkning for så vidt angår afgørelser, der er truffet i medfør af § 147 c, stk. 1.

Stk.3. Afgørelsen indbringes ved, at advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, anlægger sag mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds advokaten eller advokatselskabet har kontor.³³

Retsplejelovens seneste ændringer om sagernes anlæg ved byretterne har haft nogle beklagelige konsekvenser. Prøvelsesadgangen har i en periode næsten været indskrænket til prøvelse ved byretter, da anke af sager om bøde på 10.000 kroner og derunder kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse.³⁴ Ændringen har dermed betydet, at en række afgørelser ikke opfylder et af prøvelsens formål; at danne grundlag for retsdannelsen. Da denne type sager i visse retskredse (heldigvis for advokaterne) er sjældne, fører prøvelsen uheldigvis også til varierende anvendelighed af afgørelser. Der ses f.eks. afgørelser, der er formuleret uden gengivelse af den prøvede kendelse.

---

³¹ På samme måde: **Retten i Århus dom af 26. november 2013 i sag BS-2-87/2013 – Advokatnævnets kendelse af 20. december 2012**. Samme klare tale genfindes i **Københavns Byrets dom af 12. februar 2014 BS 41B-660/2013 – Advokatnævnets kendelse af 31. januar 2013**.

³² Et forsøg på bistand til de, der ønsker en domstolsprøvelse findes i Advokaten 06/13 side 40f.

³³ Det turde være klart, at sagen ikke kan anlægges mod Advokatrådet. Sker dette, kan det ikke repareres, jf. **U.2001.2092H**, der anvendes i **Retten i Lyngbys kendelse af 12. december 2011 i sag BS 150-1677/2011**.

³⁴ **U.2010.423H**

Der spores dog en vis velvilje fra Procesbevillingsnævnet til at tillade anke. Det kan også være indgribende for den enkelte advokat, og det er afgørende for retsområdet, at der løbende sker en vurdering af god advokatskik af landsretterne og til tider af Højesteret.

Muligheden for prøvelse må behandles i forskellige situationer.

Behandlingsmåden efter retsplejereformer mv. har også givet anledning til følgende spørgsmål:

Det gælder behandlingsformen i "opadgående" retning:

Vestre Landsrets kendelse af 27. august 2009 i sagen B-1675-09

Advokat L, der havde indbragt Advokatnævnets afgørelse, have begæret sagen henvist til landsretten. Byretten i Holstebro afsagde kendelse om, at sagen ikke kunne henvises, men at den skulle behandles af 3 dommere i byretten. Advokat L kærede afgørelsen under henvisning til, at sagen rejste spørgsmål om Advokatnævnets afgørelses forenelighed med Menneskerettighedskonventionen. Vestre Landsret fandt ikke, at dette kunne føre til et andet resultat og stadfæstede Byretten i Holstebros kendelse.

De almindelige henvisningsregler finder anvendelse, og som i andre sager skal der være egentlige principielle spørgsmål af betydning for retsdannelsen før henvisning skal ske.

Tredommersystemet bør nok anvendes i videre omfang en sket.³⁵

Så er der den nedre grænse:

Retten i Koldings dom af 20. november 2009 i sag BS 22-2974/2009 – Advokatnævnets kendelse af 29. september 2009.

Advokatnævnet havde tildelt Advokat A en irettesættelse for tilsidesættelse af god advokatskik ved i en periode på 8 måneder, ikke at have besvaret henvendelser fra modparten om syn og skøn i en verserende retssag. Sagen blev overført fra småsagsprocessen til almindelig civil proces.

Dette blev yderligere stadfæstet ved **Vestre Landsrets kendelse af 1. december 2009 i sag V.L. B-2339-09 (U.2010.963/1V)** og senere anerkendt i **Roskilde rets kendelse af 15. januar 2010 i sag BS 82A-3073/2009**, og flere senere afgørelser – bl.a. **Vestre Landsrets kendelse af 21. marts 2014 i sag V.L. B-0388-14** hvor konklusionen er gengivet i **FM 2014.98**

I den sidstnævnte afgørelse anfører Vestre Landsret: "Landsretten finder, at en disciplinærsag⁴⁶¹¹ i forbindelse med tilsidesættelse af god advokatskik ud fra en generel betragtning vil have særlig betydning for den pågældende advokat", og det er et af de afgørende momenter

---

³⁵ I frakendelsessager er det ekstra relevant, jf. **U.2011.1895Ø**

Der er dog stadig retskredse, hvor sagerne helt stereotyp indledes som småsager, og hvor der skal bruges helt unødigt tid og kræfter på at ændre det, med spild af ressourcer og forsinkelse til følge. Det turde være ret åbenbart for alle, at afgørelser, der i sidste ende kan betyde frakendelse, ikke er i småtingsafdelingen.

1.8.1 Fældende afgørelser

Den ovenfor citerede bestemmelse i Retsplejelovens § 147 c, omhandler prøvelse, hvor advokaten er blevet tildelt en irettesættelse eller pålagt en bøde (fældende afgørelser). Her kan advokaten indbringe afgørelsen for domstolene. Det samme gælder, hvis Advokatnævnet har pålagt advokaten tvangsbøder med henblik på at betale en idømt bøde, eller hvis Advokatnævnets afgørelse går ud på at fratage advokaten en sag, jf. Retsplejelovens § 147 d, stk. 2. Frakendelser har deres eget sagsforløb.

Afgørelsen indbringes ved, at advokaten anlægger sag mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds advokaten har kontor, jf. Retsplejelovens § 147 d, stk. 3.

Indbringelse i "den borgerlige rets former" medfører en i forhold til en sag om sanktioner en noget uvant behandling. Det er domfældte, der skal være aktiv ved at indbringe sagen for retten, og de civile retsregler finder anvendelse.

Det er således som udgangspunkt den dømte, der skal bevise, at afgørelsen skal ændres, men i praksis foretages der en fuldstændig bedømmelse af sagen – både af de formelle reglers overholdelse og af det materielle grundlag for afgørelsen.

Der er tale om en slags begrænset "revisionsanke", hvor domstolene i relation til selve klagens realitet, afgørelsen i relation til god advokatskik, og til sanktionen, foretager en fuld bedømmelse af, om afgørelsen er korrekt for så vidt angår spørgsmålet om der foreligger en tilsidesættelse af god advokatskik og om sanktionen ikke er blevet for høj – men ikke for lav, jf. nedenfor.

En noget speciel konsekvens af behandlingen i den borgerlige rets former ses i **Københavns Byrets dom af 8. oktober 2010 i BS 41B-2100/2010 – Advokatnævnets kendelse af 12. februar 2010**, hvor en afgørelse, der burde være ophævet og hjemvist, ikke blev det, da sagsøger fik medhold i en principal påstand om formildelse, således at det formelle spørgsmål ikke blev prøvet. Bedømmelsen af sagerne sker med udgangspunkt i den afsagte kendelse fra Advokatnævnet, der vurderes efter Retsplejelovens § 147 c, stk. 1, 2. pkt.: "**Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.**"

Denne bestemmelse er stedse blevet fortolket således, at domstolene ikke kan ændre en frifindelse, jf. ovenfor. Det betyder, at selv om den indbragte kendelse indeholder flere klagepunkter, hvor der er sket frifindelse, så er det kun den fældende del af kendelsen, der prøves af domstolene. Bestemmelsen betyder også, at domstolene ikke kan skærpe sanktionen.

Domstolene vil foretage en indgående prøvelse af Advokatnævnet vurdering af begrebet god advokatskik, jf. de følgende afgørelser:

U.1988.699H – Advokatnævnets kendelse af 12. november 1986

Højesteret kom frem til, at domstolene ikke var afskåret fra at efterprøve, om en advokats adfærd var omfattet af § 126, stk. 3 (nu stk. 4), selvom Advokatnævnet i sin kendelse alene havde taget stilling til adfærdens overensstemmelse med § 126, stk. 1.

U.2007.2238H. Advokatnævnets kendelse af 12. maj 2004

Advokat A gjorde under en domstolsprøvelse i en disciplinærsag gældende, at Advokatnævnets kendelse var en nullitet, da den tog stilling til forhold, der ikke var nævnt i klagen. Landsretten fandt efter en konkret bedømmelse, at de forhold, der indgik i afgørelsen, var omfattet af klagen.

Advokat A gjorde gældende, at Advokatnævnets afgørelse skulle ophæves eller hjemvises, da han ikke havde haft mulighed for at forholde sig til alle klagepunkter. Landsretten fandt, at advokat A havde haft fornøden mulighed for at varetage sine interesser i forbindelse med Advokatnævnets behandling af sagen.

Advokat A var berettiget til at få prøvet en påstand om tidspunktet for offentliggørelse af den af Advokatnævnet afsagte kendelse. Landsretten fandt dog, at Advokatnævnet var berettiget til at offentliggøre kendelsen, selv om den på grund af indbringelse for domstolene ikke var endelig, idet Retsplejelovens § 147 c, stk. 1, jf. stk. 5, ikke ansås at være til hinder for offentliggørelse af en ikke endelig afgørelse, jf. nedenfor om offentliggørelse. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse.

Et nyere eksempel på domstolsændringer i forhold til den indbragte kendelse er:

Retten Svendborgs dom af 20. december 2010 i sag BS R3-206/2009 – Advokatnævnets kendelse af 16. januar 2009.

Advokatnævnet havde fundet, at der var klaget indenfor den gældende 1 års frist, jf. Retsplejelovens § 142 b, stk. 2, 1 pkt. og yderligere under 1.1.4.4. Retten kom til det modsatte resultat, men fandt fristoverskridelsen "rimeligt begrundet" i at klager havde afventet en retssag om det til grund liggende problem, og realitetsbehandlede sagen efter henvisning til Retsplejelovens § 142 b, stk. 2, 2. pkt.

Det var tidligere uafklaret, om domstolene kunne **hjemvise** til fornyet behandling ved Advokatnævnet, hvis der var uklarheder, der ikke kunne afhjælpes under domstolsbehandlingen.

U.2004.982H – Advokatnævnets kendelse af 11. marts 2002.

Advokat X havde i en sag om samlivsophævelse på vegne sin klient som led i korrespondance truet advokat Y, der repræsenterede modparten, med at indgive politianmeldelse for et økonomisk udokumenteret erstatningskrav. Advokat Y indbragte en klage for Advokatnævnet over advokat X for en række forhold, herunder den fremsatte trussel om politianmeldelse. Advokatnævnet

fandt, at advokat X havde tilsidesat god advokatskik ved denne trussel og pålagde advokat X en bøde.

Advokat X indbragte Advokatnævnets afgørelse for Østre Landsret med anbringendet, at advokat X ikke var blevet gjort bekendt med, at truslen om politianmeldelse indgik som punkt i klagesagen, og at Advokatnævnet således ikke kunne afgøre dette spørgsmål. Da Østre Landsret ikke fandt det bevist, at det var blevet gjort klart for advokat X, at den fremsatte trussel om politianmeldelse indgik i klagesagen, blev Advokatnævnets afgørelse ophævet og sagen hjemvist til fornyet behandling.

Advokat X indbragte herefter sagen for Højesteret med påstand om, at der ikke var hjemmel til hjemvisning. Højesteret stadfæstede Østre Landsrets afgørelse.

Et eksempel på, at mangler ikke førte til hjemvisning, men en prøvelse er **U.2008.500H**, hvor der var tvivl om, hvorvidt nogle faktiske forhold var lagt til grund af Advokatnævnet, men landsretten udtalte, at det ikke kunne føre til sagens hjemvisning, da landsretten, som sagen var forelagt og belyst, havde et fyldestgørende grundlag for at tage stilling til Advokatnævnets afgørelse.

Det er således nu fastslået, at domstolene med hjemmel i § 147 d. stk. 1, 2. pkt. kan hjemvise til fornyet behandling. Se hertil også **U.2005.2632Ø**, refereret under 1.1.4.2. Advokatnævnets kendelse blev ved landsrettens afgørelse ophævet da den var truffet på åbenbart urigtigt grundlag. Sagen blev hjemvist til fornyet behandling for Advokatnævnet, hvor Advokatnævnet frifandt advokaten for tilsidesættelse af god advokatskik, og de følgende afgørelser:

Østre Landsrets 3. afdelings dom af 9. marts 2007 i sag B-922-06 og B-923-063. Advokatnævnets kendelser af 21. marts 2006

Sagens parter påstod endelig og samstemmende, at Advokatnævnets kendelser blev ophævet, og at sagerne blev hjemvist til fornyet behandling ved Advokatnævnet.

Landsretten fandt på baggrund af parternes forklaringer, at Advokatnævnets kendelser hvilede på et andet faktisk grundlag end det for landsretten oplyste, og landsretten ophævede derfor Advokatnævnets kendelser og hjemviste sagerne til fornyet behandling ved Advokatnævnet.

Københavns Byrets dom af 10. juli 2008 – i sag BS 42B-6864/2007 - Advokatnævnets kendelse af 17. oktober 2007

Advokatnævnet bedømte nogle ytringer fra advokat A om advokat B, som en tilsidesættelse af god advokatskik. Da en del af den samlede korrespondance (fra klager) ikke var indgået i Advokatnævnets vurdering, blev sagen hjemvist.

Et noget mere specielt processuelt emne var oppe i den følgende afgørelse.

Østre Landsrets kendelse af 17. januar 2003 i sag B-1046-02.

Advokat A ønskede afhøring af formanden for henholdsvis kredsbestyrelsen og Advokatnævnet for at få belyst *"hvilken erfaring – eller mangel på samme, der ligger bag koncipistens formulering af kendelsen"*.

Østre Landsret afslog begæringen om vidneførsel med henvisning til Retsplejelovens § 341, idet bevisførelsen skønnedes at være uden betydning for det pågældende spørgsmål.

Sagsanlæg har **opsættende virkning vedrørende sanktionen** for så vidt angår afgørelser, hvor advokaten er blevet tildelt irettesættelse eller pålagt en bøde, jf. Retsplejelovens § 147 d, stk. 2. Det giver ikke mulighed for at fortsætte en adfærd, som Advokatnævnet har vurderet at være i strid med god advokatskik, at sagen indbringes for domstolene. Der kan henvises til forløbet i U.1997.359H og:

U.2010.2069Ø

Advokat E havde repræsenteret både manden og hustruen i forbindelse med deres formueordning i ægteskabet, han kom i hjemmet og kendte deres økonomiske forhold.

I en skilsmissesag repræsenterede Advokat E herefter manden mod hustruen, og Advokatnævnet fastslog ved kendelse af 21. maj 2008, at det var i strid med god advokatskik og tildelte Advokat E en irettesættelse, da der var klaget sent i sagsforløbet. Advokat E indbragte kendelsen for retten og fortsatte med at repræsentere manden – indbringelsen havde opsættende virkning. Der blev klaget igen. Inden anden afgørelse i nævnet hævdede Advokat E sagen mod Advokatnævnet vedrørende den første kendelse – da sagen var afsluttet. Advokatnævnet tildelte Advokat E en bøde på 10.000 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik efter den første kendelse ved fortsat at repræsentere manden. Denne kendelse blev også indbragt for retten, hvor byretten nåede til, at indbringelse af den første kendelse havde opsættende virkning i det hele, så den fortsatte adfærd kunne ikke sanktioneres.

Landsretten ændrede byrettens afgørelse og stadfæstede Advokatnævnets kendelse, idet det bl.a. blev anført, at den opsættende virkning retter sig mod fuldbyrdelsen, og Advokat E's handlinger var en tilsidesættelse af god advokatskik. Ansøgning fra Advokat E om indbringelse for Højesteret blev afslået.

1.8.2 Søgsmålsfrist

Hvis sagen skal indbringes for domstolene – og det er som anført kun den dømte, der kan det – skal indbringelse af afgørelsen ske inden 4 uger efter, at denne er meddelt advokaten.

Vestre Landsrets kendelse af 21. oktober 2009 i sag V.L. B-1674 – Kolding rets kendelse af 23. juni 2009 - Advokatnævnets kendelse af 22. december 2008.

Den 22. december 2008 afsagde Advokatnævnet kendelse. Den 23. december forelå der et telefonnotat, hvor Advokat X kontaktede Advokatnævnets sekretariat for at få oplyst, hvem der havde deltaget i nævnsbehandlingen af sagen mod ham.

Den 22. januar 2009 indbragte Advokat X sagen for retten og hævdede, at han først havde modtaget Advokatnævnets kendelse den 29. december 2008. Byret og landsret tilsidesatte Advokat X's oplysning om modtagelsen og lagde vægt på hans opkald til sekretariatet. Da Advokat X havde været bekendt med

kendelsen, den 23. december 2008, var indbringelse sket for sent og sagen blev afvist.

Tidligere var det således, at hvis der ikke kvitteres for modtagelsen af kendelsen, var det nødvendigt at forkynde:

**Østre Landsrets dom af 21. oktober 2004 i B-824-04 -
Advokatnævnets kendelse af 30. januar 2004**

Advokatnævnet tildelte ved kendelse af 30. januar 2004 advokat A en advarsel for tilsidesættelse af god advokatskik.

Advokat A indbragte kendelsen for landsretten med påstand om ophævelse.

Advokatnævnet nedlagde påstand om afvisning, da sagsanlægget ikke var rettidigt. Advokaten gjorde gældende, at Advokatnævnets kendelse skulle have været forkyndt for ham, hvilket ikke var sket.

Landsretten fandt, at sagsanlægget var rettidigt anlagt, da det blev lagt til grund, at A havde haft valget mellem at kvittere for modtagelsen af kendelsen eller afvente forkyndelsen, og sagen blev således ikke afvist.

Forkyndelsesreglerne i Retsplejeloven er efterfølgende ændret, og dette har medført, at Advokatnævnet ikke længere udbeder sig kvittering og ikke lader afgørelser forkynde. Det giver så anledning til nye overvejelser i relation til søgsmålsfristen:

**Københavns Byrets dom af 25. februar 2010 i sag BS 42B-
1256/2009 – Advokatnævnets kendelse af 8. januar 2008**

Advokatnævnet havde sendt en fældende afgørelse til advokat X, der ikke reagerede. Advokat X reagerede først, da han fik opkrævning på bøden 16. oktober 2008 – men kun ved at protestere mod opkrævningen og senere udbede sig kopi af kendelsen, som han fik 29. januar 2009. Herefter anlagde Advokat X sag 17. februar 2009.

Retten mente på baggrund af **U.2009.363H**, at postbesørgelse i sig selv ikke var fornødent bevis for, at brevet er kommet frem, og lagde derfor vægt på det tidspunkt hvor Justitsministeriet opkrævede bøden, hvor Advokat X i hvert fald måtte forstå, at der var afsagt en kendelse. Sagen var herefter anlagt for sent og blev afvist.

Der kunne måske med større rette være henvist til **U.2007.2731H**, hvor Højesteret udtaler: "Af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder Højesteret, at det er godtgjort, at Patientforsikringens afgørelse af 30. september 2003 samme dag er afsendt til B, der havde fuldmagt til at varetage A's interesser i sagen. Det må herefter antages, at brevet er kommet frem i overensstemmelse med almindelig postgang, medmindre der foreligger oplysninger, der kan sandsynliggøre, at dette ikke er tilfældet. Der foreligger ikke sådanne oplysninger, og brevet må derfor antages at være kommet frem i begyndelsen af oktober 2003.³⁶

---

³⁶ jf. **FM.2012.201**, advokat Jens Peter Fabricius og advokatfuldmægtig Signe Brock: ""Kommet frem" – afbrydelse af forældelse ved påmindelse med almindeligt brev", der også omtaler **U.2004.2756H**. I **Højesterets kendelser af 15. oktober 2012 i sagerne 137/2012 og 142/2012** var spørgsmålet, om der var sket afbrydelse af forældelse før forældelsesloven trådte i kraft. Højesteret skulle tage stilling til kravet til beviset for, at påmindelse ved almindeligt brev med henblik på afbrydelse af forældelse efter DL 5-14-4 er kommet frem til skyldneren, når skyldneren bestred at have modtaget påmindelsen.

Den voksende forsendelsestid er yderligere kompliceret af opdelingen i A- og B-post, hvor der er forskellige horisonter for breves fremkomst.³⁷

1.8.3 Frifindende afgørelser

Frifindende afgørelser er endelige, og kan ikke indbringes for domstolene af klager.

U.2003.1320H. - Advokatnævnets kendelse af 6. september 1999.

Der blev af advokat A indgivet klage over Advokat X, som derefter indgav en modklage. Advokat X blev ved Advokatnævnets kendelse af 6. september 1999 pålagt en bøde for tilsidesættelse af god advokatskik ved at have indgivet en konkursbegæring uden forinden at have undersøgt debtors økonomiske forhold nærmere, samt fejlagtigt at have anført et revisionsfirma som sin klient.

Advokat A blev frifundet for modklagen, idet Advokatnævnet ikke fandt, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved at spørge et revisionsfirma, om de var repræsenteret af advokat X, idet der var tvivl om et sådant klientforhold.

Advokat X indbragte Advokatnævnets afgørelse mod ham selv for landsretten, som ophævede Advokatnævnets afgørelse.

Derefter anmodede advokat X Advokatnævnet om at rejse en disciplinærsag mod advokat A (som var blevet frifundet ved Advokatnævnets tidligere afgørelse), hvilket Advokatnævnet imidlertid afviste.

Advokat X indbragte afvisningen for landsretten, som frifandt Advokatnævnet, idet landsretten fandt, at klagen vedrørte samme forhold, som Advokatnævnet tidligere havde truffet afgørelse om, og at Advokatnævnet derfor med rette havde afvist at behandle sagen.

Sagen blev anket til Højesteret, som ligeledes frifandt Advokatnævnet.

Højesteret henviste også til, at den nye klage angik samme forhold som den tidligere klage, som Advokatnævnet allerede havde taget stilling til i kendelse i 1999. Derudover anførte Højesteret, at Østre Landsrets tidligere afgørelse alene vedrørte klagen over advokat X, og at Advokatnævnets frifindelse af advokat A ikke kunne indbringes for domstolene. Højesteret kunne derfor ikke tage stilling til denne del af kendelsen.

Højesteret udtalte generelt, at der ved afgørelse af sager med bevisførelse om afsendelse og fremkomst af breve hos den enkelte adressat må tages udgangspunkt i de forhold, der kendetegner det enkelte retsområde.

Højesteret udtalte herefter, at der ved bedømmelsen af, om kreditor har ført et tilstrækkeligt bevis for, at en påmindelse er afsendt og kommet frem til skyldneren, f.eks. kan indgå kreditors redegørelse for sine rutiner for postafsendelse og modtagelse af returnerede breve, ligesom der kan blive tale om fremlæggelse af kopi af afsendte breve og udskrift af journalnotater. Der kan endvidere vise sig behov for en bevisførelse om mulige svigt eller fejlkilder i forbindelse med postomdelingen hos skyldneren. Ved bevisbedømmelsen vil det indgå, om der er afsendt et eller flere breve. Kan det lægges til grund, at der er afsendt flere breve, vil sandsynligheden for, at ingen af disse breve skulle være kommet frem til skyldneren, være meget beskeden, såfremt der ikke i øvrigt kan påvises omstændigheder, der giver anledning til en anden vurdering. Det er ikke udelukket, at en kreditor kan løfte bevisbyrden for, at en påmindelse er kommet frem til skyldneren, selv om der alene er afsendt et enkelt brev. Et enkelt brev vil dog normalt ikke i sig selv være tilstrækkeligt.

³⁷ Den forskellige ekspeditionstid fra indgivelse til postbefordring og til udbringning af henholdsvis A- og B-post har givet anledning til egentlige målinger, jf. Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9189 af 10. maj 2011. Cirkulæret var afgørende i en sag, der er refereret i Huset Jura 5/2013 side 23 (Østre Landsrets om af 18. april 2013 – 20. afd. B-3059-12), hvor en sag blev admitteret, da fristen for indbringelse skulle beregnes med de tillæg, som Justitsministeriets cirkulære angav.

Højesteret frifandt endelig Advokatnævnet allerede fordi der var gået over 1 år fra Advokat X fik nye beviser, som kunne understøtte hans tidligere fremførte påstand, til han begærede sagen genoptaget.

Klager er ikke part i disciplinærsagen mellem advokaten og Advokatnævnet. Det kan heller ikke lade sig gøre at få dom over klager ved at stævne klager og Advokatnævnet sammen:

**Østre Landsrets dom af 9. december 2005 - B-1228-04.
Advokatnævnets kendelse af 1. april 2004**

Advokat A var af Advokatnævnet blevet pålagt at tilbagebetale 40.000 kroner til klienten, hvilken afgørelse advokat A indbragte for Landsretten, der imidlertid henviste salærsagen til byretten, da salærets størrelse var lavere end den i Retsplejelovens § 227 fastsatte grænse for landsretssager.

Advokat A var endvidere af Advokatnævnet blevet pålagt at betale en bøde på 10.000 kroner, hvilket advokat A indbragte for landsretten ved stævning, der ligeledes omfattede klageren (klienten). Advokat A ønskede udeblivelsesdom afsagt over for klageren.

Landsretten fastslog, at det følger af Retsplejelovens § 147 d, stk. 1 og stk. 3, samt forarbejderne ³⁸, at klager (klienten) ikke var part i sagen om den disciplinære bøde, hvorfor der ikke kunne afsiges udeblivelsesdom over klageren vedrørende disciplinærsagen.

Som illustrerende eksempel på den forvirring, dette kan skabe, kan nævnes en i pressen – efter afgørelsen ved domstolene - eksponeret sag, hvor den klagende advokat gjorde gældende, at han burde have været indkaldt som vidne, da det ville have klarlagt, at indklagede talte usandt, og indklagede ville være dømt efter klagen. Den indignerede advokat overså, at Advokatnævnet havde frifundet indklagede for netop det forhold, som klager ville afgive forklaring om. En afhøring af ham ville have været helt unødvendig bevisførelse. Advokaten mente ”som professionel”, at sagen var ”amatøragtig” behandlet – men var i sin ”professionalisme” ikke helt opmærksom på, at reglerne for behandling af Advokatnævnskendelser i disciplinærsager er lidt specielle.

1.8.4 Klagers formelle indsigelser mod behandlingen

Hovedreglen om at klager ikke kan indbringe Advokatnævnets afgørelser i disciplinærsager for domstolene må modificeres i et vist omfang, hvor klager anfægter tilblivelsen af Advokatnævnets afgørelse.

I Østre Landsrets dom af 24. september 2004 i sag B-1917-03 - Advokatnævnets kendelse af 4. marts 2002, der også er refereret ovenfor under 1.1.2.6, anlagde klager sag mod Advokatnævnet med påstand om ophævelse af en frifindende adfærdskendelse. Der skete pådømmelse af de formelle/processuelle indsigelser.

---

³⁸ FT 1981/82, tillæg A sp. 3805 ff.

En sag anlagt af klager blev også behandlet i en situation, hvor Advokatnævnet ikke anså sig for kompetent og afviste at behandle:

Retten i Horsens dom af 20. september 2010 i sag BS 150-160/2010 – Advokatnævnets afvisning af 15. november 2007 og gentaget 29. maj 2008 i sag 02-0401-07-1890 og Advokatnævnets afgørelse af 29. maj 2008 i sag 02-0401-07-1891.

Advokatnævnet havde afvist en klage fra advokat B, som klagede over at modparten i en retssag skulle have givet urigtige oplysninger til brug for fastsættelse af omkostninger, der blev pålagt B i medfør af Retsplejelovens § 312. Afvisningen skete med den begrundelse, at omkostningsfastsættelsen henhørte under den ret, der havde truffet afgørelse.

Retten lagde til grund, at klagen ikke gik på at ændre de omkostninger, der var pålagt, men på at få prøvet, om de til retten meddelte oplysninger var urigtige ("procesbedrageri") således, at den advokat, der havde givet oplysningerne derved havde tilsidesat god advokatskik. Det fandt retten var omfattet af Advokatnævnets kompetence og hjemviste sagen til realitetsbehandling.

I et tilfælde, hvor Advokatnævnet på grund af fristoverskridelse afviste at behandle en klage, blev en mod Advokatnævnet anlagt sag afvist af Københavns Byret: **Københavns Byrets dom af 13. juni 2012 i sag BS 13A-4605/2011.** Afgørelsen kan sammenholdes med ovennævnte dom **Retten Svendborgs dom af 20. december 2010 i sag BS R3-206/2009 – Advokatnævnets kendelse af 16. januar 2009**, hvor situationen for en del var omvendt, men her var sagen mellem advokaten og Advokatnævnet.³⁹

1.9. Frakendelse og domstolsprøvelse heraf⁴⁰

En advokat, der ved Advokatnævnet er frakendt retten til at udføre bestemte sager eller forretninger eller retten til at udøve advokatvirksomhed, kan forlange afgørelsen indbragt for retten, jf. Retsplejelovens § 147 e, stk. 1. En sådan begæring skal fremsættes over for Justitsministeriet inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt advokaten, jf. Retsplejelovens § 147 e, stk. 2. Herefter anlægger Justitsministeriet sag mod advokaten i den borgerlige retsplejes former.

Retsplejelovens § 147 e:

"Advokaten eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, kan forlange en afgørelse efter § 147 c, stk. 3 eller stk. 4, indbragt for retten. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Stk. 2. Anmodning om sagsanlæg skal fremsættes over for justitsministeren inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

Justitsministeren anlægger herefter sag i den borgerlige retsplejes former

---

³⁹ I TfK.2007 467/2 SK afviser Klageretten en klage fra advokat K over dommer D, der som nævnsformand havde afvist K's klage over advokat C: "Klageretten har ikke kompetence til at bedømme rigtigheden eller hensigtsmæssigheden af en dommers processuelle behandling af en sag eller de afgørelser, der træffes af en dommer.." En klage over den advokat, der som formand for kredsbestyrelsen havde behandlet sagen afvistes allerede fordi advokaten ikke var dommer.

⁴⁰ U.2007B.228 Christian Lundblad: "Hel eller delvis frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed"

mod advokaten eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab.

Stk. 3. Anmodning om sagsanlæg har opsættende virkning, men retten kan, hvis Advokatnævnet har frakendt advokaten retten til at udøve advokatvirksomhed eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, retten til at eje aktier eller anparter i et advokatselskab, ved kendelse udelukke den pågældende fra at udøve sådan virksomhed, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning."

Retsplejelovens § 147 f:

"Advokatnævnet kan til enhver tid ophæve en frakendelse efter § 147 c, stk. 3 og 4.

Stk. 2. Er frakendelsen sket indtil videre, og afslår Advokatnævnet en ansøgning om ophævelse af frakendelsen, kan den pågældende forlange spørgsmålet indbragt for retten, såfremt der er forløbet 5 år efter frakendelsen. Sagen anlægges af justitsministeren i den borgerlige retsplejes former. Godkender retten Advokatnævnets afgørelse, kan spørgsmålet først på ny indbringes for retten efter 2 års forløb."

I denne situation sker der således først en prøvelse af Advokatnævnet, og et afslag indbringes for retten i den borgerlige rets former af justitsministeriet. Der kan i princippet anmodes når som helst, men der er først ret til prøvelse efter 5 år.

Et eksempel:

U.1998.1385/1H – Advokatnævnets kendelse af 11. juli 1995

Ved kendelse af 11. juli 1995 frakendte Advokatnævnet advokat A retten til at udøve advokatvirksomhed indtil videre. Frakendelsen var begrundet i, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved, at havde misbrugt reglerne om offentlig retshjælp ved advokater, idet han over for en byret havde foregivet, at han til samme klient havde ydet retshjælp vedrørende forskellige problemer, til trods for, at retshjælpen vedrørte en og samme sag, at han i sit bogholderi ikke havde ført en særskilt klientkonto, ikke havde indsat alle indkommende klientmidler på klients bankkonto, men på egen kassekreditkonto, og ikke havde foretaget tilstrækkelig bogføring, og at havde undladt inden for rimelig tid at efterleve eller på anden måde reagere over for flere kendelser afsagt af Advokatnævnet. Advokatnævnets kendelse blev stadfæstet af landsretten og Højesteret.

Et andet eksempel på disse heldigvis sjældne sager er **U.2012.616H**, der er behandlet ovenfor under 1.7.9. Der ændrede Højesteret afgørelsen om frakendelse til en bøde på 50.000 kroner. Sagen viser bl.a. et eksempel på den omfattende prøvelse, der foretages.⁴¹ Sagen førte efterfølgende til en erstatnings sag anlagt af advokaten mod Advokatnævnet

---

⁴¹ Se også **U.2007.1015H** og **U.2011.1895Ø**

med krav om anerkendelse af ansvars- og tortgrundlag. Ved **Østre Landsret dom i sag 15. afd. nr. B-2048-12** – Københavns Byrets dom af 23. marts 2012 i sag BS 42B-187/2012 - blev Advokatnævnet frifundet.

Anmodning om sagsanlæg i frakendelsessager har som udgangspunkt **opsættende virkning**, men retten kan udelukke advokaten fra at udøve advokatvirksomhed, hvis Advokatnævnet har frakendt advokaten retten hertil, jf. Retsplejelovens § 147 e, stk. 3.

U.2001.1043H - Advokatnævnets kendelse af 6. januar 2000

Advokat X blev af Advokatnævnet frakendt retten til at udøve advokat virksomhed indtil videre, jf. Retsplejelovens § 147 c, stk. 3, idet advokat X fandtes skyldig i tilsidesættelse af klientkontovedtægtens § 18, jf. § 10. Den 12. januar 2000 anmodede Advokat X om, at kendelsen blev indbragt for domstolene, hvilket skete ved Justitsministeriets stævning af 3. juli 2000. Justitsministeriet nedlagde påstand om, at Advokat X skulle udelukkes fra at udøve advokatvirksomhed, indtil sagen var endeligt afgjort. Advokat X havde påstået, at sagsanlæg havde opsættende virkning, så han kunne fortsætte sin advokatvirksomhed, så længe sagen verserede ved domstolene.

Da Advokat X, som fastslået ved en række tidligere domme, havde gjort sig skyldig i såvel grove som oftere gentagne tilsidesættelser af sine pligter som advokat, og han også efter Højesterets seneste dom i 1999 havde tilkendegivet, at han fortsat ikke agtede at overholde klientkontoreglerne, tog Højesteret i modsætning til landsretten Justitsministeriets påstand til følge, jf. Retsplejelovens § 147 e, stk. 3.

Andre tilsidesættelser kan formentlig have betydning, jf. **U.2012.616H**, hvor tilsidesættelse af Retsplejelovens § 319 indgår.

Frakendelse kan også ske i strafferetlig regi efter reglerne i straffelovens § 78 og 79:

§ 78 Strafbart forhold medfører ikke tab af borgerlige rettigheder, herunder ret til virksomhed i henhold til almindeligt næringsbrev eller sønæringsbevis. Stk.2. Den, der er dømt for strafbart forhold, kan dog udelukkes fra at udøve virksomhed, som kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen eller hvervet.

Stk.3. Spørgsmål om, hvorvidt det udviste forhold er til hinder for udøvelse af en i stk. 2 omhandlet virksomhed, skal af anklagemyndigheden på begæring enten af den, der har fået afslag på ansøgning om sådan autorisation eller godkendelse, eller af vedkommende myndighed indbringes for retten. § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Afgørelsen træffes ved kendelse. Såfremt afgørelsen går ud på udelukkelse fra den pågældende virksomhed, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, dog tidligst efter 2 års forløb. Autorisation eller godkendelse kan også inden udløbet af denne frist meddeles af vedkommende myndighed.

§ 79 Den, som udøver en af de i § 78, stk. 2, omhandlede virksomheder, kan ved dom for strafbart forhold frakendes retten til fortsat at udøve den

pågældende virksomhed eller til at udøve den under visse former, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen.

Stk.2. Det samme gælder, når særlige omstændigheder taler derfor, om udøvelse af anden virksomhed. Efter samme regel kan der ske frakendelse af retten til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed her i landet eller i udlandet uden at hæfte personligt og ubegrænset for virksomhedens forpligtelser.

Stk.3. Frakendelsen sker på tid fra 1 til 5 år, regnet fra endelig dom, eller indtil videre, i hvilket tilfælde spørgsmålet om fortsat udelukkelse fra den pågældende virksomhed efter 5 års forløb kan indbringes for retten efter de i § 78, stk. 3, indeholdte regler. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker, inden den i 1. pkt. nævnte 5 års frist er forløbet.

Stk.4. Retten kan under behandlingen af de i stk. 1 og 2 nævnte sager ved kendelse udelukke den pågældende fra at udøve virksomheden, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen i sagen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.

I denne situation er det anklagemyndigheden, der skal indbringe sagen for retten efter strafferetsplejen, og Advokatnævnet (og/eller Advokatsamfundet) er ikke inddraget. Som udgangspunkt kan spørgsmålet ikke prøves, hvis frakendelsen er kortere end 5 år.

Frakendelser i straffesager kræver kun en enkelt straffelovsovertrædelse, cfr.

U.2012.616H.

Eksempel:

U.2007.338Ø

30 dages betinget fængsel og rettighedsfrakendelse i 1 år til advokat for tavshedsbrud som forsvarer.

52-årig advokat, T, havde som forsvarer i en straffesag om overtrædelse af straffelovens § 191 i 3 telefonsamtaler bl.a. videregivet oplysninger fra et lukket retsmøde og fra sagens akter om de sigtedes stillingtagen og forklaringer til de rejste sigtelser til sin klients hustru. T fandtes skyldig i overtrædelse af straffelovens § 152, stk. 1, og idømtes 30 dages betinget fængsel samt frakendelse af retten til som advokat at beskæftige sig med straffesager som forsvarer i 1 år, jf. retsplejelovens § 138, jf. straffelovens § 79. (dissens vedr. rettighedsfrakendelse).

Det heder om frakendelsen:

Fem af rettens medlemmer finder efter det ovenfor anførte om forholdets karakter og omfang, at forholdet gør tiltalte uværdig til den agtelse og tillid, der må kræves til udøvelse af forsvarerhvervet. Disse medlemmer tiltræder derfor, at tiltalte frakendes retten til som advokat at beskæftige sig med straffesager som forsvarer i 1 år regnet fra landsrettens dom, jf. retsplejelovens § 138, jf. straffelovens § 79.

Et af rettens medlemmer finder ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at træffe bestemmelse om rettighedsfrakendelse.

Der behøver i straffesagen ikke at være sammenhæng med advokaterhvervet for at miste bestillingen:

TfK2014.110: T, der var født 1968 og havde bestalling som advokat, var i 2001 for bedrageri og dokumentfalsk straffet med 6 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste og frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed i 2 år. Han havde herefter generhvervet advokatbestallingen.

Han havde nu fra 2007 til 2010 som formand for en andelsboligforening gjort sig skyldig i en række tilfælde af dokumentfalsk og bedrageri og et enkelt tilfælde af underslæb. T blev straffet med 3 måneders fængsel, heraf 2 måneder betinget med en prøvetid på 2 år. (Dissens). Byretten, der bl.a. henviste til, at T ikke havde begået de strafbare forhold under udøvelse af advokatvirksomhed, frifandt T for påstanden om frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed. Landsretten frakendte under henvisning til karakteren og antallet af lovovertrædelser, der var begået over en årrække, samt til, at T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet, T retten til at udøve advokatvirksomhed i 2 år. (Dissens).

B. SPECIEL DEL – DE ADVOKATETISKE REGLER fra 1. oktober 2011 og afgørelser.

2. Retsplejelovens § 126

For advokater gælder generalklausulen i Retsplejelovens § 126 stk. 1 og 4 om god advokatskik.

En advokat skal udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Advokaten skal herunder udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klienternes tarv tilsiger. Sagerne skal fremmes med fornøden hurtighed.

.....

Stk.4. En advokat må ikke uden for sin advokatvirksomhed i forretningsforhold eller i andre forhold af økonomisk art udvise en adfærd, der er uværdig for en advokat.⁴²

Som det fremgår, er der tale om en retlig standard, der ikke i sig selv har noget klart indhold, og generalklausulen er karakteriseret ved, at dens udfyldelse er overladt til de retsanvendende organer – her Advokatnævnet og domstolene.

I henhold til betænkning nr. 871/1979 vedrørende revision af Retsplejelovens afsnit om advokater, skal "god advokatskik" forstås som

"den adfærd gode, omhyggelige og kompetente advokater udviser og som opfylder de faglige og etiske krav, der må opstilles på grundlag af lovgivningens regler. Indholdet vil ændre sig i takt med, at samfundet udvikler sig, men begreber som hæderlighed, nøjagtighed og pålidelighed vil formentligt stedse indgå."

Den første etiske bestemmelse vedrørende advokatgerningen blev indført ved Christian IV's forordning af 1638. Bestemmelsen blev senere indskrevet i Retsplejeloven af 1919.

Der kan også historisk suppleres med Juristløftet, som ikke er helt tosset at holde sig for øje:

"Den juridiske embedseksamen ved Københavns Universitet indførtes ved forordning af 10. februar 1736. Ifølge denne forordnings paragraf 8 må juridiske kandidater aldrig vidende vige fra ret og retfærdighed, aldrig råde nogen til ufor nødne processer og ej heller ved råd eller på andre måder befordre nogen uretvis sag eller intention."

---

⁴² Bestemmelserne i § 126 stk. 2 om vederlag og stk. 3 og 5 om fuldmægtige, medtages hvor de er relevante nedenfor. Stk. 4, om advokatens virke udenfor advokatvirket bliver også omtalt særskilt, men er også naturligt hjemmehørende i dette indledende afsnit.

De første kollegiale regler blev vedtaget af Sagførerrådet den 19. marts 1943. Disse regler havde ingen sanktionsbestemmelser, hvorfor sanktionen var kollegaernes misbilligelse.

Der blev på grundlag af betænkning nr. 871/1979 gennemført en nyordning i 1982, hvorefter den nærmere fastlæggelse af indholdet af begrebet god advokatskik skal foretages af Advokatnævnet, men Advokatnævnet vejleder ved vedtagelse af etiske regler om god advokatskik.

Advokatrådets funktion i relation til de vejledende regler er angivet i bekendtgørelse nr. 907 af 16/09/2009 af Vedtægten for Det Danske Advokatsamfund, hvor det i § 31 er anført

Stk. 1. Advokatrådet udarbejder vejledende retningslinjer for god advokatskik kaldet "de advokatetiske regler".

Stk. 2. De advokatetiske regler skal afspejle Advokatnævnets og domstolenes praksis.

Stk. 3. På områder, som ikke er afklaret i Advokatnævnets eller domstolenes praksis, udtrykker de advokatetiske regler Advokatrådets opfattelse af god advokatskik til vejledning for advokater og offentlighed.

Det er med den hjemmel som udgangspunkt ikke Advokatrådet, der har mulighed for at ændre indholdet af god advokatskik. Det er en kompetence, der tilkommer Advokatnævnet med den domstolskontrol, der er hovedemnet for nærværende fremstilling. Hvor der er Advokatnævns eller domstolspraksis **er** det reglerne om god advokatskik, og AER **skal** afspejle den praksis.

Advokatnævnet selvstændige kompetence er at "vejledning for advokater og offentlighed" på de områder, "som ikke er afklaret i Advokatnævnets eller domstolenes praksis".

Som regeldannelsen er opbygget, er det relativt enkelt – en afgørelse fra Advokatnævnet – at give god advokatskik en skærpelse, da der er tale om kasuistisk regeldannelse, og der er derfor uendelig sværere generelt at lempe eller omformulere grænserne for god advokatskik.⁴³

Reglerne er løbende justeret og den seneste revision blev vedtaget 7. april 2011 og trådte i kraft 1. oktober 2011. Det er denne version, der danner grundlaget for opdelingen i det følgende. Enkelte afgørelser kan dog ikke indpasses direkte i AER, hvorfor disse er angivet i særskilte afsnit.

Der er til den seneste ændring knyttet nogle kommentarer fra Advokatrådet (Advokatrådets bemærkninger af 9. juni 2011) – disse er i det følgende betegnet "Adv.kom.2011", og de er gengivet under de enkelte bestemmelser. Sådanne kommentarer kan være med til at ændre "god advokatskik", men det bliver aldrig andet end henstillinger til Advokatnævnet og domstolene.

---

⁴³ Skal for eksempel reglerne om interessekonflikt nytænkes, for eksempel sådan, at et oplyst samtykke kan fjerne konflikten i relation til advokatetikken, så er der ikke en afgørelse fra Advokatnævnet, der kan medføre dette, med mindre der da er tale om en særlig udbygget plenumafgørelse. Man kan anføre, at der savnes en bredere regeldannelse i form af tilkendegivelser fra Advokatnævnet. Der savnes også offentliggørelse af en del af den lange række af frifindende afgørelser, der afsiges.

Danske Advokater har på et foreningsgrundlag kommenteret de nye regler, således at der er udarbejdet en opstilling over de tidligere regler, ”**Adv.kom.2011**” og så Danske Advokaters kommentarer.⁴⁴ Bemærkningerne er for en del medtaget i det følgende under betegnelsen: ”**DA.bemærk.2011**”, det skal dog stedse erindres, at Danske Advokater har en anden opgave end Advokatrådet. Bemærkningerne er for en del i overensstemmelse med det input, som Danske Advokater kom med, i forbindelse med at vi udarbejdede forslag til revisionen af AER.

2.1. "Advokatrådets bemærkninger af 9. juni 2011 til de "Advokatetiske Regler"

2.1.1 Baggrund

”Advokatrådet nedsatte i forsommeren 2010 en arbejdsgruppe, som fik til opgave at gennemgå de gældende advokatetiske regler (AER) i deres helhed og at foreslå nødvendige og hensigtsmæssige ændringer og justeringer ud fra nogle fastlagte kriterier. Undervejs har bl.a. Danske Advokater ydet værdifulde bidrag til arbejdet i almindelighed og til udfærdigelsen af interessekonfliktbestemmelserne i særdeleshed. Danske Advokaters forslag til justeringer afspejles i meget vidt omfang i det færdige regelsæt. Advokatrådet behandlede arbejdsgruppens udkast til nye Advokatetiske Regler (AER) på møder i januar og februar 2011. Forslaget blev herefter sendt i høring og drøftet på Fællessamlingen i marts 2011. De nye AER regler blev endelig vedtaget på Advokatrådets møde i april 2011. Advokatrådet besluttede samtidig, at regelsættet skulle anvendes fra 1. oktober 2011, og at det skulle ledsages af bemærkninger.”

2.1.2 Almindelige bemærkninger

”Advokatnævnets og domstolenes praksis har været et solidt fundament for arbejdet, idet det er AER’s vigtigste formål at afspejle denne praksis over for advokaterne.

De overordnede målsætninger har i øvrigt i vidt omfang været de samme, som blev lagt til grund for et tidligere arbejde med AER. Dette arbejde blev udført i 2006, men strandede i forbindelse med den politiske indsats for foreningsfrihed og den senere omdannelse af Advokatsamfundet.

Egentlige laugsregler er således fjernet, og der er gjort forsøg på at gøre sproget mere læsevenligt og nutidigt. Endvidere er bestemmelser, der gengiver eller henviser til lovgivningen, kun medtaget, når det har været særligt begrundet. Ligeledes er ordet ”bør” erstattet af ”skal”. Derimod er det ikke fundet hensigtsmæssigt at gøre regelsættet kønsneutralt, hvilket heller ikke er sket i forbindelse med Advokatrådets vedtagelse af reglerne om oplysningspligt i 2010.

Forslaget fra 2006 og CCBE's Regler om god advokatskik har været inspirationskilder, men Advokatrådet har ikke følt sig bundet til at kopiere disse inspirationskilders indhold eller formuleringer.

AER består af vejledende bestemmelser til brug for advokater. Det har derfor været Advokatrådets overvejende opfattelse, at programmerklæringer uden materielt indhold, som

---

⁴⁴ Der henvises til Danske Advokaters hjemmeside: www.danskeadvokater.dk, hvor bl.a. disse bemærkninger om advokatetik kan findes.

i vidt omfang er rettet mod andre grupper i samfundet end advokater, ikke har en naturlig plads i AER. Sådanne erklæringer er derfor holdt på et minimum.

Bestemmelserne om oplysningspligter i det tidligere kapitel 3.3, som blev indsat i 2010, gengiver for langt hovedpartens vedkommende eksisterende lovgivning. Det er efter Advokatrådets opfattelse indtil videre velbegrundet i dette tilfælde, da kapitlet i høj grad bidrager til et bedre overblik over lovgivningens regler, som gradvist er blevet mere omfangsrige og komplicerede. Udover et par justeringer har Advokatrådet ikke fundet anledning til at foreslå ændringer i dette kapitel.

Advokatrådet har gjort et forsøg på at ensarte sprogbrugen i AER. I det hidtidige regelsæt anvendes således forskellige betegnelser for det arbejde, advokaten udfører for klienten, herunder "opdrag"⁴⁵ og "opgave". I forslaget er betegnelsen "sag" anvendt generelt. På samme måde betegner den tidligere udgave af AER advokatens betaling for sit arbejde som "salær", "vederlag" mv. Forslaget anvender "honorar" i stedet som samlebetegnelse overalt. Nummereringen af kapitler og enkeltbestemmelser er forenklet i forhold til nummereringen i de tidligere AER. "

---

⁴⁵ Det er et spørgsmål om ikke "opdrag" skulle vælges, se Mads Byde Andersen: "Advokatretten" (2005) side 210 ff. Betegnelsen "sag" har ikke noget klart juridisk indhold.

3. Præambel (AER 1)

3.1 Advokatens stilling i samfundet (AER 1.1)

AER 1.1 Advokatens stilling i samfundet

"Advokaten indtager i et retssamfund en særlig stilling.

Advokatens opgave er at fremme retfærdighed og modvirke uret.

Advokaten skal aktivt varetage og forsvare sin klients rettigheder og friheder samt være klientens rådgiver.

Advokaten skal ved sin repræsentation af klienten iagttage fortrolighed samt bevare sin uafhængighed og integritet, herunder i forhold til staten.

Advokaten har juridiske og etiske forpligtelser over for klienten.

Advokaten skal også under udførelsen af sine pligter for klienten udvise den nødvendige respekt over for personer og myndigheder, som advokaten har kontakt med på klientens vegne."⁴⁶

En enkelt afgørelse kan illustrere en af de grundlæggende regler:

Københavns Byrets dom af 20. oktober 2009 i sag nr. BS 37A-2840/2008 - Advokatnævnets kendelse af 22. april 2008

Advokat X bistod sin klient Selskab Z med gennemførelse af ejendomsoverdragelser og byggeprojekter samt stiftelse af andelsboligforeninger. I forbindelse hermed udfærdigede advokat X til fordel for sin ægtefælle, advokat Y, en aftale om køb af nogle andelslejligheder. Retten fandt som Advokatnævnet, at det aldrig havde været meningen, at advokat Y skulle flytte ind i lejligheden, og at der derfor var tale om en proforma aftale. Advokat X havde tilsidesat god advokatskik, ved at udfærdige dokumenterne til aftalen.

Bestemmelsen var tidligere bredere og mere programagtig, men er ved seneste ændring blevet "moderniseret". Betydningen af "indledende slagord" skal dog ikke undervurderes, hvilket kom til udtryk i en kommentar efter ændringen i Økonomisk Ugebrev⁴⁷. Det er ikke nogen skade til, at der gøres opmærksom på "gamle dyder". Det er for nogen ikke åbenbart, hvad der er "Rechtsanwalt" og "Linksanwalt"⁴⁸

Det er ikke umiddelbart flatterende, at forfægte et synspunkt, der af domstolene afvises efter DL 5-1-2.⁴⁹

---

⁴⁶ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 26ff.

⁴⁷ Økonomisk Ugebrev 11-19 marts 2012: "Advokatetiske regler dropper samfundsansvar". Det var på ingen måde intentionen med en moderniseret formulering.

⁴⁸ En opdeling, der blev anvendt af Advokatsamfundets tidligere generalsekretær Detlef Thomsen.

⁴⁹ Jf. f.eks. U.2012.1964Ø

Denne indledende bestemmelse fremhæver stadig nogle af advokatens kendemærker, hvor et grundlæggende er:

3.1.1 Uafhængighed

Et helt afgørende forhold, der adskiller den praktiserende advokat fra andre rådgivningserhverv er, at advokaten er *ubetinget* uafhængig af særinteresser, der kan påvirke rådgivningen.

Den ubetingede uafhængighed må alene efter forholdets natur modificeres, når der er tale om en intern firmaadvokat, men denne gruppe advokater er også underlagt de advokatetiske regler⁵⁰. Dog giver gruppens særlige forhold anledning til en nuancering af bl.a. uafhængighedskravet, men det gælder Firmaadvokaternes særlige forhold er i øvrigt ikke særskilt behandlet i det følgende.

Advokaten skal ved opretholdelse af sin hæderlighed og personlige integritet altid sikre at bevare sin klientens tillid. Dette sker ved den faglige kompetente rådgivning, ved alene at varetage klientens interesser og ved i øvrigt at følge god advokatskik.

Advokatens uafhængighed og klientens tillid er advokatstandens grundpiller. Kravene til advokatens opretholdelse heraf er derfor store.

Selv om det er klienten, der bestemmer og sætter grænser for bemyndigelsen, så er det aldrig klienten, der bestemmer over advokatens handlinger. Klienten kan have sine ønsker og kan stille sine krav – men det er i den sidste ende advokaten, der i forhold til god advokatskik og egen moral afgør, hvorledes der advokatorisk skal handles - og det er også advokatens ansvar.

En advokats forpligtelser i forbindelse med optræden som ”uafhængig og uvildig”, for eksempel i forbindelse med en advokatundersøgelse, er indirekte blevet belyst i **Kendelse af 7. juni 2012 i sagerne 2010-02-0540 og 0541**, en plenumafgørelse, hvor flertallet på 13 medlemmer fandt, at en konkret advokatundersøgelse var at ligne med et responsum/partsindlæg, og derfor kunne advokaterne ikke bebrejdes, at de ikke havde hørt de bestyrelsesmedlemmer, der var undersøgelsens genstand. Mindretallet fandt, at det var grundlæggende, at advokater som led i en advokatundersøgelse gennemfører høring af de involverede parter.

Bruger man sin titel og skilter med uafhængighed og uvildighed – så forpligter det.⁵¹

---

⁵⁰ Det anførte gælder ikke ved møde for Den Europæiske Unions Domstol – se Carl Christian von Sholten Illum: "Den etiske stedsans" Advokaten 01/14 side 42.

⁵¹ Kendelsens genstand – advokatundersøgelse – er et eksempel på de nye områder, som advokatetikken skal forholde sig til, og områder hvor de delvist kasuistiske Advokatetiske Regler ikke er dækkende. Danske advokater har i april 2012 udarbejdet "Advokatundersøgelser. Praktisk vejledning til udførelse af advokatundersøgelser". Dokumentet er tilgængeligt på Danske Advokaters hjemmeside. Der kan henvises til omtalte af kendelsen i Advokaten 02/13 side 9f: "Kodeordet er forsigtighed" og artiklerne i Advokaten 02/13 side 12, interview med advokat Jens Christensen: "Advokaten skal spille med sordin" og om bankkrisens side 14ff, interview med advokat Lars Lindencrone Petersen: Ambitioner på udebane kostede flere banker livet".

3.1.2 Advokaten kan som hovedregel sige nej – Rpl. § 125

Retsplejelovens § 125 har følgende ordlyd:

"En advokat er kun i de tilfælde, hvor loven indeholder særlige bestemmelser derom, forpligtet til at påtage sig udførelsen af en retssag."

Denne frihed til *ikke* at påtage sig en sag gælder i enhver situation, hvor der ikke ifølge særlig lovhjemmel, som bl.a. for beskikkede advokater, er en specifik pligt til at påtage sig varetagelsen af en klients interesser.

3.1.3 ADVOKAT er et brand, der er beskyttet - og skal beskyttes!

Beskyttelsen er selvfølgelig et værn for professionen, men det er væsentligere, at det er et værn for retssikkerheden og for brugerne af retssystemet.

Advokater overtræder ikke Retsplejelovens § 120, stk. 2, jf. stk. 1 – det gør andre, men den er væsentlig for retssikkerheden:

Retsplejelovens § 120

Personer, der ikke har fået beskikkelse som advokat, og personer, der er udelukket fra at udøve advokativirksomhed, eller hvis ret hertil er ophørt i medfør af denne lov, må ikke betegne sig som advokat eller benytte en anden betegnelse, der er egnet til forveksling hermed. En advokat, der har deponeret sin beskikkelse i Justitsministeriet, må ikke betegne sig som advokat i forbindelse med forretningsforhold.

Stk.2. Overtrædelse af bestemmelserne i stk. 1 straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Det er dog en slags tilsidesættelse af god advokat skik, når ikke advokater bruger ”lånte fjer” og på forskellig måde vil fremstå som advokater.

Der kan bl.a. henvises til **U.2002.930Ø**, **U.2002.939Ø**, og **U.2012.1058Ø**, hvor der pålægges bøder for misbrug af advokattitlen.

3.1.4 Efteruddannelse for at bevare brandet

Retsplejelovens § 126 stk. 5 er anført:

Stk.5. Enhver advokat og advokatfuldmægtig skal løbende deltage i efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet. En advokat skal afholde udgifterne her til for en fuldmægtig, der er autoriseret hos advokaten. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom."

Hertil knytter sig bekendtgørelse 820 af 25. juni 2010 om løbende obligatorisk efteruddannelse for advokater og advokatfuldmægtige.

En manglende opfyldelse af efteruddannelseskravene er en tilsidesættelse af god advokatskik. Der er afsagt en række kendelser herom af Advokatnævnet i de sager, der er rejst af Advokatrådet efter udløb af den første 3 års periode 31.12.2011.⁵²

Københavns Byrets dom af 10. september 2013 i sag BS 37A-5833/2013 – Advokatnævnets kendelse af 27. november 2012 og **Københavns Byrets dom af 13. september 2013 i sag BS 156-2380/2012** – Advokatnævnets kendelse af 5. november 2012 stadfæster overordnet retsstillingen.

---

⁵² Sekretariatschef Nicolai Pii har redegjort herfor i Advokaten 09/12 side 42 "Når den obligatoriske efteruddannelse mangler"

4. Retsplejelovens regler om god advokatskik (AER 2)

Her gentages i sammenskreven form ovennævnte bestemmelse fra Retsplejeloven.⁵³

AER 2.1

"Advokaten skal i medfør af Rpl. § 126, stk. 1, udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. En advokat må i medfør af Rpl. § 126, stk. 4, heller ikke uden for sin advokatvirksomhed, i forretningsforhold eller i andre forhold af økonomisk art, udvise en adfærd, der er uværdig for en advokat."

Om rollerne for Advokatrådet og Advokatnævnet i relation til god advokatskik anføres:

AER 2.2

"Advokatrådet fører tilsyn med, at advokater overholder reglerne om god advokatskik. Advokatnævnet, der behandler klager over advokater, fastlægger det nærmere indhold af Retsplejelovens standard for god advokatskik og tildeler disciplinære sanktioner i henhold til Rpl. kapitel 15 b."

---

⁵³ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 30ff-

5. De Advokatetiske Reglers status og formål⁵⁴ (AER 3)

AER 3.1 Reglernes status

"De advokatetiske regler gælder for alle advokater, uanset om de udøver advokatvirksomhed eller er ansat i virksomheder eller organisationer, der ikke kan udøve advokatvirksomhed, jf. Rpl. § 124. Reglerne udtrykker de krav, som under hensyn til advokaters særlige stilling i samfundet og på baggrund af Advokatnævnets og domstolenes praksis efter Advokatrådets opfattelse stilles til advokaters professionelle standard og etik under deres udøvelse af virksomhed under brug af advokattitlen."

AER 3.2 Reglernes formål

"Disse regler skal tjene til vejledning for advokaterne, deres klienter og offentligheden med hensyn til de pligter af advokatetisk art, der påhviler advokater, når de udøver virksomhed under brug af advokattitlen. Reglernes formål er tillige at udgøre et bidrag til Advokatnævnets fastlæggelse af Retsplejelovens standard for god advokatskik."⁵⁵

AER er, som anført, ikke bindende for Advokatnævnet og domstolene. Advokatnævnet skal alene følge – og udfylde – den retlige standard i Retsplejelovens § 126. Det er Advokatnævnet, som vurderer om "god advokatskik" er tilsidesat.

Dette kan medføre, at der i praksis kan ske tilsidesættelse af god advokatskik, selv om forholdet ikke rammes af de af Advokatrådet fastsatte etiske regler. Det kan endvidere ske, at Advokatnævnet (domstolene) på grundlag af Retsplejelovens § 126 ikke mener, at god advokatskik er tilsidesat, selvom forholdet umiddelbart rammes af AER. I disse – heldigvis ret sjældne - situationer er det således Advokatnævnets (domstolenes) opfattelse, der er gældende.

I en principiel kendelse af 2. oktober 1992, refereret i Advokatbladet 1993 K 2, udtalte Advokatnævnet:

"..at det ved behandlingen af klagesager alene er Advokatnævnets opgave at afgøre, om advokaten har overtrådt Rpl. § 126, stk. 1, men det er uforment at tage konkret stilling til, om advokaten har overtrådt Advokatrådets regler."

I Østre Landsrets dom af 22. december 2008, udtalte landsretten:

Østre landsrets dom af 22. december 2008 – B-1223-08 – Advokatnævnets kendelse af 23. februar 2007

Advokat A gjorde bl.a. gældende, at de advokatetiske regler ikke fandt anvendelse i egne sager, der alene er reguleret af straffelovens injuriebestemmelser. Forholdet blev henført til Retsplejelovens § 126 stk. 1 og

⁵⁴ Grundlaget for AER er Vedtægten for Det Danske Advokatsamfund § 31– jf. senest Bekendtgørelse nr. 907 af 16. september 2009, jf. yderligere ovenfor.

⁵⁵ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 35ff.

landsretten anførte: *"For så vidt angår spørgsmålet om anvendelsen af Advokatnævnets [skulle nok have været Advokatrådets] "Advokatetiske regler" punkt 5.4.3 bemærker landsretten, at Advokatnævnet ikke i sin kendelse har henvist hertil, og at disse regler i øvrigt alene er vejledende"*

Det er på den baggrund, at det er væsentligt som advokat at følge Advokatnævnets afgørelser og de afgørelser, der fremkommer i sagerne indbragt for domstolene.

Der er i praksis stort sammenfald mellem Advokatnævnets praksis og de advokatetiske regler. Når der i de gengivne afgørelser til tider sker ophævelse af Advokatnævnets afgørelser ved domstolene, er det ofte udtryk for, at forholdet faktisk er anderledes oplyst for domstolene, end det var for Advokatnævnet – sjældnere, at domstolene har en anden vurdering af samme faktiske omstændigheder i relation til "god advokatskik".

Regelgrundlaget var til pådømmelse i følgende sag:

Retten i Randers dom af 25. oktober 2011 i sag BS 7/1985/2010 – Advokatnævnets kendelse af 27. september 2010.

Advokat H bistod K i forbindelse med en bodeling. Advokat A havde mundtligt meddelt K, at arbejdet i forbindelse med bodelingen ville koste ca. 10.000 kroner. Hverken advokat H eller K erindrede, om overslaget var afgivet inklusive eller eksklusivt moms. Advokatnævnet havde ikendt advokat A en bøde på 15.000 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik.

For byretten gjorde advokat A gældende, at en mundtlig prisoplysning efterfulgt af klientens bekræftelse, er en bindende aftale efter DL 5-1-1. Advokat A gjorde endvidere gældende, at der var givet prisoplysning i overensstemmelse med DL 5-1-1. Danske Lovs bestemmelser har forrang for Advokatrådets regler.

Advokat A gjorde endvidere gældende, at der var givet prisoplysning i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 1372 af 16. december 2009 om tjenesteyders pligt til at give oplysninger til tjenestemodtagere.

Retten udtalte, at det er uden betydning for vurderingen af sagsøgerens adfærd efter Retsplejelovens § 126, stk. 1, om der er gået en gyldig aftale eller ej. Retten udtalte også, at mindstekravene i bekendtgørelse 1372/2009 ikke er til hinder for, at Advokatrådet vedtager strengere regler for sine medlemmer.

6. Reglernes anvendelsesområde (AER 4)

AER 4.1

”Disse regler finder anvendelse ved advokaters udøvelse af virksomhed under brug af advokattitlen i Danmark og ved danske advokaters udøvelse af sådan virksomhed i udlandet.”

AER 4.2

”For advokaters grænseoverskridende virksomhed inden for EU gælder tillige den af CCBE vedtagne Code of Conduct for lawyers in the European Union.”^{56 57}

---

⁵⁶ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 39ff.

⁵⁷ Det er væsentligt at erindre, at advokaten ved grænseoverskridende advokatrådgivning skal holde sig alle de berørte jurisdiktioners Advokatetiske regler for øje – og så selvfølgelig (!) også sikre sig, at der ikke rådgives om fremmed ret, hvor den rådgivende advokat ikke har den fornødne viden.

7. Tavshedspligt (AER 5)

AER 5.1

"Fortrolighed er en betingelse for advokatens virke og en grundlæggende pligt og ret, som skal respekteres ikke kun i det enkelte individs, men også i retssamfundets interesse.

Det er derfor afgørende, at en advokat kan modtage oplysninger om forhold, som klienten ikke ville betro andre, og at advokaten kan gøres bekendt med oplysningerne i fortrolighed.

Advokaten skal behandle alle oplysninger, han som led i sit virke bliver bekendt med, fortroligt."

AER 5.2

"Tavshedspligten gælder uden tidsbegrænsning."

AER 5.3

"Advokaten skal sikre, at advokatens autoriserede fuldmægtige, partnere, jf. Rpl. § 124 c, stk. 1, nr. 2, personale og andre, som i øvrigt beskæftiges i advokatvirksomheden, gøres bekendt med, at de pågældende har samme tavshedspligt som advokaten, uanset om de er advokater eller ikke."

AER 5.4

"Når advokater udøver advokatvirksomhed i et fællesskab, i et advokatselskab, jf. Rpl. § 124, eller i kontorfællesskab, gælder reglerne i 5.1-5.3 for fællesskabet, advokatselskabet og kontorfællesskabet og i det indbyrdes forhold mellem dets deltagere, herunder ansatte advokater. Tilsvarende gælder reglerne i 5.1-5.3 for andre samarbejder, samvirker og fællesskaber mellem advokater eller advokatvirksomheder, såfremt de i forhold til tredjemand fremtræder som et fællesskab eller en advokatvirksomhed." ⁵⁸ ⁵⁹

Der findes ingen samlet speciel lovregler om advokaters tavshedspligt og dens grænser, men tavshedspligten er ud over i AER fastslået ved en henvisnings i Retsplejelovens § 129:

"Straffelovens §§ 144, 150-152 og 155-157 finder tilsvarende anvendelse på advokater samt deres autoriserede fuldmægtige, partnere, personale og andre, som i øvrigt beskæftiges i advokatvirksomheden."

Det er her specialet Straffelovens § 152, der er af interesse⁶⁰:

---

⁵⁸ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 42ff.

⁵⁹ DA.bemærk.2011 anfører vedr. AER 5.4: "Se **U 2005.1403V**: Oversigt over medarbejdere i et samarbejde kunne ses på hjemmeside, og der var angivet kontor i fem byer – statueret, at samarbejdet i forhold til tredjemand fremtrådte som et fællesskab eller en virksomhed." Det angives videre, at Advokatnævnets i en kendelse af 30. november 2010 har lagt til grund, at et samarbejde i forhold til tredjemand fremtrådte som et fællesskab.

⁶⁰ De øvrige bestemmelser er:

§ 144: Den, der i udøvelse af dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv, uberettiget modtager, fordrer eller lader sig tilsige en gave eller anden fordel, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

§ 150

Når nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, misbruger sin stilling til at tvinge nogen til at gøre, tåle eller undlade noget, straffes han med fængsel indtil 3 år.

§ 151

§ 152

Den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Stk.2. Begås det i stk. 1 nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, eller foreligger der i øvrigt særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 2 år. Som særligt skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor videregivelsen eller udnyttelsen er sket under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.

Stk.3. En oplysning er fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

Tavshedspligten er uløselig knyttet til tillidsforholdet mellem advokat og klient⁶¹, og det må antages, at denne pligt er så rodfæstet hos advokaterne, at tilsidesættelser heldigvis ikke er hyppige.

Den svenske højesteretsdommer Stefan Lindskog har i et karakteristisk tillæg til nedennævnte i øvrigt enstemmige afgørelse fra Högsta domstolen i marts 2010⁶² anført:

"Skyddsintresset

Det sekretessintresse som bildar utgångspunkten för Högsta domstolens avgörande handlar inte bara om att till en klient hänförlig information ska skyddas i det enskilda fallet utan också om att grundlägga ett förtroende för en viktig rättsstatlig princip, nämligen att rätten att få råd och biträde av en kompetent och oberoende advokat (jfr artikel 6.3 c) i Europakonventionen) innefattar i princip full sekretess med avseende på sådan information som advokaten till följd av uppdraget får i ärendet. Om inte den som behöver advokathjälp kan lita på advokatsekretessen kan han inte sägas ha den tillgång till advokat som ska finnas i en rättsstat."⁶³

Den, som tilskynder eller medvirker til, at nogen, der er underordnet vedkommende i offentlig tjeneste eller hverv, forbyrder sig i denne tjeneste, straffes, uden hensyn til om den underordnede kan straffes eller på grund af vildfarelse eller af andre grunde er straffri, efter den for den pågældende forbrydelse gældende bestemmelse.

§ 155

Misbruger nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, sin stilling til at krænke privates eller det offentliges ret, straffes han med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Sker det for at skaffe sig eller andre uberettiget fordel, (668) kan fængsel indtil 2 år anvendes.

§ 156

Når nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, nægter eller undlader at opfylde pligt, som tjenesten eller hvervet medfører, eller at efterkomme lovlig tjenstlig befaling, straffes han med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Udenfor foranstående bestemmelse falder hverv, hvis udførelse hviler på offentlige valg.

§ 157

Når nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, gør sig skyldig i grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed i tjenestens eller hvervets udførelse eller i overholdelsen af de pligter, som tjenesten eller hvervet medfører, straffes den pågældende med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Uden for foranstående bestemmelse falder hverv, hvis udførelse hviler på offentlige valg.

⁶¹ I **Retten i Odensens dom af 15. november 2013 i sag BS 8-1872/2012** – Advokatnævnets afgørelse 4. september 2012 -blev en kendelse ophævet, da de oplysninger, der var det centrale i sagen kunne hentes af alle ved aktindsigt – men Advokatnævnet havde fundet, at videregivelse af oplysninger, der kontraktligt skulle hemmeligholdes, fra den ene af advokatens to klienter til den anden var i strid med god advokatskik, da det krænkede tredjemands ret efter kontrakter.

⁶² **Högsta Domstolens beslut af 4. marts 2010 i sag Ö 2144-09**

⁶³ Søren Jenstrup har i Advokaten 02/11 side 5 dels behandlet andre erhvervs tavshedspligt, og ligeledes det fundamentale i advokaters.

Der forekommer dog i Danmark helt særlige situationer, som det fremgår af **U.2002.1531H**, hvor tavshedspligten **ikke gælder**, men hvor straffelovens § 152 e giver mulighed for en ophævelse. Bestemmelsen lyder:

*"Bestemmelserne i §§ 152-152 d omfatter ikke tilfælde, hvor den pågældende:
1)er forpligtet til at videregive oplysningen eller
2)handler i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv"*

En sådan situation blev fundet at foreligge i

U.2002.1531H - Advokatnævnets kendelse af 6. april 2000

I slutningen af 1998 foretog entreprenør T eller af ham kontrollerede selskaber omfattende opkøb af aktier i to ejendomsselskaber, hvilket gav anledning til betydelig opmærksomhed på aktiemarkedet og i medierne. Den 4. januar 1999 modtog advokat A fra advokat B, der var advokat for T og tilknyttet samme advokatfirma som A, i fortrolighed oplysning om, at pensionsforsikringsselskabet PFA stod bag aktieopkøbene, idet disse blev foretaget med midler stillet til rådighed af en udenlandsk bank, over for hvilken PFA havde afgivet garanti. I en tv-udsendelse den 6. januar udtalte T, at »der ikke er danske penge i det her«. Efter at T og den direktør i PFA, som B havde kontakt med, havde fastholdt, at PFA fortsat ikke ønskede at stå frem, afbrød B samarbejdet med T, hvilket blev meddelt offentligheden. På en generalforsamling i det ene ejendomsselskab den 14. januar fremkom T ikke som bebudet med oplysning om, hvem der stod bag aktieopkøbene. Advokat A rettede herefter den 16. januar henvendelse til formanden for Københavns Fondsbørs' bestyrelse, til hvem han fortalte, at det var PFA, som stod bag T. Dette førte til, at Fondsbørsens direktør rettede henvendelse til den administrerende direktør for PFA, og få dage efter blev det afsløret, at de af PFA afgivne garantier var falske. I marts 1999 rejste Advokatrådet for Advokatnævnet sag mod advokat A for at have tilsidesat god advokatskik ved at bryde sin tavshedspligt, og Advokatnævnet idømte i medfør af Retsplejelovens § 147 c, stk. 1, A en bøde på 2.500 kroner. Denne afgørelse indbragte advokat A for domstolene. Landsretten ophævede Advokatnævnets afgørelse med henvisning bl.a. til, at T's udtalelser til offentligheden for advokat A måtte fremstå som løgnagtige, at der forelå risiko for, at T bevidst vildledte markedet, jf. straffelovens § 296, at der var tale om omfattende aktiehandler, at henvendelsen skete til formanden for Fondsbørsens bestyrelse, og at det på denne baggrund var tilstrækkeligt godtgjort, at advokat A havde handlet i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse, jf. straffelovens § 152 e, nr. 2. Højesteret tilføjede, at advokatfirmaets bistand til T ikke havde forbindelse med retssager, at henvendelsen til formanden for Fondsbørsens bestyrelse måtte sidestilles med en anmeldelse til vedkommende myndighed, og at det måtte forventes, at Fondsbørsen ville søge forholdet afklaret ved henvendelse til PFA, således som det også skete. Højesteret tiltrådte herefter, at advokat A's anmeldelse til Fondsbørsen ikke efter straffelovens § 152, stk. 1, sammenholdt med § 152 e, nr. 2, var

uberettiget, og den derfor heller ikke kunne anses for at være i strid med god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126, stk. 1. (Dissens).⁶⁴

Men – det må henregnes til undtagelsen.

De følgende afgørelser er "normalsituationen", hvor der er sket tilsidesættelse af god advokatskik **over for klienten**.

Østre Landsrets dom af 10. juni 2002 i sag B-2110-01 – Advokatnævnets kendelse af 15. juni og 5. december 2001

Tilsidesættelse af god advokatskik ved som advokat for kommanditselskab at have oplyst skyldner, der var til møde hos advokat A med henblik på underskrivelse af frivilligt forlig, at skyldnerens tidligere samlever var blevet indkaldt til fogedretten af kommanditselskabet.

Oplysningen til skyldneren blev afgivet af advokat A uden at skyldneren havde spurgt til andre sager vedr. kommanditselskabet. Advokat A spurgte om skyldneren stadig var samlever med klageren, og denne svarede nej. Advokat A fortalte af sig selv, at han netop havde sendt sagen med skyldnerens tidligere samlever til fogedretten, og at hun nok ville blive indkaldt snarest.

Advokatnævnet fandt, at der var handlet i strid med god advokatskik og ikendte bøde på 3.000 kroner som landsretten stadfæstede.

[I dag svarede til 5.000 kroner. Det er dog ikke åbenbart, at bøden ville blive på dette lave niveau]

Vestre Landsrets dom af 8. juni 2007 i sag B-1606-06. Advokatnævnets kendelse af 15. juli 2006

Advokat A havde videregivet fortrolige oplysninger om bl.a. en persons religiøse tilhørsforhold.

Landsretten udtalte, at en persons religiøse tilhørsforhold må opfattes som et forhold af privat karakter, uanset at nogle personer med tilknytning til en trosretning måtte vælge at lade deres tilhørsforhold være offentligt kendt. En oplysning om klientens religiøse overbevisning, der er givet advokaten i forbindelse med dennes bistand til klienten, er således omfattet af advokatens pligt til fortrolighed.

Advokatnævnet tilkendte advokat A en irettesættelse. Landsretten stadfæstede afgørelsen.

7.2 Angreb på tavshedspligten

Der kan være **angreb på tavshedspligten** fra for eksempel politi og anklagemyndighed – ja også fra advokater⁶⁵. Dette kan ske ved indkaldelse som vidne, ved indgreb i meddelelshemmeligheden, ved ransagning og ved beslaglæggelse.⁶⁶

---

⁶⁴ Noter i dommen henviser til: Betænkning 216/1962 s. 21 ff., Betænkning 998/1984 s. 99 ff., 156 ff., 190 ff., FT 1985-86, A sp. 257 ff., Betænkning 1379/1999 s. 34 ff., 100 f, 109, Axel H. Pedersen: Indledning til Sagførergeringen (1951) s. 122 f, 127 f, 134 ff., Østergaard i Advokatbladet 1972 s. 129 ff., Holm og Spang-Hanssen: God Advokatskik (1997) s. 62 ff., Rothe i Festskrift i anledning af Grundlovens 150 års jubilæum (Advokatsamfundet, juni 1999) s. 9 f, Greve m.fl.: Kommenteret Straffelov, Speciel del (7. udg. 2001) s. 104 f, 108 f, Steen Hansen i R & R 1963 s. 326 f, Sysette Vinding Kruse: Revisors Strafansvar (1987) s. 112 f, Langsted i R&R 1990 s. 13 f, Langsted m.fl.: Revisoransvar (1997) s. 275.

Værnet mod angreb – men også indskrænkninger i forhold til udgangspunktet i straffeloven og i AER - udgøres af de grænser i relation til vidnepligt der fremgår af Retsplejelovens § 170.

”Mod dens ønske, http://jura.karnovgroup.dk/document/7000509768/5?versid=197-1-2001-LBKG20111063_NKAR749#LBKG20111063_NKAR749 som har krav på hemmeligholdelse, må vidneforklaring ikke afkræves præster i folkekirken eller andre trossamfund, læger, forsvarere, retsmæglere og advokater om det, som er kommet til deres kundskab ved udøvelsen af deres virksomhed.

Stk.2. Retten kan pålægge læger, retsmæglere og advokater, bortset fra forsvarere i straffesager, at afgive vidneforklaring, når forklaringen anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettigede til, at forklaring afkræves. Sådant pålæg kan i borgerlige sager ikke udstrækkes til, hvad en advokat har erfaret i en retssag, som har været betroet ham til udførelse, eller hvori hans råd har været søgt.

.....

Stk.4. Reglerne i stk. 1-3 gælder også for de pågældende personers medhjælpere.”

Som det fremgår, er der desværre ikke tale om et absolut værn, men bestemmelsen må fortolkes så indskrænkende, at undtagelserne kan sammenlignes med **U.2002.1531H**, og de overvejelser, der skal foretages, skal være på samme niveau.

Som konsekvens af reglen i Retsplejelovens § 170 er der tilsvarende værn for tavshedspligten, hvis det der er tale om indgreb i meddelelseshemmeligheden (§ 782 stk. 2), ransagning, (§§ 794 stk. 3, 795 stk. 2, 799 stk.1) og beslaglæggelse (§§ 802 stk. 4 og 803 stk. 2).

Et eksempel på et ”angreb” blev afgjort af **Østre Landsret i kendelse af 2. maj 2012 5. afd. S-1171-12**, hvor advokaten blev fritaget for at vidne, da det ikke blev fundet, at forklaringen var ”af afgørende betydning for sagens udfald”. Sådanne afgørelser er naturligt meget konkrete, men det er vigtigt, at advokaterne modsætter sig ethvert tvivlsomt angreb på tavshedspligten – og selvfølgelig lader retten afgøre spørgsmålet.

Hvis der foretages ransagning på et advokatkontor, så er tavshedspligten truet – og den skal værnes også i en sådan situation. Et sådant værn blev givet af **Högsta domstolen i Sverige**⁶⁷.

Sagens omstændigheder var: En advokat på et større kontor var sigtet sammen med nogle klienter i relation til et selskab, hvor advokaten sad i bestyrelsen, og der blev foretaget

---

⁶⁵ De specielle trusler mod tavshedspligten, der udspringer af skattekontrollovens bestemmelser om oplysningspligt er behandlet af Sussie Sandra Suhr: Pligt til tavshed eller oplysning”, Advokaten10/2012 s.36 ff, med yderligere henvisninger. Vedr. Ransagning kan endvidere henvises til U.1984.292H.

⁶⁶ Der kan bl.a. henvises til: U.1984.1023Ø, U.1995.711/1Ø, U.1997.1115Ø, U.2002.1531H, U.2004.2814V, Tfk.2005.487V, U.2008.2283V, U.2009.2615H, U.2011.1537V.

⁶⁷ Högsta Domstolens beslut af 4. marts 2010 i sag Ö 2144-09 og tilgængelig på nettet. Dommen er enstemmig, men der er dog et tillæg af Justitierådet Stefan Lindskog, der indeholder tungtvejende overvejelser om advokatstanden i flere relationer, der alle af ham blev fundet at være af betydning ved afgørelsen. Det er en fornøjelse at se en højesteretsdommer med en fortid i advokatverdenen, der bevarer sin loyalitet – og frem for alt sit engagement i god advokatskik.

ransagning på advokatkontoret. Højesteret gav for det første advokatkontoret ret til at anfægte ransagningen på egne vegne – og det gjorde de, hvilket er afgørende. På trods af, at der var et klart anerkendelsesværdigt formål med ransagning og beslaglæggelse fra anklagemyndighedens side mod advokaten, så gik tavshedspligten forud. De oplysninger, som advokaten havde fået af de medsigtede klienter var beskyttelsesværdige også selv om advokaten selv var sigtet. Overvejelserne fik højesteretsdommer Stefan Lindskog til at anføre i tillæggets pr. 24: "Oavsett hur fråge- och beslagsförbuden regleras kommer emellertid dessvärre en kriminell advokat alltid att i vissa fall kunna dra fördel av sin klients sekretesskydd. Det får emellertid antas sådan kriminalitet är mycket ovanlig. Och när en advokat drar fördel av klientens sekretesskydd är det ett pris som man har att acceptera för att kunna upprätthålla en viktig rättsstatlig princip."

Den svenske afgørelse understøttes nu i en vis grad af **ROBATHIN v. AUSTRIA** (EMD af 3. juli 2012 i Application no. 30457/06 – afgjort med stemmerne 5-2) , hvor der også var en sigtelse mod en advokat, men EMD går ikke nær så langt som den svenske højesteret i beskyttelsen af advokaters tavshedspligt. Udgangspunktet i denne sag er også anderledes, idet der her er tale om en sigtelse alene mod advokaten – og ikke mod advokatens klienter.

Advokaten var sigtet for økonomiske forbrydelser overfor to klienter, og der blev i den forbindelse gennemført ransagning, og der blev sikret og beslaglagt ikke alene de data, der relaterede til de to klienter, der skulle være forurettede, men af alle advokatvirksomhedens data. Herved bliver politiet bekendt med oplysninger, der var om andre klienter og tavshedspligten bliver brudt, men det er ikke tavshedspligten for en advokat som sådan, der bedømmes, men tavshedspligten i sammenhæng med, hvad der er nødvendig i et demokratisk samfund, jf. art. 8, når der foretages indgreb:

Art. 8 stk.1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

Stk.2. Ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Domstolen foretog en gennemgang af alle dele af forløbet, herunder de garantier, der specielt var for advokater i den østrigske lovgivning, og alle dommerne var enige om de var overholdt.

Udgangspunktet for flertallet var spørgsmålet om, hvorvidt betingelserne om proportionalitet i art. 8 var opfyldt. I denne sammenhæng inddrager flertallet (§ 41) spørgsmålet, om der var sammenhæng mellem det, som ransagningskendelsen lød på, og det der rent faktisk blev ransaget efter og beslaglagt, og rettens flertal vurderer afslutningsvis i §§ 51 og 52:

"51. In these circumstances, the manner in which the Review Chamber exercised its supervisory function is of particular importance. The Court notes that the Review Chamber gave only very brief and rather general reasons when authorising the search of all the electronic data from the

applicant's law office. In particular, it did not address the question whether it would be sufficient to search only those discs which contained data relating to "R." and "G.". Nor did it give any specific reasons for its finding that a search of all of the applicant's data was necessary for the investigation. Thus, the way in which the Review Chamber exercised its supervision in the present case does not enable the Court to establish that the search of all of the applicant's electronic data was proportionate in the circumstances.

52 However, the facts of the case show that the alleged criminal activities, necessitating a search warrant, related solely to the relationship between the applicant and "R." and "G." Thus, the Court finds that there should be particular reasons to allow the search of all other data, having regard to the specific circumstances prevailing in a law office. However, in the present case, there were no such reasons either in the search warrant itself or in any other document. In these circumstances, the Court finds that the seizure and examination of all data went beyond what was necessary to achieve the legitimate aim. It follows that there has been a violation of Article 8 of the Convention."

Retten kommer således frem til, at det under de givne omstændigheder var uacceptabelt at ransage og senere beslaglægge alle oplysninger hos en sigtet advokat, og ikke kun de dokumenter, der havde relation til sigtelse.

Afgørelsen udelukker ikke at en sådan ransagning og beslaglæggelse kunne gennemføres, men forudsætningen er, at det er nødvendige af de grunde, der er anført i art. 8, og der er ske en konkret vurdering heraf, der kan godkendes, jf. § 51. Tilsvarende synes forudsat i dansk ret og er lagt til grund i **Østre Landsrets kendelse af 8. januar 2013 i 8. afd. kære nr. S-3623-12** stadfæstede landsretten, at der ikke kunne ske beslaglæggelse hos et advokatfirma af klientmateriale selv om en advokat i firmaet var sigtet, da betingelserne i retsplejelovens § 170, stk. 2 ikke var opfyldt.⁶⁸

Som konsekvens af reglen i Retsplejelovens § 170 er der direkte begrænsninger ved indgreb i meddelelshemmeligheden, ransagning og beslaglæggelse, som angivet i de følgende citerede bestemmelser:

---

⁶⁸ jf. Karnovs note til § 802 stk. 4 og § 803 stk. 2, hvor det er anført: "Hvis meddelelserne eller materialet giver anledning til, at der rejses sigtelse for strafbart forhold mod den vidneudelukkede eller vidnefritagne person selv, er beslaglæggelse ikke udelukket." Det anførte tager imidlertid ikke stilling til indgrebets omfang.

§ 782 stk. 2. Telefonaflytning, anden aflytning, brevåbning og brevstandsning må ikke foretages med hensyn til den mistænkte forbindelse med personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne.

§ 794 stk. 3, 1. pkt. Findes der under ransagningen hos en mistænkt skriftlige meddelelser eller lignende, som hidrører fra en person, der efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen, må der ikke foretages ransagning heraf.

§ 795 stk. 2, 1. pkt. Hos personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen, er skriftlige meddelelser og lignende mellem den mistænkte og den pågældende person samt dennes notater og lignende vedrørende den mistænkte ikke genstand for ransagning.

§ 799 stk. 1. Såfremt det er af afgørende betydning for efterforskningen, at ransagningen foretages, uden at den mistænkte eller andre gøres bekendt hermed, kan retten, hvis efterforskningen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 180, § 183, stk. 1 og 2, § 183 a, § 186, stk. 1, § 187, stk. 1, §§ 191, § 192 b, stk. 1-3 eller 237, ved kendelse træffe bestemmelse herom og om, at reglerne i § 798, stk. 2, 1.-4. pkt., og stk. 3, fraviges. Dette gælder dog ikke med hensyn til ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som nogen, der efter reglerne i § 170 er udelukket fra eller efter reglerne i § 172 er fritaget for at afgive forklaring som vidne i sagen, har rådighed over. 1. og 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse på overtrædelser af straffelovens § 192 a, stk. 1, for så vidt angår overtrædelser vedrørende våben eller eksplosivstoffer, der på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade.

§ 802 stk.4. Skriftlige meddelelser eller lignende, som hidrører fra en person, der efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen, kan ikke beslaglægges hos en mistænkt. Det samme gælder materiale, som hidrører fra en person, der er omfattet af § 172, når materialet indeholder oplysninger, som den pågældende efter § 172 er fritaget for at afgive forklaring om som vidne i sagen.

§ 803 stk.2, 1. pkt. Hos personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen, er skriftlige meddelelser mellem den mistænkte og den pågældende person samt dennes notater og lignende vedrørende den mistænkte ikke genstand for beslaglæggelse.

§ 804 stk.4. Der kan ikke meddeles pålæg om edition, såfremt der derved vil fremkomme oplysning om forhold, som den pågældende ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jf. §§ 169-172.

Udgangspunktet er, at der ikke kan ske indgreb i tavshedspligten - men med de undtagelser, der følger af Retsplejelovens § 170. Det er efter dansk ret – og som det må udledes af dommen fra EMD – altså muligt at ransage og beslaglægge hos advokater. Spørgsmålet er herefter i relation til afgørelsen fra EMD, om der ved ransagning mod en advokat, der er sigtede, også kan ransages mod materiale, der ikke har sammenhæng med sigelsen. Det – og ransagning generelt mod en advokat – kræver at der tages begrundet stilling til betingelserne i art. 8 og dermed til proportionaliteten ud fra de retningslinjer, der fremgår af afgørelsen fra EMD, og det indebærer, at der, når der er fare for indgreb i tavshedspligten, stilles betydelige krav.

Det generelle krav til proportionaliteten er reguleret i Retsplejelovens af de næsten enslydende §§ 782 stk. 1, § 797 stk. 1 og § 805 stk. 1., og det er de afgørende bestemmelser i sammenhæng med begrundelsen og den særlige vurdering, der skal ske begrundet i tavshedspligten og Retsplejelovens § 170.⁶⁹

⁶⁹ § 782

Et indgreb i meddelelshemmeligheden må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

§ 797

ROBATHIN v. AUSTRIA må få betydning for domstolene, således at det ved indgreb overfor advokater klart angives, hvad der må ransages efter, hvorledes ransagningen forholder sig til Retsplejelovens § 170, og hvorfor det kan godkendes netop at foretage denne ransagning og muligt eventuelt undtagelsesvist at inddrage materiale, der er omfattet af advokatens tavshedspligt.

En af forudsætningerne for, at sagernes betydning i relation til tavshedspligt oplyses for domstolene er det materiale, som forelægges af anklagemyndigheden. Anklagemyndigheden må derfor have pligt til klart at tilkendegive overfor domstolene, at der er tale om indgreb mod en advokat eller advokatselskab, således at de specielle overvejelser i relation til tavshedspligt bliver foretaget. Det kunne med fordel overvejes at indføre pligt til advokatbeskikkelse ved behandling af sådanne sager.

Politiet, der gennemfører ransagningerne og beslaglæggelserne må ligeledes være fuldt opmærksomme på de begrænsninger, der følger af tavshedspligten, og især ved ransagning på øjemålet alene at sikre materiale og i alle tilfælde lade spørgsmålet foreligge domstolene.

Efter indgrebets gennemførelse må retten ved vurdering af, hvad der kan beslaglægges, vurdere omstændighederne igen, og igen specielt i relation til, om der er fare for krænkelse af tavshedspligten.

Et eksempel på, at der af retten er sket en formuleret proportionalitetsafvejning er **U.2002.2314V**, der dog ikke drejer sig om advokaters tavshedspligt ⁷⁰.

7.3. Forholdet til tredjemand

I følgende afgørelse er det ikke tavshedspligten over for klienten, men **over for tredjemand**, der behandles. Advokaten skal være opmærksom på, at de oplysninger, der modtages, kan være modtaget under omstændigheder, hvor også for eksempel modpartens oplysninger er beskyttede. I afgørelsen **U.2007.2331/1H**, var det personoplysninger i en børnefjernelse, der ifølge Højesteret kunne anvendes af den offentlige repræsentant, men afgørelse viser, at der også er en konflikt i forhold til andre end klienten.

"Klienten kan blive til tredjemand" i konkurssituationer, hvor der er flere modsatrettede regler i spil. De er behandlet af Lise Ravnkilde i Advokaten fra 2012, hvortil der henvises⁷¹. Det også her afgørende er, at advokaten sætter sig ind i reglerne med udgangspunktet: tavshedspligten skal værnes.

Ransagning må ikke foretages, såfremt det efter undersøgelsens formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som undersøgelsen må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

§ 805

Beslaglæggelse må ikke foretages, og pålæg om edition må ikke meddeles, såfremt indgrebet står i misforhold til sagens betydning og det tab eller den ulempe, som indgrebet kan antages at medføre.

⁷⁰ "Med hensyn til proportionalitetskravet, jf. Retsplejelovens § 782, stk. 1, bemærkes, at sagen angår forhold i forbindelse med driften af en almennyttig fond og drejer sig om sigtelser for uregelmæssigheder af et betydeligt omfang. Det offentlige har en legitim interesse i at kontrollere fondens drift, men den daværende ledelse af fonden har efter det oplyste ikke ønsket at medvirke under efterforskningen, der er foregået her i landet og i udlandet. Selv om der ved en udlevering af kopierne af e-mails til politiet måtte fremkomme oplysninger af privat karakter, vil en imødekommelse af anklagemyndighedens begæring ikke være et uforholdsmæssigt indgreb i forhold til de personer, det rammer, og Retsplejelovens § 782, stk. 1, er derfor ikke til hinder for indgrebet."

⁷¹ Lise Ravnkilde: "Tavshedspligt og konkursramte klienter", Advokaten 10/2012 side 40 ff. med henvisning til praksis på området.

I den følgende afgørelse er det oplysninger fra en kredsbestyrelse:

Retten i Viborgs dom af 16. december 2008 i sag BS 1-180/2008 – Advokatnævnets kendelse af 10. januar 2008

Ved Advokatnævnets kendelse af 10. januar 2008, blev advokat A tildelt en bøde på 20.000 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik ved at have fremsat ytringer om, at Advokat A var fuldt bekendt med de mange sager, de verserede mod Advokat B ved Advokatnævnet.

Advokat A var medlem af kredsbestyrelsen. Efter at have deltaget i forhandler i en bodelingssag, hvor et forlig ikke kunne opnås, sendte Advokat A et brev til Advokat B, hvoraf følgende fremgik:

"Som de ved, sidder jeg p.t. i kredsbestyrelsen, og jeg er således bekendt med de verserende klagesager, indgivet af Dem og mod Dem. Sagerne giver anledning til hovedrysten, det er faktisk utilstedeligt, at andre kolleger skal bruge så meget tid til en enkelt advokat, der ikke kan opføre sig kollegialt."

Advokatnævnet fandt, at Advokat A ved den udviste adfærd *"har handlet groft i strid med god advokatskik"* og tildelte Advokat A en bøde på 20.000 kroner. Under sagens behandling for Retten i Viborg fremlagdes korrespondance mellem Advokat A og Advokat B, herunder et brev fra Advokat A til Advokat B, hvori Advokat A tilkendegav, at hun ikke havde *"udtalt mig som kredsbestyrelsesmedlem og slet ikke på vegne af den samlede Kredsbestyrelsen"*, og *"jeg beklager, at jeg har inddraget Kredsbestyrelsen i sagen."*

Advokat A gjorde under sagen for byretten bl.a. gældende, at brevet alene var tiltænkt Advokat B personligt, at ytringen ikke var fremsendt som led i almindelig sagsbehandling, samt at **tavshedspligten** ikke var overtrådt, idet Advokat B selv var bekendt med det store antal klagesager, han havde part i. Byretten fandt, at Advokat A's ytringer fremtrådte som **henvisende til en viden**, som Advokat A havde fra sit virke som kredsbestyrelsesmedlem. Med denne begrundelse fandt retten, at advokat A havde handlet groft i strid med god advokatskik.

Retten fandt dog, at Advokat A kun burde pålægges en bøde på 10.000 kroner, idet bemærkninger alene var fremsat i et brev direkte stilet til Advokat B og således uden hensigt til at bemærkningerne skulle udbredes til andre, og under hensyntagen til, at Advokat A over for Advokat B havde beklaget sin udtalelse.

I en plenumafgørelse **Kendelse af 7. juni 2012 i sagerne 2010-02-0540 og 0541** fandt flertallet på 13 medlemmer, at en konkret advokatundersøgelse var at sammenligne med et resposum/partsindlæg, og at den omstændighed at klienten senere offentliggjorde undersøgelsen ikke kunne belastes de undersøgende advokater. Afgørelsen er også omtalt under det indledende afsnit om uafhængighed, 2.1.1.

7.4 Specielt for forsvarer og bistandsadvokater

Der findes specialregler om forsvareres og bistandsadvokaters behandling af materiale, som modtages i straffesager, jf. f.eks. Retsplejelovens § 729 a, og som følge heraf en del

straffesager om udlevering af oplysninger, men de er ikke medtaget her. I visse situationer forfølges tilsidesættelser ikke af anklagemyndigheden, men af advokatmyndighederne, som i følgende afgørelse.

Kendelse (plenumafgørelse) fra Advokatnævnet af 30. november 2010 i sag 2010-02-0138

Sagen vedrører uberettiget videregivelse af materiale modtaget af en bistandsadvokat B fra politiet, jf. Retsplejelovens § 741 c. Politiet havde før tiltalespørgsmålet var afgjort fremsendt samtlige sagsakter, som advokaten havde ladet forurettede og dennes værge gennemgå.

Sagen blev anmeldt til Statsadvokaten af forsvareren, der ønskede en undersøgelse af politiets og bistandsadvokatens håndtering af sagsakterne, den 10. september 2008. Statsadvokaten anmodede 27. november politiet om en redegørelse og undersøgelse af B's håndtering af sagsakter.

B blev afhørt som sigtet, den 23. januar 2009.

Den 4. maj 2009 indstillede Statsadvokaten at der blev rejst tiltale, men 25. maj 2009 meddelte Rigsadvokaten, at Rigsadvokaten ikke fandt fuldt tilstrækkeligt grundlag for at rejse tiltale og samme dag orienteredes Advokatrådet.

Advokatrådet rejste sagen for nævnet 26. januar 2010.

Flertallet på 16 indtog et formelt synspunkt; sagsakter må ikke udleveres og/eller andre må ikke gøres bekendt med indholdet. Det han fik, var "for meget", og det var politiets fejl, men:

*"Vi finder, at indklagede burde have gjort sig bekendt med materialet inden han lod forurettede og hendes forældre gennemgå det. Herved ville han forholdsvis nemt kunne have konstateret, at det var materiale, som forurettede og hendes forældre ikke havde adgang til. **Ved at undlade en sådan undersøgelse** inden han lod A's forældre se akterne finder vi, at indklagede har handlet i strid med god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126"*
(min fremhævelse)

I relation til sanktionsfastsættelsen gav nævnet til kende: *"at overtrædelsen som udgangspunkt er en alvorlig overtrædelse af god advokatskik, idet det kan have alvorlige konsekvenser for politiets efterforskning, at forurettede uberettiget bliver bekendt med f.eks. andres forklaring til politiet"*

Det henstår lidt uklart, hvorpå Advokatnævnet bygger den meget kategoriske udtalelse i relation til forurettede. Den tilkendegivne alvor blev dog konkret opvejset af *"det samlede tidsforløb, siden forholdet blev begået, herunder at indklagede i en længere periode var sigtet i sagen, og at der gik 8 måneder fra Advokatrådets modtagelse af sagen til klagen"*. Der blev tildelt en irettesættelse.

8. Navn m.m. (AER 6)

AER 6.1

”Advokatvirksomheders navn skal være egnet til entydigt og konkret at identificere den pågældende advokatvirksomhed, og det skal fremgå af navnet eller en tilføjelse dertil, at virksomheden er en advokatvirksomhed.”

AER 6.2

”Advokatvirksomheders navn og andre forretningskendetegn, derunder logo, må ikke være egnet til at give indtryk af, at advokatvirksomheden udøves af andre end dem, der efter Rpl. § 124, jf. § 124 c, kan være medejere af en advokatvirksomhed.”⁷²

Forbuddet mod sammenblanding af drift af anden virksomhed end advokatvirksomhed med virksomhed med et andet formål, men hvor der er advokater ansat, værnes af den nævnte bestemmelse i Retsplejelovens § 124, der dermed værner advokatbetegnelsen:

”Advokatvirksomhed må ud over i enkeltmandsvirksomhed eller i et fællesskab af advokater kun udøves af et advokatselskab, der drives i aktie-, anparts- eller kommanditaktieselskabsform (partnerselskabsform).

Stk.2. Et advokatselskab må alene have til formål at drive advokatvirksomhed. Et advokatselskab, der alene ejes af advokater, og hvis eneste formål og aktivitet er at eje aktier eller anparter i et andet advokatselskab, kan dog eje aktier eller anparter i et advokatselskab.

Stk.3. Uanset stk. 1 og 2 må foreninger, interesseorganisationer og lign. som mandatar udføre retssager for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde.”

Udover at fastsætte formen for advokatdrift angiver bestemmelsen også grænserne for, hvorledes advokatydelse kan tilbydes.

De samlede regler, reglerne om advokatselskaber, fremgår af Retsplejelovens §§ 124 – 124g og tilhørende bekendtgørelse om advokatselskaber (nr. 1427/2007).

---

⁷² Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 57ff.

9. Fuldmægtige – advokatens ansvar (AER 7)

AER 7.1 ⁷³

"Det påhviler advokater, der beskæftiger autoriserede advokatfuldmægtige, at sikre, at fuldmægtigen får en forsvarlig praktisk uddannelse med henblik på erhvervelse af advokatbeskikkelse, herunder indsigt i og forståelse for de advokatetiske reglers betydning."

Reglen skal ses i sammenhæng med kravene om "mesterlære" efter Retsplejelovens § 119 stk. 2. nr. 4, jf. stk. 3 og bestemmelserne i Retsplejelovens § 126 stk. 3 og 5, hvor det er anført:

"Stk.3. En advokat skal medvirke til, at en fuldmægtig, der er autoriseret hos advokaten, kan deltage i den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retssagsbehandling, jf. § 119, stk. 2, nr. 5. Advokaten skal afholde udgifterne til den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retssagsbehandling.

.....

Stk.5. Enhver advokat og advokatfuldmægtig skal løbende deltage i efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet. En advokat skal afholde udgifterne her til for en fuldmægtig, der er autoriseret hos advokaten. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom."

Det er yderligere anført i de advokatetiske regler:

AER 7.2

"Principalen er ansvarlig for, at autoriserede advokatfuldmægtige handler i overensstemmelse med disse regler. Principalen må således ikke pålægge sin fuldmægtig at udvise en adfærd, der ville være i strid med disse regler, såfremt den udvistes af advokaten selv."

En tilsidesættelse fra advokatfuldmægtigen bebrejdes således principalen.

---

⁷³ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 60ff.

10. Modtagelse af sager, opdrag og bemyndigelse (AER 8)

AER 8.1

”En advokat må alene påtage sig en sag for en klient efter direkte anmodning fra klienten, fra en anden advokat på klientens vegne eller efter anmodning fra en offentlig myndighed eller andet kompetent organ.”⁷⁴

10.1 Advokatopdraget, advokatens fuldmagt – etablering af klientforholdet

Der skal skabes enighed mellem advokat og klient om opgaven – advokatopdraget⁷⁵– der skal etableres et klientforhold. Uanmodet forretningsførelse er ikke god advokatskik⁷⁶. Advokaten skal i mange tilfælde have en fuldmagt, hvis opgaven retter sig mod andre end klienten.

Advokatens udførelse af opgaver for klienten er baseret på et opdrag og fuldmagtsforhold, og reglerne for advokatens opgaveudførelse tager derfor, som for alle andre, udgangspunkt i de almindelige regler om aftale og fuldmagt.

I forbindelse med advokatens opgaveudførelse for klienten har der været afgørelser inden for en række områder.

Østre landsrets dom af 3. februar 2000 i sag B-1252-99. Advokatnævnets kendelse af 6. april 1999

En genealog udøvede virksomhed ved uopfordret henvendelse til arvinger i dødsboer, idet han tilbød at udføre slægtsforskning, samt at dokumentere arvingernes arveberettigelse mod et vederlag på 20 % af en eventuel nettoarv. De potentielle arvinger skulle uopsigeligt give genealogen ret til at repræsentere arvingerne på skiftet via advokat A, til hvem arvingerne skulle udstede skiftefuldmagt. På genealogens brevpapir var det anført, at han var i samarbejde med advokat A.

Forholdet var i strid med god advokatskik, bl.a. da advokat A i strid med de faktiske forhold havde meddelt Københavns Byrets skifteafdeling, at han repræsenterede arvingerne i et bo, uden at arvingerne havde anmodet advokat A herom. Advokat A havde derfor søgt at påtage sig en opgave uden, at dette skete efter direkte anmodning fra klienten.

Under hensyntagen til forholdets samlede grovhed, herunder særligt det faktum, at Advokat A havde været bekendt med, at der blev indgået en uopsigelig overenskomst mellem genealogen og de potentielle arvinger, blev advokat A pålagt en bøde på 20.000 kroner. [En meget alvorlig sanktion, der ligger uden for det, som ”konverteringstabellen” er egnet til]

---

⁷⁴ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 64ff.

⁷⁵ Anvendelse af "opdrag" som overbegreb om advokatens arbejde for klienten har meget for sig

⁷⁶ I Københavns Byrets dom af 12. februar 2014 i sag BS 41B-660/2013 – Advokatnævntes kendelse af 31. januar 2013 fastslog retten (hvad tilsyneladende også var erkendt!) at en uopfordret henvendelse om bistand vedr. en krænkelse af et varemærke – som modtageren pænt havde afslået at gøre brug af – kunne berettige til et salær på 1.000 kroner for den uopfordrede henvendelse, og at en sådan fremgangsmåde åbenbart var i strid med god advokatskik.

Landsretten stadfæstede afgørelsen og sanktionen, idet advokat A, gennem den af genealogen drevne virksomhed, havde erhvervet og søgt at erhverve klienter ved uopfordrede henvendelser til disse samt, ved at have et samarbejde med genealogen.

Det er ikke nok, at en i en forening eller et selskab beder om advokatbistand – anmodningen skal komme fra dem, der retligt kan handle:

Retten i Næstveds dom af 9. januar 2009 i sag BS 15-1189/2008 – Advokatnævnets kendelse af 9. maj 2008.

Advokat X havde bistået en ejerforening med to medlemmer i forbindelse med generalforsamling og vedtægter.

Da der opstod et økonomisk mellemværende mellem ejerne i forhold til ejerforeningen, udtog advokat X stævning mod den ene ejer.

Da advokat X ikke kunne godtgøre, at han havde fået fuldmagt fra ejerforeningen til at udtage stævning, fandt Advokatnævnet, at der forelå en tilsidesættelse af god advokatskik, hvilket retten stadfæstede.

Retten i Holstebros dom af 12. april 2010 i sag BS 7-1270/2009 – Advokatnævnets kendelse af 6. oktober 2009.

Selskabet H gik konkurs med advokat F som kurator. Selskabet H var ejet af KH. Selskabet H lejede lokaler af selskabet J, der var ejet af samme KH og CB, og de tegnede i fællesskab.

Advokat S havde siddet i bestyrelsen for H og havde repræsenteret selskabet og han var advokat for KH. Han havde bl.a. ført sag mod CB på vegne H.

Over for kurator F ønskede han adgang til den ejendom, der var lejet af selskab H, men ejet af J og tilkendegav, at han repræsenterede J. CB's advokat protesterede og F klagede over Advokat S.

Advokatnævnet fandt at Advokat S havde handlet uden fornøden fuldmagt og utilbørligt for at fremme KH's interesser. På grund af tidligere tilsidesættelser blev sanktionen en bøde fastsat med gentagelsesvirkning til 20.000 kroner.

Retten stadfæstede, at der var handlet uden fuldmagt, men fandt ikke, at der var bevis for, at det utilbørligt var sket i KH's interesse. Retten nedsatte bøden til 10.000 kroner – på grund af den ændrede vurdering – men da der var tale om gentagelse, burde der nok ikke være sket nedsættelse.

I følgende sag var situationen også indledningsvis, at advokaten ikke havde etableret et klientforhold – der var intet opdrag og allerede derfor heller ingen fuldmagt:

Horsens Byrets dom af 15. april 2009 i sag BS 150-1672/2008 – Advokatnævnets kendelse af 14. december 2006.

Advokat X blev ved Advokatnævnets kendelse pålagt en bøde på 10.000 kroner for at have tilsidesat god advokat skik ved den 30. marts 2006 at have anmodet om aktindsigt hos udlændigemyndighederne, under angivelse af at være advokat for to udlændige, selvom der på daværende tidspunkt ikke var etableret et egentligt klientforhold mellem advokat X og de to udlændige. De to udlændige blev efterfølgende klienter hos advokat X. Bøde blev fastsat under hensyn til at Advokat X tidligere var idømt sanktioner.

Horsens Byrets flertal stadfæstede, at der var handlet i strid med god advokatskik, men nedsatte bøden til 5.000 kroner under henvisning til at advokat X efterfølgende havde fået et klientforhold og fuldmagt fra de to udlændige.

Betydningen af advokatopdraget kan også være afgørende i andre relationer, som i følgende afgørelse, hvor spørgsmålet var, hvem der kunne samtykke i ophævelse af tavshedspligten, jf. Rpl. § 170.

Østre Landsret i kendelse af 2. maj 2012 5. afd. S-1171-12 vedrørte spørgsmålet advokatens tavshedspligt ctr. vidnepligt. For at bedømme hvem der kunne samtykke i ophævelse af tavshedspligten, skulle retten tage stilling til, hvem der var klient.

To personer, der havde angiveligt ifølge delvis mundtlig fuldmagt, søgte råd hos en advokat om fuldmagtsforhold, og der blev af advokaten givet råd til de pågældende, indeholdende anvisninger om, hvorledes fuldmagtsgiver skulle handle. Der var imidlertid ingen kontakt mellem de pågældende personers fuldmagtsgiver og advokaten, og det blev lagt til grund, at der ikke over for fuldmagtsgiver var etableret et klientforhold. Fuldmægtigene var klienter, men de kunne ikke gøre fuldmagtsgiver til klient. Det var således de to, der søgte råd hos advokaten, der kunne samtykke i at ophæve tavshedspligten.

Der foreligger også følgende afgørelser, hvor spørgsmålet var, om der var en fuldmagt:

Københavns Byrets dom af 27. april 2009 i sag BS 3863/2008 – Advokatnævnets kendelse af 30. maj 2008.

Advokat X gjorde gældende, at advokat Y ikke havde fuldmagt til at repræsentere de personer, på hvis vegne advokat Y havde klaget over advokat X til Advokatnævnet. Byretten gav ikke advokat X medhold heri, idet der forelå skrivelser fra såvel advokat Y som dennes klient, der godtgjorde, at der eksisterede en fuldmagt til at føre klagesagen for Advokatnævnet.

Randers Byrets dom af 28. september 2009 i sag nr. BS 7-1094/2008 - Advokatnævnets afgørelse af 21. maj 2008

Advokatnævnet idømte advokat X 10.000 kroner i bøde for tilsidesættelse af god advokatskik, da Advokat X ikke havde besvaret breve fra modpartens advokat Y og yderligere havde foranlediget køber, der var repræsenteret af Y, til at underskrive et skøde uden Y's godkendelse.

Advokat X indbragte afgørelsen for retten med den indsigelse, at Y aldrig havde fået fuldmagt fra klager S til at indgive en klage på dennes vegne. Retten i Randers tog denne indsigelse til følge, da retten fandt, at Y ikke havde fået fuldmagt af S til at klage, og da Y ikke havde klaget på egne vegne.

Advokatnævnets kendelse blev herefter **ophævet**.

En sag, der bl.a. på grund af usikkerhed om de faktiske forhold fik et lang forløb med to advokatnævnskendelser, en hævet retssag og endelig **Københavns Byrets dom af 11. oktober 2012 i sag BS 45C-5847/201**, frifandt en advokat for ikke at gøre noget! En sag var sendt over til ham fra en anden advokat, men advokaten havde ikke noget opdrag, der var ingen aftale med klienten. Det fremgik i øvrigt heller ikke af oversendelsen – der

skete sammen med en del andet materiale – at han skulle foretage sig noget, hvilket han erkendt heller ikke gjorde

Den uanmodede forretningsførelse er ageren uden opdrag, og herunder hører også det, der populært kaldes ”klientfiskere”. Det er tilladt at reklamere, men det skal ske indenfor almindelige gældende regler, og ”opfindsomme” markedsføringstiltag, skal man holde sig fra.⁷⁷⁷⁸

Begrænsninger i ”markedsføringen” og reglen om, at advokaten alene må påtage sig opgaver for en klient efter direkte henvendelse gælder med ekstra styrke, hvor den, der har behov for advokatbistand, er under pres, f.eks. fængslet. Den indsatte kan ønske en anden forsvarer, men det må ske efter den pågældendes eget ønske og egen henvendelse. Der kan henvises til den meget vidtgående afgørelse fra **Retten i Koldings dom af 18. januar 2011 i sag BS 10-530/2010 – Advokatnævnets kendelse af 11. februar 2010.**⁷⁹

Dette grundlæggende synspunkt er der imidlertid modificeret lidt (men konkret) ved følgende afgørelser⁸⁰:

Vestre Landsrets dom af 29. juni 2011 i sag V.L. B-0893-09 - Retten i Horsens' dom af 15. april 2009 i sag nr. BS 150-1670/2008 – Advokatnævnets kendelse af 9. oktober 2006.

Advokat X blev af Advokatnævnet tildelt en irettesættelse for tilsidesættelse af god advokatskik ved at have rettet henvendelse til og føre en samtale med en varetægtsarrestant, som han ikke var forsvarer for. Advokat X havde på baggrund af henvendelser fra både den fængsledes hustru og en medarbejder til den fængslede fået indtryk af, at den fængslede ønskede at skifte forsvarer. Advokat X meddelte advokat Y, der på daværende tidspunkt var forsvarer i sagen, at han overtog sagen. Kort efter samme dag besøgte advokat X den fængslede i arresten, hvor den fængslede imidlertid gav udtryk for, at denne ikke ønskede et forsvarerskift.

Byretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse, idet retten lagde vægt på, at advokat X havde haft tilstrækkelig lang tid til at sikre sig, at det var den fængsledes eget ønske at skifte forsvarer, inden advokat X aflagde den fængslede et besøg i arresten. Byretten fandt det i overensstemmelse med grundreglen væsentligt, at en fængslet person bliver beskyttet mod sådanne henvendelser. Landsretten kom imidlertid på det angivne faktiske grundlag til det modsatte resultat og frifandt advokaten for tilsidesættelse af god

---

⁷⁷ En behandling af emnet om uopfordrede henvendelser findes hos **Mads Bryde Andersen; ”Advokatretten” side 516.**

⁷⁸ Der kan også henvises til **Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen; ”De advokatetiske regler” side 64f,** hvor der henvises til **Advokatnævnets kendelser af 19. november 2007 (j.nr. 02-0401-07-1185)** (gengivet i **Lf.Medd.125/2007**) og **24. oktober 2011 (j. nr. 2009-1321), jf. Lf.Medd. 102/2011 jf. Lf.Medd.119/2011** (en afgørelse, der fører til nedennævnt dom fra Frederiksberg, af 26. juni 2013), der begge statuere tilsidesættelse af god advokatskik. Se endvidere omtalen af andre tilsvarende i **Elsebeth Rasmussen; Lf.Medd. 18/2006** (pkt. 3.2.7 og 3.2.11) **Lf.Medd. 70/2009.** Jf. **Thomas Rørdam; Forsvareren s. 25-27.**

⁷⁹ Se omtalen i **Lf.Medd. 30/2011** og nedenfor i relation til AER 17.2.

⁸⁰ Der kan også henvises til **Advokatnævnets kendele af 14. oktober 2013 i j.nr 2013-617,** hvor Advokatnævnet lagde oplysning fra en kollegas til forsvareren til grund – der var blevet ringet og opfattet som ringet fra fængslede. Det kan bemærkes, at den fængslede ikke kunne give politiet nogen oplysninger om anden forsvarer end den beskikkede. Det er et spørgsmål om beskyttelsen kan opretholdes – men det må for anstændigheden af advokaterhvervet (specielt forsvarerens helt specielle rolle som den eneste livline – det drejer sig ikke om indtjening). Den norske Advokatforeningen har udarbejdet specielle regler for forsvarer, og det bør alvorligt overvejes at gøre noget tilsvarende.

advokatskik, idet der blev lagt vægt på, at advokaten var bibragt den opfattelse, at anmodningen kom fra fængslede.⁸¹⁸²

Dommens resultat stemmer ikke umiddelbart med de grundlæggende regler om advokaters modtagelse af sager, og det er måske i modstrid med den praksis, der gennem mange år er opbygget til værn for fængslede, at det kun – bortset fra beskikkelsen i retten – er dem selv, der har evnen til at bede om ændret advokatrepræsentation – hvis de pågældende er myndige.

Afgørelsen er fulgt op af yderligere en afgørelse, der imidlertid også er speciel:

Retten i Århus dom af 20. december 2012 i sag BS 9-751/2012 – Advokatnævnets kendelse af 8. marts 2012

Her var klagepunktet overordnet, at advokat B havde forsøgt at fortrænge en anden forsvarer, for det første ved at advokat B, der i anden sag var forsvarer for anholdte X, havde kontaktet politiet på baggrund af en henvendelse fra X's søster, for det andet ved at insistere på at tale med X efter af politiet at være gjort bekendt med, at X havde ønsket anden forsvarer, der havde accepteret at blive beskikket.

Advokatnævnet afgjorde sagen ud fra antagelsen om, at advokat B måtte være klar over, at X var repræsenteret af advokat, da han insisterede på at tale med X, og hovedsynspunktet at fængslede [han var kun anholdt] som er tildelt en advokat må beskyttes mod henvendelser fra andre advokater om at overtage forsvaret. Det blev anset for en grov tilsidesættelse og bøden blev på 15.000 kroner.

Retten lagde vægt på, at advokat B i forvejen repræsenterede X, så henvendelsen til politiet var på den baggrund ikke en tilsidesættelse – selv om det var en anden sag. At advokaten efter oplysning om andet advokatvalg insisterede på at tale med X anså retten for en tilsidesættelse af god advokatskik, men da der ikke i samtalen blev gjort forsøg på at overtale til et advokatskik kunne tilsidesættelsen ikke karakteriseres som grov. Sanktionen blev på den baggrund en irrettesættelse.⁸³

---

⁸¹ jf. referater i **Lf.Medd. 64/2012** (jf. byrettens dom **Lf.Medd. 66/2009**). Afgørelsen er fejlagtig refereret i **Advokaten 01/2012 side 12 i artiklen "Fiske, fiske, fiske...dér var en klient" af journalist Lene Rosenmeier**. Artiklen illustrerer dog herudover de advokatuetiske tiltag, der af visse gøres for uden opfordring fra vedkommende at skaffe forsvareropgaver. Korrektion og kritiske bemærkninger af **Claus Bonnez, advokat og formand for Landsforeningen KRIM i Advokaten nr. 4 fra 2012**. Bemærkningerne indeholder en kerne i henvisningen til **Schönenberger og Dumaz (EMD af 20. juni 1998)**, hvor støtte for retten til kontakt fra advokaten, engageret af hustruen, kan findes i pr. 29 "Above all, the Government emphasise that the letter was not sent by a lawyer who had been instructed by Mr. Durmaz. The Court attaches little importance to this fact, having regard to the circumstances, which were that Mr. Schönenberger was acting on the instructions of Mrs. Durmaz and had moreover so apprised the Pfaffikon district prosecutor by telephone on 24 February 1984 (see paragraph 9 above). These various contacts amounted to preliminary steps intended to enable the second applicant to have the benefit of the assistance of a defence lawyer of his choice and, thereby, to exercise a right enshrined in another fundamental provision of the Convention, namely Article 6 (art. 6) (see, mutatis mutandis, the aforementioned Golder judgment, Series A no. 18, p. 22, § 45). In the circumstances of the case, the fact that Mr. Schönenberger had not been formally appointed is therefore of little consequence." Dette spørgsmål var dog ikke direkte til prøvelse, da det var afgjort til fordel for advokaten (og den varetægtsfængslede) efter national ret, således at sagen omhandlede de råd, som medfulgte advokatens henvendelse om ikke at udtale sig mv.

Uvæsnet er lidt praktisk omtalt af Lars Økjær Jørgensen og undertegnede i en redaktionel artikel i **Advokaten 042014 die 20 ff**. Det er ikke kun i Danmark, at der "fiskes"; i Geir Lippestads bog om forsvaret af Breivik: "Det vi står for" fortælles om kolleger, der ville overtage forsvaret og lovede at skaffe Breivik slik i cellen, hvis han ville skifte forsvarer!"

⁸² Se også **Lf.Medd. 74/2010**, der frifinder på et lignende subjektivt grundlag

⁸³ Ved afgørelse af omkostningsspørgsmålet blev Advokatnævnet pålagt omkostninger. Disse blev ved kære ophævet af **Vestre Landsret kendelse af 11. mart 2013 VL B-0063-13**

De to afgørelser bygger således på konkrete bedømmelser af advokatens baggrund for henvendelse, men bygger begge på den grundlæggende beskyttelse af den anholdte/fængslede mod uanmodet repræsentation.

Princippet om respekt for klienten ret til at vælge er opretholdt i en efterfølgende dom fra 2013.

Retten på Frederiksbergs dom af 24. juni 2013 i sag BS-Z-3195/2011 - Advokatnævnets kendelse af 24. oktober 2011

En ung mand, der var sigtet for terror, blev kort før hovedforhandlingen kontaktet af en advokat via sms-besked fra hans søster. Meddelelsen indeholdt antydninger af, at den pågældende advokat kunne videregive oplysninger fra sagen. Samlet var det en grov tilsidesættelse af god advokatskik, og på grund af tidligere afgørelser blev bøden på 40.000 kroner.

Husk: Er de umyndige, så følger det af almindelige myndighedsregler, at det er forældremyndighedens indehaver, der har kompetencen.

Konklusionen må nok være, at den, der hævder at repræsentere, har bevisbyrden for, at dette sker efter pågældendes ønske.

10.2 Advokatens bemyndigelse

Selve fuldmagten er ikke tilstrækkelig, der skal også foreligge en bemyndigelse til de skridt, som advokaten foretager. Der er advokater, der urigtigt mener, at selve klientforholdet berettiger dem til at handle, men det er – som det også vil fremgå af de følgende afgørelser - ikke tilfældet⁸⁴.

Østre Landsrets dom af 25. maj 2000 i sag B-2006-99. Advokatnævnets kendelse af 17. juni 1999

Advokat A indgik forlig for klient i salærsag anlagt af tidligere medinteressent til advokat A. Salæret vedrørte en fri proces sag, hvor flere i det nu opløste advokatinteressentskabet havde udført arbejde, herunder den advokat, der nu hjalp klienten.

Advokatnævnet statuerede grov tilsidesættelse, da advokat A ikke havde været bemyndiget til at indgå forliget og, da forliget i realiteten overførte advokatinteressentskabets interne problemer på klienten. Advokat A havde således ikke ageret ud fra klientens interesser.

Advokat A blev på grund af en tidligere bøde på 50.000 kroner pålagt at betale bøde på 20.000 kroner, [nok 100.000 i ”dagens priser”]

Østre Landsrets dom af 8. september 2000 i sag B-3597-99 - Advokatnævnets kendelse af 19. november 1999.

---

⁸⁴ Det her behandlede er forholdet mellem fuldmagtsgiver og fuldmægtig – ikke forholdet til tredjemænd, men også der finder aftaleloven selvfølgelig anvendelse. Om procesfuldmagten i Retsplejelovens § 263, stk. 1 kan f.eks. henvises til U.2013.260

Advokat A havde i forbindelse med en erstatningssag repræsenteret K. Under sagen indgik advokat A på vegne af K forlig med K's forsikringselskab uden at have indhentet K's samtykke hertil. I forliget var der ikke taget forbehold for yderligere erstatning for mén.

Advokat A blev pålagt at betalte en bøde på 5.000 kroner [i dag nok svarende til 20.000 kroner], idet det fandtes at være i strid med god advokatskik, at Advokat A havde indgået forlig uden K's bemyndigelse hertil.

U.2006.429H - Advokatnævnets kendelse af 25. september 2001

Højesteret fandt at advokat B flere gange havde foretaget flere grove tilsidesættelser af god advokatskik, ved bl.a. via sin ægtefælle at kautionere for klienten, opkræve betaling for denne kaution og ved uden underretning til klienten at afgive en friholdelseserklæring til sin ægtefælle for hendes kautionsforpligtelse., samt ved at foranledige, at klienten oprettede et skadesløsbrev på 300.000 kroner til sikkerhed for friholdelseserklæringen til sin ægtefælle uden, at der på anden måde end ved underskrift fra selv samme ægtefælle, der var indtrådt som direktør for klienten (et selskab), forelå samtykke fra klienten.

Bøden blev under hensyn til forseelsens grovhed (der var yderligere tilsidesættelser) samt advokat B's tidligere tilsidesættelse af god advokatskik fastsat til 50.000 kroner. [Det bemærkes, at den oprindelige afgørelse er fra 2001, hvor en grov tilsidesættelse som udgangspunkt førte til en bøde på 5.000]

U.2006.439H - Advokatnævnets kendelse af 20. april 2001.

I forbindelse med et mageskifte, fremgik det af de betingede skøder, at advokat A var bemyndiget til at udstede endelige skøder, når købesummerne var blevet berigtiget, herunder ved gældsovertagelse.

Advokatnævnet fandt, at advokat A overskred denne bemyndigelse ved at udstede endelige skøder, selvom der ikke var sket gældsovertagelse.

Advokatnævnet fandt tillige, at en indsættelse af et selskab, der ikke kunne opnå gældsovertagelse, som køber i henhold til en "efter ordre klausul", var en tilsidesættelse af god advokatskik. Under hensyn til at advokat A tidligere var blevet pålagt sanktioner for uberettiget varetagelse af klientinteresser pålagde Advokatnævnet advokat A en bøde på 15.000 kroner for at have handlet groft i strid med god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126. [Den grove tilsidesættelse svarer nok da til 5.000 kroner, og dertil blev så givet et tillæg for gentagelse] Vestre Landsret fandt ikke, at advokat A vedrørende et andet forhold havde tilsidesat god advokatskik og frifandt derfor for dette. Bøden nedsattes derfor til 10.000 kroner for grov tilsidesættelse af god advokatskik. Bødens størrelse fandtes passende under hensyn til, at advokat A tidligere havde handlet groft i strid med god advokatskik. [Her er bøden måske mere sammenlignelig – 5.000 kroner for grov tilsidesættelse med tillæg for gentagelse, men det er en af de afgørelser, hvor "konvertering" ikke er helt enkel]

Højesteret stadfæstede bøden på 10.000 kroner for grov tilsidesættelse af god advokatskik under henvisning til princippet i straffelovens § 89. For højesteret forelå kun spørgsmålet om, hvorvidt advokaten havde handlet i strid med god

advokatskik ved at udstede endeligt skøde selvom, der ikke var givet tilsagn om gældsovertagelse.⁸⁵

Afgørelserne svarer til følgende, der er en sag, der ikke har været forelagt Advokatnævnet.

U.2006.1187H

I 2005 fik R ved en fogedretskendelse nedlagt forbud bl.a. mod S' markedsføring af visse produkter, og kendelsen blev senere stadfæstet af landsretten. Under justifikations sagen nedlagde R påstande dels om stadfæstelse af forbuddet m.v. (1-5), dels om betaling af erstatning (6). S' advokat, A, tog bekræftende til genmæle over for samtlige påstande, og retten afsagde dom i overensstemmelse hermed. S påankede dommen og gjorde gældende bl.a., at A ikke havde haft fuldmagt til at tage bekræftende til genmæle som sket. R påstod afvisning.

Højesteret fastslog, at en part, som i tidligere instans har taget bekræftende til genmæle, i almindelighed er afskåret fra at anke. En advokats stilling som procesfuldmægtig omfatter ikke fuldmagt til at tage bekræftende til genmæle. Efter bevisførelsen lagde Højesteret til grund, at A havde haft fuldmagt til at tage bekræftende til genmæle over for påstand 1-5, men ikke over for påstand 6. Anken blev derfor afvist for så vidt angik påstand 1-5, men admitteret for så vidt angik påstand 6.⁸⁶

U.2008.1186H - Advokatnævnets kendelse af 7. juni 2006.

Advokat A havde bistået klienterne i forbindelse med tilbagebetaling af en del af købesummen ved køb af kolonihavehus. Sagen blev forligt udenretligt. Advokat A havde ikke rådgivet klienterne om konsekvenserne af indgåelse af forlig i sagen i relation til muligheden for dækning af omkostninger til advokat under retshjælpsforsikringen.

Advokatnævnet pålagde advokat A en bøde på 5.000 kroner [svarende til 10.000 i dag]. Landsretten og Højesteret stadfæstede afgørelsen, men lagde særligt vægt på, at advokat A under de givne omstændigheder krævede salær.

Se også næste dom, der heller ikke udspringer af en Advokatnævnskendelse.

U.2009.295V

Under en udlægsforretning efter begæring af en bank mødte skyldnerne, S, ved advokat A. Kravet blev opgjort til godt 204.000 kroner, og advokat A frafaldt en indsigelse om retsfortabende passivitet og accepterede, at der blev foretaget udlæg i skyldnernes ejendomme og en bil. S kærede med påstand om ophævelse af udlæggene, med henvisning til at de ikke havde bemyndiget advokat A til at frafalde indsigelsen og dermed acceptere udlæggene. Landsretten ophævede udlæggene, idet den udtalte, at en advokats

---

⁸⁵ Henvisningen til straffelovens § 89 gør, at fastsættelsen af bødens størrelse – herunder for de forudgående instanser – er ekstra usikker.

⁸⁶ Note fra UfR: **U.1936.491H**, **U.1987.111/2H**, **U.2002.201V**, **U.2002.2346Ø**, **Stephan Hurwitz**: Tvistemål, 2. udg. ved **Bernhard Gomard** (1959), s. 54-57, **Torben Jensen**: Højesteret og Retsplejen (1999), s. 103, **Bernhard Gomard**: Civilprocessen, 5. udg. ved **Michael Kistrup** (2000), s. 307-09 og 473-74, **Bernhard Gomard** m.fl.: Kommenteret Retsplejelov, 7. udg. (2004), s. 503, 687, 703-04 og 739, **Mads Bryde Andersen**: Advokatretten (2005), s. 540 og 543-46.

almindelige procesfuldmagt⁸⁷ ikke kan antages at omfatte fuldmagt til at frafalde samtlige indsigelser under en fogedsag med den følge, at fogedsagen fremmes, jf. Retsplejelovens § 263, stk. 1, og det måtte lægges til grund, at A havde handlet uden bemyndigelse.

Og

Svendborg Rets dom af 19. februar 2010 i sag BS R4-1344/2008 – Advokatnævnets afgørelse af 7. oktober 2008.

Advokat R var administrator af en andelsboligforening, hvor en lejlighed blev solgt. Købesummen blev indbetalt til Advokat R, der udbetalte uden bestyrelsens bemyndigelse, som foreningens vedtægter krævede, og i modstrid med indgåede aftaler, samt et af Advokat R selv udarbejdet "fraflytningsnotat". Advokatnævnet og byretten fandt begge, at der forelå en tilsidesættelse af god advokatskik. Sanktionen var af Advokatnævnet fastsat til en bøde på 10.000 kroner, da Advokat R i 2003 ligeledes var tildelt en sanktion. Bødestørrelsen var ikke bestridt i byretten.

10.3 Advokaten savner fornøden kompetence (AER 8.2)

AER 8.2

*"En advokat må ikke påtage sig en sag, til hvis udførelse advokaten savner fornøden kompetence, medmindre advokaten efter aftale med klienten sikrer sig samarbejde med en dertil kvalificeret kollega."*⁸⁸

Østre Landsrets dom af 24. april 2007 - B-784-06. Advokatnævnets kendelse af 9. februar 2006

Advokat A havde, uden at gøre sig klart om klienten var lønmodtager eller ej, lovet sin klient at anmelde et lønkrav over for LG. Fristen herfor blev imidlertid ikke overholdt, og LG afviste herefter kravet.

Advokat A's adfærd blev anset for en tilsidesættelse af god advokatskik.

Advokatnævnet ikendte på grund af tidligere tilsidesættelser af god advokatskik advokat A en bøde på 10.000 kroner [svarende i dag til 20.000 kroner inkl. gentagelsesvirkning]

Afgørelsen blev stadfæstet af landsretten – dog således at bøden blev nedsat til 5.000 kroner, da den skulle fastsættes efter princippet i straffelovens § 89 i forhold til en afgørelse, der lå efter denne seneste tilsidesættelse.⁸⁹

---

⁸⁷ jf. her bl.a. Retsplejelovens § 161 og et eksempel i U.2012.2821Ø.

⁸⁸ I Retten i Århus dom af 26. november 2013 i sag BS-2-87/2013 – Advokatnævnets kendelse af 20. december 2012 havde advokaten ikke kendt til en bestemmelse i udstykningsloven.

⁸⁹ DA.bemærk.2011 henviser som eksempel til U.2011.656V: "Landsretten pålagde skifteretten som medhjælper i en sag om gældssanering i forbindelse med konkurs at antage konkursboets kurator, som personligt havde meget beskeden erfaring med gældssaneringssager, men hvis kontor rådede over den fornødne ekspertise."

10.4 Manglende fremme af sagen - smøl (AER 8.3)

AER 8.3

"En advokat må ikke påtage sig en sag, hvis den ikke kan behandles tilstrækkelig hurtigt." ⁹⁰

Sager skal behandles med den fornødne hurtighed. Sker dette ikke, er der tale om en tilsidesættelse af god advokatskik, og der er desværre mange afgørelser herom:

U.1998.1340H - Advokatnævnets kendelse af 10. april 1996.

Klienten rettede henvendelse til advokat A i forbindelse med en uoverensstemmelse mellem klientens udlejer – andelsboligforeningens bestyrelse – og klienten vedrørende klientens lejlighed. Der blev afholdt møde mellem advokat A og klienten den 25. maj 1995.

Ved skrivelser af henholdsvis 12. juni, 29. juni, 13. juli, 25. juli, 5. august, 19. august og 21. august 1995 rettede klienten henvendelse til advokat A. Advokat A opfordrede i skrivelse af 17. juli 1995 klienten til at ringe og aftale tid for et møde. Advokat A modtog udkast til lejekontrakt fra udlejers advokat den 6. juli 1995. Den 23. oktober 1995 fremsendte advokat A udkastet til klienten. Klienten havde indgivet klage til Advokatnævnet den 22. september 1995. Advokat A tildelt en irettesættelse for tilsidesættelse af god advokatskik ved sin undladelse af at varetage klientens interesser. [Forseelsen vil i dag formentlig svare til en bøde på 10.000 kroner].

Østre Landsrets dom af 14. december 2000 i sag B-1234-00. Advokatnævnets kendelse af 5. april 2000.

Advokat A blev pålagt bøde på 2.500 kroner [svarende til 10.000 i dag] for ikke at have fremmet 95 inkassosagers behandling. Advokat A havde, trods klientens og dennes nye advokats gentagne henvendelser, ikke redegjort for status i sagerne, ligesom han ikke havde overdraget sagerne til den nye advokat efter dennes anmodning herom.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

U.2003.290H - Advokatnævnets kendelse af 18. maj 2000

Advokat A bistod køberne af en sommerhusgrund med at berigtige handlen. Grunden blev solgt af sælger den 10. juni 1999, og efter at købsaftalen blev fremsendt til advokat A den 15. juni 1999, deponerede køber købesummen på 150.000 kroner i sælgers pengeinstitut den 20. juni 1999. Den 30. august 1999 fremsendte advokat A et skødeudkast til godkendelse hos sælger, og den 3. september 1999 blev den deponerede købesum frigivet til sælger. Sælger krævede købesummen forrentet, hvorpå advokat A fremsendte 1.375 kroner til sælger. Den 22. september 1999 anmodede sælger om betaling af yderligere 153,37 kroner fra advokat A. Advokat A bemærkede, at såfremt sælger trak en klage til advokatmyndighederne tilbage, ville beløbet blive betalt. Sælger fastholdt sin klage til advokatmyndighederne.

---

⁹⁰ Piet Hein skrev i 1960 i ATS: "SKUB": Livets juridiske urværk er tungt – Ingenting gaar med et snup – Alt gaar istaa på sit dødeste punkt – og kræver bestandigt et skub. Thi tog jeg en sagfører til det, som sgu – sku være kendt med sit kram, - og bad ham faa skub i det hele – og nu – skal jeg ogsaa skubbe til ham".

Advokat A blev ikendt en bøde på 2.500 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner] for ikke at have fremmet sagens behandling med den fornødne hurtighed, og for at have betinget betalingen af rentebeløb af, at klagen blev tilbagekaldt. Det var uden betydning, om sælger havde været berettiget til rentebeløbet eller ej. Advokatnævnets kendelse blev stadfæstet af landsretten og af Højesteret.

**Østre Landsrets Dom af 21. oktober 2004 i sag B-824-04.
Advokatnævnets kendelse af 30. januar 2004**

Advokat A blev tildelt en advarsel for tilsidesættelse af god advokatskik. A havde påtaget sig at vurdere en meget gammel sag, men undlod - angiveligt på grund af klientens psykiske tilstand - at besvare klientens henvendelser og behandlede ikke sagen. Først efter ca. 8 måneder oplyste han klienten om, at det ikke var muligt at bistå ham i sagen. Advokat A tilbageleverede endvidere først sent - efter anmodning herom - de modtagne dokumenter i sagen. Advokat A indbragte kendelsen for landsretten med påstand om ophævelse. Landsretten tiltrådte, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik, og Advokatnævnets kendelse om tildeling af advarsel stadfæstedes.

**Østre Landsrets dom af 3. april 2007 i sag B-2673-06.
Advokatnævnets kendelser af 11. juli 2006.**

Advokat A blev den 10. januar 2005 beskikket som bistandsadvokat for K i forbindelse med dennes anmeldelse af en tidligere samlever for vold.

Advokat A skulle den 14. februar 2005 have deltaget i afhøring af samleveren, men anmodede Holbæk Politi om aflysning af mødet på grund af dårlig vejr. Politimesteren opgav efterfølgende den 20. maj 2005 påtale i sagen, hvilket Advokat A ved brev af 13. juni 2005 påklagede til Statsadvokaten. I samme brev anmodede Advokat A om at få fremsendt afhøringsrapporterne. Ved brev af 5. juli 2005 sendte Statsadvokaten afhøringsrapporterne til Advokat A med frist til den 13. juli 2005 for eventuelle bemærkninger. Advokat A fremkom ikke med bemærkninger inden for fristen, og fremsendte først den 24. juli 2005 afhøringsrapporten til K.

Statsadvokaten traf den 14. juli 2005 afgørelse i sagen med tiltrædelse af politimesterens afgørelse.

Advokatnævnet fandt, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved ikke at sikre sig, at klienten blev underrettet om, at afhøringsmødet var blevet aflyst. God advokatskik var endvidere tilsidesat ved, at advokat A ikke havde foretaget tilstrækkelig opfølgning på sagen, samt ved at advokat A først efter 19 dage fremsendte afhøringsrapporterne til K ⁹¹. Advokat A pålagt at betale en bøde på 5.000 kroner [svarende i dag til en normalbøde på 10.000]

Landsretten fandt, at advokat A skulle have sikret sig, at K fik besked om det aflyste afhøringsmøde, og at advokat A, ved ikke at sikre sig dette, havde tilsidesat god advokatskik. Endvidere fandt landsretten, at advokat A ikke havde fremmet sagen på tilstrækkelig vis. Landsretten bemærkede dog, at det forhold at A ikke havde fremsendt bemærkninger til Statsadvokaten ikke var

---

⁹¹ Det skal bemærkes, at angivelsen af, at advokaten ikke havde sendt afhøringsrapporten fra modpartens afhøring til klienten nok er uheldig, da dette ikke er tilladt efter Retsplejeloven uden særskilt tilladelse, som ikke er omtalt.

en tilsidesættelse af god advokatskik, idet grunden hertil var, at advokat A ikke havde bemærkninger til afhøringsrapporterne.

Landsretten fandt, at det ud fra en samlet bedømmelse måtte lægges til grund, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik men nedsatte sanktionen til en irrettesættelse.

Københavns Byrets dom af 2. februar 2010 i sag BS 37A-6666/2008 – Advokatnævnets afgørelse af 7. oktober 2008.

Efter at Advokat H have skrevet to breve til et boligselskab og en underbo for en klient i juli 2007, rykkede klienten i august og september for sagen, angiveligt efter forgæves telefonsamtaler. Der blev rykket igen i december på samme grundlag, men først i januar 2008 svarede Advokat H, og meddelte, at sagen var håbløs.

Advokatnævnet og byretten fandt at Advokat H ved ikke at svare i 5 måneder havde tilsidesat god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126 stk. 1. Sanktionen blev, med baggrund i tidligere sanktioner i 2004 og 2006 fastsat til 15.000 kroner.

I Retten i Esbjergs dom af 11. marts 2010 i BS 3-193/2009 – Advokatnævnets kendelse af 23. december 2008 blev Advokat X frikendt for smøl [han havde af Advokatnævnet fået en bøde på 10.000 kroner].

Vestre Landsrets dom af 12. marts 2010 V.L. B-1725-09 - Retten i Århus' dom af 14. august 2009 i sagen BS 2-559/2008 – Advokatnævnets kendelse af 4. februar 2008.

Advokatnævnet havde pålagt Advokat H en tillægsbøde på 25.000 kroner, da de fandt, at Advokat H havde tilsidesat god advokatskik i forbindelse med berigtigelse af en ejendomshandel.

Advokat H havde i forbindelse med en ejendomshandel for et selskab, der kort tid efter gik konkurs, været langsommelig med at fremsende de nødvendige oplysninger om købesum og refusionsopgørelse til konkursboet. Advokat H var både direktør og anpartshaver i det købende selskab. Advokatnævnet fandt, at Advokat H havde tilsidesat god advokatskik ved for sent at have berigtiget ejendomshandlen.

Retten i Århus stadfæstede Advokatnævnets kendelse under henvisning til, at Advokat H som direktør og anpartshaver i det købende selskab havde haft særlig anledning til at fremkomme med oplysninger og berigtige ejendomshandlen hurtigst muligt. Vestre Landsret stadfæstede, at der var tale om en tilsidesættelse, men landsretten mente ikke, at denne sag ville have givet en forhøjet sanktion i forhold til **U.2007.2238H** (også 25.000), hvor denne forseelse var forud, og sanktionen skulle fastsættes efter princippet i straffelovens § 89.

Retten i Sønderborgs dom af 18. marts 2010 i sag BS C8-2078/2008 – Advokatnævnets kendelse af 7. oktober 2008.

Advokat A havde siden juni 2007 behandlet en berigtigelse af handel med fast ejendom. Skøde blev lyst endeligt og anmærkningsfrit 8. november 2007. Den 9. december 2007 anmodede klienten om begrundelse for den lange

sagsbehandling.. Der fremkom et svar den 5. februar 2008, der ikke var fyldestgørende og klager spurgte igen ved modtagelsen og rykkede flere gange, bl.a. 27. april 2008 – han fik ikke svar.

Advokatnævnet fastslog, at den manglende besvarelse "til trods for, at indklagede havde afsluttet sagen" var en tilsidesættelse af god advokatskik. Sanktionen blev fastsat delvist som en tillægssanktion, da den manglende besvarelse lå både forud og efter en afgørelse fra 11. juni 2007 [hvilket ikke helt stemmer med begrundelsen, der henviser til den manglende besvarelse i slutningen af 2007 og fremefter] til 20.000 kroner [der var også en tilsidesættelse i 2005]

Retten stadfæstede og fandt ikke grundlag for at ændre sanktionen.

Københavns Byrets dom af 29. juni 2010 i sag BS 42B-5753/2009 – Advokatnævnets kendelse af 24. august 2009.

Advokat H skulle hjælpe en klient med at få omstødt en ægtepagt, der efter klientens opfattelse havde fået et forkert indhold. Advokat H skrev til modparten om muligt forlig inden han ville udtage stævning – og så gjorde han ikke yderligere i 17 måneder, da han mente, klienten ville søge forlig selvstændigt.

Brevet med, at han ville udtage stævning, understøttede klientens forklaring om, at der skulle udtages stævning, *og advokat H havde ikke sendt en opgavebekræftelse (advokatbrev), så retten lagde klientens opfattelse til grund.*

Advokatnævnet og retten var enige om, at langsommeligheden var en tilsidesættelse og bøde skulle være en "normalbøde" på 10.000 kroner.

Retten i Holbæks dom af 6. juli 2010 i sag BS 6-1474/2009 – Advokatnævnets kendelse af 6. november 2009

Advokat S havde påtaget at søge retshjælp til en erstatningssag i sommeren 2008, men havde ikke efterfølgende gennemført dette i maj 2009. Advokat S havde ikke fremmet sagen behørigt, og det var en tilsidesættelse af Retsplejelovens § 126. Der forelå to tidligere tilsidesættelser, og der var samtidig et andet forhold i sagen, hvor der også forelå tilsidesættelse. Sanktionen blev 20.000 kroner. Retten stadfæstede både tilsidesættelsen og sanktionsfastsættelsen.

Retten i Esbjergs dom af 26. oktober 2010 i sag BS 24-1980/2009 – Advokatnævnets kendelse af 6. november 2009.

Advokat K's klient var dømt til at betale et beløb, men der forelå en aftale om andet værneting end anvendt eller om voldgift. Advokat K gjorde således i fogedretten gældende, at der skulle ske genoptagelse. Klienten deponerede det omtvistede beløb.

Advokat K søgte ikke genoptagelse, og medvirkede ikke ved besvarelse af henvendelser fra kreditors advokat til oplysning af sagen eller frigivelse. Advokatnævnet fandt, at advokat K ved ikke at besvare gentagne henvendelser i mere end 7 måneder og ved – på trods af sine indsigelser – ikke at foretage retsskridt i overensstemmelse med det i fogedretten og deponeringsvilkår tilkendegivne, således at der kunne ske en afklaring af parternes mellemværende. Advokat K havde herved handlet i strid med god advokatskik.

På grund af tidligere tilsidesættelser med bøde på 10.000 kroner, 15.000 og 20.000 til følge, blev bøde fastsat til 20.000 kroner [hvilket efter det oplyste må anses for "billigt sluppet"].

Retten stadfæstede afgørelsen og sanktionen.

Københavns Byrets dom af 4. november 2010 i sag BS 36A-7731/2009 – Advokatnævnets kendelse af 17. november 2009.

Advokat A havde som sælgers advokat overtaget berigtigelsen af en ejendomshandel efter indholdet i en købsaftale, da køber efter lysning af skøde ikke fjernede retsanmærkninger mv. Der var nogen uenighed om betaling til advokat A, men under alle omstændigheder blev berigtigelsen heller ikke gjort færdig af advokat A i en periode på over 2 år. Bøden fastsat til 15.000 kroner på grund af tidligere afgørelse fra 2006. Der var således alene tale om "halv gentagelsesvirkning". Afgørelsen blev i det hele stadfæstet af retten.

Retten i Lyngbys dom af 10. januar 2011 i sag BS 150-996/2009 – Advokatnævnets kendelse af 6. marts 2009.

Advokat H havde efter Advokatnævnets afgørelse ikke varetaget administration af en ejerforening med den fornødne omhu, da han ikke sørgede for afklaring af foreningens økonomiske forhold, herunder præsenterede en korrekt opgørelse af indbetalinger af fællesudgifter, udsendte ikke referat af generalforsamling i 2007 og ikke indkaldte til generalforsamling i 2008. Det anføres yderligere: *"Nævnet bemærker, at det i en situation, hvor der er tvist mellem ejerne i ejerforeningen er af væsentlig betydning, at de formelle forhold som fastsat i vedtægterne overholdes af administrator ...."*

Dommen er også omtalt under interessekonflikter,

Advokatnævnet fastsatte en forhøjet sanktion på 15.000 kroner i bøde på grund af *"det samlede forløb samt den tidsmæssige udstrækning ..."*.

Retten stadfæstede Advokatnævnets begrundelse og dermed, at der var sket en tilsidesættelse af god advokat skik, men anså en "normalbøde" på 10.000 kroner for passende.

Retten i Århus dom af 10. januar 2011 i sag BS 1-1754/2009 – Advokatnævnets kendelse af 1. maj 2009.

Advokat A var ikke opmærksom på dødsboskiftelovens § 56, stk. 4 og rådgav derfor ikke klienterne og anlagde sag for sent.

På grund af tidligere tilsidesættelser blev bøden fastsat til 20.000 kroner, og byretten stadfæstede.

Retten i Glostrups dom af 26. april 2012 i sag nr. BS 10H-216/2011 – Advokatnævnets kendelse af 22. november 2010.

Advokat A bistod et par med erhvervelsen af en fast ejendom. Skødet blev underskrevet i juli 2007, men arbejdet med at få indleveret skødet til tinglysning blev først påbegyndt i slutningen af september 2007, efter at købsaftalens frist for tinglysning var udløbet, og A havde modtaget en henvendelse fra en ejendomsmægler. Retten fandt, at tinglysningen ikke var blevet fremmet med den fornødne hurtighed og pålagde A en bøde på 10.000 kroner. Advokatnævnets kendelse blev således stadfæstet.

Vestre Landsrets dom af 11. januar 2013 i sag VL. B-0360-12 – Retten i Holstebros dom af 25. januar 2012 og Advokatnævnets kendelse af 2. februar 2011.

Advokat A repræsenterede et dansk selskab, der købte en maskine af et udenlandsk selskab. Det blev aftalt, at købesummen skulle deponeres i det udenlandske selskabs bank, men pga. en fejl hos A's sekretær blev købesummen i stedet indbetalt direkte til det udenlandske selskabs konto. Det danske selskab ophævede købsaftalen, men det udenlandske selskab ønskede imidlertid ikke at tilbagebetale købesummen. Retten fandt efter en samlet vurdering af karakteren af fejlen og omstændighederne herved, at A ikke havde tilsidesat god advokatskik. Retten henviste i den forbindelse bl.a. til, at A forsøgte at rette fejlen, da han opdagede den. Advokatnævnets kendelse blev ophævet. Vestre Landsret fandt – modsat byretten – at der forelå en tilsidesættelse af god advokatskik, da advokaten ikke havde "sikret sig, at sekretæren var klar over hvilke sagsbehandlingsskridt hun skulle foretage sig". Bøden, der af Advokatnævnet under hensyn til gentagelse var fastsat til 20.000 kroner, blev ligeledes stadfæstet.

U.2013.2189Ø - Østre Landsrets dom af 2. april 2013 i sag 3. afd. B-2146-12 - Københavns Byrets dom af 11. januar 2012 i sag nr. BS 43C-2899/2011 – Advokatnævnets kendelse af 2. maj 2011.

Advokat A bistod et ægtepar i forbindelse med erhvervelsen af en fast ejendom. Retten lagde til grund, at A ikke havde rådgivet ægteparret om visse bemærkninger i tilstandsrapporten vedrørende husets elinstallationer. Retten bemærkede, at en advokat, der yder rådgivning og bistand i øvrigt ved en hushandel, har pligt til at rådgive sine klienter om den udarbejdede tilstandsrapport og at bevisbyrden for, at en sådan rådgivning er ydet, påhviler advokaten. Retten fandt, at en sådan bevisbyrde ikke var løftet, og at A derfor havde tilsidesat god advokatskik. Det var en stadfæstelse af Advokatnævnets afgørelse og af bøden på 10.000 kroner. Østre Landsret stadfæstede, at der var tale om en tilsidesættelse af god advokatskik, men nedsatte bøden til 5.000 kroner, da advokaten var gået ud fra, at klienten var opmærksom på forholdet, der klart var angivet i tilstandsrapporten.

I Københavns Byrets dom af 8. november 2013 i sag BS 44C-3205/2011 – Advokatnævnets kendelse af 16. maj 2011 blev en bøde på 10.000 kroner stadfæstet, da advokaten ikke havde opbevaret væsentlige dokumenter og i længere periode ikke havde fremmet et dødsboskifte.

I Retten i Glostrups dom af 20. januar 2014 i sag BS 10E-1630/2013 – Advokatnævnets kendelse af 17. april 2013 blev en bøde på 10.000 kroner stadfæstet. Advokaten havde ikke effektivt behandlet en sag om en vandskade – der gik bl.a. mere end ½ år fra afvisning af kravet om erstatningspligt, før det gik op for advokaten, at det drejede sig om en sag i størrelsesordenen 3.000 kroner, hvor der formentlig skulle have været rådgivet anderledes helt fra starten – og under alle omstændigheder rådgivet.

I Københavns Byrets dom af 21. marts 2014 i sag BS 43C-1727/2013 – Advokatnævnets kendelse af 19. marts 2013 - blev en kendelse om manglende

fremme af en gældsordning af Advokatnævnet vurderet som grov (måske, da advokaten heller ikke svarede Advokatnævnet), men retten nåede til, at tilsidesættelsen ikke var grov, og udmålte en "normalbøde" på 10.000 kroner.

Frifindelser:

U.1999.822H - Advokatnævnets kendelse af 1. februar 1996

Advokat A blev af et ægtepar (Æ) i august/september 1992 anmodet om at søge gældssanering gennemført. I marts 1993 havde A's fuldmægtig (F) udarbejdet et næsten færdigt forslag til gældssanering, hvorefter F fratrådte sin stilling.

Advokat B, der var ansat ved A, overtog sagen. Da advokat B i januar 1994 endnu ikke havde foretaget sig noget i sagen, lovede advokat A over for en pårørende til Æ, at han personligt ville tage sig af sagen. Advokat A udførte herefter nogle ekspeditioner i sagen, hvorefter det på ny blev overladt til advokat B at foretage det videre arbejde i sagen.

Da sagen endnu ikke var færdigbehandlet i august 1994, blev sagen på Æ's anmodning afsluttet hos advokat A.

Advokat A blev af Advokatnævnet og landsretten pålagt en bøde på 2.500 kroner.

Højesteret fandt det ubestridt, at advokat A's sagsbehandling havde været langsommelig. Det havde været nærliggende om advokat A efter henvendelsen fra Æ's pårørende havde sikret sig, at sagsbehandlingen blev fremskyndet. Ud fra en samlet vurdering fandtes advokat A's undladelser dog ikke at udgøre en tilsidesættelse af reglerne om god advokatskik.

Retten i Glostrups dom af 9. januar 2012 i sag nr. BS 10B-2384/2011 – Advokatnævnets kendelse af 17. maj 2011.

Advokat A bistod en køber K af en fast ejendom i forbindelse med ejendomshandlen. K fik i den forbindelse det indtryk, at det var muligt at klage over ejendomsværdifastsættelsen – der var væsentligt højere end købesummen – og dermed betale en lavere tinglysningsafgift. A tilkendegav, at en sådan drøftelse ikke havde fundet sted. Retten fandt, at det ikke kunne karakteriseres som en tilsidesættelse af god advokatskik, at A undlod at klage over ejendomsværdien, før skødet blev sendt til tinglysning eller havde undladt at rådgive om muligheden herfor. Retten henviste i den forbindelse til, at konsekvensen heraf ville have været, at den aftalte frist for tinglysning ikke kunne overholdes med den deraf følgende risiko for, at sælger kunne kræve erstatning for forsinkelsen. Advokatnævnets kendelse – ifølge hvilken A var blevet pålagt en bøde på 10.000 kroner, for ikke at have begæret ejendomsværdien nedsat inden tinglysning – blev på den baggrund ophævet.

Retten i Sønderborgs dom af 11. februar 2013 i sag BS C5-1576/2012

Advokat W var af nævnet pålagt en bøde for ikke at yde tilstrækkelig og kvalificeret rådgivning i forbindelse med en retssag, hvor der ikke blev taget et forbehold om på et senere tidspunkt at begære supplerende syn- og skøn. Ud fra en konkret bedømmelse af klients interesser og fremsatte ønsker, samt til

at skønsmanden under sagen rent faktisk besvarede en lang række supplerende spørgsmål blev kendelsen ophævet.⁹²

I Østre Landsrets dom af 28. november 2013 sag 3. afd. B-2295-13 – Retten i Næstveds dom af 26. marts 2013 – Advokatnævnets kendelse af 23. maj 2012 blev en bøde for manglende fremme af en ejendomshandel – hvor det lidt specielt var overladt til en kollega at tinglyse – ændret af landsretten til en irettesættelse, da ingen af parterne⁹³ eller ejendomsmægleren havde orienteret advokaten om handlens endelighed, men han burde have fulgt op, da han havde påtaget sig at bistå køber.

10.4.1 Forsvarer med fyldte ordrebøger

Det har gennem de seneste årtier været et stigende problem, at der ikke er en sammenhæng mellem nogle forsvarernes påtagelse af opgaver, politiets efterforskning, anklagemyndighedens tilrettelæggelse og domstolenes mulighed for at behandle sagerne – især de længerevarende. Det er et komplekst problem, der som oftest udmønter sig i en kritisk holdning til advokaten⁹⁴.

Dette problem bør næppe være et ensidigt advokatproblem. Advokatens tid er fokuseret om klienterne, hvis antal vel er mindre end politi, anklagemyndighed og domstolenes, og for advokaten består opgaven i, dels og primært at varetage klientens interesse, men også til reduceret vederlag at tilrettelægge sin tid, således at det er økonomisk muligt at varetage klienternes interesser. Advokaten kan ikke vide, hvornår anklagemyndigheden er klar til at indbringe sagen for retten.

Problemstillingen for advokater tilspidses også af regler, der kræver, at **den beskikkede** advokat møder, og hvis det ikke er **den beskikkede**, der møder, så er det er det problem! Hvis der mødes ved et ungt engageret menneske, der virkelig vil gøre en indsats for hovedpersonen – så kræver det en lang række forudgående tilladelse/handlinger, og der er adskillige situationer, hvor håbefulde ungemennesker har kastet sig ud i et møde, men hvor hovedproblemet er blevet at "vedkommende" "ikke er beskikkede" – og ikke hovedpersonen, den sigtede.

Formalismen kan selvfølgelig begrunde ethvert resultat – men den rigtige løsning er, at advokaten honoreres (med værdien af arbejdet), og at der selvfølgelig gives dækning for nødvendig indsat til andre faggrupper, der bistår advokaten, og som kan udføre arbejdet mere effektivt og billiger.

---

⁹² Kendelsen var afsagt mod advokat W og den blev ophævet overfor advokat W – men sagen var indbragt for retten af det advokatfirma, hvor advokat W arbejder. Dette var ikke korrekt, og sagen burde være afvist eller sagsøger eventuelt ændret.

⁹³ Klagen formål var nok et krav om erstatning for forsinkelsen – hvilket Advokatnævnet ikke var kompetent til at behandle – og et krav, der med landsrettens begrundelse for ændring i sanktionen nok ikke havde de store udsigter.

⁹⁴ Under en "uvildig undersøgelse" blev der fokuseret på dette problem. Det var muligt for domstolen at registrere alle dage, hvor "advokaten ikke kunne" – det var ikke let (eller umuligt) at få registreret, hvornår retten ikke kunne, når advokaten kunne!

Det kan ikke være et ensidigt problem for advokater med "fyldte ordrebøger". Det er stadig klienten, der er i centrum, og det må politi, anklagemyndighed og især domstolene holde sig for øje ⁹⁵.

Det er ikke advokaterne, der har hovedforpligtelsen til en fornuftig administration af retssystemet – advokaten skal - med respekt – anvende retssystemet.

Dermed ikke sagt, at forsvarsadvokater ikke skal leve op til reglen i AER pkt. 8.3

---

⁹⁵ Tilfældige eksempler på problemstillingen er **TfK.2012928V** og i anden relation **TfK.2012.941SK** og **TfK.2012.943SK**. Sagerne er ikke sager om god advokatskik, men alene afgørelser efter straffeprocessen.

11. Sagsbehandlingsfejl – ikke grundigt og samvittighedsfuldt (AER 9)

11.1 Opgavens udførelse (AER 9.1)

AER 9.1

”En advokat skal som klientens uafhængige rådgiver varetage klientens interesser grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klientens tarv kræver.”⁹⁶

Det turde være åbenbart, at advokater skal behandle deres klienter ordentligt. Dette gælder ”overraskende” også ved ophør af repræsentationen og fremefter.

Lyngby rets dom af 21. november 2008 i sag BS 150-2354/2007 – Advokatnævnets kendelse af 8. oktober 2007

Advokatnævnet fandt, at Advokat X ved ikke at have imødekommet adskillige anmodninger om at udarbejde en opgørelse over ind- og udbetalinger samt faktureringer vedrørende hver enkelt sag, hvor han repræsenterede klienten, havde tilsidesat god advokatskik.

Advokatnævnet fandt endvidere, at god advokatskik var tilsidesat, da advokat X havde udtaget stævning mod den tidligere klient forinden fremsendelse af det udbedte materiale, således at den tidligere klient og denne nuværende advokat kunne tage stilling til kravet fra advokat X.

Sanktionen blev fastsat til en bøde på 20.000 kroner, der blev fastsat ud fra forholdets karakter, at han var pålagt 4 bøder i 1998-99, to bøder på 5.000 kroner i 2002 og 2005 samt to bøder i 2007 på 10.000 kroner. Forholdet var begået før afgørelserne i 2007 og blev derfor fastsat som en tillægsbøde efter princippet i straffelovens § 89.

Byretten stadfæstede.

Sjuskeri i form af at overse frister, bestemmelser, konsekvenser af bestemmelser eller i form af deciderede sagsbehandlingsfejl kan være en tilsidesættelse af de advokatetiske regler.

Det beror dog på en helt konkret vurdering, om sagsbehandlingsfejl vil være en tilsidesættelse, da det vil afhænge af sagens karakter, områdets kompleksitet, om reglerne er nye, osv. Dette skal sammenholdes med, hvad advokaten har oplyst klienten om, og hvad opgaven efter opgavebekræftelsen rent faktisk går ud på⁹⁷.

Vestre Landsrets Dom af 2. november 2004 i sag B-3031-03. Advokatnævnets kendelse af 25. november 2003

Advokat A's klient K, der var pensionist, solgte sit sommerhus med en servitut om livslang brugsret. Kommunen oplyste herefter K, at han ikke længere kunne benytte sommerhuset som helårsbolig, hvilket havde været intentionen.

---

⁹⁶ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 71ff.

⁹⁷ Der kan overordnet henvises til U.2004.2489V og U.2006.2746V

Der blev herefter udarbejdet nyt skøde, hvor K tilbagekøbte 1 % af ejendommen for at beholde helårs beboelsesret. Samtidig blev der underskrevet en samejekontrakt med fortrinsbrugsret for K. Advokat A foranledigede herefter den oprindelige servitut afløst, uden dog at tinglyse det nye skøde og samejekontrakten.

K klagede over advokat A til Advokatnævnet, der pålagde advokat A en bøde på 10.000 kroner for at tilsidesætte god advokatskik [i dag svarede til 20.000 kroner]. Der blev ved fastsættelse af bøden lagt vægt på, at advokat A tidligere var blevet ikendt bøde for tilsidesættelse af god advokatskik.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Østre Landsrets dom af 19. april 2005 i sag nr. B-971-04.

Advokatnævnets kendelse af 4. marts 2004.

Sagen omhandlede en klage over mangelfuldt arbejde i forbindelse med berigtigelse af en ejendomshandel. Advokat A havde overset, at 12 kvadratmeter af den købte lejlighed i henhold til skødet var blevet overført til en anden lejlighed, og at det i købsaftalen anførte areal ikke var korrigeret herfor.

Advokatnævnet fandt, at Advokat A ikke havde rådgivet køber om følgerne af forbeholdet "købt som besat af køber". Advokatnævnet ophævede det beregnede salær på 5.592 kroner ekskl. moms og idømte advokat A en bøde på 5.000 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik [i dag svarende til 10.000 kroner].

Landsretten tiltrådte, at advokat A, ved ikke at have været opmærksom på og have afklaret uoverensstemmelsen mellem arealangivelsen i købsaftalen og i skødet, havde begået en fejl af en sådan karakter, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik. Advokatnævnets kendelse blev derfor stadfæstet.

U.2007.2238H - Advokatnævnets kendelse af 12. maj 2004

Advokat A havde **groft** tilsidesat god advokatskik, idet han på en andelsboligforenings stiftende generalforsamling, hvor han både repræsenterede andelsboligforeningen og sælger af en ejendom, som andelsboligforeningen senere skulle erhverve, ikke oplyste, i) at sælger af ejendommen ikke havde opnået adkomst til ejendommen, ii) at andelsboligforeningens erhvervelse af ejendommen ville være i strid med andelsboligforeningsloven, da der i ejendommen stadig forefandt en lejer, iii) at andelsboligforeningen derfor ikke havde udsigt til at få adkomst til ejendommen, og iv) at der ved indbetaling af indskud og indflytning ville være risiko for tab.

Det var en skærpende omstændighed, at advokat A ikke på et tidligere tidspunkt havde tilbagebetalt oppebårne indskud på i alt 1.060.165 kroner. Advokat A blev pålagt at betale en bøde på 25.000 kroner [bøden for grov tilsidesættelse var da 10.000].

Højesteret stadfæstede.

Svendborg Rets dom af 20. december 2010 i sag BS R3-206/2009 – Advokatnævntes kendelse af 16. januar 2009.

Advokat K – der i det væsentlige under sagen var repræsenteret ved bestallingshavende medarbejder - repræsenterede et menighedsråd, der solgte fast ejendom, hvor udbudsregler og godkendelse ikke blev iagttaget. Advokatnævnet og byretten fandt, at Advokat K ikke i den konkrete situation havde handlet grundigt og samvittighedsfuldt. Der fastsattes en "normalbøde".

I Retten i Koldings dom af 13. januar 2014 i sag BS 2-842/2013 – Advokatnævnets kendelse af 10. april 2012 - blev advokaten idømt en bøde på 10.000 kroner for ikke at søge fri proces, og vedrørende samme advokat, **Retten i Koldings dom af 5. februar 2014 i sag BS 16-1706/2013 – Advokatnævnets kendelse af 29. august 2013 i sagsnr. 2012-250**⁹⁸ Advokaten havde ikke vejledt klienten om udtagelsesret efter arvelovens § 11, stk. 2 ved ægtefællens død. Det blev anset for en utilstrækkelig rådgivning og en tilsidesættelse af god advokatskik. Retten stadfæstede afgørelsen og bøden på 10.000 kroner.⁹⁹

I Retten i Lyngbys dom af 27. marts 2014 i sag BS 150-1606/2013 – Advokatnævnets kendelse af 29. august 2013 havde advokaten ikke vejledt en klient, der fik erstatning efter en skade om mulighed for oprettelse af en kreditor beskyttet kontor, hvortil erstatningen kunne indbetales

AER 9.2

"Advokaten skal i passende omfang holde klienten underrettet om sagens forløb."

Det er også temmelig åbenbart – det er ikke advokatens sag. Det er klientens, og klientens skal holdes underrettet!

Retten på Frederiksbergs dom af 7. maj 2010 i sag BS K-1750/2009 – Advokatnævnets kendelse af 25. maj 2009

Advokatnævnet fandt, at det var en fejl, at Advokat S ikke informerede nogle arvinger behørigt om størrelsen af deres arvelod, og ikke redegjorde nærmere for arveforholdene, da Advokat S måtte bede om tilbagebetaling af for meget udbetalt arv. Det var yderligere en fejl, at der ikke blev sendt kopi af boopgørelse og regnskab til arvingerne samtidig med fremsendelse til skifteretten. Dette var en tilsidesættelse af god advokatskik. Bøden blev fastsat til 10.000 kroner.

Retten stadfæstede i det hele.

Det er dog et område, hvor der gives advokaten et vist spillerum:

Østre Landsrets dom af 18. januar 2002 i sag B-731-01 - Advokatnævnets kendelse af 13. februar 2001

Advokat A anmodede på vegne af en klient fogedretten om bistand til at få udleveret indbo. Fogedretten anbefalede at anmelde forholdet til politiet, da

---

⁹⁸ Advokatnævnets kendelse er ikke medtaget i dommen.

⁹⁹ De to afgørelser viser det ikke helt rimelige i, at der er fulgt en praksis, hvor der ikke blev knyttet gentagelsesvirkninger til en afgørelse, der indbringes for retten. En anden, der ikke indbragte afgørelsen ville have fået en bøde på 20.000 kroner anden gang.

fogedretten ikke ville kunne gennemføre sagen. Advokat A anmeldte sagen til politiet, der imidlertid afviste sagen.

Advokatnævnet fandt, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved i) ikke at ansøgt om fri proces, ii) ved ikke straks efter politiets afvisning af sagen at have fremmet den behørigt med henblik på indbringelse for fogedretten på ny og iii) ikke at have meddelt klienten, at han ikke ønskede at fortsætte sin bistand. Advokatnævnet tildelte på den baggrund advokat A en irettesættelse. Landsretten fandt ikke, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved ikke særskilt at søge om fri proces for sin klient. Den passivitet, som af Advokatnævnet var gjort gældende over for A, vedrørte alene en periode, hvor klienten selv havde givet udtryk for, at denne ønskede sagen fortsat som en klage over politiet. Advokat A havde således heller ikke tilsidesat god advokatskik ved ikke at søge sagen fremmet ved fogedretten eller ved ikke at meddele, at han ikke ønskede at fortsætte sin bistand. Landsretten frifandt på denne baggrund advokat A.

Østre Landsrets dom af 14. februar 2003 i sag B-1174-02.

Advokatnævnets kendelse af 22. marts 2002

Advokat A modtog dokumenter i en ejendomshandel fra klienten dagen efter, at klienten havde underskrevet købsaftalen. Klienten havde ikke taget noget advokatforbehold i forbindelse med underskrivelsen af købsaftalen, ligesom købsaftalen var udfærdiget på en ældre formular uden fortrydelsesret. Klienten havde tidligere købt 20-30 ejendomme, og var i denne forbindelse tidligere gjort bekendt med reglerne om fortrydelsesret af advokat A. På tidspunktet for underskrivelsen af købsaftalen var der ikke rekvireret udskrift af servitutter på ejendommen. Advokat A rekvirerede efter aftale med klienten udskrift af servitutter. Der viste sig at være en meget værdiforringende servitut på ejendommen. Det blev på baggrund heraf forgæves forsøgt at opnå enighed om en ny købesum. Klienten ønskede herefter at benytte sig af fortrydelsesretten.

Da fortrydelsesfristen imidlertid på det tidspunkt var udløbet, opstod der tvist om, hvorvidt advokaten i tilstrækkelig grad havde rådgivet sin klient om fortrydelsesretten.

Advokatnævnet tildelte advokat A en irettesættelse for ikke at have rådgivet klienten i tilstrækkeligt omfang om fortrydelsesfristen.

Landsretten frifandt advokat A, idet der blev lagt vægt på, at klienten i forbindelse med tidligere handler var fuldt ud bekendt med reglerne om fortrydelsesret.

12. Opbevaring af sagsakter (AER 10)

AER 10

*"Efter afslutning af en sag skal sagens akter, herunder elektroniske data, opbevares i en passende periode, som kan fastsættes generelt efter sagstype med fornøden hensyn til konkrete forhold."*¹⁰⁰

Der er tale om en ny bestemmelse, hvor der ikke foreligger domspraksis, men der kan henvises til **Adv.kom.2011:**

"Opbevaring af sagsakter

Den nye bestemmelse i punkt 10 er ment som et signal til advokaterne om at adressere spørgsmålet om opbevaring af sagsakter.

Advokatsamfundet får ofte forespørgsler om praksis for opbevaring af advokatens sagsakter. Advokatrådet anbefaler, at sagsakter som udgangspunkt opbevares i 5 år fra afslutning af sagen og med fornøden respekt for behovet for hemmeligholdelse. Advokatnævnets praksis er meget sparsom og giver kun meget begrænset vejledning. Blandt andet under hensyn hertil har Advokatrådet ikke fundet anledning til at fastsætte nærmere om opbevaringstid og – sted.

Som det fremgår af punkt 10's ordlyd har advokatvirksomheder mulighed for at fastsætte generelle interne retningslinjer, så der ikke skal foretages en dybtgående vurdering ved afslutning af hver sag. Dog skal der tages fornødent hensyn til "konkrete forhold". Anvendelsen af sådanne generelle retningslinier må således indrettes efter de konkrete forhold, eksempelvis hvis sagen indeholder et originalt retskabende dokument."

Og DA.bemærk.2011:

"Reglerne om forældelse – herunder om suspension af begyndelsestidspunktet for forældelsesfristens løb – vil ofte kunne føre til, at spørgsmål om erstatningsansvar for en advokat vil kunne blive aktuelt, også mere end 5 år efter at bistanden er ydet. Det kan ikke udelukkes, at domstolene vil fastslå, at den 3-årige forældelsesfrist er suspenderet, indtil det tidspunkt klienten blev eller burde være blevet opmærksom på, at han havde mulighed for at rette et krav mod advokaten, således at den 10-årige forældelsesfrist – som ikke kan suspenderes – bliver aktuel."

---

¹⁰⁰ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 81ff

13. Udtræden (AER 11)

AER 11

*"En advokat må ikke ophøre med at udføre en sag på en sådan måde og under sådanne omstændigheder, at klienten hindres i rettidigt og uden skadevirkning at søge anden juridisk bistand."*¹⁰¹

Der foreligger ikke domspraksis, men reglen håndhæves løbende af Advokatnævnet.

Der kan yderligere henvises til nedenfor under 13.11 om udtræden ved interessekonflikter (AER 12.6)

---

¹⁰¹ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 84ff.

14. Interessekonflikter (AER 12) ¹⁰²

AER 12.1

"Ved modtagelsen af enhver ny sag skal advokaten i rimeligt omfang sikre sig mod, at der kan opstå tvivl om advokatens iagttagelse af bestemmelserne om interessekonflikter."

AER 12.2

"En advokat må ikke bistå en klient i situationer, hvor en interessekonflikt er opstået, eller hvor der foreligger nærliggende risiko for, at en sådan konflikt opstår.

Sådanne situationer foreligger, når:

1)

en advokat bistår klienter i samme sag, hvis klienterne har modstridende interesser af ikke uvæsentlig karakter.

2)

en advokat bistår en part efter tidligere at have bistået modparten i samme sag.

3)

en advokat på samme tid bistår klienter i flere sager, der har forbindelse med hinanden, hvis der er risiko for, at fortrolige oplysninger, som advokaten har modtaget i en af sagerne, kan have betydning i en anden af sagerne.

4)

en advokat har en nær familiemæssig eller ikke ubetydelig økonomisk, erhvervsmæssig eller anden forbindelse til en part, som i sagen har modstridende interesser med klienten.

5)

en advokat har sådanne forretningsmæssige eller andre forbindelser til eller aftaler med klienten, at der er risiko for, at advokaten ikke kan give klienten rådgivning uafhængigt af uvedkommende interesser.

6)

en advokat indgår aftale med klienter eller andre om, at han skal modtage salær i form af aktier eller andre ejerandele i et selskab, hvor aktiernes eller andelenes værdi vil blive påvirket af resultatet i sagen. Dette gælder også andre tilfælde, hvor der indgås aftale om en sådan vederlæggelse, hvis dette vil kunne påvirke advokatens uafhængighed og personlige integritet under udførelsen af hvervet.

7)

en advokat, som for parterne har medvirket til stiftelse eller berigtigelse af et retsforhold, efterfølgende bistår en af parterne vedrørende samme retsforhold, hvis bistanden har eller kan have betydning for den anden part.

Sådanne situationer kan endvidere foreligge, når:

---

¹⁰² Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: "De advokatetiske regler" (2011) side 86-151 – Mads Bryde Andersen: "Advokatretten" (2005) kap. 9.

- 8) en advokat bistår en klient i en sag, hvis han uden at repræsentere modparten i den konkrete sag har et fast klientforhold til denne.
Ved vurderingen af om et klientforhold er fast, tages der bl.a. hensyn til, om klienten hidtil har søgt advokatens bistand regelmæssigt i forhold til klientens behov for bistand, og om klienten forventes at fortsætte hermed.
- 9) en advokat bistår konkurrerende virksomheder.
- 10) en advokat medvirker for flere parter til stiftelse af eller berigtigelse af et retsforhold, hvorom der er enighed mellem parterne.
- 11) en advokat bistår en klient i en sag efter tidligere at have bistået en klient i en anden sag, når sagerne har forbindelse med hinanden, og der er risiko for, at fortrolige oplysninger, som advokaten har modtaget i en af sagerne, kan have betydning i en anden af sagerne."

14.1 Konfliktsituationer

Læren om interessekonflikt udspringer grundlæggende af kravet om advokatens uafhængighed, tavshedspligt og dedikation til løsning af klientens opdrag, og skal sikre den for klienters afgørende tillid til advokater og deres virke, og jeg mener, at det anførte er væsentlige for bedømmelse, der løbende skal foretages af advokater:

Er der momenter, der kan stille spørgsmålstegn ved min uafhængighed?

Er der momenter, der truer min tavshedspligt over for klienten?

Hvem er klienten, og hvilket opdrag har jeg fået?

Er der andre momenter, der kan medføre en risiko for, at jeg ikke kan udføre opdraget med den nødvendige advokatoriske dedikation?

Den tidligere AER punkt 3.2 indeholdt et i forhold til endnu tidligere regler udbygget afsnit om interessekonflikter, der var blevet til efter gennemgang af tidligere domspraksis. De udbyggede regler blev indsat med virkning fra den 1. maj 2005. Domspraksis herefter giver en formodning for, at domstolene betragter disse regler som retningsgivende. Det er dog forekommet, at Advokatnævnet og domstolene har set med større nidkærhed og strenghed på problemet, end reglerne måske umiddelbart lægger op til. Ved ændringen i 2011 skete der nogle få ændringer, der i en vis udstrækning lægger op til en lidt mere nuanceret bedømmelse, men der er ikke tiltænkt revolutionerende ændringer, jf. også her nedenstående kommentar fra Advokatrådet.

Tidligere afgørelser er fortsat gældende, selv om de – som forsøgt nedenfor – måske skal indordnes i et andet system, men de skal frem for alt bruges som grundlag for en samlet vurdering.

Læren om interessekonflikter bør løbende revurderes og revurderes ud fra de grundlæggende værdier, som reglerne udspringer af. Der er en tendens til, at betydningen af, hvordan det ser ud udefra, jf. om appearancesynspunktet nedenfor, tillægges større betydning end den reelle risiko for, at der er en interessekonflikt. Læren om

interessekonflikter bør bygge på reelle problemer og ikke på teoretiske vurderinger, herunder heller ikke på de forsøg på udnyttelse af reglerne fra potentielle klienter til at afskære modparten fra repræsentation af en bestemt advokat. Det er ikke tanken, at reglerne skal bruges til at afspore sager alene på grund af påstand om interessekonflikter.

På nuværende tidspunkt er der to sager, der er henvist til landsretten i første instans, men henblik på prøvelser af interessekonfliktsituationer: 1) interessekonflikter for kædesamarbejder og 2) repræsentation af bestyrelsesmedlemmer i relation til repræsentation af den juridiske enhed. Disse sager kan måske bidrage til en nærmere retlig vurdering af hele problemstillingen.

I det følgende gengives først **Adv.kom.2011**, derefter nogle grundlæggende hensyn bag reglerne om interessekonflikter, og herefter vil de enkelte konflikttyper blive gennemgået og kommenteret på baggrund af praksis herom.

Adv.kom.2011 - Særlige bemærkninger til afsnit 12 om interessekonflikter:

”Bestemmelserne om interessekonflikter har været drøftet indgående, delvist med deltagelse af repræsentanter for Danske Advokaters arbejdsgruppe om retssikkerhed for advokater. Hverken Advokatrådet eller Danske Advokaters repræsentanter har fundet anledning til at foreslå radikale ændringer i disse bestemmelser. Det kan dog ikke udelukkes, at det fremadrettet vil vise sig, at der kan være et behov herfor.

Drøftelserne om interessekonflikter har i vidt omfang været opdelt i temaer, hvoraf nogle gengives kort i det følgende:

Det giver løbende anledning til drøftelser, hvorvidt den sproglige udmøntning af AER's regler om interessekonflikter i alle sammenhænge modsvarer Advokatnævnets og domstolenes opfattelse af, hvor grænsen for god advokatskik skal drages, og om de relaterer sig hensigtsmæssigt til de situationer, som advokater i praksis kommer ud for. I den forbindelse har det været drøftet, om der i nogle sammenhænge kan være behov for, fx ud fra proportionalitetsbetragtninger, at anlægge en "de minimis" - betragtning, dvs. en form for indskrænkende fortolkning.

Advokatrådet er opmærksomt på, at der kan være forhold, der teknisk set er interessekonflikter, men som ud fra en proportionalitetsbetragtning ikke nødvendigvis bør medføre de følger, der ellers er knyttet til en konstatering af en interessekonflikt. I en sådan proportionalitetsbetragtning indgår forskelligrettede hensyn. På den ene side vægtes hensynet til klientens interesse i, at advokaten er fri af enhver anden interesse eller forbindelse, der strider mod klientens. På den anden side står hensynet til klientens mulighed for frit at vælge advokat og såvel klientens som advokatens ulemper i forbindelse med, at samarbejdet ikke kommer i gang, eller standses før tid.

Advokatrådet finder derfor også i denne relation, at det er mest rigtigt, at det er Advokatnævnets og domstolenes praksis, der fastlægger, hvornår der ud fra de reale hensyn bag begrebet "god advokatskik" foreligger en situation, som umiddelbart kan anses for omfattet af AER's ordlyd, men alligevel ikke skal

betragtes som en interessekonflikt i henhold til Retsplejelovens § 126, stk. 1. Tilsvarende gælder ved vurderingen af, om der foreligger andre situationer, der ikke er omfattet af de oplyste bestemmelser i AER, men alligevel repræsenterer situationer, hvor der ud fra interessekonfliktsynspunkter bør skrides ind. Som det fremgår af nogle af AER's bestemmelser om interessekonflikter (12.2 indledning, 12.2, 1), 12.2, 3) og 12.5), mener Advokatrådet dog, at det kan være hensigtsmæssigt, at AER sender nogle afgrænsede signaler om Advokatrådets opfattelse af reglernes proportionalitet.

Ved bestyrelsesarbejde og medlemskab af råd, nævn mv. erhverver advokater – som andre bestyrelsesmedlemmer – ofte kendskab til fortrolige forhold. Advokatrådet har overvejet konsekvensen heraf og rækkevidden af AER 12.4.

Advokatrådet har også overvejet konsekvenserne af, at en advokat forlader ét advokatfirma og bliver tilknyttet et andet advokatfirma, henholdsvis at noget lignende sker for advokatfuldmægtige eller andre medarbejdere. Det er naturligt nok konsekvenserne i forhold til de øvrige advokater i det "ny" advokatfirma, der særligt påkalder sig interesse.

(For begge de to sidstnævnte temaer ("bestyrelsesarbejde"¹⁰³ og "konsekvenser af jobskifter") gælder, at overvejelserne ikke har ført til ændringer i AER. Det er en selvfølge, at den konkrete udmøntning af de advokatetiske normer her som i øvrigt fastlægges af Advokatnævnet under kontrol af domstolene. Det er efter Advokatrådets opfattelse imidlertid vigtigt, at der på disse områder sikres en overordnet sammenhæng mellem konsekvent iagttagelse af relevante advokatetiske hensyn på den ene side, og på den anden side en sikring af advokatbranchens muligheder for at udvikle og modernisere rammerne for, at advokater kan fungere som attraktive og *uafhængige* rådgivere inden for traditionelle advokatrådgivningsopgaver. Fremtidig praksis bør følges løbende, så Advokatrådet har mulighed for – også over for Advokatnævnet - at påpege, hvis praksis udvikler sig i uhensigtsmæssig retning i forhold til branchens vilkår.)

I AER 12.2 nr. 8 har Advokatrådet indarbejdet et bidrag til forståelsen af begrebet "et fast klientforhold". Advokatrådet konstaterer, at det i nogle sammenhænge kan overvejes, om en klient kan "etablere" et fast klientforhold til flere advokater samtidig. Det har indgået i Advokatrådets drøftelser, hvilken betydning dette kan have. Advokatrådet har også overvejet betydningen af, at hovedsagelig større virksomheder jævnligt betjener sig af nogle advokater i relation til særlige opgaver og andre advokater i relation til andre opgaver, fx ud fra faglige hensyn. Rådet afstår dog fra at byde på, hvorvidt sådanne samarbejdsformer kan udgøre etableringen af faste klientforhold. I den forbindelse har Advokatrådet kendskab til, at nogle klientvirksomheder "konsekvent" søger at kontakte flere (måske "alle") specialiserede advokatfirmaer med kendskab til den pågældende virksomheds

---

¹⁰³ Danske Advokater har udarbejdet et notat om "Interessekonflikter i advokaters bestyrelsesarbejde". Notatet findes på www.danskeadvokater.dk

forretningsområder, således at mulighederne for, at potentielle "modparter" kan engagere kvalificeret advokatbistand mindskes betydeligt. Etablering af sådanne konstruerede interessekonflikter modsvarer ikke en beskyttelsesværdig interesse.

Ifølge 12.4, stk. 2 gælder reglerne om interessekonflikter også for forskellige former for advokatsamarbejder, "såfremt de i forhold til tredjemand fremtræder som et fællesskab....". Denne såkaldte "appearance"-regel, der bygger på dommen **UFR1998.1105/2H** og på kendelsen i **UFR2005.1403VLK**, har ifølge praksis udviklet sig til også at finde anvendelse i andre sammenhænge. Advokatrådet forudsiger, at Advokatnævnet vil overveje, i hvilket omfang der er behov for at anvende appearancesynspunktet i forhold til erhvervsklienter, når andre forhold i den konkrete sammenhæng ikke taler i retning af en (risiko for) interessekonflikt.

I de nye AER bibeholdes det tidligere regelsæts sondring mellem de såkaldte "skal-regler" (ubetingede interessekonflikter) og "kan-regler" (betingede interessekonflikter) med nogle få ændringer. Retningslinjerne for, hvornår et samtykke har betydning videreføres i AER 12.5. Advokatrådet har drøftet, om den faktiske situation, at en tidligere eller nuværende klient bekræfter over for advokaten, at udvekslede informationer ikke længere er fortrolige, fordi de ikke længere er relevante, kan ligestilles med et samtykke i interessekonfliktreglernes forstand. Dette er efter rådets opfattelse ikke tilfældet. "Forbuddet" mod at tillægge samtykke betydning i relation til "skal-reglerne" er således ikke aktuelt i relation til en sådan situation. Den beskrevne situation er derfor i stedet en klarlæggelse af, hvad der er omfattet af fortrolighedsbegrebet. (Reglen om vidnefritagelse for advokater i Retsplejelovens § 170 forudsætter tilsvarende, at en klient kan tillade, at advokaten udtaler sig om ellers tavshedsbelagte forhold).¹⁰⁴

Den indbyggede "dynamik" i Retsplejelovens § 126, stk. 1 muliggør, at der løbende tages hensyn til samfundsudviklingen ved fastlæggelse af begrebet "god advokatskik".¹⁰⁵

14.2 Grundlæggende hensyn

Reglerne om interessekonflikt har, som anført, deres baggrund i de fundamentale forhold, at advokater skal være advokatens uafhængighed, har tavshedspligt og skal være dedikation til løsning af klientens opdrag. Klienten skal kunne have tillid hertil.

---

¹⁰⁴ Resultatet, at der ikke vil være tale om et brud på tavshedspligten (fortroligheden) er selvkært rigtig, men det forekommer noget restriktivt at fastslå en tilsidesættelse af regler om interessekonflikt, hvis der er tale om de regler, der i det hele skal værne fortrolighedsbegrebet – og hvem har en retlig interesse?

¹⁰⁵ Ved næste revision af AER – om ikke før – bør der foretages et egentligt juridisk grundstudie, der kortlægger interessekonfliktproblematikken dybere end sket hidtil, og et studie, der koordinerer med andre landes opfattelser af interessekonflikter. De nuværende kasuistiske regler burde måske erstattes af mere overordnede principper, der så kunne suppleres med løbende kommentarer i form af Advokatnævnets og domstolenes konkrete afgørelser. Der bør også ske en samlet vurdering af reglerne, der for eksempel er gældende for dommere, for voldgiftsdommere, for kuratorer for forsvarer mv. da det kan se ud, som om reglerne udvikler sig i forskellig retning, selv om de grundlæggende problemstillinger er ens.

Reglerne om interessekonflikter har bl.a. været vurderet på baggrund af tre grundlæggende hensyn¹⁰⁶: våbendragers hensynet, fortroligheds- og informationshensynet samt integritets- og appearancehensynet.

Disse hensyn vil blive behandlet i det følgende, men der er grund til indledningsvis i hvert fald at nævne to andre spørgsmål, der er trængt lidt i baggrunden ved fokusering på de tre nævnte hensyn.

Det ene er selve klientbegrebet, der så vidt det ses i Danmark kun er behandlet mere indgående af **Mads Bryde Andersen: "Advokatretten" (2005)** især under pkt. 4.4 og pkt. 4.6, samt på advokatopdraget, der er behandlet i pkt. 4.1, som udgangspunktet for advokatens arbejde for klienten og dermed for hele drøftelsen af spørgsmålet om interessekonflikt.

"Klienten" er bærer af de rettigheder, som advokaten har pligter overfor. Hvis der ikke er en klient, overfor hvem en interessekonflikt kan identificeres, er der ikke tale om en interessekonflikt i relation til god advokatskik. Der kan være tale om tilsidesættelse af andre regler, hvis andres rettigheder krænkes – men det er begrebsmæssigt at udvide interessekonflikterne længere, end det advokatetisk er nødvendigt.

Et eksempel på en afgørelse, hvor manglende fokusering på, hvem der reel var klienten er **Retten i Odenses dom af 7. oktober 2009 i sag BS 6-933/2009 - Advokatnævnets kendelse af 16. februar 2009**, hvor resultatet er forkert.

Selskabet K (klager) blev ejet af 4 selskaber, hvoraf selskabet A ApS var hovedanpartshaver med en ejerandel på 59 %, mens mindretalsanpartshaverne var selskaberne B ApS, C ApS og D ApS, der ejede de resterende anparter.

Ejeren A af hovedanpartshaveren A ApS blev indsat som direktør i selskabet K, og ejerne af mindretalsanpartshaverselskaberne blev valgt til bestyrelse,

Fase 1) Den 1. februar 2008 blev det første bestyrelsesmøde afholdt i K. På mødet blev de nærmere retningslinjer for selskabets daglige drift og direktørens virke fastsat.

Fase 2) Ved det andet bestyrelsesmøde i K afholdt den 1. marts 2008 opstod der uenighed mellem direktør A og bestyrelsen om, hvorvidt de vedtagne retningslinjer for den daglige drift bevidst var blevet overtrådt af direktør A. Bestyrelsen, der udgjorde mindretallet af stemmerne i selskabet, mistænkte A for at berige sit eget selskab på K's bekostning

Fase 3) Der blev indkaldt til et bestyrelsesmøde den 24. april 2008, hvor direktør A inden mødet oplyste ikke at ville deltage, så mødet bliver ikke afholdt – men bestyrelsen (altså ejerne af mindretalsanpartsselskaberne) suspendede direktør A.

Fase 4) Herefter kommer advokat X, der repræsenterer A og A ApS på banen og indkalder til ekstraordinær generalforsamling i K, og han korresponderer som advokat for K "fra april 2008" med advokat Y, der repræsenterer mindretalsanpartshaverne.

Fase 5) Den 7. maj 2008 afholdes ekstraordinær generalforsamling. Der var af mindretallet stillet forslag om granskning og diverse undersøgelser af A's dispositioner, men hovedanpartshaverens selskab A ApS, der var repræsenteret af advokat A, stemte for et forslag om indsættelse af en ny bestyrelse, der udelukkede mindretalsanpartshaverne fra bestyrelsen i K, og A [genindtræder] som direktør.

Fase 6) Advokat A rådgiver herefter den nye bestyrelse "om selskabsretlige regler og om pligter og ansvar", i relation til krav fra mindretalsanpartshaverne mod K og vedrørende krav på vegne K mod mindretalsanpartshaverne.

Fase 7) Advokat X sender 19. maj 2008 en mail til K's revisor, hvor han omtaler sine "klienter", hvilket foranlediger advokat Y [der fortsat repræsenterer mindretalsanpartshaverne] til at skrive til Advokat X: "hvem er Deres klienter" og han fortsætter: "Jeg bemærker, at De efter min opfattelse ikke kan repræsentere selskabet, hvis det er det, De

---

¹⁰⁶ jf. bl.a. "Interessekonflikter" af **Jon Stockholm og Michael Rekling, Erhvervsjuridisk Tidsskrift nr. 1, 2006, s. 49 ff.** De to forfattere er begge delvist "ophavsmænd" til reglerne fra 2005, som medlemmer af Advokatrådet - og Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: "De advokatetiske regler" s. 88ff, Disse to forfattere har også betydelig indsigt i disse regler og deres baggrund, for Økjær Jørgensens vedkommende bl.a. fra Advokatrådets sekretariat og tidligere virke som sekretariatschef i Advokatnævnet og for Lavesen som anklager på vegne Advokatrådet for Advokatnævnet. Reglerne er nybeskrevet i AER, der træder i kraft i oktober 2011, Om de nye regler se også bl.a. Søren Jenstrup i Advokaten 04/11 side 5. I svensk ret angives der en opdeling ud fra klientens opdragsinteresse, klientens krav på fortrolighed og advokatens egeninteresse, jf. **Claes Peyron: "Advokatetik, en praksisgenomgang" (2010)** side 91, hvilket er synsvinkler, der også bør være bærende for dansk ret.

mener, idet selskabets advokat skal være uafhængig af de forskellige anpartshaver grupperingers interesser". Advokat X meddeler, at det er A og A ApS, der er hans klienter.

Fase 8) Advokat X fakturerede 9. juni 2008 K på 9.000 plus moms for arbejde udført, og det er under sagen oplyst, at der faktureres for a) den ekstraordinære generalforsamling, for b) rådgivning til ny bestyrelse "om selskabsretlige regler og om pligter og ansvar", samt c) i relation til krav fra mindretalsanpartshaverne mod K og d) vedrørende krav på vegne K mod mindretalsanpartshaverne.

Fase 9) I hvert fald fra 7. august 2008 bliver advokat Y advokat for selskabet K, hvor mindretalsanpartshaverne nu igen er bestyrelse og en af dem direktør, og der fremkommer indsigelser mod den af advokat X fremsendte faktura.

Fase 10) Der indgives klage til Advokatnævnet.

Sagen afgøres således:

"Advokatnævnet finder, at indklagede [advokat X] ved at have repræsenteret direktør [A] som selskabet under de foreliggende omstændigheder har befundet sig i en interessekonflikt"

Under byretssagen erklæres på vegne Advokatnævnet, at bistanden nævnt i fase 5 til ekstraordinær generalforsamling [er det nu rigtigt, eller er det en ekstraordinær generalforsamling, den 4. juni 2008??] og til regningens vedr. rådgivning om rettigheder, pligter og ansvar (jf. samlet fase 8 punkterne a) og b)) ikke var kritisable.

Tilbage stod herefter rådgivning fra advokat X vedrørende de fakturerede punkter c) i relation til krav fra mindretalsanpartshaverne mod K og d) vedrørende krav på vegne K mod mindretalsanpartshaverne. Det var den bistand, der får Advokatnævnet til at gøre gældende:

"Da den ekstraordinære generalforsamling blev afholdt den 7. maj 2008, repræsenterede sagsøger [advokat X] A ApS og sagsøger vidste, at der var uenighed mellem på den ene side A/A ApS, og på den anden side mindretalsanpartshaverne. Det er sagsøgtes [Advokatnævnets] opfattelse, at sagsøger på den baggrund ikke også sideløbende/efterfølgende har kunnet arbejde for K".

Da noget arbejde udført ikke er kritisabelt, må der i anbringendet ligge; i relation til konflikter med mindretalsanpartshaverne [selv om arbejdet med en ekstraordinær generalforsamling, hvis det er den 7. maj 2008 jo decideret var mod mindretalsanpartshaverne], og sådan opfattes det også af retten, der stadfæster med bl.a. følgende præmisser i relation til interessekonfliktspørgsmålet:

"Efter at der blev afholdt ekstraordinær generalforsamling i K den 7. maj 2008, hvor A ApS som majoritetsanpartshaver valgte en ny bestyrelse uden repræsentation af de tre mindretalsanpartshavere, må det have stået sagsøger [advokat X] klart, at der var en interessekonflikt mellem A og A ApS på den ene side og de tre mindretals-anpartshavere på den anden side."

Så langt kræver sagen imidlertid næppe domstolsafgørelse – det er åbenbart. Det hedder videre i dommen:

"Ved under disse omstændigheder at have rådgivet både den nye bestyrelse i K og selskabets direktør og reelle majoritetsanpartshaver A under K's konflikt med mindretalsanpartshaverne, tiltrædes det, at sagsøger har repræsenteret to parter, som havde en interessekonflikt."

Det forklarer retten yderligere: "Det bemærkes, at interessekonflikten er opstået mellem K's direktør A, hans selskab, A ApS, som er majoritetsanpartshaver på den ene side, og selskabet K, som bestod af fire anpartshavere, som ikke var enige, på den anden side."

Det er givet, at der er et klientforhold til A ApS, og da det er et enkeltmands ejet selskab, må der ske identifikation med A, som antaget. Der er også et klientforhold til K ApS, da dets nye bestyrelse anmoder om bistand mod mindretalsanpartshaverne. Der er ikke noget klientforhold i relation til selskaberne B, C og D ApS, og det er heller ikke dem, der klager.

Hvad har været opdraget for klienten K ApS? Det var at skifte bestyrelse, da mindretalsaktionærerne rejste spørgsmål om, hvorvidt de vedtagne retningslinjer for den daglige drift bevidst var blevet overtrådt af direktør A. Der er her en interessemodsatning i forhold til mindretalsaktionærerne – men hvad er interessekonflikten mellem K ApS og G?

Det må nok konstateres, at advokaten ikke skifter side – han er hele tiden på hovedaktionæren og hans selskab side. Der er ikke fortrolige informationer, der kan komme andre til gode. Men - han har "trynet" mindretalsaktionærerne – og det ser måske ikke så pænt ud – men det har umiddelbart intet med appearance i relation til interessekonflikt at gøre. Hvilke "foreliggende omstændigheder", der henvises til er ikke entydigt klart, og dommens præmisser gør det ikke klarere. Hvis en advokat ikke må bistå indehaveren af en majoritet i et selskab og bistå det selskab hvor majoritetshaveren bestemmer, i relation til uenighed med mindretalsrepræsentanter, som i parentes bemærket er repræsenteret ved egen advokat, så er interessekonfliktlæren trukket for lang væk fra kernen.

Til illustration af problemstillingen med opdraget kan nævnes:

Retten i Holstebro's dom af 26. marts 2008 BS 3-384/2007.

Advokatnævnets kendelse af 22. marts 2007

Advokat A havde holdt møde med en klient, der ønskede bistand i forbindelse med mangler ved et nyopført hus. Klager viste advokaten billeder af mangler

ved murværk. Under samtalen blev advokat A opmærksom på, at advokat A ligeledes repræsenterede modparten. Advokat A opfordrede derfor klienten til at søge anden advokat.

Advokatnævnet fandt, at advokaten ved mødet (ved starten) burde have skabt klarhed over modparten. Ved efterfølgende at repræsentere modparten havde advokaten tilsidesat god advokatskik. Advokatnævnet ikendte advokaten en bøde på 5.000 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner].

Retten udtalte, at der ikke på det indledende møde var blevet etableret et klientforhold mellem klagerne og advokat A. De faktuelle oplysninger som advokat A modtog under mødet kunne ikke objektivt anses for fortrolige og egnede til misbrug ved den efterfølgende repræsentation af hans oprindelige klient.

Retten fastslog således, at der ikke forelå tilsidesættelse af god advokatskik og **ophævede** kendelsen.

Selve tilknytningen til klienten kan i sig selv være om end ikke afgørende, jf. AER 12.2. nr. 8 og 9, så et væsentligt moment, men det må suppleres med en vurdering af det eller de opdrag, som advokaten har for klienten. Det er opdraget eller opdragene, der afgør, om klienten har en beskyttelsesværdig interesse, der giver advokaten de pligter, der følger af reglerne om interessekonflikter.¹⁰⁷

Når klienten og opdraget/opdragene er klarlagt, kan de i det følgende omtalte hensyn til netop klienten og opdraget/opdragene vurderes.

14.2.1 Våbendragerhensynet

Som et helt grundlæggende princip kan en advokat ikke tjene to herrer. Klienten har krav på advokatens fulde engagement, og da en advokat ikke kan være fuldt ud engageret i to klienters modsatrettede interesser, kan en advokat derfor ikke repræsentere begge parter i opdrag, der involverer disse modsat rettede interesser.

Det er ubetinget gældende, såfremt klienterne har modstridende interesser, men i visse specielle situationer er klienterne enige, og advokatens rolle er at kodificere denne enighed ud fra juridiske principper og erfaring, således at enigheden kan bevares. Rollen som advokat for enige klienter er imidlertid farlig. Advokaten skal stedse overveje, om den enighed, der bragte klienterne til advokaten, også fortsat består.

Et eksempel på en sådan konflikt er følgende dom:

U.2010.387V - Vestre Landsrets dom af 27. oktober 2009 – Horsens rets dom af 16. juni 2008.

Advokat X havde i enighed om opdraget bistået både K og F med en handel om et jordstykke. På et tidspunkt bliver der uenighed om jordstykkets størrelse. Indtil da kunne advokat X repræsentere begge, og var berettiget til salær. Efter det tidspunkt kunne Advokat X ikke, repræsentere nogen af parterne og burde

---

¹⁰⁷ Blandt andet ved den vurdering af klientens interesse er begrebet "opdrag" mere retvisende end "sag"

være udtrådt. Advokat X var efter det nævnte tidspunkt ikke berettiget til salær.

Dommen, der således angår et salærkrav, henviser både til Rpl. § 126 stk. 1 og tidligere AER punkt 3.2.1.

Spørgsmålet om man som advokat ”er på begge sider”, burde være enkelt, men i større kontorer, kædesamarbejder og interessentskaber, hvor udveksling af oplysninger måske er komplicerede eller begrænset, kan det give anledning til sager, jf. nedenfor, og der kan kun opfordres til, at konflikttjek gennemføres med den største omhu også på dette område.

14.2.2 Fortroligheds- eller informationshensynet

Da advokatens tavshedspligt er et adelsmærke, er det et af de grundlæggende hensyn bag reglerne om interessekonflikter, at advokaten ikke uberettiget bruger eller videregiver fortrolige oplysninger fra eller om en klient. Hensynet vedrører forholdet til både nuværende og tidligere klienter.

Der sigtes her til den viden, som advokaten opnår fra klienten vedrørende klientens personlige forhold og specielt til oplysninger, der relaterer sig til de opdrag, som advokaten påtager sig, og ikke til generelle erfaringer. Varetager advokaten imidlertid én særskilt interesse på en klients vegne, så vil der opbygges en overførsel af ”erhvervshemmeligheder” til advokaten, som klienten har krav på værnes. Det er sådan set samme synspunkt, der er gældende i markedsføringslovgivning i almindelighed.

Der vil altid skulle foretages en konkret vurdering af de pågældende oplysninger og deres karakter. Er der oplysninger om klienten eller dennes opdrag, som jeg, som advokat, er i besiddelse af, der uretmæssigt vil kunne diffundere over til min nye klient?

Netop med dette hensyn for øje er det særlig vigtigt, at advokater ved vurderingen af, om sagen kan modtages, kun modtager de oplysninger, der er nødvendige for at foretage en konfliktvurdering i forbindelse med et mulig nyt opdrag. Hvis advokaten modtager ”for mange oplysninger”, kan det føre til, der opstår en interessekonflikt både i relation til eksisterende klient og den mulige nye. Det er også her afgørende, at der ikke gives den nye klient oplysninger om hvori interessekonflikten består, da der allerede derved kan ske en krænkelse af tilliden til den anden interesse, der blokerer for modtagelsen af opdraget.

14.2.3 Integritets- eller appearancehensynet

Som følge af advokatens særlige rolle er det derudover afgørende, at advokaten også udadtil fremstår som loyal i forhold til sine klienter. Dette er et ”helikopter overblik”. Det må ikke over for klienten- og i et vist begrænset omfang omverdenen - fremstå/opfattes, som om der kan være en risiko for, at advokaten ikke er klientens uafhængige rådgiver, og at fortrolig information muligt kan blive misbrugt.

Advokaten skal ikke alene bevare sin uafhængighed og integration – det skal også udadtil fremstå således.

Det kan for visse advokatkontorer – der er altid specielle advokatkontorer – være en spændetrøje, men der er kun en ting, der adskiller advokaten fra en mængde konkurrenter på rådgivningsmarkedet – det er den ubetingede uafhængighed af andre interesser og fulde loyalitet over for klienten.

Hvis der ikke er ubetinget uafhængighed af andre og fuld loyalitet over for klienten, så kan man da få hvem som helst til at sidde uden for en dør til et datarum.¹⁰⁸

En væsentlig dom er i denne forbindelse **U.1998.1105/2H**, der lægger grunden til vurderingen af dette hensyn¹⁰⁹. Der er også afgørelser nævnt nedenfor, men her anføres alene følgende som yderligere eksempel.

Retten i Århus dom af 6. maj 2011 i sag BS 5-342/2010 – Advokatnævnets kendelse af 8. januar 2010

I et større advokatfirma repræsenterede Advokat A en klient K i en større straffesag, da Advokat B fra samme kontor får overdraget en sag om tilbagetagelse af en leaset bil. K havde sporadisk brugt advokatfirmaet og Advokatnævnet fandt indledningsvis, at der ikke var tale om noget fast klientforhold.

Om interessekonflikten udtaler Nævnet: "Idet en kollega på indklagedes kontor repræsenterede klager i en verserende sag, finder nævnet, at indklagede har tilsidesat god advokatskik ved samtidig at repræsentere klagers modpart i en inkassosag."

Retten afgjorde sagen således: "Straffesagen drejer sig om økonomisk kriminalitet i årene 2002 til 2006. Det må lægges til grund, at advokat Y som forsvarer for Klager var i besiddelse af fortrolige oplysninger om Klagers økonomi. Retten finder ikke, at det med rimelig sikkerhed kan udelukkes, at der i materialet fra straffesagen kunne være oplysninger af betydning for håndteringen af den fogedsag, som advokat A påtog sig for Klient A/S mod Klager.

Et opdrag som forsvarer indebærer en ubetinget pligt til at iagttage tavshed og fordrer en høj grad af tillid og loyalitet mellem forsvareren og dennes klient. Det er ikke eneafgørende for spørgsmålet om interessekonflikter, om en advokat i en sag konkret videregiver fortrolige oplysninger. Det må heller ikke over for omverdenen og klienten fremstå som om, der er risiko for videregivelse af fortrolig information.

Advokat A burde derfor - efter at være blevet bekendt med interessekonflikten - være udtrådt af fogedsagen. Sagsøgeren har ved ikke at udtræde af fogedsagen tilsidesat god advokatskik.

Idet den pålagte sanktion findes passende, tages Advokatnævnets påstand til følge."

Sanktionen var en bøde på 10.000.

---

¹⁰⁸ Jon Stokholm har i Juristen nr. 4 fra 2006 side 151 anført: "De, der kaster vrage herpå [den klassiske advokatkultur] efter min opfattelse kun en art sociale teknikere, som ikke hører hjemme i advokatbranchen, men hos revisor-, ingeniører- eller andre rådgivningsfirmaer, eller i banker."

¹⁰⁹ Der er nok grund til at nærlæse dommen. Det er ikke de mest vidtgående fremførte fortolkninger, der med rette kan siges at kunne udledes af denne dom alene, da den ene af de involverede opdrag var en straffesag.

Byretten har her fat i kernen af appearancehensynet, men også i det særlige forhold at det ene opdrag, som i **U.1998.1105/2H**, også her var en straffesag. Fogedsagen havde ikke nogen sammenhæng med straffesagen, men det opdrag, som forsvaret i en straffesag er, giver klienten en udvidet beskyttelsesinteresse.¹¹⁰ At "omverdenens" bedømmelse fremhæves før klientens er nok at gå for vidt i den retning.

14.2.4 "Interessekonflikt"

Hvis der overordnet ses på advokaterhvervet, involverer det i betydeligt omfang interessekonflikter, nemlig forholdet til modparter. Det er ikke sådanne naturlige "interessesmodsatninger" til modparter, der er omfattet af reglerne. Det er forholdet til klienten, der skal bedømmes, men også her må der begrebsmæssigt sondres mellem "interessekollision" og "interessekonflikt".

"Interessekollision" foreligger, når advokaten er nødsaget til at varetage flere interesser – det kan være på baggrund af lov, sagens natur osv. – som ikke kan undgås, og som parterne kan leve med. Som eksempel kan nævnes advokatens kolliderende interesser ved at få så høj betaling som muligt for sit job for klienten samtidig med klientens interesse i at betale så lidt som muligt, jf. **"Advokatterten" af Mads Bryde Andersen, s. 402.**

"Interessekonflikt" foreligger når karakteren af de modstående interesser mellem advokat og klient er uforenelige. Som typeeksempler herpå kan nævnes penge, følelser og magt, jf. **"Advokatterten" af Mads Bryde Andersen, s. 403.**¹¹¹

Indledningsvis i AER pligten til **i rimeligt omfang at sikre sig**, at der ikke ved modtagelse af nyt opdrag kan være **tvivl** om at der ikke er en interessekonflikt.

AER 12.1

"Ved modtagelsen af enhver ny sag skal advokaten i rimeligt omfang sikre sig mod, at der kan opstå tvivl om advokatens iagttagelse af bestemmelserne om interessekonflikter."¹¹²

Bestemmelsen er i nok forhold til praksis lempelig i relation til den indsats, der skal udøves, jf. ordene "i rimeligt omfang", hvor praksis nok har fokuseret mere på at advokaten skal "sikre sig" og at der ikke må være "tvivl".¹¹³

Herefter følger selve forbuddet mod at behandle opdrag, hvor der er eller kan opstå interessekonflikter

---

¹¹⁰ jf. **U.2003.1577H** modsat **U.2001.1030H** der er omtalt nedenfor.

¹¹¹ Den ovenfor nævnte opdeling i svensk ret: klientens opdragsinteresse, klientens krav på fortrolighed og advokatens egeninteresse, jf. **Claes Peyron: "Advokatetik, en praksisgenomgang"** (2010) side 91, er netop områder, hvor interesserne kan være uforenelige.

¹¹² **DA.bemærk.2011:** "De undersøgelser, som advokaten foretager med henblik på at afdække mulige interessekonflikter, kan gøre det nødvendigt at afklare visse forhold med den bestående eller den potentielle klient. I sådanne tilfælde må advokaten sikre den nødvendige bemyndigelse til at benytte de ellers tavshedsbelagte oplysninger, herunder om klientforholdets eksistens. Benyttelsen må selvsagt ske således, at oplysninger kun videregives i strengt nødvendigt omfang. Kan advokaten ikke opnå den nødvendige bemyndigelse, og kan han derfor ikke med tilstrækkelig sikkerhed udelukke, at der vil foreligge en interessekonflikt, hvis han påtager sig den nye repræsentation, må han afstå herfra."

¹¹³ Det er overvejelsen, der i betydelig omfang kan have betydning for advokater i internationale samarbejder og for kædesamarbejder, jf. yderligere nedenfor under 14.6 og afgørelsen omtalt udførligt under 14.6.1.

AER 12.2

”En advokat må ikke bistå en klient i situationer, hvor en interessekonflikt er opstået, eller hvor der foreligger nærliggende risiko for, at en sådan konflikt opstår

Tidligere fortsatte bestemmelsen med: ”Sådanne situationer foreligger **altid**, når:” Det er nu blevet ændret til:

Sådanne situationer foreligger, når: ¹¹⁴

DA.bemærk.2011 anfører med rette: ”Denne indledning, der omfatter de tilfælde, der nævnes under nr. 1-7, er i forhold til 2005/2010- reglerne undergået den ændring, at ordet ”altid” (”Sådanne situationer foreligger altid, når ...”) er udgået. Denne lempelse er et signal om, at der ved vurderingen af, om der i en konkret situation – som er omfattet af en regels ordlyd – foreligger en interessekonflikt, må anlægges en vis proportionalitetsbetragtning.

Sprogligt står der nok det samme, men fjernelsen af det forstærkende ”altid” er et ønske om, at der foretages en samlet vurdering, hvori også overvejelser om det rimelige i at sanktionere indgår. Her kan også medtages de situationer, hvor Advokatnævnet/domstolene får det indtryk, at interessekonflikten er ”konstrueret” for at bringe klager i en gunstigere position, f.eks. ved at udelukke bestemte modparter, eller simpel chikane.

Bestemmelsen ”Sådanne situationer foreligger, når:” kan med rette undergives en kritisk gennemgang. Det må holdes for øje, at de såkaldte ”skal” bestemmelser bygger på tidligere konkrete afgørelser, og en rigid anvendelse af AER kan føre til, at der ikke ved Advokatnævnet og hos domstolene sker den konkrete vurdering, som disciplinærsystemet forudsætter. Hvis to klienter har hver sit opdrag til advokaten, men begge har helt sammenfaldende interesser i udkommet af opdragene, så forekommer det ikke åbenbart, at der foreligger en interessekonflikt, hvis de er enige om, at deres individuelle fortrolige oplysninger kan anvendes af advokaten til fælles bedste. Efter ordlyden af AER 12.2 nr. 1 er der ikke noget problem men efter AER 12.2 nr. 3 er der tale om en interessekonflikt efter ordlyden, men ikke efter en vurdering af de til grund liggende hensyn.

14.3 Eksempler på konfliktsituationer

Der foretages i det følgende en gennemgang af hvert af de punkter, der er nævnt i AER, og de foreliggende domme, der i sagens natur i det væsentlige er fra før den seneste ændring, men også domme før ændringen i 2005 søges indplaceret. Da der i afgørelserne ofte indgår flere momenter – og da advokater ikke tilsidesætter strikte efter de opstillede eksempler – vil der være overlap og gentagelser.

---

¹¹⁴ **DA.bemærk.2011:** ”Ændringerne i afsnit 12.2, indledningen, 12.2, nr. 1 og 3 og 12.5 er i et vist omfang udtryk for proportionalitetsovervejelser. Som anført af Advokatrådet er det i sidste ende Advokatnævnet og domstolenes praksis, der fastlægger, hvornår der ud fra reale hensyn bag god advokatskik foreligger en situation, som umiddelbart kan anses for omfattet af ordlyden af de advokatetiske regler, men alligevel ikke skal betragtes som en interessekonflikt.

Ofte indeholder afgørelserne flere elementer af interessekonflikter, så det kan ikke udelukkes, at der ved min gennemgang er lagt vægt på visse elementer, og at afgørelsen også kunne være placeret andetsteds. Denne kasuistiske opdeling må derfor ved konkret vurdering suppleres med en mere overordnet gennemgang af afgørelserne, teorien og de konkrete omstændigheder til bedømmelse, og her er de ovennævnte hensyn væsentlige som pejlemærker: Hvem er klienten, hvis interesser skal beskyttes i relation til hvile opdrag og er der tale om sideskifte, om informationer der til skade for den ene klient kan bruges for den anden og sidst mere overordnet om repræsentationen for klienten kan efter lade tvist om advokatens interessebærelse uafhængighed overfor andre – herunder overfor advokaten selv.

14.3.1 Samme sag – dobbeltrepræsentation (AER 12.2 nr. 1)

AER 12.2 nr. 1

Når ”en advokat bistår klienter i samme sag, hvis klienterne har modstridende interesser af ikke uvæsentlig karakter.”¹¹⁵

Problematikken udspringer væsentligst – men ikke alene - af våbendragersynet og advokaten loyalitet overfor det først påtagne opdrag.

Et klart eksempel på en situation, hvor der var tale om ”samme sag”, ses i følgende dom fra 2001. I den sag repræsenterede advokaten begge parter i en skilsmisssag. Selvom begge parter var enige om fælles forældremyndighed, og at barnet skulle bo hos moderen, statuerede retten, at der alligevel på grund af anden uenighed, at der var en **nærliggende risiko** for interessekonflikt mellem ægtefællerne. Det er her også et eksempel på, at den ”**nærliggende risiko**” er tilstrækkelig til at statuere tilsidesættelse.

Vestre Landsrets dom af 24. august 2001 i sag B-1766-00. – Advokatrådets kendelse af 29. juli 2000.

Advokatnævnet pålagde advokat A en bøde på 2.500 kroner [svarende i dag til 10.000 kroner] for tilsidesættelse af god advokatskik ved i en skilsmisssag at have repræsenteret begge parter.

Parterne var uenige om flere forhold, og Advokatnævnet fandt, at advokat A således burde have indset, at der var nærliggende risiko for interessekonflikt mellem ægtefællerne. Advokat A burde derfor have afstået fra at repræsentere dem begge.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

---

¹¹⁵ DA.bemærk.2011: ”Bortset fra introduktionen af en proportionalitetsovervejelse svarer bestemmelsen i nr. 1 til de hidtidige advokatetiske regler. Parter, som principielt har modstående interesser – køber og sælger af et aktiv, nuværende eller kommende ægtefæller, der ønsker at oprette en ægtepagt, deltagere i en ejeraftale etc. – kan konkret være enige om vilkårene for den forestående transaktion mv., og i sådanne tilfælde følger det af reglen i nr. 10, at advokaten kan repræsentere begge/alle parter. Se bemærkningerne til nr. 10. Forholdet mellem et konkursbo og dets kurator er eller må ligestilles med et klientforhold i den forstand, at det er udelukket, at kurator varetager en sag – f.eks. tvist om en anmeldt fordring eller et salg af et boaktiv – både for konkursboer og for dets modpart. Det kan derimod ikke betragtes som endeligt fastlagt i praksis, i hvilket omfang kurator kan repræsentere boets modpart, hvis boets interesser varetages af et andet medlem af et kuratel – eller en dertil særligt beskikket ad-hokurator varetager sagen på boets vegne. Det må dog under alle omstændigheder være en betingelse for en sådan repræsentation, at kurator ikke gennem sit hidtidige arbejde med boet er blevet bekendt med oplysninger, der i forhold til vedkommende sag må betragtes som fortrolige for boet. Dette synspunkt trækker i retning af, at det alt andet lige vil kunne forekomme, at kurator, der er en del af et kuratel, eller hvor en ad-hoc-kurator udpeges, fortsætter en repræsentation, som han havde påtaget sig, inden han blev udpeget som kurator, snarere end at han efterfølgende påtager sig en sådan repræsentation.”

Østre Landsret kom dog til det *modsatte* resultat i følgende sager fra 2000 og 2001, der vedrørte henholdsvis repræsentation af to brødre og to panthavere. I begge sager ændrede retten Advokatnævnets kendelse til frifindelse, idet der ikke efter rettens opfattelse var tale om samme opdrag/sagskompleks. Sagerne er meget konkrete og fra før de præciserende ændringer af AER.

Østre Landsrets dom af 12. oktober 2000 i sag B-3571-99.

Advokatnævnets kendelse af 19. november 1999

I en forudgående sag havde advokat A i juni 1993 bistået O og B med at overdrage en ejendom til et selskab P ejet af O. Da P gik konkurs i september 1993 indstævnedes konkursboet O med påstand om omstødelse af ejendomshandlen. I omstødelsessagen repræsenterede advokat A både O, B og O's selskab P.

I forbindelse med sagen rettede advokat A henvendelse til O's bank med oplysning om, at O uberettiget tilbageholdte et depositum. Banken spærrede på denne baggrund den pågældende konto.

Advokatnævnet udtalte i sagen, at advokat A ikke burde have påtaget sig at repræsentere O, idet advokat A som følge af den anden repræsentation burde have været klar over, at han ikke kunne fremstå som upartisk. Endvidere fandt Advokatnævnet, at advokat A ved at rette henvendelse til O's bank var gået videre end hensynet til varetagelsen af hans andre klienters interesser tilsagde. På denne baggrund blev A pålagt en bøde på 2.500 kroner [svarende til 10.000 i dag]. Kendelsen i den sag blev **ikke** indbragt for Landsretten, og der er ikke tvivl om rigtigheden.

I den efterfølgende sag, der gav anledning til dommen, havde advokat A repræsenteret B i et anerkendelsessøgsmål rejst af O. Sagen omhandlede angiveligt samme problemkompleks, som lå til grund for den tidligere afsagte kendelse. Sagen vedrørte en depotkonto i Schweiz.

Advokatnævnet udtalte, at alene det forhold, at advokat A tidligere havde repræsenteret O i samme sagskompleks fandtes at medføre, at advokat A måtte indse, at han ikke kunne påtage sig en sag som advokat for B mod O.

Advokatnævnet pålagde advokat A en bøde på 4.000 kroner [et lidt skævt bødebøbeløb, der svært lader sig "konvertere", men nok svarende i dag til ca. 15.000 kroner]. Kendelsen henviste til, at advokat A tidligere var blevet pålagt sanktion for et tilsvarende forhold.

Advokat A indbragte sagen for landsretten med påstand om ophævelse.

Landsretten udtalte, at den problemstilling der lå til grund i den første sag, efter det oplyste intet havde at gøre med depotet i den schweiziske bank. Der fandtes derfor ikke at være omstændigheder, der bevirkede, at de to sager kunne anses som en del af samme sagskompleks. Landsretten **ophævede** på denne baggrund Advokatnævnets kendelse.

Landsrettens vurdering er en snæver vurdering af de opdrag, som advokaten havde haft.

Østre Landsrets dom af 23. januar 2001 i sag B-1023-00.

Advokatnævnets kendelse af 16. marts 2000

Advokat A var blevet pålagt at betale en bøde på 2.500 kroner [Svarende til 10.000 kroner i dag] for at have repræsenteret såvel en anden (B) og tredje (C)

prioritets panthaver i et værtshus, idet panthaverne havde modstridende interesser i sagen.

C endte med at købe både værtshuset og B's pantebrev.

Der opstod derefter strid om, hvorvidt et varelager, som advokat A havde taget i forvaring til sikring af panthavernes tilgodehavender, tilfaldt B eller C som køber af værtshuset.

B gjorde gældende, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved at placere sig selv i en dobbeltrolle, hvor han samtidig med at skulle varetage B's interesser, havde haft C som klient.

Landsretten lagde til grund, at advokat A først repræsenterede C efter det tidspunkt, hvor han havde løst sine opgaver for B, samt at advokat A's repræsentation af C vedrørte en anden sag. Det blev således lagt til grund, at B's sag vedrørte inddrivelse af manglende betalinger på et pantebrev samt et heraf følgende salg af pantebrevet, mens C's sag vedrørte tilvejebringelse af allonge om transport af B's pantebrev til C, og vedtægtsændringer i C's selskab med henblik på at opfylde kravene for restaurationselskaber. Herefter blev Advokatnævnets kendelse ophævet.

Også her foretager landsretten en konkret vurdering af de opdrag, der er givet til advokaten. Afgørelsen kan ses i sammenhæng med den debat, der har været om "chinese walls" i forbindelse med bud fra forskellige klienter.¹¹⁶

I Vestre Landsrets følgende dom om en ejendomshandel, blev der statueret interessekonflikt, men det blev anset som en formildende omstændighed, at advokaterne på et forholdsvist tidligt tidspunkt selv udtrådte af sagen, og at de ikke beregnede salær ud over salæret vedrørende ejendomshandlens berigtigelse.

Vestre Landsrets dom af 22. februar 2001 i sagerne B-0434-00 og B-0435-00.

Advokatnævnets kendelse af 31. januar 2000.

Advokaterne A og B fra samme kontor repræsenterede hver især parterne i en berigtigelsessag. Advokat A havde, forinden han påtog sig ejendomshandlen for sin klient (sælger), orienteret denne om den potentielle interessekonflikt som følge af, at køberne var repræsenteret ved hans kompagnon advokat B. Advokat B gjorde ligeledes sin klient opmærksom på, at hvis der opstod en tvist imellem parterne, ville han blive nødt til at udtræde af sagen.

Da der senere fremkom en mangelsindsigelse, og det derved blev klart, at parterne havde modstridende interesser, burde advokat A have været udtrådt af sagen. Advokat B burde allerede ved købernes henvendelse om mangler ved ejendommen, have indset, at der var en interessekonflikt mellem køber og sælger, og burde derfor på dette tidspunkt være udtrådt af sagen.

Advokatnævnet fastsatte sanktionen til en bøde på 2.500 kroner [svarende til 10.000 kroner i dag] til hver af advokaterne A og B.

Da advokaterne A og B på et forholdsvist tidligt tidspunkt og af egen drift udtrådte af sagen, og da de ikke beregnede sig salær ud over salæret

---

¹¹⁶ jf. se bl.a. *Advokatbladet* 2008, nr. 7.

vedrørende ejendomshandlens berigtigelse, fandt Vestre Landsret det dengang tilstrækkeligt med en advarsel.

De følgende domme kan også rubriceres under AER 12.2 nr. 1:

U.2009.1SH - Sø- & Handelsrettens dom af 30. september 2008 i sag V 1/07

I en sag anlagt af to klienter mod Advokatfirma AF og advokat A blev der nedlagt en anerkendelsespåstand om, at AF og A skulle anerkende at have krænket AER primært punkt 3.2.1 til 3.2.6 om interessekonflikt i udformningen fra 17. januar 2002. AF og A havde bistået en klient i arbejdet med køb af en virksomhed på trods af, at andre advokater fra AF allerede bistod sagsøgerne med samme opgave.

Sø- & Handelsretten fandt, *"at formålet med bestemmelserne i Retsplejeloven om advokatmyndighedernes selvdomme, har været at tillægge dem en enekompetence på de områder, hvor der skal ske en bedømmelse af de faglige standarder"*. Retten afviste derfor anerkendelsespåstanden.

På samme grundlag var der nedlagt en erstatningspåstand. Retten fandt her, at advokat A's *"adfærd var stærkt kritisabel og i strid med de pligter, der påhviler en advokat til varetagelse af advokatfirmaets klientinteresser"*

Men da der bl.a. ikke var kritik af AF's arbejde, og da dobbeltrepræsentationen ikke var årsag til, at sagsøgerne ikke blev købere, var der imidlertid ikke påvist et hæveberettiget forhold eller et tab.

AF og A blev med disse bemærkninger frifundet.

Retten fandt dog, at *"under hensyn til den adfærd, der er udvist"* samt, *"at det har medvirket til, at der kunne rejses tvivl om forløbet"*, at hver part burde bære egne omkostninger.

Retten i Næstveds dom af 9. januar 2009 i sag BS 15-1189/2008 – Advokatnævnets kendelse af 9. maj 2008.

Advokat X havde bistået en ejerforening med to medlemmer med generalforsamling og vedtægter.

Da der opstod et økonomisk mellemværende mellem ejerne i forhold til ejerforeningen, udtog advokat X stævning mod den ene ejer.

Da advokat X ikke kunne godtgøre, at han havde fået opdrag fra ejerforeningen til at udtage stævning, fandt Advokatnævnet, at der forelå en tilsidesættelse af god advokatskik, hvilket retten stadfæstede.

Under retssagen anlagt af advokaten på foreningens vegne mod den ene ejer (medlem 1) gjorde denne gældende, at den anden ejer (medlem 2) hæftede, og den anden ejer blev medindstævnt. Advokat X gav herefter også møde for denne ejer og repræsenterede således både ejerforeningen (med dens medlemmer 1 og 2) mod medlem 1 og medlem 2 mod medlem 1.

Også i dette forhold fandt Advokatnævnet, at der forelå tilsidesættelse af god advokatskik, og også her stadfæstede byretten.

Sanktionen blev på grund af syv sanktioner i perioden 2002-2007, senest en bøde i 2006 på 10.000 kroner [svarende til 20.000 kroner på kendelsestidspunktet i 2008], fastsat til en bøde på 30.000 kroner.

Se også **Hillerød rets dom af 1. oktober 2009 i sag nr. BS 2-1085. Advokatnævnets kendelse af 25. maj 2009**, der omtales nedenfor under 14.3.2.

Retten i Odenses dom af 7. oktober 2009 i sag BS 6-933/2009 - Advokatnævnets kendelse af 16. februar 2009, rejser som anført ovenfor spørgsmålet om, hvem der er klienten. Retten nåede til, at der forelå en interessekonflikt, da advokaten repræsenterede to parter, som ikke var enige. Resultatet er efter min opfattelse tvivlsomt, jf. gennemgangen af dommen ovenfor under 14.2.

I Retten i Lyngbys dom af 10. januar 2011 i sag BS 150-996/2009 – Advokatnævnets kendelse af 6. marts 2009 undlod Advokatnævnet – og dermed også retten – med rette at tage stilling til den tilsyneladende interessekonflikt, der foreligger i en situation, hvor en ejer af 2/3 af en ejerlejlighedsejendom er repræsenteret af en advokat, der samtidig vælges som administrator, der så handler mod en eller flere af de øvrige medlemmer. Det er ikke en egentlig interessekonflikt – administrator vil altid blive valgt af den, der har flertal. *"Nævnet bemærker, at det i en situation, hvor der er tvist mellem ejerne i ejerforeningen er af væsentlig betydning, at de formelle forhold, som fastsat i vedtægterne, overholdes af administrator ...."* Det afgørende her at fastslå, hvem der er klienten. Klienten er ejeren af 2/3 og klienten er ejerforeningen. Ved at være klient for ejerforeningen bliver advokaten ikke advokat for de enkelte ejere. Hvis advokaten ikke overholder vedtægterne vil der være en civilretlig konflikt – men den skal ikke løses på grundlag af reglerne om god advokatskik.

14.3.2 Sideskifte (AER 12.2 nr. 2)

AER 12.2 nr. 2

Når "en advokat bistår en part efter tidligere at have bistået modparten i samme sag."

Her er der tale om en konflikt, der helt åbenbart støder an mod både våbendragersynspunktet, informationshensynet og appearancesynspunktet.¹¹⁷ I denne situation er det afgørende opdraget for klienten – og ikke sagen, der kan være kompleks, som f.eks., en samlet byggesag.

Den første dom er fra Østre Landsret, der stadfæstede Advokatnævnets kendelse om, at advokaten ved først at foretage en juridisk vurdering for en privatperson, og derefter

---

¹¹⁷ DA.bemærk.2011: "Nr. 2, der indeholder forbuddet mod sideskift, svarer til de hidtidige AER. Er der ikke tale om "samme sag", men om sager, som har forbindelse med hinanden og er tidsforskudte i forhold til hinanden, er forholdet omfattet af nr. 11, således at samtykke fra den tidligere klient kan tillægges betydning.

Typeeksemplet på, at der er tale om "samme sag", er en tvist mellem flere parter, hvor reglen forbyder, at advokaten successivt repræsenterer flere parter med modstridende interesser (jf. "modparten"). Reglen forbyder derimod ikke, at en advokat successivt eller samtidigt repræsenterer flere parter, der ikke har modstridende interesser, f.eks. parter på samme side af en tvist, som ikke har nedlagt påstande over for hinanden, og hvor der heller ikke er udsigt til, at dette vil komme på tale. Se f.eks. Advokatnævnets kendelse af 1. maj 2003 (V 9): Advokat X bistod en entreprenør med at inddrive en restentreprisum hos bygherren. Han udarbejdede i den forbindelse et processkrift vedrørende nogle indvendige mangler ved byggeriet. Efter at entreprenøren havde skiftet advokat, rettede X henvendelse til den nye advokat og oplyste, at han repræsenterede bygherren i sagen, der nu angik nogle udvendige mangler ved samme byggeri. Advokatnævnet konstaterede, at der var tale om "samme sag".

Det er vanskeligt at forestille sig, at der i forbindelse med en repræsentation ikke meddeles advokaten fortrolige oplysninger, men bestemmelsen kræver ikke, at dette faktisk er sket.

Reglen er ikke til hinder for, at en advokat repræsenterer en potentiel køber af en virksomhed efter at have repræsenteret en anden potentiel køber, hvis denne definitivt er trådt ud af købsprocessen." Kendelsen har jeg ikke umiddelbart kunnet identificere.

repræsentere kommunen i en sag mod samme person i en sag, der udsprang af samme forhold, havde foretaget et sideskift i strid med god advokatskik. Advokatnævnet henviste i deres afgørelse til appearancehensynet.

Østre Landsrets dom af 23. november 2001 i sag B-2846-00.

Advokatnævnets kendelse af 22. september 2000

Sagen vedrørte en nabostrid, hvor advokat A valgte at udtræde af sagen under hensyn til de ringe muligheder for at få medhold ved domstolene. I forbindelse med et efterfølgende påbud udstedt af kommunen til advokat A's tidligere klient, repræsenterede advokat A kommunen.

Østre Landsret fandt, i overensstemmelse med Advokatnævnets kendelse, at advokat A, ved først at repræsentere den ene og derefter den anden part i samme sag, havde tilsidesat god advokatskik. Advokat A blev pålagt at betale en bøde på 2.500 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner].

I dommen **U.2001.1030H** fandt Højesteret, i modsætning til Advokatnævnet, at en advokat *ikke* havde tilsidesat god advokatskik ved først at repræsentere den ene part i en straffesag, og senere repræsentere modparten i en civil sag, idet retten fandt det usandsynligt, at oplysninger fra straffesagen kunne benyttes i erstatningssagen. Det var ikke samme sag.

U.2001.1030H - Advokatnævnets kendelse af 25. juni 1998.

Advokat A blev i december 1994 beskikket som forsvarer for B. B var sigtet for bedrageri og skyldnersvig i forbindelse med transaktioner foretaget i 1992-94 i en række selskaber, der ejedes af B. Selskaberne blev ledet af B's ægtefælle.

I januar 1997 anlagde X A/S retssag mod T A/S. X A/S påstod T A/S tilpligtet at betale erstatning i anledning af, at T A/S i 1996 havde solgt et restlager af varer, som var fremstillet for Z A/S. X A/S, der via Y A/S var ejet af B, var i 1996 stiftet i forbindelse med overtagelse af driftsmidler m.v. fra Z A/S.

Under denne retssag blev T A/S repræsenteret af advokat A. Advokat A undlod at efterkomme opfordring fra advokaten for X A/S til at udtræde af sagen. I marts 1997 meddelte advokat A, at han ikke længere ønskede at varetage hvervet som forsvarer for B.

Advokatnævnet fandt, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved ikke at udtræde af erstatningssagen, da det ikke kunne udelukkes, at oplysninger om Z A/S' forhold, der kunne være tilvejebragt i forbindelse med straffesagen, kunne have betydning for erstatningssagen.

Højesteret fandt, at der ikke var en sådan forbindelse mellem de to sager, at advokat A, ved ikke at udtræde af erstatningssagen, havde handlet i strid med god advokatskik. Retten henviste bl.a. til, at det efter sagernes karakter og stilling var usandsynligt, at der skulle være oplysninger i straffesagen, som ville kunne benyttes i erstatningssagen og, at der efter det oplyste ikke i straffesagen forelå oplysninger om Z A/S' forhold.

Advokatnævnets kendelse af blev således *ophævet* (dissens).

I dommen **U.2003.1577H** kom Højesteret til det modsatte resultat, idet retten fandt, at det ikke var sandsynliggjort, at oplysningerne i straffesagen ikke kunne benyttes under den civile sag. Herved synes Højesteret at vende bevisbyrden. Risikoen for at der i straffesagen

er fortrolige/relevante oplysninger er således tilstrækkeligt til, at repræsentation statuerer en tilsidesættelse af god advokatskik.

U.2003.1577H – Advokatnævnets kendelse af 12. marts 2001.

Advokat A havde som beskikket forsvarer tidligere repræsenteret en direktør for en virksomhed (V). V var delvist ejet af en fond (F). Direktøren var tiltalt for skyldnersvig i forbindelse med opkøb af nogle selskaber. Under sagen blev visse forhold omkring fonden oplyst.

Advokat A repræsenterede senere en anden advokat B i en civil retssag, hvor B havde modtaget et beløb fra F. Tvisten var, hvorvidt et beløb udgjorde honorar for advokatydelse eller et lån, der kunne kræves tilbagebetalt.

Advokatnævnet, landsretten og Højesteret lagde til grund, at det var sandsynliggjort, at der var risiko for, at oplysningerne, som advokat A var kommet i besiddelse af som forsvarer i den tidligere sag, kunne være af betydning for den senere sag. Repræsentation var derfor en tilsidesættelse af god advokatskik.

Advokat A blev pålagt en bøde på 2.500 kroner [svarende til 10.000 kroner i dag].

Afgørelsen forekommer at være udtryk for en skærpelse af kravene til overholdelse af god advokatskik på dette område, hvor der er tale om en indblandet straffesag. Forholdene i dommen fra 2001 vedrørte dog en særegen situation.

I Østre Landsrets dom af 15. september 2006 fandt retten, at det var i strid med god advokatskik, at advokaten først repræsenterede skyldneren i et konkursbo og derefter repræsenterede kreditorerne. I den senere sag var der benyttet oplysninger fra den tidligere sag.

**Østre Landsrets dom af 15. september 2006 i sag B-2942-04.
Advokatnævnets kendelse af 17. september 2004, fastholdt ved
kendelse af 20. september 2005**

Advokat A var i forbindelse med sin tidligere klients betalingsstandsning blevet udpeget som eneste medlem af et nedsat kreditorudvalg. Skifteretten anmodede A om på vegne af kreditorerne at afgive en indstilling vedrørende problematikken i en overdragelse af S' virksomhed. I redegørelsen benyttede advokat A sig bl.a. af viden, som han fået som led i den tidligere repræsentation af S.

Landsretten fandt, at advokat A burde have afstået fra at udarbejde den pågældende redegørelse. Ved at udarbejde redegørelsen havde advokat A tilsidesat god advokatskik. Da udarbejdelsen imidlertid var sket efter anmodning fra Skifteretten, blev advokat A alene tildelt en irettesættelse.

Følgende domme illustrerer yderligere forbuddet:

**Hillerød rets dom af 1. oktober 2009 i sag nr. BS 2-1085.
Advokatnævnets kendelse af 25. maj 2009**

En klient K indgav både en salær- og adfærdsklage til Advokatnævnet over Advokat X. Advokat X havde på et møde med K tilbudt at tage kontakt til en række af K's kreditorer, herunder R, med henblik på at opnå en

akkordordning. X havde ikke på mødet klargjort, at han ligeledes var advokat for R, og derfor ikke kunne optræde som advokat i tvister mellem K og R, ligesom han efterfølgende rent faktisk havde repræsenteret R i sagen. Salæret nedsat til 0 kroner. Advokatnævnet fastslog, at Advokat X groft havde handlet i strid med god advokatskik, pålagde Advokat X en bøde på 20.000 kroner, og pålagde ham samtidig at udtræde af sagen.

Byretten stadfæstede Advokatnævnets afgørelse. Byretten fastslog samtidig, at det var uden betydning, at det var Advokat X's fuldmægtige, der havde stået for kommunikationen til R, og at Advokat X havde gjort K opmærksom på, at han ikke kunne bistå K i en senere tvist mod R.

Der kan også henvises til **Retten i Nykøbing Falsters dom af 11. september 2009 i sag BS 1-795/2009 - Advokatnævnets kendelse af 22. april 2008**, der omtales nedenfor under 14.3.4 og også indeholder et sideskifte.

Et bidrag til den tidsmæssige udstrækning af konflikter fremgår af følgende:

Københavns Byrets dom af 30. juni 2010 i sag BS 36A-3858/2009 – Advokatnævnets kendelse af 3. juni 2009.

Advokat K bistod i 2002 en grundejerforening, hvor B var kasserer, med fortolkning af en deklaration og hegnsloven. Efter 2002 var der ikke klientkontakt.

I 2008 repræsenterede Advokat K herefter B, der mente, at den nuværende bestyrelse i grundejerforeningen ikke håndhævede deklarationen korrekt. Advokatnævnet fandt, at der var tale om samme retsforhold og at repræsentationen af B mod grundejerforeningens nuværende bestyrelse var et sideskifte i forhold til den tidligere repræsentation. Dette var uafhængigt af de **6 år**, der var gået. Retten stadfæstede, herunder bøden på 15.000 kroner, der var fastsat under hensyntagen til 3. tidligere overtrædelser med "identiske problemstillinger".

Det er således væsentligt at notere, at forpligtelserne over for en tidligere klienter vedvarer så længe som her – og vel i princippet ubegrænset – hvis der er tale om samme retsforhold. Der kan i øvrigt vedrørende tid henvises til **Advokatnævnets plenumafgørelse af 10. juli 2009 (2008-02-1101)**, gengivet nedenfor under 14.3.4.

På den anden side – der skal være konkrete holdepunkter for, at det er samme sag.

Advokatnævnskendelse af 16. november 2011 i j.nr. 2010-374

Advokat A rådgav i 2000 selskabet K i forbindelse med K's overdragelse af en aktiepost. K vandt i 2009 en sag mod C i byretten. K var ikke repræsenteret af A. C ankede dommen. I 2010 indtrådte A i sagen på C's side. K indbragte sagen for Advokatnævnet med henvisning til rådgivningen i 2000 og senere rådgivning. A blev frifundet, da det ikke var godtgjort, at A havde haft anden relation til K end den i 2000 ydede rådgivning, der ikke kunne anses at have en sådan forbindelse til den aktuelle sag, at der derved skulle være opstået en interessekonflikt.

Den følgende dom viser herudover kravet til den omhu, der skal foreligge allerede ved vurderingen af, om et opdrag kan behandles, men er også et eksempel på, hvorledes klientbegrebet er afgørende.

Retten i Holstebro dom af 26. marts 2008 BS 3-384/2007.

Advokatnævnets kendelse af 22. marts 2007

Advokat A havde holdt møde med en klient, der ønskede bistand i forbindelse med mangler ved et nyopført hus. Klager viste advokaten billeder af mangler ved murværk. Under samtalen blev advokat A opmærksom på, at advokat A ligeledes repræsenterede modparten. Advokat A opfordrede derfor klienten til at søge anden advokat.

Advokatnævnet fandt, at advokaten ved mødet (ved starten) burde have skabt klarhed over modparten. Ved efterfølgende at repræsentere modparten havde advokaten tilsidesat god advokatskik. Advokatnævnet ikendte advokaten en bøde på 5.000 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner].

Retten udtalte, at der ikke på det indledende møde var blevet etableret et klientforhold mellem klagerne og advokat A. De faktuelle oplysninger som advokat A modtog under mødet kunne ikke objektivt anses for fortrolige og egnede til misbrug ved den efterfølgende repræsentation af hans oprindelige klient.

Retten fastslog således, at der ikke forelå tilsidesættelse af god advokatskik og *ophævede* kendelsen.

14.3.3 Fortrolige oplysninger (AER 12.2 nr. 3)

AER 12.2 nr. 3

*Når "en advokat på samme tid bistår klienter i flere sager, der har forbindelse med hinanden, hvis der er risiko for, at fortrolige oplysninger, som advokaten har modtaget i en af sagerne, kan have betydning i en anden af sagerne."*¹¹⁸

Her er situationen, at der hos advokaten behandles flere sager for forskellige klienter, og sagerne har forbindelse med hinanden, og spørgsmålet er, om informations- eller fortrolighedshensynet herved krænkes.

Der henvises til **U.1998.1105/2H**, der omtales nedenfor under advokater i fællesskab.

---

¹¹⁸ **DA.bemærk.2011:** "I modsætning til den hidtidige udgave angår det absolutte forbud i nr. 3 nu kun samtidig repræsentation af klienter i sager, der har forbindelse med hinanden. Successiv repræsentation i sådanne tilfælde er nu omfattet af reglen i nr. 11, hvor den tidligere klients samtykke kan have betydning for advokatens adgang til at påtage sig den nye repræsentation. Erklærer klienten, at han ikke betragter oplysninger, som han har meddelt advokaten, som "fortrolige", finder bestemmelsen ikke anvendelse forudsat, at klienten kan antages at kunne overskue betydningen heraf. Dette stemmer med, at klienten også vil kunne løse advokaten fra dennes tavshedspligt, når der opstår spørgsmål om, hvorvidt advokaten må afgive vidneforklaring under en retssag, jf. Retsplejelovens § 170." Det skal sammenholdes med **Adv.kom.2011:** " Advokatrådet har drøftet, om den faktiske situation, at en tidligere eller nuværende klient bekræfter over for advokaten, at udvekslede informationer ikke længere er fortrolige, fordi de ikke længere er relevante, kan ligestilles med et samtykke i interessekonfliktreglernes forstand. Dette er efter rådets opfattelse ikke tilfældet. "Forbuddet" mod at tillægge samtykke betydning i relation til "skal-reglerne" er således ikke aktuelt i relation til en sådan situation. Den beskrevne situation er derfor i stedet en klarlæggelse af, hvad der er omfattet af fortrolighedsbegrebet. (Reglen om vidnefritagelse for advokater i Retsplejelovens § 170 forudsætter tilsvarende, at en klient kan tillade, at advokaten udtaler sig om ellers tavshedsbelagte forhold)".

Der kan også henvises til:

TfK.2011.1036

Afgørelsen vedrører en forsvarer. X var sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Y var sigtet for overtrædelse af straffelovens § 191 om overdragelse af euforiserende stoffer. Det var oplyst, at X og Y var kærestepar og samlevende. A var beskikket som forsvarer for X. B ville beskikkes som forsvarer for Y. A og B arbejdede ved samme advokatkontor. B's anmodning blev afvist med henvisning til princippet i Retsplejelovens § 734, stk. 2, idet X og Y's interesser ansås for modstridende.¹¹⁹

Som omtalt ovenfor er det en teknisk lidt problematisk bestemmelse, der har specielle afgørelser for øje, men næppe i sin fulde udfoldelse er gennemtænkt som en "skal bestemmelse". Umiddelbart har jeg i hvert fald som udgangspunkt ikke bemærkninger, hvis klienterne er enige og deres opdrag er rettet mod samme mål – her kan udveksling af oplysninger være af afgørende positiv betydning for klienterne og deres opdrag til advokaten. Er klienterne ikke forbrugere – dvs. erhvervsdrivende – er dette især oplagt.

14.3.4 Tætte familierelationer eller ikke ubetydelige økonomiske, erhvervsmæssige eller anden forbindelse til modstridende interesser (AER 12.2 nr. 4)

AER 12.2 nr. 4

"en advokat har en nær familiemæssig eller ikke ubetydelig økonomisk, erhvervsmæssig eller anden forbindelse til en part, som i sagen har modstridende interesser med klienten."

Der er her sket en sammenskrivning af tidligere regler, der vedrører forskellige former for forbindelser mellem advokaten og personer involveret i sagen, hvor nogen nær advokaten har modstridende interesser med klienterne.

Reglen har sit udspring i kravet om advokatens uafhængighed, fortroligheden og appearancehensyn.

Bestemmelsens brede formulering gør, at den i sig selv giver begrænset vejledning¹²⁰. Det er herudover en bestemmelse, hvor det kunne tænkes, at Advokatnævnet vil acceptere et samtykke fra klienten, da der ikke er noget specielt hensyn til den "relation", der skaber problemet.

I Advokatnævnets kendelse fra 6. maj 2014 i sag j.nr. 2012-1605 tog

Advokatnævnet stilling til en situation, hvor advokaten normalt ydede ekspertbistand til andre advokatkontorer, men kom i en situation, hvor et af disse kontorer var modpart i en sag, hvor advokaten repræsenterede klienten direkte. Om den situation udtalte nævnet, at

---

¹¹⁹ Spørgsmålet om forsvarer fra samme kontor er omtalt yderligere nedenfor under 14.6.3

¹²⁰ I Advokatnævnets kendelse 10. april 2014 i sag 2013-2436 blev det fastslået, at et kendskab fra et fælles netværk af erhvervsdrivende ikke medførte interessekonflikt.

der ikke ved et sådan samarbejde blev etableret et samarbejde mellem de to advokater, at det fremstod som én advokatvirksomhed, og samarbejdet var ”i øvrigt ikke egnet til at skabe interessekonflikt” og der var i øvrigt ikke grundlag for at betvivle at advokaten fuldt ud varetog klients interesser, blev advokaten frifundet.

Reglen har specielt påkaldt sig opmærksomhed i relation til bestyrelsesarbejde og jobskifte. Der er ikke ved ændringen sket nogen nærmere afklaring. I **Adv.kom.2011** er anført:

”Ved bestyrelsesarbejde og medlemskab af råd, nævn mv. erhverver advokater – som andre bestyrelsesmedlemmer – ofte kendskab til fortrolige forhold. Advokatrådet har overvejet konsekvensen heraf og rækkevidden af AER 12.4.

Advokatrådet har også overvejet konsekvenserne af, at en advokat forlader ét advokatfirma og bliver tilknyttet et andet advokatfirma, henholdsvis at noget lignende sker for advokatfuldmægtige eller andre medarbejdere. Det er naturligt nok konsekvenserne i forhold til de øvrige advokater i det ”ny” advokatfirma, der særligt påkalder sig interesse.

(For begge de to sidstnævnte temaer (”bestyrelsesarbejde” og ”konsekvenser af jobskifter”) gælder, at overvejelserne ikke har ført til ændringer i AER. Det er en selvfølge, at den konkrete udmøntning af de advokatetiske normer her som i øvrigt fastlægges af Advokatnævnet under kontrol af domstolene. Det er efter Advokatrådets opfattelse imidlertid vigtigt, at der på disse områder sikres en overordnet sammenhæng mellem konsekvent iagttagelse af relevante advokatetiske hensyn på den ene side, og på den anden side en sikring af advokatbranchens muligheder for at udvikle og modernisere rammerne for, at advokater kan fungere som attraktive og *uafhængige* rådgivere inden for traditionelle advokatrådgivningsopgaver. Fremtidig praksis bør følges løbende, så Advokatrådet har mulighed for – også over for Advokatnævnet - at påpege, hvis praksis udvikler sig i uhensigtsmæssig retning i forhold til branchens vilkår.)”¹²¹

---

¹²¹ DA.bemærk.2011: ” Bestemmelsen samler de regler, der var opstillet i de tidligere advokatetiske reglers nr. 4-6 om henholdsvis tætte familiemæssige bånd (nr. 4), ikke ubetydelige økonomiske eller erhvervmæssige interesser (nr. 5) og andre tætte forbindelser (nr. 6).

Der er med den redaktionelle justering ikke tilsigtet realitetsændringer. I regi af Danske Advokater drøftes p.t. en række spørgsmål med tilknytning til advokater i bestyrelser, herunder interessekonfliktspørgsmål. Når disse overvejelser er tilendebragt, vil søjleskemaet blive suppleret med nogle bemærkninger herom.” På Danske Advokaters hjemmeside kan resultatet af overvejelserne findes, og de er nu suppleret med version 2 fra november 2012: er i version 2 (26.11.2012) af kommentarer til AER anført:

”Det arbejde, som en advokat udfører som medlem af et selskabs bestyrelse, er som udgangspunkt ikke omfattet af de advokatetiske regler, jf. Advokatnævnets kendelse af 6. maj 2010 (j.nr. 2009- 03-1118). Dette indebærer, at forholdet mellem bestyrelsesmedlemmet og selskabet skal bedømmes efter reglerne i selskabslovgivningen mv. Det indebærer tillige, at interessekonfliktreglen i nr. 4 – som bl.a. regulerer en advokatvirksomheds mulighed for at påtage sig en repræsentation mod det selskab, af hvis bestyrelse en advokat i virksomheden er medlem – kun bliver aktuel, i det omfang medlemskabet af bestyrelsen i relation til advokatvirksomheden som sådan udgør en ikke ubetydelig økonomisk eller erhvervmæssig forbindelse. Denne betingelse vil formentlig kun sjældent være opfyldt. Det bemærkes, at den problemstilling, der beskrives her, kun bliver aktuel, hvis advokatvirksomheden ikke repræsenterer selskabet, idet en dobbelt-repræsentation vil være i strid med interessekonfliktreglernes nr. 1.

Selv om en påtænkt repræsentation ikke vil være i strid med nr. 4, kan der være gode grunde til at overveje det betimelige i at påtage sig den. I ejerledede selskaber eller selskaber, der i øvrigt har en koncentreret ejerstruktur, må det således anses for udelukket, at en advokatvirksomhed påtager sig at repræsentere en klient, hvis interesser er i strid med selskabets. I selskaber med en spredt ejerstruktur, herunder børsnoterede selskaber, vil der imidlertid jævnligt forekomme situationer, hvor en advokatvirksomhed kan repræsentere en klient, hvis interesser strider mod selskabets. Det vil således være tilfældet, hvor sagen er et led i den daglige drift af selskabet – det være sig en rets- eller voldgiftssag mod et selskab, for hvilket tvsthåndtering er et uomgængeligt led i den almindelige virksomhed (såsom forsikringselskaber og pengeinstitutter) eller en sag, hvor interesse modsætningen er af kommerciel natur (bistand til en klient, der skal leje lokaler i en ejendom, der ejes af selskabet), etc. I sådanne tilfælde skal advokaten sikre sig, at selskabet er fuldt

I en Østre Landsrets afgørelse fra 2005 blev det anset for en tilsidesættelse af god advokatskik, at en advokat, som havde formidlet et lån, ikke havde meddelt sin klient, at kreditor ville blive et familiemedlem til advokaten.

Østre Landsrets dom af 24. maj 2005 i sag B-3274-04.

Advokatnævnets kendelse af 11. oktober 2004

Advokat A bistod sagsøgte, S, i en byretssag vedrørende sameje af en beboelsesejendom. Advokat A fik sagen afvist i henhold til en voldgiftsklausul i samejekontrakten. Sagen blev derefter anlagt ved voldgiftsretten.

S overdrog efterfølgende et pantebrev med pant i ejendommen til A's advokatfuldmægtig (AF). Overdragelsen skete bl.a. som betaling for en bil, som S havde købt af AF, samt til indfrielse af advokat A's salær i forbindelse med dennes repræsentation af S.

Et år efter udtog advokat A stævning mod S med påstand om betaling af salæret. S gjorde under sagen gældende, at det var en professionel fejl, at advokat A fik afvist sagen, at AF havde handlet i strid med god advokatskik ved at have blandet advokat A's og S' økonomi sammen samt ved, at advokat A ikke ordentligt havde oplyst over for S, at pantebrevskreditor var et familiemedlem til advokat A.

Landsretten fandt, at pantebrevet blev udstedt som et led i advokat A's advokatvirksomhed og, at det ikke blev anset for bevist, at sagsøgte var blevet informeret om, at kreditor var et familiemedlem til advokat A. Allerede af denne grund fandt landsretten, at A havde tilsidesat god advokatskik.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse, og advokat A blev idømt en bøde på 5.000 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner].

Følgende kan også placeres herunder:

U.2006.429H - Advokatnævnets kendelse af 25. september 2001

Advokat A idømt bøde på 50.000 kroner for grov og gentagende tilsidesættelse af god advokatskik. Der blev fastslået tilsidesættelse ved at advokat A formidlede et lån til sin klient, mod klientens udstedelse af et pantebrev til selskabet uden at orientere klienten om, at advokaten var direktør i dette selskab, ved at advokat A i en afregning over for sin klient vedrørende en ejendomshandel uden accept fra klienten havde medtaget et direktørhonorar til sin ægtefælle, jf. klientkontovedtægtens § 5, stk. 1, litra b, ved at advokat A via sin ægtefælle havde kautioneret for klienten samt opkrævet betaling for denne kaution. Advokat A havde ikke underrettet klienten om, at advokat A havde afgivet friholdelseserklæring til sin ægtefælle for ægtefællens kautionsforpligtelse. Ved at advokat A foranledigede, at klienten oprettede et skadesløsbrev på 300.000 kroner til sikkerhed for friholdelseserklæringen til advokat A's ægtefælle uden, at der på anden måde end ved underskrift fra selv samme ægtefælle, der var indtrådt som direktør i klienten (et selskab), forelå

---

indforstået med den konkrete repræsentation (adgangen til sådanne repræsentationer bør på generel basis være afklaret i forbindelse med, at advokaten indtræder i selskabets bestyrelse), og at klienten er bekendt med bestyrelseshvervet hos modparten, jf. princippet i interessekonfliktreglernes nr. 8. Af ordensmæssige årsager bør der foreligge skriftlig dokumentation. Advokatvirksomheden bør løbende følge repræsentationen – sager, der fra begyndelsen ser ukontroversielle ud, kan udvikle sig på en måde, som gør, at advokaten i hvert fald af appearancemæssige årsager må bringe sin repræsentation til ophør."

samtykke fra klienten, og endeligt ved at advokat A ikke at have forrentet sit tilsvær over for klienten.

Bødens størrelse afspejlede forseelsens grovhed, flere tidligere tilsidesættelser samt flere samtidige tilsidesættelser og den blev stadfæstet af landsret og Højesteret.

I **U.2006.1657V** afsagde Vestre Landsret kendelse i en sag, hvor A og B var uenige, og hvor der var sket ad citation af Advokat P. Der skulle stilles spørgsmål til Advokatrådets Responsumudvalg vedrørende eventuel tilsidesættelse af god advokatskik for advokat P. Advokat P var repræsenteret af advokat F, der var medlem af Advokatrådet (næstformand), og på det grundlag protesterede A mod at advokat F kunne repræsentere advokat P, da det ville stride mod "*almindelige habilitets- og retssikkerhedsmæssige principper*", og det var "*uforeneligt med god advokatskik, at advokat F repræsenterede advokat P i denne sag, samtidig med at det organ, han er næstformand for, behandler sagen.*". Byretten fandt ikke hjemmel til at påbyde anden advokat. Landsretten udtalte, at "*Den omstændighed, at advokat F er medlem af Advokatrådet, kan hverken i relation til retsplejelovens § 126, Den Europæiske Menneskeretskonventions artikel 6 eller almindelige retsgrundsætninger om inhabilitet afskærer ham fra at repræsentere advokat P i den verserende erstatningssag, under hvilken A ønsker at stille spørgsmål til Advokatrådets Responsumudvalg.*"

Se også:

Advokatnævnets kendelse af 10. juli 2009 - Plenumafgørelse

Minoritetsaktionærerne i bank T blev tvangsindløst i henhold til § 144 i lov om finansiel virksomhed, hvorefter bank S overtog samtlige aktier i bank T til en kontant endelig fastsat købesum. En gruppe af minoritetsaktionærerne ønskede at benytte deres ret til at få afprøvet kursen hos to uvildige revisorer. I overensstemmelse med minoritetsaktionærernes ønske blev to uvildige revisorer udpeget. De to revisorer rettede herefter henvendelse til advokat A med anmodning om en vurdering af det retlige grundlag og de forudsætninger, de burde lægge til grund for udførelsen af deres arbejde. Advokat A påtog sig opgaven til trods for, at han frem til eftersommeren 2004 havde været advokat for bank S, og i perioden efteråret 1996 til februar 2007 havde været bestyrelsesformand for en række kommanditselskaber med tilknytning til bank S.

Advokatnævnet fandt, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik. Advokatnævnet udtalte i den forbindelse, at advokat A havde fungeret som rådgiver til en rapport, der skulle være uvildig. Han måtte derfor ikke være knyttet tættere til bank S, end hvis han skulle være dommer i en sag om banken. I den konkrete situation burde advokat A således have orienteret de to revisorer og muligt andre om sine relationer til bank S, ligesom de skærpede habilitetskrav medførte, at advokat A var afskåret fra at påtage sig hvervet som rådgiver for revisorerne.

4 af nævnets 17 dommere fandt, at advokat A burde frifindes, fordi hans forhold til bank S var afsluttet for længst.

Nævnet tildelte advokat A en irettesættelse under henvisning til, at det var første gang nævnet tog stilling til, hvilke habilitetskrav der må stilles til en advokat, der virker som rådgiver for revisor efter lov om finansiel virksomhed.

og

Retten i Nykøbing Falsters dom af 11. september 2009 i sag BS 1-795/2009 - Advokatnævnets kendelse af 22. april 2008.

Advokat A var i testamentet indsat som bobestyrer i dødsboet.

Advokat A forhørte sig ved brev af 20. marts 2007 afdødes nabo B, om denne var interesseret i at købe afdødes ejendom. B afgav via sin advokat, advokat C, bud på ejendommen over for advokat A.

På det første bomøde oplyste advokat A imidlertid afdødes bror og dennes advokat D om, at han også selv havde interesse for ejendommen, hvorfor Advokat D bad advokat A frasige sig bobestyrerjobbet som følge heraf.

Ved fax af 24. april 2007 anmodede advokat A skifteretten om at udpege en offentlig bobestyrer, og efterfølgende afgav advokat A med kendskab til B's bud, et bud på ejendommen over for den offentligt udpegede bobestyrer, der var højere end det bud B havde afgivet.

Advokatnævnet fandt, at advokat A ved at påtage sig hvervet som bobestyrer, samtidig med at denne ønskede at erhverve boets faste ejendom og under de foreliggende omstændigheder efterfølgende afgav bud på ejendommen, at have tilsidesat god advokatskik.

Med samme begrundelse som Advokatnævnet stadfæstede byretten nævnets afgørelse. Sanktionen var en "normalbøde" på 10.000 kroner.

Den følgende afgørelse vedrører ikke advokaters interessekonflikter, men en dommer. Når tætte familiemæssige relationer – og til en vis grad også generelt i relation til appearance synspunktet skal vurderes – er det en væsentlig afgørelse til forståelse af rækkevidden.

U.2011.3374/3H

A sagsøgte B og C. Dommer D frifandt B og afviste i forhold til C. A appellerede med henvisning til D's inhabilitet, idet D's ægtefælle, E, var partner i det advokatfirma, som førte sagen for C. Apellen blev afvist med henvisning til advokatfirmaets størrelse og struktur, idet retten lagde til grund, at E var tilknyttet en anden faggruppe og på intet tidspunkt havde haft med sagen at gøre. Endvidere lagt til grund, at sagen ikke havde særlig betydning for hverken C eller advokatfirmaet. Der kunne derfor ikke rejses berettiget tvivl om D's fuldstændige upartiskhed.

Rækkevidden af advokaters virke i forhold til ægtefælle, samlever og kæresters interesser – især i større advokatvirksomheder – er ikke afklaret, og er ikke enkle at afklare. Den nævnte dom giver dog for dommere visse retningslinjer, der også må kunne overføres på advokater.

Dommerstandarten blev også anvendt på en forsvarer i følgende afgørelse:

TfK.2012.672V – Vestre Landsrets kendelse af 13. april 2012

En advokat ønskede beskikkelse for en person, der var tiltalt for at fremstille skunk. Fremstillingen skulle være sket på en ejendom, der var ejet af et interessentskab, hvor advokaten var deltager og således udlejer. Da interessentskabet og dermed advokaten havde afskrevet et tilgodehavende hos tiltalte, blev han betragtet som forurettet og kunne ikke beskikkes, jf. Retsplejelovens § 734 stk. 1 eller dennes grundsætninger.

I Københavns Byrets dom af 19. december 2013 i sag BS 38A-/2012 - Advokatnævnets kendelse af 13. september 2012, blev en interessekonflikt mellem advokaten som administrator af en ejerforening og advokatens datter og svigersøns byggeprojekt vedr. en ejerlejlighed og en bøde på 10.000 kroner stadfæstet.

14.3.5 Økonomiske eller erhvervsmæssige forbindelser til klienten (AER 12.2 nr. 5)

AER 12.2 nr. 5

”en advokat har sådanne forretningsmæssige eller andre forbindelser til eller aftaler med klienten, at der er risiko for, at advokaten ikke kan give klienten rådgivning uafhængigt af uvedkommende interesser”¹²²

Det er her kravet om uafhængighed, der i det væsentlige bærer reglen.

Et eksempel på en uacceptabel situation forelå i U.2000.500H – Højesterets dom af 29. november 2007, Østre Landsrets dom af 28. august 2006 –

Advokatnævnets kendelse af 11. januar 2006, hvor en advokat, der var tilsyn for en virksomhed, der havde anmeldt betalingsstandsning, fremsendte fakturaer til skyldneren for "kreditorordning" og "a conto honorar" uden at redegøre for, at der ikke forelå en godkendelse på vegne kreditorinteresserne. Advokatnævnet havde anset forholdet for en grov tilsidesættelse, men det ændrede landsret og Højesteret til og bøden blev fastsat til en "normalbøde" – da 5.000 kroner.

Her medtages yderligere en Advokatnævnskendelse:

Advokatnævnskendelse 2010-02-0439 af 21. september 2011

Advokat X rådgav i en årerække selskabet M. M havde 33 aktionærer, men aktierne ejes primært af A-C henholdsvis D1. X rådgav A-C i forbindelse med indgåelse af en ny aktionæroverenskomst. D1 havde sin egen advokat. D1s aktiepost overgik dernæst til D2, som senere lagde sag an mod M. M blev repræsenteret af X. D2 indbragte sagen for Advokatnævnet med henvisning til interessekonflikt. Bl.a. påberåbt at M's interesse er sammenfaldende med alle aktionærenes, hvorfor X også repræsenterede D2. Det blev lagt til grund at X havde et fast klientforhold til M og i enkelte tilfælde havde repræsenteret A-C, aldrig D1 eller D2. Der var derfor ikke grundlag for en interessekonflikt i forhold til andre aktionærer. X blev derfor frifundet.

Følgende afgørelse bygger tilsyneladende på "økonomiske forbindelser", men det er et ophørt klientforhold og ophørte "økonomiske forbindelser". De "økonomiske forbindelser" var i øvrigt i det væsentlige forbindelser, hvor advokaten på vegne kreditorer (herunder pengeinstitutter) søgte at opnå sikkerhed/dækning til kreditorer – og ikke arbejde for den person (og hans selskaber), som skulle være årsag til interessekonfliktens.

---

¹²² DA.bemærk.2011: "Bestemmelsen svarer til den hidtidige nr. 7 med den justering, at ordene "eller aftaler med" er indføjjet. Det må antages, at der alene er tale om præcisering. Der er ingen praksis om denne bestemmelse."

Retten i Odenses dom af 7. februar 2014 i sag BS 2-1024/2013 – Advokatnævnets kendelse af 24. april 2013

Retten stadfæstede, at der havde foreligget en interessekonflikt i en situation, hvor der – efter afgørelsen havde været et klientforhold til modparten hos hvem klienten K ville have inkasseret et tilgodehavende hos H og flere af hans selskaber (men også fortsat gerne arbejde videre for denne!) Henvendelsen til advokat B sker 27. maj 2011. På det tidspunkt har advokat B to andre sager, hvor han prøver at skaffe betaling fra H. I maj 2011 var advokat B bestyrelsesformand i selskabet R ApS, og det var han til 15.7.2011. R ApS var stiftet af K Byg ApS og L Invest ApS i august 2009. L Invest ApS havde H som bestyrelsesmedlem og direktør og H var bestyrelsesmedlem/direktør i R ApS, men H udtrådte af sidstnævnte 15.12.2010 og således før den konkrete sag. Advokat B var kommet i bestyrelsen opfordret af en sparekasse, der ønskede at få indflydelse på H og hans selskaber, og en anden klient P, der var indehaver af K Byg ApS, der igen havde den anden halvdel af R ApS, K Byg købte L Invest ApS anparter i R ApS.

Nævnte fandt, at det ved en oversigt over ”flere af H’s selskaber er godtgjort, at advokat B ved modtagelsen af [klientens] sag var formand for R ApS, der var et selskab stiftet af H’s selskaber, hvor H tidligere selv – og i en periode sammen med advokat B – også har været medlem af bestyrelsen. Nævnet lægger på baggrund af det oplyste omkring det arbejde, advokat B har udført for H, og idet advokat B ikke har afvist dette, til grund, at der har været et klientforhold mellem advokat B og H.” Advokatnævnet konkluderer herefter: ”På den baggrund finder Advokatnævnet, at advokat B har haft en ikke ubetydelig økonomisk forbindelse til HEJ, hvilket advokat B ikke har oplyst klienten om”

Det bliver i dommen yderligere oplyst: I 2009 havde der været kontakt mellem advokat B og H, hvor der var tale om, at Hej skulle være klient – men det blev ikke til noget. Advokat B havde ført en forsikrings sag i 2010. Advokat B havde hjulpet H i relation til et køb på tvangsauktion på et tidligere tidspunkt. Advokat B havde også på et tidligere tidspunkt – på foranledning af et pengeinstitut og på dette regning – vurderet mulige omstødelse i relation til H’s selskaber. Han havde også arbejdet med en mulig holdigsstruktur for H’s selskaber, af hensyn til fire pengeinstitutter, der havde tilgodehavender i forskellige dele af H’s selskabsstruktur. Dette arbejde blev ikke tilendebragt, men blev afsluttet sommer efterår 2010 med en regning til H på 67.000. Projektet omkring selskabet R ApS havde til formål for bl.a. sparekassen at udvikle H’s nødlidende projekter og sælge dem.

Retten lægger vægt på, at advokat B sad i bestyrelsen for selskabet R ApS "der er et selskab, der er stiftet af et f H's selskaber" hvor "H tidligere selv var medlem af bestyrelsen, og i en periode sammen med Advokat B, endvidere havde han været i direktionen for selskabet. Efter advokat B's forklaring om det arbejde, han har udført for H og vedrørende ham, må det læges til grund, at der har været et klientforhold mellem advokat B og H, og at advokat B har haft en ikke ubetydelig forbindelse til ham. Advokat B burde, da han modtog sagen have sikret sig, at der ikke var nogen relevant mulighed for relevant mulighed for interessekonflikt eller sikret sig klagers forhåndssamtykke"

Afgørelsen kan måske også læses som en interessekonflikt på grund af ”et fast klientforhold”, der for nyligt er ophørt, men det, der var klagers synspunkt, forekommer ikke dokumenteret. Interessekonflikten er samlet noget usikker.

Det er ofte svært at afgrænse de interesser, som advokaten varetager, og det gør bekræftelser af repræsentationen over for klienten – og over for andre – væsentlig.

Et eksempel, der vedrører en forsvarer er følgende:

Retten på Frederiksberg - Kendelse af 30. juli 2012 i sag 1-5867

En advokat A havde løbende og omfattende bistået en nu sigtet klient med rådgivning i relation til den sag, hvor der nu blev rejst sigtelse mod klienten, og det måtte påregnes, at advokaten skulle afhøres af politiet herom. Advokat A kunne ikke beskikkes som forsvarer, jf. Retsplejelovens § 734.¹²³

14.3.6 Ikke salær i aktier eller aktiver (AER 12.2 nr. 6)

AER 12.2 nr. 6

”en advokat indgår aftale med klienter eller andre om, at han skal modtage salær i form af aktier eller andre ejerandele i et selskab, hvor aktiernes eller andelenes værdi vil blive påvirket af resultatet i sagen. Dette gælder også andre tilfælde, hvor der indgås aftale om en sådan vederlæggelse, hvis dette vil kunne påvirke advokatens uafhængighed og personlige integritet under udførelsen af hvervet.”¹²⁴

I denne bestemmelse er det udtrykkeligt angivet, at en advokat ikke er uafhængig, hvis han modtager salær i form af aktier eller lign. i et selskab, som vil blive påvirket af sagens udfald.

Uafhængigheden blev fundet tilsidesat i Østre Landsrets dom af 25. maj 2000, hvor en advokat indgik forlig i en salærsag anlagt af advokatens tidligere medinteressent. Da forliget var motiveret af egen interesse, var der sket en tilsidesættelse af god advokatskik.

**Østre Landsrets dom af 25. maj 2000 i sag B-2006-99.
Advokatnævnets kendelse af 17. juni 1999**

Advokat A indgik forlig for klient i salærsag anlagt af tidligere medinteressent til advokat A. Salæret vedrørte en fri proces-sag, hvor flere i det nu opløste advokatinteressentskab havde udført arbejde – herunder advokat A.

Advokatnævnet statuerede, at der var tale om en grov tilsidesættelse, idet i) advokat A ikke havde været bemyndiget til at indgå forliget og idet ii) forliget i realiteten overførte advokatinteressentskabets interne problemer på klienten.

Der blev således handlet i egne interesser og ikke i klientens.

Advokat A blev pålagt at betale en bøde på 20.000 kroner.

---

¹²³ Sagen er omtalt i Lf.Medd. 72/2012

¹²⁴ DA.bemærk.2011: ”Bestemmelsen erstatter 2. pkt. i det tidligere nr. 11. Der er ikke sket realitetsændringer, men bestemmelsen – som også forud for de nye advokatetiske regler har indebåret et ubetinget forbud mod, at advokaten bistår, såfremt sådanne vederlagsvilkår er gældende – er redaktionelt placeret mere hensigtsmæssigt.”

14.3.7 En advokat *har* bistået begge *enige* parter (AER 12.2 nr. 7)

AER 12.2 nr. 7

”en advokat, som for parterne har medvirket til stiftelse eller berigtigelse af et retsforhold, efterfølgende bistår en af parterne vedrørende samme retsforhold, hvis bistanden har eller kan have betydning for den anden part.”¹²⁵

Denne bestemmelse har tidligere givet anledning til problemer og en række sager, da den var sammenkædet med AER 12.2 nr. 10 på en sådan måde, at det ikke stod advokaterne lysende klart, at forudsætning for at hjælpe begge parter er *enighed*, og at en efterfølgende uenighed ubetinget betyder, at advokaten ikke kan hjælpe nogen af parterne. Med ændringen bør dette være klart, men afgørelserne fra tidligere medtages til skræk og advarsel.

Grænsen blev draget i den tidligere nævnte **Vestre Landsrets dom af 22. februar 2001 i sagerne B-0434-00 og B-0435-00** (refereret under 14.3.1), hvor landsretten fandt det i strid med god advokatskik, at en advokat repræsenterede begge ægtefæller i en skilsmisssag, da der i denne forbindelse var risiko for uoverensstemmelser mellem ægtefællerne.

Der foreligger:

U.2010.387V - Vestre Landsrets dom af 27. oktober 2009 – Horsens rets dom af 16. juni 2008.

Advokat X havde bistået både K og F med en handel om et jordstykke. På et tidspunkt bliver der uenighed om jordstykkets størrelse. Indtil da kunne advokat X repræsentere begge, og var berettiget til salær. Efter det tidspunkt kunne Advokat X ikke repræsentere nogen af parterne og burde være udtrådt. Dommen henviser både til Rpl. § 126 stk. 1 og de tidligere AER 3.2.1. Advokat X var efter det nævnte tidspunkt ikke berettiget til salær.

Det er her også interessant, at domstolen vurderer tilsidesættelsen af god advokatskik som led i bedømmelsen af et salærkrav – uden at dette har været forelagt Advokatnævnet – men det er helt i overensstemmelse med praksis, jf. også **U.2009.341H**.

I følgende sag var tilsidesættelsen den samme – om end sagen fik en anden drejning, jf. ovenfor om opsættende virkning:

U.2010.2069Ø

Advokat E havde repræsenteret både manden og hustruen i forbindelse med deres formueordning i ægteskabet. Han kom i hjemmet og kendte deres økonomiske forhold.

---

¹²⁵ DA.bemærk.2011: ”Forbuddet retter sig imod advokatens optræden vedrørende ”samme retsforhold”. Ud over det, som er anført ovenfor ad nr. 1 og 2, kan henvises til Advokatnævnets kendelse af 11. februar 2010 (V 7): En advokat, der havde bistået begge parter ved bl.a. oprettelse af en ægtepagt, kunne ikke derefter repræsentere denne ægtefælle under bodelingsforhandlinger, uanset at der ikke var tvist om forståelsen af ægtepagten. Virkningen af, at et forhold er omfattet af et af numrene 8-11, er, at samtykke fra klienten vil kunne opløse interessekonflikten, således at advokaten kan påtage sig repræsentationen.”

I en skilsmisssag repræsenterede Advokat E herefter manden mod hustruen, og Advokatnævnet fastslog ved kendelse af 21. maj 2008, at det var i strid med god advokatskik og tildelte Advokat E en irettesættelse, da der var klaget sent i sagsforløbet. Advokat E indbragte kendelsen for retten og fortsatte med at repræsentere manden – indbringelsen havde opsættende virkning. Der blev klaget igen. Inden anden afgørelse i nævnet hævdede Advokat E sagen mod Advokatnævnet vedrørende den første kendelse – da sagen var afsluttet. Advokatnævnet tildelte Advokat E en bøde på 10.000 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik ved fortsat at repræsentere manden efter den første kendelse. Denne kendelse blev også indbragt for retten, hvor byretten nåede til, at indbringelse af den første kendelse havde opsættende virkning i det hele, så den fortsatte adfærd kunne ikke sanktioneres.

Landsretten ændrede byrettens afgørelse og stadfæstede Advokatnævnets kendelse, idet det bl.a. blev anført, at den opsættende virkning retter sig mod fuldbyrdelsen, og Advokat E's handlinger var en tilsidesættelse af god advokatskik. Ansøgning fra Advokat E om indbringelse for Højesteret blev afslået.

Retten i Hjørrings dom af 2. juni 2010 i sag BS ALM-643/2009 – Advokatnævnets kendelse af 9. marts 2009.

Advokat S havde bistået ægtefællerne J og A med oprettelse af ægtepagt. Ægteskabet blev senere opløst, og der opstod tvist om fortolkning af ægtepagten, da der blev søgt om fri proces i den relation for hustruen. Der blev indkaldt til møde i skifteretten og Advokat S blev bedt om at møde med J. Advokat S mødte med manden A i skifteretten.

Ved at repræsentere manden efter at have repræsenteret begge havde Advokat S tilsidesat god advokatskik og Advokatnævnet fastsatte bøden til en "normalbøde" på 10.000 kroner.

Retten stadfæstede i det hele.

Og igen – igen

Retten i Roskildes dom af 22. september 2010 BS 7A-3073/2009 – Advokatnævnets kendelse af 23. september 2009.

Advokat U hjalp ægtefællerne med oprettelse af ægtepagt. Ægtefællerne blev skilt, og der var tvivl om ægtepagten, hvor advokat U hjalp manden, men dette førte til klage fra hustruen.

Involveringen i den efterfølgende sag var ringe – men der var tale om repræsentation af en af de, der tidligere var bistået samlet – så Advokat U fik stadfæstet tilsidesættelsen og en bøde på 10.000 kroner.

Retten i Roskildes dom af 28. september 2010 i sag BS 4A-1098/2009 – Advokatnævnets kendelse af 12. marts 2009

Denne dom er også uden gengivelse af Advokatnævnets kendelse. Advokat H havde bistået ægtefæller med oprettelse af ægtepagt om fuldstændig særeje. Der opstod imidlertid ved skilsmisse spørgsmål om gyldigheden af ægtepagten og om et muligt fælleseje. Advokat H bistod i begrænset omfang hustruen i relation til mandens ønsker om oplysninger og i relation til selve skilsmisssagen. Denne begrænsede bistand var en tilsidesættelse af god advokatskik, hvilket

retten stadfæstede. Bøden blev – på grund af gentagelsesvirkning - fastsat til 15.000 kroner, hvilket retten også stadfæstede.

Og det fortsætter desværre.¹²⁶

14.4 Kan regler

Herfra – vedr. AER 12.2 nr. 8 til 11 – er det situationer, der ifølge de vejledende regler **kan** medføre interessekonflikt.

I disse situationer kommer et muligt samtykke i større udstrækning i spil, jf. AER 12.5 og nedenfor. Det er især i erhvervsforhold en fremgangsmåde, der forhindrer, at parterne ender i en situation, hvor der er grund til at behandle advokatens adfærd.

Er advokaten åben og ærlig over for klienterne i disse situationer, vil der være en forståelse for problemstillingen, og der vil frem for alt være en respekt omkring den advokat, der indledningsvis sikrer sig, at klienterne ikke – rimeligt eller urimeligt – føler, at den tillid, som de har vist eller vil vise kommer i nogen fare.

Præsentationen af problemet skal dog ske med skyldig hensyntagen til den tavshedspligt, der altid er gældende, og det kan til tider volde visse problemer – men de kan overkommes.

14.4.1 Kan; Fast klientforhold til modparten, men ikke i den konkrete sag. (AER 12.2 nr. 8)

AER 12.2 nr. 8

”en advokat bistår en klient i en sag, hvis han uden at repræsentere modparten i den konkrete sag har et fast klientforhold til denne.

Ved vurderingen af om et klientforhold er fast, tages der bl.a. hensyn til, om klienten hidtil har søgt advokatens bistand regelmæssigt i forhold til klientens behov for bistand, og om klienten forventes at fortsætte hermed.”

Der er her medtaget en vejledning om fast klientforhold i reglen, og denne er omtalt i **Adv.kom.2011** - Fast klient:

”I AER 12.2 nr. 8) har Advokatrådet indarbejdet et bidrag til forståelsen af begrebet ”et fast klientforhold”. Advokatrådet konstaterer, at det i nogle sammenhænge kan overvejes, om en klient kan ”etablere” et fast klientforhold til flere advokater samtidig. Det har indgået i Advokatrådets drøftelser, hvilken betydning dette kan have. Advokatrådet har også overvejet betydningen af, at hovedsagelig større virksomheder jævnligt betjener sig af nogle advokater i relation til særlige opgaver og andre advokater i relation til andre opgaver, fx

---

¹²⁶ Retten i Holstedbros dom af 26. november 2013 i sag BS 2.364/2013 – Advokatnævnets kendelse af 11. april 2013 kom til samme resultat.

ud fra faglige hensyn. Rådet afstår dog fra at byde på, hvorvidt sådanne samarbejdsformer kan udgøre etableringen af faste klientforhold. I den forbindelse har Advokatrådet kendskab til, at nogle klientvirksomheder "konsekvent" søger at kontakte flere (måske "alle") specialiserede advokatfirmaer med kendskab til den pågældende virksomheds forretningsområder, således at mulighederne for, at potentielle "modparter" kan engagere kvalificeret advokatbistand mindskes betydeligt. Etablering af sådanne konstruerede interessekonflikter modsvarer ikke en beskyttelsesværdig interesse."

Det anføres yderligere i **Adv.kom.2011**:

"Advokatrådet imødekommer med bestemmelsen i 12.2, nr. 8, stk. 2 en del advokaters ønske om hjælp til at fastlægge, hvornår der er tale om en "fast klient" i relation til konkrete undersøgelser for interessekonflikter. Vurderingen er i alle tilfælde konkret, og bestemmelsen kan derfor kun være generelt formuleret. Den viser, at der skal tages hensyn til såvel fortid som fremtid, når forholdet mellem advokat og klient skal vurderes. "

Modsætningsvis kan det af reglen udledes, at der ikke generelt er et forbud mod at føre sag mod en part, der er eller har været klient hos advokaten. Det afgørende er omfanget af klientforholdet, og også, hvis det faste klientforhold er ophørt, hvornår det er ophørt.

Den etiske regel vil imidlertid nok for de fleste advokater blive overskygget af forretningsmæssige overvejelser i forhold til den faste klient, men det burde være klart, at der kan opstå tvivl om advokatens uafhængighed, hvis han løbende varetager modpartens interesser.

De faste klientforhold vil vedblive at volde problemer, selv om definitionen i en del tilfælde vil være en hjælp.

Der er fortsat usikkerhed omkring bedømmelsen af virksomheder, der vælger advokater til specielle områder, men ikke nødvendigvis fra samme kontor. Hvis et advokatkontor således får alle sager vedrørende ét retsområde og kan forvente at få alle sager i fremtiden indenfor dette retsområde, kan dette advokatkontor føre sag mod klienten vedrørende andre retsområder, hvor klienten har en anden "fast advokat". Udgangspunktet er nok her, at der foreligger et fast klientforhold vedrørende det retsområde, advokaten betjener, men ikke i andre relationer. Våbendragersynspunktet slår ikke igennem – men informationshensynet kan selvklart i den konkrete situation gøre, at der foreligger en risiko for interessekonflikt. Appearancehensynet vil nok ikke være fremherskende, men er til stede. Løsningen vil i langt de fleste tilfælde findes ved forretningsmæssige overvejelser hos advokaten eller ved aftale med klienten. ¹²⁷

---

¹²⁷ DA,bemærk.2011. "De advokatetiske regler har ikke hidtil indeholdt definitioner, men med de nye regler er der indsat en definition af begrebet "et fast klientforhold".

Definitionen er ikke baseret på domstolspraksis. Spørgsmålet, om et klientforhold er "fast", vil kunne dukke op i en række vidt forskellige sammenhænge, og der må tages højde for en nødvendig nuancering, hvor advokaten får en bevægelsesmulighed, som er rimeligt afbalanceret i forhold til klientens beskyttelsesværdige interesser.

Udgangspunktet for fortolkningen er, at et klientforhold ikke er fast i bestemmelsens betydning.

"Advokat shopping" kan måske også i denne relation spille en rolle – klienter søger ved forespørgsler at gøre mulige modpartskontorer inhabile.¹²⁸

Et andet område, hvor vurderingen må justeres ud fra forholdes natur, er i relation til offentlige forvaltninger, der i forskellige afdelinger udbyder advokatydelse. Den – eller de – antagne advokater bliver faste advokater for den afdeling, men ikke for resten af forvaltningen. Løsningen er parallel til det anførte om selskaber, og også her kan henvises til det i noten anførte.

14.4.2 Kan - Etablere retsforhold for flere (AER 12.2 nr. 10)

AER 12.2 nr. 10

"en advokat medvirker for flere parter til stiftelse af eller berigtigelse af et retsforhold, hvorom der er enighed mellem parterne. "

Der kan ske repræsentation af flere parter ved etablering af et retsforhold – hvis de er enige og der i øvrigt ikke er interessekonflikter.

Som det nu fremgår klart af AER 12.2 nr. 7, er det ubetinget, at opstår der efterfølgende modstridende interesser, så **er** der en interessekonflikt, og advokaten skal umiddelbart udtræde **for begge parter**.

Der henvises til ovenfor under omtalen af AER 12.2 nr. 7

Bestemmelsen kan afhængigt af omstændighederne tjene til beskyttelse af såvel den faste klient som den ikke faste klient. Den faste klient kan således under kvalificerende omstændigheder påberåbe sig berettigede forventninger til, at advokaten ikke under nogen omstændigheder kan repræsentere en modpart uden den faste klients forudgående samtykke. Der skal dog netop være tale om berettigede forventninger, således at bestemmelsen ikke udvikler sig til en appearance-bestemmelse.

Med hensyn til den ikke faste klient vil det afgørende være, om den pågældende har en verserende sag på det pågældende tidspunkt. Hvis dette ikke er tilfældet, vil udgangspunktet være, at klienten ikke kan modsætte sig, at advokaten påtager sig at føre en sag mod ham. Betydningen af en fast klients berettigede forventninger må udfyldes i praksis af nogle kvalifikationer. Det afgørende kunne i relation til den faste klient være karakteren af oplysningerne om denne, herunder om oplysningerne har en tilstrækkelig følsom karakter. Det kan eksempelvis være en særlig viden om den faste klients strategiske forhold eller forretningsmæssige forhold i øvrigt.

Bestemmelsen i CCBE-reglernes punkt 3.2.3 (hvorefter en advokat skal "afstå fra at virke for en ny klient, hvis der herved opstår risiko for tilsidesættelse af den fortrolighedspligt, der påhviler ham i forhold til en tidligere klient, eller hvis det kendskab til dennes forhold ...") kan formentlig give en vis vejledning.

Et klientforhold er som udgangspunkt ikke fast, hvis klienten benytter flere advokater. Som udgangspunkt er der heller ikke tale om et generelt fast klientforhold, hvis klienten alene anvender advokaten inden for et bestemt fagområde eller forretningsområde. I de nævnte to situationer vil udgangspunktet således være, at der kan føres sag mod klienten, uden at der skal indhentes samtykke, allerede fordi der ikke foreligger et fast klientforhold (eventuelt med forbehold for det område, hvorpå klientforholdet kan karakteriseres som "fast").

Bemærkninger om proportionalitetsvurdering ad. 12. afsnit 2. 11).

Navnlig hvis advokaten har forudgående kendskab til eller forbindelse med en (eller flere) af de implicerede, eller hvis parternes enighed ikke er udtryk for det, som efter advokatens opfattelse er en balanceret løsning, må advokaten overveje nøje, om det konkret vil være betimeligt at repræsentere alle parter. Om integritetsvurderingen, jf. pkt.1. "

¹²⁸ Advokaten 05/12 "Så slipper vi sgu for dem i retten"

Der er kommet en ny passage i de advokatetiske reglers afsnit om interessekonflikter: "Klienters shopping". Klienter kan shoppe for at skabe interessekonflikter. Den slags relationer er ifølge advokatrådet ikke en beskyttelsesværdig interesse, hvorfor begrebet "fast klientforhold" bør fortolkes mere "elastisk", hvis formålet formodes at være at skabe interessekonflikter. Iflg. Mads Bryde Andersen skyldes klienters shopping ikke nødvendigvis et bevidst ønske om at skabe interessekonflikter, men er snarere et udslag af den moderne verdens tyndere loyalitetsbånd mellem advokat og klient. Klienterne går til forskellige advokater med forskellige sager, fordi der er sket en stigende specialisering. Ifølge Joachim Brøns fra Danske Virksomhedsjurister er problemstillingen mere teoretisk end reel. Advokaterne er gode til selv at filtrere kunder fra, hvis de forudser potentielle interessekonflikter.

14.4.3 Kan; Bistår konkurrent (AER 12.2 nr. 9)

AER 12.2 nr. 9

"en advokat bistår konkurrerende virksomheder,"¹²⁹

Dette er primært et informationshensyn, men appearancehensynet spiller også ind.

Med denne bestemmelse er der tænkt på den generelle konkurrencerelation på et marked, hvor advokaten repræsenterer konkurrerende virksomhed(er), da situationen ellers vil være omfattet af andre "skal" bestemmelser.

Det er antaget, at der skal en del til, for at der konkret foreligger en interessekonflikt.

Parterne har også her for det meste mulighed for at samtykke sig ud af konflikten, jf. nærmere nedenfor.

Situationen vil – ved siden af spørgsmålet om god advokatskik – oftere være en forretningsmæssig interessekonflikt, hvor advokaten selv vælger at undlade repræsentation af væsentlige konkurrenter. Der er også virksomheder, der betinger sig, at den valgte advokat ikke repræsenterer konkurrenter. Den offentlige omtale af følgende dom viser nok behovet for dette. Dommen er også citeret ovenfor.

U.2009.1SH - Sø- & Handelsrettens dom af 30. september 2008 i sag V 1/07

I en sag anlagt af to klienter mod et Advokatfirma AF og advokat A blev der nedlagt en anerkendelsespåstand om, at AF og A skulle anerkende at have krænket AER (primært 3.2.1 til 3.2.6 om interessekonflikt i udformningen fra 17. januar 2002).

AF og A havde bistået en klient i arbejdet med køb af en virksomhed på trods af at andre advokater fra AF allerede bistod sagsøgerne med samme opgave. Sø- & Handelsretten fandt, *"at formålet med bestemmelserne i Retsplejeloven om advokatmyndighedernes selvdomme, har været at tillægge dem en enekompetence på de områder, hvor der skal ske en bedømmelse af de faglige standarder."* Retten afviste derfor anerkendelsespåstanden.

På samme grundlag var nedlagt en erstatningspåstand. Retten fandt her, at advokat A's *"adfærd var stærkt kritisabel og i strid med de pligter, der påhviler en advokat til varetagelse af advokatfirmaets klientinteresser"*.

Men, da der bl.a. ikke var kritik af AF's arbejde, og da dobbeltrepræsentationen ikke var årsag til, at sagsøgerne ikke blev købere, var der ikke påvist et hæveberettiget forhold eller et tab.

AF og A blev med disse bemærkninger frifundet. Retten fandt dog, at *"under hensyn til den adfærd, der er udvist" samt, "at det har medvirket til, at der kunne rejses tvivl om forløbet"*, at hver part burde bære egne omkostninger.

---

¹²⁹ DA.bemærk.2011 om nr. 9: "Bestemmelsen udelukker ikke, at en advokat betjener flere klienter, der virker inden for samme branche. Tværtimod vil det være naturligt, at advokaten anvender den brancheindsigt, som han har opbygget i forbindelse med repræsentation af en virksomhed, til at bistå virksomheder inden for samme branche. Det vil typisk være en medvirkende faktor ved en virksomheds valg af en bestemt advokat, at denne er kendt for at have særlig indsigt i branchens vilkår. Bestemmelsen indebærer imidlertid, at det efter en konkret vurdering – navnlig af i hvilket omfang advokaten er i besiddelse af strategisk vigtige eller i øvrigt følsomme oplysninger – kan være nødvendigt, at advokaten afklarer muligheden for fortsat repræsentation med de konkurrerende klienter."

14.5 Neutrale – voldgiftsdommere, mediatorer og lignende (AER 12.3)

AER 12.3

”En advokat må ikke virke som voldgiftsdommer, mæglingmand eller mediator for flere parter, hvis han tidligere som partsrepræsentant har bistået nogen af parterne i forhold, der har forbindelse med tvisten. En advokat må ikke efter at have virket som voldgifts-, mæglingmand eller mediator bistå nogen af parterne som partsrepræsentant om forhold, der har forbindelse med sagen.”

Reglen skal sikre, at de advokater, der optræder som ”neutrale” også er det, men reglen er egentlig udenfor kerneområdet af det, som Advokatrådet skal vejlede om i relation til Retsplejelovens § 126 stk.1. De omhandlede hverv er formentlig nærmest omfattet af Retsplejelovens § 126 stk. 4, men det ændrer ikke ved, at det også for advokater er afgørende, at opgaverne som ”neutral” bliver varetaget med den fornødne neutralitet og uafhængighed.¹³⁰

14.6 Advokater arbejdende i fællesskab (AER 12.4)

AER 12.4

”Når advokater udøver advokatvirksomhed i et fællesskab, i et advokatselskab, jf. Rpl. § 124, eller i kontorfællesskab gælder reglerne i 12.2 og 12.3 for fællesskabet, advokatselskabet og kontorfællesskabet og i det indbyrdes forhold mellem dets deltagere, herunder ansatte advokater. Tilsvarende gælder reglerne i 12.2 og 12.3 for andre samarbejder, samvirker og fællesskaber mellem advokater eller advokatvirksomheder, såfremt de i forhold til tredjemand fremtræder som et fællesskab eller en advokatvirksomhed.”

Reglen har et klart udgangspunkt i informationshensynet (arbejder man sammen kan der udveksles oplysninger eller skaffes oplysninger), men også i appearancehensynet. Når man vælger at fremstå som en enhed – så skal man bedømmes som en enhed. Man kan ikke kun søge frugterne af en fælles markedsføring, man må også optræde, som markedsføringen lægger op til.¹³¹

Med dommen **U.1998.1105/2H** blev det fastslået, at der også består en generel **risiko** for diskretionsbrud ved kontorfællesskaber, selv om hverken Advokatnævnet eller domstolene fandt, at dette konkret var sket. Situationen var ikke behandlet i de tidligere regler, men er nu udtrykkeligt medtaget i AER.

---

¹³⁰ Der kan i øvrigt henvises til regler fastsat i relation til voldgift og mediation. DA.bemærk.2011 henviser til de særlige regler, som er udstedt af IBA – IBA Guidelines on Conflict of Interest in International Arbitration. Der kan også henvises til **Jens Hay Pedersen**, specialeafhandling: Habilitetskrav til voldgiftsdommere, Rettid 2012.

¹³¹ I DA.bemærk.2011 anføres: ”Reglen har den konsekvens, at en advokatvirksomhed mv. ikke ved at opstille ”Chinese walls” eller it-spærringer eller at foretage andre begrænsninger i muligheden for at udveksle oplysninger mellem advokater i en virksomhed kan bringe sig ud af det forhold, at reglerne om interessekonflikter ”smitter” i den forstand, at de omstændigheder, som afskærer en bestemt advokat fra at påtage sig en repræsentation, ligeledes afskærer alle advokater i virksomheden mv. herfra. Dette gælder, uanset om advokaten er partner eller ansat.”

U.1998.1105/2H - Advokatnævnets kendelse af 30. januar 1997.

Klager K havde udtaget stævning imod tre læger med påstand om straf og godtgørelse for tort, som følge af lægernes brud på tavshedspligten i forbindelse med K's hospitalsindlæggelse.

Advokat A, der repræsenterede de tre læger, havde kontorfællesskab med advokat B. Advokat B havde tidligere repræsenteret K som forsvarer i en sag vedrørende påstået vold, som K skulle have begået forud for hospitalsindlæggelsen.

Advokat A blev først ved modtagelse af brev fra K's advokat i det civile søgsmål opmærksom på, at advokat B tidligere havde repræsenteret K.

Om kontorfællesskabet blev det oplyst, at det var meget begrænset, idet advokaterne havde fælles piccoline, fælles telefonanlæg og telefax og i et vist omfang møbleret fælleskontor. Advokaterne havde hver sit edb-system, journalsystem, bogholderisystem og separate arkiver. Der var dog fælles indgang til arkiverne.

Advokatnævnet lagde til grund, at der var en forbindelse mellem straffesagen og den civile sag og, at advokat B under disse omstændigheder ikke ville have kunnet repræsentere K i den civile sag, idet der herved ville opstå en risiko for interessekonflikt og diskretionsbrud. Ved Advokatnævnets afgørelse af, om dette skulle få betydning for advokat A, lagde Advokatnævnet vægt på, at kontorfællesskabet bevirkede, at advokaterne A og B udadtil optrådte som samarbejdende. Derved kunne der hos nuværende eller tidligere klienter opstå en frygt for, at der som følge heraf kunne ske diskretionsbrud. Uanset at der ikke i den konkrete sag var grundlag for at antage, at diskretionsbrud var sket, kunne det ikke afvises, at der ved sådanne kontorfællesskaber er en risiko herfor.

På den baggrund fandt Advokatnævnet, at forholdet, der ramte advokat B, også skulle finde anvendelse på advokat A. Advokat A burde derfor have frasagt sig at repræsentere de sagsøgte læger. Advokat A blev tildelt en irettesættelse for at have handlet i strid med god advokatskik.

Landsretten og Højesteret kom frem til samme resultat som Advokatnævnet og af samme grunde, men Højesteret fandt dog ikke anledning til at pålægge advokat A nogen disciplinær straf. Irettesættelse bortfaldt, idet spørgsmålet var principielt og uafklaret. (Dissens med hensyn til begrundelsen).

Afgørelsen danner grundlag for de nugældende regler om kontorfællesskaber, kædesamarbejder o. lign. ¹³²

I **Adv.kom.2011** anføres om denne regel:

"Ifølge 12.4, stk. 2 gælder reglerne om interessekonflikter også for forskellige former for advokatsamarbejder, "såfremt de i forhold til tredjemand fremtræder som et fællesskab....". Denne såkaldte "appearance"-regel, der bygger på dommen **U.1998.1105/2H** og på kendelsen i **U.2005.1403VLK**,

---

¹³² Det kan undre, at **Retten på Frederiksberg - Kendelse af 30. juli 2012 i sag 1-5867**, der fandt at én advokat på et advokatkontor ikke kunne beskikkes som forsvarer, da han løbende og omfattende havde bistået en nu sigtet med rådgivning i relation til sagen før sigtelsen, og det måtte påregnes, at han skulle afhøres af politiet herom, men andre advokater fra samme kontor kunne beskikkes, jf. Lf.Medd. 72/2012.

har ifølge praksis udviklet sig til også at finde anvendelse i andre sammenhænge. Advokatrådet forudsiger, at Advokatnævnet vil overveje, i hvilket omfang der er behov for at anvende appearancesynspunktet i forhold til erhvervsklienter, når andre forhold i den konkrete sammenhæng ikke taler i retning af en (risiko for) interessekonflikt.¹³³"

Den omtalte kendelse, **U.2005.1403V** er fra før de nye regler trådte i kraft – og angår et kuratorvalg:

Advokat A, som var kurator i et konkursbo, havde kontorfællesskab med modpartens advokat i en erstatningssag. Trods kontorfællesskabet befandt advokaterne sig på to forskellige adresser. Erstatningssagen vedrørte et af konkursboets aktiver.

Retten lagde vægt på, at advokatfællesskabet over for tredjemand fremstod som et fællesskab, bl.a. fordi advokatens brevpapir henviste til en fælles hjemmeside, som omfattede alle medarbejdere. Retten fandt på denne baggrund, at advokat A var inhabil, idet der forelå en interessekonflikt.¹³⁴

Rækkevidden af dommen fra 1998 må vurderes i sammen med kendelsen i **U.1999.1837H**:

Sagen angik habiliteten for en advokat A, der blev antaget som anklager. Han havde tidligere været partner i advokatfirmaet L med advokat B, der tidligere havde været forsvarer for tiltalte i en korter periode, men fra sagt sig hvervet. Advokat A var nu i kontorfællesskab med advokat C, der på en udenlandsk klients vegne havde indgivet konkursbegæring mod et selskab, hvor tiltalte var medejer.

Højesteret vurderede spørgsmålet både i forhold til forvaltningslovens § 97 og god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, "som dette begreb er fastlagt ved bl.a. dommen i U.1998.1105H om advokater, der virker i kontorfællesskab" Højesteret lagde vægt på, at advokat A's partnerskabet i L var ophørt inden Advokat A blev anmodet om at være anklager i sagen, hvorfor han ikke ville handle i strid med god advokatskik ved at virke som anklager. Heller ikke forvaltningslovens regler kunne føre til inhabilitet.

Herudover indgår i vurderingen af dette spørgsmål:

U.2004.2489V - Vestre Landsrets dom af 11. juni 2004 i sag B 2400-02 - Advokatnævnets kendelse af 22. maj 2003

Advokatnævnet tildelte bistandsadvokat B en irettesættelse, idet advokat B ikke havde gjort retsformanden opmærksom på en potentiel interessekonflikt som følge af, at en af de øvrige forsvarer i straffesagen, advokat F var fra samme advokatkontor som B. Advokatnævnet anførte, at det ikke var tilstrækkeligt at oplyse, at B og F var ansat ved samme kontor.

---

¹³³ Da.bemærk.2011 anfører: "At reglerne finder anvendelse på kontorfællesskaber – hvilket må anses som et udslag af rene appearance-betragtninger – er en følge af Højesterets dom i U 1998.1105/2 H. " Der spores en vis uvilje, og det anførte er ikke hele sandheden. Med de teknologiske muligheder der er, er informationshensynet også en faktor for sammenslutninger, kæder o. lign.

¹³⁴ jf. også U.1995.88Ø og Kim Sommer Jensen i U.1997B.205 og U.2002.233Ø

Landsretten tiltrådte afgørelsen og anførte bl.a., at advokat B burde have medvirket til at sikre, at der af retten blev truffet afgørelse om den potentielle interessekonflikt. Det var ikke tilstrækkeligt, at retsformanden før retsmødet hørte en uformel drøftelse af spørgsmålet mellem B og F.

Det fritager ikke advokaten for ansvar, at retten med rette kunne have været bebrejdet en større andel i tilsidesættelsen.

14.6.1 Advokatnævnets afgørelse af 30. november 2010

I 2010 har et kædesamarbejde fået et forhold bedømt, hvor "bølgerne gik højt". Afgørelse, **Advokatnævnets afgørelse af 30. november 2010 (16 medlemmer) i sag 2009-02-1102**, omtales lidt mere udførligt og med kommentarer, da den rejser en række vigtige spørgsmål.

Klager havde udlejet til en Lejer, der opsiges. Klager vil have hjælp til opgørelse, mangler mv. i den forbindelse, og han engagerer Advokat X, der er med i Kædesamarbejdet Z. Advokat X påtog sig sagen uden fra starten at orientere om, at der kunne opstå en interessekonflikt, såfremt modparten valgte en advokat fra samme advokatkæde, og den ene (eller begge) advokat herefter måtte træde tilbage fra sagen.

Det er egentlig det tidspunkt, som klagen retter sig mod, og problemstillingen er indholdet af de regler og undersøgelser, der af er påkrævet, herunder i et kædesamarbejde. Det vil bl.a. sige regler i AER 12.4. Var der ved modtagelse af sagen en interessekonflikt eller en risiko herfor? Var det en tilsidesættelse af god advokatskik at påtage sig sagen? For Advokat X er der intet umiddelbart problem, men problemet opstår i relation til Advokatfirma Æ, hvor modparten, Lejer, er klient, da dette advokatfirma også er med i Kædesamarbejdet Z. Der skal efter AER 12.4 ske en identifikation af de i kæden samarbejdende advokater/advokatfirmaer. Der er ikke i afgørelsen angivet nogen tvivl om, at de to advokatfirmaer er en del af samme kæde.

Det fremgår videre af kendelsen, at Advokat X, da forholdet klarlægges et halvt år inde i konflikten, oplyser klager om, at Lejer i en årrække har været klient hos det andet advokatfirma i kæden, og at forretningssamarbejdet mellem Lejer og Advokatfirmaet Æ var betydelig større end samarbejdet mellem Klager og Advokat X.

Det er herefter et spørgsmål om bedømmelse efter reglen i AER 12.2 nr. 8, om faste klientforhold. Det er svært at vurdere ud fra de oplysninger, der er i kendelsen, da der alene er gengivet det ovennævnte om, at forretningssamarbejdet mellem Lejer og Advokatfirma Æ var "betydelig større" end mellem Klager og Advokat X. "Betydelig større" lyder som en salærmæssig måling (men kan også være antal af sager), da Advokat X samtidig oplyser, at kædens interne regler betyder, at den der har mindst samhandel må "trække sig" - men det "faste klientforhold" er ikke nødvendigvis det mest salærgivende.

Hvis det antages, at der er et fast klientforhold mellem Lejer og Advokatfirmaet Æ, skulle Advokat X måske ikke have påtaget sig sagen, og han har allerede ved modtagelse af sagen tilsidesat god advokatskik, men det afhænger af en samlet bedømmelse – det er en "kan regel". Ved bedømmelsen af, om der er en interessekonflikt på det indledende stadie, vil

karaktern af det "faste klientforhold" selvfølgelig spille ind. Er der tale om et langvarigt, omfangsrigt samarbejde taler det for en tilsidesættelse – er det tale om et korterevarende samarbejde om de få sager, som Lejer har, taler det imod – men det fremgår ikke af kendelsen.

I bedømmelsen indgår ellers de sædvanlige kriterier: våbendrager-, informations- og appearancehensynet.

Karakteren af samarbejdet i kæden kan her måske spille ind. Det er udgangspunktet, at den fælles fremtræden gør, at det vil se ud, som om de ikke er uafhængige, og klienten kan med rette frygte, at der, når der skal vælges våben, vil blive taget hensyn til den "faste klient", og at informationer kan (måske kun teoretisk) gå fra den ene til den anden. Samarbejdets karakter fremgår ikke af kendelsen, men af en kommentar i Advokaten¹³⁵ fremgår, at kædemedlemmerne *"er meget opmærksomme på, at samarbejdet sigter mod vidensdeling, forretningsudvikling, fælles besparelser og effektiv markedsføring. Samarbejdet er ikke indførelsen af et fælles selskab, og tavshedspligten holdes i hævd"*

Argumentet med *"effektiv markedsføring"* er i relation til appearance et rigtigt dårligt argument, da det netop er det, der giver indtrykket af et fællesskab og ikke uafhængighed. Argumentet med *"vidensdeling"* kan føre til en frygt for, at viden netop også deles vedrørende klientforhold, og argumentet med *"tavshedspligten"* er heller ikke holdbart. Der er netop taget højde herfor i AER 12.4. Endelig bringes databeskyttelsesregler og konkurrenceregler i spil, men uden nærmere angivelse af, hvorledes disse regler skulle føre til en anden bedømmelse af kædesamarbejder.

Ud fra kendelsens faktuelle oplysninger, og de oplysninger der fremgår af den nævnte artikel, er der ikke noget, der umiddelbart taler for, at der bestod et "fast klientforhold" mellem lejer og det andet deltagende kontor i Kædesamarbejdet. Det ligger imidlertid fast, at der ikke blev foretaget nogen undersøgelse af, om der var en interessekonflikt eller risiko herfor.

Kædesamarbejdet – der som anført ikke er beskrevet særskilt i kendelsen – bliver af alle voterende fundet *"at fremtræde som et fællesskab"*, og Nævnet lagde angiveligt til grund *"at de almindelige principper om interessekonflikter derfor gælder for advokaterne i samarbejdet."*

Afgørelsen blev imidlertid herefter temmelig nuanceret med stemmerne 7-1-7-1 og formandens stemme som den angiveligt udslaggivende, og for at kunne følge afgørelsernes argumentation skal der oplyses lidt yderligere om forløbet.

Efter henvendelsen i september 2008 føres der korrespondance mellem Advokat X og Lejer, og der gennemføres en besigtigelse med deltagelse af Advokat X. Først 19. marts 2009 kommer Advokatfirma Æ på banen for Lejer, og Advokat X oplyser 23. marts 2009 Klager om, at modparten er repræsenteret af en advokat fra samme kæde. Klager beder Advokat X fortsætte, og der skrives igen af advokaten til Lejer den 31. marts. Advokat X

---

¹³⁵ Casper Grønnegaard Ret & Råd, "På afgrundens rand" - Advokaten 03/11 side 42 f.

drøfter spørgsmålet om interessekonflikt med Lejers advokat og 30. april 2009 meddeler Advokat X Klager, at han udtræder.

7 medlemmer, herunder formanden, udtaler:

"Da udlejer (klager) anmodede om indklagedes bistand, var lejer ikke repræsenteret af advokat, og indklagede korresponderede i perioden frem til marts 2009 direkte med lejer. Vi finder, at indklagede ikke burde have forudset, at lejer efterfølgende henvendte sig til advokat. Vi finder derfor, at indklagede havde ret til at påtage sig sagen og føre den frem til 19. marts 2009, hvor han modtog et brev fra lejers advokat, der tillige var med i Kædesamarbejdet Z. Indklagede burde på dette tidspunkt være udtrådt af sagen. Da dette først skete den 30. april 2009 finder vi, at indklagede har tilsidesat god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126, stk. 1. Da indklagede udtrådte af sagen forholdsvis kort tid efter, at interessekonflikten var opdaget, og da indklagede straks havde orienteret klienten om forholdet, finder vi, at indklagede alene bør tildeles en irettesættelse, jf. Retsplejelovens § 147 c, stk. 1."

Det må altid kunne forudses, at en modpart henvender sig til advokat, så det kan efter min opfattelse ikke være afgørende for det retmæssige i, at Advokat X påtager sig sagen.

Når disse voterende når frem til, at Advokat X skulle udtræde efter 19. marts 2009 bygger det på, at interessekonflikten opstår der – kæden er advokat for begge parter. Han er udtrådt for sent – men dog ikke meget for sent, deraf sanktionen. Disse voterende tillægger ikke den manglende undersøgelse af, om Lejer allerede i september var "fast klient" hos kæden, og der af den grund var en interessekonflikt, nogen betydning. Hvis de indledende bemærkninger om det forudsigelige i modparters advokatanvendelse er en modifikation af reglerne om undersøgelse af interessekonflikt eller risiko herfor, er det ikke særlig klart udtrykt.

1 medlem udtaler:

"Jeg kan tilslutte mig det, der netop er anført om, at indklagede ikke burde have forudset, at lejer efterfølgende henvendte sig til advokat, og at indklagede derfor havde ret til at påtage sig sagen. Da indklagede den 19. marts 2009 modtog et brev fra lejers advokat, der tillige var med i Kædesamarbejdet Z, drøftede indklagede de på dette tidspunkt opståede interesseproblemer med klager. Klager ønskede, at indklagede skulle fortsætte som advokat for ham. Indklagede besluttede imidlertid efterfølgende at trække sig som advokat for klager, hvilket skete den 30. april 2009. Det kan ikke bebrejdes indklagede, at Advokatfirmaet Æ indtrådte i sagen som advokat for lejer, selvom man var bekendt med, at indklagede i samme sag var advokat for modparten, lejer. Da indklagede udtrådte forholdsvis kort tid efter interessekonflikten opstod, og da indklagede straks havde orienteret sin klient om forholdet, finder jeg, at indklagede under disse omstændigheder ikke har tilsidesat god advokatskik, hvorfor jeg stemmer for at frifinde indklagede."

Indledningen om det påregnelige i, at en modpart henvender sig til advokat kunne være udeladt, men det er rigtigt, at det er Advokatfirmaet Æ, der er skurken og etablerer interessekonflikten. Da det må formodes, at Advokatfirma Æ har fået oplysninger fra Lejer, er der en interessekonflikt selv hvis Advokatfirmaet Æ udtrådte, og den konflikt kan man ikke samtykke sig ud af. Nu udtrådte Advokatfirmaet Æ ikke, jf. advokat X's begrundelse, da han udtræder, så der er en åbenbar interessekonflikt, hvor samme kontor (samme kæde) repræsenterer begge parter i en konflikt. Der skal begge advokater udtræde. Denne voterende lægger da også til grund, at der skulle udtrædes, da der er en interessekonflikt. Den konkrete begrundelse for at frifinde er en lidt "venligere" bedømmelse af Advokat X's udtræden. Denne voterende bedømmer heller ikke undersøgelsespligten.

7 medlemmer udtaler:

"Vi finder, at indklagede på det tidspunkt, hvor han modtog sagen fra sin klient, burde have foretaget rimelige undersøgelser af, om lejer var klient hos og/eller i denne sag repræsenteret af Advokatfirma Æ. Ved ikke at have foretaget sådanne undersøgelser finder vi, at indklagede har handlet i strid med god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126, stk. 1. Vi stemmer for at pålægge indklagede en bøde på 10.000 kr., jf. Retsplejelovens § 147 c, stk.1."

Den omstændighed, at Lejer eventuelt var klient hos Advokatfirma Æ, er ikke i sig selv en interessekonflikt, og der er ikke oplysninger om, at Lejer allerede i september 2008 i den konkrete sag var repræsenteret af Advokatfirma Æ, men disse 7 voterende må mene, at tilsidesættelsen er den manglende undersøgelse af interessekonfliktproblematikken som sådan, og det anføres også i anden del af begrundelsen. Det er på den baggrund forståeligt, at der ikke tages stilling til, om der allerede i september var en interessekonflikt. Jeg er enig i dette resultat. Der skal altid foretages en gennemgang i relation en konkret interessekonflikt til risiko for en sådan.¹³⁶

Så er der det sidste medlem:

"1 medlem finder, at indklagede burde have orienteret klager om, at der kunne være en risiko for, at indklagede måtte udtræde af sagen, hvis det viste sig, at modparten var repræsenteret af en advokat, der indgik i Kædesamarbejdet Z. Ved at have undladt dette, har indklagede handlet i strid med god advokatskik, og en bøde på 10.000 kr. findes passende."

Det er nok at indlægge for mange pligter på deltagere i et kædesamarbejde. Skulle reglen gælde, måtte den også gælde på alle kontorer, der ikke er medlem af en kæde, og det gør den ikke.

Ved gennemgang af afgørelsen er der således to markant forskellige vurderinger; en der fastholder undersøgelsespligten og en der ikke bedømmer undersøgelsespligten, men

---

¹³⁶ Se om kritik heraf i relation til kædesamarbejder, Grønnegaard a.s.

konstaterer en overtrædelse, da de er to advokater fra samme kæde på hver sin side. De undgår begge behændigt at tage stilling til, om der allerede i september 2008 var en interessekonflikt.

Resultatet er, at der er 15, der finder at god advokatskik er tilsidesat, men med forskellig begrundelse. 8 vil fastsætte sanktionen til en bøde på 10.000 kroner, medens 7, herunder formanden, vil fastsætte sanktionen til en irettesættelse. Det får Advokatnævnet til, at der er stemmelighed, og resultatet bliver en irettesættelse.

14.6.2 Smitte

Det er blevet et angrebspunkt mod interessekonfliktreglerne, at partnere, advokater og andre medarbejdere, der flytter kontor, medbringer ”interessekonflikt smitte”, der bl.a. kan betyde, at sager må afgives, og argumenterne udstrækkes til kædesamarbejderne, uden at der dog er en egentlig klar sammenhæng.¹³⁷

Det advokatetiske grundlag og gældende ret er beskrevet af Lars Økjær Jørgensen i en artikel i advokatbladet¹³⁸, og det er der på vegne Advokatrådet tilkendegivet vedrørende advokater:

- a) Tager advokat A sager med sig giver det sig selv, at der må ske en identifikation med det nye kontor og en sædvanlig bedømmelse.
- b) Har advokaten ikke på det gamle kontor selv eller ved fuldmægtig behandlet de omdiskuterede sager, så medbringes ”smitten” ikke.¹³⁹
- c) Har advokaten behandlet eller været ansvarlig for behandlingen medbringes ”smitten”

Når det drejer sig om fuldmægtige er billedet lidt anderledes:

- a) Tager fuldmægtigen sager med er det som for advokater, jf. ovenfor.
- b) Har fuldmægtigen ikke haft med sagen at gøre, er der ingen ”smitte”
- c) Har fuldmægtigen haft med sagen at gøre er det en mere konkret afgørelse, om det modtagende kontor opnår en sådan forbindelse med klienten hos det afgivende kontor, at denne klients modpart ikke kan repræsenteres.

Det anførte er skematisk, og der må som sædvanligt foretages en konkret vurdering af, om der sker et sideskifte, om der er informationer, der måske kan diffundere, og den overordnede appearance vurdering.

Jon Stokholm og Michael Rekling tilkendegav i deres behandling af interessekonfliktreglerne fra 2006¹⁴⁰ en noget lempeligere opfattelse.

---

¹³⁷ Se f.eks. kommenter af **Per Nielsen** i Advokaten 01/2012 side 40 til de nyskrevne regler: ”Smittebærer-regler står for skud” – ”Reglerne om interessekonflikter er utidssvarende, når det gælder advokater i de store advokatfirmaer og i kædesamarbejderne...”

¹³⁸ Advokaten 8/2006 side 40: **Lars Økjær Jørgensen**: ”Firmaskift og interessekonflikt”

¹³⁹ En kendelse i overensstemmelse hermed er omtalt af **Martin Korp Jensen** i Advokaten 02/13 side 36f. ”Firmaskift og interessekonflikt”

¹⁴⁰ Erhvervsjuridisk Tidsskrift nr. 1 2006 side 58

Advokatnævnets seneste afgørelse, der omhandler en advokat, der havde behandlet sager hos det afgivende kontor mod klienter på det modtagende kontor, men som efter skiftet ikke behandlede de pågældende sager, men var i den afdeling, hvor sagerne behandlede, følger den opfattelse, som Advokatrådet tilkendegav i Lars Økjær Jørgensens nævnte artikel. Det virker temmelig ligetil, at der både er et informationshensyn, der krænktes, og at appearancehensynet taler for, at det ikke er muligt. Ved **Østre Landsrets dom af 12. december 2013 i sag 3. afd. nr. B-360-12** blev advokatnævnets afgørelse stadfæstet¹⁴¹

142

14.6.3 Forsvarer fra samme kontor

Ud fra et advokatetisk interessekonfliktsynspunkt, men selvfølgelig også ud fra et efterforskningssynspunkt, er der knyttet betænkeligheder til flere forsvarer for flere sigtede i samme sag. Problemstillingen er dækket af afgørelser i strafferetsplejen, hvor nedennævnte Højesteretskendelser bygger videre på den afgørende afgørelse **U.2010.689V**, hvor byretten anvendte betegnelsen lig advokatetikken "nærliggende risiko", men landsretten anvender kriteriet "påvist risiko". Den "nærliggende risiko" er det rigtige set fra et advokatetiske synspunkt, og det burde måske også være gældende i strafferetsplejen.¹⁴³

Det er væsentligt at have for øje ved bedømmelse af de afgørelser, der foreligger, at de i alt væsentlig vedrører retsplejelovens efterforskningssynspunkter, der ofte er anderledes end de advokatetiske. Der kan teoretisk godt være risiko i relation til modpartens (politiets/anklagemyndighedens) efterforskningshensyn, uden at det er i strid med advokatetikken. Det modsatte burde ikke være tilfældet, men der er tidligere tilfælde, hvor domstolene ikke håndhæver, som Advokatnævnet ville have gjort. Højesteret har i to kendelser **U.2014.903H** og **U.2014.905H**¹⁴⁴ på en del områder afstukket rammer, der ud over Retsplejelovens § 734 stk. 2 også bygger på hensynet til den

---

¹⁴¹ Kendelsen er omtalt af **Martin Korp Jensen** i Advokaten 02/13 side 36 og Advokatnævnets Årsberetning 2011 side 17. Der kan også henvises til en tysk afgørelse, hvor det anføres, at den bedømmelse, der blev foretaget, ikke rettede sig mod en situation, hvor den "smittebærende" advokat havde behandlet sagen på det "gamle kontor" – underforstået, når den flyttende advokat har behandlet – så flytter "smitten" med. **Den tyske højesteret (BGH Beschluss V. 6.11.2000, AnwZ (B) 3/00)**; og **Den tyske forfatningsdomstol (BVerfGE 108, 150 = BVerfG v. 3.7.2003 - 1 BvR 238/01)**. Se også **Hans-Jürgen Hellwig**: Nødvendigheden af kollisionsnormer og harmonisering i de nationale advokatetiske regelsæt, Advokaten 7-8/2002 side 179, hvor problemstillingen behandles. Der er andre retsordener, hvor resultatet ville blive et andet, jf. eksempelvis i Sverige, Claes Peyron: "Advokatetik, en praksisgennemgang" (2010) side 100f.

¹⁴² I DA.bemærk.2011 anføres: "Taget på ordlyden indebærer reglen, at et advokatskift fra en advokatvirksomhed til en anden, hvor de to virksomheder repræsenterer klienter med modstående interesser i samme sag eller sager med forbindelse til hinanden mv., på grund af forbuddet mod sideskift, jf. 12. afsnit 2, nr. 2, nødvendiggør, at begge advokatvirksomheder må udtræde af sagen, uanset om advokaten konkret har beskæftiget sig med de(n) pågældende sag(er). I en artikel i Advokaten nr. 8/2006 har **Lars Økjær Jørgensen** anført som Advokatrådets opfattelse, at reglen – når det gælder fuldmægtige – kan anvendes således, at firmaskift kun medfører pligt til udtræden, hvis den pågældende i sit tidligere firma konkret har beskæftiget sig med den pågældende sag. Hvis den pågældende har det, er det til gengæld – jf. det, som er anført ovenfor om Chinese walls mv. – uden betydning, at han ikke i sit nye firma bliver beskæftiget med sagen. Det fremgår af Advokatrådets særlige, indledende bemærkninger til afsnit 12, at dette område har været overvejet, uden at dette har ført til nogen regelændringer, men også at området følges løbende med henblik på at modvirke en u hensigtsmæssig udvikling i Advokatnævnets praksis." Det sidste kan være grunden til, at det relativt klare eksempel angivet ovenfor indbringes for retten.

¹⁴³ Se om forsvarernes specielle overvejelser; **Sysette Vinding Kruse og Elsebeth Rasmussen**: Advokaten 08/2012 side 12: "Forsvarerne og interessekonflikt" og de der nævnte afgørelser. **TfK.2011.1036V**, **U.2013.123V** og **U.2013.2997V**. Se endvidere **Thomas Rørdam**: "Forsvareren" (2012) side 36 ff.

¹⁴⁴ I noten henvises til: U 1996.827V, TfK 2006.704/3V, U 2010.689V, ØLK af 27. september 2013 i sag S-2812-13 (utrykt), VLK af 14. oktober 2013 i sag S-1461-13 (utrykt), EMD's dom af 25. september 1992 i **sag 13611/88 CASE OF CROISSANT v. GERMANY**, Mads Bryde Andersen: Advokatterten (2005), s. 658 f., **Eva Smith** m.fl.: Straffeprocessen, 2. udg. (2008), s. 250, 254 f., 257 og 362-66, **Thomas Rørdam**: Forsvareren (2012), s. 33-38, **Kåre Pihlmann** i TfK 2002.429, **Lasse Lund Madsen** i Advokaten 6/2004, s. 161-63, **Kåre Pihlmann** i Advokaten 7-8/2004, s. 205-07, **Sysette Vinding Kruse og Elsebeth Rasmussen** i Advokaten 8/2012, s. 12-

enkelte klient og på den almindelige praksis, der følger af Retsplejelovens § 126 i relation til interessekonflikt.

Højesterets begrundelse og resultat i sag **U.2014.903H** er sålydende:

Sagen angår, om en advokat er afskåret fra at blive beskikket¹⁴⁵ som offentlig forsvarer, fordi en anden advokat fra samme kontor er beskikket som forsvarer for en medsigtet.

Højesteret finder, at anklagemyndigheden har en retlig interesse i at få prøvet landsrettens kendelse, selv om spørgsmålet om forsvarerbeskikkelse for T, efter at sagen for hans vedkommende er afsluttet, ikke længere er aktuelt.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 734, stk. 2, varetager – ligesom andre bestemmelser i retsplejelovens kapitel 66 om sigtede og hans forsvar, herunder bl.a. § 730 om sigtedes ret til at vælge en forsvarer og § 736, stk. 1, hvorefter en beskikkelse af en offentlig forsvarer kan tilbagekaldes, når det findes nødvendigt i forsvarers interesse – grundlæggende retsplejemæssige hensyn til som led i en retfærdig rettergang at sikre et troværdigt effektivt forsvar for personer, der er sigtede i straffesager, jf. herved også artikel 6, stk. 3, litra c, i den europæiske menneskerettighedskonvention.

Bestemmelsen i § 734, stk. 2, må således også ses i sammenhæng med retsplejelovens § 126, hvorefter advokater skal udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik, og med Advokatrådets vejledende advokatetiske regler. Efter § 734, stk. 2, kan samme person kun være beskikket som forsvarer for flere sigtede under samme sag, når de sigtedes interesser under sagen ikke er modstridende. For at den samme advokat kan beskikkes som forsvarer for flere sigtede i samme sag, skal der være en høj grad af sandsynlighed for, at der ikke kan opstå modstridende interesser. Bag bestemmelsen ligger en formodning for modstridende interesser blandt flere sigtede i samme sag såvel med hensyn til skyldspørgsmålet, hvis de nægter sig skyldige, som med hensyn til grundlaget for strafudmålingen.

Også hvor flere sigtede i samme sag ønsker advokater fra samme kontor beskikket som forsvarere, er der et behov for særligt at sikre, at forsvaret for den enkelte tilrettelægges og fremstår som tilrettelagt udelukkende i den enkelte sigtedes interesse og uafhængigt af forsvaret af de øvrige. De nævnte retsplejemæssige hensyn kan derfor begrunde, at beskikkelse af flere forsvarere fra samme kontor for flere sigtede i samme sag må nægtes, når de sigtedes interesser under sagen er modstridende, eller der er nærliggende risiko herfor.

En sådan nærliggende risiko vil navnlig kunne være til stede, hvis der er tale om grov kriminalitet begået af flere i forening, f.eks. narkotikakriminalitet og personfarlige forbrydelser.

Hvis kriminaliteten samtidig er banderelateret, eller hvis der på anden måde er en særlig forbindelse mellem de sigtede, f.eks. i kraft af familierelationer, vil

---

14, og de advokatetiske regler pr. 1. oktober 2011, pkt. 12.2, 12.4 og 12.5. Der kan også henvises til **U.2014.625V**, hvor landsretten konkret fandt, at der forelå modstridende interesser.

¹⁴⁵ Der er således ikke taget stilling til problematikken for en valgt forsvarer, jf. den lidt forskellige bestemmelse i Retsplejelovens § 730, stk. 4, men der er ud fra de bagved liggende hensyn måske ikke grund til at antage, at resultatet ville blive anderledes. Se i overensstemmelse hermed **Thomas Rørdam**: "Forsvareren" (2012) side 35, men anderledes Den særlig Klageret i **TfK.2006.821.SK**. De historisk interesserede kan også henvises til en interessant afgørelse i **U.1953.708H**.

de retsplejemæssige hensyn i almindelighed føre til, at der ikke bør ske beskikkelse af flere forsvarere fra samme kontor.

Det spiller også en rolle, om de sigtede ikke eller kun i begrænset omfang har afgivet forklaring om egen eller andres rolle i hændelsesforløbet. I sidste ende beror det på en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder, om der på grund af risiko for interessekonflikter er grundlag for at afslå beskikkelse. I den konkrete sag var der rejst tiltale for meget grov personfarlig kriminalitet begået af flere i forening, og de personer, som advokaterne A og M fra samme advokatkontor blev beskikket for, er brødre. Desuden havde de tiltalte kun i begrænset omfang afgivet forklaring.¹⁴⁶

Højesteret finder, at der under de foreliggende omstændigheder ikke burde være sket beskikkelse af advokat A som forsvarer for T.

Afgørelserne er fulgt op af **U.2014.1343H**, der vedrører narkotikakriminalitet og to forsvarere fra et kontorfællesskab.

Den samlede vurdering er, at det i relation til de overordnede hensyn vedrørende interessekonflikt for advokater er synspunktet om risiko for informations overgang (at den stærke kan få eller lade diffundere oplysninger/instrukser) og synspunktet om advokatens uafhængighed og det grundlæggende om ikke at være våbendrager for flere (den ene klient kan blive underprioriteret i forsvaret), der er bærende, omend de retspleje- og efterforskningsmæssige hensyn nok er tungtvejende. Dette giver sig bl.a. udslag i, at der ved visse af de foreliggende afgørelser sker afbeskikkelse af den ene af flere forsvarere. Var det advokatetiske overvejelser, der var bærende, skulle begge(alle) afbeskikkes, jf. AER 12.6.

Området for en advokats forsvar for to eller flere eller flere forsvarere for flere i samme sag er med Højesteres afgørelse væsentlig begrænset, omend der er bemærkninger om specifikke sagstyper og personrelationer, og efterfølgende afgørelser¹⁴⁷viser, at der foretages et helt konkret skøn i de enkelte sager i relation til de momenter, som Højesteret har fremhævet.

14.7 Samtykke (AER 12.5)

AER 12.5

”Et samtykke fra de involverede parter til advokatens bistand vil i tilfælde omfattet af 12.2, pkt. 1-7, 12.3 og 12.4 som udgangspunkt ikke påvirke bedømmelsen af, om der foreligger en interessekonflikt. I tilfælde omfattet af 12.2, pkt. 8-11 vil betydningen af et sådant samtykke bero på en konkret vurdering.”

Et samtykke fra de involverede parter til advokatens bistand kan i "skal" bestemmelserne AER 12.2 nr. 1. til 12.2 nr. 7 "som udgangspunkt" ikke påvirke bedømmelsen af, om der

---

¹⁴⁶ I **U.2014.905H** er dette afsnit sålydende: "I den konkrete sag er der rejst sigtelse for grov narkotikakriminalitet begået af flere i forening, og de sigtede har kun i begrænset omfang afgivet forklaring. Der foreligger ikke oplysninger, som understøtter, at de sigtede ikke har modstridende interesser."

¹⁴⁷ Lf.Medd. 2014 nr. 4 - meddelelserne nr. 16 til 21

foreligger en interessekonflikt. Det er af hensyn til advokatstanden som sådan, og fordi kravet om, at klienterne har absolut krav på advokatens uafhængighed har første prioritet. Ved indførelse af ordene ”*som udgangspunkt*”, der er nye i bestemmelsen, er der etableret en ventil, der formentlig er tiltrængt i relation til bedømmelsen af interessekonflikter i forhold til erhvervsklienter. Som det også er anført, er betydningen af et samtykke i situationerne i 12.2 nr. 8 til nr. 11 en konkret vurdering, men her dog en mere nærliggende mulighed. I disse situationer er det ikke åbenbart, at der foreligger en interessekonflikt, og er der åbenhed mellem advokat og klient – her også specielt i erhvervsrelationer – svækkes de hensyn, der er bærende for reglerne, og den samtykkende kan næppe med styrke føle sig krænket. Det forudsætter at samtykket er givet på et åbent og informeret grundlag.

I Adv.kom.2011 anføres:

"Retningslinjerne for, hvornår et samtykke har betydning videreføres i AER 12.5. Advokatrådet har drøftet, om den faktiske situation, at en tidligere eller nuværende klient bekræfter over for advokaten, at udvekslede informationer ikke længere er fortrolige, fordi de ikke længere er relevante, kan ligestilles med et samtykke i interessekonfliktreglernes forstand. Dette er efter rådets opfattelse ikke tilfældet. "Forbuddet" mod at tillægge samtykke betydning i relation til "skal-reglerne", er således ikke aktuelt i relation til en sådan situation. Den beskrevne situation er derfor i stedet en klarlæggelse af, hvad der er omfattet af fortrolighedsbegrebet. (Reglen om vidnefritagelse for advokater i Retsplejelovens § 170 forudsætter tilsvarende, at en klient kan tillade, at advokaten udtaler sig om ellers tavshedsbelagte forhold)." ¹⁴⁸

Der findes ikke domstolsafgørelser, hvor rækkevidden af samtykke er bedømt, og det skyldes formentlig den nærliggende grund, at når der er givet samtykke, så er der ingen, der klager, og derfor ingen fældende afgørelser, der kan indbringes for domstolene. I en Advokatnævns sag¹⁴⁹, hvor advokaten rådgav om rekonstruktion i forhold til bl.a. en bank, der var hovedkreditor, repræsenterede advokatkontoret samtidig banken i anden sammenhæng. Advokaten havde redegjort for kontorets klientforhold til banken og klienten havde skriftlig bekræftet at ville fortsætte med advokaten. Disse forhold tilsammen anså Advokatnævnet for et samtykke og frifandt advokaten.

---

¹⁴⁸ DA.bemærk.2011 indeholder følgende kommentar: "Bestemmelsen regulerer, i hvilket omfang et samtykke fra de involverede påvirker vurderingen af, om der foreligger en interessekonflikt, og dermed advokatens mulighed for at påtage sig en repræsentation. Bestemmelsen svarer til de hidtidige regler, for så vidt som den cementerer den grundlæggende sondring mellem obligatoriske og de fakultative interessekonflikttilfælde (henholdsvis nr. 1-7 og nr. 8-11).

Bestemmelsen indeholder imidlertid den nyskabelse, at den, for så vidt angår de interessekonflikttilfælde, der er reguleret i nr. 1-7, åbner mulighed for, at et klientsamtykke vil kunne have betydning for bedømmelsen af, om der foreligger en interessekonflikt, som afskærer advokaten fra at påtage sig en repræsentation. Bestemmelsen fastsætter nemlig, at klientsamtykket kun "som udgangspunkt" ikke vil påvirke bedømmelsen. Det er selvsagt på nuværende tidspunkt ikke muligt at forudsige, hvordan Advokatnævnet og domstolene vil anvende denne adgang til at tillægge et klientsamtykke betydning. Det forekommer imidlertid klart, at det må skulle tillægges betydning, i hvilket omfang klienten må antages fuldt ud at kunne overskue konsekvenserne af sit samtykke, ligesom et samtykke formentlig ikke vil blive tillagt betydning, hvis den interessekonflikt, der tilsigtes opløst, er åbenbar og væsentlig.

En interessekonflikt, der er omfattet af en af bestemmelserne i nr. 8-11, vil som udgangspunkt blive opløst, når klienterne på et informeret grundlag meddeler samtykke til, at advokaten agerer i sagen. I overvejelserne om, hvornår der kan siges at foreligge et informeret samtykke fra en klient, vil indgå, om samtykket er givet på grundlag af den nødvendige og tilstrækkeligt fyldestgørende information fra advokaten. For at samtykke kan tillægges betydning, kræver det således, at klienten – via dialog og udveksling af oplysninger – er i stand til at overskue konsekvenserne på baggrund af den information, der er givet. Hertil kommer, at informationen bør være forståelig konkret i forhold til den enkelte klient – det vil sige at informationen bør tilpasses klientens individuelle forudsætninger – f.eks. om der er tale om en privatklient eller en erhvervsklient med egen intern juridisk afdeling. Det vil også indgå, at samtykket skal være konkretiseret, så det er klart og tydeligt, hvad samtykket omfatter." Det "informerede samtykke" er et emne, der bør dyrkes yderligere i fremtidens advokatetiske drøftelser.

¹⁴⁹ Kendelse af 23. september 2013 i sagsnr. 2011-4738.

14.8 Udtræden ved interessekonflikter (AER 12.6)

AER 12.6

”Når der i henhold til disse regler foreligger en interessekonflikt eller en nærliggende risiko herfor, skal advokaten udtræde af den eller de konkrete sager i forhold til alle involverede klienter. Hvis advokaten i tilfælde omfattet af 12.2, pkt. 1, 3, 9 og 10, kun har modtaget væsentlige oplysninger fra nogle af klienterne, kan advokatens udtræden begrænses til de øvrige klienter. Advokatens udtræden skal ske straks. Dog skal advokaten foretage det, der er nødvendigt for, at klienten ikke lider retstab.”

Foreligger der en interessekonflikt, eller er der nærliggende risiko herfor, skal advokaten udtræde i forhold til alle involverede klienter.

Hvis advokaten i de i AER 12.2 nr. 1, 3, 9 og 10 nævnte tilfælde, der afgørende er båret af informationshensynet, kun har modtaget væsentlige oplysninger fra nogle af klienterne, kan advokatens udtræden begrænses til de øvrige klienter. Det er en svær balanceakt.

Advokatens udtræden skal ske straks, jf. dog reglerne om udtræden – det skal ske, så klienten ikke har risiko for retstab.

14.9 Salær ved udtræden som følge af interessekonflikt (AER 12.7)

AER 12.7

”Såfremt advokatens udtræden af sagen i henhold til 12.6 skyldes en interessekonflikt, som er opstået udelukkende eller i hovedsagen som følge af advokatens forhold, må advokaten ikke opkræve honorar for den del af arbejdet med sagen, som tillige skal udføres af den advokat, som overtager sagen. I det omfang sådant honorar er indbetalt af klienten, skal advokaten tilbagebetale dette.”

Nødsages advokaten til at udtræde som følge af en interessekonflikt opstået udelukkende eller i hovedsagen som følge af advokatens forhold, må advokaten ikke opkræve salær for den del af arbejdet, som tillige skal udføres af den advokat, som overtager sagen. I det omfang sådant salær er indbetalt af klienten, skal advokaten tilbagebetale dette.¹⁵⁰

Et eksempel er følgende:

U.2010.387V - Vestre Landsrets dom af 27. oktober 2009 – Horsens rets dom af 16. juni 2008.

Advokat X havde bistået både K og F med en handel om et jordstykke. På et tidspunkt bliver der uenighed om jordstykkets størrelse. Indtil da kunne advokat X repræsentere begge, og var berettiget til salær. Efter det tidspunkt

---

¹⁵⁰ DA.bemærk.2011: ” En interessekonflikt opstår ”som følge af advokatens forhold”, hvis advokaten burde have afdækket forholdet på grundlag af de oplysninger, som klienten havde meddelt, eller som advokaten burde have indhentet fra klienten eller ved undersøgelser af egne forhold. Det samme gælder, hvis konflikten opstår efterfølgende, f.eks. som følge af at de to advokatvirksomheder, der repræsenterer sagens parter, fusionerer.”

kunne Advokat X ikke repræsentere nogen af parterne og burde være udtrådt. Dommen henviser både til Rpl. § 126 stk. 1 og de tidligere AER 3.2.1. Advokat X var efter det nævnte tidspunkt ikke berettiget til salær.

14.10 Retningslinjer for håndtering af interessekonflikter (AER 12.8)

AER 12.8

”Advokatvirksomheder og andre samarbejder omfattet af 12.4 skal udarbejde skriftlige retningslinjer for håndtering af interessekonflikter. Dette gælder ikke enkeltmandsvirksomheder uden ansatte eller advokatselskaber, hvor kun én advokat udøver virksomhed. Retningslinjerne skal være egnede til at undgå interessekonflikter, til at opfange og identificere opståede konflikter på det tidligst mulige tidspunkt og indeholde en beskrivelse af fremgangsmåden, når en konflikt er identificeret. Retningslinjerne skal efter anmodning fremsendes til Advokatrådet.”

Advokatvirksomheder omfattet af AER 12.4 skal udarbejde skriftlige retningslinjer for håndtering af interessekonflikter.

Det vil sige advokater, der udøver advokatvirksomhed i:

- et fællesskab,
- advokatselskab, jf. Retsplejelovens § 124,
- kontorfællesskab, eller
- andre samarbejder, samvirker og fællesskaber mellem advokater eller advokatvirksomheder, såfremt de i forhold til tredjemand fremtræder som et fællesskab eller en advokatvirksomhed.

Retningslinjerne skal være egnede til at undgå interessekonflikter og til at opfange og identificere opståede konflikter på det tidligst mulige tidspunkt. Herudover skal retningslinjerne indeholde en beskrivelse af fremgangsmåden, når en konflikt er identificeret.

Retningslinjerne skal efter anmodning fremsendes til Advokatrådet.

15. Almene oplysningspligter (AER 13.1)

AER 13.1

”Advokaten skal af egen drift oplyse klienten om følgende:

- 1) advokatens navn, adresse (herunder juridisk adresse) samt andre kontaktoplysninger, herunder telefonnummer og eventuel e-mail-adresse, og
- 2) navnet på den virksomhed, hvorfra advokaten udøver sin virksomhed, formen på virksomheden og CVR-nummeret,
- 3) at advokaten er beskikket af Justitsministeriet i Danmark, idet EU-advokater dog i stedet skal oplyse, at advokaten er registreret hos Advokatsamfundet,
- 4) at advokaten er en del af Advokatsamfundet,
- 5) at advokaten har tegnet ansvarsforsikring og stillet garanti efter de af Advokatsamfundet fastsatte regler, og at ansvarsforsikringen dækker al advokatvirksomhed, uanset hvor advokatvirksomheden udøves,
- 6) navn og eventuelt adresse på forsikringsselskabet og garantistilleren.”

Der foreligger ikke umiddelbart domstolsafgørelser om dette.

16. Retshjælp mv. – ”billigste løsning” (AER 13.2)

AER 13.2

”Advokaten skal på en klar og entydig måde af egen drift oplyse sin klient om eksisterende muligheder for offentlig eller forsikringsdækket retshjælp. Skal advokatens honorar udredes foreløbigt eller endeligt af det offentlige eller af et forsikringselskab, skal advokaten, når han påtager sig opgaven, orientere sin klient om principperne for fastsættelse af honoraret og om de mulige konsekvenser for klienten.”

Der findes flere typer retshjælp:

1. Offentlig retshjælp ved advokater, Retsplejelovens §§ 323-324 og Bekendtgørelse 2012-11-22 nr. 1085 om offentlig retshjælp ved advokater .
2. Fri proces Retsplejelovens §§ 325-336d og Bekendtgørelse 2011-12-05 nr.1153 om fri proces ,
3. Retshjælpsforsikring (klientens forsikringspolice) og
4. Beskikkelse af advokat ifølge andre særlove.

Det gælder for alle typer retshjælp, at advokaten på det tidligst mulige tidspunkt, jf. AER 13.4, skal give klienten oplysning om muligheden herfor. Advokaten har bevisbyrden for, at oplysningerne er givet. Kan advokaten ikke løfte denne bevisbyrde, er der i Advokatnævnet praksis for, i forbindelse med offentlig retshjælp, at salæret for det efterfølgende arbejde helt bortfalder.

Retten i Randers dom af 25. oktober 2011 i sag BS 7/1985/2010 – Advokatnævnets kendelse af 27. september 2010

Sagen vedrører spørgsmålet om advokatens pligt til at arbejde for en løsning på klientens sag for de lavest mulige omkostninger under hensyn til klientens ønsker og instrukser.

Advokat H blev omkring den 1. februar 2010 kontaktet af K, som bad H om at repræsentere sig i forbindelse med en bodeling. K og H aftalte, at der som udgangspunkt skulle søges en forligsmæssig løsning med Ks ægtefælle på nærmere angivne vilkår, som K tilsyneladende havde aftalt med sin ægtefælle. Den 4. februar 2010 modtog advokat H dog meddelelse om, at ægtefællen ikke var enig i, at der var indgået en aftale. Den 10. februar 2010 varslede advokat H til ægtefællen, at sagen derfor ville blive indbragt for skifteretten.

I den efterfølgende periode korresponderede advokat H og Ks ægtefælle vedrørende bodelingen. Advokat H ansøgte på intet tidspunkt om fri proces på vegne af K, da H ikke fandt dette fornødent, og da H fandt, at dette ville strid mod Ks ønske om, at der skulle opnås en forligsmæssig løsning.

Byretten udtalte, at det hurtigt burde have stået klart for H, at bodelingen ville være forbundet med betydelige omkostninger. For at sikre, at også arbejde i opstarten af bodelingen kunne dækkes af fri proces, burde H have ansøgt om fri proces umiddelbart eller i hvert fald kort tid efter sagens modtagelse.

Byretten bemærkede videre, at det høringsmøde i skifteretten, der er konsekvensen af en ansøgning om fri proces, ikke medfører at sagen skal indbringes for skifteretten, hvorfor der ingen konflikt ville være mellem

klientens forligssønsker og fri proces-ansøgningen. Advokatnævnets kendelse blev stadfæstet.

16.1 Offentlig retshjælp ved advokater.

Der ydes offentlig retshjælp i form af grundlæggende mundtlig rådgivning (trin 1), rådgivning ud over helt grundlæggende mundtlig rådgivning (trin 2) og rådgivning i forbindelse med forligsforhandlinger (trin 3). Idet klientens egen betaling er forskellig på de tre trin, skal advokaten oplyse, når rådgivningen bevæger sig fra et trin til et andet. Konsekvensen af manglende oplysning herom er, at salæret bortfalder eller nedsættes til det maksimale salær på det trin klienten havde accepteret. Reglerne findes i Bekendtgørelse nr. 1160 om offentlig retshjælp ved advokater fra 9. december 2011.

Misbrug af retshjælpsordningen, ved f.eks. at henvføre rådgivningen til flere forskellige sager, selvom der i princippet er tale om en og samme sag, betragtes som tilsidesættelse af god advokatskik, og kan i den sidste ende medføre fratagelse af advokatbestillingen, jf. **U1998.1385/1H**. Advokaten fik frataget sin bestilling, men det skal bemærkes, at andre kritisable forhold også gjorde sig gældende og begrundede afgørelsen.

U.1998.1385/1H - Advokatnævnets kendelse af 11. juli 1995

Advokat A havde over for Retten i Gladsaxe foregivet, at han til en klient havde ydet retshjælp vedrørende forskellige problemer til trods for, at retshjælpen vedrørte en og samme sag.

Højesteret fandt, at anklageskriftet sammenholdt med et notat fremlagt under sagens behandling for Advokatnævnet indeholdt en beskrivelse af tiltalens genstand, der var tilstrækkelig præcis til at danne grundlag for disciplinærforfølgning.

Højesteret tiltrådte ligeledes, at det måtte anses for godtgjort, at advokat A havde misbrugt reglerne om offentlig retshjælp ved advokater.

Advokat A blev frataget retten til at udøve advokatvirksomhed.

16.2 Fri proces

Advokaten må ikke modtage salær udover hvad der er fastsat af retten, jf. reglen i Retsplejelovens § 336c, stk. 5. Reglerne om fri proces findes i Bekendtgørelse nr. 1153 om fri proces af 5. december 2011.

U.2000.1H - Advokatnævnskendelse af 13. februar 1997.

Advokat A opnåede på vegne af K fri proces til et sagsanlæg mod en kommune S, idet der skulle nedlægges påstand om, at S var erstatningsansvarlig for tab i anledning af K's ophør med at drive virksomhed. Imidlertid blev der givet afslag på fri proces for så vidt angår en del af erstatningskravet.

Efter at advokat A af landsretten var blevet beskikket som advokat for K, indgav han en stævning for anerkendelsessøgsmålet. Påstanden blev udvidet til at omfatte hele erstatningskravet, og advokat A indgik en salæraftale med K. Efter meddelelse fra justitssekretæren ved landsretten blev der dog ikke betalt retsafgift vedrørende den udvidede påstand.

Efter domsforhandlingen blev sagen forligt, således at S betalte en erstatning på ca. 1.200.000 kroner. Advokat A fremsendte herefter et salærkrav på 35.000 kroner ekskl. moms til K i henhold til salæraftalen. Kort tid efter bestemte landsretten ved en afgørelse, der ikke blev kæret, at statskassen skulle betale et salær på i alt 59.500 kroner til advokat A.

Advokat A anmodede derefter landsretten om at tage stilling til K's sagsomkostningsdækning for så vidt angik den udvidede påstand, men landsretten udtalte, at det tillagte salær omfattede begge påstandene og var blevet fastsat under hensyn til proceduretaksten i forhold til en sagsgenstand på 1.200.000 kroner.

K forsøgte gennem mange skriftlige og telefoniske henvendelser, at få advokat A til at redegøre for sagsomkostningsspørgsmålet, men fik ikke svar.

Da advokat A trods landsrettens afgørelse, havde fastholdt salærberegningen over for K, samt da advokat A havde modtaget yderligere salær fra K uden at fratage krav om vederlag fra statskassen, og da advokat A ikke havde besvaret henvendelserne fra K, stadfæstede såvel landsretten som Højesteret Advokatnævnets kendelse.

A var pålagt en bøde på 2.500 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner].

Krav om salær ud over hvad der er fastsat af retten blev i Østre Landsrets dom af 5. september 2006 betragtet som grov tilsidesættelse af god advokatskik og resulterede i en bøde på 10.000 kroner.

Østre Landsrets dom af 5. september 2006 i sag B-1228-04. Advokatnævnets kendelse af 1. april 2004

Advokat A havde som beskikket forsvarer for K opkrævet 40.000 kroner ekskl. moms hos K's familiemedlem, idet denne havde påtaget sig at afholde K's udgifter ved sagen.

Efterfølgende havde advokat A opkrævet 15.000 kroner hos K for at påtage sig hvervet som forsvarer.

Advokatnævnet fastslog, at de honorarer, som advokat A havde opkrævet, først og fremmest angik det arbejde, som var omfattet af advokat A's arbejde som beskikket forsvarer. Advokatnævnet fandt derfor, at advokat A havde overtrådt forbuddet i Retsplejelovens § 336 c, stk. 5 ved at forsøge at opkræve yderligere salær.

Advokatnævnet fandt, at advokat A groft havde tilsidesat god advokatskik. Advokat A blev pålagt at betale en bøde på 10.000 kroner [i dag svarende til 20.000 kroner].

Landsretten tiltrådte, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik. Under hensyn til forholdenes karakter fandt landsretten ikke grundlag for at nedsætte bøden.

Og en sag om tilbagebetaling af á conto salær, fri proces:

Vestre Landsrets dom af 2. marts 2007 i sag B-1623-05. Advokatnævnets kendelse af 24. marts 2006

Advokat A udstedte i forbindelse med forberedelse af en retssag en á conto faktura til klienten K. K fik den 8. juni 1998 meddelt fri proces i retssagen.

Advokat A forespurgte i denne forbindelse landsretten om beskikkelsen tillige

dækkede omkostningerne ved den forudgående sagsbehandling. Ved retsbog af 25. april 2000 bemærkede landsretten, at det ikke var muligt at fastslå dette, før den endelige domsafsigelse. Den 2. november 2001 fremsendte advokat A omkostningsopgørelse til landsretten. Opgørelsen indeholdt oplysning om det samlede timeforbrug – herunder tidsforbruget forud for modtagelsen af bevilling om fri proces.

Den 29. december 2001 mindede K advokat A om, at K ønskede á conto honoraret refunderet. Advokat A reagerede ikke herpå. Landsretten afsagde den 14. juni 2002 dom i sagen. Advokat A fik tilkendt et salær på 300.000 kroner. Advokat A udtrådte efterfølgende af sagen og anmodede på foranledning af K landsretten om refusion af det af K betalte á conto salær. Ved afgørelse af 18. marts 2004 fastslog landsretten, at salæret fastsat ved domsafsigelsen den 14. juni 2002 ikke omfattede á conto salæret. Landsretten forhøjede derfor advokat A's salær med 20.000 kroner. Herefter tilbagebetalte advokat A á conto salæret til K.

K klagede til Advokatnævnet over advokat A's manglende afregning af á conto beløbet.

Advokatnævnet fandt, at advokat A groft havde tilsidesat god advokatskik ved ikke senest ved modtagelsen af landsrettens omkostningsafgørelse den 14. juni 2002, at have afregnet á conto salæret over for K. Advokatnævnet bemærkede, at advokat A allerede ved meddelelsen om fri proces havde været forpligtet til at tilbagebetale beløbet. Advokatnævnet pålagde advokat A en bøde på 10.000 kroner.

Advokat A indbragte Advokatnævnets afgørelse for landsretten.

Landsretten fandt det *ikke* i strid med god advokatskik, at advokat A ikke umiddelbart efter meddelelsen om fri proces havde tilbagebetalt en del af á conto salæret. Landsretten lagde her vægt på, at landsrettens skrivelse af 25. april 2000 ikke fastslog, hvorvidt á conto beløbet var dækket af den fri proces. Landsretten fandt derimod, at advokat A burde have medtaget á conto fakturaen i advokat A's omkostningsopgørelse til landsretten. Ved ikke at medtage denne, og da advokat A ikke havde reageret på K's henvendelse, havde advokat A tilsidesat god advokatskik. Landsretten fandt dog ikke, at der var tale om en grov tilsidesættelse, og sanktionen blev nedsat til en advarsel.

16.2.1 Fri proces udelukket

Det er ikke i strid med god advokatskik at undlade at søge om fri proces til indbringelse af en sag for fogedretten, idet der normalt ikke udmeldes fri proces i fogedsager, jf. følgende:

Østre Landsrets dom af 18. januar 2002 i sag B-731-01.

Advokatnævnets kendelse af 13. februar 2001

Advokat A rettede på vegne af en klient (K) henvendelse til fogedretten for at få bistand til at få udleveret indbo. Fogedretten anbefalede at anmelde forholdet til politiet, da fogedretten ikke ville kunne gennemføre sagen.

Advokat A anmeldte sagen til politiet, der imidlertid afviste sagen.

Advokatnævnet fandt, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved ikke at have ansøgt om fri proces, samt ved ikke straks efter politiets afvisning af sagen at have fremmet den behørigt med henblik på indbringelse for

fogedretten på ny. Advokat A havde endvidere ikke meddelt K, at advokat A ikke ønskede at fortsætte sin bistand i sagen. Advokatnævnet tildelte på den baggrund A en irettesættelse.

Landsretten fandt *ikke*, på baggrund af det om advokatbeskikkelse i fogedsager oplyste, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved ikke særskilt at søge om fri proces. Den passivitet, som af Advokatnævnet herudover var gjort gældende over for advokat A, vedrørte alene en periode, hvor K selv havde givet udtryk for, at sagen ønskedes fortsat som en klage over politiet. Advokat A havde således ikke tilsidesat god advokatskik ved ikke at søge sagen fremmet ved fogedretten eller ved ikke at meddele, at advokat A ikke ønskede at fortsætte sin bistand.

Landsretten *ophævede* derfor Advokatnævnets kendelse.

16.2.2 Hvad omfatter fri proces?

Fri proces omfatter arbejdet med sagen, og der må formentlig være tale om arbejdsopgaver, der klart falder udenfor opdraget i bred forstand, før der kan kræves salær for andet arbejde, og der må i så fald være klare aftaler herom.

Østre Landsrets dom af 5. september 2006 i sag B-1228-04 - Advokatnævnets kendelse af 1. april 2004 opretholdt ved kendelse af 18. november 2004

Advokat A havde opkrævet et honorar på 40.000 kroner ekskl. moms. Beløbet var opkrævet til dækning af arbejde bl.a. i forbindelse med en straffesag, hvor advokat A var beskikket forsvarer. Der var bl.a. tale om de "sociale" opgave, som forsvareren har men også om egentlige forsvareropgaver.

Advokat A havde herudover betinget sit arbejde som beskikket forsvarer i en efterfølgende straffesag af indbetaling af 15.000 kroner "*for at træde i funktion som din forsvarer*".

Advokatnævnet fastslog, at dette var i strid med Retsplejelovens § 336 c, stk. 5 og pålagde en bøde på 10.000 kroner, der blev **stadfæstet** af landsretten.

16.2.3 Salæret til den beskikkede advokat

Der er ikke umiddelbart domstolsafgørelser på dette område

16.3 Retshjælpsforsikring

Anmeldelse til forsikringsselskabet skal ske så snart sagen optages og *inden* yderligere skridt foretages.

Det er en atypisk "klientrelation", hvor der fra starten er en klassisk interessekollision – mellem advokatens ønske om vederlæggelse og (ikke her klienten, men) det forsikringsselskab, der på nærmere vilkår har forsikret klienten mod omkostninger ved en retlig tvist. Den afgørende interesse – klientens – bliver i denne situation "overruled" af en

bagvedliggende interesse, der ikke umiddelbart (måske sjældent) er klientens interesse. Det er advokatetisk i sig selv et problem – der er to herrer – med forskellige interesser.

Ud fra en streng opfattelse af advokatens uafhængighed burde resultatet være, at advokaten **ikke** accepterede at være primært underlagt forsikringsselskabets betingelser, men lod det være et restforhold mellem forsikringstager og klienten. Det er ikke stemmende med god advokatskik, at en advokat skal lade sig styre af andre interesser end klientens.

Man kan stille spørgsmålet: Er klientens berettigede krav underordnet forsikringsselskabernes aktuar beregninger? Det må advokatorisk være sådan, at klienten søger råd og advokaten er forpligtet til at bistå bedst mulig. Klientens mulighed for at honorere advokatens rimelige økonomiske krav skal ikke være et "forsikringsvilkår", det er et advokatetisk spørgsmål, som må løses – ikke af forsikringsselskaber efter en dækning, der ikke har nogen sammenhæng med værdien af arbejdet – men ud fra retsplejelovens regler om vederlag til advokater.

Den forsikringsmæssige dækning er i kraft af henvisning til retsplejelovens omkostningsregler og landsretternes vejledende regler om omkostninger i relation til sagens værdi uden sammenhæng med værdien af advokatens arbejde.

Det er for alle et valg at forsikre sig mod specifikke skader, med specifikke begrænsninger i dækningssummen, men den nuværende ordning sætte "leverandøren", advokaten i det dilemma: vil jeg – uden at kende sagens reelle omfang – gamble på, at de vejledende proceduretakster skal give dækning – eller skal advokaten anvende sin ret til at sige nej – jeg vil ikke arbejde på dit forsikringsselskabs betingelser.

Hvis advokaten sige fra - er han så en etisk korrekt advokat, eller er det forsikringsvilkårene der er forkerte?

Udgangspunktet er imidlertid, at advokaten ikke kan betinge sig et højere salær hos klienten, end hvad der dækkes af forsikringsselskabet.

I Københavns Byrets dom af 1. marts 2013 i sag BS 43C-266/2012 – Advokatnævnets kendelse af 5. januar 2012 stadfæstede retten en normalbøde for at kræve salær hos klienten udover dækningen fra forsikringsselskabet.

Klienten kan imidlertid erklære sig indforstået med at afholde en udgift, der falder uden for dækningen og, afhængig af aftaler og forsikringsbetingelser, muligt dækning for et salærkrav, hvis forsikringsmaksimum er udnyttet.

Det er væsentligt, at de forskellige forsikringsbetingelser følges – og der er forskel på forbrugere og forsikringer tegnet i erhvervsforhold.

I Retten i Koldings dom af 6. november 2013 i sag BS 2.862/2013 – Advokatnævnet kendelse af 11. april 2013 var der under domstolsprøvelsen enighed

om, at en klient skulle betragtes som forbruger¹⁵¹. Der var gjort opmærksom på muligheden for at der ville blive egenbetaling. Da retshjælpsforsikringsdækningen var opbrugt påhvilede det imidlertid Advokat V skriftligt at gøre opmærksom på, at risikoen for egenbetaling var aktualiseret. Sanktionen blev en bøde på 5.000 kroner – altså en mindre sanktion end en "normalbøde". Retten stadfæstede.

Det er, som det fremgår af følgende noget teknisk komplicerede dom, vigtigt at være opmærksom på vilkårene for retshjælp:

Østre Landsrets dom af 14. oktober 2010 i sag 3. afd. B-1275-10 - Københavns Byrets dom af 16. april 2010 i sag BS 39B-834/2009 – Advokatnævnets kendelser af 5. og 6. januar 2009, der ved retten blev behandlet samlet.

Advokat K havde vundet en sag, hvor begge havde haft retshjælp. Hans klient skulle efter dommen modtage 325.000 kroner plus 39.350 kroner i omkostninger + renter – opgjort af Advokat K til 400.359,55 kroner som blev afkrævet domfældte.

Domfældte tilbød at forlige med "det mulige" og Advokat K accepterede et forlig på 250.000 kroner hvorefter "min klient er indstillet på at kvittere kravet". Beløbet blev betalt "til fuld og endelig afgørelse" og Advokaten K skrev, at "saldokvittering er herved meddelt".

Advokat K anmodede om dækning fra retshjælpsforsikringsselskabet, der anmodede om transport i klientens krav på omkostninger fra modparten i henhold til forsikringsbetingelserne, og det fik de og betalte.

Ved henvendelse til dømtes advokat blev det klart, at dømtes forsikringsselskab havde betalt omkostningerne til "vinderen" med fradrag af selvrisiko til dømtes advokat, men at disse var gået til opfyldelse af det indgåede forlig.

Advokat K blev herefter afkrævet det omkostningsbeløb, som han havde fået, hvilket han nægtede, og dømtes advokat blev af Advokat K truet med politianmeldelse, hvis omkostningsbeløbet ikke blev betalt.

Grundlaget for tvisten er forsikringsbetingelserne, hvor forlig skal godkendes af forsikringsselskabet, og hvor der ved forlig er særlige regler om fordeling af omkostningsbeløbene.

Advokatnævnets kendelse er ikke anført i dommen, men Advokat K fik 2 bøder hver på 20.000 – på grund af fortid – for dels at have indgået bindende aftale om forlig uden om forsikringsselskabet og dels for truslerne om politianmeldelse, der var uberettigede.

Byretten og landsretten stadfæstede i begge spørgsmål og stadfæstede vedrørende bøden.

Truslen om politianmeldelse var helt ubegrundet – men afgørelsen vedrørende forholdet til retshjælpsforsikringsselskabet maner til eftertanke, som følgende afgørelse:

---

¹⁵¹ Advokatnævnet havde i kendelsen anført, at det påhvilede advokaten "at dokumentere, at [klienten] ikke var forbruger i forholdt til den rådgivning, som blev ydet". Advokatnævnet fandt, at advokaten ikke havde dokumenteret, at klienten ikke var forbruger. Enigheden kan måske ses på baggrund af disse beviskrav.

Københavns Byrets dom af 20. september 2010 i sag BS 38A-6749/2009 – Advokatnævnets kendelse af 6. oktober 2009 i sag 2008-03-0405

Advokatnævnet havde fastsat en bøde på 30.000 kroner for 5 tilsidesættelser af god advokatskik ved afregning i erhvervssager med retshjælp både over for forsikringsselskabet og over for klienten og uden orientering af forsikringsselskabet vedrørende alle afregninger. Der var yderligere tale om for sene afregninger i to sager, og i et tilfælde, der samlet blev bedømt som en grov tilsidesættelse, tillige anvendelse af forsikringsdækning udbetalt til brug for sikkerhed i en voldgiftssag (hvorved maksimum blev nået), hvor advokaten anvendte midlerne til dækning af salær.

Advokaten accepterede afgørelserne i 4 af forholdene, men indbragte det forhold, hvor tilsidesættelsen blev anset for grov, for retten i sammenhæng med en påstand om nedsættelse af sanktionen.

Retten fandt, at der var tale om en grov tilsidesættelse, når beløb udbetalt af forsikringsselskabet til brug for sikkerhedsstillelse anvendtes til salær, og fandt ved en samlet vurdering af alle forhold, at sanktionen var passende fastsat.

I følgende afgørelse er konflikten mellem advokatens forventninger til salær i retshjælpssager og forsikringsselskabernes dækning af disse forventninger ført til Højesteret.

U.2010.2439H - Højesterets dom af 10. juni 2010 i sag 407/2008

Advokat L repræsenterede under en retssag nogle retshjælpsforsikrede klienter. Efter retssagen var afsluttet, sendte han sin afregning til C, som imidlertid ikke ville betale det fulde beløb. Forsikringsselskabet mente, at afregningen ikke var i overensstemmelse med de afregningsprincipper, der gjaldt for sagen. Advokaten indhentede herefter en udtalelse om salærspørgsmålet fra Advokatrådets Responsumudvalg, der gav ham delvis ret. Også for Højesteret var hovedspørgsmålet, om forsikringen skulle dække de udgifter (eget arbejde), som advokaten havde haft i forbindelse med at indhente udtalelsen fra Responsumudvalget. Højesteret frifandt forsikringsselskabet. Uden en aftale herom eller uden andet retsstiftende grundlag i øvrigt kunne advokatens udgifter i forbindelse med henvendelsen til Responsumudvalget ikke overvælttes på forsikringsselskabet. Landsretten var nået til samme resultat.

17. Almene oplysningspligter (AER 13.3 til 13.7) ¹⁵²

AER 13.3

”Advokaten skal af egen drift oplyse sin klient om, hvorvidt der anvendes aftaleklausuler om lovvalg og/eller værneting, og advokaten skal give klienten oplysninger om almindelige forretningsbetingelser, hvis sådanne anvendes.”

AER 13.4

”Advokaten skal oplyse om de i 13.1 og 13.3 nævnte forhold på en klar og entydig måde, men advokaten kan selv bestemme, hvordan det sker, herunder om oplysningerne skal meddeles klienten direkte eller gøres let tilgængelige for klienten på advokatens virksomhedsadresse ad elektronisk vej eller lignende.

Oplysningerne i 13.1-13.3 skal gives eller gøres tilgængelige i forbindelse med indgåelsen af en skriftlig aftale om ydelse af bistand. Hvis der ikke foreligger en skriftlig aftale, skal oplysningerne gives eller gøres tilgængelige, inden bistanden ydes.”

AER 13.5

”Hvis advokaten samarbejder med andre om ydelse af bistand, skal advokaten efter anmodning fra klienten oplyse om de foranstaltninger, som advokaten har truffet for at undgå eventuelle interessekonflikter.”

AER 13.6

”Advokaten skal efter anmodning fra klienten oplyse, at advokaten er omfattet af Advokatsamfundets tilsyns- og disciplinærsystem og af reglerne om god advokatskik, jf. Rpl. § 126, samt oplyse om eksistensen af de advokatetiske regler.”

AER 13.7

”Advokaten skal efter anmodning fra klienten oplyse klienten om de regler, der særligt gælder for udøvelse af advokaterhvervet, og hvordan klienten får adgang til reglerne, f.eks. ved at henvise til www.advokatsamfundet.dk.”

Der er ikke domstolsafgørelser herom.

---

¹⁵² Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 152ff.

18. Opdrags- og prisoplysninger i erhvervsforhold (AER 14)

”Når klienten handler inden for sit erhverv, skal advokaten i forbindelse med indgåelsen af aftalen om bistand af egen drift og på klar og entydig måde oplyse klienten om de vigtigste elementer i den påregnede bistand, medmindre dette allerede fremgår af sammenhængen. Hvis advokaten på forhånd har fastsat et bestemt honorar, skal advokaten i forbindelse med indgåelsen af aftalen om bistand af egen drift og på klar og entydig måde oplyse om honorarets størrelse. Hvis der ikke foreligger en skriftlig aftale, skal oplysningerne i 1. og 2. pkt. gives eller gøres tilgængelige, inden bistanden ydes.”¹⁵³

AER 14.2

”Hvis det ikke er muligt på forhånd at beregne honorarets størrelse, skal advokaten på klientens anmodning enten angive den måde, hvorpå honoraret vil blive beregnet, eller give et begrundet overslag. Advokaten skal desuden oplyse om de forventede udlæg, herunder afgifter til det offentlige.”

AER 14.3

”Afgiver advokaten et overslag, skal klienten så tidligt som muligt orienteres, hvis det samlede honorar forventes at overstige det beløb, der er angivet i overslaget.”

AER 14.4

”Indgås der aftale om yderligere bistand i sagen, finder 14.1-14.3 tilsvarende anvendelse på sådan aftale.”

Der er ikke domstolsafgørelser herom.

---

¹⁵³ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 160ff.

19. Opdrags- og prisoplysninger i forbrugerforhold (AER 15)¹⁵⁴

AER 15.1

”Når klienten er forbruger, skal advokaten i forbindelse med indgåelsen af aftalen om bistand af egen drift og på klar og entydig måde skriftligt og direkte til klienten oplyse klienten om de vigtigste elementer i den påregnede bistand og, hvis advokaten på forhånd har fastsat et bestemt honorar, om størrelsen af det honorar, advokaten agter at beregne sig.”

AER 15.2

”Hvis det ikke er muligt på forhånd at beregne honorarets størrelse, skal advokaten i forbindelse med indgåelsen af aftalen om bistand af egen drift og på klar og entydig måde skriftligt og direkte til klienten enten angive den måde, hvorpå honoraret vil blive beregnet, eller give et begrundet overslag. Advokaten skal desuden oplyse om de forventede udlæg, herunder afgifter til det offentlige.”

AER 15.3

”Afgiver advokaten et overslag, skal klienten så tidligt som muligt orienteres skriftligt, hvis det samlede honorar forventes at overstige det beløb, der er angivet i overslaget. Advokaten skal af egen drift orientere klienten direkte herom på en klar og entydig måde.”

AER 15.4

”Indgås der aftale om yderligere bistand i sagen, finder 15.1-15.3 tilsvarende anvendelse på sådan en aftale.”

Om forbrugerbegrebet kan der henvises til Sonny Kristoffersen i U.2011B.258: "Afgrænsning af det civilretlige forbrugerbegreb".

Om praksis ved Advokatnævnet kan der henvises Lise Ravnkilde "Krav til pris- og ordrebekræftelser" Advokaten nr. 10, 2013 side 40f, hvor bedømmelsen af de enkelte led i kravene behandles med henvisninger til afgørelser.

Sanktionen er fra 1. juli 2014 en bøde på 10.000 kroner for ikke at have sendt pris- og ordrebekræftelser til klienten. Reglen har eksisteret så længe, at den må være kendt – og efterleves.¹⁵⁵

Der findes følgende domme, hvor sanktionen på grund af andre forhold dog variere fra det nævnte udgangspunkt¹⁵⁶:

Retten i Hillerøds dom af 29. marts 2011 i sag BS 10-390/2010 – Advokatnævnets kendelse af 17. november 2009.

¹⁵⁴ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 163ff.

¹⁵⁵ Der kan ud over de refererede domme henvises til **Retten i Lyngbys dom af 27. marts 2014 i sag BS 150-1606/2013 – Advokatnævnets kendelse af 29. august 2013.**

¹⁵⁶ Indtil 1. juli 2014 var bøden som udgangspunkt kroner 5.000.

Advokat R reklamerede på sin hjemmeside med indledende drøftelse uden beregning, hvorefter advokaten ville rådgive om, hvorvidt det var tilrådeligt at gå videre med sagen og fremkomme med et prisoverslag.

Ved en henvendelse bad advokaten om dokumenter til gennemgang og anbefalede klienten selv at indlede en huslejenævns sag. Samtidig med besvarelsen sendte Advokat R en afregning på 1.000 kroner plus moms. Da der var reklameret med indledende vurdering uden beregning fandt Advokatnævnet at salæret skulle bortfalde.

Da advokat R havde reklameret med gennemgang uden beregning og ikke havde givet andet prisoverslag, fandt Advokatnævnet, at der var sket en tilsidesættelse af god advokatskik ved manglende prisoplysninger og afkrævning af salær for ydelser, der var stillet i udsigt uden beregning.

Byretten stadfæstede ""normalbøden" for en førstegangsforsøelse uden skærpende eller formildende omstændigheder".

Retten i Randers dom af 25. oktober 2011 i sag BS 7/1985/2010 – Advokatnævnets kendelse af 27. september 2010

Sagen vedrører advokatens pligt til at give forbrugere skriftlig prisoplysning. Advokat H bistod K i forbindelse med en bodeling. Advokat H havde mundtligt meddelt K, at arbejdet i forbindelse med bodelingen ville koste ca. 10.000 kroner.

Hverken advokat H eller K erindrede, om overslaget var afgivet inklusive eller eksklusivt moms.

Da Advokat H ikke havde givet skriftlig prisoplysning, fandt retten, at der var sket en tilsidesættelse af god advokatskik. Advokatnævnets kendelse stadfæstede. Der indgik også en tilsidesættelse ved ikke at søge fri proces, og der var en tidligere bøde. Sanktionen blev en bøde på 15.000 kroner.

Den omhyggelighed, der skal udvises, fremgår af følgende afgørelse:

Københavns Byrets dom af 3. september 2013 i sag BS 44C-1575/2012 – Advokatnævnets kendelse af 4. januar 2012

I en opgavebetræftelse oplyste en advokatfuldmægtig bl.a.: "Jeg vil beregne mig et salær på kr. 1.550 med tillæg af moms, idet jeg ikke med sikkerhed på nuværende tidspunkt kan anslå en fast pris for min bistand" Usikkerheden bestod bl.a. i uafklaret retshjælpsdækning respektive fri proces. Det var yderligere anført: "Såfremt der ikke er mulighed for enten det ene eller det andet, vil jeg beregne mig i henhold til ovenstående timepris..."

Advokatnævnet fandt, at der for principalen forelå en tilsidesættelse af god advokatskik, da advokaten ikke havde sikret sig, at klienten modtog "en klar oplysning om, hvorledes salæret ville blive beregnet". Dette stadfæstede retten, da meddelelsen til klienten fremstod "usammenhængende og til dels selvmodsigende" og derfor ikke en fyldestgørende prisoplysning til en forbruger.

Afgørelsen indeholdt også et spørgsmål om modregning, jf. nedenfor under 20.3.1, af en indbetalt retsafgift, og der var tale om et gentagelsestilfælde. Sanktionen blev fastsat til en bøde på 15.000 kroner.

20. Honorarforhold (AER 16)

20.1 Rimeligt honorar (AER 16.1 og 16.2)

Reglerne om honorar tager udgangspunkt i Retsplejelovens § 126, stk. 2:

§ 126 Stk. 2. En advokat må ikke kræve højere vederlag for sit arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt.

Hertil knytter sig reglerne i AER 16.¹⁵⁷

AER 16.1 Rimeligt honorar

”En advokat må ikke kræve højere honorar for sit arbejde end, hvad der kan anses for rimeligt, jf. Rpl. § 126, stk. 2. Det samme gælder for á contohonorar. Honoraret, herunder et aftalt honorar, fastsættes efter et skøn under hensyn bl.a. til sagens betydning og værdi for klienten, sagens udfald, arten og omfanget af det arbejde, advokaten har udført og det med sagen forbundne ansvar.”

Der findes selvfølgelig mange afgørelser om salærets størrelse¹⁵⁸, men få i samspillet mellem god advokatskik og salærets størrelse. En salæraftale blev bedømt i følgende sag, hvor det blev fundet, at en forhøjelse var blevet "presset" igennem af advokaten.

Københavns Byrets dom af 23. december 2009 i sag BS 9C-1879/2009 – Advokatnævnets afgørelse af 17. februar 2009 fasthold, men med ændret begrundelse 28. maj 2009.

Advokat B havde med tre arvinger indgået en differentieret salæraftale for førelse af en ankesag, således at der var tre salær beregninger for tre situationer, med en vunden sag over 200.000 kroner til boet som den bedste situation og et salær i denne situation på 90.000 kroner plus moms. Advokaten fik imidlertid medhold i boets samlede krav på 610.000 kroner og et tilkendt salær på 85.000 kroner. Advokaten foreslog herefter, at hans salær blev forhøjet med 45.000 kroner til 135.000 kroner + moms. På et bomøde var salæret på 135.000 kroner indskrevet i en tillægsopgørelse, og det blev drøftet. To af arvingerne følte sig presset til at acceptere, skrive under og give afkald på klage.

Den ene indbragte efterfølgende sagen for Advokatnævnet.

Advokatnævnet fandt at Advokat B havde udnyttet sin position til at få salæret forhøjet og godkendt. Byretten var enig heri, men nedsatte sanktionen fra en bøde på 10.000 kroner til en irettesættelse, da spørgsmålet var særskilt drøftet og der var givet arvingerne vejledning om, at salæret kunne indbringes for Advokatmyndighederne.

---

¹⁵⁷ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 171ff.

¹⁵⁸ Bl.a. om porto, kopier, oprettelse og sekretærbistand over for forbrugere, jf. Alberte Kjærhold i Advokaten 04/2014 side 38. Det kan som udgangspunkt ikke afkræves forbrugeren.

AER 16.2 Resultatbaseret honoraraftale

”En advokat må ikke indgå honoraraftaler om vederlæggelse af en andel af det udbytte, der måtte opnås ved gennemførelse af en sag (pactum de quota litis).”

159

I en plenumafgørelse – **Advokatnævnets kendelse af 7. november 2011**¹⁶⁰ bedømt en meddelelse til klienten: “Jf. vores etiske regelsæt vil jeg dog allerede nu oplyse dig om, at mit salær vil andrage 20 % af det erstatningsbeløb, du måtte få udbetalt, dog minimum 20.000 kroner med tillæg af moms, og hvis sagen skal for retten, må vi lave en ny aftale, da vi så overgår til det, som hedder almindeligt proceduresalær.” Advokatnævnets anførte enstemmigt, at den angivne salæraftale var en tilsidesættelse af god advokatskik og fastsatte en "normalbøde" på 10.000 kroner.

20.2 Skjult salærberegning (AER 16.3)

AER 16.3 Oplysning om honorar

”Klienten skal have oplysning om ethvert honorar, advokaten beregner sig.”

U.1999.1832H

Advokat A havde over for et forsikringssselskab oplyst sit timeforbrug vedrørende en klient K's sag til 8 timer. Advokat A gjorde ikke K opmærksom på, at han mente at have forbrugt et større antal timer på sagen. Advokat A opkrævede et salær fra K svarende til et tidsforbrug på 14 timer. Advokat A havde derved handlet i strid med god advokatskik og blev idømt en bøde på 7.000 kroner [Det var en betydelig bøde, der nok er omkring 30.000 kroner i dag].

Der skal også udstedes faktura:

Østre Landsrets dom af 1. marts 2007 i sag B-1276-06. Advokatnævnets kendelser af 24. marts 2006.

Advokat A havde bistået K i en række sager. I 1989 underskrev advokat A som debitor et gældsbrief til K i henhold til hvilket, advokat A skyldte K 300.000 kroner.

I 1990 meddelte advokat A til K, at advokat A havde afregnet deres mellemværende med betaling af 282.178,69 kroner, idet advokat A havde beregnet sig et salær på 15.000 kroner (momsfrit) for tidligere arbejde. Advokat A udfærdigede ikke i denne forbindelse faktura, men fremsendte alene en e-mail til K, hvori advokat A anførte, hvilke sager salæret vedrørte. K mente imidlertid ikke, at advokat A havde opfyldt betingelserne for lånets tilbagebetaling, og anmodede derfor advokat A om at få samtlige papirer tilhørende K udleveret. Advokat A fremsendte ikke papirerne.

---

¹⁵⁹ DA.bemærk.2011: ”Reglen ændrer ikke ved, at sagens udfald er et anerkendt honorarparameter, jf. 16. afsnit 1, således at det forhold, at sagen får et gunstigt udfald for klienten, i sig selv kan begrunde, at advokaten beregner sig et højere honorar for sin bistand, end hvis sagen var endt med et resultat, der var mindre gunstigt. Det afgørende er, at der ikke må være en direkte korrelation mellem sagens udfald for klienten og størrelsen af honorar.”

¹⁶⁰ Advokatnævnets Årsberetning 2011 side 18.

K påklagede herefter advokat A's afregning til Advokatnævnet. Efterfølgende kontaktede advokat A telefonisk K, for at formå denne til at trække klagen tilbage.

Advokatnævnet fandt, at advokat A i forbindelse med modregningen havde haft pligt til at udarbejde en faktura med nærmere redegørelse for, hvad salæret vedrørte. Da advokat A ikke havde udarbejdet faktura, havde advokat A tilsidesat god advokatskik.

Advokatnævnet fandt endvidere, at advokat A burde have udleveret sagens akter til K efter dennes anmodning herom. Ved ikke at efterkomme denne anmodning havde advokat A ligeledes tilsidesat god advokatskik.

Landsretten fandt på baggrund af vedtægt om advokatens pligt med hensyn til behandling af betroede midler, bekendtgørelse nr. 1074/1994 og de advokatetiske regler, at der som grundlag for salærafregning skulle udarbejdes et selvstændigt bilag, som er egnet til at danne grundlag for bogføring såvel hos advokat A som hos K. Da advokat A ikke havde taget skridt til at udarbejde et sådant bilag fandt landsretten, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik.

Med hensyn til advokat A's manglende udlevering af bilag fandt landsretten, at det var undskyldeligt, at advokat A havde overset K's anmodning om udlevering af bilag. Da advokat A først ved kredsbestyrelsens høringskrivelse af 10. december 2004 var blevet erindret herom og herefter tilbød at fremsende bilagene mod betaling af omkostningerne forbundet hermed, fandt landsretten, at forholdet var af mindre betydning.

Landsretten fandt ud fra en samlet vurdering, at advokat A's tilsidesættelse af god advokatskik alene skulle sanktioneres med en irettesættelse.

Østre Landsrets dom af 17. august 2007 i sag B-1732-06 - Advokatnævnets kendelse af 5. maj 2006

Advokat A havde ikke behørigt orienteret sine klienter om bogføringsdispositioner og salærberegninger i forbindelse med 3 honorarfakturaer, der blev hævet på klientkontoen. Advokatnævnet pålagde advokat A at betale en bøde på 5.000 kroner.

Landsretten frifandt advokat A vedrørende 2 fakturaer, idet det var godtgjort, at klienten havde modtaget én faktura samt modtaget mundtlig underretning om en anden.

Vedrørende den sidste faktura kunne advokat A ikke løfte bevisbyrden for, at han havde underrettet klienten om de foretagne dispositioner (hverken mundtligt eller skriftligt).

Landsretten ændrede på grundlag heraf sanktionen og tildelte A en irettesættelse.

Vestre Landsrets dom af 17. juni 2010 b-2253-09 - Retten i Randers' dom af 20. oktober 2009 i sag nr. BS 7-82/2009 - Advokatnævnets kendelse af 22. december 2008.

Advokat A blev i januar 2007 anmodet om, at bistå B og C med den videre kontakt og sagsbehandling i forbindelse med B og C's anmodning til Udlændingesservice om familiesammenføring. B og C betalte á conto 6.000 kroner til advokat A uden faktura. Advokat A indsendte skema og dokumentation om familiesammenføring og korresponderede herefter med

Udlændingesservice herom. I brev af 8. oktober 2007 til B og C oplyste advokat A, at B eventuelt også kunne søge opholdstilladelse efter EU-reglerne. B har efterfølgende efter disse regler fået opholdstilladelse. For dette arbejde betalte B og C i alt 14.500 kroner til advokat A.

Advokatnævnet fandt, at det var i strid med god advokatskik at have opkrævet á conto honorar uden at have udstedt eller fremsendt faktura. Advokat A blev idømt en bøde på 15.000 kroner. Bødens størrelse blev fastsat under hensyn til at advokat A i 2002 og 2004 var tildelt sanktioner for tilsidesættelse af god advokatskik.

For så vidt angår spørgsmålet om advokat A's afregning af sagen, fandt retten, at Advokat A ved ikke at have redegjort for det arbejde, der var blevet udført af ham før den 26. januar 2007, og idet der ikke efterfølgende ved faktureringen var sket fradrag for det indbetalte á conto beløb, havde været tale om skjult salær, hvorfor Advokatnævnets kendelse stadfæstedes af byretten. Sanktionen blev nedsat af Vestre Landsret med en noget uklar begrundelse.

20.3 Afregning (AER 16.4)

AER 16.4 Afregningen

"Afregning skal foretages uden unødigt ophold. Afregningen skal indeholde den efter forholdene fornødne beskrivelse af det arbejde, som kræves honoreret.

Det er således en helt utilstedelig og grov tilsidesættelse af god advokatskik at debitere et salær over for klienten, efter at retssagen er meddelt at være endeligt afregnet, jf.

U.2000.903H. Dommen kunne også angives andetsteds til skræk og advarsel:

U.2000.903H af 31. januar 2000 i sag 89/1999 - Advokatnævnets kendelse af 2. oktober 1997

Advokat A udtog på en norsk klient K's vegne stævning mod Skatteministeriet med påstand om betaling af 432.301 kroner vedr. AMBI. K indbetalte á conto salær til advokat A på 35.000 kroner.

Skatteministeriet tog efter en længere periode bekræftende til genmæle for så vidt angik 426.285 kroner med tillæg af renter og fremsendte check på i alt 779.681 kroner (inkl. renter med 353.396 kroner) til advokat A.

Advokat A meddelte K, at der var taget bekræftende til genmæle og fremsendte herefter check på 432.301 kroner til K – altså et beløb svarende til påstandsbeløbet og ikke det af staten anerkendte! – og meddelte: "*Jeg anser herefter sagen i det hele for afsluttet for mit vedkommende*".

Da K ønskede yderligere oplysning om sagen, herunder om der ikke i Danmark var noget der hed renter, sendte advokat A en afregning af det fulde modtagne beløb, og fremsendte et yderligere beløb på ca. 128.000 kroner til K, idet han beregnede sig et salær på 219.000 kroner.

Advokat A fandtes groft at have tilsidesat god advokatskik ved ikke oprindeligt at have oplyst K, at S i alt havde indbetalt 779.681 kroner og ved - uanset at retssagen mod S efter hans egen oplysning var endeligt afregnet - efterfølgende at have debiteret et salærtilgodehavende på 219.000 kroner.

Advokat A blev derfor pålagt en bøde på 50.000 kroner. [På daværende tidspunkt en "rekord" og det ville formentlig have været over 200.000 kroner i dag].¹⁶¹

Det er – ikke overraskende – også i strid med god advokatskik at give urigtige oplysninger om sit tidsforbrug i forbindelse med fastsættelse af salær i fri proces sager. Ud over bøde kan tilsidesættelse medføre, at salæret nedsættes, jf. Vestre Landsrets dom af 5. december 2006.

**Vestre Landsrets dom af 5. december 2006 i sag B-2931-05.
Advokatnævnets afgørelse af 5. november 2005**

Advokat A havde i en forældremyndighedssag udført andet arbejde end omfattet af den meddelte fri proces. Det blev lagt til grund, at advokat A's tidsregistrering var ukorrekt, og at der således til brug for salærfastsættelsen var givet urigtige oplysninger herom.

Advokat A blev idømt bøde på 5.000 kroner [I dag svarende til 10.000 kroner]. Endvidere blev advokat A's salær nedsat fra 12.500 til 3.788 kroner.

"Uden unødigt ophold" kan efter omstændighederne være en ret så lang periode – men det er ikke anbefalelsesværdigt at følge den fremgangsmåde, der er beskrevet i den følgende dom, medmindre omstændighederne er specielle:

**Retten i Lyngbys dom af 23. april 2009 i sag nr. BS 150-1582/2008
– Advokatnævnets kendelse af 29. maj 2008.**

Sagen vedrørte spørgsmålet, hvorvidt advokat X havde faktureret klient B så lang tid efter, at klientforholdet var ophørt, at advokat X dermed havde tilsidesat god advokatskik. Advokatnævnet nåede frem til, at dette var tilfældet, idet nævnet lagde til grund, at advokat X's opdrag ophørte omkring årsskiftet 2003/2004 (dissens). Dette medførte efter nævnets vurdering, at fakturering senest skulle have fundet sted i løbet af første halvår 2004, hvorfor den faktiske fakturering i august 2007 udgjorde en tilsidesættelse af god advokatskik, hvilket medførte en irettesættelse. I overensstemmelse med mindretallet i Advokatnævnets kendelse lagde byretten imidlertid til grund, at klientforholdet var fortsat efter årsskiftet 2003/2004, i hvert fald til marts 2006. Byretten fandt herefter, at afregningen 1½ år efter, opfyldte kravene, og at irettesættelsen var meddelt advokat X med urette. Retten ophævede derfor kendelsen.

Under normale omstændigheder er afregning efter 1½ år ikke være "uden unødigt ophold", og afgørelsen må ikke tillægges større generel betydning. Fristen for afregning kan [og bør] være ret kort. Klienten har et helt klart krav på at kende de økonomiske konsekvenser af kontraktforholdet, jf. også de almindelige oplysningsforpligtelser:

**Retten i Holbæks dom af 6. juli 2010 i sag BS 6-1474/2009 –
Advokatnævnets kendelse af 6. november 2009**

---

¹⁶¹ Sagen afstedkom et yderst relevant spørgsmål fra en landsdommer: "Blev han nogensinde anmeldt til politiet for bedrageri?"

Advokat S havde påtaget sig en ankesag for Højesteret, og der var søgt fri proces. Der blev under indledningen opkrævet á conto 10.000 kroner og 5.000 kroner plus moms. Der blev meddelt fri proces. Klienten skiftede advokat, og Højesteret fastsatte salæret til Advokat S til 15.000 kroner plus moms den 28. januar 2009. Det opkrævede á conto salær blev først afregnet 16. februar 2009. Denne sene afregning blev anset for en tilsidesættelse, og det blev stadfæstet af retten. Der forelå to tidligere tilsidesættelser, og der var samtidig et andet forhold i sagen, hvor der også forelå tilsidesættelse. Sanktionen blev 20.000 kroner, hvilket retten også stadfæstede.

I Vestre Landsrets dom af 30. august 2013 i sag V.L. B-0939-12 – Retten i Koldings dom af 8. marts 2012 – Advokatnævnets kendelse af 24. november 2010 blev en bøde fastsat på grund af gentagelse på 20.000 kroner stadfæstet. Advokaten havde først afregnet beløb modtaget 12. juni 2009 og tidligere, den 5. november 2009 respektive 8. marts 2010.

Afregninger skal indeholde fornøden beskrivelse og der skal udstedes faktura.

Københavns Byrets dom af 23. december 2010 i sag BS 45C-5819/2009 – Advokatnævnets kendelse af 27. august 2009, som opretholdt ved kendelse af 7. december 2009.

En række sager vedrørende et byggeri var anmeldt til retshjælpsforsikring. En af sagerne blev afsluttet, og klienten modtog 300.000 kroner. Advokat H fremsendte 200.000 kroner til klienten og korresponderede herefter med forsikringsselskabet, men uden at der før klagen kom en egentlig afklaring på, hvad forsikringsselskabet ville anerkende. Klienten fik aldrig en samlet opgørelse og afregning. Advokatnævnet afgjorde, at der var tale om skjult salærberegning, da der ikke var udstedt faktura til klager (eller en samlet afregning, afgørelsen er herom ikke klar). Byretten var enig heri. Nævnet havde fastsat en "normalbøde", men retten ændrede til en irettesættelse, da der havde været gjort forsøg på at få forsikringsselskabet til at tage stilling (og – hvilket er for min regning – klienten nok var lidt speciel).

Østre Landsrets dom af 8. november 2011 i sag B-3591-10 Advokatnævnets kendelse af 21. september 2009.

Sagen vedrører iagttagelsen af god advokatskik i forbindelse med afregning, særligt kravet om afregning uden unødigt ophold og kravet om en "efter forholdene fornøden beskrivelse".

Advokat J havde siden 2003 repræsenteret K i forbindelse med en strid med Skattemyndighederne. I 2003 havde K indbetalt 176.864,46 kroner i honorar. I 2005 meddelte K sin søn S fuldmagt til at modtage alle oplysninger, træffe beslutninger og på alle måder handle på sine vegne i forbindelse med sagen. I forbindelse med at Østre Landsret i 2008 traf afgørelse i striden mellem K og Skattemyndighederne, rettede J den 19. december 2008 henvendelse til S, og meddelte at have et udestående på i alt 150.000 ekskl. moms. J oplyste dog, at henset til sagens karakter ville J tilbyde at afslutte sagen mod indbetaling af 81.250 kroner inkl. moms. S bad den 22. december 2008 J om "en mere specificeret regning". J svarede den 5. januar 2009 dog uden at give en

specifikation. S indbetalte herefter salæret til J. Først efter indbetalingen fremsendte J en faktura.

S indbragte J for Advokatnævnet. J gjorde gældende, at brevet af 19. december 2008 ikke var en opkrævning, men i stedet et forligsforslag/forhandlingsoplæg. J gjorde i den forbindelse gældende, at der først var et "fakturerbart" krav mod S/K, når forligsforslaget blev accepteret, eller når der skete fuld indbetaling af beløbet. J gjorde videre gældende, at pligten til at udstede faktura og til at give en nærmere begrundelse ikke gælder i forbindelse med salærforhandlinger.

Byretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse gående på, at J herved havde handlet i strid med god advokatskik, i det der ikke straks var afregnet efter sagens afslutning, og idet afregningen ikke indeholdt den fornødne beskrivelse af det udførte arbejde. Østre Landsrets stadfæstede Odense Rets dom.

20.3.1 Modregning AER 16.4 stk. 2

Advokaten må foretage modregning, når advokaten har faktureret klienten, medmindre der foreligger særlige forhold, der gør, at modregning vil være urimelig.”

Efter AER 16.4 stk. 2 indeholder en specialregel om modregning: "Advokaten må foretage modregning, når advokaten har faktureret klienten, medmindre der foreligger særlige forhold, der gør, at modregning vil være urimelig." Bestemmelsen vedrører kravet til advokatens afregning. Bestemmelsen griber ikke ind i almindelige modregningsregler, hvilket blev anført i **Retten i Helsingørs dom af 12. december 2012 i sag BS 1-589/2012**, der ophæver Advokatnævnets kendelse af 2. april 2012. Sagen vedrørte anvendelse af et salærtilgodehavende fra et advokatselskab til indehaverens modregning overfor klientens krav i forbindelse med levering af materiale. Modregningen blev fundet lovlig, og der var derfor ikke tale om nogen tilsidesættelse af god advokatskik.

Der kan på trods af bestemmelsen modregnes i beløb, der står på klientkonto, selv når beløbet tilfældigt er kommet til advokaten, som erstatning til klienten, jf. flertallets (12 medlemmers) afgørelse i plenumsagen **Advokatnævnets kendelse af 7. november 2011**¹⁶². Beløbet var modtaget efter klientforholdets ophør, og der kan stilles spørgsmål ved advokatens fuldmagt til modtagelsen. Dette indgår i mindretallets afgørelse (3 medlemmer), der anså modregningen for at være i strid med god advokatskik.

Mindretallet angiver i den nævnte afgørelse "Vi finder, at modregning i erstatningsudbetalinger ved personskade, herunder gennem ulykkesforsikringer og livsforsikringer, hvor formålet bl.a. er at give den skadelidte/sikrede erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, varige mén, forsørgertab m.v., ikke er rimelig, da der foreligger særlige beskyttelseshensyn over for skadelidte/sikrede", og det stemmer med afgørelsen fra **Retten i Helsingørs dom af 2. september 2010 i sag BS 1-820/2009 – Advokatnævnets kendelse af 25. marts 2009** der fastslår, at der ikke kan modregnes i "øremærkede beløb", Dommen er desværre uden gengivelse af Advokatnævnets kendelse,

---

¹⁶² Advokatnævnets Årsberetning 2011 side 18.

men Advokat M havde modregnet et indbetalt beløb "øremærket" til omkostninger ved tinglysning af to specifikke pantebreve i et salærkrav. Advokatnævnet havde fundet, at det var en tilsidesættelse af god advokatskik og fastsat en bøde på 10.000 kroner. Der var tale om sag, hvor der kunne være gentagelsesvirkning, men det kan ikke ses af afgørelsen, hvorledes bøden er fastsat – men Advokatnævnets afgørelse blev stadfæstet.

Udgangspunktet om, at der ikke kan modregnes i øremærkede indbetalinger er satdfæstet i følgende afgørelse:

Københavns Byrets dom af 3. september 2013 i sag BS 44C-1575/2012 – Advokatnævnets kendelse af 4. januar 2012

Advokaten modregnede, da klienten skiftede advokat, et beløb, der var indbetalt til retsafgift. Selv om de almindelige modregningsbetingelser var opfyldt, blev modregningen fundet i strid med god advokatskik, da der var tale om et beløb, der var øremærket til en bestemt anvendelse.

20.4 Ingen "Returkommission" (AER 16.5)

AER 16.5 Provisioner mv.

"Provision, rabatter og lignende modtaget fra tredjemand i forbindelse med behandlingen af klientens sag skal ubetinget godskrives klienten."

Reglen er så åbenbar, at den ikke omtales yderligere. Der foreligger ikke domme herom.

20.5 Depositum (AER 16.6)

AER 16.6 Depositum

"Advokaten må ikke kræve et depositum, der overstiger, hvad der ved et forsigtigt skøn må antages at være et rimeligt honorar.
Reglerne om forrentning af betroede midler finder anvendelse på deposita."

Igen en regel, der for advokater må være gældende uden nedskrivning.

20.6 Honorardeling med ikke advokater (AER 16.7)

AER 16.7 Honorardeling med ikke-advokater

"En advokat må ikke indgå aftale om deling af sit honorar med nogen, der ikke er advokat.

En advokat må dog betale honorar, provision, eller andet vederlag til overdrageren af en advokatvirksomhed."

Dette er måske den eneste af de gamle "laugsregler", der har overlevet – og med rette, da den ikke skal læses som et forbud om almindelig fordeling af f.eks. en tilbudssum for en udbudt sammensat ydelse, men den skal læses som et værn for klienten. Klienten skal have helt klar besked på, hvem der udfører hvad, og til hvilken pris. Når klienten kender

advokatens pris, så skal klienten også være sikker på, at den pris ikke indeholder skjulte viderefordelinger, der kan sløre det reelle billede for klienten.

20.7 Procesomkostninger og procesovervejelser om forlig (AER 16.8 og AER 16.9)

AER 16.8 Procesomkostninger

”Advokaten skal arbejde for en løsning på klientens sag for de lavest mulige omkostninger under hensyn til klientens ønsker og instrukser.”

Dette er en bestemmelse, der måske vil få tiltagende betydning.

AER 16.9 Procesovervejelser

”Advokaten bør på passende tidspunkter foreslå klienten at overveje at indgå forlig eller henvise sagen til mediation eller lignende.”

Det er ikke helt forståeligt, at f.eks. mediation/retsmægling ikke er blevet mere anerkendt, når det nu er en pligt for advokater!

20.8 Henvisningshonorarer (AER 16.10)

AER 16.10 Henvisningshonorarer

”En advokat må hverken af kolleger eller andre kræve eller modtage honorar, provision eller andet vederlag for at henvise eller anbefale en klient. Tilsvarende må en advokat ikke betale honorar, provision eller andet vederlag for henvisning af en klient.”

Igen en af de regler der er helt selvindlysende, når udgangspunktet tages i kravet om advokatens uafhængighed.

Hvis kravet til advokater om uafhængighed ikke konstant holdes i hævd, mister professionen, og denne og andre bestemmelser helt deres berettigelse.

Der er ingen advokatstand uden uafhængighed af modpart, klient, stat og andre interesser.

21. Grænser for advokatens bistand (AER 17)

Under dette punkt er der desværre en righoldig praksis, der nedenfor, efter diverse domme om ”overskridelser af grænsen for advokatbistand” med varierende temaer, er opdelt i forskellige grupper, hvor det har vist sig, at grænserne er svære at overholde.¹⁶³

AER 17.1

”En advokat må ikke ved udførelse af en sag gå videre, end berettigede hensyn til varetagelse af klientens interesser tilsiger.

Advokaten må ikke foretage unødige retsskridt eller søge klientens interesser fremmet på utilbørlig måde.”

21.1 Grænser for advokatens varetagelse af klientinteresser – generelt

En advokat må ved udførelse/behandling af en sag **ikke gå videre end berettigede hensyn til varetagelse af klientens interesser tilsiger**. Dette er så yderligere kvalificeret ved "det er navnlig utilstedeligt at foretage unødige retsskridt", og på det mere generelle plan; det er i strid med god advokatskik at " søge klientens interesser fremmet på utilbørlig måde. Dette er en for advokatetikken helt **afgørende** regel, og en af de regler som Advokatnævnet og domstolene desværre ofte tager stilling til – på den ene eller anden måde. Det fremgår også af det følgende, at det er en regel, der opretholdes fuldt ud af Advokatnævnet og domstolene.

Der foretages en konkret vurdering af advokatens adfærd i forhold til "sund fornuft", og hverken Advokatnævn eller domstolene accepterer "smarte advokat tricks", eller anvendelse af et "advokat engagement", måske nok så velmenende, der ikke er professionelt begrundet, og frem for alt ikke udføres under anvendelse af de sædvanlige retsmidler, som vi som advokater har til rådighed.

Som advokater besidder vi en enorm magt i kraft af vor uddannelse, vor forståelse for retssystemet og for anvendelse af det. Denne magt skal – som anden magt - anvendes med omtanke. Variationer i sanktionen i det følgende er udslag af domstolenes anvendelse af deres del af denne magt – en velvillig behandling af en enkelt advokat må ikke forlede til den opfattelse, at der ikke fokuseres på god advokatskik.

Østre Landsrets dom af 10. februar 2000 i sag B-0098-99 - Advokatnævnets kendelse af 14. december 1998

Advokat A's sekretær havde efter modtagelsen af en andelsboligvurdering, hvori forbedringen blev vurderet lavere end oprindeligt antaget, foretaget rettelse i overdragelsesaftalen i overensstemmelse hermed.

Der opstod herefter tvist om, hvorledes vurderingen af lejlighedens forbedringer skulle have indflydelse på den aftalte købspris. I forbindelse hermed oplyste advokat A, at hun ikke ville udlevere andelsbeviset, før det

---

¹⁶³ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 193ff.

omtvistede beløb var indbetalt til hendes kontor. Advokat A frigav endvidere købesummen over for hendes klient, sælger.

Advokatnævnet fandt, at den foretagne rettelse i overdragelsesaftalen var en tilsidesættelse af god advokatskik, men fandt i øvrigt ikke grundlag for at kritisere advokat A. Advokatnævnet pålagde Advokat A en bøde på 2.500 kroner.

Landsretten tiltrådte, at den foretagne rettelse var i strid med god advokatskik, men kom frem til, at en irettesættelse var en tilstrækkelig sanktion.

Landsretten begrundende dommen med, at rettelsen ikke var foretaget for at forbedre klientens retsstilling, at rettelsen var foretaget af en sekretær, samt at køberen var blevet gjort bekendt med rettelsen.

Østre Landsrets dom af 16. november 2000 i sag B-0304/00 - Advokatnævnets kendelse af 30. december 1999

I forbindelse med skriftudveksling for byretten anmodede advokat X om udsættelse af et berammet retsmøde med henvisning til, at sagsøger ikke havde afleveret replik, samt til at man afventede svar på ansøgning om fri proces. Anmodningen blev ligeledes tilsendt sagsøgers advokat B. Retten meddelte telefonisk advokat X, at sagen ikke ville blive udsat.

Advokat B gav ved en fejl ikke møde på det berammede retsmøde, og dommeren afviste sagen. Advokat B udtog herefter ny stævning, hvori påstandsbeløbet var fratrukket de omkostninger, som advokat B's klient var pålagt ved den afviste sag. Kopi af stævningen blev tilsendt advokat X til frafald af kald og varsel. Advokat X meddelte imidlertid, at den ikke kunne fremsendes til ham til frafald af kald og varsel.

Samme dag henvendte advokat X sig direkte til sagsøger vedrørende sin klients krav på sagsomkostninger. Advokat X anførte, at sagen uden yderligere varsel ville gå i fogedretten, hvis der ikke blev betalt inden 3 dage.

Advokatnævnet fandt, at det var i strid med god advokatskik, at advokat X på det berammede retsmøde ikke tillige gav møde på vegne af B samt, at X ikke orienterede advokat B samtidig med den direkte henvendelse til modparten. Advokatnævnet pålagde X en bøde på 2.500 kroner [I dag svarende til 10.000 kroner].

Østre Landsret ændrede Advokatnævnets kendelse til en irettesættelse alene for den manglende underretning af modpartens advokat i forbindelse med den direkte henvendelse til modparten. Dette var begrundet med, at advokat B ikke kunne have haft rimelig grund til at tro, at det berammede retsmøde var aflyst. Derfor var det ikke i strid med god advokatskik, at advokat X ikke havde givet møde for advokat B.

Det er nok dommerens synsvinkel, der slår igennem. Det er ikke i strid med god advokatskik ikke at møde for modparten – men til mange tider kan det være moralsk rigtigt, jf. i øvrigt yderligere nedenfor om direkte henvendelse til modpartens klient.

Østre Landsrets dom af 11. januar 2001 i sag B-1663-00 - Advokatnævnets kendelse af 18. maj 2000

Advokat A havde erstattet en side i et underskrevet skøde med en ny side, der indeholdt den oprindelige tekst, som var blevet afvist af modparten. Advokat A

havde derefter sendt skødet til tinglysning, trods sælgers advokats protest mod indsættelse af den nye side.

Advokatnævnet pålagde advokat A en bøde på 10.000 kroner for grov tilsidesættelse af god advokatskik [en uhørt høj bøde i 2001 – nok lig 40.000 i dag – men det var også en meget grov tilsidesættelse]. Østre Landsret stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Østre Landsrets dom af 11. juni 2002 i sag B-152-02 - Advokatnævnets kendelse af 18. december 2001

Advokat A havde for en andelsboligforening truet en andelshaver med eksklusion i forbindelse med inddrivelse af en omtvistet fordring. Det var klart, at fordringen ikke kunne føre til ophævelse, og at rette retsmiddel var et civil søgsmål.

Advokatnævnet fastslog, at advokat A gik videre end berettigede hensyn til klientens interesser, og derved tilsidesatte af god advokatskik. Advokat A fik en irettesættelse.

Østre Landsret stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Østre Landsrets dom af 25. marts 2003 i sag B 2345-02 - Advokatnævnets kendelse af 5. juli 2002

Advokat X sendte på vegne af udlejer gentagne gange opsigelsesskrivelser til lejer med opsigelsesvarsler på henholdsvis en måned, tre måneder og et år, som advokat X dog frafaldt løbende. Hjemlen til opsigelses- og ophævelsesskrivelserne ændredes hver gang. Derudover fulgte påmindelser om ophævelsesgrunde som husspektakler, og krav om at lejers mindreårige søn skulle fraflytte lejemålet, og at lejerne skulle undlade at bruge udendørsarealerne.

Lejernes mindreårige søn flyttede ikke fra lejemålet, hvorefter advokat X ophævede lejemålet med en uges varsel. Ophævelsen blev begrundet i lejers chikane mod udlejer ved gentagne ubegrundede politianmeldelser. Advokat X truede flere gange med at begære lejerne udsat med fogedrettens hjælp. Ingen begæring blev imidlertid fremsendt. Derimod udskiftede udlejer låsene til lejemålet, hvorefter lejernes advokat ophævede lejeaftalen og bad om udlevering af effekter samt en fraflytningsopgørelse. Advokat X svarede hverken på denne henvendelse eller på Advokatnævnets senere henvendelse i forbindelse med klage indgivet af lejernes advokat.

På baggrund af lejernes forklaring fandt Advokatnævnet, at advokat X var gået videre end berettigede hensyn til klientens interesser tilsagde ved at sende opsigelses- og ophævelsesskrivelser uden i tilstrækkelig grad at have sikret sig hjemmel hertil, og pålagde advokat X en bøde på 10.000 kroner.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse og henviste i forbindelse med bødeansættelsen til, at advokat X gentagne gange tidligere var blevet pålagt bøder for tilsidesættelse af de advokatetiske regler. [Bødestørrelsen svarede til en gentagelsesvirkning på "faktor 4" i forhold til den dagældende "normalbøde" og i dag en bøde på 40.000].

U.2003.2282V - Advokatnævnets kendelse af 8. maj 2001

Lejer L havde ved Huslejenævnets afgørelse af 11. maj 2000 fået nedsat lejen i sit boliglejemål. L krævede efterfølgende af udlejeren U tilbagebetaling af for

meget betalt leje. Advokat A skrev den 23. juni 2000 på U's vegne til L og meddelte, at der ikke ville ske tilbagebetaling, da sagen ville blive indbragt for boligretten. Begrundelsen var, at Huslejenævnets afgørelse var ugyldig som følge af et ukorrekt retsgrundlag, og at L derfor var *"forpligtet til at betale normal husleje som aftalt i lejekontrakten."*

L klagede til Advokatnævnet, der pålagde advokat A en bøde på 10.000 kroner [4 gange en "normalbøde" – eller i dag nok svarende til 40.000 kroner], for at have opkrævet husleje i strid med en afgørelse truffet af Huslejenævnet. Advokat A var tre gange tidligere blevet pålagt sanktioner for tilsidesættelse af god advokatskik.

Sagen blev indbragt for landsretten, der tiltrådte, at advokat A havde opkrævet husleje i strid med Huslejenævnets afgørelse. Da huslejenævnet er en del af den offentlige forvaltning, har indbringelse af en huslejenævnsafgørelse for boligretten ikke opsættende virkning, jf. Grundlovens § 63, stk. 1, 2. pkt.

A havde derfor groft tilsidesat god advokatskik. Bøden blev fastsat til 7.500 kroner [3 gange en "normalbøde" i dag svarende til 30.000 kroner].

Vestre Landsrets dom af 10. november 2003 i sag B-0022/2003 - Advokatnævnets kendelse af 6. december 2002.

Advokat X havde på vegne af sin klient rettet henvendelse til kommunen vedrørende en 20 år gammel incestsag mod klientens far. Klienten havde selv tidligere rettet henvendelse til kommunen uden at have modtaget svar.

Advokatnævnet fandt, at advokat X havde gået videre end berettiget hensyn til klienten tilsagde, idet det var uden sagligt formål at rette henvendelse.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets bøde på 5.000 kroner [1 dag svarende til 10.000 kroner].

U.2007.2331/1H - Advokatnævnets kendelse af 30. november 2004

I en børnefjernelse sag ved landsretten fremlagde advokat A fra den Sociale Ankestyrelse to bilag, jf. Retsplejelovens § 471, der ifølge § 37 i lov om behandling af personoplysninger var "blokerede". Oplysning om "blokeringen" var af kommune K, der havde gennemført tvangsfjernelsen og "blokeringen", meddelt advokat A.

Lignende oplysninger var berørt i andet fremlagt materiale end de to bilag, der i øvrigt ikke blev anvendt under sagens behandling.

Da de "blokerede" oplysninger ikke indgik i sagen for landsretten, fandt Advokatnævnet, at advokat A havde handlet i strid med god advokatskik og fastsatte en bøde på 10.000 kroner.

Østre Landsrets flertal fandt, at advokat A havde handlet i strid med god advokatskik ved, på trods af at advokat A var gjort bekendt med "blokeringen" at have fremlagt bilagene uden at angive eller på anden måde tage hensyn til, at bilagene indeholdt blokerede oplysninger. Den omstændighed, at oplysningerne var berørt i andre bilag, ændrede ikke dette.

Da bilagene var blevet fremlagt som led i oplysning af sagen i relation til Retsplejelovens § 471 og advokat A's oplysning om, at fremlæggelsen skete af hensyn til klager i relation til de oplysninger, der i øvrigt var berørt i bilag, fandt landsretten ikke, at tilsidesættelsen kunne betegnes som grov. Advokat A blev derfor tildelt en advarsel. En dommer ville frifinde.

Højesteret udtalte, at de bilag, som advokat A havde fremsendt til landsretten, ikke kunne udelades ved fremsendelsen af redegørelsen til landsretten. På denne baggrund var det nødvendigt for at oplyse sagen på korrekt måde, at advokat A tillige medtog politimesterens afgørelse om indstillingen af efterforskningen og den skrivelse fra K, hvoraf oplysningen om blokeringen fremgik. Efter indholdet af den sidstnævnte skrivelse kunne det ikke anses for stridende mod god advokatskik, at advokat A ikke særligt gjorde opmærksom på, at de to bilag indeholdt blokerede oplysninger. Højesteret *frifandt* herefter advokat A.

Østre Landsrets dom af 24. november 2006 i sag B-3685-04 og B-3686-04 -

Advokatnævnets tre kendelser af 16. november 2004

Dommen behandlede de 3 kendelser samlet.

1) Advokat X havde, på sin klient M's foranledning, afholdt generalforsamling uden indkaldelse af medaktionær H (M's tidligere ægtefælle), og afsat H som eneste direktør for selskabet. Formålet med afholdelsen af generalforsamlingen var at gøre M tegningsberettiget, således at der kunne ske tinglysning af ejerpantebrev og lejekontrakt til M. Advokatnævnets kendelse blev begrundet med, at advokat X, som havde kendskab til de tidligere ægtefællers uoverensstemmelser, burde have fattet mistanke og derved have undersøgt om H faktisk var indkaldt.

2) Advokat X fik hjælp fra en kollega til at gennemføre en hurtig registrering af de på generalforsamlingens trufne beslutninger om selskabets forhold (forhold 1) hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Advokat X havde ikke adgang til online-registrering og havde ikke vedlagt generalforsamlingsreferat, hvorfor kollegaens advokatfuldmægtig udarbejdede disse summarisk.

Advokatnævnets kendelse blev begrundet med, at advokat X burde vide, at registrering af ændringer kræver generalforsamlingsreferat. Da forhold 1 blev opdaget, ville advokat X ikke erkende referaterne, hvilket han straks burde have gjort, uanset fejlene i de af fuldmægtigen udarbejdede referater.

3) Advokat X havde i en henvendelse til Erhvervs- & Selskabsstyrelsen omtalt en person som hovedtiltalt for bedrageri for over 200 millioner kroner, selvom personen var blevet frifundet. Advokat X havde desuden omtalt en advokat, der repræsenterede H, som sigtet i en selskabssag for bedrageri i millionklassen, uagtet at denne på dette tidspunkt ikke var sigtet.

Sanktionsmæssig blev de tre sager af Advokatnævnet behandlet i "omvendt" rækkefølge.

Vedrørende forhold 3 blev Advokaten af Advokatnævnet og af landsretten dømt for at have tilsidesat god advokatskik og ikendt en bøde på 10.000 kroner, da han tidligere havde tilsidesat god advokatskik [I dag svarende til 20.000 kroner].

For så vidt angår forhold 2 fandtes tilsidesættelsen grov, og bøden blev fordoblet til 20.000 kroner [I dag svarende til 40.000 kroner].

Endelig blev der i forbindelse med forhold 1 ligeledes statueret grov tilsidesættelse af god advokatskik, hvilket blev sanktioneret med en fordobling af bøden til 40.000 kroner [I dag svarende til 80.000 kroner]

Retten i Koldings dom af 27. juni 2008 i sag BS 5-2395/2007 - Advokatnævnets kendelse af 15. oktober 2007.

Advokat A havde i skifteretten i forbindelse med behandling af en konkursbegæring fremlagt en af ham indgivet klage til Advokatnævnet på grund af, at en anden advokat havde indgivet konkursbegæring.

Advokatnævnet fandt, at fremlæggelse af klagen var uden betydning for konkurssagens behandling, og advokat A blev pålagt en bøde på 20.000 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik. Advokaten var i 2004 pålagt en bøde på 10.000 kroner.

Retten stadfæstede Advokatnævnets kendelse. Retten nedsatte dog ud fra en samlet vurdering, hvor blandt andet A's tidligere bøde indgik, bøden til 5.000 kroner.

Sanktionsfastsættelsen er konkret og atypisk, men det blev af Advokatnævnet konkret besluttet ikke at anke.

En noget broget affære blev resultatet af, at en advokat skulle tilbagebetale med renter – og renterne blev beregnet forkert:

Retten i Lyngbys dom af 21. april 2009 i sag nr. BS 150-2355/2007 – Advokatnævnets kendelse af 8. oktober 2007.

Sagen vedrørte advokat X' adfærd i forbindelse med betaling af en doms rentebeløb. Retten havde ved dom nedsat tre salærer, som advokat Y havde opkrævet for bistand til klient B. I den forbindelse skulle advokat Y betale procesrente af det skyldige beløb til klient B. Ved brev til advokat Y opgjorde advokat X, der nu repræsenterede B, herefter rentekravet. Advokat Y fremsendte efterfølgende domsbeløbet samt renter, hvor sidstnævnte oversteg advokat X' beregning med ca. 15.000 kroner. Kort tid efter rettede advokat Y henvendelse til advokat X med krav om tilbagebetaling af det beløb, der oversteg advokat X' egen renteberegning, idet advokat Y gjorde gældende, at der var sket en fejl i forbindelse med advokat Y's renteberegning. Advokat X fastholdt imidlertid, at det var advokat Y's beregning, der var den korrekte og ville således ikke tilbagebetale differencen, hvorfor advokat Y var nødsaget til at anlægge sag. Sagen endte med, at klient B blev dømt til at tilbagebetale differencen samt betale sagsomkostningerne.

Advokatnævnet vurderede, at advokat X groft havde tilsidesat god advokatskik, idet den oprindelige dom ikke kunne misforstås for så vidt angår forrentning. Advokat X' egen beregning havde da også taget udgangspunkt heri, hvorfor det måtte have stået advokat X klart, at advokat Y's beregning var fejlagtig. Byretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse med den ændring, at den bøde, som Advokatnævnet havde tilkendt advokat X, blev nedsat fra 20.000 kroner (Fastsat i overensstemmelse med princippet i straffelovens § 89), til 10.000 kroner.

Det gælder også, når man er sin egen advokat, om end den følgende afgørelse måske ikke er det mest indlysende eksempel på tilsidesættelse af god advokatskik:

Retten i Viborgs dom af 9. september 2009 i sag BS 1-1140/2008 - Advokatnævnets kendelse af 25. juni 2008

Advokat A fremlagde i forbindelse med en klage til Advokatnævnet over advokat B to kendelser, hvorefter Advokatnævnet havde pålagt advokat B henholdsvis en irrettesættelse og en større bøde. Advokatnævnets fandt, at fremlæggelsen af de to kendelser ikke havde relevans for den af advokat A indgivne klage over advokat B. Fremlæggelse havde alene til hensigt at miskreditere advokat B, og Advokat A havde derved tilsidesat god advokatskik. Sanktionen blev, under henvisning til § 89 og en mellemliggende afgørelse med gentagelsesvirkning fastsat til en bøde på 20.000 kroner.

Byretten var enig i, at advokat A's fremlæggelse af i hvert fald en af kendelserne vedrørende advokat B var i strid med god advokatskik, eftersom kendelsen ikke var relevant for den pågældende sag, og at fremlæggelsen således savnede et sagligt og loyalt formål.

Byretten fandt, at den idømte bøde skulle nedsættes til 5.000 kroner under hensyntagen til, og i overensstemmelse med princippet i straffelovens § 89, (gentagelsesvirkningen af den mellemliggende afgørelse nævnes ikke).

Nedsættelse af bøden blev tillige begrundet med, at de to kendelser alene blev fremlagt for nævnet og således ikke blev gjort tilgængelig for en videre kreds, at klagesagens sagsbehandlingstid havde været lang (fra september 06 til juni 08), og at afgrænsningen af, hvad en klagende advokat kan fremlægge i forbindelse med en klagesag, kan volde tvivl.

Det virker ikke helt forståeligt, at når kendelser offentliggøres af Advokatnævnet, og når kendelser sendes til klager (som i denne sag, hvor A havde kendelserne, da han var klager), og når kendelserne har gentagelsesvirkning, så må klager – hvis han er advokat – ikke fremlægge disse. Advokatnævnet har dem i forvejen, og de indgår i behandlingen!? Men – det gælder altid: gå ikke videre end hensynet til klienten tilsiger!

Randers Byrets dom 14. oktober 2009 i sag nr. BS 7-1116/2008-Advokatnævnets kendelse af 21. maj 2008

I foråret 2007 blev der i medierne præsenteret oplysninger om, at en selvejende institution, der drev et socialpædagogisk opholdssted for svært tilpassede – oftest kriminelle - unge, anvendte hårdhændede, pædagogiske metoder. Oplysningerne stammede fra en række tidligere ansatte ved institutionen. Disse ansatte ønskede at være anonyme, og de kontaktede Advokat X, der herefter repræsenterede dem. Advokaten udtalte sig på deres vegne om sagen til pressen og TV2 Østjylland og rettede henvendelse til tilsynsmyndighederne. Tilsynsmyndighederne indkaldte på denne baggrund institutionen til mindst 2 møder. Advokat Y, der repræsenterede institutionen, kontaktede ved flere lejligheder skriftligt Advokat X med anmodning om blandt andet en konkretisering af beskyldningerne. Advokat X besvarede aldrig disse henvendelser, men fortsatte med at udtale sig i medierne. Endvidere rettede advokat X via e-mail henvendelse til kommunen med yderligere beskyldninger af institutionen, således at der blev afholdt møde mellem kommunen og de tidligere ansatte og advokat X. Advokatnævnet fandt, at Advokat X groft havde tilsidesat god advokatskik ved ikke at have besvaret henvendelser fra modpartens advokat, men i stedet at have "procederet" en sag i medierne, og ved ikke at have rettet henvendelse til de relevante myndigheder på behørig vis. Advokat X var derved gået videre, end berettiget varetagelse af dennes klienters interesser tilsagde.

Advokatnævnet fastsatte – også under hensyntagen til en irettesættelse fra 2004 – sanktionen til en bøde på 20.000 kroner.

Ligesom Advokatnævnet fandt Retten, at Advokat X ved sin adfærd havde tilsidesat god advokatskik ved at være gået ud over det, som var berettiget til varetagelse af klienternes interesser, men retten fandt ikke tilsidesættelsen grov og tillagde ikke irettesættelsen fra 2004 betydning. Bøden blev nedsat til 10.000 kroner

Københavns Byrets dom af 22. december 2009 sag BS 37A-7033/2008 – Advokatnævnets afgørelse af 22. oktober 2008

Advokat X, der havde familiemæssige relationer til klienten, fremsatte i korrespondance og stævning nedsættende bemærkninger om modparten: "Det er jo ikke forbudt at optræde moralsk tvivlsomt", "Firmaer med mindre fokus på rimelig anstændighed" mm. Advokat X indbragte også modpartens adfærd for Rigspolitichefen med påstand om overtrædelse af god inkassoskik og vedlagde stævning og korrespondance. Rigspolitichefen afviste at behandle klagen.

Advokat X rettede under retssagen direkte henvendelse til en udpeget skønsmand uden orientering af modparten. Dette forhold var påtalt af byretten, men ikke sanktioneret.

Advokatnævnet og byretten fandt, at der ved den grundløse klage med nedsættende bemærkninger, ved Advokat X's sagsbehandling i øvrigt, og ved den ensidige henvendelse til skønsmanden var sket en tilsidesættelse af god advokatskik. Advokat X var gået videre end hensynet til klienten tilsagde. Da Advokat X tidligere havde tilsidesat god advokatskik, og han havde i 2003 fået en bøde på 10.000 kroner og i 2005 en bøde på 5.000 kroner, blev bøden fastsat til 15.000 kroner af både Advokatnævnet og Byretten.

Den følgende afgørelse kan være lidt uklar, da dommen er affattet uden gengivelse af den kendelse, der indbringes. Det forringer selvklart værdien af domstolsprøvelsen:

Retten i Lyngbys dom af 17. juni 2010 i sag BS 150-242/2009 – Advokatnævnets kendelse af 23. december 2008.

Advokat B havde efter modtagne oplysninger fra klienten sendt et "bekymringsbrev" til kommunen i forbindelse med en børnesag, og der blev samtidig rettedes henvendelse til Statsamtet vedr. samvær.

Da henvendelserne i begge tilfælde byggede på klientens oplysninger og frem for alt var fremsendt til de relevante myndigheder blev en af Advokatnævnet fastsat bøde ophævet.

De følgende er "tilsidesættelse grænsende til det strafbare":

Retten i Glostrups dom af 14. februar 2011 i sag BS 10B-3428/2009 – Advokatnævnets kendelse af 30. juni 2009

En mand T var sagsøgt for at have taget overpris på et solgt kolonihavehus. Han og hustruen henvendte sig til Advokat D, der bistod med at udarbejde og tinglyse en ægtepagt, hvorom Advokat D skrev:

"Med denne overdragelse har vi sørget for, at T ikke ejer nogle aktiver. Jeg har endnu ikke taget bekræftende til genmæle i retssagen mod T, men vil gøre det

snarest. Det vides ikke, om modparten vil undersøge, hvornår overdragelsen er sket, hvilket i så fald vil kunne medføre en omstødelse. Indtil videre er dette det bedste, der kan foretages"

Modparten undersøgte de økonomiske transaktioner og klagede.

Advokatnævnet fandt, at der var medvirket til at unddrage klientens økonomiske midler fra kreditorerne, og fandt at der var derfor sket en grov tilsidesættelse af god advokatskik. Bøden blev fastsat til 20.000 kroner. Retten stadfæstede.

Lyngby rets dom af 3. juni 2011 i sag BS 150-2593/2009 – Advokatnævnets kendelse af 25. august 2009

Advokat U medvirkede til indgåelse af en række aftaler, der ikke indbyrdes økonomisk hang sammen. Det var således at medkontrahenter blev forholdt oplysninger, og det var usikkert, om egen klient overhovedet ville kunne opfylde. Dette forhold blev bedømt som en grov tilsidesættelse. Der indgik andre forhold i sagen. Dette sammen med 3 tidligere sanktioner førte til en bøde på 40.000 kroner, der – på trods af småjusteringer af Advokatnævnets kendelse – blev stadfæstet.

Det er for advokater helt afgørende, at der ikke kan sættes spørgsmålstegn ved deres uafhængighed og selvfølgelig hæderlighed.

En meget speciel situation forelå i den følgende afgørelse – så speciel, at der måtte have været åbenbart for advokaten, at grænsen var langt overskredet.

Østre Landsrets dom af 5. juli 2013 i 3. afd. B-4195-12. – Retten i Glostrups dom af 21. november 2012 - Advokatnævnets kendelse af 12. februar 2011.

Advokat Ø havde dels truet med politianmeldelse hvis klager ikke trak politianmeldelse mod advokaten og klage til Advokatnævnet tilbage, dels søgt at fremlægge et brev i en sag om opgørelse af økonomisk delting mellem samboende, et brev, der var fra klagerens advokat til klager og tilegnet af advokat Ø's klient. Der blev samlet fastsat en bøde på 25.000 kroner.

I punkt 21.2.2.2 behandles den berigtigende advokats tilbageholdelse af en del af eller hele den deponerede købesum. I **Københavns Byrets dom af 16. september 2013 i BS 41B-6847/2011 – Advokatnævnets kendelse af 29. november 2011** var det en ikke berigtigende advokat, der foranledigede frigivelse uden opfyldelse af handlens vilkår om modregning af refusionssaldo. Sanktionen var en tillægsbøde efter princippet i straffelovens § 89 på 10.000 kroner.

21.2 Ofte forekommende eksempler

21.2.1 Ytringer og lignende optrædener over strengen

Østre Landsrets dom af 18. maj 2000 i sag B-1363-98 - Advokatnævnets kendelse af 7. april 1998.

Ikke tilsidesættelse af god advokatskik

Advokat K blev af Advokatnævnet i medfør af Retsplejelovens § 147 c, stk. 1 pålagt en bøde på 5.000 kroner. K havde blandt andet udtalt følgende: *"Send en buket blomster til doktor Goebbels. Han vil glæde sig over det, der sker nu"*.

Advokatnævnet fandt, at henvisningen til Nazi-Tysklands metoder og sammenligningen mellem Tvindfolk og jøder indebar en tilsidesættelse af reglerne om god advokatskik.

Landsretten udtalte, at reglerne om god advokatskik skal fortolkes i overensstemmelse med EMRK art. 10 om ytringsfrihed.

Landsretten udtalte endvidere, at K's ytringer blev fremsat som led i en debat om et væsentligt samfundsmæssigt emne og drejede sig om grundlaget for vedtagelsen af en lov, hvilket taler for en udstrakt ytringsfrihed for advokaten. (Loven var af Højesteret blevet kendt ugyldig).

Uanset at advokat K's ytringer var af betydelig grovhed og blev fremsat i hans egenskab af advokat, blev det ikke fundet nødvendigt at gøre indskrænkning i hans ytringsfrihed. Landsretten bemærkede, at udtalelserne i den givne sammenhæng ikke skulle forstås som en henvisning til Nazi-Tysklands forbrydelse mod menneskeheden, men alene som en henvisning til Nazi-Tysklands bevidste anvendelse af løgn til at vildlede befolkningen.

K blev herefter frifundet.

U.2001.1454H - Advokatnævnets kendelse 19. april 1999

Advokat A's klient indgik en aftale om køb af en fast ejendom formidlet af ejendomsmægler E. Købsaftalen var betinget af advokat A's godkendelse af handlens juridiske indhold. I et brev til E meddelte advokat A, at han ikke kunne godkende handlen, allerede fordi E's anvendelse af godkendelsesklausulen var udtryk for *"uhæderlig forretningsførelse og dermed i strid med god ejendomsmægleriskik"*. Advokat A tilføjede, at han var indstillet på en forhandling om køb af ejendommen uden "ejendomsmæglertrick". Desuden udtalte advokat A direkte over for sælgerne, at de var berettiget til at hæve formidlingsaftalen med E og sælge ejendommen til K uden at betale formidlingshonorar.

Advokat A blev idømt en bøde på 10.000 kroner [I dag svarende til 40.000 kroner] for tilsidesættelse af god advokatskik.

U.2004.372H - Advokatnævnets kendelse af 5. marts 2002

Advokat A, der var bobestyrer i et dødsbo ved skifteretten, skrev i et brev til skifterettens dommer, at *»skifterettens fremfærd i denne sag ligner chikane«*, og at *»skifteretten opfordres til i fremtiden at lade denne sag behandle af en*

person, der har et vist minimum af dømmekraft«. Det sidste var møntet på den dommerfuldmægtig, F, der var sagsbehandler i skifteretten.

Baggrunden var, at F i en kendelse havde udtalt kritik af advokat A, og i en anden kendelse havde afsat ham som bobestyrer, fordi han havde udstedt en fuldmagt, som var for vidtgående. Begge kendelser var blevet ændret af landsretten.

Et halvt år senere havde F igen pålagt advokat A at tilbagekalde en fuldmagt til en anden advokat, idet F fandt, at advokat A ved fuldmagten havde overladt hvervet til advokaten. A tilbagekaldte fuldmagten, men fremsatte samtidig de citerede udtalelser.

Skifterettens dommer, D, klagede over advokat A til Advokatnævnet, der pålagde advokat A en bøde på 5.000 kroner [en "normalbøde" i dag svarede til 10.000 kroner] for tilsidesættelse af god advokatskik ved ikke at have udført sit hverv under fornøden respekt for retten.

A indbragte sagen for domstolene. Højesteret fastslog, ligesom landsretten, at D i kraft af sin stilling som embedschef havde været klageberettiget, selvom udtalelserne var møntet på F, og at A havde tilsidesat god advokatskik. Højesteret stadfæstede derfor landsrettens dom, der havde stadfæstet Advokatnævnets kendelse.

Østre Landsrets dom af 29. marts 2004 i sag B-1554-03 - Advokatnævnets kendelse af 5. maj 2003

Advokat A havde over for en veninde til en afdød givet en nedsættende karakteristik af afdøde.

Advokatnævnet fandt, at udtalelserne gik videre end hensynet til klienten tilsagde og pålagde advokat A en bøde på 5.000 kroner [I dag svarende til 10.000 kroner].

Østre Landsret stadfæstede afgørelsen.

Østre Landsrets dom af 18. oktober 2005 i sag B-907-04. Advokatnævnets kendelse af 2. marts 2004

Advokat A havde i forbindelse med en fagedforretning, hvor det ikke var givet, at der var handlet korrekt fra embedes side, fremsat beskyldninger om en "falsk retsbog" og havde anført: "*kopi af den falske retsbog er vedlagt...*", "*Groft uvederhæftigt forhold...*" "*Er lodret usandt...*" mv.

Advokatnævnet fandt, at advokat A ved sine sigtelser og ytringer groft havde tilsidesat god advokatskik. Bøden blev fastsat til 10.000 kroner [I dag svarende til 20.000 kroner], hvor Advokatnævnet havde tillagt det vægt, at advokat A tidligere var dømt for at have tilsidesat god advokatskik.

Østre Landsret stadfæstede afgørelsen.

Vestre Landsrets dom af 27. januar 2006 i sag B-2547-04 - Advokatnævnets kendelse af 19. oktober 2004

Advokat A havde i en korrespondance med modpartens advokat anført: "*... at noget peger mod, at Deres klient har forsøgt forsikringssvindel...*"

Advokatnævnets fandt, at A's udtalelse på utilbørlig måde fremmede klientens interesser, og derved var i strid med god advokatskik. A blev tildelt en irrettesættelse, da udtalelsen alene var fremsat over for modpartens advokat.

Vestre Landsret stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Vestre Landsrets dom af 26. oktober 2006 i sag B-1704/05 - Advokatnævnets kendelse af 17. juni 2005

Advokat X skrev til et realkreditinstitut for at afklare instituttets forhold vedrørende en udført oprensning af en fast ejendom, som realkreditinstituttet var hovedpanthaver i. Advokat X's brev indeholdt nogle bemærkninger om en kollega K og en stævning, hvor kollegaen og instituttet i fællesskab var sagsøgt. Advokat X skrev til K, at han opfordrede K til at overveje, om han [K] skulle underskrive sig som "advokat".

Advokatnævnet fandt, at advokat X's brev til realkreditinstituttet var egnet til at nedgøre et andet advokatfirma urimeligt, og at advokat X herved var gået ud over, hvad berettigede hensyn til klientens tarv tilsagde.

Advokat X havde derudover handlet i strid med god advokatskik ved at undlade at varsle sagsanlægget, og endvidere ved ikke at fremsende stævningen til frafald af kald og varsel.

Landsretten bemærkede, at det forhold, at K senere var blevet dømt, ikke berettigede til den valgte udtryksform.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse, der havde karakteriseret tilsidesættelsen af god advokatskik som grov. Det blev bemærket, at advokat X tidligere var ikendt bøde for tilsidesættelse af god advokatskik, hvorfor bøden fastsattes til 15.000 kroner. [Bøden var 1/2 gang højere end en førstegangs grov tilsidesættelse - i dag svarende til ca. 30.000 kroner].

Østre Landsrets dom af 24. november 2006 i sag B-3685-04 og B-3686-04 - Advokatnævnets tre kendelser af 16. november 2004

I et af forholdene havde advokat A i en henvendelse til Erhvervs- & Selskabsstyrelsen omtalt en person som hovedtiltalt for bedrageri for over 200 mio. kroner, og en advokat som sigtet i en selskabssag for bedrageri i millionklassen.

Advokat A blev i Advokatnævnet og i landsretten dømt for tilsidesættelse af god advokatskik og idømt en bøde på 10.000 kroner. Der blev lagt vægt på, at der var tale om gentagelse. [I dag svarende til 20.000 kroner]

U.2008.2758H - Advokatnævnets kendelse af 17. januar 2006.

Advokat A påstod, at Advokatnævnet ikke var kompetent til at behandle en sag om indholdet af et processkrift. Landsretten udtalte, at Advokatnævnet i henhold til Retsplejelovens § 147 b var kompetent til at behandle klager over en advokat, herunder også en klage fra en dommer over advokatens ytringer om dommeren i et processkrift.

Advokat A, der var part i en retssag anlagt mod en kommune om betaling af et lønrefusionsbeløb, tabte sagen og ankede dommen ved ankestævning, hvori blandt andet anførtes: *"Indledningsvis bemærkes, at dommeren i sit resultat er vendt 180 grader i forhold til sin tilkendegivelse efter parternes procedure" og "når det lykkedes for Retten i Aabenraa at tilpasse resultatet efter Rettens følelser skyldes det ..."*. Herudover beskrev advokat A, hvorledes byretsdommeren havde foretaget en forkert bevisbedømmelse.

Byretsdommeren klagede over A til Advokatnævnet med begrundelsen, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved at være fremkommet med udsagn i strid med sandheden og som et bevidst forsøg på at bestride byretsdommerens faglighed over for landsretten.

Advokatnævnet fandt ikke, at A havde tilsidesat god advokatskik ved at argumentere for en forkeret bevisbedømmelse, idet disse ytringer måtte anses som en del af A's argumentation med gengivelse af advokat A's egen opfattelse af bevisførelsen og ikke som beskyldninger.

Advokatnævnet fandt, at advokat A's bemærkninger om, at det var *"lykkedes for Retten i Aabenraa at tilpasse resultatet efter Rettens følelser skyldes det..."*, var personligt nedsættende over for byretsdommeren og i strid med god advokatskik. Advokatnævnet pålagde A en bøde på 5.000 kroner [I dag svarende til 10.000 kroner].

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Højesteret stadfæstede med stemmerne 3-2, at der forelå en tilsidesættelse af god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126. Sanktionen blev ændret til en irettesættelse, bl.a. på grund af omstændighederne ved ytringens fremsættelse, og da advokat A selv var part i sagen.

Mindretallet mente, på grundlag af omstændighederne hvorunder ytringen var faldet, at ytringen ikke overskred grænserne for det frispog, som må tillades for ytringer, der fremsættes i procesforhold. Som det fremgår af Højesterets sanktionsfastsættelse og delte afgørelse, er det et grænseområde.¹⁶⁴

Østre Landsret dom af 22. december 2008 – B-1223-08. Advokatnævnets kendelse af 23. februar 2007.

I en klagesag, der udsprang af en ægteskabssag, hvor klager blev skilt fra indklagedes klient havde A fremsat bemærkninger som *"udygtighed og grådighed"*.

---

¹⁶⁴ I noten i UfR er angivet: U 1990.374/1H, U 1996.449V, U 2000.319 H, U 2004.372 H, Mads Bryde Andersen: Advokatterten, (2005), s. 473ff., Jon F. Kjølbro: Den Europæiske Menneskerettighedskonvention - for praktikere, 2. udg., (2007), s. 693f. De fremhævede domme og en tidligere fra 1987 gengives i det følgende med domsreferat fra Ugeskrift for Retsvæsen.

U.1987.87H. En advokat, der tidligere var anset med rettergangs bøder under behandlingen af det pågældende sagskompleks, i medfør af Retsplejelovens § 151, stk. 2, pålagt en bøde på 10.000 kroner for groft fornærmende sigtelser fremsat i et processkrift.

U 1990.374/1H Ved dommen stadfæstede en appellanten af indstævnte ikendt bøde på 5.000 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik, dels ved uden rimelig grund og under anvendelse af krænkende og usømmelige udtalelser at have indgivet politianmeldelse mod dommer og anklager i en straffesag, og dels ved i en skrivelse til Folketingets retsudvalg at have gengivet fakta i en straffesag bevidst urigtigt eller vildledende samt ved i skrivelsen at have anvendt et for en advokat uværdigt ordvalg.

U.1996.449V Advokatnævnet N havde pålagt advokat L en bøde for tilsidesættelse af god advokatskik. L indbragte afgørelsen for landsretten og gjorde bl.a. gældende, at domstolene har enekompetence til at idømme straf for ytringer. Da grundlovens § 77 måtte fortolkes i overensstemmelse med Retsplejelovens regler om advokatmyndighedernes adgang til at fastsætte sanktioner over for advokater på grund af disciplinære forseelser og muligheden for indbringelse for landsretten, der fuldt ud kan efterprøve afgørelsen, og under hensyn til baggrunden for bestemmelsen i grundlovens § 77, 1. punktum, 2. led, var der ikke holdepunkter for at fastslå, at N's ikendelse af disciplinære sanktioner for ytringer i strid med god advokatskik er uforenelig med grundlovens § 77. Der var heller ikke grundlag for at antage, at bestemmelsen skulle hjemle en uindskrænket materiel ytringsfrihed om offentlige anliggender. Allerede fordi kriterierne i Retsplejelovens § 151, stk. 1 og 2, for, hvornår retten kan skride ind over for udtalelser fra advokater, ikke kan antages at være sammenfaldende med kriterierne for god advokatskik, kunne skifterettens manglende reaktion over for L's ytringer ikke medføre, at N var afskåret fra at tage stilling til, om de fremsatte udtalelser var i strid med god advokatskik. Da L's generelt holdte kritik af kollegaen - uanset at L's skrivelse til skifteretten var konkret begrundet i forhold, som L anså for kritisable - var i strid med god advokatskik, blev N's afgørelse stadfæstet.

U 2004.372H Advokat A kærede som forsvarer for S en af byretten afsagt kendelse, ved hvilken politiets ransagning hos S godkendtes. Forud for retsmødet i byretten havde anklageren med en anden dommer i byretten telefonisk drøftet en begæring fra A om indkaldelse af en politiassistent som vidne. I forbindelse hermed udtalte A i kæreskriftet bl.a., at sagen af byretsdommeren »blev behandlet med stor indforståelse«. Med henvisning til, at A's udtalelser indeholdt en ubegrundet sigtelse mod byretsdommeren for embedsmisbrug, jf. straffelovens § 146, pålagde landsretten i medfør af Retsplejelovens § 151, stk. 2, A en rettergangsbøde på 10.000 kroner. Efter Højesterets opfattelse kunne A's udtalelser ikke anses for en sigtelse mod byretsdommeren for overtrædelse af straffelovens § 146 eller i øvrigt for en fornærmelse af dommeren. Højesteret ophævede derfor den idømte rettergangsbøde.

Det kan noteres, at to af afgørelserne er efter straffelovens § 151 og to er efter Retsplejelovens § 126 – der er flere veje til Rom.

Advokatnævnet fandt at disse bemærkninger var en tilsidesættelse af god advokatskik og ikendte A en bøde på 8.000 kroner. Bøden blev fastsat som tillæg til tidligere sanktion, jf. princippet i straffelovens § 89 og under hensyn til gentagelsesvirkning i forhold til tilsidesættelser i 2001 og 2003.

[Kendelsen er svær at "omregne" til "dagens priser" – men svarer vel i dag til 20.000 kroner]

Københavns Byret og Østre Landsret stadfæstede kendelsen.

Retten i Viborgs dom af 16. december 2008 i sag BS 1-180/2008 – Advokatnævnets kendelse af 10. januar 2008.

Ved Advokatnævnets kendelse af 10. januar 2008, blev advokat A tildelt en bøde på 20.000 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik ved at have fremsat ytringer om, at Advokat A var fuldt bekendt med de mange sager, der verserede mod Advokat B ved Advokatnævnet.

Advokat A var medlem af kredsbestyrelsen. Efter at have deltaget i forhandlinger i en bodelingssag, hvor et forlig ikke kunne opnås, sendte Advokat A et brev til Advokat B, hvoraf følgende fremgik:

"Som de ved, sidder jeg p.t. i kredsbestyrelsen, og jeg er således bekendt med de verserende klagesager, indgivet af Dem og mod Dem. Sagerne giver anledning til hovedrysten, det er faktisk utilstedeligt, at andre kolleger skal bruge så meget tid til en enkelt advokat, der ikke kan opføre sig kollegialt."

Advokatnævnet fandt, at Advokat A ved den udviste adfærd *"har handlet groft i strid med god advokatskik"* og tildelte Advokat A en bøde på 20.000 kroner

Under sagens behandling for Retten i Viborg fremlagdes korrespondance mellem Advokat A og Advokat B, herunder et brev fra Advokat A til Advokat B, hvori Advokat A tilkendegav, at hun ikke havde *"udtalt (sig) som kredsbestyrelsesmedlem og slet ikke på vegne af den samlede Kredsbestyrelse"*, og *"jeg beklager, at jeg har inddraget Kredsbestyrelsen i sagen."*

Advokat A gjorde under sagen for byretten bl.a. gældende, at brevet alene var tiltænkt Advokat B personligt, at ytringen ikke var fremsendt som led i almindelig sagsbehandling, samt at tavshedspligten ikke var overtrådt, idet Advokat B selv var bekendt med det store antal klagesager, han havde part i. Byretten fandt, at Advokat A's ytringer fremtrådte som henvisende til en viden, som Advokat A havde fra sit virke som kredsbestyrelsesmedlem. Med denne begrundelse fandt retten, at advokat A havde handlet groft i strid med god advokatskik.

Retten fandt dog, at Advokat A kun burde pålægges en bøde på 10.000 kroner, idet bemærkninger alene var fremsat i et brev direkte stilet til Advokat B og således uden hensigt til, at bemærkningerne skulle udbredes til andre, og under hensyntagen til, at Advokat A over for Advokat B havde beklaget sin udtalelse.

Københavns Byrets dom af 27. april 2009 i sag BS 3863/2008 – Advokatnævnets kendelse af 30. maj 2008. Anke afvist på grund af manglende tilladelse.

I en sag om udsættelse af en beboer fra dennes lejemål havde advokat X, der var administrator for en udlejningsejendom, fastholdt beskyldninger mod to bestemte personer for afgivelse af falsk forklaring for retten, på et tidspunkt,

hvor landsretten i en retsbog i en civil sag havde udtalt, at der ikke var grundlag for at antage, at der var afgivet bevidst urigtige forklaringer. Advokatnævnet havde pålagt advokat X en bøde på 10.000 kroner. Byretten fandt, at advokat X havde handlet i strid med god advokatskik ved offentligt at fastholde beskyldningerne mod de to personer for strafbart forhold, herunder i forbindelse med en cirkulæreskrivelse, der var blevet fremsendt til samtlige beboere i ejendommen. Dette gjaldt uanset, at den politimæssige efterforskning af de strafbare forhold ikke var afsluttet. Byretten stadfæstede således Advokatnævnets kendelse.

Horsens rets dom af 15. april 2009 i sag BS 150-1671/2008 – Advokatnævnets kendelse af 13. april 2007.

Sagen udsprang af en længerevarende strid mellem en advokat B kendt for indvandrerrepræsentation og statens (eller rettere statens advokat K). Under en klagesag fra B over K fremkom B med et udfald mod en navngiven embedsmand, der bl.a. blev beskyldt for at undertrykke sandheden, lægge urigtige oplysninger til grund mv. Advokatnævnet fandt, at disse ytringer gik videre end berettiget hensyn til klientens interesser tilsagde. Der var tale om en tilsidesættelse af god advokatskik, der under hensyntagen til princippet i straffelovens § 89 blev takseret til en bøde på 10.000 kroner.

Retten stadfæstede, da de pågældende ytringer – på trods af den ophedede situation – var uacceptable.

Anke blev afvist, da der ikke forelå tilladelse.

Københavns Byrets dom af 9. september 2009 i sag BS 44C-4624/2008 - Advokatnævnets kendelse af 26. juni 2008.

Advokat A havde i en e-mail til K, der tillige blev sendt til en ejendomsmægler, bl.a. skrevet "*Stik lige piben ind igen!!!*" og "*Jeg får umiddelbart indtryk af, at du er i gang med din "sidste tur i manegen"...*". Herudover havde advokat A talt i nedsættende vendinger om K's evner som rådgiver.

Advokatnævnet fandt på denne baggrund, at advokat A ved sit sprogbrug i e-mailen til K havde optrådt utilbørligt og krænkende og således havde handlet i strid med god advokatskik. Sanktionen blev behersket [en ½ normalbøde] 5.000 kroner.

Byretten fandt ligeledes, at advokat A's sprogbrug i e-mailen til K var nedsættende og krænkende, særligt under hensyntagen til, at e-mailen tillige blev sendt til tredjemand. Af denne grund stadfæstede byretten Advokatnævnets kendelse og bemærkede desuden, at nævnets ikendelse af disciplinære sanktioner for ytringer i strid med god advokatskik ikke er uforenelig med ytringsfriheden efter grundloven.

Københavns Byrets dom af 26. maj 2011 i sag BS 38A-6094/2010 – Advokatnævnets kendelse af 5. oktober 2010.

Der blev klaget over Advokat N, der i et brev til retten i anledning af en sag, der muligt skulle afvises, bl.a. omtalte modpartens sag som "meningsløs uovervejjet og uunderbygget" og angav, at hvis den blev genoptaget: "Så kan [klageren] begynde at sætte sig ind i sagen. Giv ham endelig rigelig tid" Advokatnævnet statuerede at brevet af klager og retten måtte forstås som nedladende og ironisk i en sådan grad, at der forelå en tilsidesættelse af god

advokatskik, hvilket retten stadfæstede, ligesom bøden på 10.000 blev stadfæstet.

Bøden var fastsat med hensyntagen til tidligere sanktioner i 2003, 2006 og 2007.

Retten i Århus dom af 22. april 2013 i sag BS 14-1681/2012 – advokatnævnets kendelse af 9. juli 2013.

Advokat B klagede for en klient over forhold i et fængsel, men fremsatte beskyldninger formuleret som egen mening. Advokat B belev tildelt en irrettesættelse, der blev stadfæstet af retten. En sanktionering var ikke i strid med EMRK art. 10.

De følgende afgørelser anskueliggør andre indfaldsveje til at "gå over stregen"

Den følgende afgørelse er nok tvivlsom – eller der må være oplysninger, der ikke fremgår af dommen, men refereret ud fra dommen, ser det således ud – i dette tilfælde med indsatte kommentarer fra mig i skarpe parenteser:

Retten i Hillerøds dom af 29. juni 2010 i sag BS 10-1366/2009 – Advokatnævnets kendelse af 22. juni 2009.

To personer – klager og dennes samarbejdspartner – havde etableret et klientforhold til Advokat E om udenlandsk inkasso. [Det er nævnt i Advokatnævnets kendelse – og kan måske have betydning, selv om det er svært at se.]

De to personer køber et jordstykke, til klager eller ordre, og den ene - JBS – bliver indsat som køber. Der kommer en konflikt med sælger [og måske klager]. I dette forhold bistår Advokat E JBS og, så vidt det fremgår, ikke klager.

Advokat E sender sin klient, JBS, en mail, hvor han i forlængelse af klientvejledning om sagens videre udvikling skriver, at klienten, JBS, skal holde sig fra klager, da denne "har mindst 3 selskabstømmersager bag sig, som om muligt en eller flere konkurser" og han anfører, at et genoptaget samarbejde vil "uvægerligt skabe problemer .... for dig".

Klager og JBS genoptager måske senere samarbejdet, men mailen kommer fra klienten til en ejendomsmægler, der videresender den til klager.

Klager gør gældende, at Advokat E har befundet sig i en interessekonflikt [det er svært at se – at advokaten har hjulpet begge med inkasso i udlandet giver ikke interessekonflikt i en helt anden sag], og at oplysningen i mailen til JBS alene er "fabrikeret" for at give JBS mulighed for at skræmme andre købere af jordstykket, så JBS kan købe selv [hvad han havde gjort inden].

Advokatnævnet lagde til grund, at mailen var en intern meddelelse til klienten, "men omhandlede klager, der i hvert fald primo 2007 også var klient eller havde en lignende relation [!] til indklagede". Det anføres videre: "Nævnet finder, at indklagede ved i en mail, *der er bragt til andres kendskab*, at have fremsat udokumenterede postulater om klagers person har handlet i strid med god advokatskik"

Retten når i samme sag til, at Advokat E *ikke kan dokumentere sine udtalelser om, at (klager) har haft sager om selskabstømning*. Ved at have fremsat disse *udokumenterede udtalelser* i en e-mail, *der potentielt kan komme til andres*

kundskab, uden at have taget noget forbehold for udtalelsernes rigtighed, findes han at have tilsidesat god advokatskik. Bøden på 10.000 kroner blev stadfæstet.

Det er ikke umiddelbart i overensstemmelse med tillidsforholdet mellem advokat og klient, at advokaten i sin rådgivning skal overveje en potentiel offentliggørelse og kunne føre sandhedsbevis, men rådgivning skal selvklaart også være korrekt og lødig.

Så er der det med pressen:

Retten i Holbæks dom af 6. juli 2010 i sag BS 6-1474/2009 – Advokatnævnets kendelse af 25. august 2009

Advokat S var bistandsadvokat under en sag, hvor en ældre herre var tiltalt for uagtsomt manddrab og for at være flygtet fra stedet. Tiltalte forklarede over for politiet og i retten, at han under kørsel ved nogle særlige lysforhold havde mærket et de bump/smæld. Han var stoppet op 200 m fremme, og havde konstateret skader, men ikke set nogen påkørt.

Efter førstedagen af sagen udtalte bistandsadvokaten sig til **pressen**, hvor han tilkendegav: "Rent faktisk indrømmede den tiltalte, at det var ham, der ramte den afdøde med bilen. Tidligere havde han over for politiet sagt, at han kun havde ramt en sten..." og "den største usikkerhed tilbage er, om den 78-årige bliver dømt for at have forladt ulykkesstedet vel vidende, at han havde påkørt en person...."

Advokatnævnet fandt med stemmerne 4-3, at der var en tilsidesættelse, da Advokat S's udtalelse (det må være begge de citerede) fandtes egnet til at kunne rejse tvivl om, hvorvidt den ældre herre oprindeligt i strid med sin viden benægtede at have påkørt den pågældende. Mindretallet frifandt efter en konkret vurdering.

Retten stadfæstede irettesættelsen, der var ikendt efter princippet i straffelovens § 89, hvor der alene blev taget stilling til den først citerede udtalelse. Retten fandt, at Advokat S ved udtalelsen gav det indtryk, at tiltalte havde løjet til politiet og ændret forklaring i retten. Det var ikke en loyal gengivelse af, hvad der havde fundet sted under den ikke afsluttede retssag, hvor Advokat S deltog som beskikket bistandsadvokat, og udtalelsen til pressen *var ikke en nødvendig del af varetagelsen af dette hverv.*

I den tilsyneladende uendelige række af verbalt forløbende advokater indgår følgende, hvor advokaten var personligt involveret som nærtstående til den ene part¹⁶⁵ – men;

Østre Landsrets dom af 31. august 2010 9. afd. B-176-10 – Retten i Nykøbing F's dom af 7. januar 2010 – Advokatnævnets kendelse af 8. oktober 2008

Det skal indledningsvis oplyses, at den lange sagsbehandling i byretten alene skyldes sagsøgers mangfoldighed af "processuelle varianter".

Advokat H havde efter en retssag, som han tabte, beskyldt modparten for at afgive falsk forklaring for retten. Da der blev klaget over dette, beskyldte han

---

¹⁶⁵ Nok et eksempel: Retten i Lyngbys dom af 17. december 2012 i sag BS 150-1457/2012 – Advokatnævnets kendelse af 27. juni 2012.

modpartens advokat for at have hjulpet modparten med at afgive falsk forklaring.

Realiteten var nogle udsagn om vandkvalitet, hvor der sikkert kunne stilles spørgsmål om viden og ikke viden, men som sagen forelå, var det åbenbart, at der var problemer med vandet – men ikke med vidne kvaliteten.

De to forhold blev bedømt som tilsidesættelse og grov tilsidesættelse. På grund af tidligere tilsidesættelser kort tid før, blev sanktionen en bøde på 40.000 kroner.

Kendelsen og sanktionen blev stadfæstet i begge instanser.

Københavns Byrets dom af 4. november 2010 i sag BS 36A-1861/2010 – Advokatnævnets kendelse af 15. februar 2010.

Advokat A var voldsomt irriteret over et faktum, som en dommer – efter A's opfattelse fejlagtigt – lagde til grund. Han skrev i et kæreskrift: *"Dommerens åbenbare fordrejning af virkeligheden på dette punkt, som ikke kan bero på en fejltagelse, medfører, at den pågældende dommer i alt fald ikke har den fornødne objektivitet til at kunne dømme i sagen ved dennes foretagelse....."* Advokatnævnet anså det for en grov tilsidesættelse, da advokat A var gået langt videre end berettiget hensyn til klienten tilsagde. Bøden blev fastsat som tillæg efter princippet i straffelovens § 89 til en afgørelse i 2009, hvor der på grund af gentagelse (i forhold til en "normalbøde" i 2006) blev fastsat en bøde på 15.000 kroner. Tillægget blev på 20.000 kroner i bøde. Udmålingen er yderligere omtalt under 1.1.8.8. Byretten stadfæstede i det hele.

En ung advokatfuldmægtig har også stået for skud:

Københavns Byrets dom af 5. juli 2011 i sag BS 37A-111/2011 Advokatnævnets kendelse af 8. december 2010

Efter en til dels noget turbulent hovedforhandling og sagens optagelse til dom, ønskede Advokat R sagen genoptaget, hvilket modparten protesterede imod. Herefter fremkom der fra advokat R et indlæg, hvor han dels svinede den unge fuldmægtig til, på grund af hendes behandling af sagen under hovedforhandlingen, dels fremkom med en række procederende bemærkninger i relation til sagens omkostninger. Advokaten understøttede sin sag ved at omtale en tilhørende ung kvinde som "pigebarnet" og et vidne fra den oprindelige sag som ("tøsepigebarnet").

Advokatnævnet fandt, at advokat R ved sit sprogbrug i henvendelsen til retten havde omtalt advokatfuldmægtigen på en nedværdigende måde og var gået videre end berettiget hensyn til klientens interesser tilsagde.

Advokatnævnet fandt også, at Advokat R ved sine bemærkninger om sagsomkostninger efter sagens optagelse til dom havde efterprocederet sagen og havde tilsidesat god advokatskik.

Sanktionen blev på grund af tidligere tilsidesættelse og bøde på 10.000 kroner i 2008 fastsat til bøde på 20.000 kroner.

Byretten stadfæstede. Advokat R's anke til Østre Landsret blev hævet.

Det er et emne, der løbende dukker op.¹⁶⁶

Højesteret har i **U.2012.616H** bl.a. taget stilling til, at sanktioner overfor ytringer er en del af de begrænsninger, der er i ytringsfriheden, og der forelå ingen krænkelse af EMRK art. 10

21.2.2 Ejendomshandler

21.2.2.1 Fejl ved berigtigelse og ekspedition

Østre Landsrets dom af 28. februar 2002 i sag B-1675-01.

Advokatnævnets kendelse af 20. april 2001.

Advokat A repræsenterede sælger i en ejendomshandel. Købesummen skulle deponeres hos advokat A. Aftalen var betinget af både sælgers og købers advokaters godkendelse. Inden der forelå et tinglyst anmærkningsfrit skøde, frigav advokat A købesummen til sælger med angivelse af teksten: "*Beløbet er fremsendt under forudsætning af, at der udstedes endeligt tinglyst anmærkningsfrit skøde*". De af køber foreslåede ændringer til aftalen blev i den forbindelse afvist af advokat A.

Advokatnævnet fandt, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved, inden der forelå anmærkningsfrit skøde, at have frigivet købesummen.

Advokatnævnet fastsatte bøden til 2.500 kroner [Svarende til 10.000 i dag]. Landsretten tiltrådte Advokatnævnets afgørelse.

Lyngby rets dom af 3. juni 2011 i sag BS 150-2593/2009 –

Advokatnævnets kendelse af 25. august 2009

Advokaten havde frigivet den deponerede købesum, uden at betingelserne var fuldt opfyldt. Betingelserne var atypiske og rettede sig mod ibrugtagningstilladelser mv.. Advokatnævnet fandt, at det var en tilsidesættelse af god advokatskik overhovedet at frigive. Retten fandt konkret, at det var en fejl at frigive uden tilbagehold, der sikrede at betingelserne for frigivelse kunne opfyldes.

Retten i Helsingørs dom af 10. december 2012 i sag BS 1-499/2012

Advokat J havde søgt at få frigivet og fik faktisk frigivet beløb i en entreprisesag, selv om betingelserne ikke til fulde var opfyldt. Advokatnævnet sanktionerede adfærden i tre tilfælde, men retten frikendte i to situationer. Bøden blev af retten nedsat til 10.000 kroner..

Som overgang til punkt 20.2.2.2 om tilbageholdelse af købesummen kan nævnes **U.2003.290H** og følgende "smøl-sag":

Københavns Byrets dom af 3. april 2008 i sag BS 43C-602/2007.

Advokatnævnets kendelse af 7. juni 2006

---

¹⁶⁶ Om praksis i Advokatnævnet bl.a. i 2013 se Thomas Lorentzen: "Jeg ser frem til Deres udgydelser", Advokaten 02/14 side 34.

Sagen angik klage over advokat A's behandling af to sammenhængende ejendomshandler.

Advokat A havde i forbindelse med berigtigelse af ejendomshandlerne ikke overholdt de aftalte frister for frigivelse af købesum samt udarbejdelse af refusionsopgørelse. Advokat A blev anset for ansvarlig for den væsentligt forsinkede behandling, og kunne ikke løfte bevisbyrden for, at sælger skulle have accepteret en væsentlig frist- overskridelse.

Advokatnævnet pålagde advokat A at betale en bøde på 10.000 [der er tale om en sanktion efter de tidligere niveau, men forseelsen blev betegnet som en "klar tilsidesættelse af pligten til at frigive købesummen – så niveaumæssigt svarer sanktionen i dag til 20.000 kroner].

Retten i Esbjergs dom af 25. juni 2013 i sag nr. BS 10-815/2012. Advokatnævnets kendelse af 29. maj 2012.¹⁶⁷

Advokat H havde i forbindelse med en lejlighedshandel ikke reageret på et pengeinstituts betingelse for finansiering om ændring i BBR, således at ejendommen blev registreret som 2 families ejendom, som også nævnt i skødet. Der var uenighed om skødets betydning, men advokatnævnet fandt, at advokat H burde have forudset, at en manglende reaktion (ændring) ville have betydning for købers fremtidige retsstilling og fastsatte sanktionen til en bøde på 10.000 kroner. Retten nåede efter en mere end tre siders delvis ny begrundelse til, at der var sket tilsidesættelse af god advokatskik, men ændrede sanktionen til en irettesættelse "efter omstændighederne".

21.2.2.2 Tilbageholdelse af købesum mv.¹⁶⁸

Østre Landsrets dom af 17. januar 2002 i sag nr. B-3192-00. Advokatnævnets kendelse af 25. oktober 2000.

Advokatnævnet pålagde advokat A at betale en bøde på 6.000 kroner, [I dag svarende til 15.000 kroner plus] for tilsidesættelse af god advokatskik, idet advokat A i forbindelse med berigtigelsen af en ejendomshandel uberettiget at havde tilbageholdt 100.000 kroner til sikkerhed for eventuelle fejl og mangler. Landsretten fandt, at tilbageholdelsen var sket uberettiget. Henset til advokat A's tidligere lignende tilsidesættelse, stadfæstede landsretten Advokatnævnets kendelse.

Østre Landsrets Dom af 3. februar 2004 i sag B-391-03. Advokatnævnets kendelse af 10. januar 2003.

Da der forelå anmærkningsfrit skøde, bad advokat A sælgers bank om at frigive købesummen, dog med tilbageholdelse af 1.000 kroner til dækning af den afholdte udgift, som advokat A bad om at få udbetalt til sig. Ejendomsmægler E klagede over advokat A til Advokatnævnet. Advokat A blev pålagt at betale en bøde på 5.000 kroner, [Svarende idag til 10.000 kroner] for

---

¹⁶⁷ Dommen er uden gengivelse af Advokatnævnets kendelse. Kendelsen har j.nr. 2010-02-0886.

¹⁶⁸ "Berigtigende advokats adgang til tilbageholdelse i ejendomshandler" af fuldmægtig i nævnsssekretariatet Birgitte B. Blenstrup Advokaten 11/2005 side 30f. Standardvilkårene i købsaftaler indeholder nu bestemmelse om, at der ikke kan modregnes i refusionssaldoen, hvilket ændre artiklens angivelser på det punkt.

at have handlet i strid med god advokatskik ved uberettiget at have instrueret sælgers bank til at tilbageholde en del af købesummen, efter anmærkningsfrit skøde forelå.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets afgørelse.

U.2006.1396H – Advokatnævnets kendelse af 23. oktober 2002.

I forbindelse med en ejendomshandel, hvor advokat A var berigtigende advokat, tilbageholdt advokat A en del af købesummen til sikkerhed for et erstatningskrav, som køber mente at have mod sælgerne på grund af mangler ved ejendommen, som sælger skulle være bekendt med. Sælgers advokat indgav klage til advokatmyndighederne, der fandt, at advokat A havde handlet i strid med god advokatskik, og pålagde ham en bøde på 5.000 kroner. [svarende til 10.000 kroner i dag].

Advokat A indbragte afgørelsen for landsretten, der stadfæstede afgørelsen. Højesteret stadfæstede dommen. Højesteret fastslog, at der ikke havde været hjemmel i købsaftalen eller i anden særlig aftale mellem parterne til tilbageholdelsen.

København Byrets dom af 31. januar 2008 i BS 39B-4869/2007. Advokatnævnets kendelse af 11. juli 2007.

Advokat A havde som berigtigende advokat i en ejendomshandel været for sen til at udarbejde refusionsopgørelse, idet advokat A på et tidligere tidspunkt burde have gjort opmærksom på, at han manglede den fornødne dokumentation. Advokat A havde endvidere tilbageholdt en større del af købesummen, end hvad der måtte forventes at være i refusionskrav i købers favør.

Advokatnævnet havde tilkendt advokat A en bøde på 5.000 kroner [I dag svarende til 10.000 kroner]. Retten udtalte, at da det ikke var godtgjort, at advokat A rettidigt havde fremsat krav om tilstrækkelig dokumentation, og da han havde tilbageholdt mere end refusionskravet var opgjort til, have han tilsidesat god advokatskik.

Retten stadfæstede på det grundlag kendelsen.

Retten i Helsingørs dom af 4. juni 2008 – BS 3-1611/2007 - Advokatnævnets kendelse af 10. september 2007.

Advokat A havde i forbindelse med berigtigelse af en ejendomshandel, uden holdepunkt i parternes aftale eller deponeringsvilkår, tilbageholdt 400.000 kroner af købesummen efter, at skødet var lyst anmærkningsfrit.

Advokatnævnet pålagde advokat A at betale en bøde på 10.000 kroner ["normalbøde"]. Retten stadfæstede kendelsen.

Københavns Byrets dom af 14. juli 2008 - BS 41B-6553/2007. Advokatnævnets kendelse af 24. september 2007.

Advokat A tilbageholdt 1.119.000 kroner af deponerede midler i en ejendomshandel uden hjemmel i parternes aftale.

Advokatnævnet pålagde advokat A en "normalbøde" på 10.000 kroner. Retten stadfæstede kendelsen.

Retten i Viborgs dom af 29. oktober 2008 i sag BS 1-58/2008 – Advokatnævnets kendelse af 15. januar 2008.

Advokatnævnet fandt, at advokat X havde tilsidesat god advokatskik ved i maj 2007, som advokat i forbindelse med en bodeling, at foretage en rådhedsindskrækning i form af deponering af provenuet fra en ejendomshandel, da midlerne tilkom modpartens klient.

Der blev ved kendelsen i januar 2008 fastsat en bøde på 10.000 kroner svarende til "normalbøden" efter 1. august 2007.

Byretten stadfæstede, at der var sket en tilsidesættelse af god advokatskik, men nedsatte efter advokat X's anbringende herom sanktionen, idet det anførtes: *"Efter rets- og Advokatnævnspraksis på det tidspunkt, hvor provenuet blev tilbageholdt, nedsættes bøden dog til 5.000 kroner"* [Svarende til "normalbøden" før justeringen fra 1. august 2007].

Denne afgørelse blev af tekniske årsager ikke indbragt for landsretten, men Advokatnævnet har fastholdt, at sanktionsfastsættelsen sker efter tidspunktet for afgørelsen, og det er i andre sager fulgt af domstolene.

Linjen vedrørende realiteten følges op af Højesteret igen i 2008:

U.2009.341H - Højesterets dom af 4. november 2008, - Advokatnævnets kendelse (under sagen) af 10. marts 2008

Sælger af fast ejendom fik rentetabserstatning vedrørende uberettiget tilbageholdt beløb, og den berigtigende advokat fik undervejs en bøde.

S solgte to ejendomme til K med overtagelsesdag den 30. november 2004.

Skøde blev underskrevet den 21. december 2004, og samme dag blev købesummen på 52 mio. kroner deponeret. Den deponerede købesum skulle frigives på sædvanlige vilkår, når endeligt anmærkningsfrit skøde var tinglyst, og renter tilfaldt S. Der opstod forskellige komplikationer under berigtigelsen, men den 18. april 2005 frigav K købesummen med fradrag af 5 mio. kroner.

Den 21. juli anlagde S sag mod K med påstand om frigivelse af det tilbageholdte beløb. Den 21. december 2006 frigav K yderligere knap 4,4 mio. kroner, svarende til det tilbageholdte med fradrag af en refusionssaldo på godt 0,6 mio. kroner.

Den sagsøgte Advokat B blev ved Advokatnævnets kendelse af 10. marts 2008 – mellem afgørelsen i landsretten og Højesteret - pålagt en bøde på 20.000 kroner.

Det hedder i Advokatnævnets afgørelse og begrundelse: "Det fremgår af Østre Landsrets dom af 21. marts 2007, at advokat B's klienter under sagen anerkendte, at frigivelse af købesummen kunne have fundet sted den 20. februar 2005", og landsretten tilkendte sælgerne erstatning for rentetab fra dette tidspunkt, og indtil frigivelse fandt sted den 18. april 2005. Landsretten vurderede, at der kunne være frigivet ca. 4 mio. kroner uden risiko for købernes tilgodehavende på refusionssaldoen.

Nævnet finder, at advokat B har tilsidesat god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126, stk. 1, ved som berigtigende advokat at have medvirket til ovennævnte forløb. Nævnet bemærker herved, at det ikke findes at diskulpere advokat B, at klagerne var uberettigede til at kræve morarenter refunderet over refusionsopgørelsen.

Der er ved bødestørrelsen lagt vægt på, at der over en lang periode blev tilbageholdt et stort beløb, hvorfor overtrædelsen findes at være af grov karakter.«

For Højesteret var spørgsmålet, om S havde krav på erstatning for rentetab af de 5 mio. kroner for perioden fra den 20. februar 2005, hvor frigivelse af købesummen ubestridt kunne have fundet sted, til den 21. juli 2005.

Højesteret udtalte, at K af den deponerede købesum havde tilbageholdt et beløb, der i betydeligt omfang oversteg størrelsen af det beløb på godt 0,6 mio. kroner, som det efter K's egen opgørelse var nødvendigt at tilbageholde for at sikre dækning af refusionstilgodehavendet. Tilbageholdelsen var derfor uberettiget.

I 2009 er linjen også klart opretholdt ved følgende kendelse fra Advokatnævnet, som medtages, da den beskriver alle de overvejelser, advokaten står over for.

Advokatnævnets kendelse af 28. august 2009

"Ved købsaftale underskrevet af klager (sælger) den 22. januar 2008, og af køber den 16. januar 2008 solgte klager sin ejendom med overtagelsesdag den 1. april 2008. I forbindelse med handelen var klager repræsenteret af ejendomsmægler. Køber var repræsenteret af indklagede. Af købsaftalen fremgik, at køber havde taget advokatforbehold. Den 24. januar 2008 godkendte indklagede købstilbuddet på købers vegne. Af indklagedes mail til klagers ejendomsmægler fremgik: *"Jeg har haft lejlighed til at gennemgå købsaftalen med [køber]. Jeg anmoder om at få bekræftelse på, at kælderen er tør og at der ikke er, eller har været skimmelsvamp. Køber ønsker, at der foretages fugtighedstest af kælderen. ... Jeg anmoder dig om at bekræfte, at alle forhold, der fremgår af tilstandsrapporten af 28.09.2007 udbedres af sælger for sælgers regning, herunder aftræksslangen, som giver forbehold i forsikringstilbuddet. Herudover anmoder jeg dig om at bekræfte, at sælger forestår nivellering af grunden for sælgers regning. Jeg anmoder om indeståelse for, at der ikke er vand/drænproblemer i haven på grund af niveau forskellen. ... Min godkendelse er betinget af, at handlen kan finansieres med 80 % ejerskiftelån."* Den 4. februar 2008 svarede mægleren. Af mailen fremgik: *"Nedenfor sælgers kommentar til [indklagedes] skrivelse: "hej [fornavn], jeg har ikke haft vand eller andet i kælderen siden jeg har fået lavet dræn div. bunker jord bliver lagt ud div. ting som stod på [den beskikkede byggesagkyndiges] rapport er lavet"* Ved overtagelsen den 1. april 2008 gjorde indklagede købers mangelsindsigelser gældende over for klager. Den 13. juni 2008 udarbejdede indklagede refusionsopgørelse omfattende ejerskifteforsikring og mangler vedrørende nivellering, bortkørsel af haveaffald, varmeanlæg og tømmerarbejde, der udviste en saldo i købers favør på 141.418,50 kroner. Den 17. juni 2008 blev endeligt skøde lyst uden anmærkninger. Samme dag frigav indklagede købesummen med fradrag af 141.434,75 kroner til dækning af refusionssaldo i købers favør. Klager protesterede mod refusionsopgørelsen udarbejdet 13. juni 2008. I oktober/november 2008 udarbejdede indklagede ny refusionsopgørelse omfattende ejendomsskat og ejerskifteforsikring, der udviste en saldo på 14.274,76 kroner i sælgers (klagers) favør, men meddelte samtidig, at det var nødvendigt at medtage de mangler, som der var enighed om. Den 9. december

2008 udarbejdede indklagede ny refusionsopgørelse omfattende mangler ejerskifteforsikring og mangler vedrørende nivellering, bortkørsel af haveaffald og varmeanlæg, der udviste en saldo på 129.122,25 kroner i købers favør. Den 12. december 2008 underskrev klager den refusionsopgørelse, der udviste en saldo på 14.274,76 kroner i sælgers (klagers) favør. Den 14. januar 2009 udarbejdede indklagede ny refusionsopgørelse udvisende en saldo på 5.302,74 kroner i købers favør. Den 14. januar 2009 frigav indklagede restkøbesummen med fradrag af 5.302,74 kroner til dækning af refusionssaldo i købers favør. Klager indgav klage til Advokatnævnet, der afgjorde klagen således:
”Advokater, der repræsenterer købere af fast ejendom, må ikke medvirke til, at der i beløb, som i forbindelse med en ejendomshandel er deponeret, tilbageholdes eller modregnes beløb uden sælgerens udtrykkelige samtykke, eksempelvis under påberåbelse af mangler ved ejendommen. Idet nævnet lægger til grund, at spørgsmålet om tilbageholdelsesret for mangler ikke var en del af det oprindelige aftalegrundlag mellem parterne, finder nævnet, at indklagede var uberettiget til at tilbageholde en del af købesummen. Det er på denne baggrund nævnets opfattelse, at indklagede har tilsidesat god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126, stk. 1, ved den 17. juni 2008 og den 14. januar 2009 at tilbageholde en del af købesummen. Som følge af det anførte pålægger nævnet i medfør af Retsplejelovens § 147 c, stk. 1, indklagede en bøde til statskassen på 10.000 kr.”

Og så en lidt speciel tilbageholdelse:

U.2010.975V - Vestre Landsrets dom af 15. december 2009 - Holstebro Ret dom af 20. april 2009 i sag BS 8B-1512/2007. Advokatnævnets kendelse af 19. november 2007.

Advokat X havde bistået både sælger og køber i en handel om en café. Det var bestemt at hver part skulle betale halvdelen af omkostningerne. Advokaten modregnede købers salærandel i kontantbeløbet deponeret hos advokaten til fordel for sælger og gav ikke sælger underretning herom.

Advokatnævnet fastslog, at der var tale om en grov tilsidesættelse og ikendte en bøde på 20.000 kroner.

Afgørelsen blev stadfæstet af byretten. For landsretten gjorde advokaten gældende, at sælger skulle have accepteret ved underskrift på et gældsaneringsforslag, og at modregningen først fandt sted derefter. Vestre Landsret fandt ikke holdepunkter herfor og stadfæstede Advokatnævnets og byrettens afgørelse.

Og senere domme:

Østre Landsrets dom af 6. maj 2010 i sag B-1572-09 - Københavns Byret af 27. maj 2009 i sag nr. BS 17B-5194/2008 – Advokatnævnets kendelse af 14. maj 2008.

Advokat X var ved Advokatnævnets kendelse blevet pålagt en bøde på 20.000 kroner, for tilsidesættelse af god advokat skik ved at have tilbageholdt en deponeret købesum i en ejendomshandel. Nævnet udtalte, at en advokat, der repræsenterer køber af en fast ejendom, ikke uden sælgers udtrykkelige samtykke må medvirke til, at den deponerede købesum helt eller delvist

tilbageholdes, efter at betingelserne for frigivelse i handlens vilkår er opfyldt. Dette uanset at advokat X rettede for sig, efter at sælgers advokat havde protesteret mod tilbageholdelsen.

Bøden blev fastsat under hensyn til, at advokat X to gange i 2003 og tre gange i 2005 er tildelt sanktioner for tilsidesættelse af god advokatskik.

For byretten gjorde Advokat X i den forbindelse blandt andet gældende, at der oprindeligt forelå en aftale med sælger om, at Advokat X var berettiget til at tilbageholde beløbet, at der var indgået en mundtlig aftale med sælger omkring dette, at advokat X frigav en del af det deponerede beløb ved henvendelse fra sælgers advokat, at det dermed ikke er udtryk for tilsidesættelse af god advokat skik, og at han burde have fået en rimelig frist til at frigive den deponerede købesum.

Byretten stadfæstede afgørelsen i sin helhed.

Landsretten tiltrådte, at der ikke i aftalegrundlaget var holdepunkter for tilbageholdelsen. Da der var et vist holdepunkt for en mundtlig aftale efterfølgende og især under hensyntagen til, at der umiddelbart skete frigivelse, da der blev protesteret, blev sanktionen ændret til en irettesættelse.

Retten i Glostrups dom af 14. april 2011 i sag BS 10E-2992/2010 – Advokatnævnets kendelse af 8. juni 2010

I en ejendomshandel om et ny opført hus var der aftalt en specialbestemmelse om, at hvis der var mangler, skulle der indhentes en sagkyndig beslutning, der endeligt skulle fastsætte manglernes værdi. Parternes aftale indeholdt i øvrigt almindelige bestemmelser om den berigtigende advokats bemyndigelse, herunder om frigivelse af købesummen.

Køber, der var repræsenteret af Advokat R, gjorde en række mangler gældende, men sælger bestred disse. Ingen tog initiativ til gennemførelse af sagkyndig beslutning, men Advokat R tilbageholdt et større beløb

Der gik fra 2006 til klagen i 2009, men Advokatnævnet fandt, at fristen for klage ikke var overskredet, da tilbageholdelsen stadig bestod.

Da der ikke i parternes aftale, bl.a. da reglen om sagkyndig beslutning ikke var anvendt, var hjemmel til tilbageholdelse, havde Advokat R tilsidesat god advokat skik og ikendtes en bøde på 10.000 kroner. Byretten stadfæstede.

I Københavns Byrets dom af 19. juni 2012 i sag BS 37A-6724/2011 – Advokatnævnets kendelse af 17. november 2011 var der sket modregning på grund af et mangelskrav. Der var ikke hjemmel i handelsaftalen, og modregning var derfor i strid med god advokatskik. Bøden blev både af Advokatnævnet og retten fastsat til 10.000 kroner.

21.2.3 Inkassosager

På området for inkassosager er den væsentligste regel også AER 17.1, der fastslår princippet om, at en advokat ved udførelse af en sag ikke må gå videre end, hvad berettigede hensyn til varetagelse af klientens interesser tilsiger, herunder navnlig foretage unødige retsskridt eller søge sin klients interesser fremmet på utilbørlig måde.

I inkassosager er advokater, foruden at være forpligtet af Retsplejelovens krav om "god advokatskik" og de advokatetiske regler, bundet af reglerne i inkassoloven, herunder særligt generalklausulen i § 9, der foreskriver, at inkassovirksomhed skal udøves i overensstemmelse med god inkassoskik.

Der er talrige eksempler på, at overtrædelse af inkassolovens regler af Advokatnævnet tillige er blevet betragtet som værende tilsidesættelse af god advokatskik.

En samlet vejledning kan finde i **Retten i Lyngbys dom af 13.12.2013 i sag BS 153-844/2013 – Advokatnævnet kendelse af 17. april 2013**, hvor advokat H fik en bøde for ikke at have **påset**, at der var givet tre inkassovarsler, og det derfor ikke kontrolleret, at der kunne opkræves diverse omkostninger, og det var ikke **påset**, at den forhøjede rentesats, der blev opkrævet, var retmæssig ¹⁶⁹.

21.2.3.1 Fremsendelsesmåde

Det er i strid med god advokatskik at sende inkassoskrivelser til debtors arbejdsplads eller debtors arbejdsgiver, at sende inkassoskrivelser i kuverter påtrykt "Inkasso" og/eller "RKI", og at undlade at sikre sig, at inkassoskrivelser sendes til den rette person. I **Retten i Glostrups dom af 18. november 2013 sag BS 10A-317/2013 – Advokatnævnet kendelse af 20. december 2012** blev det fastslået, at der også er i strid med både god inkassoskik og god advokatskik at sende brev til debitor, hvor man gennem ruden kunne læse "Deres gæld til..."

Vedrørende fremsendelsesmåde, har det været i strid med god advokatskik at sende inkassoskrivelser som telefax, medmindre debitor selv har anvendt dette medium til fremsendelse af sin korrespondance. Retsstillingen er dog ikke helt afklaret, idet visse afgørelser lægger til grund, at det må være op til telefaxmodtageren at sikre sig mod misbrug, og mod at uberettigede får adgang til breve sendt pr. telefax. Andre afgørelser finder, at fremsendelse af inkassoskrivelser via telefax er det samme som at sende inkassoskrivelser med almindelig post til debtors arbejdsplads, hvilket *er* i strid med god advokatskik.

21.2.3.2 Betalingsfrist

På baggrund af inkassolovens regler, jf. særligt lovens § 10, er det endvidere i strid med god advokatskik at tage en fordring til inkasso, **1)** inden der er afsendt en påkravsskrivelse, **2)** uden at anføre tilstrækkelige oplysninger til, at modtageren kan identificere kravet, og **3)** anføre betalingsfrister på under 10 dage før omkostninger påløber.

Helsingør Byrets dom af 14. maj 2009 – BS-1-469/2008 – Advokatnævnets kendelse af 20. februar 2008

---

¹⁶⁹ tilsvarende **Retten i Koldings dom af 18. november 2013 i sag BS 5-145/2013** – Advokatnævnets kendelse af 18. december 2012 – hvor advokaten havde en aftale med kreditor, men reelt ikke kontrollerede noget som helst og troede på aftalen og "edb-systemets ufejlbarlighed"

Advokatnævnet og Byretten fastslog, at Advokat X havde handlet i strid med god advokatskik efter Retsplejelovens § 126, stk. 1, ved i påkravsskrivelse omfattet af inkassolovens § 10, ikke at leve op til lovens krav om tydelig angivelse af alle oplysninger, som var nødvendige for skyldners bedømmelse af fordringen, og ved at undlade at imødekomme anmodning fra skyldners advokat om disse oplysninger. Derudover havde Advokat X udtaget stævning inden 10 dagsfristens udløb.

Sanktionen blev fastsat til en bøde på 10.000 kroner, der var en tillægsbøde efter princippet i straffelovens § 89.¹⁷⁰

21.2.3.3 Inkasso af eget salær, når der behandles salærklage

Det er i strid med god advokatskik at tage eget salærkrav til inkasso, når der samtidig behandles en salærklagesag for advokatmyndighederne, jf. Retsplejelovens § 147 a og Vestre Landsrets dom af 19. december 2000:

Vestre Landsrets dom af 19. december 2000 i sag B-0237-00 - Advokatnævnets kendelse af 5. januar 2000

Advokat X blev ved Advokatnævnets kendelse den 5. januar 2000, pålagt en bøde på 2.500 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik, idet advokat X havde taget sit salærkrav til inkasso, på trods af, at klienten havde indbragt salærklage for advokatmyndighederne,

I inkassoskrivelsen var ligeledes anført, at sagen uden yderligere varsel ville blive indbragt for retten, hvis det opkrævede beløb ikke blev betalt. Advokat X var dog som følge af salærklagen udelukket fra at indbringe sagen for domstolene, jf. Retsplejelovens § 147 a, hvorfor det efter inkassolovens § 9 måtte anses for at være i strid med god inkassoskik at true med retsskridt, som på det pågældende tidspunkt ikke var aktuelt.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse. Da der på tidspunktet for landsrettens stadfæstelse hverken forelå Advokatnævns- eller retspraksis herom, blev sanktionen ændret til en advarsel.

21.2.3.4 Trussel om indberetning og indberetning til debitorregistre

Det er i strid med god advokatskik at indberette debitorer til RKI eller andre debitorregistre, når der foreligger information om, at fordringen er bestridt, herunder at undlade at gennemgå sagens bilag forinden indberetning sker, da undladelsen kan medføre uberettiget indberetning, jf. **U.2006.2746V**:

U.2006.2746V - Advokatnævnets kendelse af 21. december 2004

Sagen vedrørte en fordring, som advokat M skulle inkassere hos A ApS.

Advokat M sendte et rykkerbrev til A ApS, hvorefter D på vegne af A ApS

---

¹⁷⁰ Tilsvarende **Retten i Holbæks dom af 10. april 2014 i sag BS 3-821/2013 – Advokatnævnets kendelse af 24. juni 2013**, hvor fordringen var ejendomsskat, hvor advokatens inkasso skridt også skal følge inkassoloven.

bestred fordringen og opfordrede advokat M til at anlægge sag. Advokat M anlagde herefter sag.

Sagen blev ved en fejl ikke registreret i advokat M's system som en sag med indsigelse, og der skete derfor indberetning fra advokat M's kontor til RKI. Da advokat M blev gjort bekendt med fejlen, foranledigede han straks registreringen slettet.

A ApS klagede til Advokatnævnet, der pålagde advokat M en bøde på 5.000 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik.

Landsretten lagde til grund, at indberetningen skete ved en fejl, der bestod i, at en medarbejder i advokat M's inkassoafdeling undlod at følge den interne instruks om at påføre sagsomslaget en tydelig påtegning om, at skyldneren havde indsigelse mod kravet. Under hensyn til, at de ansatte i inkassoafdelingen var instrueret om, hvordan de skulle forholde sig, hvis skyldneren fremkom med indsigelser, udgjorde selve den manglende påtegning om indsigelsen på sagsomslaget ikke en tilsidesættelse af god advokatskik.

Landsretten fandt derimod, at det var en fejl, at stævning blev udtaget mod A ApS, uden at advokat M eller den advokatfuldmægtig, der var knyttet til inkassoafdelingen, forinden gennemgik sagens bilag, hvilket ville have afværget den fejlagtige registrering i RKI. Ved at undlade at sikre, at sagens bilag blev gennemgået forud for gennemførelsen af registreringen i RKI, havde advokat M handlet i strid med god advokatskik.

Under hensyn til karakteren af den begåede fejl tildeltes advokat M en irrettesættelse, jf. Retsplejelovens § 147 c, stk. 1.

Ovennævnte dom, **U.2006.2746V**, blev påberåbt i:

Vestre Landsrets dom af 1. september 2011 i sag V.L. B-0230-11. Retten i Horsens dom af 27. oktober 2010 i sag BS 150-979/2010 – Advokatnævnets kendelse af 11. februar 2010.

Retten stadfæstede en "normalbøde" på 10.000 kroner for anmeldelse til RKI på trods af indsigelser. Landsretten anfører, at det må lægges til grund, at der ikke inden indberetning til RKI var sket nogen gennemgang af sagen for at advokaten kunne sikre sig, at der ikke var indsigelser.

U.2012.2205V - Vestre Landsrets dom af 30. marts 2012 i sag B-0922-11 – Retten i Århus dom af 29. november 2011 - Advokatnævnets kendelse af 4. november 2009

Sagen vedrører god advokatskik i forbindelse med (volumen-) inkassosager, herunder pligten til at sikre, om en fordring er bestridt, og brugen af trusler om registrering i RKI el. lign. registre.

Advokat G bistod en fast klient, postordrevirksomheden S, med inddrivelse af krav, ved såkaldt volumeninkasso. S havde den 12. august 2008 oversendt et krav på forbrugeren B på 114,97 kroner til inddrivelse hos G.

G sendte den 15. august en inkassoskrivelse til B hvoraf fremgik, at B måtte påregne at blive indberettet til RKI og, at RKI var tilgængeligt for "*banker, kreditforeninger, offentlige myndigheder og erhvervsvirksomheder [..] og de må forvente at mange af disse i givet fald ikke længere vil betragte dem som kreditværdig.*"

B indklagede G for Advokatnævnet med påstand om, at G havde handlet i strid med god advokatskik ved a) at have taget en bestridt fordring til inkasso, og b) ved at true med indberetning til RKI.

Ad a) oplyste G, at S var en fast klient, der af S var instrueret om kun at sende ubestridte fordringer til inddrivelse hos G. G fandt det derfor ikke fornødent at foretage en nærmere undersøgelse af, om kravet var bestridt.

Advokatnævnet fandt ikke, at G herved havde handlet i strid med god advokatskik, idet det ikke efter sagens omstændigheder var fornødent at foretage en selvstændig undersøgelse af kravet berettigelse.

Ad b) udtalte Advokatnævnet, at G havde handlet i strid med god advokatskik ved at fremsende en "trussel" om at indberette B til RKI, uden at have foretaget en konkret undersøgelse af, om der var fremsat indsigelse mod fordringen.

G indbragte Advokatnævnets afgørelse for byretten med påstand om, at G ikke, i forhold til forhold b), havde haft pligt til at foretage en konkret undersøgelse af kravet berettigelse. G gjorde i den forbindelse gældende, at kriterierne for at vurdere om en fordring er bestridt må være de samme, uanset om en advokat tager en fordring til inkasso, eller om en advokat varsler indberetning til et gældsregister.

Byretten og landsretten stadfæstede Advokatnævnets afgørelse. Landsretten udtalte i den forbindelse: *"En indberetning til [RKI] kan have alvorlige følger for den indberettede. Advokat [G] anfører således selv i [inkassobrevet], at RKI's registre efter domserhvervelse er tilgængelige for bl.a. banker, kreditforeninger, offentlige myndigheder og f.eks. virksomheder, der sælger varige forbrugsgoder på afbetaling. Videre skriver [G], at [B] må forvente, at mange af disse virksomheder mv. i givet fald ikke længere vil betragte [B] som kreditværdig. Det tiltrædes derfor, at [G] har handlet i strid med god advokatskik ved [at oplyse B] om indberetning til RKI uden at have foretaget en konkret undersøgelse af, om der var fremsat indsigelse mod [fordringen]."*

Tilsvarende afgørelse er **U.2014.7Ø - Østre Landsrets dom af 12. september 2013 i sag B-579-13 – Retten i Lyngbys dom af 12. oktober 2012 – Advokatnævnets kendelse af 16. februar 2012**, hvor der vedrørende undersøgelser sker en klarificering: "Landsretten finder, at det er i strid med god advokatskik, at en advokat i et inkassobrev oplyser debitor om indberetning til RKI uden at have foretaget en konkret undersøgelse af, om debitor har fremsat indsigelser mod fordringen, fx ved henvendelse til **debitor** eller kreditor" (min fremhævelse).

Der må således foranstaltes egentlige undersøgelser, før truslen om indberetning sendes. Der skal være en høj grad af sikkerhed for, at der ikke er indsigelser.¹⁷¹

Det er endvidere i strid med god advokatskik ikke at slette debitorer fra RKI, når en fordring er ophørt.

---

¹⁷¹ Jf. yderligere Vibeke Tapgaard og Hanne Christensen; *God advokatskik i inkassosager* (Advokaten 04/2013 – side 34ff.)

21.2.3.5 Bestridte fordringer i øvrigt

Det er i strid med god advokatskik at tage bestridte fordringer til inkasso, uden at forholde sig til de rejste indsigelser, jf. Østre Landsrets dom af 31. august 2006:

Østre Landsrets dom af 31. august 2006 i sag B-400-06 - Advokatnævnets kendelse af 4. januar 2006

Advokat X havde på vegne af en klient fremsendt inkassobrev til en af klientens kunder. Kunden fremkom med en skriftlig indsigelse mod fordringen, idet kunden hævdede, at lejeaftalen var opsagt på et tidligere tidspunkt. Advokat X forholdt sig ikke selv til den rejste indsigelse men videresendte brevet til klienten, der overgav sagen til et inkassobureau. Advokat X fremsendte efterfølgende nye inkassobreve til klientens kunde, og foranledigede et besøg af en af sine medarbejdere med henblik på etablering af en betalingsordning.

Advokatnævnet fandt, at der forelå en grov tilsidesættelse af god advokatskik, da det måtte have stået klart for Advokat X, at den omhandlede fordring var bestridt. Det påhvilede herefter advokat X at sikre sig, at kravet ikke på ny blev taget til inkasso uden, at han havde forholdt sig til de rejste indsigelser og oplyst kunden om sin bedømmelse af sagen.

Under landsrettens behandling af sagen var det ubestridt, at advokat X havde tilsidesat god advokatskik. Det lagdes endvidere til grund, at der var blevet givet et fyldestgørende svar på indsigelsen mod fordringen. Under disse omstændigheder fandtes det, uanset at advokat X fortsatte inkassovirksomheden, overvejende betænkeligt at fastslå at advokat X groft havde tilsidesat god advokatskik.

Landsretten nedsatte herefter bøden fra 10.000 kroner til [dagældende "normalbøde"] 5.000 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner].

Det er derimod **ikke** er i strid med god advokatskik, at tage et bestridt krav til inkasso, hvis advokaten efter at have gennemgået sagen fastholder kravet og tilbageviser indsigelserne samtidig med, at han foretager inkassoskridt:

U.2004.99H - Advokatnævnets kendelse af 29. oktober 2001

Advokat X havde i et brev over for debitorerne D anført, at han ville tage et krav ifølge en faktura til inkasso, såfremt der ikke skete. Ved afsendelse af brevet var advokat X bekendt med, at debitorerne D bestred kravet og havde andre indsigelser, men indsigelserne var der inden taget stilling til, og dette blev omtalt i advokatens skrivelse.

D indbragte advokat X for Advokatnævnet med påstand om, at advokat X ved sin adfærd havde tilsidesat god advokatskik. Advokatnævnet fandt i overensstemmelse med den indbragte klage, at advokat X havde handlet i strid med god advokatskik ved at have taget en bestridt fordring til inkasso, idet indsigelsen ikke var åbenbart grundløs, og advokat X blev derfor pålagt en bøde på 5.000 kroner.

Advokat X indbragte sagen for Vestre Landsret, der stadfæstede Advokatnævnets afgørelse.

Højesteret *ophævede* afgørelsen, og det anføres bl.a.:

"Hverken ordlyden af eller forarbejderne til inkassoloven giver holdepunkter for at antage, at loven ikke finder anvendelse i tilfælde, hvor fordringen er bestridt af skyldneren, og hvor dennes indsigelser ikke uden videre kan afvises. Også lovens formål taler entydigt for, at den tillige finder anvendelse ved inddrivelse af sådanne fordringer. De hensyn til skyldneren, som ligger bag bl.a. § 9 om pligt til at iagttage god inkassoskik og § 10 om pligt til at afgive skriftligt påkrav, før andre foranstaltninger iværksættes, gør sig således gældende med mindst samme styrke i tilfælde, hvor fordringen er bestridt, som i tilfælde, hvor fordringen ikke er bestridt. Hvad særligt angår § 10 bemærkes, at bestemmelsen bl.a. skal sikre, at skyldneren får lejlighed til at genoverveje sin stilling i lyset af risikoen for at blive påført yderligere omkostninger i tilfælde af sagsanlæg. Det må herefter lægges til grund, at inkassoloven også finder anvendelse ved inddrivelse af bestridte fordringer. Det kan på denne baggrund ikke i sig selv anses for uberettiget, at en advokat, som af fordringshaveren er blevet anmodet om at inddrive en bestridt fordring om fornødent ved sagsanlæg, i en skrivelse til skyldneren redegør for, hvorfor dennes indsigelser ikke anerkendes af fordringshaveren, og tilkendegiver, at retssag vil blive anlagt, såfremt der ikke inden for en angiven frist på mindst 10 dage sker betaling eller indgås forlig. Den trussel eller pression, som kan siges at ligge i tilkendegivelsen om, at retssag vil blive anlagt, hvis en udenretlig løsning ikke opnås, kan ikke sidestilles med den situation, at en advokat på grundlag af en bestridt fordring indgiver konkursbegæring eller truer hermed.

I betragtning af at også inddrivelse af en bestridt fordring er omfattet af inkassoloven, kan heller ikke selve anvendelsen af udtrykket »taget til inkasso« anses for uberettiget.

Det må endvidere anses for berettiget, at advokaten i skrivelsen tager forbehold om sit inkassosalær, idet advokaten ligesom ved inddrivelse af ubestridte fordringer i almindelighed må kunne gøre krav herpå som led i en udenretlig løsning, såfremt en sådan kan opnås."

Den af advokat X udviste adfærd fandtes at være berettiget, og advokat X havde således hverken handlet i strid med god inkassoskik eller i strid med god advokatskik.

Såfremt de fremsatte indsigelser må anses for åbenbart grundløse, har advokaten ikke en pligt til at forholde sig til indsigelserne, inden der fremsendes inkassoskrivelse.

Det er imidlertid også udledes af Advokatnævnets praksis, at hvis der foreligger en generel, skriftlig og kontrolleret aftale mellem advokaten og klienten om arbejdsgangen, herunder at advokaten skal orienteres om debitorernes indsigelser, er det ud fra en samlet vurdering ikke i strid med god advokatskik at advokaten tager en fordring til inkasso, hvis en sådan orientering ved en fejl fra klienten ikke sker, og advokaten således handler uden at have viden om debtors fremsatte indsigelser over for kreditor. Der kan også være tale om mere undskyldelige fejl:

Retten i Århus dom af 14. april 2010 i sag BS 6-357/2009 – Advokatnævnets kendelse af 19. januar 2009

Advokat X havde fra en bank modtaget en pantebrevsydelse til inkasso og opsagde pantebrevet til fuld indfrielse. Det viste sig efter følgende, at banken

ikke havde fremsendt påkravsskrivelse. Det viste sig også, at debitor rent faktisk havde betalt ydelsen inden sagen blev fremsendt til advokaten. Advokatnævnet statuerede, at det var en tilsidesættelse af god advokat skik at opsiges forinden skriftligt påkrav. Retten stadfæstede dette. Advokatnævnet havde fastsat sanktionen til en "normalbøde", men retten nåede til, at der var tale om en ekspeditionsfejl og fastsatte sanktionen til en irettesættelse.

21.2.3.6 Fogedforretning, arrest o. lign.

Det er ikke i strid med god advokatskik, at gennemføre en inkassosag over for en debitor, der har underskrevet en skylderklæring, selvom erklæringen er givet som led i forligsforhandlinger, når der ikke er grundlag for at tro, at debitor faktisk bestrider fordringen, jf. Vestre Landsrets dom af 30. marts 2005:

Vestre Landsrets dom af 30. marts 2005 i sag B-1272-04 - Advokatnævnets kendelse af 6. maj 2004.

Advokat A havde på vegne af sin klient sendt inkassoskrivelse til klageren indeholdende et udkast til frivilligt forlig. Klageren returnerede det frivillige forlig i underskrevet stand og fremsatte samtidig to forslag til afvikling af gælden. Advokatens klient afslog de fremsatte forslag til afvikling, hvilket imidlertid ikke blev meddelt klageren. Klageren blev efterfølgende sendt til registrering i RKI samt indkaldt til fogedretten.

Advokatnævnet fandt ved sin kendelse, at A havde tilsidesat god advokatskik ved under de nævnte omstændigheder at have sendt det frivillige forlig til fogedretten, og tildelte advokaten en irettesættelse.

Landsretten *ophævede* Advokatnævnets afgørelse med begrundelsen, at klageren havde erkendt at skyldte beløbet samt, at det ikke i klagerens brev til A kunne indfortolkes, at det frivillige forlig var betinget af, at et af afviklingsforslagene blev accepteret af kreditor.

21.2.3.7 Inkasso i øvrigt

Endelig er det i strid med god advokatskik i en inkassoskrivelse 1) at kræve forrentning i strid med renteloven, hvis anden rentesats ikke er gældende¹⁷², 2) at true debitor med at underrette dagspressen og/eller debtors kundekreds om udeståendet, 3) at true med at ville sælge fordringen til privat inkassator/notoriske voldsmænd eller lignende. Det følgende er eksempler herpå:

Det er ikke overraskende også i strid med god advokatskik at forfølge et krav, der er betalt, jf. **Retten i Helsingørs dom af 22. maj 2013 i sag BS 18-30/2013 – Advokatnævnets kendelse af 13. december 2012**, hvor der skete stadfæstelse (afgørelsen indeholder andre inkassofejl), og hvor den påståede debitor er frifundet.

---

¹⁷² Jf. ovennævnte **Retten i Lyngbys dom af 13.12.2013 i sag BS 153-844/2013 – Advokatnævnets kendelse af 17. april 2013**, hvor rentekravet ikke var undersøgt.

Københavns Byrets dom af 20. juni 2008 i sag BS 45C-2565/2007 - Advokatnævnets kendelse af 20. marts 2007

Advokatnævnet fandt, at advokat X var ansvarlig for at rykke en person, der var frifundet, med oplysning om, at sagen fortsatte ved et inkassobureau, og betaling skulle ske hertil. Advokat X blev pålagt en bøde på 10.000 kroner. For retten blev det imidlertid oplyst, at advokat X havde afregnet sagen efter afgørelsen i retten, og at de fejlagtige breve ikke var sendt af advokaten, men sendt af et inkassobureau.

Advokatnævnets kendelse blev på dette grundlag *ophævet*.

Det er også en tilsidesættelse, hvis der uretmæssigt opkræves gebyrer:

Østre Landsrets dom af 29. september 2009 i sag 3. afd. B-791-09, Retten i Lyngbys dom af 11. marts 2009 i sag BS 150-999/2008. Advokatnævnets kendelse af 31. marts 2008.

Advokat A havde indbragt Advokatnævnets kendelse, ved hvilken han var blevet idømt en irettesættelse og pålagt at tilbagebetale 250 kroner til F. Advokat A tog den 2. februar 2007 en klients (K) tilgodehavende hos firmaet (F) til inkasso. Den 15. februar 2007 rykkede Advokat A for det skyldige beløb. Den 22. februar 2007 rettede F henvendelse til advokat A for at få restgælden oplyst. Herefter indbetalte F restgælden direkte til K den 23. februar 2007. K orienterede Advokat A herom og Advokat A arkiverede herefter sagen. Imidlertid indbetalte F på ny et beløb svarende til restgælden, således som denne var blevet oplyst den 15. februar 2007, til Advokat A, den 27. marts 2007. Advokat A returnerede dagen efter pr. check det indbetalte beløb dog med fradrag af 250 kroner, som udgjorde et "ekspeditionsgebyr". Advokatnævnet fandt, at Advokat A ikke havde "*... godtgjort at have haft nødvendige udgifter i forbindelse med returnering, der svarer til det opkrævede ekspeditionsgebyr*".

Advokatnævnet tildelte som følge heraf Advokat A en irettesættelse og pålagde denne at tilbagebetale 250 kroner til F med tillæg af procesrente fra tilbageholdelsen.

Under sagen for Retten i Lyngby gjorde Advokat A bl.a. gældende, at Advokat A havde afholdt udgifter i forbindelse med tilbagebetalingen, at Advokat A manuelt måtte skrive en check i forbindelse med tilbagebetalingen samt, at fradraget ikke var sket i relation til sagsøgerens klient, men i relation til debitor. Endelig gjorde Advokat A gældende, at Advokatnævnets sanktion var disproportional.

Retten bemærkede indledningsvist, at opkrævning af gebyr eller lignende kræver hjemmel. Retten fandt, at der ikke forelå hjemmel til, at man kan kræve sig tillagt 250 kroner, når man skal tilbagebetale et beløb, som fejlagtigt er blevet betalt. Herefter udtalte retten: "*Når sagsøgeren som advokat således fratrag et gebyr, udviste han en adfærd, der ikke stemte med god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126.*"

Retten stadfæstede herefter Advokatnævnets afgørelse.

Herefter blev sagen anket til landsretten, der ligeledes stadfæstede på grundlag af, at: "*Opkrævningen er derfor med rette fundet i strid med god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126*".

Det er derimod ikke i strid med god advokat skik med lempe at undersøge sagen. Den følgende dom er et glimrende eksempel på overvejelserne, der må gøres.

Kolding rets dom af 29. september 2010 i sag BS 1-311/2010 – Advokatnævnets kendelse af 8. januar 2010.

Advokatnævnet fandt, at en telefonisk henvendelse til en debtors nabo for at få et telefonnummer, var at gå videre end hensynet til klienten tilsagde, og fastsatte en "normalbøde" på 10.000.

For retten blev det klarlagt, at debitor havde meddelt at lukke sin virksomhed pga. sygdom, at debitor ikke svarede på henvendelser, og at advokatens henvendelse alene var sket for at få oplyst kontaktoplysninger – da debitor var syg – og uden oplysning om titel, kun navn på advokaten. Retten ophævede Nævnets afgørelse ud fra de konkrete omstændigheder.

Det er selvfølgelig en balancegang. Retten anfører: "**Advokater, der driver inkassovirksomhed, skal handle i overensstemmelse med god inkassoskik, hvilket blandt andet indebærer, at der ikke anvendes metoder, der udsætter skyldner for urimelig pression, skade eller ulempe.**", og det er jo kernen.

Hvis advokaten udøver urimelig pression, skader eller er til ulempe – så er det ikke acceptabelt.

Når advokaten søger at løse sagen og konflikten under hensyntagen til begge parter, så er det som udgangspunkt i orden. Vi skal heller ikke gå i for små sko.

21.2.4 Konkurs som inkassomiddel

Udgangspunktet er, at advokaten har samme frihed til at true modparten med konkursbegæring, som han har til at rejse andre typer af krav mod modparten. Dog må dette retlige instrument ikke misbruges.

Da der er regler for, hvornår en konkursbegæring kan imødekommes af skifteretten, må advokaten før en evt. trussel undersøge, om der er retligt grundlag for at konkursbegæringen vil blive taget til følge. Er der ikke dette retlige grundlag, må trussel herom betragtes som at være misbrug af konkursinstituttet og i strid med god advokatskik.

Det må være en relativt klar fordring. Såfremt kravet ikke bestrides af skyldneren, må advokaten kunne tage det til udtryk for, at kravet eksisterer. Dette gælder også, hvis skyldneren f.eks. ikke har reageret på en henvendelse, men advokaten må i alle tilfælde vurdere kravet og dets klarhed og berettigelse.

Før en evt. trussel om og/eller indgivelse af konkursbegæring, må advokaten sandsynliggøre, at kreditor (klienten) har en retlig interesse i konkursproceduren. Der må kunne angives en rimelig baggrund for, at netop konkurs er det rette retsmiddel.

Advokaten må for at overholde god advokatskik undersøge skyldnerens økonomi og have klare holdepunkter for skyldners manglende betalingsevne. I tilfælde af tvivl må advokaten gøre en aktiv indsats for at rydde denne af vejen, jf. f.eks. **Østre Landsrets dom af 8. februar 2001**, hvor en advokat pålagdes bøde for at have truet med indgivelse af

konkursbegæring, og modsat **U.2000.1320H**, hvor en advokat fandtes at have ydet en aktiv indsats, jf. om begge nedenfor

Debitors insolvens er selvsagt omdrejningspunkt for konkursinstituttet. Medmindre kreditor, har påvist økonomiske uregelmæssigheder hos skyldneren, påhviler bevisbyrden for skyldnerens insolvens fordringshaveren. Det vil således være i strid med god advokatskik, at advokaten truer med konkurs på et tidspunkt, hvor det ikke er afklaret, om der kan opnås betaling gennem individuel forfølgning. Her kan det være et moment, at skyldner nægter at give oplysninger om sin betalingsevne, hvis der er berettiget tvivl herom.

Der kan bl.a. henvises til fremstillingen af Lars Økjær Jørgensen, der skriver om "Konkursbegæring og god advokatskik", hvor hele problemstillingen og praksis op til 1999 bliver gennemgået.¹⁷³

21.2.4.1 Trusler om konkurs

Hvis kravet bestrides af skyldneren, må advokaten sikre sig, at kravet har den fornødne klarhed, og at der ikke er rimelig tvivl om kravets eksistens, jf. U.2001.1246 H. Det gælder både ved trusler om konkurs og indgivelse af konkursbegæring.

Østre Landsrets dom af 8. februar 2001 i sag B-1731-00 - Advokatnævnets kendelse af 31. januar 2000

Advokat A havde - efter at have indledt inkassation af en påstået fordring - meddelt debitor D, at der ville blive indgivet konkursbegæring, såfremt advokat A ikke havde modtaget betaling inden 7 dage. Dagen efter dette brevs afsendelse anmodede debtors advokat B om at få oplyst, hvem hans klient havde kontraheret med, samt hvad der var passeret med et kreditorselskab, der i forbindelse med en betalingsstandsning var blevet rekonstrueret. Det blev endvidere anført, at der var mangler ved det udførte arbejde, hvilket også var konstateret ved afleveringsforretning. Senere anmodede B om oplysninger om, hvorvidt aftalen var overdraget til det selskab, der havde afsendt fakturaen, og Advokat B oplyste samtidig, at der ikke ville blive betalt, førend det var bekræftet af kurator i konkursboet efter den oprindelige kreditor, at kravet var overdraget, og at der ikke ville komme yderligere krav fra konkursboet.

Advokat A meddelte herefter, at der ville blive begæret arrestforretning uden yderligere varsel, hvis ikke D havde deponeret det skyldige beløb fratrukket værdien af de påståede mangler, eller havde stillet bankgaranti inden 8 dage. Advokatnævnet fandt, at advokat A havde handlet i strid med god advokatskik ved at have truet med at indgive konkursbegæring uden at have undersøgt, om betingelserne var opfyldt.

For landsretten blev det forklaret, at der tidligere havde været betalingsproblemer med D.

---

¹⁷³ Lars Økjær Jørgensen: Advokatbladet 3/1999.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse. Advokat A blev ikendt en "normalbøde" på 2.500 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner], idet det blev lagt til grund, at der ikke havde foreligget klare holdepunkter for D's manglende betalingsevne, og at advokat A ikke havde gjort en aktiv indsats for at fjerne en eventuel tvivl.

U.2001.1246H - Advokatnævnets kendelse af 29. oktober 1998

Som advokat for et rådgivende ingeniørfirma anførte Advokat A i en inkassoskrivelse til byggeselskabet B: *"Såfremt beløbet ikke er indbetalt til mit kontor inden 5 dage fra dato, må De påregne, at min klient formentlig vil forlange indgivet en konkursbegæring imod Dem."*

Denne udtalelse måtte opfattes som en trussel om at indgive konkursbegæring. B havde bestridt kravet, og det måtte for Advokat A være tvivlsomt, om og i givet fald i hvilket omfang det bestod. Advokat A havde endvidere ikke foretaget undersøgelser af B's betalingsevne. Højesteret tiltrådte Advokatnævnets og landsrettens afgørelser om, at advokat A ved truslen om at indgive konkursbegæring havde handlet i strid med god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126, stk. 1.

Højesteret stadfæstede bøden med bemærkning om, at en tilsidesættelse af god advokatskik ved uberettiget trussel om at indgive konkursbegæring bør medføre bøde, medmindre der foreligger formildende omstændigheder.

Københavns Byrets dom af 18. september 2009 i sag BS 38A-6584/2008 – Advokatnævnets kendelse af 24. oktober 2008.

I forbindelse med inddrivelse af krav på betaling af købesum vedrørende en ejendomshandel sendte Advokat A på vegne af sin klient B et inkassobrev til C. I inkassobrevet anførte advokat A, at han var instrueret om at indgive konkursbegæring mod C, såfremt beløbet ikke blev betalt inden 10 dage. Advokatnævnet fandt, at Advokat A havde tilsidesat god advokatskik, idet Advokat A ikke på tidspunktet for trussel om konkursbegæring havde foretaget de fornødne undersøgelser af eller modtaget sådanne oplysninger om C's forhold, at han med rette kunne true med at indgive konkursbegæring. Nævnet pålagde under henvisning hertil advokat A en bøde på 20.000 kroner på grund af tidligere afgørelser.

Københavns Byret ændrede afgørelsen – på trods af, at advokaten oplyste, at han ikke havde foretaget egne undersøgelser.

Byretten lagde vægt på, at C trods flere rykkerskrivelser og påkravsskrivelser ikke havde gjort indsigelser mod kravet eller i øvrigt reageret. Dommeren lagde tillige vægt på, at en medarbejder hos C havde oplyst til Advokat A, at fordringen ikke kunne betales på nuværende tidspunkt, ligesom pågældende medarbejder i anden sammenhæng havde forklaret, at der forventedes en afklaring inden for de næste 2-3 uger, alternativt ville der blive etableret en varig finansieringsløsning. Endelig lagde dommeren vægt på, at købesummen havde en betydelig størrelse, samt at markedet for omsætning af fast ejendom var begyndt at udvikle sig i en følsom retning. Advokatnævnets afgørelse blev derfor ophævet.

Retten i Hernings dom af 2. juli 2010 i sag BS-6-1472/2009 – Advokatnævnets kendelse af 21. september 2009.

For en leverandør rettede Advokat P henvendelse til køberen af nogle maskiner, der skyldte penge for en leverance. Klinten oplyste, at der var mindre indsigelser, men Advokat P foretog ikke særlige undersøgelser heraf. Advokat P skrev til debtors advokat, at med mindre der blev betalt á conto 1 million kroner, ville der blive indgivet konkursbegæring mod debtorselskabet. Modparten svarede, at han gik ud fra, at Advokat P havde undersøgt, om konkursbetingelserne var opfyldt og oplyste i øvrigt, at debtorselskabet hverken var illikvidt eller insolvent i traditionel forstand, og han bad Advokat P stoppe konkurstruslerne. I det følgende gentog Advokat P dog konkurstruslerne indtil flere gange. Det endte dog med en stævning. Derefter gik debtorselskabet konkurs efter egen begæring, og under retssagen fremkom yderligere oplysninger om den økonomiske situation under forløbet, jf. rettens afgørelse nedenfor.

Advokat P oplyste, at der ikke var fundet økonomiske oplysninger om debtorselskabet i E&S og RKI, da det var nystartet. Når han ikke begyndte med inkasso, "*skyldtes det, at han ikke mener, at det ville have givet samme pres på modparten*".

Advokatnævnet anså Advokat P's handlemåde for stridende mod god advokatskik, hvilket blev stadfæstet af retten, men hvor Advokatnævnet havde fastsat sanktionen til bøde på 10.000 kroner, ændrede retten sanktionen til en irettesættelse, bl.a. med følgende begrundelse: "*Sanktionen for uberettigede trusler om konkursbegæring er som udgangspunkt bøde. Retten finder dog, at det forhold, at debitor kort efter gik konkurs efter egen begæring, at flere af konkurstruslerne fremkom efter modpartens advokat havde afvist insolvens og illikviditet, at det af udskriften af debtors kassekredit ses, at denne på tidspunkt for den første konkurstrussel var væsentlig overtrukket, og at den delvise betaling først fandt sted efter et bevilget overtræk af samme størrelse, at der foreligger formildende omstændigheder....*".

Det i afgørelsen fremhævede, "*at flere af konkurstruslerne fremkom efter modpartens advokat havde afvist insolvens og illikviditet*", er for mig svært at indplacere som en formildende omstændighed, og det er i øvrigt værd at notere, at ingen af de øvrige formildende omstændigheder var kendt af Advokat P.

I **Lyngby rets dom af 3. juni 2011 i sag BS 150-2593/2009 – Advokatnævnets kendelse af 25. august 2009** var indgivelse af konkursbegæring krydret med andre momenter, men grundlæggende var den overtrædelse, som Advokatnævnet fandt, og som retten stadfæstede, at der ikke var foretaget nogen undersøgelser før konkurstruslen blev afgivet.

22.2.4.2 Indgivelse af konkursbegæring

Til forskel fra de blotte trusler er selve indgivelsen af konkursbegæring mere regelret, idet der herved kommer en retlig bedømmelse af kravet og konkursbetingelserne.

Konkursinstituttet i sig selv må dog heller ikke misbruges til pression eller chikane. Der må også her stilles krav om de fornødne undersøgelser, inden debitor udsættes for at skulle møde til behandling af en konkursbegæring.

Området er vanskeligt. Der er en stor spredning i afgørelserne. De frifindende er angivet sidst.

Det er som udgangspunkt i strid med god advokatskik at begære en modpart konkurs på grundlag af et omtvistet krav, hvis indsigelserne ikke undersøges nærmere, jf.

U.2002.2640H, hvor en advokat ikke havde foretaget sådanne undersøgelser af skyldners indsigelse.

U.2002.2640H - Advokatnævnets kendelse af 28. november 1995

Advokat A indgav for en klient, der var revisor, konkursbegæring mod D på trods af, at Advokat A var bekendt med, at såvel D som dennes Advokat B havde fremsat indsigelser mod revisorens krav, samt at Advokat B over for Advokat A havde oplyst, at D ikke var insolvent.

Indsigelserne var af en sådan karakter, at de burde have foranlediget Advokat A til at foretage en nærmere undersøgelse af, om der var grundlag for at indgive konkursbegæring. Ved at have undladt dette og ved at have indgivet konkursbegæring uden forinden at have afsendt en påkravsskrivelse i overensstemmelse med inkassolovens § 10, havde Advokat A tilsidesat god advokatskik.

Advokatnævnets afgørelse, ved hvilken Advokat A var blevet pålagt en bøde svarende til den dagældende "normalbøde" 2.500 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner], blev stadfæstet af Højesteret.

Den følgende sag får lidt ekstra omtale, da den anskueliggør dels de undersøgelser/begrundelser, der skal til, for at en konkursbegæring ikke går videre end hensynet til klients interesser tilsiger, dels hvad debtors advokat kan og bør gøre, og endelig konsekvenserne både advokatetisk og erstatningsretligt.

Sø- og Handelsrettens dom af 4. juli 2008 – Advokatnævnets kendelse af 14. december 2006 (gengivet i UfR elektronisk som SH2008.P-0024-05).

Det fremgår af Advokatnævnets kendelse: "... Som advokat for L, England, rettede advokat JR den 11. marts 2005 henvendelse til JBJ. Baggrunden for henvendelsen var manglende betaling af "Cost Order" afsagt den 21. januar 2005 af High Courts of Justice i London, hvor JBJ Invest A/S blev dømt til at betale foreløbige sagsomkostninger med GBP 33.000 ... til CKM. På retsmødet blev det dokumenteret og denuntieret over for JBJ, at kravet var transporteret. Da fristen for betaling udløb den 4. februar 2005, anmodede advokat JR JBJ om indbetaling af beløbet inden 3 dage, idet retslige skridt herefter ville blive iværksat mod JB.

Advokat DL, som repræsenterede JBJ, rettede den 15. marts 2005 henvendelse til advokat JR, idet han anførte, at hans klient havde et retskraftigt modkrav, hvorom der bl.a. verserede en retssag ved Retten i Hillerød, og at der var indsigelser mod hovedkravet, hvorfor det anførte beløb ikke ville blive indbetalt til advokat JR. Brevet blev sendt med fax, den 15. marts 2005 kl. 18.48, til advokat JR.

Den 16. marts 2005 sendte advokat JR en telefax til advokat DL. Han oplyste bl.a., at omkostningsafgørelsen fra High Courts of Justice var eksigibel i Danmark uden forudgående domserhvervelse, og at hvis hans klient havde været uenig i omkostningsafgørelsen, ville appel i England af afgørelsen derfor være det eneste mulige retsskridt. Han anmodede i den forbindelse om dokumentation for, at afgørelsen var appelleret, og at appellen var accepteret. Han anførte endvidere, at ham bekendt havde advokat DL's klient ikke noget modkrav mod L, men at han var informeret om eksistensen af en sag, hvor modkravet blev bestridt.

Slutteligt anførte advokat JR: "Jeg beder Dem om at vende tilbage inden udgangen af i morgen, torsdag den 17. marts 2005 kl. 16.00, idet de varslede retsskridt ellers vil blive foretaget uden varsel." Der blev ikke svaret.

Det fremgår af dommen: "*Den 29. marts 2005 indgav advokat JR på vegne L konkursbegæring mod JBJ til Sø- og Handelsretten.*

Han oplyste, at kravet var overdraget til L som følge af, at L bistod advokat CKN med oversættelsesarbejde i en konkurssag. Han oplyste endvidere, at JBJ havde afvist at betale kravet, dels på grund af modregning med advokat CKM, dels på grund af indsigelser mod L's arbejde.

Vedrørende JBJ's økonomiske forhold oplyste advokat JR, at L havde oplyst, at et søsterselskab til JBJ var taget under konkursbehandling ved Sø- og Handelsretten i 2005, og at der, efter det for ham oplyste, havde været krydshæftelser for gæld mellem disse selskaber. Endvidere gjorde han opmærksom på, at der ved Gentofte Fogedret i foråret 2005 var foretaget fogedforretning for et mindre beløb på 27.500 kr.

Til støtte for advokat DL's begæring om afvisning af konkursbegæringen anførte han bl.a., at betingelserne for insolvens i konkurslovens § 17 ikke var opfyldt, ligesom der ikke forelå forhold anført i konkurslovens § 18 til støtte for sådan insolvens. Han anførte endvidere, at advokat JR intet havde foretaget sig med henblik på at undersøge spørgsmålet om insolvens nærmere. Advokat DL meddelte endvidere, at det ikke var korrekt, at der skulle være krydshæftelser mellem et konkursramt selskab og JBJ, og at advokat JR i øvrigt ikke havde søgt at skaffe dokumentation for denne oplysning.

For så vidt angik påstanden om fogedforretning oplyste advokat DL, at det fulde beløb var blevet indbetalt på en særskilt klientkonto hos ham.

Den 4. juli 2005 meddelte advokat JR Sø- og Handelsretten, at JBJ havde stillet sikkerhed over for L, og at L på den baggrund tilbagekaldte sin anmodning om afsigelse af konkursdekret.

Den 15. juli 2005 bestemte skifteretten, at L betalte sagens omkostninger med 6.000 kr. ..."

Det hedder videre i Advokatnævntes afgørelse, der citeres i dommen bl.a.:

"... Under den foreliggende sags konkrete omstændigheder, herunder at advokat JR ikke fik noget svar på sit brev af 16. marts 2005, finder Advokatnævnet, at advokat JR i relevant omfang havde undersøgt, om konkursbetingelserne var opfyldt, inden han indgav konkursbegæringen.

Advokat JR har derfor ikke tilsidesat god advokatskik i den forbindelse.

Derimod har advokat JR tilsidesat god advokatskik ved ikke at have sendt en kopi af konkursbegæringen til advokat DL samtidig med, at han indgav den til retten. ..."

Det var så den del, hvor Advokatnævnet var inddraget – men Advokaten for JBJ indgav stævning mod L med krav om erstatning.

Der fremkom naturligt flere oplysninger under sagen, men det afgørende er vel forløbet og viden inden indgivelse af konkursbegæringen, og de er gengivet ovenfor.

Retten præmisser i erstatningssagen er:

"Indledningsvis bemærkes, at skifteretten ikke finder det godtgjort, at sagsøgeren i forbindelse med indgivelsen af konkursbegæringen den 29. marts 2005 eller i tiden frem til den 4. juli 2005, hvor sagsøgte tilbagekaldte konkursbegæring, var insolvent.

Dernæst bemærkes, at der ved vurderingen af sagsøgtes ansvar skal ske identifikation af sagsøgte og dennes juridiske rådgivere.

Skifteretten lægger herefter til grund, at sagsøgte havde fået transport i et klart og utvetydigt krav fastslået ved en eksigibel afgørelse i England, og at sagsøgeren trods gentagne opfordringer undlod at betale fordringen.

Skifteretten lægger endvidere til grund, at sagsøgte først den 29. marts 2005, og efter at sagsøgeren havde undladt at besvare henvendelsen fra den 16. marts 2005, indgav en konkursbegæring og navnlig støttede denne på forlydender omkring krydshæftelser med et konkursramt selskab og oplysninger omkring en verserende fogedsag mod sagsøgeren.

Skifteretten finder heller ikke tilstrækkelig grundlag for at forkaste forklaringerne om, at sagsøgtes rådgivere på dette tidspunkt havde kendskab til sagsøgerens årsrapport for 2003.

*Uanset at sagsøgte ikke havde tilvejebragt sikkerhed for, at sagsøgeren var insolvent, finder skifteretten, at sagsøgte på tidspunktet for konkursbegæringens indgivelse havde tilvejebragt sådanne oplysninger, der - navnlig ved sagsøgerens passive adfærd i forhold til et notorisk krav - skabte en begrundet mistanke om økonomiske problemer, hvorfor indgivelse af en konkursbegæring **på dette tidspunkt** [min markering] ikke kan anses for ansvarspådragende.*

*Da sagsøgeren dernæst blot bestred rigtigheden af sagsøgtes oplysninger og undlod at fremlægge nærmere dokumentation i form af regnskabsudkast for 2004, budgetter eller andre relevante oplysninger før i juni 2005 og således undlod i tilstrækkelig omfang at afkræfte sagsøgtes mistanke om økonomiske problemer, og da sagsøgeren på et møde i skifteretten den 8. juni 2005 blot fremsatte tilbud om at undersøge mulighederne for at tilvejebringe en sikkerhedsstilling for herigennem at forlige sagen, hvilket først fandt sted den 29. juni 2005, finder skifteretten, at sagsøgte heller ikke **efterfølgende** [min markering] har handlet ansvarspådragende ved at opretholde konkursbegæringen frem til den 4. juli 2005. Sagsøgte vil derfor være at frifinde."*

Københavns Byrets dom af 13. februar 2009 i sag BS 38A-4505/2007 - Advokatnævnets kendelse af 20. juni 2007.

Advokat A var ved Advokatnævnets kendelse af 20. juni 2007 blevet pålagt en bøde på 10.000 kroner for at have tilsidesat god advokatskik ved at indgive konkursbegæring mod sin tidligere samlever (K) på ufuldstændigt grundlag, samt rette henvendelser direkte til sin tidligere samlever, K, uanset, at dennes

advokat B udtrykkeligt havde anmodet om, at Advokat A undlod at fremsende korrespondance til K.

Efter ophør af deres samliv forhandlede advokat A og K om advokat A's overtagelse af K's ideelle andel af deres fælles ejendom. Fra tidspunktet for samlivsophævelsen og frem til og med juni termin 2005 betalte parterne halvdelen af terminsydelserne hver.

Advokat B, som repræsenterede K, meddelte i september 2005 til kreditforeningen, at K ikke så sig i stand til at betale terminsydelser på ejendommen. Kopi heraf tilgik advokat A. Ved e-mail af 3. oktober 2005 afsendt fra Advokat A's arbejds e-mail tilkendegav advokat A, at han anså K's manglende betaling af terminsydelserne for misligholdelse, og at han imødeså betaling inden 10 dage, idet han i modsat fald ville indgive konkursbegæring. På baggrund heraf deponerede K terminsydelserne, hvilket Advokat B orienterede Advokat A om.

Efter yderligere korrespondance, herunder e-mail af 14. oktober 2005 fra advokat B til advokat A med henstilling om, at al korrespondance skete til advokat B og ikke K, indgav advokat A konkursbegæring. Begæringen var ikke udfærdiget på sædvanligt advokatbrevpapir, men var underskrevet af advokat A og vedlagt en check udstedt af det advokatfirma, hvor advokat A arbejdede. Advokat A trak konkursbegæringen tilbage, da han havde fået en redegørelse for K's økonomi. Han havde altså ikke konkret sat sig ind i økonomien hos den tidligere samlever, herunder oplysningen om at hun havde pengene til terminen. Advokat A fortsatte henvendelserne til K.

Advokatnævnet henførte klagen under Retsplejelovens § 126, stk. 1. Advokatnævnet lagde herved vægt på, at konkursbegæringen indeholdt reference til et sagsnummer og en sekretær, at den vedlagte check var udstedt af advokatfirmaet med henvisning til det sagsnummer, som fremgik af begæringen, og at advokat A ved konkursbegæringens tilbagekaldelse underskrev sig som advokat.

Henvendelserne til K blev også anset for en tilsidesættelse af god advokatskik. Vedrørende fastsættelsen af bøden bemærkede Advokatnævnet at advokat A ved 2 tidligere kendelser var blevet tildelt bøder på henholdsvis 5.000 kroner og 10.000 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik. Da forholdet i denne sag var begået forud for disse tidligere kendelser, blev sanktionen fastsat i overensstemmelse med princippet i straffelovens § 89.

Advokat A gjorde med henvisning sit tidligere samliv med K og deres jævnlige møder i forbindelse med deres fælles børn bl.a. gældende, at *"det er en illusion at opretholde advokatetiske regler i den forbindelse – da vi jævnligt talte om sagen når vi alligevel var sammen..."*

Byretten tiltrådte af de grunde, som var anført af Advokatnævnet, at sagen var omfattet af Retsplejeloven § 126, stk. 1, at konkursbegæringen var indgivet uden fornøden undersøgelse og stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Retten i Holbæks dom af 9. oktober 2009 i sag nr. BS 6-1913/2008 - Advokatnævnets kendelse af 6. november 2008.

Advokat A blev i 2006 antaget til at hjælpe B med at oprette selskabet C til brug for opkøb og byggemodning af diverse grunde med henblik på udstykning og salg. Som følge af spørgsmål om ugyldighed af en lokalplan

rejste advokat A på vegne af C erstatningskrav mod kommunen og rådede C til at afvente afklaringen af dette spørgsmål, inden han gik videre med sit projekt. B oplyste pr. e-mail i april 2008 advokat A om, at økonomien var stram, og at C derfor havde svært ved at betale advokat A's fakturaer. Dette blev løst ved udstedelse af en af advokat A udarbejdet skylderklæring samt en transport i det rejste erstatningskrav mod kommunen.

I juni 2008 udtrådte advokat A af sagen som følge af, at der umiddelbart inden dennes transport i erstatningskravet, var sket transport heri til fordel for C's bank. Advokat A anmodede ligeledes om betaling af sit tilgodehavende inden 14 dage alternativt behørig sikkerhedsstillelse, ligesom advokat A udbad sig dokumentation for, at gælden kunne betales i nærmeste fremtid.

I juli indgav Advokat A konkursbegæring mod C med den begrundelse, at C ikke efter påkrav havde betalt hans faktura eller dokumenteret sin solvens. Skifteretten afviste i september 2008 konkursbegæringen, idet Skifteretten fandt at C havde stillet behørig sikkerhed for advokat A's tilgodehavende, hvorfor konkurslovens §§ 17 og 18 ikke var opfyldt. Skifterettens afgørelse blev ligeledes stadfæstet af Østre Landsret.

Advokatnævnet idømte advokat A en bøde på 20.000 kroner, idet Advokatnævnet fandt, at advokat A ikke havde foretaget tilstrækkelige undersøgelser af klagers økonomi inden indgivelse af konkursbegæring, og derved havde tilsidesat god advokatskik. Bødens blev fastsat under hensyn til at advokat A i 2007 var tildelt en sanktion for tilsidesættelse af god advokatskik.

Retten i Holbæk stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Retten i Århus' dom af 14. november 2011 i sagen BS 12-2967/2010 – Advokatnævnets kendelse af 11. oktober 2012.

Advokatnævnet havde pålagt Advokat A en bøde på 5.000 kroner for at have tilsidesat god advokatskik i forbindelse med indgivelse af en konkursbegæring. Advokat A havde på vegne af sin klient (K) indgivet konkursbegæring mod modparten (M), repræsenteret ved Advokat B, på baggrund af en række ubetalte fakturaer. Advokat B havde ved brev af 14. juli 2009 orienteret Advokat A om, at der var tale om et bestridt krav og at M's betalingsevne var tilstrækkelig. Advokat A indgav alligevel konkursbegæringen den 19. juli 2009. Advokat A havde ikke inden konkursbegæringen taget kontakt til Advokat B og besvarede først henvendelsen 22. juli 2009.

Ved Skifteretten blev konkursbegæringen nægtet fremmet, idet Skifteretten fandt at en nærmere bevisførelse af tvistepunkterne rakte ud over, hvad der bør tilstedes ved behandling af en konkursbegæring, samt at der ikke forelå tilstrækkelig klarhed i sagen, og det ikke var sandsynliggjort, at selskabet var insolvent. Skifterettens kendelse blev stadfæstet ved Landsretten.

K og M havde til sikkerhed for arbejdets udførelse aftalt transport i indestående på en deponeringskonto. Der forelå ikke noget på skrift om deponeringsaftalen. Tvisten mellem parterne omhandlede i øvrigt, om de ubetalte fakturaer var udstedt for allerede udført arbejde eller angik forudbetaling for ikke udført arbejde.

Retten i Århus stadfæstede Advokatnævnets kendelse, da Advokat B havde gjort indsigelser mod Advokat A's klients krav ved skrivelse af 14. juli 2009, og denne indsigelse var tilstrækkelig. Retten tillagde det endvidere vægt, at

Advokat A ikke havde besvaret Advokat B's henvendelse før indgivelse af konkursbegæringen, og ikke i anledning af henvendelsen havde foretaget egentlige yderligere undersøgelser af, om konkursbetingelser var opfyldt.

Følgende to domme, der i en vis udstrækning udsprang af samme retsforhold, og blev behandlet samlet, er illustrative for grænsen mellem den "acceptable" og "uacceptable" konkursbegæring i relation til de oplysninger, som advokaten er i besiddelse af.

Østre Landsrets dom af 12. marts 2012 i sagen B-2872-11 og B-3103-11 - Advokatnævnets kendelser af 17. marts 2010 (sag 1) og 25. august 2009 (sag 2).

Advokatnævnet havde ved to kendelser pålagt Advokat A to bøder på hver 10.000 kroner for at have tilsidesat god advokatskik i forbindelse med indgivelse af konkursbegæring.

Advokat A havde på vegne af sin klient (K) indgivet konkursbegæring mod en skyldner personligt (S) (sag 1) og mod S' selskab DMS A/S (sag 2). I hver af sagerne omhandlede det skyldige krav udestående fakturaer for tidligere udført revisionsarbejde.

Advokat A fik efter udsættelser, manglende fremmøde mv. dom over S og derefter selskabet DMS A/S. Debitorerne betalte fortsat ikke de skyldige krav. Der blev indgivet fagedrekvisition, men på grund af berammelsestiden for udlægsbegæring ved fagedretten i Glostrup, blev konkursbegæring overvejet. Advokat A foretog undersøgelser af S' værdier og konstaterede at han havde to ejendomme. S og dennes advokat reagerede ikke på rykkere, og ville ikke give oplysning om økonomi efter anmodning.

Advokat A var af K oplyst om, at S ved et møde den 20. februar 2009 havde udtalt, at S ville tømme selskaberne, og at K ikke skulle "regne med at få noget". Advokat A blev opmærksom på, at S den 23. februar 2009 havde anmeldt til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, at S og to andre bestyrelsesmedlemmer var fratrukket bestyrelsen for DMS A/S, hvorfor selskabet var uden ledelse.

Det var på baggrund af disse omstændigheder, at Advokat A indgav konkursbegæring mod S personligt den 23. marts 2009 og mod selskabet DMS A/S den 14. april 2009.

Sag 1: Retten (BS-2A-978/2010) lagde vægt på, at det måtte påhvile Advokat A selv at undersøge S' økonomi og fremskaffe de oplysninger, der var nødvendige for at vurdere S' insolvens. Der var offentlig adgang til S' regnskaber og en undersøgelse heraf ville ikke have vist, at det var sandsynligt, at S var insolvent på tidspunktet for indgivelse af konkursbegæringen den 23. marts 2009. Retten fandt på den baggrund, at konkursbegæringen var indgivet for at lægge et utilbørligt pres på S, og stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Østre Landsret udtalte, at de oplysninger, som appellanten (Advokat A) havde påberåbt sig, som grundlag for at indgive konkursbegæring, alene gav holdepunkter for, at CMS A/S var insolvent, og ikke at personen S også var det. Med denne begrundelse og de af byretten øvrige anførte grunde, afsagde Østre Landsret dom i overensstemmelse med byrettens afgørelse. Advokatnævnets afgørelse blev stadfæstet.

Sag 2: Retten (BS 2A-2729/2009) fandt, at Advokat A på baggrund af de fremlagte oplysninger om den manglende ledelse og oplysninger ide da modtagne regnskaber fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen havde rimelig anledning til den 14. april 2009 at indgive konkursbegæring mod DMS A/S. Byretten ophævede dermed Advokatnævnets kendelse af 25. august 2009. Østre Landsret stadfæstede byrettens afgørelse.¹⁷⁴

Der kan også henvises til **Københavns Byrets dom af 3. maj 2013 i sag BS 45C-3731/2012 – Advokatnævnets kendelse af 5. juli 2012**, hvor retten stadfæstede en bøde på 20.000 kroner for indgivelse af konkursbegæring på vegne 2 forskellige kreditorer uden tilstrækkelig undersøgelse af debtors forhold. I samme sagsrelation fik en advokat, der forfulgte den ene konkursbegæring en "normalbøde" på 10.000 kroner i **Københavns Byrets dom af 31. maj 2013 i sag BS 43C-3123/2012 – Advokatnævnets kendelse af 3. juli 2012**.

På grund af visse udtalelser i litteraturen har der måske bredt sig en opfattelse af, at når det drejede sig om lønkrav eller lignende for en arbejdstager, så var kravene til undersøgelse mindre (eller måske ikke eksisterende). Dette er ikke rigtigt, hvilket understøttes af følgende dom:

Københavns Byrets dom af 6. oktober 2010 i sag BS 38A-904/2010 – Advokatnævnets kendelse af 7. januar 2010.

Advokat F repræsenterede en arbejdstager, der blev opsagt, hvorefter der var uenighed om resterende løn mv. Advokaten rejste et krav, men fik tilbagemeldingen, at sagen var overgivet til arbejdsgiverens organisation, der – noget sent – meddelte, at den manglende reaktion ikke skyldtes manglende betalingsevne.

Advokat F indgav konkursbegæring uden yderligere undersøgelser, "*...idet virksomheden trods gentagne henvendelser ....ikke har fremkommet med bemærkninger/indsigelser eller betalt...*".

Advokatnævnet fandt, at advokat F ved indgivelsen af konkursbegæringen var gået videre end hensynet til klients interesser tilsagde, og havde tilsidesat god advokatskik. Bøden blev fastsat til 10.000 kroner.

Byretten stadfæstede afgørelsen, da formodningen hos Advokat F om arbejdsgiverens insolvens ikke var underbygget, og da Advokat F ikke havde foretaget undersøgelser af nogen art.

Området er vanskeligt, og grænserne er ikke klare, hvilket bl.a. fremgår af, at der er en række domstolsafgørelser, hvor Advokatnævnets kendelse ophæves:

Da bl.a. momentet af trussel ofte ikke er fremherskende, når der rent faktisk skrives til indgivelse af konkursbegæring, kan vurderingen være vanskelig, hvilket har ført til afgørelser, der er omgjort af domstolene.

U.2000.1320H - U.1999.1258 -Advokatnævnets kendelse af 10. december 1997.

---

¹⁷⁴ Sag 2 er ikke medtaget nedenfor om "frifindelser", men høre selvfølgelig til også der.

Advokat A havde indgivet konkursbegæring mod B. Advokatnævnet og landsretten fandt, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved at indgive konkursbegæring uden at have tilstrækkeligt grundlag herfor.

Højesteret bemærkede, at fordringen, der lå til grund for konkursbegæringen, ikke var så uvis, at dette i sig selv kunne begrunde, at der ikke kunne indgives konkursbegæring.

Efter de konkrete oplysninger, herunder at der lå konkrete oplysninger om debitors økonomi til grund, og at der ikke var grundlag for usikkerhed om eksistensen af fordringen, havde advokat A været i berettiget god tro om B's insolvens. Højesteret fandt derfor ikke, at advokat A havde handlet i strid med god advokatskik ved at indgive konkursbegæring på det pågældende tidspunkt, og Advokatnævnets kendelse blev ophævet.

Østre Landsrets dom af 25. maj 2000 i sag B-2072-99. Advokatnævnets kendelse af 17. juni 1999.

Advokat A blev af Advokatnævnet pålagt at betale en bøde på 2.500 kroner [10.000 i dag] for at have indgivet konkursbegæring mod et selskab, der skyldte Advokat A's klient ca. 280.000 kroner. Forud for indgivelse af konkursbegæringen havde Advokat A fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fået oplyst, at direktøren for debitorselskabet havde været hovedaktionær og direktør eller bestyrelsesmedlem i ca. 30 selskaber, hvoraf ca. 6 selskaber viste sig at være gået konkurs. Advokat A var klar over, at der var et muligt modkrav, der kunne overstige hans klients fordring. Advokatnævnet anså det som en tilsidesættelse af god advokatskik at indgive konkursbegæring som led i inkassation af en bestridt fordring.

Landsretten lagde til grund, at Advokat A's klients fordring væsentligt oversteg et eventuelt modkrav fra skyldneren, og med den begrundelse fandt landsretten det ikke i strid med god advokatskik at indgive og fastholde konkursbegæringen, og kendelsen mod Advokat A blev derfor *ophævet*.

Østre Landsrets dom af 4. april 2003 i sag B-820-02 - Advokatnævnets kendelse af 18. februar 2002.

K havde gæld til en virksomhed, der var under konkurs. Kravet blev bestridt, men ved Østre Landsrets afgørelse af 21. juni 2000 fik boet medhold. I oktober 2000 meddelte K, at hun og hendes mand havde solgt deres ejendom, havde købt nyt hus og var fremkom med et betalingstilbud. Virksomheden afslog tilbuddet og anmodede om redegørelse og dokumentation for K's anvendelse af sin andel af provenuet samt en kopi af skødet.

Ingen af ægtefællerne stod på skødet til den nye ejendom. Advokat X anmodede på vegne af virksomheden flere gange om oplysningerne og truede med konkursbegæring. På vegne af K meddelte Advokat A, at betingelserne for konkursbegæring ikke var til stede. Advokat X indgav efterfølgende konkursbegæring, som han dog senere tilbagekaldte igen.

Advokatnævnet pålagde advokat X en bøde på 5.000 kroner [10.000 i dag] for at have indgivet konkursbegæringen, selvom skyldneren havde foreslået et møde herom. Det var en 11-7 afgørelse i Advokatnævnet, så tilfældet har ikke været åbenbart.

Østre Landsret kom frem til, at der havde været tilstrækkeligt grundlag for at indgive en konkursbegæring, idet K trods gentagne anmodninger nægtede at

afgive oplysninger vedrørende provenuet ved salget af ejendommen. Østre Landsret fulgte Advokatnævnets mindretal og begrundede afgørelsen med, at det måtte påhvile K at sandsynliggøre, at hun snart ville blive i stand til at betale gælden, og at der var en risiko for, at K havde disponeret med risiko for kreditorerne.

Advokatnævnets kendelse blev herefter ophævet.

21.2.5 Politianmeldelser

Det skal indledningsvist fremhæves, at man som det klare udgangspunkt ikke har *pligt* til at anmelde strafbare forhold. En sådan pligt vil kræve en særlig hjemmel – en særskilt handlepligt.

Mads Bryde Andersen anfører¹⁷⁵ at: *"Kun i de tilfælde, hvor en politianmeldelse sker til åbenbar varetagelse af klientens interesser (f.eks. for at bringe et ulovligt forhold til ophør), kan der pålægges en professionsetisk pligt hertil."*

Såfremt advokaten havde en generel pligt til at politianmelde strafbare forhold, ville det fjerne advokatens troværdighed og uafhængighed. På den baggrund er indberetningspligten efter hvidvaskloven dybt problematisk – og den er angrebet i andre lande som værende i strid med helt almindelige retssikkerhedsgarantier og advokaters grundlæggende uafhængighed. Det er en kile ind i retssikkerheden for det enkelte individ, at der ikke er fortrolighed i forholdet til advokaten.

Advokaten kan i visse tilfælde have *ret* til at foretage politianmeldelse af et strafbart forhold på klientens vegne – men det er en helt anden synsvinkel.

Anvendelsen af denne ret forudsætter efter god advokatskik, at den anmeldende advokats klient har meddelt samtykke til anmeldelsen, at det strafbare forhold har en betydelig klarhed således at der er en begrundet mistanke om det strafbare forhold, og at klienten har en rimelig interesse i anmeldelsen.

Kravet om det strafbare forholds klarhed skærpes af **Henrik Bitsch**,¹⁷⁶ der bl.a. på grund af advokatens uddannelse, anføres, at det er *"i strid med god advokatskik at indgive politianmeldelse, medmindre der utvivlsomt er grund til det."*

Selve det at indgive politianmeldelse behandles nedenfor, men parallelt til behandlingen af konkursbegæringer fokuseres først på trusler herom.

21.2.5.1 Trusler om politianmeldelse

Hvor advokaten *truer* med politianmeldelse, må det overordnet forudsætte *"en rimelig formodning om, at der er begået et strafbart forhold,"*¹⁷⁷

---

¹⁷⁵ Mads Bryde Andersen, Advokatretten, 2005, s. 600.

¹⁷⁶ Henrik Bitsch, God advokatskik, 2. udg. 2002, s. 264

¹⁷⁷ jf. bl.a. Mads Bryde Andersen, Advokatretten, 2005, s. 601.

Det skal imidlertid også have for øje, at trusler om politianmeldelse kan tendere mod at være omfattet af straffelovens § 260 (trusler) og § 281 (afpresning).

Det følger af straffelovens § 260:

”Med bøde eller fængsel indtil 2 år straffes for ulovlig tvang den, som .....

2) med trussel om at anmelde eller åbenbare et strafbart forhold tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget, for så vidt fremtvingelsen ikke kan anses tilbørligt begrundet ved det forhold, som truslen angår.”

Vagn Greve anfører¹⁷⁸:

*”Trusler under nr. 2 bliver uretmæssige, når de fremsættes for at opnå noget, der ikke er **tilbørligt begrundet**. Det er de kun på et forholdsvis snævert område. Som eksempel kan nævnes, at det kan være tilbørligt at tvinge en embedsmand til at tage sin afsked ved at true med at afsløre hans embedsmisbrug, men kun sjældent, hvis det er hans ægteskabsbrud. Det er som regel lovligt at true med at anmelde en forbrydelse til politiet, hvis ikke et (rimeligt) beløb sendes til en velgørende organisation, eller hvis der ikke ydes erstatning for forbrydelsen.”*

Det hedder i straffelovens § 281:

”For afpresning straffes .....

....

2) den som truer nogen med at anmelde .... strafbare forhold ..., for derigennem at skaffe sig eller andre vinding, der ikke er tilbørlig begrundet ved det forhold, som har givet anledning til truslens fremsættelse.”

Vagn Greve anfører¹⁷⁹:

”Anvendelse af trusler om fremsættelse af sande sigtelser for strafbart eller ærerørigt forhold skal ske ”for derigennem at skaffe sig eller andre en vinding, der ikke er tilbørlig begrundet ved det forhold, som har givet anledning til truslens fremsættelse”. Det har med denne formulering været hensigten at holde visse tilfælde, hvor der er sket aftvingelse af en ydelse, hvorpå der ikke haves retligt krav, uden for det strafbare område, fordi aftvingelsen ikke fremtræder som et misbrug af situationen, f.eks. hvor en lovovertræder trues med politianmeldelse, såfremt han/hun ikke betaler et passende beløb til en velgørende forening. Af formuleringen fremgår det dernæst, at grænsen mellem strafbar og straffri adfærd her i særlig høj grad beror på en konkret vurdering. Der skal ikke blot ses på ”om der er en naturlig sammenhæng mellem det Forhold, som truslen angaar, og den aftvingne Formuefordel, men

---

¹⁷⁸ Vagn Greve: Kommenterede straffelovs 10 omarbejdede udgave, 2012, s. 424.

¹⁷⁹ Vagn Greve: Kommenterede straffelov, 10 omarbejdede. udgave, 2012, s. 554

ogsaa paa, om der bestaar en rimelig kvantitativ Forholdsmæssighed mellem dem” (stl.bet. 1917, mot. 242).”

Waaben ¹⁸⁰ anfører bl.a.:

”Den viden som en person har om en andens strafbare eller ærerørige forhold giver ham en magt som han kun inden for snævre grænser må udnytte til ved trusler at skaffe sig selv eller andre en økonomisk fordel. Han kan straffrit fremtvinge en rimelig godtgørelse for lidelse, tort o.l. i anledning af en forbrydelse han selv eller en pårørende har været udsat for. Han kan formentlig også gøre undladelse af anmeldelse til politiet betinget af en indbetaling til et velgørende formål, men også her må det kræves at lovovertrædelsen har berørt ham selv eller hans familie eller i øvrigt interesser som kommer ham ved.”

Henvisningen til disse straffelovsbestemmelser og kommentarerne til disse danner også rammen om de overvejelser, en advokat skal foretage.

Som anført af i **Henrik Bitsch** ¹⁸¹:

”Indgivelse af politianmeldelse indeholder i sagens natur en klar beskyldning mod den anmeldte for at have handlet strafbart. Når en sådan anmeldelse indgives af en advokat, der i kraft af sin uddannelse må anses for at være kvalificeret til at bedømme, om en given adfærd er strafbar, må dette, alt andet lige, virke særligt alvorligt. Det er derfor også i strid med god advokatskik at indgive politianmeldelse, med mindre der utvivlsomt er grund til det”.

På linje med nævnte generelle udsagn er truffet afgørelse i **U.1993.8H**, hvor Advokatnævnet udtalte:

”... Det er i strid med god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126, at indklagede indgav en bedragerianmeldelse uden konkrete holdepunkter for, at der forelå strafbart forhold, hvorved bemærkes, at indklagede heller ikke over for Nævnet har godtgjort, at han har haft rimeligt grundlag for et så alvorligt skridt”.

Landsretten tiltræder i sagen:

”... at sagsøgeren ved at indgive bedragerianmeldelse uden at have haft konkrete holdepunkter for, at der forelå et strafbart forhold, har tilsidesat god advokatskik”.

Højesteret anfører:

---

¹⁸⁰ Waaben: Strafferettens Specielle del, 5. udgave, s. 154

¹⁸¹ ”God Advokatskik”, 2. udg., ved Henrik Bitsch, side 264.

”Efter indholdet af politianmeldelsen må den naturligt forstås som rettet mod klageren. Med denne bemærkning tiltræder Højesteret, af de af landsretten anførte grunde, at appellanten har tilsidesat god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126, stk. 1. Da sanktionen findes passende, stadfæster Højesteret dommen”.

For at en **trussel** om indgivelse af politianmeldelse kan anses for at være i overensstemmelse med god advokatskik, jf. **God Advokatskik, 2. udgave, s. 264**, som citeret ovenfor, må det kræves, at der er den fornødne sikkerhed for, at et strafbart forhold er begået. Det må endvidere kræves, at det, der ønskes opnået ved truslen, kan begrunde, at truslen ikke effektueres, jf. straffelovens § 281, nr. 2. Det vil typisk være, at det formuetab, som er påført klienten ved det strafbare forhold, kræves erstattet, f.eks. et underslæb betales tilbage af den, der har begået underslæbet, eller at en skade opstået ved hærværk erstattes af den, der har begået hærværket. Der er også anerkendt tilfælde, hvor advokaten på en arbejdsgivers vegne stiller krav om, at den ansatte, som er bortvist på grund af mistanke om en berigelsesforbrydelse, erklærer sig skyldig eller i hvert fald anerkender, at bortvisningen var berettiget.

Selvom de to nævnte betingelser er opfyldt, må advokaten endvidere være opmærksom på, at truslen kun må fremsættes på en sådan måde, at den pågældende person får en passende lejlighed til at overveje, om han/hun vil gå ind på betingelsen.

U.2005.121Ø - Advokatnævnets kendelse af 25. februar 2003

Advokatnævnet idømte Advokat A, der virkede som advokat i et advokatanpartsselskab, en bøde på 10.000 kroner [i dag svarende til 20.000 kroner], for at have truet med og senere indgivet politianmeldelse i forbindelse med en civil sag. Advokat A fandtes at have gået videre end berettigede hensyn til varetagelse af advokat A's klients interesser havde tilsagt, jf. Retsplejelovens § 126 stk. 1.

Advokat A indbragte afgørelsen for landsretten og gjorde gældende, at kendelsen skulle have været afsagt mod selskabet og ikke ham personligt. Landsretten, der tiltrådte, at A groft havde tilsidesat god advokatskik, anførte under henvisning til Retsplejelovens regler om advokatselskaber, at den omstændighed, at advokat A virkede som advokat i et anpartsselskab, ikke under de foreliggende omstændigheder kunne føre til, at advokat A skulle fritages for disciplinært ansvar. Landsretten stadfæstede herefter nævnets afgørelse.

Østre Landsrets dom af 3. oktober 2008 i sag B-739-08 - Advokatnævnets kendelse af 12. januar 2007.

Advokat A var i forbindelse med varetagelsen af sine klients interesser gået videre end berettiget ved i breve at anføre, at de oplysninger, som Advokat A anmodede om *"skal anvendes til en undersøgelse, om der er begået skyldnersvig over for min klient"*, og ved i et brev at anføre, at tilbagebetaling af lån ydet af... *"i konkursretlig henseende umiddelbart fremstår som en usædvanlig disposition"*.

Advokatnævnet fandt, at Advokat A havde tilsidesat god advokatskik, ved at have angivet formål med undersøgelser, der kunne virke truende. Advokat A havde endvidere videregivet oplysninger til uvedkommende og fremsat

ytringer som var uden betydning for Advokat A's mulighed for at inddrive klientens tilgodehavende.

Advokatnævnet udmålte en bøde på 5.000 kroner. Byretten og landsretten stadfæstede.

Østre Landsrets dom af 11. december 2008 – B-1123-08 - Advokatnævnets kendelse af 12. juni 2007.

Advokatnævnet fandt, at advokat A havde handlet i strid med god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126, stk. 1, ved at have fremsat trusler om politianmeldelse, hvis klagerne ikke medvirkede til et forlig i sagen, hvorved der blev betalt 4 mio. kroner til A's klient. Det var ligeledes i strid med god advokatskik at advokat A havde truet med politianmeldelse, hvis advokat A ikke modtog nogle gældsbreve.

Advokat A var gået videre end hensynet til varetagelse af klientens interesser havde tilsagt. På grundlag af Advokat A's tidligere tilsidesættelse af god advokatskik i 2002 og 2005, blev A pålagt en bøde på 10.000 kroner [i dag svarende til 20.000 kroner], som tillæggsbøde efter princippet i straffelovens § 89.

Byretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Landsretten stadfæstede, men nedsatte tillæggsbøden efter § 89 til 5.000 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner], da der efter afgørelsen fra 2005 var ikendt en bøde i maj 2007 på 10.000 kroner, således at tillæggsbøden også skulle udmåles i forhold til denne.

Der henvises til **Østre Landsrets dom af 14. oktober 2010 i sag 3. afd. B-1275-10 - Københavns Byrets dom af 16. april 2010 i sag BS 39B-834/2009 – Advokatnævnets kendelser af 5. og 6. januar 2009.**

Københavns Byrets dom af 10. maj 2010 i sag BS 45C-4028/2009 – Advokatnævnets kendelse af 3. juni 2009.

I en sag, hvor en advokat og en klient havde en strid om hvem, der var ejer af en ejendom og i hvilken periode, og hvor den ene belånte ejendommen under konflikten, var der uenighed om en lang række faktiske forhold. I stridens senere fase søgte den ene part advokathjælp hos Advokat W.

Advokat W gjorde gældende, at modparten havde belånt ejendommen på et tidspunkt, hvor denne – efter Advokat W's opfattelse - var ejet af hans klient. Advokat W truede modparten med politianmeldelse på grund af uberettiget belåning.

Advokatnævnet fandt, da der var betydelig tvivl om ejerforhold og retsforhold, at truslen om politianmeldelse gik videre end hensynet til klienten berettigede til og fastsatte en sanktion på bøde på 10.000 kroner. Retten stadfæstede afgørelsen.

En lidt mere sofistikeret trussel om politianmeldelse forelå i **U.2013.973Ø**.

U. 2013.973Ø – Østre Landsrets dom af 20. december 2012 – Advokatnævnets afgørelse af 7. juni 2011.

I forbindelse med eksklusion fra en kolonihaveforening skrev advokaten til den ekskluderede bl.a.: *"Dette betyder, at De ikke længere har lovlig adgang til*

haven jf. straffelovens § 264, hvorefter den straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder som uberettiget skaffer sig adgang til ikke frit tilgængeligt sted". Landsretten stadfæstede advokatnævnet og Byrettens afgørelse, hvorefter advokaten var gået videre end berettiget varetagelse af hans klients interesser tilsagde. Der blev fastsat en bøde på 20.000 kroner, under hensyn til sanktioner i 2001, 2004 2006 og 2 gange i 2009. En på den baggrund relativ mild sanktion.

Også i Østre Landsrets dom af 5. juli 2013 i 3. afd. B-4195-12 – Retten i Glostrups dom af 21. november 2012 - Advokatnævnets kendelse af 12. februar 2011 blev der fastslået tilsidesættelse – endda grov tilsidesættelse, da truslen om politianmeldelse var kombineret med betingelsen om at trække en klage til Advokatnævnet tilbage.

21.2.5.2 Indgivelse af politianmeldelser

Faktisk indgivelse af politianmeldelser adskiller sig fra trusler ved, at der som udgangspunkt ikke er momenter af tvang/afpresning, der skal vurderes. Vurderingen er her baseret på, om det er rimeligt at indgive en politianmeldelse eller om advokaten ved dette skridt - også her - går videre end hensynet til varetagelse af klientens interesser tilsiger.

Anmeldelse uden konkrete holdepunkter for en strafbar handling er en tilsidesættelse af god advokatskik, jf. **U.1993.8H** og **Østre Landsrets dom af 19. oktober 2001** jf. nedenfor.

Fremsendes anmeldelsen på advokatens brevpapir, anses det også i denne relation at være sket som led i funktionen som advokat, uanset at forholdet vedrører advokatens fritidsinteresser, jf. **U.1988.699H**. Vil man bruge vores "advokat brand", så må man også leve op til alle advokat brands forpligtelser.

U.1988.699H - Advokatnævnets kendelse af 12. november 1986.

Højesteret fandt, at retten ikke var afskåret fra at efterprøve, om en advokats adfærd var omfattet af Retsplejelovens § 126, stk. 3 (nu stk. 4), selvom Advokatnævnet i sin kendelse alene havde taget stilling til om, der var sket en tilsidesættelse i forhold til § 126, stk. 1.

Advokat A var ved Advokatnævnets kendelse blevet tildelt en irettesættelse for at have handlet i strid med god advokatskik ved at indsende en grundløs politianmeldelse.

Advokat A indbragte kendelsen for Østre Landsret, der ophævede Advokatnævnets kendelse med den begrundelse, at A ikke havde handlet som advokat i forbindelse med politianmeldelsen, men som formand for den forening for hvem politianmeldelsen skete.

Højesteret stadfæstede Advokatnævnets kendelse med den begrundelse, at advokat A's politianmeldelse var sket på advokat A's brevpapir, og at advokat A's adfærd derfor rettelig skulle vurderes efter Retsplejelovens § 126, stk. 1. Højesteret lagde til grund, at der, som antaget ved Advokatnævnets kendelse, ikke var grundlag for at indgive politianmeldelse, og at advokat A ved sin

adfærd derfor havde tilsidesat god advokatskik. Den tildelte irettesættelse blev således stadfæstet af Højesteret.

U.1993.8H - Advokatnævnets kendelse af 24. maj 1991.

Advokat A var ved Advokatnævnets kendelse blevet pålagt en bøde på 2.000 kroner [en efter datidens bødeniveau ret så høj bøde] for tilsidesættelse af god advokatskik ved at have indgivet en politianmeldelse for bedrageri uden af have konkrete holdepunkter for, at der forelå et strafbart forhold.

Kendelsen blev stadfæstet af Østre Landsret og af Højesteret.

Advokaten gjorde i landsretten gældende, at indgivelsen af politianmeldelsen skete på foranledning af advokat A's klient - et synspunkt, der i forskellige former dukker op i sagerne, men det er hult og uholdbart. Det er ikke klienten, der bestemmer på det advokatetiske plan – det er alene advokaten. Hverken Østre Landsret eller Højesteret fandt derfor – ganske naturligt - at det havde betydning.

Østre Landsrets dom af 19. oktober 2001 i sag B-2555-00 - Advokatnævnets kendelse af 5. september 2000

Advokat X blev af Advokatnævnet tildelt en irettesættelse [der i dag havde været en bøde] for tilsidesættelse af god advokatskik ved i forbindelse med en mistanke om kønslig krænkelse af en mindreårig - på vegne af barnets fader, at indgive politianmeldelse mod barnets plejefamilie på baggrund af udokumenterede oplysninger.

Advokatnævnets kendelse blev indbragt for Østre Landsret, der i overensstemmelse med Advokatnævnet fandt, at advokat X havde tilsidesat god advokatskik, hvorefter Advokatnævnets kendelse blev stadfæstet.

Østre Landsrets dom af 1. april 2003 i sag B-2149-01 - Advokatnævnets kendelse af 20. juni 2001

Under en konkursbehandling fandt advokat X ud af, at der tidligere var foretaget udlæg i nogle af det konkursramte selskabs effekter, og at disse befandt sig hos advokat A. Trods adskillige opfordringer om udlevering og indkaldelse af A til skifteretten med krav på udlevering, udleverede advokat A fortsat ikke de pågældende effekter. Advokat A mente at have krav på omkostninger i forbindelse med opbevaring af effekterne, hvorefter advokat X anmeldte advokat A til politiet for tyveri og underslæb. Politiet traf efterfølgende beslutning om ikke at indlede efterforskning i sagen.

Advokatnævnet fastslog, at advokat X havde tilsidesat god advokatskik ved at indgive politianmeldelse på trods af, at advokat A havde meddelt, at han på nærmere angivne vilkår var indstillet på at udlevere de pågældende effekter. Bøde blev på daværende tidspunkt fastsat til 3.000 kroner [svarende i dag til en forhøjet "normalbøde" over 10.000 kroner].

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets afgørelse og slog endvidere fast, at Advokatnævnet altid er kompetent til at tage stilling til de advokatetiske regler over for en kurator, således at en kurators handlinger ikke alene skal bedømmes af skifteretten, men også efter reglerne om god advokatskik.

Den anmeldende advokat må, som en af de undersøgelser, der skal foretages, undersøge om forholdet kan være forældet:

Østre Landsrets dom af 3. september 2004 i sag B-743.

Advokatnævnets kendelse af 12. februar 2003

Advokat X behandlede i maj 2001 en sag om et krav på betaling af 8 mio. kroner. I den anledning sendte advokat X et brev til modparten A, hvoraf fremgik, at A's far formentlig havde begået skatteunddragelse i et ikke uvæsentligt omfang. Advokat X oplyste i samme forbindelse, at hans klienter havde anmodet ham om at undersøge, om der kunne opnås en mindelig løsning i sagen, hvorfor advokat X tilbød at afholde et møde for at drøfte sagen.

A bestred det strafbare forhold og gjorde i øvrigt gældende, at et eventuelt strafbart forhold under alle omstændigheder måtte være forældet. Advokat X indgav efterfølgende politianmeldelse for grov skattesvig mod A's far, der var udrejst af Danmark i 1982. Advokat X indgav desuden politianmeldelse mod en række selskaber, der var ejet af A's far. Politimesteren besluttede at indstille begge sager, idet der ikke var rimelig formodning for, at et strafbart forhold var begået.

Advokat X påklagede politimesterens afgørelse i sagen vedrørende selskaberne. Statsadvokaten tiltrådte imidlertid politimesterens afgørelse, ligesom statsadvokaten bemærkede, at et eventuelt strafansvar var forældet. A's far klagede herefter til Advokatnævnet over advokat X. Advokatnævnet konstaterede, at forholdet vedrørende A's far var forældet på grund af udrejsen af Danmark. Advokat X undersøgte imidlertid ikke dette forhold nærmere på trods af, at advokat X måtte have vidst, at der var sket udrejse. Advokat X's brev fra maj 2001 blev endvidere opfattet som et forsøg på at presse modparten til at indlede forhandlinger, hvilket er i strid med god advokatskik.

Advokatnævnet tildelte som følge heraf advokat X en bøde på 5.000 kroner [dobbelt normalbøde og i dag svarende til 20.000 kroner].

Østre Landsret stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Københavns Byrets dom af 26. juni 2009 i sag BS 39B-4351/2008 - Advokatnævnets kendelse af 20. juni 2008

Advokat A's indgav politianmeldelsen mod K, der tidligere havde indgivet en salær- og adfærdsklage over Advokat A til advokatmyndighederne. Denne klage vedrørte sagsbehandlingen i forbindelse med stiftelse af nogle selskaber, hvor advokat A bistod K. Ifølge advokat A havde K givet urigtige oplysninger til Advokatnævnet om forløbet af de to parters samarbejde. Dette måtte efter advokat A's mening henføres til et forsøg på, ved fremsættelse af usande oplysninger om det faktiske forløb, at bestemme nævnet til at træffe en urigtig afgørelse. Advokat A mente på denne baggrund, at K's afgivelse af urigtige oplysninger kunne karakteriseres som bedrageri i henhold til straffelovens § 279, og indgav en politianmeldelse mod K.

Politiet valgte ikke at indlede efterforskning i sagen med den begrundelse, at der ikke var rimelig formodning for, at K havde begået et strafbart forhold. Advokatnævnet fandt, at det måtte anses for helt overvejende sandsynligt, at det ikke kunne dokumenteres, at K i forbindelse med indgivelse af sin klage til nævnet skulle have haft fortsæt til at handle bedragerisk, og at dette havde eller burde have stået advokat A klart. Nævnet fandt på dette grundlag, at

advokat A ved at have indgivet politianmeldelse mod K havde handlet i strid med god advokatskik, og idømte advokat A en bøde på 10.000 kroner. Byretten stadfæstede med samme begrundelse Advokatnævnets afgørelse.

Københavns Byrets dom af 5. januar 2011 i sag BS 43C-7502/2009 – Advokatnævnets kendelse af 6. november 2009.

I en sag, der i øvrigt omhandlede udlevering af diverse edb-udstyr og firmamateriale efter et ledelsesskifte og delvist ejerskifte i nogle selskaber, hvor Advokat F havde anmodet fogeden om bistand, indgav Advokat F efter at have talt i telefon med politiet, også en politianmeldelse i flere politikredse for overtrædelse af straffelovens §§ 263, stk. 2 og 3, 291 og 293.

Retten udtalte, at den omstændighed, at Advokat F inden havde rettet henvendelse til politiet ikke kunne tillægges nogen vægt, da han med sin uddannelse skulle kunne foretage en selvstændig bedømmelse, og politianmeldelserne tjente ikke noget sagligt formål. Advokat F var gået videre end hensynet til klienten tilsagde og den af Advokatnævnet fastsatte "normalbøde" på 10.000 kroner blev stadfæstet.

Understregningen af: "da han med sin uddannelse skulle kunne foretage en selvstændig bedømmelse" fremhæver det ganske naturlige, at når man vil være advokat, så må man også kunne tænke selv!

21.2.6 Trusler i øvrigt

Også her er omdrejningspunktet, at advokaten ikke må gå videre end hensynet til klienten tilsiger – det er ikke nok at genere modparten, der skal være saglig juridisk grundlag¹⁸² herfor:

Østre Landsrets dom af 11. juni 2002 i sag B-152-02 - Advokatnævnets kendelse af 18. december 2001.

Advokat A havde som advokat for en andelsboligforening truet en andelshaver med eksklusion i forbindelse med inddrivelse af en fordring, som der var tvist mellem parterne om. Det var imidlertid klart, at fordringen ikke kunne føre til ophævelse, og at det rette retsmiddel var et civil søgsmål.

Advokatnævnet fandt, at advokat A var gået videre end berettigede hensyn til klientens interesser og dermed havde tilsidesat god advokatskik. Advokat A fik tildelt en irettesættelse.

Østre Landsret stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Østre Landsrets dom af 17. november 2005 i sag B-1965-04 - Advokatnævnets kendelse af 4. juni 2004.

Advokat A havde i en mangelsag vedrørende fast ejendom rettet henvendelse til ejendomsmægler E, der af modparten var indkaldt til at vidne i sagen, og tilkendegivet at E ville blive mødt med erstatningskrav, hvis E's forklaring ikke

---

¹⁸² Se Piet Heins "Huskevers" fra 1958: "Det er ikke nok –": "Ens vej gennem livet bliver liflig at vandre – den dag man forstår i sin inderste sjæl: - Det er ikke nok at ærgre de andre, - man skal også huske at glæde sig selv".

var i overensstemmelse med advokat A's klients forklaring, hvorfor henvendelsen var egnet til at påvirke vidnets forklaring. Landsretten stadfæstede, at henvendelsen til E i sin form var egnet til at påvirke vidnets forklaring, hvilket gik ud over, hvad klientens interesser tilsagde, hvorfor advokat A havde handlet i strid med god advokatskik efter Retsplejelovens § 126, og stadfæstede bøden på 5.000 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner].

U.2009.1815H - Højesterets dom af 8. april 2009 i sag 314/2007 – Advokatnævnets afgørelse af 27. juni 2006.

I forbindelse med en sag om humanitær opholdstilladelse, meddelte Integrationsministeriet Advokat A, at en anmodning om genoptagelse ikke havde opsættende virkning. Advokat A anmodede herefter om en begrundelse og anførte, at den sagsbehandlende medarbejder, B, havde truffet en ansvarspådragende beslutning, og at B måtte regne med at blive draget personligt til ansvar herfor, herunder for de psykiske skadevirkninger af økonomisk og ikke-økonomisk karakter, som afgørelsen havde afstedkommet. Advokatnævnet fandt, at Advokat A ikke havde haft blot nogenlunde antagelig anledning til at mene, at der var grundlag for at rejse erstatningskrav mod B, fordi denne havde underskrevet Integrationsministeriets afgørelse. Advokat A's trussel havde i sammenhængen derfor haft chikanøs karakter. Advokatnævnet fandt endvidere, at Advokat A tilsyneladende benyttede personlige søgsmål mod embedsmænd – og trusler herom – som midler i sin kamp mod Integrationsministeriet og udlændingemyndighederne. Advokatnævnet fandt på den baggrund, at Advokat A groft havde tilsidesat god advokatskik, og pålagde advokat A en bøde på 25.000 kroner. Der er ikke i Advokatnævnets afgørelse særskilte bemærkninger om bødefastsættelsen ud over, at tilsidesættelsen blev anset for "grov", men de fremhævede momenter må antages at være afgørende. Landsretten og Højesteret kom vedrørende spørgsmålet om tilsidesættelse til samme resultat som Advokatnævnet og af samme grunde. Det blev tilføjet, at reglerne om ytringsfrihed ikke kunne føre til andet resultat. Højesterets flertal vurderede, at tilsidesættelsen ikke isoleret set kunne betragtes som grov, og da der ikke var fremlagt oplysninger om, at der forud for Advokatnævnets afgørelse i juni 2006 var Advokatnævnskendelser, var forseelsen således var en førstegangsforseelse, og da der var ikke forud for 2004 var pålagt Advokat A sagsomkostninger som følge af Retsplejelovens § 319 (jf. Advokatnævnets begrundelse) i anledning af personlige søgsmål mod embedsmænd, fastsatte Højesteret bøden til en "normalbøde for førstegangstilsidesættelse" på tidspunktet for Advokatnævnets kendelse – 5.000 kroner.

Det skal bemærkes, at Retsplejelovens § 319 indgår, som også i **U.2012.616H**. Sanktionsfastsættelse i denne sag er af flere grunde noget speciel, hvilket også er behandlet ovenfor under 1.7.5 og især under 1.7.9

Retten i Koldings dom af 18. maj 2010 i sag BS 4-1054/2009 – Advokatnævnets kendelse af 12. marts 2009.

Advokat A havde – på et lidt følelsesladet og svært gennemskueligt grundlag – i en entreprisesag under forligsforhandlinger truet med at anmelde nogle

bygningsforhold til kommunen og han anmeldte senere forholdet, selv om der var indledt en retssag mellem klienten og modparten.

Advokatnævnet fandt, at truslen var at gå videre end berettigede hensyn krævede i en entreprisesag, og fandt det samme vedrørende selve anmeldelsen.

Retten stadfæstede, at der var en tilsidesættelse og stadfæstede sanktionen på 10.000 kroner.

Retten i Viborg dom af 30. april 2014 i sag BS 1-935/2013 – Advokatnævnets kendelse af 24. juni 2013¹⁸³.

Advokat A truede med ophævelse af et lejemål på grund af angiveligt mangelfuld betaling af vandforbrug, uden at undersøge berettigelsen af kravet, klageadgang mv. Advokatnævnet anførte, at det følger af så vel lejeloven som erhvervslejeloven, at der ved fremsendelsen af forbrugsregnskaber skal oplyses om lejerens ret til at rejse indsigelse, og at udlejer, såfremt denne ønsker at fastholde kravet, er nødsaget til at anlægge retssag om det omtvistede regnskab. Advokatnævnet fandt, at det måtte stå advokat A klart, at der kunne være tvivl om afregningens berettigelse, og at A ikke har godtgjort, at forbrugsregnskabet med behørig oplysning om indsigelsesadgang blev fremsendt til lejer inden påkravet blev sendt. Advokatnævnet fandt herefter, at advokat A ved i sin påkravsskrivelse til lejer, at have varslet, at lejemålet ville kunne ophæves, såfremt forbrugsafregningerne ikke blev betalt, at er gået langt videre end berettigede hensyn til klienten tilsiger.

Tilsidesættelsen blev fundet at være grov, og der fastsattes – også på baggrund af tidligere tilsidesættelser – en bøde på 20.000 kroner. Retten stadfæstede.

21.2.7 Ulovlige betingelser

I stil med trusler er ulovlige betingelser.

Vestre Landsrets dom af 19. juni 2000 i sag B-1668-99 - Advokatnævnets kendelse af 8. juli 1999

Advokat X var af Advokatnævnet blevet pålagt at betale 2.500 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner] for at have tilsidesat god advokatskik. Advokat X havde betinget tilbagekaldelse af tvangsauktion af betaling af andre uforfaldne krav end det krav, der vedrørte selve auktionen, og han havde ikke på opfordring uden ugrundet opholdt fremsendt specificeret opgørelse over hvilke omkostninger, der skulle betales for at afværge auktionen.

Landsretten udtalte, at det er en tilsidesættelse af god advokatskik at betinge en tilbagekaldelse af en tvangsauktion af betaling af andre fordringer end det krav, som vedrører selve auktionen. Landsretten stadfæstede Advokatnævnets afgørelse.

---

¹⁸³ Kendelsen er ikke gengivet i dommen

U.2003.290H - Advokatnævnets kendelse af 18. maj 2000

Advokat A bistod køberne af en sommerhusgrund med at berigtige handlen. Grunden blev solgt den 10. juni 1999, hvorefter købsaftalen blev fremsendt til Advokat A. Køber deponerede købesummen på 150.000 kroner i sælgers pengeinstitut den 20. juni 1999. Den 30. august 1999 fremsendte Advokat A et skødeudkast til godkendelse hos sælger, og den 3. september 1999 blev den deponerede købesum frigivet til sælger. Sælger krævede købesummen forrentet, hvorpå advokat A fremsendte 1.375 kroner til sælger. Den 22. september 1999 anmodede B om fremsendelse af yderligere 153,37 kroner fra advokat A, hvortil Advokat A bemærkede, at såfremt sælger trak en klage til advokatmyndighederne tilbage¹⁸⁴, ville beløbet blive betalt. Sælger fastholdt sin klage til advokatmyndighederne.

Advokat A blev pålagt en bøde på 2.500 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner] for ikke at have fremmet sagens behandling med den fornødne hurtighed og for at have betinget betalingen af rentebeløb af, at klagen blev tilbagekaldt. Det var uden betydning, om sælger havde været berettiget til rentebeløbet eller ej.

Landsretten og Højesteret stadfæstede Advokatnævnets afgørelse.

I Retten i Glostrups dom af 29. april 2013 sag BS 20D-3388/2012 – Advokatnævnets kendelse af 1. oktober 2012 fik advokat J en bøde på 10.000 kr. for at returnere det af ham selv opgjorte omkostningsbeløb i forbindelse med en tvangsauktion og nægte udstedelse af samtykkeerklæring, da der blev taget forbehold for tilbagesøgning.

21.2.8 Tilbageholdelse af dokumenter

Advokaten har som udgangspunkt samme tilbageholdelsesret som andre, men advokaten må ikke ved tilbageholdelsen bringe klienten i situation, hvor klienten på grund af tilbageholdelsen risikerer at lide et retstab, f.eks. ved ikke at kunne opfylde rettens krav eller ved ikke at kunne få anden advokatbistand. Herved går advokaten videre end hensynet til "ham/hende selv" eller klienten tilsiger.

Østre Landsrets dom af 26. oktober 2000 i sag B-3643-99 - Advokatnævnets kendelse af 25. november 1999

Gårdejer J solgte i februar 1998 en landbrugsejendom til to købere repræsenteret af advokat A. Det var i købsaftalen anført, at J hurtigst muligt skulle købe et nærmere angivet areal af ejendommen tilbage til en på forhånd fastsat købesum, samt at J skulle afholde alle udgifter forbundet hermed, herunder udgifter til landinspektør, advokat mv.

Advokat A udfærdigede herefter skøde på hele den pågældende landbrugsejendom med angivelse af det i købsaftalen anførte vedrørende tilbagekøb af jordarealet.

---

¹⁸⁴ Her kan også henvises til Østre Landsrets dom af 5. juli 2013 i 3. afd. B-4195-12 – Retten i Glostrups dom af 21. november 2012 - Advokatnævnets kendelse af 12. februar 2011.

Advokat P og Advokat A havde i den følgende tid en del korrespondance om, hvorvidt der skulle betales særskilt honorar for assistance i forbindelse med tilbagesalget af landbrugsjorden. Uden at dette var afklaret mellem parterne, udfærdigede J's Advokat P efterfølgende skøde vedrørende J's tilbagekøb af jordarealet og fremsendte det efter J's underskrivelse til advokat A med henblik på indhentelse af sælgerens underskrift på skødet.

Advokat A meddelte herefter advokat P, at hans klienter havde underskrevet det endelige skøde, men at det først ville blive fremsendt til P når Advokat A's honorar på 4.650 kroner + moms var blevet modtaget. Advokat A opfordrede i den forbindelse sine klienter til at opsøge P's klient J direkte vedrørende betaling af Advokat A's salær. Advokat A fastholdt, at han først ville udlevere det underskrevne skøde, når hans honorar var blevet betalt, hvorefter P betalte dette til Advokat A.

Advokatnævnet fandt, at Advokat A ved at have opfordret sine klienter til at rette direkte henvendelse til P's klient, og derved forsøge at udvirke betaling af et omstridt krav, samt ved med samme formål at have tilbageholdt det af P udfærdigede skøde, havde tilsidesat god advokatskik og tildelte på denne baggrund Advokat A en irettesættelse.

Advokat A indbragte sagen for landsretten med påstand om ophævelse. Landsretten udtalte, at uanset at Advokat A havde et salærkrav, havde han ikke været berettiget til at tilbageholde skødet. Salærkravet skulle i stedet være rettet mod Advokat A's egne klienter, der derefter måtte søge refusion af beløbet hos J. Advokat A havde derfor tilsidesat god advokatskik ved at tilbageholde skødet for at fremtvinge betaling til sine klienter.

Endvidere udtalte landsretten, at Advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved at opfordre sine klienter til at tage direkte kontakt til J vedrørende betaling af Advokat A's salær, idet en sådan opfordring må anses for en omgåelse af reglerne for god advokatskik.

Østre Landsrets dom af 26. maj 2003 i sag B-1895-02 - Advokatnævnets kendelse af 15. maj 2002

Under behandling af et konkursbo henvendte konkursboets Advokat B sig til Advokat X, der tidligere havde været advokat for det konkursramte selskab, og udbad sig kontoudskrift for alle de sager, som Advokat X havde haft for selskabet. Henvendelse skete som følge af, at ledelsen havde orienteret B om, at der var sket en deponering af 350.000 kroner til Advokat X.

Advokat X havde ikke foretaget afregning og nægtede at udlevere de ubedte oplysninger, hvis ikke anmodningen blev yderligere specificeret. Advokat X blev indkaldt til skifteretten, men mødte ikke op.

Efter yderligere henvendelser, hvor Advokat X stadig ikke udleverede oplysningerne, indgav B en adfærdsklage til Advokatnævnet. Advokat X indgav herefter en modklage mod B og anklagede ham for at have handlet i strid med god advokatskik ved med ukorrekte oplysninger at nedvurdere Advokat X.

Advokatnævnet fandt, at Advokat X havde handlet i strid med god advokatskik ved – på trods af flere opfordringer hertil - at have undladt at fremsende de ubedte kontoudtog. B blev frifundet for X's modklage. Advokat X blev pålagt en bøde på 5.000 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner].

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

En lignende adfærd kan også, som det fremgår af **U.2010.1793Ø**, på anden vis end advokatetisk få konsekvenser:

U.2010.1793Ø – Østre Landsrets dom af 5. marts 2010 i sag B-1214-10 – sag der ikke var behandlet i Advokatnævnet.

Landsretten traf afgørelse om, at tilbageholdelse af sagsakter vedrørende en retssag, udover processkrifter og bilag, der var udleveret respektive kopieret, var uberettiget over for et konkursbo, der skulle træffe afgørelse efter konkurslovens § 136 stk. 1 om indtræden i den verserende sag. Materialet blev først udleveret efter at konkursboet (der jo her træder i stedet for klienten) havde betalt Advokatfirma B's udgifter til bl.a. retsafgift og oversættelser. Advokatfirmaet B blev fundet uberettiget til at udøve tilbageholdsret og pålagt konkursboets omkostninger.

Advokatetiske overvejelser fremgår ikke af dommen, men de er på linje med det ovenstående.

21.2.9 Tilbageholdelse af penge

Retten i Århus dom af 30. november 2010 i sag BS 1-3555/2009 – Advokatnævnets kendelse af 11. november 2009.

Advokat H havde over for modparten (sælger) i en ejendomshandel beregnet sig ekspeditionsgebyr for "ekspres ekspedition af lånehjemtagning med tilhørende låneindfrielse" og tilbageholdt beløbet ved afregning af ejendomshandlen. Der var ikke noget klientforhold – advokat H repræsenterede køber – og ikke hjemmel i købsaftalen. Bøden på 10.000 kroner blev stadfæstet af retten. Anken blev afvist, da der ikke forelå anketilladelse.

Københavns Byrets dom af 8. marts 2012 i sag nr. BS 42B-1256/2009 – Advokatnævnets kendelse af 8. januar 2008.

Advokat A modtog fra sin klient K et beløb på 1,8 mio. kroner, som tilhørte et ApS, hvori K var ansat som bogholder. K ejede selskabet sammen med selskabets direktør, som hun netop havde ophævet et fast samlivsforhold med. A lod pengene stå på sin klientkonto uden straks at underrette ApS'et herom. Retten fandt, som Advokatnævnet, at A ved at have ladet beløbet stå på sin klientkonto og ikke deponeret det efter deponeringslovens regler havde overtrådt de advokatetiske regler og pålagde en bøde på 10.000 kroner.

21.2.10 Manglende besvarelse af henvendelse fra modparten

Manglende besvarelse af en modparts henvendelse kan være til stor irritation. Som udgangspunkt består der ikke en generel pligt for advokater til at besvare enhver henvendelse fra en kollega, idet der antages at kunne være konkrete grunde til, at en

advokat ikke ønsker at svare ¹⁸⁵, f.eks. en henvendelse om, hvorvidt advokaten ønsker at udtage stævning for sin klient.

Omvendt må det antages, at der i visse situationer kan være en særlig forpligtelse for advokater til at besvare modpartens henvendelser, typisk i de tilfælde, hvor advokaten har særlige beføjelser, f.eks. ved berigtigelse af en ejendomshandel.

Vestre Landsrets dom af 18. januar 2002 i sag B-0246-01 - Advokatnævnets kendelse af 16. januar 2001

Advokatnævnet fandt, at advokat X havde tilsidesat god advokatskik ved ikke at have besvaret henvendelser fra købers advokat og ved ikke at imødekomme anmodningen fra modpartens advokat om at drage omsorg for, at garantien blev stillet eller at tilbagebetale det deponerede beløb. Advokatnævnet pålagde på den baggrund advokat X en bøde på 5.000 kroner [i dag en bøde med gentagelsesvirkning på 20.000 kroner].

Advokatnævnet lagde bl.a. vægt på, at advokat X tidligere var pålagt bøder for uberettiget varetagelse af sine klienters interesser.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

I følgende afgørelse var synspunktet, at den manglende besvarelse, "tenderede chikanøs adfærd".

Københavns Byrets dom af 9. juli 2010 i sag BS 43C-3825/2009 – Advokatnævntes kendelse af 27. maj 2009.

Advokat A repræsenterede en investor i et K/S, der var utilfreds. Advokat A skrev i juli 2008 to gange til Advokat K, der repræsenterede K/S'et, at han gerne ville have nogle oplysninger og foretaget forskellige undersøgelser.

Advokat A døde og Advokat B overtog sagen for den utilfredse investor.

Advokat B fandt i sagen ikke svar på de to henvendelser og rettede igen henvendelse til Advokat K, der svarede: at han havde haft kontakt med Advokat A, bl.a. om forespørgslerne fra juli, og han anså dem for besvaret. Advokat B klagede, da han ikke kunne få en redegørelse fra Advokat K for, hvad der rent faktisk meddelte som besvarelse.

Advokatnævnet fandt, at den manglende besvarelse af Advokat B's henvendelse, under henvisning til, at der var sket besvarelse mundtligt over for den afdøde kollega, var en tilsidesættelse af god advokatskik, idet nævnet lagde vægt på at Advokat K's handlemåde "tenderede chikanøs adfærd".

Sanktionen blev fastsat til 10.000 kroner. Afgørelsen blev stadfæstet af retten.

Yderligere afgørelser ¹⁸⁶

---

¹⁸⁵ jf. Henrik Bitsch: "God Advokatskik" 2. udg. s. 276

¹⁸⁶ Jf. også ovenfor under 9.5 - **Retten i Esbjergs dom af 26. oktober 2010 i sag BS 24-1980/2009 – Advokatnævnets kendelse af 6. november 2009** og **Københavns Byrets dom af 5. oktober 2010 i sag BS 42B-2411/2010, Advokatnævnets kendelse af 15. marts 2010**. (Her var problemet, at en tidligere klient rejste erstatningskrav mod advokaten, der i en 5 måneders periode fik ca. 10 erindringskrivelser og kun svarede henholdende på tre. Han erkendte da også tilsidesættelse af god advokatskik, og afgørelsen angik alene sanktionen, der på grund af "fortid" blev en bøde på 20.000, hvilket var temmelig oplagt), **Østre Landsrets dom af 28. april 2011 i sag 3. afd. B-3086-10 - Glostrup rets dom af 7. oktober 2010 i sag BS 10B-1268/2009 – Advokatnævnets kendelse af 25. juni 2008**. (Sagen handlede også om smø og dårlig kommunikation. Sagen er også omtalt vedrørende advokaten manglende reaktion også (!) over for Advokatnævnet under afsnittet kontradiktion, 1.1.2.6) og **Københavns Byrets dom af 4. november 2010 i sag BS 36A-4330/2010 – Advokatnævnets kendelse af 17. juni 2010**. (Advokat A var idømt bøde af Advokatnævnet for ikke at svare modparten i en bodelingssag. Ud fra en konkret vurdering af forsinkelsen og til modpartens (klagers) adfærd blev advokaten frifundet af byretten.)

21.2.11 Pression mv. i øvrigt

En advokat, der betinger gennemførelse af dispositioner – f.eks. frigivelse af midler – af, at klienten eller modparten tilbagetrækker en klage eller anden form for uberettiget pression risikerer med stor sikkerhed, at forholdet betragtes som en tilsidesættelse af de advokatetiske regler. F.eks. vil tilbageholdelse af beløb uden at have hjemmel hertil også kunne udgøre en tilsidesættelse. Dispositioner der strider mod andres rettigheder vil kunne betragtes som en grovere tilsidesættelse af god advokatskik.

Vestre Landsrets dom af 19. juni 2000 i sag B-1668-99 - Advokatnævnets kendelse af 8. juli 1999

Advokat X var af Advokatnævnets blevet pålagt en bøde på 2.500 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner], for at have tilsidesat god advokatskik ved 1) at have betinget tilbagekaldelse af tvangsauktion med betaling af andre, og i øvrigt uforfaldne, krav, og at kræve sikkerhed for fremtidige leverancer, og ved 2) først efter flere opfordringer at fremkomme med en specificeret opgørelse over auktionsomkostningerne til modpartens advokat.

Landsretten stadfæstede og udtalte bl.a., at det fulgte af ordlyden af Advokatnævnets kendelse, at det er i strid med god advokatskik at undlade at fremsende en specificeret opgørelse over påløbne auktionsomkostninger, når skyldneren begærer det med henblik på at søge auktionen afværget ved betaling.

Østre Landsrets dom af 17. november 2005 i sag B-1121-05 - Advokatnævnets kendelse af 15. marts 2005

Advokat X underrettede efter en skilsmisssag Udlændingestyrelsen om, at grundlaget for den ene ægtefælles opholdstilladelse ikke længere var til stede. Advokat X var herved gået videre end, hvad hans klients interesser tilsagde. Advokat X's underretning af Udlændingestyrelsen havde endvidere en sådan tilknytning til ægteskabssagen, at X burde have underrettet modpartens advokat, Y.

Landsretten stadfæstede af disse grunde, at Advokat X groft havde tilsidesat god advokatskik efter Retsplejelovens § 126. Advokat X blev pålagt en bøde på 10.000 kroner [i dag svarende til 20.000 kroner].

Følgende afgørelse er måske lidt svær at placere i "systemet", men det er en form for pression:

Østre Landsrets dom af 8. november 2011 i sag B-317-11 - Københavns Byrets dom af 1. september 2010 i sag BS 41B-6326/2008 – Advokatnævnets kendelse af 25. september 2008.

Advokat H havde insisterende krævet erklæring fra en "klient", som advokat H troede havde været klient hos en medarbejder – som advokat H i øvrigt bortviste – om, at vedkommende ikke ville gøre erstatningskrav gældende over for advokat H.

Et sådant krav er selvkært uacceptabelt.

Den følgende er ren uacceptabel pression:

Østre Landsrets dom af 15. september 2011 i sag 3. afd. B-3625-10 - Retten i Svendborgs dom af 23. november 2010 i sag BS R6-780/2008 – Advokatnævnets kendelse af 15. maj 2008.

Advokatnævnet lagde til grund, at Advokat A havde betinget sit fremmøde i retten samme dag af, at klienten underskrev en skylderklæring i relation til andre sager.

Sagen blev forsinket af klagers (klientens) sygdom, men på baggrund bl.a. af forklaring, der blev indhentet fra denne, stadfæstede byretten og Østre Landsret, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik.

Sanktionen var en bøde på 40.000 kroner under hensyn til tre afgørelser i 2006, hvor der var fastsat bøder på 10.000, 20.000 og 40.000 kroner, der alle var stadfæstet af landsretten. Byretten og Østre Landsret stadfæstede også bøden i denne sag.

21.2.12 Forkerte angivelser

Østre Landsrets Dom af 1. marts 2007 i sag B-1005-06 - Advokatnævnets kendelse af 28. februar 2006

Advokat A bistod en klient i forbindelse med ansøgning om tilladelse til opførelse af en altan. Klientens nabo gav samtykke til projektet. Ansøgningen blev imidlertid afvist af kommune K og efterfølgende opstod der stridigheder mellem naboerne. Klienten ansøgte på ny om tilladelse, men under nabohøringen kom det frem, at naboen havde indsigelser mod opførelsen af altanen. Advokat A anmodede om revurdering af afvisningen, men K afviste på ny etablering af altanen.

Advokat A anmodede derefter om genoptagelse af ansøgningen og anførte i den forbindelse, at ejerne af nabogrunden havde givet samtykke til altanen. K imødekom herefter anmodningen om genoptagelse.

Naboen klagede efterfølgende til Advokatnævnet og gjorde gældende, Advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved, mod bedre vidende, i brevet til K at have anført, at naboen havde samtykket til opførelse af altanen.

Advokatnævnet fandt, at Advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved at skrive til K, at naboen havde givet samtykke, uden på ny at have forelagt spørgsmålet for naboen.

Advokatnævnet pålagde advokat A en bøde på 5.000 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner].

Landsretten fandt, at da A havde været klar over, at de to naboer ikke var på talefod og blandt andet på baggrund heraf havde anført, at naboen havde givet sit samtykke, havde Advokat A tilsidesat god advokatskik. Landsretten fandt ikke anledning til at ændre sanktionen.

21.3 Fortrængning af en advokat (AER 17.2)

AER 17.2

”En advokat må ikke modvirke tilkaldelse af en anden advokat og bør efter omstændighederne opfordre modparten til at søge advokat. Advokaten må ikke fortrænge en advokat fra en sag.”

Den følgende sag må vist betragtes som hørende under overskriften, om end fortrængningen kan være svær at få øje på. Da det er en afgørelse truffet af Advokatnævnet, og som stadfæstet af retten er afgørelsen udtryk for gældende god advokatskik, men man kan også læse afgørelsen som et overdrevent forsøg på at overføre domstolskontrol med straffeprocessen til skade for den enkelte sigtede. Den er også relevant i relation til "klientfiskeri" hvor til der henvises til afsnit 10.

Retten i Koldings dom af 18. januar 2011 i sag BS 10-530/2010 – Advokatnævnets kendelse af 11. februar 2010.¹⁸⁷

Forsvarsadvokat G fandt ved hjemkomst fra ferie i sommeren 2009 et brev fra en varetægtsfængslet person, der var utilfreds med sin beskikkede forsvarer, der ikke gjorde noget for ham, og bad G om at være hans advokat. Advokat G besøgte 6. august personen, der havde søgt hans hjælp, i fængslet. Det var en kort samtale, da hans nye klient var polak, der talte dårligt tysk. Sidstnævnte gjaldt også advokat G.

Den 7. august søgte advokat G om at blive beskikket [så vidt det ses uden kopi til den allerede beskikkede forsvarer], og han blev beskikket af retten, den 13. august. Samme dag besværede den oprindeligt beskikkede advokat sig, og 17. august bekræftede G forløbet og meddelte, at han ikke havde haft i sinde at krænke kollegaen og undskyldte.

Advokatnævnets afgørelse lyder:

"Ved at have taget kontakt til den sigtede, som han vidste, havde en anden forsvarer, findes indklagede at have tilsidesat god advokatskik, jf.

Retsplejelovens § 126 stk. 1. Nævnet lægger til grund, at henvendelsen om advokatskifte var formuleret af og stammede fra sigtede

"Henset hertil og til indklagedes oplysninger om, at samtalen med den sigtede fandt sted i forbindelse med et besøg i arresten i anden anledning, at samtalen var kortfattet, at indklagede ikke befattede sig yderligere med sagen, og at han dagen efter kontaktede politiet med anmodning om at blive beskikket for sigtede, tildeles indklagede alene en irettesættelse".

Denne begrundelse ændrer retten, der i øvrigt stadfæster, til:

*Det er ubestridt, at advokat JGN var beskikket forsvarer for arrestanten O, da sagsøgeren **af egen drift** [?] rettede henvendelse til O i arresten. Det er endvidere ubestridt, at sagsøger var bekendt med dette.*

Beskikkelsen af advokat JGN som forsvarer for O ophørte først ved rettens beslutning herom, jf. Retsplejelovens § 736. O har endvidere ikke uden rettens tilladelse været berettiget til ud over den beskikkede forsvarer at lade sig repræsentere af sagsøgeren som valgt forsvarer, jf. Retsplejelovens § 738

---

¹⁸⁷ Se omtalen i Lf.Medd. 30/2011

Herefter findes sagsøger ved sin henvendelse til O som anført i sagsøgtes kendelse at have handlet i strid med god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126, stk. 1. Der er herved ikke frataget O hans frie valg af bestemt forsvarer ud over det hensyn til en forsvarlig retspleje, der følger af bestemmelserne i Retsplejelovens §§ 736 og 738...".[Der var af advokat G procederet på EMRK art 6]

Det er ikke helt åbenbart, at klientens valg af advokat/forsvarer ikke skal berettige advokaten til at tale med klienten. Det er muligt, at retten finder, at der er hensyn, der begrundes, at vedkommende advokat ikke kan få de beføjelser, der tilkommer en forsvarer under sagen – men det fratager vel ikke klienten retten til at vælge en advokat og tale med ham – men der kan af anklagemyndigheden gøres sådanne indskrænkninger, at det bliver en kontrolleret samtale. Skismaet er i forhold til, om vedkommende kan være forsvarer, men det har ikke umiddelbart noget med god advokatskik at gøre.¹⁸⁸

Det er muligt, at advokaten ikke kan være til megen gavn, hvis han ikke beskikkes eller accepteres som valgt forsvarer, men det skal vel ikke forhindre klient og advokat at tale sammen, når det vel at mærke er klientens ønske? Hvis der ikke er restriktioner på klientens besøg, er det vel kun de praktiske regler om besøgets omfang, der kan udsætte en samtale?

21.4 Direkte henvendelse til kollegas klient (AER 17.3)

AER 17.3

”En advokat må ikke i en konkret sag henvende sig direkte til nogen, som i sagen er repræsenteret af anden advokat, uden dennes samtykke. Det gælder dog ikke, hvis henvendelsen sker til berettiget varetagelse af en klients eller egne interesser, eller vedkommende anden advokat trods påmindelse ikke foretager, hvad han efter god advokatskik har pligt til. Advokaten skal i alle tilfælde samtidig eller uden ugrundet ophold underrette den anden advokat om enhver sådan henvendelse.”

Afgørelsen **Østre Landsrets dom af 26. oktober 2000 i sag B-3643/99 - Advokatnævnets kendelse af 25. november 1999**, der er omtalt udførligt under 20.2.8, indeholder et eksempel på uberettiget tilbageholdelse af dokumenter som pression.

Østre Landsrets dom af 25. marts 2004 i sag B-1618-03 - Advokatnævnets kendelse af 2. maj 2003

Efter en afsluttet retssag udestod diverse spørgsmål om betaling af landinspektør m.v. og fordeling af sagens omkostninger. I denne forbindelse modtog advokat V henvendelse fra advokat M, der oplyste, at denne nu repræsenterede klienten. På trods af disse henvendelser rettede advokat V ved

---

¹⁸⁸ Elsebeth Rasmussen Lf.Medd. 64/2012 anfører, at afgørelsen er truffet inden **Vestre Landsrets dom af 29. juni 2011 i sag V.L. B-0893-09**, og det er rigtigt, men situationen var der, at det var tredjemand, der bad advokaten optræde for den varetægtsfængslede. Her er det personen selv, og så må det være korrekt at yde bistand. Vestre Landsrets dom er yderligere omtalt under 10.1.

tre lejligheder henvendelse til den tidligere klient om den økonomiske afslutning af den førte retssag.

Østre Landsret stadfæstede, at det, på trods af advokat M's ikke helt klare henvendelse, burde have stået advokat V klart, at der generelt var sket advokatskifte, og at han ved henvendelser til den tidligere klient handlede i strid med god advokatskik.

Ved fastsættelse af sanktionen lagde Østre Landsret på baggrund af bevisførelsen til grund, at det ikke havde stået V klart, at der var sket et generelt advokatskifte. Det blev videre lagt til grund, at advokat M, på trods af sin viden om advokat V's henvendelser til klienten, ikke tydeliggjorde advokatskiftet.

Herefter fandt landsretten, at tilsidesættelsen kunne karakteriseres som ordensmæssig, og landsretten ændrede den af Advokatnævnet fastsatte bøde til en irettesættelse.

Vestre Landsrets dom af 9. januar 2006 i sag B-210-05 - Advokatnævnets kendelse af 10. januar 2005

Advokat A havde kontaktet modparten direkte uden forudgående samtykke fra dennes advokat i en samværs sag, hvilket Advokatnævnet og landsretten fandt, var en tilsidesættelse af god advokatskik.

Advokat A blev i lyset af tidligere tilsidesættelser af god advokatskik og et yderligere forhold i samme sag pålagt en bøde på 5.000 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner].

Jf. også **Østre Landsrets dom af 24. november 2006 i sag B-3685-04 og B-3686-04** under 20.2.1 om ytringer om strafbare forhold og sigtelser.

Københavns Byrets dom af 21. juli 2008 i sag BS 41B-6793/2007 - Advokatnævnets kendelse af 24. september 2007

I forbindelse med en arbejdskonflikt repræsenterede advokat X nogle aktionerende søfolk på vegne af deres danske organisation i fogedretten. Fogedrettens kendelse blev kæret.

Advokat B gjorde organisationsansvar gældende på grund af aktionen og skrev i den forbindelse to gange til søfolkenes udenlandske organisation – uden kopi til X.

Advokatnævnet pålagde advokat B en bøde på 10.000 kroner [normalbøde]. Retten stadfæstede Advokatnævnets kendelse, idet advokat B havde tilsidesat god advokatskik, men fastsatte sanktionen til en irettesættelse, da retten bl.a. lagde vægt på den internationale organisations fremtrædende optræden i sagen.

I en sag, der i øvrigt angik indgivelse af konkursbegæring og forholdet mellem Retsplejelovens § 126 stk. 1 og 4, blev fortsatte henvendelser også anset for en tilsidesættelse, jf. **Københavns Byrets dom af 13. februar 2009 i sag BS 38A-4505/2007 - Advokatnævnets kendelse af 20. juni 2007**. Tilsidesættelse blev også statueret ved direkte henvendelse i **Lyngby Rets dom af 30. august 2012 i sag BS 150-675/2012 – Advokatnævnets kendelse af 15. marts 2010 i sag 2011-3017**.

En noget "hårdhændet" håndhævelse er følgende:

Retten i Helsingørs dom af 19. april 2011 i sag BS 1-2629/2009 – Advokatnævnets kendelse af 20. november 2010.

I et konkursbo, der blev behandlet på et advokatkontor X med ca. 10 jurister og ca. 20 andre medarbejdere blev en af kontorets partnere kurator. Der blev på vegne kurator stillet en række forespørgsler fra advokat K, der var en af de ansatte jurister på kontoret, vedr. bl.a. fallentens dispositioner omkring konkursen, herunder i et selskab M ApS hvor fallentens kone var direktør. Ved henvendelse til M ApS fremkom der i slut oktober 2008 fra advokat V en fax, hvor han på selskabets vegne meddelte, "at enhver henvendelse fra Dem til det selskab, skal sendes hertil ..."

Advokat K ophørte som medarbejder og i juli 2009 arbejdede Advokat S (der var medejer af advokatfirmaet) med konkurssagen og tilskrev M ApS direkte om en ny problemstilling, der var fremkommet på grund af afhøringer af fallenten i skifteretten. Der blev ikke sendt kopi til advokat V.

Direktøren i M ApS klagede over den direkte henvendelse.

Advokatnævnet anførte i sin afgørelse: "Indklagede har erkendt, at han ved en beklagelig fejl skrev direkte til klager, selvom klager var repræsenteret af advokat. Nævnet finder uanset beklagelsen, at indklagede har tilsidesat god advokatskik..." og fastsatte på grund af en tidligere bøde på 10.000 kroner i 2007 sanktionen til en bøde på 20.000 kroner.

Retten anførte: "Efter bevisførelsen lægges til grund, at konkursboets breve af 15. december 2009, 28. oktober 2008 og 9. juli 2009 til M ApS i det væsentlige har drejet sig om undersøgelse af mulige omstødelige dispositioner, idet kuratellet, herunder også Advokat S, var bekendt med det interessefællesskab, der var mellem [fallenten] og M ApS. På den baggrund finder retten, at Advokat S's brev af 9. juli 2009 ikke drejer sig om en helt anden problemstilling end tidligere henvendelser til M ApS. "Da advokat V havde anmodet om at "alle henvendelser fra Advokatkontor X til M ApS skulle ske til ham", var der tale om en tilsidesættelse af god advokatskik.

Sanktionen blev dog ændret, da det blev lagt til grund, at Advokat S ikke kendte henvendelsen fra advokat V og bøden – stadig under hensyntagen til sanktionen fra 2007 - nedsat til 10.000 kroner.

Det må siges at være strenge krav til undersøgelse, når man som advokat indtræder i et større konkursbos behandling, at man – som det blev gjort gældende af Advokatnævnets advokat – skal gennemlæse sagen, så man ikke lave sådanne fejlekspeditioner som beskrevet. Det er også bemærkelsesværdigt, når det drejer sig om et enkelt brev fra en advokat, der begærer "alle henvendelser fra *Dem* til *det* selskab" stilet til sig. Advokaten kan jo ikke vide, om han vil få alle opdrag i fremtiden, og han ved ikke, hvad fremtidige henvendelser måtte gå ud på. Retten er da også åben for, at der må ske en indskrænkning i "pålæggets" rækkevidde. Afgørelsen viser den omhyggelighed, der skal udvises.

21.4 Optagelse af telefonsamtaler (AER 17.4)

AER 17.4

”En advokat må ikke optage eller medvirke til optagelse af telefonsamtaler eller andre kommunikationer på lydbånd eller lignende, uden at den anden part eller de andre deltagere på forhånd har samtykket i optagelsen.”

Der findes ikke domme herom.

22. Advokatens forhold til retten m.fl. (AER 18) ¹⁸⁹

AER 18.1

”Advokaten skal udføre sit hverv under respekt for retten og andre myndigheder.

Advokaten må ikke forhindre, at sagen behandles og afgøres efter de regler, der gælder herom.”

Følgende dom om betaling af honorar til skønsmænd kunne måske placeres andetsteds, men den er svær at rubricere:

Østre Landsrets dom af 2. juni 2006 i sag 3. afd. nr. B-3213-05. Advokatnævnets kendelse af 20. september 2005.

Advokat A havde i forbindelse med en voldgiftssag mellem sin klient og dennes tidligere ansatte den 26. august 1999 over for voldgiftsretten anført, at han inden for en beløbsramme på 60.000 kroner kunne indestå for rettens omkostninger.

Den 7. marts 2003 afsagde voldgiftsretten delkendelse om parternes mellemværende, samt om at parterne solidarisk skulle betale voldgiftsrettens omkostninger med á conto 70.000 kroner. Endelig afgørelse om rettens omkostninger og deres fordeling mellem parterne ville blive truffet i forbindelse med rettens endelige afgørelse. Advokat A indbetalte herefter 35.000 kroner til voldgiftsretten.

I forbindelse med voldgiftsrettens endelig afgørelse den 24. maj 2004 blev parterne pålagt solidarisk at betale rettens omkostninger på 90.000 kroner. Advokat A havde ved brev af 15. maj 2003 meddelt såvel retten som modpartens advokat sin udtræden af sagen, samt at han ikke kunne indestå for eventuelt yderligere omkostninger for voldgiftsretten. Hverken voldgiftsretten eller modpartens advokat reagerede herpå.

Advokatnævnet fandt, at advokat A fortsat hæftede for betaling af indtil 25.000 kroner. På baggrund af rettens tilkendegivelse af 7. marts 2003 om betaling af et á conto beløb, og at endelig afgørelse af voldgiftsrettens omkostninger og fordelingen heraf skulle træffes i forbindelse med voldgiftsrettens endelige kendelse, fandt Advokatnævnet ikke, at advokat A havde haft nogen anledning til at anse sig for frigjort for denne hæftelse i voldgiftssagen.

Advokatnævnet fandt derfor, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved ikke at have opretholdt indeståelsen for en beløbsramme på 60.000 kroner.

Advokatnævnet anførte, at advokaters indeståelse for klienters udgifter i voldgiftssager er af væsentlig betydning for, om voldgiftsretten vil acceptere sikkerhedsstillelse af denne karakter på linje med bankgarantier m.v. Det er derfor vigtigt, at advokater overholder deres forpligtelser i medfør af sådanne afgivne indeståelser.

Da hverken voldgiftsretten eller modpartens advokat havde reageret på advokatens brev af 15. maj 2003, blev advokaten alene tildelt en irettesættelse.

---

¹⁸⁹ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 215ff.

Landsretten stadfæstede kendelsen.

AER 18.2

”Advokaten skal respektere processens og forhandlingens kontradiktoriske princip.

Advokaten må ikke uden forudgående eller samtidig meddelelse til modparten rette henvendelse om sagen til dommeren eller andre, der behandler tvister, eller forsyne disse med bilag, notater eller dokumenter.

Advokaten skal senest samtidig forsyne modparten med kopi af det således fremsendte.”

Det vil være i strid med god advokatskik at give retten forkerte oplysninger eller bevidst undlade at berigtige en åbenlys fejl.

Østre Landsrets dom af 4. februar 2003 i sag B-2322-02 - Advokatnævnets kendelse af 3. juli 2002.

Advokat A, der mødte for begge parter under et retsmøde, hvor ingen af sagens parter var til stede, havde oplyst en fejlagtig ordlyd af et forlig, som blev ført til retsbogen. Da fejlen blev påtalt af modpartens advokat B, undlod advokat A at berigtige fejlen, uanset at det måtte have stået advokat A klart, at der ikke var enighed om forliget. Dette var en tilsidesættelse af god advokatskik

Advokat A blev pålagt en bøde på 8.000 kroner af Advokatnævnet [en lidt ”skæv” bøde – der i hvert fald ville have været på over 10.000 kroner og nok nærmere 20.000 kroner i dag]. Bødens størrelse blev fastsat på grund af gentagelsesvirkning.

Afgørelsen blev stadfæstet af Østre Landsret.

Retten i Koldings dom af 13. september 2010 i sag BS 9-1659/2008. Advokatnævnets kendelse af 14. maj 2008 i sag 02-0408-07-0690

En advokat påførte, som klientens valg, speciallæge RE på en liste til Arbejdsskadestyrelsen over læger, som skadelidte ønskede sagen forelagt. Advokat BS meddelte herefter retten, at den pågældende var rekvireret af Arbejdsskadestyrelsen (og undertrykte, at det var hans klients ønske) og korrigerede ikke denne fejl, hvilket først skete af retten under kæremål. Efter disse indledende forviklinger var det klart, at en speciallægeerklæring IKKE skulle indhentes fra RE, men der var også uenighed om, hvilke tidligere erklæringer, der i forbindelse med forelæggelse for speciallæge skulle medsendes, og på en liste medtog advokat BS en erklæring, som retten udtrykkeligt havde bestemt ikke kunne medsendes. Listen var et udkast. Advokatnævnet lade til grund, at oplysningerne om speciallæge RE var en fejl, men at advokaten ikke selv rettede, og at det var en fejl, at han medtog en erklæring på en liste, der var et udkast. På dette grundlag statuerede Advokatnævnet en tilsidesættelse og fastsatte sanktionen til en "normal" bøde på 10.000 kroner.

Begrundelsen er en henvisning til det konstaterede.

Retten stadfæstede men konstaterede, at forseelsen lå før 1. august 2007¹⁹⁰, hvor bødeniveauet blev hævet, og nedsatte bøden til det tidligere niveau for en normalbøde på 5.000 kroner.

Retspraksis på området viser, at det er meget vigtigt, at advokaten er opmærksom på, at modparten får tilsendt en kopi af det materiale, som bliver fremsendt til retten. En advokat må heller ikke rette henvendelse til retten på et tidspunkt, hvor modparten ikke har mulighed for at komme med indvendinger.

Det afgørende er det kontradiktoriske princip, der skal respekteres. Der må ikke være "falske lodder i vægtskålen."

Det er en tilsidesættelse af god advokatskik, hvis en advokat fremsender dokumenter til retten, som ikke samtidig fremsendes til modparten.

Østre Landsrets dom af 15. september 2000 i sag B-1427-99 - Advokatnævnets kendelse af 5. maj 1999 og 31. januar 2000.

Advokat A havde efter domsforhandlingens afslutning i en injuriersag fremsendt brev til en landsorganisation om, at en person fra organisationen havde afgivet urigtige forklaringer. Advokat A anførte i den forbindelse, hvad han mente var sagens rette sammenhæng og sendte en kopi af brevet til retten men ikke til modparten. Modpartens advokat kom imidlertid ved en tilfældighed i besiddelse af brevet, som hun sendte til den pågældende byret med anførsel af, at hun ikke håbede, at dette ville få indflydelse på sagens afgørelse.

På denne baggrund pålagde Advokatnævnet ved kendelse af 5. maj 1999 advokat A en bøde på 3.000 kroner, [mere end en "normalbøde", i dag svarende til 10.000 kroner], idet det fandtes at være i strid med god advokatskik, "at advokat A havde rettet henvendelse til retten efter sagen var optaget til dom".

Advokat A indbragte sagen for landsretten med påstand om ophævelse. Under sagens forberedelse for landsretten besluttede Advokatnævnet at genoptage sagen, hvorefter forberedelsen af sagen med parternes indforståelse blev udsat.

Advokatnævnet afsagde herefter ny kendelse i sagen den 31. januar 2000, hvorved advokat A blev pålagt samme sanktion, dog med begrundelsen, at advokat A havde tilsidesat god advokatskik ved efter sagens optagelse til dom at have rettet henvendelse til retten vedrørende sagens materielle indhold uden at angive, hvilket processuelt formål henvendelsen havde, *samt* ved ikke at have sikret sig, at modparten var underrettet om henvendelsen til retten. Landsretten stadfæstede med samme begrundelse Advokatnævnets kendelse.

Selvom en advokat fremsender dokumenter til både retten og modparten, kan det også være i strid med god advokatskik, hvis det er på et tidspunkt i forløbet, hvor forberedelsen er afsluttet, og sagen er optaget til dom.

---

¹⁹⁰ Denne nedsættelse er formentlig ikke korrekt, jf. under den almene del A 1.7 i slutningen om virkningstidspunkt for skærper

Østre Landsrets dom af 29. maj 2001 i sag B-2847-00 - Advokatnævnets kendelse af 3. oktober 2000.

Advokatnævnet idømte advokat X en bøde på 2.500 [i dag svarende til 10.000 kroner] for tilsidesættelse af god advokatskik ved, efter at domsforhandlingen var afsluttet og sagen optaget til dom, at fremsende en utrykt dom til retten og modparten.

Sagen blev indbragt for Østre Landsret, der fandt, at eftersendelsen af dommen i det foreliggende tilfælde måtte antages at have haft en ret harmløs karakter, hvorefter Advokatnævnets kendelse blev ændret, således at advokat X alene blev tildelt en advarsel.

I den følgende sag, hvor en retssag også var optaget til dom, rettede en advokat henvendelse med påstand om, at et vidne havde afgivet falsk forklaring for retten. Advokaten blev pålagt en bøde.

U.2007.971H - Advokatnævnets kendelse af 10. januar 2005.

Advokat A havde hjulpet klageren med en ejendomshandel. Klageren anlagde efterfølgende erstatningsansvarssag mod advokat A's principal, advokat B, ved Sø- og Handelsretten. Under domsforhandlingen, hvor advokat A var indkaldt som vidne, var advokat A af den holdning, at klagerens vidneudsagn var usandt. Advokat A indsendte dagen efter domsforhandlingen et brev til retten, hvori hun anførte, at klagerens vidneudsagn var usandt, hvilket hun mente at kunne dokumentere ud fra nogle medsendte bilag.

Advokat A blev af Advokatnævnet pålagt en bøde på 10.000 kroner, da det er i strid med god advokatskik at forsøge at påvirke retten efter domsforhandlingens afslutning. Advokatnævnet lagde ved bødestørrelsens udmåling vægt på, at advokat A tidligere var fundet skyldig i at have handlet i strid med god advokatskik.

Østre Landsret og senere Højesteret stadfæstede Advokatnævnets kendelse. Højesteret nedsatte bøden til 5.000 kroner med bemærkning om, at bøden blev fastsat som en tillægsbøde, jf. princippet i straffelovens § 89 til en tidligere bøde på 5.000 kroner, som advokat A blev idømt den 16. oktober 2003.

Østre Landsrets dom af 17. november 2005 i sag B-1121-05 - Advokatnævnets kendelse af 15. marts 2005. Specielt modklagen.

Advokat Y havde, efter at han blev opmærksom på, at X havde underrettet Udlændingestyrelsen om samlivsophævelse, rettet henvendelse til retten, efter at en skilsmisssag var optaget til dom. Som udgangspunkt var dette i strid med god advokatskik, men da henvendelsen (vedrørende udførlig gengivelse af forklaringerne, når retsbogen skulle skrives) ikke havde karakter af efterprocedure, og da advokat Y kunne forudse en mulig sag ved Udlændingestyrelsen, var henvendelsen ikke i strid med god advokatskik. Y blev derfor *frifundet*.

Selvom der samtidig sker fremsendelse til modparten, kan det være en tilsidesættelse, hvis der kan være tvivl om berettigelsen af at fremsende det pågældende, jf. følgende dom **Københavns Byrets dom af 10. juli 2009 i sag nr. BS 37A-120/2008 og Retten i Koldings dom af 13. september 2010 i sag BS 9-1659/2008 - Advokatnævnets**

kendelse af 14. maj 2008 i sag 02-0408-07-0690 ovenfor, kan med rette også anføres her.

Et yderligere eksempel er:

Københavns Byrets dom af 10. juli 2009 i sag nr. BS 37A-120/2008 – Advokatnævnets kendelse af 21. november 2007

Advokatnævnet fandt, at Advokat A havde handlet i strid med god advokatskik ved i forbindelse med en voldgiftssag at sende en ensidigt indhentet teknisk sagkyndig erklæring til skønsmændene, forinden voldgiftsretten havde taget stilling til, hvorvidt udtalelsen kunne tillades fremlagt. Nævnet fandt endvidere, at det var en skærpende omstændighed, at materialet blev fremsendt, forinden der var fremsendt et tillægsskønstema til de udmeldte skønsmænd og uden information til modparten. Advokatnævnet pålagde derfor advokat A en bøde på 20.000 kroner.

Københavns Byret gav Advokatnævnet medhold, idet retten lagde til grund, at Advokat A fremsendte en ensidigt sagkyndig erklæring til skønsmændene, hvorved modparten og dennes advokat blev forhindret i at protestere mod bilagets fremlæggelse, inden bilaget blev fremsendt til skønsmændene. Tilsidesættelsen blev ikke af Københavns Byret vurderet som grov og retten nedsatte bøden til 10.000 kroner, der var "normalbøden" på afgørelsestidspunktet ¹⁹¹.

Det er også en tilsidesættelse, hvis de almene praktiske regler for processen tilsidesættes, hvilket Advokatnævnet har afgjort i en kendelse, der viser, at advokater har en pligt til at bidrage til alle de praktiske ting, der er knyttet til en moderne effektiv sagsbehandling ved retterne mv.:

Advokatnævnets kendelse af 20. februar 2012 i sag nr. 2010-567

Sagen vedrører iagttagelsen af god advokatskik i forholdet til modpartens advokat.

I forbindelse med en sag for Højesteret skulle advokat P, som appellant, udarbejde materialesamling til brug for hovedforhandlingen den 1. juni. Modpartens advokat anmodede i februar måned om, at han og P udarbejdede fælles materialesamling, og bad om at få Ps udkast fremsendt inden udgangen af marts. P besvarede ikke henvendelsen.

Modpartens advokat indsendte den 7. maj sin materialesamling og sammenfattende processkrift til Højesteret, og påtalte i den forbindelse, at P ikke havde fremsendt ekstrakt, hvorfor det ikke var muligt for indstævnte at henvise til sidetal i ekstrakten i sit sammenfattende processkrift. P reagerede ej eller på denne henvendelse og først den 17. maj (fristdagen) fremsendte P ekstrakt og materialesamling.

For Advokatnævnet gjorde P gældende, at begge parter havde vidst, at alle bilag fra landsretten (og skriftvekslingen) skulle medtages i materialesamlingen, og at der i al væsentlighed ikke var uenighed om faktum. Advokatnævnet fandt, at P havde handlet i strid med god advokatskik ved ikke at have besvaret

---

¹⁹¹ Denne nedsættelse er formentlig ikke korrekt, jf. under den almene del om bødernes beregning.

modpartens to henvendelser, og ved først at have indleveret ekstrakt på fristdagen. Bøde på 10.000 kroner.

Det burde være åbenbart for enhver, at processen skal være et "samarbejde" på det praktiske plan, og det er formentlig også derfor, at der ikke er domstolsafgørelser – det ved advokater!

23. Henvendelse til vidner (AER 18.3)

AER 18.3

"En advokat, der repræsenterer en part i en retssag, kan kontakte et vidne forud for vidneafhøringen for at klarlægge, hvad vidnet kan forklare og for at sætte vidnet i stand til at forberede sig på vidneafhøringen.

En advokats dialog med et vidne skal altid ske på en måde, der er egnet til at understøtte, at vidnet så korrekt som muligt bidrager til sagens oplysning. En advokat skal i forbindelse med enhver henvendelse til et vidne forud for vidneafhøringen sikre, at vidnet er bekendt med, at vidnet ikke har pligt til at udtale sig til advokaten.

Når det er påkrævet, skal advokaten orientere modpartens advokat om den kontakt, advokaten agter at tage eller har haft med et vidne. Sådant information skal navnlig gives, hvis vidnet har en særlig relation til modparten. Der vil normalt ikke være behov for en orientering af modparten, hvis advokaten har ført vidnet i en forudgående instans, hvis vidnet er ansat hos den part, advokaten repræsenterer, eller hvis parten har en anden særlig tilknytning til vidnet. Det forhold, at et vidne føres af modparten, påvirker ikke i sig selv advokatens adgang til at kontakte et vidne."

Adv.kom.2011: "Bestemmelsen i punkt 18.3 om henvendelse til vidner indeholder helt overordnede vejledende regler, som er udarbejdet i overensstemmelse med praksis. Advokatrådet har med bestemmelsen villet gøre opmærksom på problemstillingerne omkring vidnekontakt forud for indenretlig vidneafhøring. Den viser, at det er tilladt for en advokat at tale med vidner forud for vidneafhøringen, at det skal ske under iagttagelse af nogle forholdsregler og at der, når det er "modpartens vidne", i visse tilfælde skal gives forudgående meddelelse om kontakten til modpartens advokat.

Advokatrådets beslutning om nu at medtage en bestemmelse om rammerne for dialog med vidner i AER er til dels inspireret af den debat om emnet, som fandt sted såvel under som efter Nordisk Juristmøde 2008.

Formuleringen af bestemmelsen er i øvrigt delvist inspireret af den retstilstand, som fremgår af Højesterets dom, gengivet i **U.2010.2711H.**"¹⁹²

Bestemmelsen om, at "en advokats dialog med et vidne skal altid ske på en måde, der er egnet til at understøtte, at vidnet så korrekt som muligt bidrager til sagens oplysning." var til pådømmelse i:

Østre Landsrets dom af 28. august 2012 i sag 3. afd. nr. B-376-12 - Københavns Byrets dom af 5. januar 2012 – Advokatnævnets kendelse af 27. september 2010.

Under en strid mellem beboere/udlejer og en cafe rettede cafeens advokat henvendelse til alle beboere med ikke helt korrekt gengivelse af den for retten

---

¹⁹² Der findes ikke yderligere forarbejder fra Advokatrådet, men der kan henvises til omtalen Advokaten 09/2008, hvor der bl.a. er omtale af problemstillingen af **Sys Rovsing og René Offersen**. Grundlæggende overvejelser blev gjort af **Niels Fisch-Thomsen** til det Nordiske Juristmøde 2008 – forhandlingerne side 145 ff. I Advokaten 01/2009 behandles emnet af **Katja Hørgh og Christian Lundblad** under overskriften: "Dommerne gennemskuer løgnagtige vidner". Det må nok forventes, at spørgsmålet ikke er endelig afklaret. Der bør vises omhu og omtanke. Omvurderingen før indførslen af AER 18.3 kan der henvises til **Mads Bryde Andersen** "Advokatterten" (2005), side 573-575 og 602-604.

verserende konflikt og med angivelser, som Advokatnævnet fandt, var egnet til at true vidnerne, og indholdet blev endvidere fundet at gå videre en hensynet til klienten tilsagde. Tilsidesættelsen blev anset for grov og sanktionen blev fastsat til 40.000 kroner i lyset af tidligere tilsidesættelser og bøde på 15.000 kroner i 2008.

De tidligere sanktioner viste sig under byretsbehandlingen at være i 2006 (irettesættelse) og to i 2008 (bøder på 10.000 og 15.000 kroner).

Byretten stadfæstede, at der var tale om en tilsidesættelse, men omformulerede "trusler" til "utilbørligt følelsesmæssigt pres", og det kan være årsagen til, at sanktionen blev nedsat til 30.000 kroner. Advokatnævnet ankede, og Østre Landsret stadfæstede med dommerstemmerne 2-1 Advokatnævnets kendelse. Mindretallet stadfæstede byrettens afgørelse.

For forsvarere skal det erindres, at muligheden for kontakt med vidner er særdeles begrænset.¹⁹³

Man kan med føje stille spørgsmål ved, hvorfor kontakt til vidner skal være begrænset i straffesager, hvor forsvareren skal sikre en retfærdig behandling af tiltalte og hvorfor det i civile sager efter reglerne i AER er tilladt at kontakte vidner?

En speciel situation er i relation til børn. I den følgende dom var udgangspunktet for klagen, at der forestod en afhøring af nogle børn, som forældrene havde en konflikt om:

Københavns Byrets dom af 17. juni 2013 i sag BS 42B-2969/2012 – Advokatnævnets kendelse af 30. maj 2012

Efter at samvær for en far var ophævet af statsamtet – og der i anledning af en anmeldelse mod faderen om vold mod børnene skulle ske videoafhøring – rådgav advokat S faderen til at kontakte børnene i deres institution. Om det skete af hensyn til den forestående videoafhøring kunne ikke lægges til grund, men opfordringen til at kontakte børnene i strid med statsamtets afgørelse, var en grov tilsidesættelse af god advokatskik. Bøden blev fastsat til 20.000 kroner.

I Københavns Byrets dom af 18. februar 2014 i sag BS 37A-2252/2013 – Advokatnævnets kendelse af 24. april 2013 blev en bøde på 10.000 kroner stadfæstet for at have gennemført møde med klient i en forældreansvarssag om bopæl samtidig med, at barnet på 11 år – ”sagens genstand” – var tilstede.

---

¹⁹³ Jf. **Thomas Rørdam** i TFK2004 631 ”Forsvarerens aktive deltagelse i efterforskningen. Sagkyndig bistand til forsvareren”, nu ”Forsvareren” kap. 5.

24. Advokatens respekt for forligsförhandlinger (AER 19)

AER 19

"Har en part forud for eller under en verserende retssag, voldgift eller anden tvisteløsning tilbudt forlig, må modpartens advokat ikke over for den afgørende instans fremlægge eller på anden måde oplyse om forslaget uden udtrykkeligt samtykke fra modparten.

Advokaten må gerne fremlægge og oplyse om forligsforslag fra egen klient." ¹⁹⁴

Det fremgår af praksis og tillige af de advokatetiske regler, at modpartens forligstilbud ikke må fremlægges for retten uden modpartens accept. ¹⁹⁵

U.2004.2934H - Advokatnævnets kendelse af 27. juni 2002.

Advokatnævnet pålagde advokat A en bøde på 5.000 kroner for at have tilsidesat god advokatskik ved under en verserende retssag at have sendt et forligsforslag fra modparten til retten uden samtykke fra modpartens advokat. Advokat A indbragte kendelsen for domstolene med påstand om ophævelse, subsidiært nedsættelse af bøden. Højesteret stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

For så vidt angik bødens størrelse [i dag svarende til 10.000 kroner] bemærkede Højesteret, at advokat A gentagne gange tidligere havde tilsidesat reglerne om god advokatskik. [Højesteret kan ikke skærpe, men det kunne lyde som om de gerne ville.]

Østre Landsrets dom af 8. juni 2006 i sag B-3102-05 - Advokatnævnets kendelse af 29. august 2005.

Advokat B sendte med sit processkrift af 23. februar 2004 til Frederiksberg Ret – uden samtykke fra modpartens advokat – sit brev af 5. december 2000 til modpartens advokat C, hvori han refererede et af denne advokat fremsat forligstilbud angående et kompensationskrav i forbindelse med en skilsmissesag. Skilsmissesagen blev afgjort ved dom af 15. december 2000. Selvom der formelt var tale om en ny retssag mellem samme parter, var der reelt tale om en fortsættelse af parternes tvist under skilsmissesagen om et kompensationskrav.

Den omstændighed, at advokat B refererede til C's forligsforslag i sin egen skrivelse og fremsatte nyt forligsforslag i samme skrivelse, medførte ikke, at skrivelserne kunne anses for alene at være en fremlæggelse af eget forligsforslag. Landsretten fandt ikke, at der forelå omstændigheder, der berettigede Advokat B til – uden samtykke fra C – at sende det pågældende brev til retten, hvorfor landsretten tiltrådte, at Advokat B havde tilsidesat god advokatskik.

I en kendelse fra 2000 var B af Advokatnævnet blevet pålagt en bøde på 5.000 kroner, hvilket blev stadfæstet af Østre Landsret og Højesteret (U.2004.2934H ovenfor). Under hensyn til, at Advokatnævnets kendelse var indbragt af Advokat B for domstolene i medfør af Retsplejelovens § 147 d,

¹⁹⁴ Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: De advokatetiske regler, 2011 side 223ff.

¹⁹⁵ Jf. tidligere § 41 i forordn. 10. juli 1795 om forligskommissioner som omtalt i U.1970.828H note 1. Der kan yderligere henvises til U.2013.702Ø, hvor en retsmægleres udkast til forlig ikke blev tilladt fremlagt.

tillagde Advokatnævnet ikke afgørelsen betydning for fastsættelsen af sanktionen. [Denne praksis er ikke længere gældende for Advokatnævnet]. Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse om en bøde på 5.000 kroner [svarende til i dag en "normalbøde" på 10.000 kroner].

Odense rets dom af 4. juni 2007 i sag BS 4-100/2007 - Advokatnævnets kendelse af 14. december 2006.

Advokat A havde fremlagt et af modparten fremsat forligsforslag uden modpartens samtykke. Advokat A gjorde gældende, at der ikke var tale om tilsidesættelse af god advokatskik, idet forligsforslaget blev fremlagt som del af argumentationen i forbindelse med rettens afgørelse af spørgsmålet om sagsomkostninger, efter at sagen var hævet af modparten.

Advokatnævnet fandt, at der var tale om tilsidesættelse af god advokatskik og ikendte Advokat A en bøde på 5.000 kroner [”normalbøde” i dag svarende til 10.000 kroner].

Retten stadfæstede og anførte, at reglen i AER pkt. 4.3.2 ”*må antages at gælde uden tidsbegrænsning*”.

Under hensyntagen til de konkrete omstændigheder - forligsforslaget var indeholdt i brev med yderligere indhold, der var relevant for omkostningsfastsættelsen - blev sanktionen ændret til en advarsel.

Man kan stadig fremlægge en ekstrakt af et dokument.

Københavns Byrets dom af 3. december 2009 - i sag BS 39B-6821/2008 – Advokatnævnets kendelse af 20. oktober 2008.

I forbindelse med forligsforhandlinger i en verserende injuriersag, havde Advokat A, uden at indhente modpartens samtykke, fremlagt et forligsforslag fra modpartens advokat i sin fulde længde som bilag til et processkrift. Advokatnævnet pålagde Advokat A en bøde på 10.000 kroner for at have tilsidesat god advokatskik. Advokat A indbragte sagen for retten, hvor Advokat A beklagede, at forligsbeløbet ikke var blevet afdækket ved kopieringen, men at fremlæggelsen af brevet var berettiget, idet advokaten opfattede forligsforslaget som en trussel mod sin klient. Advokat A gjorde gældende, at der kan foreligge omstændigheder, der berettiger en fremlæggelse af et forligsforslag uden samtykke fra modparten.

Retten stadfæstede Advokatnævnets kendelse og udtalte, at retten havde lagt vægt på, at der i processkriftet ikke var angivet en begrundelse for fremlæggelsen af forligsforslaget. Den omstændighed, at advokat A havde opfattet forligsforslaget som en trussel, kunne ikke føre til andet resultat.

25. Klientmidler

25.1 Betroede midler

Grundlaget for reglerne om klientkontomidler findes i Retsplejelovens § 127, hvoraf fremgår, at advokatsamfundet udarbejder de nærmere regler.

De af Advokatsamfundet udarbejdede regler findes i klientkontovedtægten ¹⁹⁶.

En advokat håndterer i praksis ofte penge på vegne af en klient. For at beskytte klienten er følgende regler fastsat i klientkontovedtægten:

- en advokat skal altid holde klienternes midler adskilt fra egne midler,
- klientmidler skal anbringes i et pengeinstitut uden ugrundet ophold,
- klientkontomidler skal forrentes over for klienten efter nærmere regler i klientkontovedtægten, hvis indeståendet er mere end 10.000 kroner, eller hvis klientens midler har været separeret på særskilt konto. Dette gælder dog som udgangspunkt ikke, hvis afregning sker over for klienten senest 14 dage efter beløbets modtagelse,
- der skal hver dag foretages klientkontoregulering således, at det sikres, at udvisende i advokatens bogholderi svarer til klientkontienes udvisende i banken.
- advokaten skal mindst en gang om måneden foretage afstemning mellem bogføringen af klientkontiene og udskrifter fra banken.
- Advokatsamfundet fører tilsyn med, at advokater overholder klientkontoreglerne. Tilsidesættelse af reglerne udgør en tilsidesættelse af god advokatskik, som kan indbringes for Advokatnævnet, og sanktioneres med bøde. I grove tilfælde kan advokaten frakendes sin bestalling.

Det er **afgørende** for klientens sikkerhed – og dermed **også** for advokaternes ret og evne til at håndtere midler for klienten – at disse regler overholdes.

U.2000.2281H – Advokatnævnets kendelse af 19. april 1999, som ændret 8. juli 1999.

Advokat A undlod gennem flere år - trods gentagne anmodninger herom - på fyldestgørende måde at dokumentere, hvordan der var forholdt med de midler, han havde modtaget på en tidligere klients vegne. For tilsidesættelse af god advokatskik blev advokat A i medfør af Retsplejelovens § 147 c, stk. 1, tildelt en irrettesættelse.

Sanktionen i den sag er i dag på ingen måde retvisende.

---

¹⁹⁶ BEK nr. 908 af 16/09/2009

Østre Landsrets dom af 16. september 2005 i sag B-6-04 - Advokatnævnets kendelse af 22. oktober 2003.

Et advokataktieselskab A var – efter en revisorundersøgelse - idømt en bøde for at hæve salær uden bogføring, manglende daglige reguleringer, manglende månedlige afstemninger i EDB bogføringen, betaling af privatomkostninger fra klientkontoen, manglende medvirken i forbindelse med revisors undersøgelse, samlekonto for flere klienter med tilknytning, men ikke identitet og etablering af datterselskab, der ikke var advokatselskab.

Advokatnævnet fastsatte en bøde til hver af advokaterne på 15.000 kroner [i dag (nok) svarende til 30.000 kroner til hver. På daværende tidspunkt blev grov tilsidesættelse normalt takseret til 10.000 kroner].

Herudover fik advokataktieselskabet A yderligere en bøde.

Advokataktieselskabet A gik dog konkurs inden sagen blev forelagt for landsretten.

Landsretten frifandt for et hævet salær uden faktura, da det måtte være en bogholderifejl, samt for ikke at have lavet månedlige afstemninger i overensstemmelse med klientkontovedtægtens § 6, da et moderne EDB system automatisk foretager en sådan afstemning daglig.

Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse for så vidt angår de øvrige forhold.

Landsretten fastslog også, at det ikke er foreneligt med Retsplejelovens § 124 at have et datterselskab, der er et ikke-advokataktieselskab.

Bøden blev nedsat til 10.000 kroner til hver [i dag svarende til 20.000 kroner for grov tilsidesættelse af god advokatskik].

Sagen blev indbragt for Højesteret af advokaterne, der imidlertid ikke deltog i forberedelsen og hævdede sagen få dage før domsforhandlingen.

25.2 Klienttilsværskonto

Ingen domstolsafgørelser.

25.3 Indsættelse på klientkonti

Ingen domstolsafgørelser.

25.4 Daglig regulering

Østre Landsrets dom af 14. februar 2002 i sag B-174-01 - Advokatnævnets kendelse af 7. december 2000

Ved revisionsgennemgang blev det konstateret, at advokat A havde overtrådt klientkontovedtægtens § 2, stk. 4 om daglig regulering (efter dispensation: ugentlig regulering) og § 6 om afstemning af tilsvær.

Advokat A anførte, at den manglende regulering og afstemning skyldtes, at advokat A havde måttet udskifte sin hidtidige bogholder, og at den nye

bogholder ikke viste sig i stand til at føre bogholderiet på betryggende vis. Da advokat A opdagede dette, reetablerede den tidligere bogholder bogholderiet. Advokat A blev pålagt en bøde på 3.000 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner plus], for tilsidesættelse af klientkontovedtægtens § 2, stk. 4, jf. stk. 5 og § 6. Landsretten stadfæstede Advokatnævnets kendelse.

Østre Landsrets dom af 27. september 2007 i sag B-432-06.

Advokatnævnets kendelse af 10. januar 2006

Advokat A havde i strid med dagældende bekendtgørelse om advokatselskaber anvendt sit tidligere advokatselskab til at drive virksomhed med andet formål end advokatvirksomhed. Herudover havde advokat A – under ikke belastende omstændigheder – overtrådt klientkontovedtægten ved ikke i en kort periode at have bogført og foretaget regulering på klientkontoen hver arbejdsdag. Advokatnævnet havde pålagt A en bøde på 5.000 kroner [i dag svarende til 10.000 kroner]. Landsretten stadfæstede Advokatnævnets afgørelse, herunder tilsidesættelsen af god advokatskik ved ikke at have ført bogholderiet **hver arbejdsdag**.

25.5 Hævninger fra klientkonti

Se **U.2006.429H**, der omtales under det følgende punkt.

25.6 Renter

Reglerne om forrentning af klientmidler findes i klientkontovedtægtens § 7:

§ 7 Stk. 1. Enhver advokat og ethvert advokatselskab har pligt til, medmindre særlig aftale foreligger, at afgive indvundne renter af sit tilsvær over for en klient eller anden berettiget person efter de i stk. 2-7 anførte regler.

Stk. 2. Har klienters midler været separeret på særskilt klientbankkonto, er rentebeløbet uanset nedenstående regler den på den særskilte konto indvundne rente.

Stk. 3. Rentebeløb under 100 kr. er ikke omfattet af pligten til at afgive rente.

Stk. 4. Der afgives ikke rente, såfremt afregning sker senest 14 kalenderdage efter beløbets modtagelse.

Stk. 5. Der afgives ikke rente i perioder hvor tilsværet ikke overstiger 10.000 kr.

Stk. 6. Uanset bestemmelserne i stk. 4 og 5 afgives der rente, hvis undladelse heraf fører til et for den berettigede urimeligt resultat.

Stk. 7. Renten tilskrives ved sagens afregning, dog mindst en gang om året.

U.2006.429H – Advokatnævnets kendelse af 25. september 2001

Advokat A idømt bøde på 50.000 kroner for grov og gentagende tilsidesættelser af god advokatskik, jævnfør Retsplejelovens § 147 c, stk. 1. Advokat A havde bl.a. ikke forrentet sit tilsvær over for klienten.

Bødens størrelse afspejlede forseelsens grovhed, flere tidligere tilsidesættelser samt flere samtidige tilsidesættelser. Refereret yderligere under 9.2.

Lyngby rets dom af 3. juni 2011 i sag BS 150-2593/2009 – Advokatnævnets kendelse af 25. august 2009

Der var ikke udbetalt renter af ca. 1/2 million og forrentningen skete først 3 måneder efter. Det var en tilsidesættelse af klientkontoreglerne og herved en tilsidesættelse af god advokatskik.

25.7 Tilsyn - Årlig klientkontoerklæring

U.1998.1110/1H - Advokatnævnets kendelse af 10. oktober 1994

Advokat A pålagt bøde på 3.000 kroner [i dag nok 10.000 kroner plus], for at have A tilsidesat god advokatskik, jf. Retsplejelovens § 126 ved at have overtrådt klientkontovedtægtens § 17, jf. § 10, da advokat A ikke havde indsendt klientkontoerklæring pr. 31. december 1993. Erklæringen skulle være Advokatrådet i hænde senest den 1. april 1994.

Det fremgik, at Advokatrådet havde fremsendt rykkerskrivelser den 22. juni og den 28. juli 1994.

Advokat A påstod for Højesteret kendelsen ophævet som ugyldig med henvisning til, at han havde indsendt en erklæring inden udløbet af den frist, der var sat i skrivelsen af 22. juni 1994, og at det ikke i kendelsen var fastslået, at der var fejl eller mangler ved erklæringen. Da erklæringen ikke som krævet var forsynet med oplysninger og attest fra en statsautoriseret eller registreret revisor, hvilket krav Advokatrådet havde gentaget i skrivelsen af 28. juli 1994, var der ikke grundlag for at tage advokat A's påstand om ophævelse af Advokatnævnets kendelse til følge.

Københavns Byrets dom af 8. oktober 2010 i BS 41B-2100/2010 – Advokatnævnets kendelse af 12. februar 2010

En "normalbøde" på 10.000 kroner for manglende indsendelse af klientkontoerklæring blev nedsat til 5.000 kroner på grund af helt specielle omstændigheder. Pågældende var blevet fritstillet fra ansættelse som advokat, og pågældende havde angiveligt efterladt underskrevet erklæring hos den tidligere arbejdsgiver. Pågældende havde ikke modtaget erindringskrivelser, der på grund af advokatens manglende orientering af Advokatsamfundet om adresseskift, jf. vedtægtens § 45 stk. 3 var sendt til den tidligere arbejdsgiver. Arbejdsgiveren havde ikke indsendt den af medarbejderen efterladte erklæringen og heller ikke videresendt rykkerskrivelserne!

Der er fast praksis for, at der gives 10.000 kroner i bøde, når der ikke indsendes klientkontoerklæring, og Advokatrådet som tilsynsmyndighed rejser sag efter rykkere.

Manglende indsendelse af klientkontoerklæring fører ultimativt til frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed.¹⁹⁷

25.8 Samtykke til hævnning af klientkontomidler

U.2000.307H- Advokatnævnets kendelse af 15. december 1996.

Advokat A havde i 1993 på vegne en klient K modtaget et større beløb, der fremkom som overskud ved tvangsauktion over K's ejendom. På foranledning af advokat A underskrev K den 15. november 1994 en erklæring om, at midlerne ikke skulle betragtes som klientkontomidler. I 1995 fremsatte K's nye advokat over for advokat A påkrav om afregning, hvilket advokat A afviste med henvisning til, at K havde bestridt hans salærkrav og anlagt retssag mod ham. Advokatnævnet pålagde i medfør af Retsplejelovens § 147 c, stk. 1 advokat A en bøde på 15.000 kroner [i dag nok 40-60.000 kroner]. Advokatnævnet fandt, at erklæringen af 15. november 1994 indebar en grov tilsidesættelse af reglerne om god advokatskik, samt at advokat A tillige havde tilsidesat god advokatskik ved ikke at afregne over for K.

Kendelsen blev stadfæstet af både landsret og Højesteret, idet Højesteret bemærkede,

at erklæringen af 15. november 1994 havde til formål at omgå bestemmelserne om tilsyn med klientkontomidler, *at* Advokatnævnet med rette havde fastslået, at der var tale om en grov tilsidesættelse af god advokatskik, *at* disciplinære sanktioner i medfør af Retsplejelovens § 147 c som følge af tilsidesættelse af god advokatskik ikke kan antages at være omfattet af EMRK art. 7 om tiltale og straf for kriminelle forhold, og *at* anvendelse af en disciplinær sanktion i den foreliggende sag heller ikke var i strid med princippet i straffelovens § 1.

---

¹⁹⁷ Frakendelse var for eksempel tilfældet i **Advokatnævnets kendelse af 10. marts 2010 i j.nr. 2009-02-0103**. Sagen blev begæret indbragt for retten, men advokaten tog senere bekræftende til genmæle. Sagen vedrørte tre års manglende klientkontoerklæringer i sammenhæng med 5 tidligere sanktioner, herunder også et års klientkontoerklæring.

26. Advokatansvar

En advokat er – ved siden af de etiske krav til god advokatskik - underlagt særlige adfærdskrav, som, hvis de ikke følges, vil kunne medføre et erstatningsansvar for advokaten.

Ansvarsgrundlaget kan variere afhængigt af hvilket område, advokaten rådgiver indenfor.

Som hovedregel pådrages erstatningsansvar efter culpanormen, hvor det afgørende er, om advokaten har handlet anderledes end han - som den bedrevidende - burde i den pågældende situation.

Da, der er tale om et professionsansvar, gælder en streng culpabedømmelse, og det forudsættes, at man som fagmand overholder en god faglig standard – herunder god advokatskik.

En advokat forudsættes at have en særlig faglig viden og uddannelse, der danner baggrunden for hans virksomhed. Det er rent faktisk det, som han sælger og det afspejles i advokatansvaret.

Alle advokater er forpligtet til at tegne og opretholde en ansvarsforsikring og stille garanti i overensstemmelse med Vedtægter for Det danske Advokatsamfund.

U.2007.111H – Højesteretsdom af 3. oktober 2006 - Advokatnævnets kendelse af 24. marts 2004.

Advokat X havde undladt at anmelde et muligt erstatningskrav og havde ved særskilt brev givet afkald på forsikringsdækning. Begge dele blev anset for tilsidesættelse af god advokatskik.

Det samlede forløb, herunder især, at der blev givet afkald på forsikringsdækning uden tilsvarende sikkerhed, og at anmeldelse blev undladt trods gentagende opfordringer – blev bedømt som skærpende omstændigheder. Advokatnævnet idømte Advokat X en bøde på 10.000 kroner for tilsidesættelse af god advokatskik. [I dag svarende til 20.000 kroner]. Dette blev af landsretten og af Højesteret stadfæstet.¹⁹⁸

Det er dog ikke alene et ansvarsspørgsmål overfor klienten – en manglende tegning af ansvarsforsikring og manglende garanti medfører formentlig – også uden "forstraffe" en frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed.¹⁹⁹

I øvrigt henvises vedrørende domme om advokaters erstatningsansvar og emnet som sådan til speciallitteraturen herom.²⁰⁰

---

¹⁹⁸ Dommen er omtalt i Advokatbladet nr. 9/2006 side 46-47.

¹⁹⁹ Det blev resultatet i en plenumafgørelse fra 31. maj 2013 i sag 2012-2487, hvor Advokatnævnet lægger vægt på, at disse garantier er afgørende for klienten, og en manglende opfyldelse gør i sig selv, at det må befrygtes, at pågældende ikke kan udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde.

²⁰⁰ Se f.eks. som udgangspunkt Mads Bryde Andersen: "Advokatretten" (2005) kapitel 20.

Litteraturliste

- Advokatnævnets hjemmeside www.advokatsamfundet.dk og www.Advokatnaevnet.dk.
Advokatrådet (2008) rapport om "Advokater i bestyrelser".
Mads Bryde Andersen: "Advokatretten" (2005)
Pia Birkegård: "Udmåling af bøder i praksis" Advokaten 9/2007
Henrik Bitsch: "God Advokatskik" 2. udg. (2002)
Sten Bønsing: Brancheregler og Branchepoces (2001)
Sten Bønsing: Retfærdig rettergang ved advokatnævnet; navnlig om selvinkrimineringsforbuddet. Juristen, 1982 7/2000, s. 261-265.
Jens Peter Fabricius og Signe Brock: "Kommet frem" – afbrydelse af forældelse ved påmindelse med almindeligt brev" FM.2012.201
Danske Advokater: www.danskeadvokater.dk: "Interessekonflikter i advokaters bestyrelsesarbejde"
Niels Fisch-Thomsen, "Advokatens integritet – bevispåvirkning, sandhedspligt mv.", Indlæg som referent på Nordisk Juristmøde 2008.
Birgitte Frølund: "Vi kommer et spadestik dybere", Advokaten 10/2012 side 17.
Vagn Greve m.fl. Kommenteret straffelov, Alm. del.
Vagn Greve m.fl. Kommenteret straffelov, Spec. del.
Cecilie Holt: "Sagsomkostninger ved unødige procesførelse", Advokaten 05/13 side 237.
Katja Høegh og Christian Lundblad, "Dommere gennemskuer løgnagtige vidner", Advokaten 01/2009
Martin Korp Jensen: "Firmaskift og interessekonflikt" Advokaten 02/13 side 36f.
Lars Økjær Jørgensen, "Dine vidner – mine vidner", Advokaten 9/2005
Lars Økjær Jørgensen: "Firmaskift og interessekonflikt" Advokaten 8/2006 side 40
Lars Økjær Jørgensen: "Konkursbegæring og god advokatskik", Advokatbladet 3/1999.
Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesen: "De Advokat Etiske Regler" (2011)
Sysette Vinding Kruse og Elsebeth Rasmussen: "Forsvarerne og interessekonflikt" Advokaten 08/2012 side 12
Martin Lavesen, Lars Økjær Jørgensen: "Advokatetik – ret og rammer" (2. udg. 2012).
René Offersen, "Grænser for at påvirke vidner", Advokaten 09/2008
Axel H. Pedersens: "Indledning til Advokatgerningen" (1962-63)
Marianne Højgaard Pedersen, A. F. Wehner og Henrik Linde: "Nye retningslinier for udmåling af bøder i Advokatnævnet" Advokaten nr. 6/2007, side 44.
Claes Peyron: "Advokatetik, en praksisgenomgang" Svenske Advokatsamfund (2010)
Nicolai Pii: "Når den obligatoriske efteruddannelse mangler" Advokaten 09/12 side 42
Elsebeth Rasmussens: Forsvareres inhabilitet; Lf.Medd. 105/1996, 18/2006 og 64/2012
Elsebeth Rasmussen: Lf.Medd. 18/2006 (pkt. 3.2.7 og 3.2.11) Lf.Medd. 70/2009.
Sys Roving, "Når advokaten taler med Vidner", Leder i Advokaten 09/2008
Thomas Rørdam: "Forsvareren".
Thomas Rørdam: "Forsvarerens aktive deltagelse i efterforskningen" Tfk2004 631.
Jon Stokholm: Anmeldelse Mads Bryde Andersen: Advokatretten, Juristen 2006 nr. 4 Side 151
Jon Stokholm og Michael Reklings, "Interessekonflikter" Erhvervsjuridisk Tidsskrift nr. 1, 2006, s. 49 ff.
Sussie Sandra Suhr: "Pligt til tavshed eller oplysning", Advokaten 10/2012 s.36 ff.
Vibeke Tapgaard og Hanne Christensen: "God advokatskik i inkassosager", Advokaten 04/2013 s. 34ff.

Stikordsregister

- + gentagelse; 63; 65; 66
- adfærdsklager; 19; 25; 26; 38
- Adv.kom.2011; 54; 92; 93; 138; 142; 162; 172; 177; 186; 287
- advarsel; 55; 56; 57; 60; 83; 126; 155; 194; 216; 239; 283; 290
- ADVOKAT er et brand; 97
- advokatansvar; 295
- Advokaten
  - 6/2007, side 44; 56; 64; 65
- advokaten kan som hovedregel sige nej; 97
- advokatens bemyndigelse; 121
- advokatens stilling i samfundet; 95
- advokatfuldmægtig; 230; 240
- Advokatnævnskendelse
  - 1992.10.02 ref. Advokatbladet 1993 K 2; 100
  - 2007.11.19 j.nr. 02-0401-07-1185; 119
  - 2009.07.10 j. nr. 2008-02-1101; 159; 164
  - 2009.08.28; 235
  - 2010.03.10 j.nr. 2009-02-0103; 294
  - 2010.06.29; 32
  - 2010.11.30 j. nr. 2009-02-1102; 178
  - 2010.11.30 j.nr. 2010-02-0138; 31; 113
  - 2011.09.21 j.nr. 2010-02-0439; 166
  - 2011.09.21 j.nr. 2010-02-0440; 25
  - 2011.10.24 j.nr. 2009-1321; 119
  - 2011.11.07 - Advokatnævnets årsberetning 2011 s. 18; 205; 210
  - 2011.11.16 j.nr. 2010-374; 160
  - 2012.02.20 j.nr. 2010-567; 285
  - 2012.06.07 j.nr. 2010-02-0540 og 0541; 96; 112
  - 2013.05.30 j. nr. 2012-2763; 50
  - 2013.05.31 j. nr. 2012-2487; 296
  - 2013.09.23 j.nr. 2011-4738; 187
  - 2013.09.25 j. nr. 2013-995; 47
  - 2013.10.14 j.nr. 2013-617; 119
  - 2014.05.06 - j. nr. 2012-1605; 162
  - 2014-04-10 - j.nr. 2013-2436; 162
- advokatopdraget; 116; 118
- Advokatrådet; 11; 13; 31; 32; 39; 40; 43; 46; 48; 53; 54; 55; 73; 92; 93; 94; 99; 100; 101; 105; 113; 138; 141; 142; 143; 144; 145; 151; 162; 172; 175; 182; 183; 186; 188; 189; 294
- Advokatrådsudtalelse
  - 2009.05.27 j.nr. 04-014503-09-0380; 46
  - 2009.06.18 j.nr. 04-014206-09-058; 48
- advokatsamarbejder; 144; 177
- advokattitel; 51; 52
- AER
  - 1; 95
  - 10; 138
  - 11; 139
  - 12; 54; 139; 140
  - 12.1; 140; 150
  - 12.2; 140; 143; 151
  - 12.2 nr. 1; 152
  - 12.2 nr. 1, 3, 9 og 10; 187
  - 12.2 nr. 1. til nr. 7; 186
  - 12.2 nr. 10; 169; 173
  - 12.2 nr. 2; 156
  - 12.2 nr. 3; 160
  - 12.2 nr. 4; 161
  - 12.2 nr. 5; 166
  - 12.2 nr. 6; 168
  - 12.2 nr. 7; 169; 174
  - 12.2 nr. 8; 143; 171; 172; 179
  - 12.2 nr. 8 til nr. 11; 171; 186
  - 12.2 nr. 9; 174
  - 12.3; 54; 175
  - 12.4; 54; 143; 162; 175; 178; 179; 188
  - 12.5; 144; 171; 186
  - 12.6; 139; 187
  - 12.7; 187
  - 12.8; 188
  - 13.1; 190
  - 13.2; 191
  - 13.3; 199
  - 13.3 til 13.7; 199
  - 13.4; 191; 199
  - 13.5; 199
  - 13.6; 199
  - 13.7; 199
  - 14; 200
  - 14.1; 200
  - 14.2; 200
  - 14.3; 200

14.4; 200
 15; 201
 15.1; 201
 15.2; 201
 15.3; 201
 15.4; 201
 16; 204
 16.1; 204
 16.10; 212
 16.2; 204; 205
 16.3; 205
 16.4; 207
 16.4 stk. 2; 210
 16.5; 211
 16.6; 211
 16.7; 211
 16.8; 212
 16.9; 212
 17; 213
 17.1; 213; 238
 17.2; 275
 17.3; 277
 17.4; 279
 18; 280
 18.1; 280
 18.2; 281
 18.3; 286
 19; 288
 2; 99
 3; 100
 4; 102
 5; 13; 103
 6; 114
 7; 11; 115
 7.1; 115
 7.2; 115
 8; 116
 8.1; 116
 8.2; 124
 8.3; 125
 9; 134
 9.1; 134
 9.2; 136
 pkt 8.3; 133
 AER fra 17. januar 2002; 41
 afpresning; 259
 afregning; 207
 afvisning; 22; 25; 27; 28; 31; 37; 38; 42; 47;
 69; 83; 86; 123; 137; 195; 251
 afvist; 14; 18; 19; 28; 38; 41; 42; 43; 44; 45;
 58; 59; 74; 77; 83; 84; 85; 86; 87; 124; 125;
 137; 155; 161; 163; 165; 175; 194; 214;
 220; 226; 227; 231; 249; 251; 254; 272;
 275; 294
 almindelige bemærkninger; 93
 angreb på tavshedspligten; 107
 ansvar; 96; 115
 anvendelsesområde; 102
 appearance; 144; 165; 173; 177; 179; 183
 appearancehensynet; 145; 148; 150; 157; 173;
 174; 175; 179; 183
 appearancesynspunktet; 144; 156; 177
 arrest; 244
 begrundelse; 13; 14; 15; 21; 23; 28; 31; 39;
 40; 45; 62; 86; 112; 128; 130; 132; 165;
 181; 182; 184; 204; 207; 210; 226; 232;
 234; 249; 254; 256; 257; 264; 266; 267;
 268; 276; 283; 290
 begrundelseskravet; 15
 Bekendtgørelse
 § 10; 39
 § 11; 39
 § 12; 39
 § 13; 39
 § 14; 39
 § 16; 43
 § 17; 27
 § 18; 26; 29
 § 19; 18
 § 20; 18
 § 20 stk. 3; 28
 § 21; 19
 § 22; 19; 74
 § 23; 39
 § 25; 16
 § 26; 17
 § 29; 13
 § 8; 39
 § 9; 39
 bekendtgørelse 820 af 25. juni 2010 om
 løbende obligatorisk efteruddannelse
 for advokater og advokatfuldmægtige;
 97

bekendtgørelse nr. 1372 af 16. december 2009 om tjenesteyders pligt til at give oplysninger til tjenestemodtagere; 101
 bemyndigelse; 41; 116; 122; 123; 124; 150; 237
 berettigede hensyn til klientens tarv kræver; 134
 berettigede hensyn til varetagelse af klientens interesser tilsiger; 213; 238
 berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse; 105
 berigtigelse; 231
 beskikkede; 28; 40; 97; 133; 195; 235; 276
 beskikkede advokat; 195; 276
 beskikkelse; 48; 97; 120; 166; 191; 194
 beslaglæggelse; 107; 108; 109; 110
 bestridte fordringer; 242
 bestyrelsesarbejde; 53; 54; 143; 162
 bestyrelsesmedlemmer; 53; 54; 96; 143; 162; 255
 betalingsfrist i inkasso; 238
 betroede midler; 206; 211; 290
 betænkning nr. 1481/2006; 51
 betænkning nr. 871/1979; 91; 92
 billigste løsning; 191
 bistandsadvokater; 113
 bistået begge *enige* parter; 169
 bistået modparten; 140; 156
 bobestyrer; 41; 42; 46; 47; 165; 222; 223
 borgerlige retsplejes former; 22; 78; 80; 87; 88
 brevpapir; 51; 117; 177; 263; 264
 bøde indtil 300.000 kroner; 55
 bøder indtil 300.000 kroner; 61
 CCBE; 93; 102; 173
 chikane; 63; 151; 215; 222; 250
 chinese walls; 154; 176; 183
 Christian IV's forordning af 1638; 91
 DA.bemærk.2011; 93; 103; 125; 138; 150; 151; 152; 156; 160; 162; 166; 168; 169; 173; 174; 175; 176; 183; 186; 188; 205
 daglig regulering; 292
 databeskyttelsesregler; 179
 debitorregistre; 239
 Den Særlige klageret
 TfK.2006.821.SK; 184
 depositum; 211
 direkte henvendelse til kollegas klient; 277
 disciplinærsager; 13
 DL 1-9-13; 44
 DL 5-1-1; 101
 DL 5-1-2; 96
 DL 5-14-4; 84
 dobbeltbehandling; 35
 dobbeltrepræsentation; 25; 41; 152; 175
 Domme
 2000.02.03 ØL B-1252-99; 116
 2000.05.18 ØL B-1363; 222
 2000.05.25 ØL B-2006-99; 122; 169
 2000.05.25 ØL B-2072-99; 257
 2000.06.19 VL B-1668-99; 14; 17; 269; 273
 2000.09.08 B-3597-99; 30; 122
 2000.09.15 ØL B-1427; 283
 2000.10.12 ØL B-3571-99; 153
 2000.10.26 ØL B-3643/99; 277
 2000.10.26 ØL B-3643-99; 270
 2000.12.14 ØL B-1234-00; 126
 2000.12.19 VL B-0237-00; 37; 239
 2000.12.30 ØL B-0304/00; 214
 2001.01.11 ØL B-1663-00; 214
 2001.01.23 ØL B-1023-00; 153
 2001.01.23 ØL B-3147-99; 35
 2001.02.08 ØL B-1731-00; 247
 2001.02.22 VL B-0434-00 og 0435-00; 154
 2001.02.22 VL B-0434-00 og B-0435-00; 154; 169
 2001.05.29 ØL B-2847; 283
 2001.08.24 VL B-1766-00; 152
 2001.10.19 ØL B-2555-00; 263; 264
 2001.11.23 ØL B-2846-00; 157
 2002.01.17 ØL B-3192; 232
 2002.01.18 VL B-0246-01; 272
 2002.01.18 ØL B-731-01; 136
 2002.02.14 ØL B-174-01; 292
 2002.02.28 ØL B-1675-01; 231
 2002.03.08 ØL B-1771-01; 35
 2002.06.10 ØL B-2110-01; 106
 2002.06.11 ØL B-152-02; 215; 267
 2003.02.04 ØL B-2322-02; 281
 2003.02.14 ØL B-1174-02; 137
 2003.03.25 ØL B-2345-02; 215
 2003.04.01 ØL B-2149-01; 46; 265

2003.04.04 ØL B-820-02; 258
 2003.05.26 ØL B-1895-02; 271
 2003.11.10 VL B-0022/2003; 216
 2004.02.03 ØL B-391-03; 232
 2004.03.25 ØL B-1618-03; 277
 2004.09.03 ØL B-743; 265
 2004.09.24 ØL B-1917-03; 21; 86
 2004.10.21 ØL B-824-04; 83; 126
 2004.11.02 VL B-3031-03; 14; 134
 2005.03.30 VL B-1272-04; 244
 2005.04.19 ØL B-971-04; 135
 2005.05.24 ØL B-3274-04; 163
 2005.09.16 ØL B-6-04; 291
 2005.10.18 ØL B-1554-03; 223
 2005.10.18 ØL B-907-04; 223
 2005.10.28 ØL B-1270-03; 37; 38
 2005.11.17 ØL B-1121-05; 274; 284
 2005.11.17 ØL B-1965-04; 267
 2005.12.09 ØL B-1228-04; 37; 85
 2006.01.09 VL B-210-05; 20; 278
 2006.01.27 VL B-2547-04; 20
 2006.01.27 VL B-2547-04; 14
 2006.06.02 ØL B-3213-05; 280
 2006.06.08 ØL B-3102-05; 289
 2006.08.31 ØL B-400-06; 242
 2006.09.05 ØL B-1228-04; 32; 193; 195
 2006.09.15 ØL B-1334; 14
 2006.09.15 ØL B-2942-04; 158
 2006.09.17 ØL B-2943-04; 15; 30
 2006.10.26 VL B-1704/05; 224
 2006.11.24 ØL B-3685-04; 217
 2006.11.24 ØL B-3685-04 og -3686-04;
 217; 224; 278
 2006.11.26 ØL B-3685-04; 224
 2006.12.05 VL B-2931-05; 208
 2006-01-27 VL B-2547-04; 223
 2007.03.01 ØL B-1005-06; 42; 275
 2007.03.01 ØL B-1276-06; 205
 2007.03.02 VL B-1623-05; 193
 2007.03.09 ØL B-922-06 og B-923-
 063; 82
 2007.04.03 ØL B-2673-06; 126
 2007.04.24 ØL B-784-06; 125
 2007.06.04 Odense BS 4-100/2007;
 289
 2007.06.08 VL B-1606-06; 14; 15; 106
 2007.06.08 VL B-1616-06; 14
 2007.08.17 ØL B-1732-06; 206
 2007.09.27 ØL B-432-06; 292
 2007.10.01 ØL B-3501; 22
 2007.10.05 Næstved BS 1-332/2007; 15
 2008.01.31 København BS 39A-
 4869/2007; 233
 2008.03.26 Holstedbro BS 3-
 384/2007; 146; 160
 2008.04.03 København BS 43C-
 602/2007; 232
 2008.05.04 Helsingør BS 3-1611/2007;
 233
 2008.05.29 Lyngby BS 150-1582/2008;
 208
 2008.06.20 København BS 45C-
 2565/2007; 245
 2008.06.27 Kolding BS 5-2395/2007;
 218
 2008.07.04 SH - U. elektronisk
 SH2008.P-0024.05; 250
 2008.07.10 København BS 42B-
 6864/2007; 82
 2008.07.14 København BS 41B-
 6553/2007; 14; 233
 2008.07.21 København BS 41B-
 6793/2007; 278
 2008.10.03 ØL B-739-08; 262
 2008.10.07 Herning BS 3-1263/2008;
 31
 2008.10.29 Viborg BS 1-58/2008; 58;
 234
 2008.11.21 Lyngby BS 150-2354/2007;
 134
 2008.12.11 ØL B-1123-08; 262
 2008.12.16 Viborg BS 1-180/2008; 112;
 226
 2008.12.22 ØL B-1223-08; 51; 100; 225
 2009.01.09 Næstved BS 15-1189/2008;
 117; 155
 2009.02.05 København BS 36A
 5373/2008; 51
 2009.02.13 København BS 38A
 4505/2007; 52; 253; 278
 2009.04.15 Horsens BS 150-
 1671/2008; 227
 2009.04.15 Horsens BS 150-
 1672/2008; 118
 2009.04.21 Lyngby BS 150-2355/2007;
 43; 63; 218

2009.04.27 København BS 3862/2008; 43; 59; 118; 226
 2009.05.14 Helsingør BS-1-469/2008; 41; 239
 2009.06.26 København BS 39B-4351/2008; 266
 2009.07.10 København BS 27A 120/2008; 59
 2009.07.10 København BS 37A-120/2008; 284
 2009.08.27 København BS 45C-5819/2009; 21; 209
 2009.09.09 København BS 44C-4624/2008; 227
 2009.09.09 Viborg BS 1-1140/2008; 13; 18; 26; 218
 2009.09.11 Nykøbing Falster BS 1-795/2009; 159; 165
 2009.09.18 København BS 38A-6584/2008; 248
 2009.09.28 Randers BS 7-1094/2008; 43; 119
 2009.09.28 Roskilde BS 4A-1098/2009; 171
 2009.09.29 ØL B-791-09; 245
 2009.10.01 Hillerød BS 2-1085; 156; 159
 2009.10.07 Odense BS 6-933/2009; 16; 145; 156
 2009.10.09 Holbæk BS 6-1913/2008; 254
 2009.10.14 Randers BS 7-1116/2008; 219
 2009.10.20 København BS 37A 2840/2008; 43; 95
 2009.12.03 København BS 39B-6821/2008; 290
 2009.12.22 København BS 37A-7033/2008; 220
 2009.12.23 København BS 9C-1879/2009; 204
 2010.02.02 København BS 37A-6666/2008; 127
 2010.02.19 Svendborg BS R4-1344/2008; 124
 2010.02.25 København BS 42B-1256/2009; 84
 2010.03.11 Esbjerg BS 3-193/2009; 127
 2010.03.12 VL B-1725-09; 66; 128
 2010.03.18 Sønderborg BS C8-2078/2008; 128
 2010.04.12 Holstebro BS 7-1270/2009; 117
 2010.04.14 Århus BS 6-357/2009; 244
 2010.05.06 ØL B-1572-09; 237
 2010.05.07 Frederiksberg BS K-1750/2009; 136
 2010.05.10 København BS 45C-4028/2009; 262
 2010.05.18 Kolding BS 4-1054/2009; 268
 2010.06.02 Hjørring BS ALM-643/2009; 170
 2010.06.17 Lyngby BS 150-242/2009; 220
 2010.06.17 VL b-2253-09; 206
 2010.06.29 BS 10-1366/2009; 228
 2010.06.29 Hillerød BS 10-1366/2009; 77
 2010.06.29 København BS 42B-5753/2009; 128
 2010.06.30 København BS 36A-3858/2009; 159
 2010.07.02 Herning BS-6-1472/2009; 249
 2010.07.06 Holbæk BS 6-1474/2009; 44; 129; 208; 229
 2010.07.09 København BS 43C 3825/2009; 74; 273
 2010.08.31 ØL B-176-10; 230
 2010.09.01 København BS 41B-6326/2008; 40; 274
 2010.09.02 Helsingør BS 1-820/2009; 210
 2010.09.13 Kolding 02-0408-07-0690; 59; 282
 2010.09.13 Kolding BS 9-1659/2008; 284
 2010.09.20 Horsens BS 150-160/2010; 25; 28; 32; 69; 86
 2010.09.20 København BS 38A-6749/2009; 198
 2010.09.22 Roskilde BS 7A-3073/2009; 170
 2010.09.29 Kolding BS 1-311/2010; 246

2010.10.06 København BS 38A-904/2010; 256
 2010.10.08 København BS 41B-2100/2010; 21; 80; 294
 2010.10.14 B-1275-10; 197; 262
 2010.10.26 Esbjerg BS 24-1980/2009; 129; 273
 2010.11.04 København BS 36A 4330/2010; 273
 2010.11.04 København BS 36A 7731/2009; 66
 2010.11.04 København BS 36A-1861/2010; 230
 2010.11.04 København BS 36A-7731/2009; 129
 2010.11.04 Århus BS 6-3110/2008; 21
 2010.11.09 VL B-0007-10; 77
 2010.11.30 BS 1-3555/2009; 63; 272
 2010.12.20 Svendborg BS R3 2006/2009; 81; 87
 2010.12.20 Svendborg BS R3-206/2009; 135
 2010-10.05 København BS 42B-2411/2010; 273
 2010-10-14 ØL B-1275-10; 197; 262
 2011.01.05 København BS 43C-7502/2009; 13; 16; 266
 2011.01.10 Lyngby BS 150-996/2009; 129; 156
 2011.01.10 Århus BS 1-1754/2009; 130
 2011.01.18 Kolding BS 10-530/2010; 119; 276
 2011.02.14 Glostrup BS 10B-3428/2009; 77; 220
 2011.03.29 Hillerød BS 10-390/2010; 201
 2011.04.14 Glostrup BS 10E-2992/2010; 237
 2011.04.19 Helsingør BS 1-2629/2009; 278
 2011.04.28 ØL B-3086-10; 20; 273
 2011.05.06 Århus BS 5-342/2010; 149
 2011.05.26 København BS 38A-6094/2010; 13; 227
 2011.06.03 Lyngby BS 150-2593/2009; 16; 221; 231; 250; 293
 2011.06.29 VL B-0893-09; 120; 277
 2011.07.05 København BS 37A-111/2011; 230
 2011.09.01 L B-0230-11; 240
 2011.09.15 ØL B-3625-10; 274
 2011.10.25 Randers BS 7/1985/2010; 101; 191; 202
 2011.11.08 ØL B-3591-10; 209
 2011.11.14 Århus BS 12-2967/2010; 254
 2011.09.12 København BS 42B-5671/2012; 62
 2012.01.09 Glostrup BS 10B-2384/2011; 132
 2012.03.08 København BS 42B.1256/2009; 272
 2012.03.12 Hjørring BS 4-694/2011; 45
 2012.03.12 ØL B-2872 og B-3103-11; 255
 2012.04.26 Glostrup BS 10H-216/2011; 130
 2012.06.13 København BS 13A-4605/2011; 87
 2012.06.19 København BS 37A-6724/2011; 237
 2012.08.28 ØL B-376-12; 287
 2012.08.30 Lyngby BS 150-675/2012; 278
 2012.10.11 København BS 45C-5847/2011; 119
 2012.12.10 Helsingør BS 1-499/2012; 57; 63; 231
 2012.12.12 Helsingør BS 1-589/2012; 210
 2012.12.17 Lyngby. BS 150-1457/2012; 229
 2012.12.20 Århus BS 9-751/2012; 120
 2013.01.11 VL B-0360-12; 130
 2013.02.11 Sønderborg BS C5-1576/2012; 132
 2013.02.25 København - BS 41B-2467/2012; 74
 2013.03.01 København - BS 43C-266/2012; 196
 2013.04.12 VL B-3032; 33
 2013.04.18 ØL 20. afd. B-3059-12; 84
 2013.04.22 Århus BS 14-1681/2012; 228
 2013.04.29 Glostrup BS 20D-3388/2012; 270

2013.05.03 København BS-45C-3731/2012; 256
 2013.05.14 ØL 15. afd. B-2048-12; 88
 2013.05.22 Helsingør BS 18-30/2013; 245
 2013.05.31 København DSC-3123/2012; 26; 256
 2013.06.17 København BS 42B-2969/2012; 288
 2013.06.24 Frederiksberg BS-Z-3195/2011; 26; 121
 2013.06.25 Esbjerg BS 10-815/2012; 232
 2013.07.05 ØL B-4195-12; 221; 263; 269
 2013.08.30 VL B-0939-12; 209
 2013.09.03 København BS 44C-1575/2012; 202; 211
 2013.09.10 København - BS 37A-5833/2013; 98
 2013.09.13 København BS 156-2380/2012; 98
 2013.09.16 København BS 41B-6847/2011; 221
 2013.10.08 Ålborg BS 3-2538/2012; 75
 2013.10.18 Aalborg BS 10-54/2013; 34
 2013.11.06 Kolding BS 2.862/2013; 196
 2013.11.15 Odense BS 8-1872/2012; 104
 2013.11.16 København BS 44C-3205/2011; 131
 2013.11.18 - Helsingør BS 10A-317/2013; 238
 2013.11.18 - Kolding - BS 5-145/2013; 20; 26; 238
 2013.11.26 - Holstebro BS 2-364/2013; 171
 2013.11.28 - ØL - 3. afd. B-2295-13; 132
 2013.12.12 - ØL B-360-12; 183
 2013.12.13 Lyngby BS 153-844/2013; 238; 245
 2013.12.19 - København - BS 38A-4611/2012; 166
 2014.01.13 - Kolding - BS 2-842/2013; 136
 2014.01.20 - Glostrup - BS 10E-1630/2013; 131
 2014.02.05 Kolding BS 16-1706/2013; 136
 2014.02.07 - Odense - BS 2-1024/2013; 167
 2014.02.12 - København - BS 41B-660/2013; 59; 77; 116
 2014.02.18 - København - BS 37A-2252/2013; 288
 2014.03.21 - København - BS 43C-1727/2013; 131
 2014.03.27 - Lyngby - BS 150-1606/2013; 26; 31; 136; 201
 2014.04.10 - Holbæk - BS 3-821/2013; 239
 2014.04.30 - Viborg - BS 1-935/2013; 268
 Den tyske forfatningsdomstol (BVerfGE 108, 150 = BVerfG v. 3.7.2003 - 1 BvR 238/01); 183
 Den tyske højesteret (BGH Beschluss V. 6.11.2000, AnwZ (B) 3/00); 183
 Høgsta Domstolens beslut af 4. marts 2010 i sag Ô 2144-09; 104; 108
 TfK.2005 487 V; 107
 TfK.2006 704/3; 48
 TfK.2012 672 V; 166
 TfK.2012 928 V; 133
 TfK.2012 941SK; 133
 TfK.2012 943SK; 133
 TfK2006 704/3; 49
 TfK2014.110; 90
 U.1936 491 H; 124
 U.1970 828 H; 288
 U.1984 1023 Ø; 107
 U.1984 292 H; 107
 U.1987 111/2 H; 124
 U.1987 87 H; 225
 U.1988 682 H; 58
 U.1988 699 H; 51; 52; 80; 264
 U.199 828 H; 25
 U.1990 374/1 H; 225
 U.1990.374/1 H; 225
 U.1991 479/2 Ø; 34
 U.1993 8 H; 261; 263; 264
 U.1995 711/1 Ø; 107
 U.1996 1017 H; 58
 U.1996 449 V; 225
 U.1997 1115 Ø; 107
 U.1997 238 Ø; 12; 37
 U.1997.359H; 30; 31; 82

U.1998 1105/2 H; 144; 149; 161; 176;
 177
 U.1998 1110/1 H; 293
 U.1998 1340 H; 125
 U.1998 1385/1 H; 88; 192
 U.1998 684 H; 37; 38
 U.1998 871 H; 35
 U.1999 1756 Ø; 19; 20
 U.1999 1832 H; 205
 U.1999 2125 Ø; 14; 24
 U.1999 822 H; 131
 U.2000 .319 H; 225
 U.2000 1 H; 192
 U.2000 1134 H; 25
 U.2000 1320 H; 247; 257
 U.2000 2281 H; 291
 U.2000 307 H; 294
 U.2000 500 H; 166
 U.2000 903 H; 207
 U.2001 1030 H; 157
 U.2001 1043 H; 88
 U.2001 1246 H; 247; 248
 U.2001 1454 H; 222
 U.2001 477 V; 16
 U.2001.1030H; 150
 U.2002 1531 H; 105; 107
 U.2002 201 V; 124
 U.2002 2314 V; 111
 U.2002 2346 Ø; 124
 U.2002 2640 H; 250
 U.2002 930 Ø; 97
 U.2002 939 Ø; 97
 U.2002.233Ø; 177
 U.2003 1320 H; 28; 85
 U.2003 1577 H; 150; 158
 U.2003 2282 V; 215
 U.2003 290 H; 126; 232; 269
 U.2003 71 H; 38
 U.2004 2489 V; 48; 134; 178
 U.2004 2707 H; 37
 U.2004 2814 V; 107
 U.2004 2934 H; 288; 289
 U.2004 372 H; 222; 225
 U.2004 982 H; 18; 22; 81
 U.2004 99 H; 242
 U.2005 1176/1 H; 38
 U.2005 121 Ø; 261
 U.2005 2632 Ø; 27; 82
 U.2006 1187 H; 123
 U.2006 1396 H; 233
 U.2006 1657 V; 164
 U.2006 2746 V; 134; 240
 U.2006 3230 Ø; 47
 U.2006 429 H; 30; 122; 163; 293
 U.2006 439 H; 123
 U.2007 1015 H; 88
 U.2007 111 H; 14; 44; 296
 U.2007 2238 H; 19; 66; 77; 80; 128; 135
 U.2007 2331/1 H; 111; 216
 U.2007 2731 H; 84
 U.2007 971 H; 24; 65; 283
 U.2008 1186 H; 124
 U.2008 2283 V; 107
 U.2008 2758 H; 69; 71; 224
 U.2008 500 H; 14; 47; 81
 U.2009 1 SH; 41; 45; 47; 155; 174
 U.2009 1815 H; 24; 42; 62; 64; 68; 69;
 71; 72; 267
 U.2009 2615 H; 107
 U.2009 2917/1 H; 61
 U.2009 295 V; 124
 U.2009 341 H; 170; 234
 U.2009 363 H; 84
 U.2010 1214 Ø; 16; 19
 U.2010 1793 Ø; 271
 U.2010 2069 Ø; 67; 82; 170
 U.2010 2439 H; 198
 U.2010 2711 H; 287
 U.2010 387 V; 147; 169; 188
 U.2010 423 H; 78
 U.2010 689 V; 183
 U.2010 974 V; 36
 U.2010 975 V; 30; 236
 U.2011 1537 V; 107
 U.2011 1895 Ø; 79; 88
 U.2011 2267 H; 48; 49
 U.2011 3374/3 H; 25; 165
 U.2011 656 V; 125
 U.2011 819 H; 11; 12
 U.2012 1058 Ø; 97
 U.2012 1964 Ø; 96
 U.2012 2094 H; 36
 U.2012 2205 V; 240
 U.2012 22205 V; 22
 U.2012 3522 H; 25
 U.2012 39 Ø; 36; 37

U.2012 616 H; 62; 64; 68; 69; 72; 88; 89;
 268
 U.2012.2310H; 26
 U.2012.616H; 231
 U.2013 2189 Ø; 131
 U.2013 26 Ø; 122
 U.2013 702 Ø; 288
 U.2013 973 Ø; 263
 U.2014.1323Ø; 37
 U.2014.7Ø; 241
 domstolsprøvelse; 13; 55; 77; 78; 80; 87
 efteruddannelse; 11; 97; 115
 ejendomshandel; 137; 231
 eksigibel; 34
 ekspedition; 231
 EMD
 1992.09.25 - sag 13611/88 CASE OF
 CROISSANT v. GERMANY; 184
 1998.06.20 - Schönerberger og Dumaz;
 120
 2012.07.03 ROBATHIN v. AUSTRIA;
 108; 111
 EMRK; 79
 art. 10; 77; 222; 228; 231
 art. 6; 70; 104; 120; 164; 276
 art. 6, stk. 3, litra c; 184
 art. 7; 295
 art. 8; 108; 109; 110
 enekompetence; 40; 41; 155; 175; 225
 erhvervsforhold; 200
 erhvervsmæssige; 162; 166
 erhvervsmæssige forbindelser; 166
 erstatningskrav; 22; 44; 45; 77; 81; 233;
 254; 267; 273; 274; 296
 etablere retsforhold for flere; 173
 faktura; 32; 194; 205; 206; 207; 209; 210;
 254; 292
 falsk forklaring; 227; 230; 283
 familiemæssig; 140; 161
 fast klientforhold; 141; 143; 149; 166; 171;
 172; 173; 179; 180; 241
 firmaadvokat; 96
 fogedforretning; 223; 244; 251
 forbindelse til modstridende interesser;
 161
 forbrugerforhold; 201
 forhold af økonomisk art; 10; 51; 53; 91; 99
 forhold til retten m.fl.; 280
 forhold til tredjemand; 103; 111; 144; 175;
 177; 189
 forhåndsafvisning; 27
 forkerte angivelser; 275
 forkerte oplysninger; 281
 forkyndelse; 84
 forligsforhandlinger; 192; 244; 268; 288;
 290
 forligsforslag; 210; 288; 289; 290
 forligstilbud; 288; 289
 formildende omstændighed; 154; 249
 formildende omstændigheder; 57; 60; 62;
 64; 202; 248; 249
 forretningsforhold; 10; 51; 53; 91; 97; 99
 forsvarer; 25; 31; 40; 41; 47; 48; 49; 50; 113;
 119; 120; 132; 149; 157; 158; 161; 166;
 168; 176; 177; 178; 193; 195; 225; 276;
 277; 287; 288
 forsvarlig praktisk uddannelse; 11; 115
 fortolkning; 142
 fortrolige oplysninger; 104; 106; 140; 141;
 148; 149; 156; 160
 fortrolighed; 148
 fortrolighedsbegrebet; 144; 186
 fortrolighedshensynet; 145; 161
 fortrydelsesretten; 137
 fortrænge en advokat; 275
 forældelse; 138
 frakendelse; 18; 43; 55; 67; 79; 87; 88; 294
 frakendelsen indtil videre; 87
 fremmes med fornøden hurtighed; 10; 91
 fremsendelsesmåde i inkasso; 238
 fri proces; 15; 24; 37; 122; 137; 169; 170;
 191; 192; 193; 194; 195; 208; 209; 214
 frifandt; 62; 82; 85; 119; 120; 123; 137; 165;
 198; 206; 217; 229; 292
 frifindelser; 131; 256
 frifindende afgørelser er endelige; 85
 frigive købesummen; 231
 frikendt; 128
 frist; 22; 30; 39; 65; 81; 127; 130; 132; 232;
 237; 243; 294
 fuldmagt; 32; 43; 75; 84; 116; 117; 118; 119;
 123; 124; 155; 209; 210; 223
 fuldmægtig; 10; 103; 115; 182
 fyldte ordrebøger; 133
 fældende afgørelser; 79

fællesskab; 103; 114; 117; 144; 161; 175;
 177; 179; 188; 189; 224
 førstegangsforsøelse; 56; 67; 68; 202; 268
 generalklausulen; 10; 91; 238
 genoptagelsesadgang; 38
 gentagelsesvirkning; 57; 62; 63; 64; 65; 67;
 68; 70; 72; 117; 125; 129; 171; 211; 215;
 219; 226; 272; 282
 grundigt; 10; 91; 134; 136
 Grundloven; 106; 227
 Grundlovens
 § 63; 70; 216
 § 77; 225
 grænsende til det strafbare; 220
 grænseoverskridende; 102
 grænseoverskridende virksomhed; 102
 grænser for advokatens bistand; 213
 habilitet; 24; 48
 habilitetskrav; 165
 henvendelse til vidner; 286
 henvisningshonorarer; 212
 hjemvise; 81
 hjemvisning; 14; 22; 81
 hjemvist; 19; 20; 22; 25; 27; 28; 71; 81; 82;
 86
 honorardeling; 211
 honorarforhold; 204
 hævnninger fra klientkonti; 293
 håndtering af interessekonflikter; 188
 ikke svarer; 73
 indgivelse af konkursbegæring; 247; 250;
 254; 255; 257
 indgivelse af politianmeldelser; 263
 indgreb i meddelelshemmeligheden;
 107; 109; 111
 indsættelse på klientkonti; 292
 informationshensynet; 145; 148; 156; 161;
 173; 174; 175; 177; 179; 183; 187
 inhabilitet; 25; 48; 49; 165
 inkasso af eget salær; 239
 inkassosager; 23; 32; 126; 238; 240
 integritet; 148
 interessekollision; 150; 196
 interessekonflikt; 41; 42; 46; 47; 48; 49; 50;
 53; 57; 61; 62; 130; 139; 140; 141; 142;
 143; 144; 145; 148; 149; 150; 151; 152;
 154; 155; 156; 160; 165; 166; 171; 172;
 173; 174; 176; 177; 178; 179; 180; 181;
 182; 186; 187; 188; 189; 199; 228
 irettesættelse; 34; 48; 54; 55; 56; 57; 60; 61;
 63; 68; 69; 71; 73; 79; 82; 83; 106; 114;
 120; 126; 127; 137; 159; 165; 170; 176;
 178; 180; 182; 195; 204; 206; 208; 209;
 214; 215; 219; 220; 223; 225; 237; 240;
 244; 245; 249; 264; 267; 270; 276; 278;
 281; 291
 jobskifter; 143; 162
 kan regler; 144; 171; 179
 Kendelser
 2003.01.17 ØL B-1046-02; 82
 2009.08.27 VL B-1675-09; 78
 2009.10.21 VL B-1674; 83
 2009.11.20 Kolding BS 22-2974/2009;
 79
 2010.01.15 Roskilde BS 82A
 3073/2009; 79
 2011.12.12 Lyngby BS 150-1677/2011; 78
 2012.05.02 ØL S-1171-12; 107; 118
 2012.07.30 Frederiksberg 1-5867; 168;
 177
 2013.01.08 ØL 8. afd. S-3623-12; 109
 2013.03.11 VL B-0063-13; 121
 2013.07.02 i BS 39B-2255/2012; 75
 2013.10.31 ØL B-3076-13; 75
 2014.03.21 - VL - B-0388-14; 79
 2014.03.21 VL B-0388-14; 79
 FM 2013.107; 36
 FM 2014.98; 79
 TfK 2011 1036V; 183
 U.1953.708H; 184
 U.1995.88Ø; 177
 U.1999.1837H; 177
 U.2001 2092 H; 78
 U.2004 2756 H; 84
 U.2005 1403 VLK; 144; 177
 U.2010 963/1 V; 79
 U.2012 2821 Ø; 124
 U.2013 1232V; 183
 U.2013.2997V; 183
 U.2014.1343H; 185
 U.2014.625V; 184
 U.2014.903H; 184
 U.2014.905H; 184
 klagefrist; 30; 31; 32

klagefristen; 13; 22; 26; 29; 31; 34; 36; 55;
76; 78; 127; 237; 251
klagens indhold; 19
klager er ikke part; 85
klagesagsbehandlingen; 12
klagevejledning; 18
klienter i samme sag; 140; 152
klientfiskere; 119; 275
klientforhold; 43; 52; 85; 116; 118; 122;
141; 143; 147; 152; 160; 172; 173; 179;
208; 210; 228; 272
klientforholdet; 150
klientinteresser; 41; 45; 123; 155; 175; 213
klientkontoerklæring; 21; 73; 293; 294
klientkontovedtægt; 73; 88; 164; 290; 291;
292
klientmidler; 290
klienttilsvarkonto; 292
kommanditaktieselskabsform; 114
kompetence; 19; 20; 23; 25; 28; 31; 46; 47;
48; 77; 86; 87; 124; 125
kompetenceproblem; 12
konfliktsituationer; 141; 151
konkurrenceregler; 179
konkurrerende virksomheder; 141; 174
konkursbegæring; 52; 53; 56; 85; 218; 243;
246; 247; 248; 249; 250; 251; 252; 253;
254; 255; 256; 257; 258; 278
konkurstrusler; 249
kontorfællesskab; 103; 175; 176; 177; 188
kontradiktion; 18; 21; 273
kontradiktoriske princip; 19; 281; 282
konverteringstabel; 9; 59
kredsbestyrelse; 16; 19; 23; 24; 38; 39; 82;
87; 112; 226
kumulation; 58; 64; 65
kurator; 46; 47; 117; 125; 152; 177; 248;
265; 278
kuratorer; 41; 46
kædesamarbejder; 148; 177; 178; 179; 181;
182
laugsregler; 93; 211
Lf.Medd.
1996/105; 47
2006/18; 47; 119
2007/125; 119
2009/66; 120
2009/70; 119
2010/74; 120
2011/102; 119
2011/119; 119
2011/30; 119; 276
2012/64; 47; 120; 277
2012/72; 168; 177
2014/16 til 21; 185
manglende besvarelse; 128; 272; 273
manglende fremme af sagen; 125
manglende underretning; 17; 214
mediation; 175; 212
mediator; 12; 53; 54; 175
misbrug af advokattitlen; 97
modregning; 35; 210; 237; 251
modstridende interesser; 50; 140; 147;
152; 154; 156; 161; 174
møder; 16; 17; 39; 53; 93; 219; 254
navn; 114
navngivne advokater; 75
nedsatte; 58; 59; 64; 66; 118; 123; 127; 204;
218; 234; 242; 262; 282; 284; 285
normalbøde; 56; 61
nærliggende risiko; 140; 151; 152; 187
nævn; 143
offentlig retshjælp; 88; 191; 192
offentliggøre; 81
offentliggørelse; 55; 56; 75; 76; 77; 81; 229
offentlighed; 17; 100; 105
offentlighedsloven; 12
opbevaring af sagsakter; 138
opdrag; 43; 94; 116; 118; 119; 141; 144;
149; 208; 279
opdragsinteresse; 145; 150
opgavens udførelse; 134
ophæve; 78; 80; 87; 118
ophævet; 13; 22; 25; 27; 28; 30; 43; 71; 80;
81; 82; 119; 132; 154; 158; 220; 245; 249;
257; 258; 272; 294
oplysningspligt; 93; 94; 190; 199
opsættende virkning; 67; 70; 77; 82; 83; 87;
88; 170; 216; 267
pactum de quota litis; 205
partnerselskabsform; 114
passivitet; 137
politianmeldelse; 22; 47; 81; 197; 225; 258;
259; 260; 261; 262; 263; 264; 265; 266
pressen.; 229
pression; 243; 246; 250; 273; 274; 277

principalerklæring; 12
 prisoplysning; 64; 101; 201; 202
 prisoplysninger; 200
 Procesbevillingsnævnet; 58; 78
 procesomkostninger; 212
 procesovervejelser om forlig; 212
 processuel skadevirkning; 74
 proportionalitet; 108; 110; 111; 143
 proportionalitetsbetragtning; 142; 151
 provision; 211; 212
 påkravsskrivelse i inkasso; 239
 ransagning; 107; 108; 109; 110; 111; 225
 reglernes formål; 100
 reglernes status; 100
 renter; 16; 34; 35; 197; 207; 218; 234; 293
 resultatbaseret honoraraftale; 205
 retlig interesse; 20; 27; 29; 32; 41; 42; 43; 44; 247
 retshjælp; 129; 191; 192; 197; 198
 retshjælpsforsikring; 124; 191; 195; 197; 209
 retskraft; 70
 retsmæglere; 50; 107; 288
 retsmægling; 212
 Retsplejelovens
   § 119; 115
   § 120; 97
   § 124; 36; 40; 100; 103; 114; 175; 188; 292
   § 124 til 124g; 115
   § 125; 10; 97
   § 126; 10; 25; 40; 41; 46; 47; 48; 49; 51; 52; 53; 69; 73; 80; 91; 97; 99; 100; 101; 106; 113; 115; 123; 127; 129; 142; 144; 148; 164; 169; 175; 180; 181; 184; 188; 199; 204; 225; 235; 236; 239; 246; 248; 253; 254; 261; 262; 264; 267; 274; 276; 278; 293
   § 127; 290
   § 129; 103
   § 142 b; 81
   § 143; 31
   § 144; 11
   § 145; 38
   § 146; 29; 36
   § 147 a; 16; 36; 239
   § 147 b; 29; 42; 224
   § 147 c; 40; 43; 54; 72; 73; 75; 77; 79; 80; 81; 88; 105; 180; 181; 222; 236; 240; 291; 293; 294; 295
   § 147 d; 70; 78; 79; 80; 82; 86; 289
   § 147 e; 87; 88; 89
   § 147 f; 87
   § 147b; 25
   § 151; 225
   § 161; 124
   § 170; 107; 109; 110; 111; 118; 144; 160; 186
   § 227; 85
   § 263; 122; 124
   § 312; 86
   § 318; 75
   § 319; 62; 68; 89; 268
   § 323 og 324; 191
   § 325 til 336d; 191
   § 327; 37
   § 336 c; 193; 195
   § 336c; 192
   § 341; 82
   § 361; 36
   § 369; 37
   § 391; 37
   § 471; 216
   § 729 a; 113
   § 730; 184
   § 734; 48; 49; 50; 161; 166; 168
   § 734 stk. 2; 184
   § 735; 48
   § 736; 276
   § 736, stk. 1; 184
   § 738; 276
   § 741 c; 31; 113
   § 782; 107; 110; 111
   § 794; 107; 110
   § 795; 110
   § 797; 111
   § 799; 110
   § 802; 107; 109; 110
   § 803; 109; 110
   § 804; 110
   § 805; 111
   127a; 25
   146; 32
   737; 48
   kap. 15 b; 34

kapitel 15b; 77
 Retten i Århus dom af 26. november 2013 i
 sag BS-2-87/2013 – Advokatnævnets
 kendelse af 20. december 2012; 59; 77; 125
 rimeligt; 10; 26; 29; 32; 81; 140; 150; 171;
 173; 204; 211; 259; 261; 263
 RKI; 23; 238; 240; 241; 242; 244; 249
 råd; 143
 sagens forberedelse; 26
 sager, der har forbindelse; 140; 160
 sagsbehandlingsfejl; 20; 23; 32; 38; 134
 sagsbehandlingstid; 25; 219
 sagsfremstilling; 16; 74
 salær i aktiver; 168
 salær i form af aktier; 140; 168
 salærklager; 12; 13; 26; 32
 salærsager; 13; 32; 34; 38; 76
 samme retsforhold; 140; 159; 169
 samme sag; 23; 49; 58; 64; 65; 88; 140; 152;
 156; 157; 159; 181; 183; 192
 samme sagskompleks; 48; 153
 samtykke; 42; 118; 122; 144; 156; 160; 164;
 169; 171; 173; 174; 181; 186; 187; 236;
 237; 259; 275; 278; 289; 290
 samtykke til hævnning af
 klientkontomidler; 294
 samvittighedsfuldt; 10; 91; 134; 136
 sanktioner; 55; 56; 57; 58; 59; 61; 62; 63;
 64; 67; 68; 70; 71; 72; 99; 118; 123; 127;
 156; 225; 227; 228; 237; 294
 sanktionsfastsættelse; 56; 66; 68; 73; 225
 sanktionsmuligheder; 54
 selvdømme; 10; 40; 41; 155; 174
 serieforbrydere; 67
 sideskifte; 156; 159; 183
 skal-regler; 144
 skattekontrolløven; 107
 skjult salærberegning; 35; 205; 209
 skærpende omstændigheder; 45; 62; 104; 296
 smitte; 176; 182; 183
 smøl; 56; 125; 128; 232; 273
 småsagsprocessen; 79
 stadfæste; 78; 80; 87
 stadfæste, ophæve eller ændre; 80; 87
 stiftelse eller berigtigelse af et retsforhold;
 140; 141; 169; 173
 straffelovens
 § 152; 103; 105
 § 152 e; 105
 § 183; 110
 § 186; 110
 § 187; 110
 § 191; 110
 § 192 a; 110
 § 192 b; 110
 § 237; 110
 § 296; 105
 § 89; 58; 65; 66; 123; 125; 128; 134; 218;
 219; 221; 226; 227; 229; 230; 239; 253;
 262; 284
 søgsmålsfrist; 83; 84
 tavshedspligt; 18; 22; 103; 104; 105; 106;
 107; 108; 110; 111; 112; 118; 148; 160;
 171; 176; 179; 226
 tavshedspligten gælder uden
 tidsbegrænsning; 103; 289
 telefonsamtaler; 279
 tidligere AER
 3.2.1 til 3.2.6; 41
 5.1; 13
 punkt 3.2; 141
 punkt 3.2.1; 148; 169; 188
 punkt 3.2.1 til 3.2.6; 174
 punkt 3.2.1 til 3.2.6; 155
 punkt 4.3.2; 289
 tilbageholdelse; 232; 233; 235; 236; 237;
 245; 270; 273
 tilbageholdelse af dokumenter; 270; 277
 tilbageholdelse af købesummen; 232
 tilbageholdelse af penge; 272
 tilbageholdelse af sagsakter; 271
 tillægssanktion; 63; 65
 tillægssanktion (§ 89); 63
 tilregnelighed; 40
 To forhold; 64; 65
 trusler i øvrigt; 266
 trusler om konkurs; 247
 trusler om politianmeldelse; 259
 trussel; 22; 23; 24; 56; 72; 81; 240; 241; 243;
 246; 247; 248; 249; 250; 257; 259; 260;
 261; 262; 263; 267; 268; 269; 287; 290
 tvangsbøder; 55; 73
 uafhængig; 31; 41; 96; 168
 uafhængighed; 10; 95; 96; 113; 140; 141;
 144; 148; 149; 161; 166; 168; 175; 179;
 186; 258

uanmodet forretningsførelse; 116; 119
uddannelse; 10; 11; 213; 259; 260; 266; 295
uden for sin advokatvirksomhed; 10; 51;
91; 99
uden unødigt ophold; 207; 208; 209
udmåling af bøder; 56; 59; 61; 65; 284
udtræden; 139; 181; 183; 187; 281
ugyldig; 14; 15; 17; 37; 38; 216; 222; 294
ugyldighed; 15; 18; 254
ulovlige betingelser; 269
underrette; 24; 136
uopfordret henvendelse; 117
utilbørlig; 213; 223; 238
uvildig; 96
Vedtægten for Det Danske
Advokatsamfund
§ 31; 92; 100
§ 33; 35
§ 44; 44
§ 45 stk. 3; 21
Vedtægten for Det Danske
Advokatsamfund § 45 stk. 3
§ 45 stk. 3; 21
vidnefritagelse; 19; 74; 109; 144; 186
vidnepligt; 107
virksomhed i udlandet; 102
voldgift; 129; 175; 288
voldgiftsdommer; 12; 53; 54; 175
våbendragersynspunktet; 145; 147; 152; 179
våbendragersynspunktet; 156
ytringer; 42; 44; 82; 112; 222; 223; 224; 225;
226; 227; 262; 278
ytringsfrihed; 222; 225; 227; 268
ændre; 31; 42; 50; 56; 78; 80; 86; 91; 128;
275
ændrede; 83; 88; 118; 153; 166; 170; 206;
209; 214; 249; 278
økonomisk, erhvervsmæssig; 161
økonomisk, erhvervsmæssig forbindelse;
140
økonomiske forbindelser; 166
åbenbare grundløse; 27